

Ett nytt konsumentkreditdirektiv

Delbetänkande av Konsumentkreditutredningen

Stockholm 2024

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2024:69

SOU och Ds finns på [regeringen.se](https://www.regeringen.se) under Rättsliga dokument.

Svara på remiss – hur och varför
Statsrådsberedningen, SB PM 2021:1.

Information för dem som ska svara på remiss finns tillgänglig på [regeringen.se/remisser](https://www.regeringen.se/remisser).

Layout: Kommittéservice, Regeringskansliet

Omslag: Elanders Sverige AB

Tryck och remisshantering: Elanders Sverige AB, Stockholm 2024

ISBN 978-91-525-1023-0 (tryck)

ISBN 978-91-525-1024-7 (pdf)

ISSN 0375-250X

Till statsrådet och chefen för Justitiedepartementet

Regeringen beslutade den 12 oktober 2023 att utse en särskild utredare med uppdrag att analysera och föreslå vilka författningsändringar som behövs för att i svensk rätt genomföra ett nytt EU-direktiv om konsumentkrediter (dir. 2023:142). Den 22 februari 2024 beslutade regeringen om tilläggsdirektiv för utredningen. Av dessa följer att utredningen även har i uppdrag att analysera och lämna förslag på hur vissa ändringar i konsumenträttighetsdirektivet som huvudsakligen rör distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter ska genomföras i svensk rätt (dir. 2024:27).

Till särskild utredare förordnades den 12 oktober 2023 hovrättsassessorn Jenny Wulker Roos.

Som sakkunniga i utredningen förordnades från och med den 24 november 2023 rättssakkunniga Ida Vilhelmsson, Justitiedepartementet, kanslirådet Catarina Erséus, Finansdepartementet och departementssekreteraren Max Larsson, Finansdepartementet. Samma dag förordnades som experter att biträda utredningen juristen Emelie Rogner, Konsumentverket, seniora juristen Anna Hult, Finansinspektionen, verksjuristen Andreas Bäckbro Kabuleta, Kronofogdemyndigheten, senior legal adviser Jessie Cargill-Ek, Svenska Bankföreningen och head of legal and compliance Aleksandra Stiller, Swedish FinTech Association. Max Larsson entledigades från och med den 3 februari 2024. Kanslirådet Carl Lidquist, Finansdepartementet, förordnades som sakkunnig från och med den 27 maj 2024.

Som sekreterare i utredningen anställdes från och med den 13 november 2023 numera kammaråklagaren Johanna Ekman Hassel.

Arbetet har bedrivits i nära samarbete och samråd med de sakkunniga och experterna, vars bidrag med kunskap och erfarenheter inom aktuella rättsområden har varit av avgörande betydelse för utred-

ningens arbete. De sakkunniga och experterna har i stort ställt sig bakom utredningens överväganden och förslag. Avvikande uppfattningar har förekommit avseende enskilda delar av förslaget utan att detta föranlett några särskilda yttranden.

Utredningen, som har tagit namnet Konsumentkreditutredningen (Ju 2023:19), överlämnar härmed sitt delbetänkande *Ett nytt konsumentkreditdirektiv* (SOU 2024:69).

Arbetet fortsätter nu i enlighet med tilläggsdirektiven.

Stockholm i oktober 2024

Jenny Wulker Roos

/Johanna Ekman Hassel

Innehåll

Sammanfattning	11
Summary	21
1 Författningsförslag.....	31
1.1 Förslag till konsumentkreditlag.....	31
1.2 Förslag till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173).....	66
1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl.....	69
1.4 Förslag till lag om ändring i utsökningsbalken (1981:774)	70
1.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1989:567) om ändrade betalningsvillkor för vissa statliga bostadslån m.m.....	71
1.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.....	72
1.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet	74
1.8 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1179) om ändrade förutsättningar för vissa statligt reglerade bostadslån m.m.....	75
1.9 Förslag till lag om ändring i lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler	76
1.10 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).....	79

1.11	Förslag till lag om ändring i lagen (2011:914) om konsumentskydd vid tidsdelat boende eller långfristig semesterprodukt	80
1.12	Förslag till lag om upphävande av lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter	81
1.13	Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter	82
1.14	Förslag till lag om ändring i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.....	111
1.15	Förslag till lag om ändring i lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation.....	122
1.16	Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (2023:200)	125
1.17	Förslag till lag om ändring i lagen (2023:254) om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet.....	126
1.18	Förslag till lag om ändring i lagen (2023:714) om förvärv och förvaltning av nödlidande kreditavtal.....	130
1.19	Förslag till förordning om ändring i utsökningsförordningen (1981:981)	133
1.20	Förslag till förordning om ändring i förordningen (1999:1135) om misstankeregister	135
1.21	Förslag till förordning om ändring i förordningen (1999:1134) om belastningsregister	139
1.22	Förslag till förordning om ändring av förordningen (2010:1855) om beräkning av effektiv ränta vid konsumentkrediter	141
1.23	Förslag till förordning om ändring av förordningen (2010:1856) om formulär för förhandsinformation vid konsumentkrediter	143
1.24	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2010:1857) om ersättning för kostnader i vissa mål om handräckning	144

1.25	Förslag till förordning om upphävande av förordningen (2014:397) om viss verksamhet med konsumentkrediter ..	145
1.26	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2016:1033) om verksamhet med bostadskrediter.....	146
1.27	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2016:1034) om standardiserat EU-faktablad och beräkning av effektiv ränta vid bostadskrediter	151
1.28	Förslag till förordning om upphävande av förordningen (2018:479) om näringsidkares upplysningsskyldighet vid marknadsföring av högkostnadskrediter	153
1.29	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2019:383) om fordons registrering och användning	154
1.30	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2025:000) om näringsidkares upplysningsskyldighet vid marknadsföring av krediter	155
2	Uppdraget och dess genomförande.....	157
2.1	Uppdraget.....	157
2.2	Utredningens arbete	157
2.3	Betänkandets disposition.....	158
3	Konsumentkrediter inom EU och i Sverige.....	159
3.1	Allmänt om konsumentkrediter	159
3.2	Konsumentkrediter inom EU	160
3.3	Den svenska rättsliga regleringen	161
4	Det nya konsumentkreditdirektivet	163
4.1	Syftet med det nya konsumentkreditdirektivet	163
4.2	En översikt av direktivets artiklar	165

5	Genomförandet av det nya konsumentkreditdirektivet ..	173
5.1	Utgångspunkter vid genomförandet	173
5.2	Den föreslagna författningsregleringen i korthet.....	174
5.3	Tillämpningsområdet	178
5.4	Direktivets begrepp och definitioner	199
5.5	Beräkning av den effektiva räntan	206
5.6	Marknadsföring	207
5.7	Näringsidkarens informationsskyldighet.....	221
5.7.1	Kostnadsfri information	221
5.7.2	Allmän information	222
5.7.3	Förhandsinformation.....	227
5.7.4	Näringsidkarens förklaringskyldighet.....	238
5.7.5	Dokumentation av kreditavtalet	242
5.7.6	Underrättelser vid avtalsändringar	246
5.7.7	Underrättelser vid ränteändringar.....	248
5.7.8	Kontoutdrag och underrättelser vid kontokrediter	251
5.7.9	Vissa skyldigheter vid överskridanden.....	256
5.7.10	Vissa särskilda skyldigheter för kreditförmedlare ..	259
5.8	Kreditprövning och databaser.....	260
5.8.1	Kreditgivarens skyldighet att bedöma konsumentens kreditvärdighet.....	260
5.8.2	Reglering av databaser för kreditprövning	281
5.9	Förbud mot kopplingsförbehåll	290
5.10	Förbud mot underförstått samtycke	294
5.11	Rådgivningstjänster	297
5.12	Ett övergripande hederlighetskrav	309
5.13	Ersättningssystem.....	313
5.14	Kunskap och kompetens.....	316
5.15	Betalningsdröjsmål och anståndsåtgärder	319
5.16	Konsumentens ångerrätt	328

5.17	Rätten att betala krediten i förtid.....	336
5.18	Uppsägning av kreditavtal med obestämd löptid.....	341
5.19	Godkännande och registrering.....	343
5.20	Tillsyn och behöriga myndigheter	359
5.21	Sanktioner.....	369
5.22	Åtgärder för att begränsa konsumentens kostnader.....	378
5.23	Tvistlösning utanför domstol.....	384
5.24	Konsumentutbildning.....	386
5.25	Skuldrådgivning.....	389
5.26	Övriga frågor.....	392
5.26.1	Förbud mot diskriminering	392
5.26.2	Konsumentens rättigheter vid överlåtelse av fordran m.m.....	394
5.26.3	Lagval.....	397
5.26.4	Följdändringar	398
6	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	399
7	Konsekvensanalys.....	403
7.1	Utgångspunkter för konsekvensanalysen	403
7.2	Samhällsekonomiska konsekvenser	405
7.3	Ekonomiska konsekvenser för företagen	405
7.3.1	De berörda företagen	405
7.3.2	Kostnader för aktörer som kommer att omfattas av ett nytt tillståndskrav.....	409
7.3.3	Kostnader för anpassning till övriga regler	410
7.3.4	Konsekvenserna för små företags konkurrensvillkor m.m.	414
7.4	Ekonomiska konsekvenser för det allmänna.....	415

8	Författningskommentar	417
8.1	Förslaget till konsumentkreditlag	417
8.2	Förslaget till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)	482
8.3	Förslaget till lag om upphävande av lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter	485
8.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter	486
8.5	Övriga lagförslag.....	522
 Bilagor		
Bilaga 1	Kommittédirektiv 2023:142.....	523
Bilaga 2	Kommittédirektiv 2024:27.....	529
Bilaga 3	Det nya konsumentkreditdirektivet.....	533
Bilaga 4	Jämförelsetabell: Direktivet och svensk lag.....	601
Bilaga 5	Jämförelsetabell: Nya konsumentkreditlagen och 2010 års konsumentkreditlag.....	607

Sammanfattning

Bakgrund

Under de senaste åren har marknaden för konsumentkrediter genomgått stora förändringar. Kreditavtal ingås oftare över internet och nya marknadsaktörer erbjuder nya typer av kreditavtal. Den tekniska utvecklingen har bl.a. lett till att såväl konsumenter som kreditgivare fattar snabbare beslut, att det uppstått nya sätt att lämna information och att kreditprövning kan ske genom automatiska beslutssystem. På grund av utvecklingen inom konsumentkreditsektorn har Europaparlamentet och rådet antagit ett nytt konsumentkreditdirektiv (det nya konsumentkreditdirektivet)¹. Det nya konsumentkreditdirektivet ersätter det tidigare direktivet om konsumentkrediter från 2008 (2008 års direktiv)².

Det nya konsumentkreditdirektivet

Det nya konsumentkreditdirektivet har fått ett utvidgat tillämpningsområde jämfört med 2008 års direktiv. Exempelvis omfattas ränte- och avgiftsfria krediter i fler fall än tidigare. En kredit som lämnas av en tredje part vid köp av varor och tjänster omfattas alltid av reglerna i det nya direktivet, oavsett om den är räntefri eller inte.

En rad av bestämmelserna i det nya konsumentkreditdirektivet har genomgått förändringar i förhållande till motsvarande bestämmelser i 2008 års direktiv. Det gäller bland annat bestämmelserna om marknadsföring, information och ångerrätt. Även reglerna kring kreditprövning har förändrats och utökats.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2025 av den 18 oktober 2023 om konsumentkreditavtal och om upphävande av direktiv 2008/48/EG.

² Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av den 23 april 2008 om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EEG.

Det nya direktivet innehåller också bestämmelser som inte har någon motsvarighet i 2008 års direktiv. Bland dessa kan nämnas regler om rådgivningstjänster, krav på kunskap och kompetens hos kreditgivares och kreditförmedlars personal, krav på stöd till konsumenter i ekonomiska svårigheter samt bestämmelser om skyldigheter för kreditgivare att vidta anståndsåtgärder innan verkställighet begärs. Dessutom innehåller direktivet regler om förbud mot kopplingsförbehåll, dvs. att en näringsidkare kräver att konsumenten för att få en kredit också måste köpa andra produkter eller tjänster. Direktivet innehåller därtill krav på förfaranden för registrering, tillstånd och tillsyn över kreditgivare och kreditförmedlare.

Utredningens uppdrag

Utredningens uppdrag har varit att analysera och föreslå vilka författningsförändringar och andra åtgärder som behövs för att genomföra det nya konsumentkreditdirektivet i svensk rätt. I uppdraget har ingått att analysera, jämföra och ta ställning till de valmöjligheter som det nya konsumentkreditdirektivet erbjuder. Utgångspunkten för uppdraget har varit att fokusera på de delar av direktivet där det krävs att de svenska reglerna ändras.

Övergripande om utredningens förslag

Utredningen föreslår att det nya konsumentkreditdirektivets artiklar av främst civil- och marknadsrättslig karaktär genomförs genom bestämmelser som förs in i en ny konsumentkreditlag. Den nya konsumentkreditlagen ska i huvudsak ha samma innehåll och tillämpningsområde som 2010 års konsumentkreditlag. Lagen struktureras dock om och delas in i kapitel. Vissa bestämmelser i 2010 års konsumentkreditlag föreslås föras över till den nya lagen oförändrade, såsom bestämmelserna om lagens tvingande karaktär, vissa bestämmelser om ränta och avgifter, köparens rätt att framställa invändningar vid kreditköp och samtliga regler om återtaganderätt vid kreditköp av vara. Även flertalet bestämmelser som gäller särskilt för bostadskrediter överförs oförändrade. Avseende andra bestämmelser görs anpassningar till det nya direktivet. Exempelvis ska konsumenten i flera fall ha möjlighet att välja vilket varaktigt medium som information ska

mottas på och information som lämnas via ett medel för distanskommunikation ska anpassas. I lagen införs även bestämmelser som saknar motsvarighet i 2010 års lag.

Utredningen föreslår vidare att det nya direktivets artiklar av näringsrättslig karaktär ska genomföras i lagen om verksamhet med bostadskrediter. Lagen föreslås få ett utvidgat tillämpningsområde och därför byta namn till lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter. Flertalet bestämmelser i kap. 5–8 görs generellt tillämpliga medan kap. 2 och 3 enbart ska gälla bostadskrediter. Kap. 4 ska innehålla de rörelse regler som uppställs på verksamheter med konsumentkrediter. Det föreslås därutöver att ett nytt kapitel, 3 a, ska införas. Kapitlet ska innehålla bestämmelser om förutsättningarna för kreditgivare och kreditförmedlare att driva verksamhet med andra konsumentkrediter än bostadskrediter. Till följd av detta föreslås att lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter upphävs.

I kreditupplysningslagen genomförs de bestämmelser som ställer krav på kreditdatabasleverantörers verksamhet.

Utredningens förslag innehåller även flertalet följdändringar.

Förslaget till en ny konsumentkreditlag

Lagens grundläggande bestämmelser

Utgångspunkterna för den nya konsumentkreditlagens tillämpningsområde är desamma som 2010 års konsumentkreditlag. Den ska fortsatt gälla i princip alla krediter som näringsidkare lämnar eller erbjuder konsumenterna. I den nya konsumentkreditlagen anges dock uttryckligen att lagen inte ska tillämpas på hyres- eller leasingavtal avseende en vara om inte konsumenten enligt avtalet har en skyldighet eller möjlighet att förvärva varan. Lagen föreslås också få ett något utvidgat tillämpningsområde genom att undantagen inskränks. Pantbanks- och statsmedelslån ska fortsatt helt undantas från lagens tillämpningsområde. Även bostads- och värdepapperskrediter samt abonnemangsavtal ska fortsatt undantas från några av lagens bestämmelser. Därutöver föreslås lagen endast göra undantag för vissa kortfristiga räntefria kreditköp som finansieras genom en kredit som lämnas av säljaren.

Reglerna om god kreditgivningssed överförs till den nya lagen och görs i alla delar generellt tillämpliga på krediter som omfattas av lagens tillämpningsområde. Lagen ska även föreskriva att näringsidkaren är skyldig att lämna såväl information som förklaringar kostnadsfritt.

Marknadsföring och allmän information

I den nya lagens paragraf om krav på måttfull marknadsföring föreslås ett tillägg som innebär att viss typ av marknadsföring aldrig är att anse som måttfull. Tillägget föreskriver att marknadsföring som anger att lämnade krediter, betalningsförsummelse och kreditmissbruk saknar betydelse för kreditprövningen eller antyder att krediter leder till förbättrade ekonomiska förutsättningar eller förbättrar konsumentens situation på något annat sätt aldrig är att anse som måttfull.

Den information som näringsidkaren ska lämna vid marknadsföring av kreditavtal förtydligas och anpassas till det nya direktivet.

Den nya lagen föreslås också innehålla bestämmelser om att näringsidkaren ska vara skyldig att tillhandahålla allmän information om krediter som näringsidkaren erbjuder konsumenterna. Denna skyldighet ska alltså inte längre begränsas till bostadskrediter.

Näringsidkarens skyldigheter innan ett avtal ingås

Den nya konsumentkreditlagen föreslås i likhet med 2010 års lag innehålla en skyldighet för näringsidkaren att ge konsumenten viss information innan ett kreditavtal ingås. Informationen ska dock anpassas till de utökade krav som uppställs i det nya direktivet. Det ska i vissa delar preciseras hur informationen ska lämnas och informationen ska omfatta fler uppgifter. Förhandsinformationen ska ges i formuläret "Standardiserad europeisk konsumentkreditinformation" som föreslås tillhandahållas av Konsumentverket. Särregleringen för distansavtal inskränks till att endast omfatta avtal som ingås genom telefonförsäljning.

Det ska vidare införas en generell skyldighet för näringsidkaren att lämna viss information om näringsidkaren erbjuder rådgivning. I de fall en kredit innebär en särskild risk för konsumentens ekonomiska förhållanden, ska näringsidkaren upplysa konsumenten om detta.

Reglerna om kreditprövning föreslås utvidgas och ändras i förhållande till motsvarande bestämmelser i 2010 års lag. Det ska införas en bestämmelse om att kreditprövningen ska vara grundlig och göras i konsumentens intresse. Kreditprövningen ska, i stället för på tillräckliga uppgifter, grundas på nödvändiga och relevanta uppgifter om konsumentens ekonomiska förhållanden. Det föreslås att det införs en presumtion för att uppgifterna ska avse såväl konsumentens inkomster, som utgifter, tillgångar och skulder samt uppgifter om andra ekonomiska åtaganden, om det inte med hänsyn till vilket slags kredit det rör sig om, kreditavtalets löptid och belopp samt kreditens risker för konsumenten skulle vara oproportionerligt. Det föreslås vidare att skyldigheten att kontrollera de uppgifter som inhämtats ska göras generellt tillämplig på alla kredittyper som omfattas av kravet på kreditprövning, och att det införs en bestämmelse som innebär att kreditprövningen ska göras utifrån konsumenternas gemensamma ekonomiska förutsättningar.

Det föreslås att en konsument ska ha vissa rättigheter i de fall en kreditprövning innefattar automatisk behandling av personuppgifter och att kreditgivaren ska vara skyldig att informera om rättigheterna.

Kreditgivarens informationsskyldighet när krediten inte beviljas föreslås utökas. Näringsidkaren ska i relevanta fall hänvisa konsumenten till budget- och skuldrådgivare. När ett beslut om att inte bevilja en kredit helt grundar sig på en automatisk behandling av personuppgifter ska kreditgivaren vara skyldig att upplysa konsumenten om sin rätt att få beslutet omprövat av någon person.

I den nya konsumentkreditlagen föreslås införas en generell bestämmelse som reglerar näringsidkarens möjlighet att sälja andra finansiella produkter eller tjänster tillsammans med ett kreditavtal.

Kreditavtalet

I den nya konsumentkreditlagen föreslås det införas vissa krav som säkerställer att ingåendet av ett kreditavtal är ett aktivt val från konsumentens sida.

Näringsidkaren ska fortsatt vara skyldig att dokumentera kreditavtal. Skyldigheten föreslås anpassas till det nya direktivets krav och ska omfatta fler uppgifter, såsom ändringar av avtalet. Dokumentationskravet vid rådgivning föreslås gälla alla kredittyper som om-

fattas av lagen. Den nya lagen ska också innehålla generella bestämmelser om räntetak och kostnadstak. Den information och de under rättelser näringsidkaren är skyldig att ge konsumenten vid ändringar av kreditavtalet, ränteändringar och kontokrediter ska anpassas till det nya direktivet.

I den nya lagen föreslås en skyldighet för kreditgivaren att under vissa förutsättningar erbjuda ett alternativ till att vidta en verkställighetsåtgärd. Sådana alternativ ska bestå av att erbjuda en ny kredit som helt finansierar återbetalningen av den befintliga krediten eller en ändring av kreditavtalet. Innan verkställighetsåtgärder vidtas ska kreditgivaren också hänvisa konsumenten till budget- och skuldrådgivare.

Konsumentens ångerrätt

Den nya konsumentkreditlagens regler om ångerrätt ska anpassas till det nya direktivet. Det föreslås införas en yttre gräns för ångerfristen. Ångerfristen ska aldrig börja löpa senare än ett år efter kreditavtalets ingående. Detta ska dock inte gälla om konsumenten inte fått föreskriven information om sin ångerrätt. För kreditköp föreslås också att konsumenten under vissa förutsättningar ska ha en förlängd ångerfrist som korresponderar med ångerfristen för varan eller tjänsten.

Betalning av skulden i förtid och uppsägning av kreditavtal

Den nya konsumentkreditlagens regler om betalning av skulden i förtid och uppsägning av kreditavtal med obestämd löptid ska anpassas till det nya direktivet. För kontokrediter föreslås det vissa särskilda bestämmelser. En särskild uppsägningstid ska gälla för kontokrediter. Uppsägningsfristen ska vara 30 dagar räknat från den dag då kreditgivaren på ett överenskommet sätt underrättat konsumenten. En kreditgivare som vill få betalt för en kontokredit i förtid ska ha en skyldighet att först, innan verkställighetsåtgärder vidtas, erbjuda konsumenten att betala fordran under ett års tid.

Vid förtidsbetalning föreslås kreditgivarens fordran beräknas med beaktande av alla kostnader som konsumenten enligt kreditavtalet ska betala. Den nedsättning som konsumenten har rätt till ska alltså inte endast avse sådana kostnader som är beroende av kreditavtalets löptid, utan även andra kostnader såsom uppläggningsavgifter som redan betalats.

Tillsyn och överklagande

För att nå upp till kraven i det nya direktivet justeras i viss mån bestämmelserna om tillsyn i den nya konsumentkreditlagen. Konsumentverkets tillsynsansvar och befogenhet att ingripa föreslås även gälla i förhållande till de näringsrättsliga rörelsereglerna i lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter. Det föreslås även att marknadsföringslagens sanktionssystem ska gälla fullt ut om näringsidkaren inte följer den nya konsumentkreditlagens informationsbestämmelser. Detta innebär att undantaget för bestämmelserna om marknadsstörningsavgift i 2010 års lag tas bort.

Förslagen i lag om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter

Lagens inledande bestämmelser

Lagens tillämpningsområde föreslås utvidgas och ska, utöver bostadskrediter, omfatta verksamhet med krediter som faller in under det nya direktivets tillämpningsområde. Lagen ska därmed gälla för näringsidkares verksamhet med kreditgivning, kreditförmedling och rådgivning i fråga om konsumentkrediter. Med konsumentkrediter avses krediter som omfattas av konsumentkreditlagens tillämpningsområde, med undantag för abonnemangsavtal, värdepapperskrediter och vissa fakturakrediter.

Näringsidkare med tillstånd som kreditinstitut, betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar föreslås undantas från stora delar av lagens utökade tillämpningsområde, vilket bl.a. innebär att dessa företag inte behöver ansöka om tillstånd enligt lagen. Undantag görs även för verksamhet med andra konsumentkrediter än bostadskrediter som drivs av ett mindre företag och som avser (1) en kredit som lämnas av företaget för att finansiera ett köp av företagets vara eller tjänst om krediten är räntefri och inte förbunden med andra avgifter än lagstadgade dröjsmålsavgifter, eller (2) förmedling av en kredit som finansierar ett köp av företagets vara eller tjänst.

Det föreslås att bestämmelsen som anger vilka som får tillhandahålla rådgivning görs generellt tillämplig för alla konsumentkrediter.

Tillståndskrav för verksamhet som omfattas av direktivet

Lagen föreslås innehålla en generell tillståndsplikt för näringsidkares verksamhet med kreditgivning och kreditförmedling av andra konsumentkrediter än bostadskrediter. Från kravet på tillstånd ska dock bostadskreditinstitut undantas. Vissa andra verksamheter undantas genom lagens begränsade tillämpningsområde. Förutsättningarna för att få tillstånd ska i huvudsak motsvara vad som för närvarande gäller för att få tillstånd enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter.

Kraven på verksamhet med konsumentkrediter

Det föreslås att vissa av lagens rörelseregler ska bli tillämpliga på verksamhet som omfattas av det nya konsumentkreditdirektivets tillämpningsområde. Detta gäller de övergripande kraven på hur en kreditgivare eller en kreditförmedlare ska bedriva sin verksamhet samt på kunskap och kompetens hos personal. Detsamma gäller bestämmelserna om ersättningssystem, rådgivning och dokumentation av kreditbeslut. Bestämmelserna om uppdragsavtal och tystnadsplikt föreslås bli tillämpliga på de verksamheter som omfattas av tillståndskravet.

Förslaget till ändringar i kreditupplysningslagen

I kreditupplysningslagen föreslås ett förtydligande om att det endast är i syfte att kontrollera rätten att ingå avtal som uppgifter om förvaltarskap får behandlas. Det föreslås även att en ny informationskyldighet införs i lagen. En fysisk person ska inom 30 dagar informeras av ett kreditupplysningsföretag som registrerat en uppgift om betalningsförsummelse eller kreditmissbruk. Informationen ska också innehålla uppgift om de rättigheter som den registrerade har.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Bestämmelser som genomför det nya konsumentkreditdirektivet måste träda i kraft den 20 november 2026. Författningsförslagen föreslås därför i huvudsak träda i kraft vid den tidpunkten. Gällande tillstånd

enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter föreslås fortsatt gälla som tillstånd att bedriva verksamhet med andra konsumentkrediter än bostadskrediter. Vidare föreslås att kreditgivare och kreditförmedlare som enligt gällande rätt får driva verksamhet utan tillstånd ska få fortsätta driva sådan verksamhet utan krav på tillstånd till den 20 november 2027.

Förslagets konsekvenser

Förslagets konsumentskyddande syfte medför att reglerna ska gälla för fler kredittyper och att kraven på näringsidkarna i många fall blir högre. Förslagen bedöms leda till minskad överskuldsättning, vilket medför positiva effekter för samhällsekonomin.

För att leva upp till dessa krav måste näringsidkarna anpassa sina verksamheter, vilket innebär kostnader. Verksamheter som redan bedrivs med tillstånd och omfattas av konsumentkreditlagens tillämpningsområde kommer behöva anpassa sin verksamhet till de förändrade och utökade kraven. Detta gäller exempelvis de utökade kraven på information och på kreditprövning samt de nya rörelsereglerna såsom reglerna om ersättningsystem. Förslagen kommer innebära än större anpassningar för verksamheter med krediter som omfattas av den nya konsumentkreditlagens utökade tillämpningsområde eller det utökade tillståndskravet som föreslås införas i lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter. Det kan dock antas att marknaden till viss del kommer att anpassa sin verksamhet för att falla utanför direktivets tillämpningsområde och direktivets tillståndskrav.

Regleringen kan också till viss del innebära ökade kostnader för det allmänna. Konsumentverket och Finansinspektionen kommer initialt behöva anpassa sina verksamheter till de nya reglerna. Kostnaderna för dessa myndigheter bedöms kunna rymmas inom befintliga ekonomiska ramar.

Eftersom utredningens förslag i huvudsak är en följd av ett EU-direktiv, finns det ingen möjlighet att avstå från att genomföra en reglering som når upp till de krav som direktivet uppställer.

Summary

Background

In recent years, the consumer credit market has undergone major changes. Increasingly, credit agreements are being entered into online, and new market actors are offering new types of credit agreement. As a result of technological developments, creditors are making quicker decisions, and new ways to provide information and carry out credit-worthiness assessments through automated decision-making systems have emerged. In response to developments within the consumer credit sector, the European Parliament and the Council have adopted a new Directive on credit agreements for consumers (Consumer Credit Directive).¹ The new Consumer Credit Directive replaces the previous Consumer Credit Directive of 2008 (2008 Directive).²

New Consumer Credit Directive

The new Consumer Credit Directive has an expanded scope of application in comparison with the 2008 Directive. For example, interest-free and free-of-charge credits are covered in more cases than previously. A credit granted by a third party for the purchase of goods and services is always covered by the rules in the new Directive, regardless of whether they are interest-free.

Several provisions in the new Consumer Credit Directive have been amended in relation to the equivalent provisions in the 2008 Directive. These include the provisions on marketing, information and the

¹ Directive (EU) 2023/2225 of the European Parliament and of the Council of 18 October 2023 on credit agreements for consumers and repealing Directive 2008/48/EC.

² Directive 2008/48/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on credit agreements for consumers and repealing Council Directive 87/102/EEC.

right of withdrawal. The creditworthiness assessment rules have been amended and expanded.

The new Directive also includes provisions that have no equivalent in the 2008 Directive. These include rules on advisory services, knowledge and competence requirements for creditors and creditor intermediary staff, support to consumers in financial difficulties and provisions imposing obligations on creditors to exercise forbearance measures prior to initiating enforcement proceedings. The Directive also contains rules prohibiting tying practices, i.e. business operators requiring consumers to purchase other products or services in order to receive a credit. Additionally, the Directive contains requirements on registration procedures, licences and supervision of creditors and credit intermediaries.

The Inquiry's remit

The Inquiry's remit has been to analyse and propose legislative amendments and other measures that are necessary to transpose the new Consumer Credit Directive into Swedish law. The remit has included analysing, comparing and taking a position on the options the new Consumer Credit Directive offers. The starting point for the remit has been to focus on the parts of the Directive requiring that the Swedish rules be amended.

General comments about the Inquiry's proposals

The Inquiry proposes that the Articles of the new Consumer Credit Directive primarily related to civil and market law be transposed through provisions introduced in a new consumer credit act. The new consumer credit act would have essentially the same content and scope of application as the 2010 Consumer Credit Act. However, the proposed new act would be restructured and divided into chapters. The Inquiry proposes that certain provisions of the 2010 Consumer Credit Act be adopted in the new act unamended, such as the provisions concerning the Act's compulsory nature, certain provisions on interest and fees, the purchaser's right to raise objections when making a purchase on credit and all rules concerning the right to repossess goods purchased on credit. The majority of the provisions that apply

particularly to residential mortgage lending should be adopted un-amended. Other provisions would be amended to comply with the new Directive. For example, consumers should have the ability to choose the durable medium by which to receive information in more cases, and information provided via a means of distance communication should be adapted to it. Provisions that have no equivalent in the 2010 Act would also be introduced in the proposed act.

Additionally, the Inquiry proposes that the Directive's articles related to commercial law be transposed into the Residential Mortgage Lending Act. The Inquiry proposes that this Act's scope of application be expanded, and therefore its name changed to the act on residential mortgage lending and certain other types of consumer credit. The majority of the provisions in Chapters 5–8 should be made generally applicable, whereas Chapters 2 and 3 should apply to residential mortgage lending only. Chapter 4 should include the operating regulations on consumer credit-related operations. The Inquiry further proposes introducing a new chapter, Chapter 3 a. The Chapter would include provisions on the conditions for creditors and credit intermediaries conducting business with types of consumer credit other than residential mortgage lending. As a consequence of this, it is proposed that the Certain Consumer Credit-related Operations Act be repealed.

The provisions establishing requirements on credit database providers' operations should be transposed into the Credit Reporting Act.

The Inquiry's proposals also include several consequential amendments.

Proposal for a new consumer credit act

Basic provisions of the act

The basic premises for the new consumer credit act are the same as those for the 2010 Consumer Credit Act. Essentially, the proposed act should continue to apply to all types of credit business operators grant or offer to consumers. However, the new consumer credit act would expressly state that it does not apply to rental or leasing agreements concerning goods unless the consumer has an obligation or ability to acquire those goods in accordance with the agreement. It is further proposed that the act's scope of application be expanded

by reducing the number of exemptions. Pawnbroker or government loans should continue to be excluded from the act's scope of application. Residential mortgage and securities lending and subscription agreements should continue to be excluded from some of the act's provisions. Furthermore, the Inquiry proposes that the act only provide exemptions for certain short-term interest-free purchases on credit financed through a credit line granted by the seller.

The rules on good lending practices would be adopted in the new act and made generally applicable in all parts to the types of credit covered by the act's scope of application. The act should also prescribe that business operators are obliged to provide information and explanations free of charge.

Marketing and general information

The Inquiry proposes an addendum to the new act's section on requirements on moderation in marketing that would result in certain types of marketing never being considered to be in moderation. This addendum would prescribe that any marketing that indicates that credits granted, default and credit abuse have no bearing on the assessment of creditworthiness or implies that receiving credit will result in improved financial conditions or improve the consumer's situation in some other way is never considered to be in moderation.

The information that business operators must provide in marketing for credit agreements should be clarified and adapted to the new Directive.

It is also proposed that the new act include provisions obliging business operators to provide general information about the types of credit they offer to consumers. Accordingly, this obligation would no longer be limited to residential mortgage lending.

Obligations of business operators before an agreement is entered into

The Inquiry proposes that the new consumer credit act, like the 2010 Act, include an obligation for business operators to provide consumers certain information before a credit agreement is entered into. However, this information should be adapted to satisfy the expanded requirements set out in the new Directive. Certain parts should specify

exactly how this information is to be provided and that the information should comprise additional details. Pre-contractual information should be provided in the *Standard European Consumer Credit Information* form, which the Inquiry proposes be made available by the Swedish Consumer Agency. The special regulations pertaining to distance agreements should be reduced so as to only cover agreements entered into via telephone sales.

Additionally, a general obligation should be introduced that requires business operators to provide certain information if they offer advisory services. If a credit poses a specific risk to a consumer's financial circumstances, the business operator must inform the consumer of this.

The Inquiry proposes expanding the rules on creditworthiness assessments and amending them in relation to the equivalent provisions in the 2010 Act. A provision should be introduced that requires creditworthiness assessments to be thorough and carried out in the consumer's interest. Instead of being based on adequate information, creditworthiness assessments should be based on necessary and relevant information about the consumer's financial circumstances. The Inquiry proposes introducing a presumption that the information concern the consumer's income, expenses, assets and liabilities, and other details concerning other financial commitments, unless, in consideration of the type of credit it involves, the term and amount of the credit agreement and the credit's risks for the consumer would be disproportionate. It is further proposed that the obligation to check the information collected be made generally applicable to all types of credit covered by the requirement of a creditworthiness assessment, and that a provision be introduced specifying that creditworthiness assessments are to be carried out based on consumers' joint financial circumstances.

The Inquiry proposes that consumers should have certain rights when creditworthiness assessments include automated processing of personal data, and that creditors should be obligated to inform consumers of those rights.

It is proposed that the creditors' duty to provide information be expanded in case credits are not approved. Where relevant, business operators should refer consumers to budget and debt advisors. When a decision not to grant a credit is based entirely on automated pro-

cessing of personal data, creditors should be obligated to inform the consumers about their right to have the decision reviewed by a person.

The Inquiry proposes introducing a general provision to the new consumer credit act that regulates business operators' ability to sell other financial products or services together with a credit agreement.

Credit agreements

The Inquiry proposes introducing certain requirements to the new consumer credit act that would ensure that consumers actively choose to enter into credit agreements.

Business operators should continue to be obligated to document credit agreements. It is proposed that this duty be adapted to the requirements of the new Directive and include more information, such as amendments to a credit agreement. The Inquiry proposes that the documentation requirement for advisory services apply to all types of credit covered by the act. The new act should also include general provisions on interest and cost caps. The information and advice that business operators are obligated to provide to consumers in the event of credit agreement amendments and changes to interest rates and overdrafts must be adapted to comply with the new Directive.

It is proposed that the new act contain an obligation for creditors to offer an alternative to taking enforcement measures under certain circumstances. Such an alternative should consist of offering a new credit that fully finances repayment of the existing credit or amendment of the credit agreement. Before enforcement measures are taken, creditors should also refer consumers to budget and debt advisors.

Consumer right of withdrawal

The new consumer credit act's rules concerning right of withdrawal must be adapted to comply with the New Directive. The Inquiry proposes setting a time limit for the period of withdrawal. The period of withdrawal should never expire later than one year after the credit agreement's entry into force. However, this should not apply if the consumer has not received the prescribed information about their right of withdrawal. For purchases on credit, the Inquiry also pro-

poses that under certain circumstances consumers have an extended period of withdrawal corresponding to the period of withdrawal for goods or services.

Early repayment of debts and termination of credit agreements

The new consumer credit act's rules on early repayment of debts and termination of open-ended credit agreements must be adapted to comply with the new Directive. The Inquiry proposes certain special provisions for overdrafts. A special notice period should apply for overdrafts. The notice period should be 30 days calculated from the day a creditor has informed a consumer in the agreed manner. Creditors that wish to receive early payment for an overdraft should be obligated to first offer consumers the option of paying the claim for a period of one year before initiating enforcement measures.

For early repayments, the Inquiry proposes that creditors' claims be calculated in consideration of all costs the consumer must pay according to the credit agreement. The reduction to which consumers have a right should take into account not only costs that are dependent on the duration of the credit agreement, but also other costs such as arrangement fees that have already been paid.

Supervision and appeal

To meet the requirements in the New Directive, the provisions on supervision in the proposed new consumer credit act must be adjusted to a certain extent. The Inquiry proposes that the Swedish Consumer Agency's supervisory responsibility and authority to intervene also apply with respect to the regulations on commercial operations in the Act on residential mortgage lending and certain other types of consumer credit. It is also proposed that the Marketing Act's sanctions regime be fully applicable if a business operator fails to comply with provisions concerning information in the new consumer credit act. This means the exception for the provisions on market disturbance fees in the 2010 Act would be lifted.

Proposals in the Act on residential mortgage lending and certain other types of consumer credit

The Act's introductory provisions

The Inquiry proposes expanding the Act's scope of application beyond residential mortgage lending to cover credit operations that fall under the New Directive's scope of application. The Act would thus apply to business operators' credit granting, credit intermediation and advisory operations concerning consumer credits. 'Consumer credits' are the credits covered by the Consumer Credit Act's scope of application, with the exception of subscription agreements, securities lending and certain factoring.

It is proposed that business operators that are authorised credit institutions, payment institutions and institutions for electronic money be exempted from major parts of the Act's expanded scope of application, which means that those businesses would not need to apply for a licence in accordance with the Act. Exemptions would also be made for consumer credit-related operations other than residential mortgage lending that are carried out by smaller businesses concerning (1) credits granted by those businesses to finance purchases of their goods or services if the credit is interest-free and not associated with fees other than statutory late payment fees, and (2) intermediation of credits that finance purchases of their goods or services.

It is proposed that the provision specifying which businesses may provide advisory services be made generally applicable for all consumer credits.

Licence requirement for operations covered by the Directive

The Inquiry proposes that the Act contain a general licence requirement for business operators' credit granting and credit intermediation of consumer credits other than residential mortgage lending. However, residential mortgage lending institutions should be exempted from the licence requirement. Certain other operations should also be exempted from the Act's limited scope of application. The requirements that must be met to be issued a licence should essentially be equivalent to those currently applicable in accordance with the Certain Consumer Credit-related Operations Act.

Requirements on consumer credit-related operations

The Inquiry proposes that certain operating regulations under the Act be made applicable to operations covered by the New Consumer Credit Directive's scope of application. This applies to the overall requirements on how a creditor or credit intermediary should conduct their operations and on the knowledge and competence of staff. The same applies to the provisions on remuneration schemes, advisory services and credit decision documentation. It is proposed that the provisions on consultancy agreements and confidentiality be made applicable to the operations covered by the licence requirement.

Proposed amendments to the Credit Reporting Act

The Inquiry proposes adding a clarification to the Credit Reporting Act that information concerning guardianships must only be processed for the purpose of checking an individual's right to enter into an agreement. The Inquiry also proposes introducing a new duty to provide information to the Act. Natural persons should be informed within 30 days by credit-rating agencies that have registered information about default or credit abuse. The information should also include details about the rights of the registered party.

Entry into force and transitional provisions

Provisions that transpose the New Consumer Credit Directive must enter into force by 20 November 2026. The legislative proposals should therefore primarily enter into force by then. As regards licences in accordance with the Certain Consumer Credit-related Operations Act, the Inquiry proposes that they continue to apply as licences to carry out operations with consumer credits other than residential mortgage lending. The Inquiry additionally proposes that creditors and credit intermediaries that are, in accordance with established law, permitted to carry out operations without a licence should continue to be able to carry out such operations without being required to hold a licence until 20 November 2027.

Impact of the proposals

The proposals' aim of consumer protection entails that the rules would apply to more types of credit and that requirements on business operators would be stricter in many cases. The Inquiry finds that the proposals would result in a decrease in over-indebtedness, which would have positive effects on the economy.

To satisfy the requirements, business operators would have to adapt their operations, which would entail costs. Operations already requiring licences and subject to the Consumer Credit Act's scope of application would have to adapt their operations to the amended and expanded requirements. For example, this would apply to the expanded requirements on information and creditworthiness assessments, and the new operations regulations such as the rules on remuneration schemes. The proposals would entail even greater adjustments for credit operations covered by the new consumer credit act's expanded scope of application or the expanded licence requirement that should be introduced to the Act on residential mortgage lending and certain other types of consumer credit. However, it can be assumed that the market will to some extent adjust its operations so as to fall outside the Directive's scope of application and licence requirement.

The regulation can also entail somewhat higher costs for the general public. The Swedish Consumer Agency and the Swedish Financial Supervisory Authority will initially need to adapt their operations to the new rules. The Inquiry's assessment is that those government agencies will be able to cover their additional costs within existing financial frameworks.

As the Inquiry's proposals are mainly a consequence of an EU Directive, there is no possibility of refraining from implementing a regulation designed to meet the Directive's requirements.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till konsumentkreditlag

Härigenom föreskrivs¹ följande.

1 kap. Grundläggande bestämmelser

Lagens innehåll

1 § I denna lag finns bestämmelser om skydd för konsumenter när det gäller krediter.

Uttryck i lagen

2 § I lagen avses med

bostadskredit:

– en kredit som är förenad med panträtt i fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt eller liknande rätt eller som är förenad med motsvarande rätt i byggnad som inte hör till fastighet, eller

– en kredit som tas i syfte att förvärva eller behålla äganderätt till sådan egendom, om det inte är fråga om en tillfällig finansieringslösning under övergången till ett annat finansiellt arrangemang och krediten har en obestämd löptid eller ska återbetalas inom 12 månader,

bostadskredit i utländsk valuta: en bostadskredit i en annan valuta än

– valutan i det land inom EES där konsumenten är bosatt,

– valutan som konsumenten får sin inkomst i, eller

– valutan som konsumenten har de tillgångar i som ska användas som betalning av krediten,

¹ Jfr Europaparlamentet och rådets direktiv (EU) 2023/2225 av den 18 oktober 2023 om konsumentkreditavtal och om upphävande av direktiv 2008/48/EG.

effektiv ränta: kreditkostnaden angiven som en årlig ränta beräknad på kreditbeloppet, i förekommande fall med hänsyn tagen till att delbetalningar ska göras under den löpande kredittiden,

konsument: en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

kontantpris: det pris till vilket en vara eller tjänst vanligen erbjuds konsumenterna mot kontant betalning,

kontokredit: ett kreditavtal som innebär en fortlöpande rätt att utnyttja ett kreditutrymme,

kreditavtal: ett avtal om lån, kontokredit, betalningsanstånd eller liknande,

kreditfordran: summan av kreditbeloppet och kreditkostnaden,

kreditförmedlare: en näringsidkare som inte endast introducerar konsumenten för kreditgivaren och som, utan att vara kreditgivare och mot ersättning, erbjuder ett kreditavtal, bistår en konsument innan ett kreditavtal ingås eller ingår ett kreditavtal som ombud för kreditgivaren,

kreditgivare: den som lämnar krediten eller övertar den ursprungliga kreditgivarens fordran,

kreditkostnad: det sammanlagda beloppet av räntor, avgifter och andra kostnader som konsumenten ska betala med anledning av krediten, inklusive nödvändiga kostnader för värdering, dock med undantag för notariatsavgifter,

kreditköp: ett köp av en vara eller tjänst som finansieras genom en kredit som lämnas av

– säljaren, eller

– annan kreditgivare, om det görs på grund av en överenskomst mellan denne och säljaren eller om varan eller tjänsten anges i kreditavtalet,

kreditränta: räntekostnaden per år för den vid varje tid obetalda delen av skulden angiven som en ränta,

näringsidkare: en fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål som har samband med den egna näringsverksamheten,

mindre företag: ett företag som sysselsätter färre än 250 personer och vars årsomsättning inte överstiger 50 miljoner euro, eller vars balansomslutning inte överstiger 43 miljoner euro per år,

referensvärde: det som anges i artikel 3.1.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1011 av den 8 juni 2016 om index som används som referensvärden för finansiella instrument och finansiella avtal eller för att mäta investeringsfonders resultat, och om änd-

ring av direktiven 2008/48/EG och 2014/17/EU och förordning (EU) nr 596/2014,

rådgivning: personliga rekommendationer till en konsument om kreditavtal.

Lagens tillämpningsområde

3 § Denna lag gäller kredit som en näringsidkare lämnar eller erbjuder en konsument. Lagen gäller också kredit som lämnas eller erbjuds en konsument av någon annan än en näringsidkare, om krediten förmedlas av en näringsidkare som ombud för kreditgivaren.

Lagen innehåller också bestämmelser om vissa särskilda skyldigheter för kreditförmedlare.

4 § Lagen gäller inte författningsreglerade lån som lämnas av statsmedel och inte heller lån som lämnas i pantbanksverksamhet enligt pantbankslagen (1995:1000).

Lagen gäller inte heller ett hyres- eller leasingavtal avseende en vara om inte konsumenten enligt avtalet har en skyldighet eller möjlighet att förvärva varan.

5 § För ett räntefritt kreditköp som finansieras genom en kredit som lämnas av säljaren, som inte är förbunden med andra avgifter än lagstadgade dröjsmålsavgifter och som ska betalas tillbaka inom 50 dagar från varans avlämnande eller tjänstens leverans, gäller inte bestämmelserna om information i 2 kap. 2–8 §§ och 3 kap. 1–11 §§, om kreditprövning i 3 kap. 16–18 §§, om dokumentation i 4 kap. 2 och 3 §§, om näringsidkarens skyldigheter vid dröjsmål med betalning i 4 kap. 19 §, om underrättelse vid en överlåtelse i 4 kap. 22 § andra stycket, om ångerrätt i 5 kap. 1–5 §§, eller om uppsägning av kreditavtal med obestämd löptid i 6 kap. 8 §.

Om säljaren inte är ett mindre företag och köpet är ett sådant distansavtal som avses i 1 kap. 2 § lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler, gäller första stycket endast om krediten inte säljs under kreditavtalets löptid. Krediten ska dessutom i sådana fall betalas tillbaka inom 14 dagar från varans avlämnande eller tjänstens leverans.

De bestämmelser som anges i första stycket gäller inte heller för en räntefri kredit som inte är förbunden med mer än en obetydlig avgift och som ska betalas tillbaka inom tre månader om krediten avser fortlöpande leverans av tjänster eller varor.

6 § För en bostadskredit gäller inte bestämmelserna om en särskild upplysning i 2 kap. 5 §, om information i 3 kap. 1–5, 7 och 11 §§, om betalningsplan i 4 kap. 4 §, om ränte- och kostnadstak i 4 kap. 9–11 §§, om förlängning av löptiden i 4 kap. 12 §, om ångerrätt i 5 kap. 1–5 §§ eller om uppsägning av kreditavtal med obestämd löptid i 6 kap. 8 §. För en bostadskredit där kreditfordran ska betalas först i samband med att den egendom som utgör säkerhet överläts med anledning av att låntagaren uppnår en viss ålder eller på grund av låntagarens sviktande hälsa eller död gäller dock bestämmelserna om information i 3 kap. 1 § första stycket och 7 §.

7 § För en kredit som lämnas av ett kreditinstitut eller värdepappersbolag för finansiering av ett avtal med institutet eller bolaget om köp av finansiella instrument gäller inte bestämmelserna om information i 2 kap. 7 och 8 §§ samt 3 kap. 1–11 §§, om kopplingsförbehåll i 3 kap. 20 §, om dokumentation i 4 kap. 2 § andra–fjärde styckena och 4 kap. 3 §, om näringsidkarens skyldigheter vid dröjsmål med betalning i 4 kap. 19 § eller om uppsägning av kreditavtal med obestämd löptid i 6 kap. 8 §.

Avtalsvillkor som avviker från lagen

8 § Ett avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i denna lag är till nackdel för konsumenten är utan verkan mot denne, om inte annat anges i lagen.

God kreditgivningssed

9 § Näringsidkaren ska i sitt förhållande till konsumenten iaktta god kreditgivningssed. Näringsidkaren ska därvid ta till vara konsumentens intressen med tillbörlig omsorg och ge de förklaringar som konsumenten behöver.

Förklaringarna ska även omfatta andra tjänster som erbjuds tillsammans med krediten.

Kostnadsfri information

10 § Den information och de förklaringar som näringsidkaren ska lämna enligt denna lag ska ges utan kostnad för konsumenten.

2 kap. Marknadsföring och allmän information

Måttfullhet vid marknadsföring

1 § Vid marknadsföring av krediter ska måttfullhet iakttas. Marknadsföring som anger att lämnade krediter, betalningsförsummelse och kreditmissbruk saknar betydelse för kreditprövningen eller antyder att krediter leder till förbättrade ekonomiska förutsättningar eller förbättrar konsumentens situation på något annat sätt är aldrig att anse som måttfull.

Marknadsföring som strider mot första stycket ska vid tillämpningen av 5, 23 och 26 §§ marknadsföringslagen (2008:486) anses som otillbörlig mot konsumenter.

Information vid marknadsföring

2 § Näringsidkaren ska vid marknadsföring av kreditavtal, med angivande av ett representativt exempel, lämna information om den effektiva räntan för krediten.

Om någon annan räntesats eller sifferuppgift än den effektiva räntan anges i marknadsföringen, ska näringsidkaren dessutom, med angivande av ett representativt exempel, lämna information om

1. krediträntan, med angivande av om den är bunden eller rörlig,
2. avgifter och andra kostnader som utgör en del av kreditkostnaden,
3. kreditbeloppet,
4. kreditavtalets löptid,
5. det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten och antalet avbetalningar och storleken på dessa, och
6. kontantpriset och den kontantinsats som krävs vid kreditköp.

Om konsumenten är skyldig att ingå ett avtal om en kompletterande tjänst till kreditavtalet, ska skyldigheten anges i marknadsföringen i anslutning till informationen om den effektiva räntan.

3 § I fråga om en bostadskredit ska näringsidkaren i de fall som avses i 2 § andra stycket även lämna information om

1. näringsidkarens namn, organisationsnummer och adress,
2. huruvida kreditavtalet förutsätter att krediten ska vara förenad med panträtt i fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt eller liknande rätt eller vara förenad med motsvarande rätt i byggnad som inte hör till fastighet, och
3. i förekommande fall, att valutakursförändringar kan komma att påverka de belopp som ska betalas av konsumenten.

Hur information vid marknadsföring ska ges

4 § Informationen enligt 2 och 3 §§ ska lämnas på ett klart, kortfattat och framträdande sätt. Den effektiva räntan ska anges i marknadsföringen på ett minst lika framträdande sätt som andra förekommande räntesatser.

Om ett medel för distanskommunikation används ska informationen ges på ett sätt som är anpassat till det medel som används. Om det medel för distanskommunikation som används inte gör det möjligt att lämna informationen på ett framträdande sätt ska informationen enligt 2 § andra stycket 5 och 6 i stället göras omedelbart tillgänglig för konsumenten på något annat lämpligt sätt. Om informationen inte kan ges i läsbar form ska informationen enligt 2 § andra stycket 5 och 6 dock utelämnas.

Särskild upplysning vid marknadsföring

5 § Näringsidkaren ska vid marknadsföring av kreditavtal även lämna en särskild upplysning med information om att en kredit medför kostnader för konsumenten. Upplysningen ska också innehålla information om riskerna med skuldsättning och om vart konsumenten kan vända sig för att få stöd i budget- och skuldfrågor.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innehållet i upplysningen och om hur den ska lämnas i marknadsföringen.

Särskild information vid marknadsföring av kreditförmedling

6 § En kreditförmedlare ska vid marknadsföring som riktas mot konsumenter lämna information om huruvida förmedlingen sker i samarbete med viss kreditgivare eller är oberoende.

Allmän information

7 § Näringsidkaren ska tillhandahålla allmän information om krediter som näringsidkaren erbjuder konsumenter. Sådan information behöver avseende bostadskrediter inte tillhandahållas av en kreditförmedlare som inte uppträder som ombud för en kreditgivare.

Informationen ska innehålla uppgifter om

1. näringsidkarens namn, organisationsnummer och adress,
2. de ändamål som krediten får användas för,
3. kreditavtalets löptid,
4. vilket slags kreditränta som kan erbjudas, bland annat huruvida räntan är rörlig eller bunden och vilka räntebindningstider som erbjuds, och en kort beskrivning av vad som kännetecknar olika räntor och vad de innebär för konsumenten,
5. i förekommande fall, vilket referensvärde som kreditavtalet hänvisar till och vem som kontrollerar tillhandahållandet av referensvärdet samt en beskrivning av vad det innebär för konsumenten att referensvärdet används,
6. kreditbeloppet, kreditkostnaden, kreditfordran och den effektiva räntan genom att använda representativa exempel,
7. eventuella andra kostnader som ska betalas i samband med ett kreditavtal,
8. olika alternativ för återbetalning av krediten med angivande av amorteringarnas antal, regelbundenhet och belopp,
9. villkoren för återbetalning i förtid,
10. konsekvenserna av att kreditavtalet inte följs,

11. huruvida det krävs att konsumenten öppnar ett konto, och avseende bostadskrediter ansluter sig till en tjänst, som möjliggör betalning av amorteringar och kostnader, och

12. huruvida konsumenten förutsätts köpa andra tjänster för att kunna få krediten på de marknadsförda villkoren och, i så fall, om dessa även kan köpas av någon annan.

För andra krediter än bostadskrediter ska informationen även innehålla uppgifter om näringsidkarens telefonnummer och e-postadress samt en beskrivning av ångerrätten.

För bostadskrediter ska informationen även innehålla uppgifter om

1. säkerheter som kan komma att krävas för ingående av kreditavtalet,

2. vilken valuta som bostadskrediten kan erbjudas i och, i förekommande fall, en förklaring av vad det innebär för konsumenten att ta en bostadskredit i utländsk valuta,

3. i förekommande fall, att iakttagande av kreditvillkoren inte garanterar att hela kreditbeloppet är återbetalt vid kredittidens slut, och

4. vilka krav på värdering av en säkerhet som ställs, vem som är ansvarig för att värderingen utförs och huruvida kostnader för värderingen kommer att uppstå för konsumenten.

Hur allmän information ska ges

8 § För andra krediter än bostadskrediter ska informationen finnas tillgänglig i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig och som konsumenten har möjlighet att välja. Om informationen tillhandahålls i näringsidkarens lokaler ska den, avseende sådana krediter, åtminstone finnas tillgänglig i en handling.

För bostadskrediter ska informationen, i stället för vad som anges i första stycket, finnas tillgänglig i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten eller i någon annan elektronisk form.

Påföljd vid utebliven information

9 § Den information som ska lämnas enligt 2–8 §§, ska anses vara väsentlig vid tillämpningen av 10 § tredje stycket marknadsföringslagen (2008:486).

3 kap. Näringsidkarens skyldigheter innan ett avtal ingås

Information innan ett kreditavtal ingås

1 § Näringsidkaren ska i rimlig tid innan ett kreditavtal ingås ge konsumenten information om

1. kreditgivarens och kreditförmedlarens namn och organisationsnummer,
2. kreditbeloppet,
3. kreditavtalets löptid,
4. krediträntan,
5. den effektiva räntan och det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten,
6. varan eller tjänsten och dess kontantpris vid kreditköp,
7. dröjsmålsräntan och villkoren för ändring av den samt avgifter som ska betalas när avtalsförpliktelser inte fullgörs,
8. avbetalningarnas storlek, antal och förfallotidpunkter samt den ordning enligt vilken betalningarna ska fördelas på krediter med olika krediträntor; om en betalning inte avräknas utan sparas eller investeras för konsumentens räkning, ska det anges,
9. påföljder vid dröjsmål med betalning,
10. förekomst eller avsaknad av ångerrätt och ångerfristens längd,
11. konsumentens rätt till förtidsbetalning samt kreditgivarens rätt till ränteskillnadsersättning,
12. kreditgivarens och kreditförmedlarens adress, telefonnummer och e-postadress,
13. vilket slags kredit det rör sig om,
14. villkoren för utnyttjandet av krediten,
15. villkoren för krediträntan med angivande av referensindex eller referensräntor samt tidpunkter, förfaranden och andra villkor för ändring av krediträntan,
16. ett representativt exempel som visar den effektiva räntan och det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten,
17. avgifter med anledning av kreditavtalet och villkoren för ändring av avgifterna,
18. notariatsavgifter,
19. skyldighet att ingå ett avtal om en kompletterande tjänst till kreditavtalet,
20. begärda säkerheter,
21. hur ränteskillnadsersättningen ska beräknas,

22. konsumentens rätt att få information om att en kredit inte beviljats,
23. konsumentens rätt att få ett utkast till ett kreditavtal,
24. att priset helt grundar sig på en automatisk behandling av uppgifter,
25. den tid under vilken erbjudandet gäller,
26. vilka möjligheter som finns för att få en tvist med näringsidkaren prövad utanför domstol och hur konsumenten i så fall ska gå till väga,
27. de rättsliga och ekonomiska påföljderna vid konsumentens avtalsbrott samt en förklaring till dessa, och
28. en återbetalningsplan som innehåller alla betalningar och återbetalningar under kreditavtalets löptid. Om olika krediträntor tillämpas under olika omständigheter ska betalningar och återbetalningar baseras på rimliga höjningar av krediträntan.

Om kreditavtalet hänvisar till ett referensvärde, ska näringsidkaren även ge konsumenten information om vilket referensvärde som används och vem som kontrollerar tillhandahållandet av referensvärdet samt en beskrivning av vad det innebär för konsumenten att det värdet används.

2 § Om informationen enligt 1 § ges mindre än en dag innan kreditavtalet ingås ska näringsidkaren inom sju dagar ge konsumenten en påminnelse om dennes ångerrätt samt informera om villkoren för utövande av ångerrätten enligt 5 kap. 1–5 §§. Påminnelsen ska ges i den form som i enlighet med 4 kap. 2 § andra stycket 10 anges i dokumentationen av kreditavtalet.

3 § När ett personligt anpassat erbjudande om en kredit helt grundar sig på en automatisk behandling av personuppgifter, ska konsumenten underrättas om detta.

Hur information ska ges innan ett kreditavtal ingås

4 § Informationen enligt 1 § ska ges i formuläret ”Standardiserad europeisk konsumentkreditinformation”. Informationen i formuläret ska begränsas till det som anges i 1 § första stycket. All information ska vara lika framträdande.

Uppgifterna i 1 § första stycket 1–12 ska framgå av formulärets första sida. Om alla dessa uppgifter inte på ett tydligt sätt kan framgå på första sidan, ska uppgifterna lämnas på två sidor, varav uppgifterna i 1 § första stycket 1–7 ska framgå av första sidan.

Uppgifterna i 1 § första stycket 1–12 ska visas tydligt åtskilda från uppgifterna i första stycket 13–28.

5 § Formuläret som avses i 4 § ska lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig och som konsumenten har möjlighet att välja.

Om ett medel för distanskommunikation används ska informationen ges på ett sätt som är anpassat till det medel som används.

Särskilt om information innan ett bostadskreditavtal ingås

6 § I fråga om en bostadskredit ska näringsidkaren ge konsumenten information i enlighet med det standardiserade EU-faktabladet, som ska tillhandahållas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten. Faktabladet ska överlämnas utan onödigt dröjsmål efter det att konsumenten lämnat uppgifter om sina önskemål och behov samt de uppgifter som behövs för en kreditprövning. Överlämnandet ska vidare ske i rimlig tid innan ett kreditavtal ingås.

Om faktabladet har lämnats före ett bindande erbjudande enligt 21 § och villkoren i erbjudandet skiljer sig från uppgifterna i faktabladet, ska ett nytt faktablad lämnas tillsammans med erbjudandet.

Första och andra styckena gäller dock inte för en bostadskredit där kreditfordran ska betalas först i samband med att den egendom som utgör säkerhet överläts med anledning av att låntagaren uppnår en viss ålder eller på grund av låntagarens sviktande hälsa eller död.

Särskilt om information vid telefonförsäljning

7 § Vid sådan telefonförsäljning av en kredit som avses i 3 kap. 4 a § första stycket lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler tillämpas det stycket i stället för 1 § första stycket. Den beskrivning av den finansiella tjänstens huvudsakliga egenskaper som ska ges

enligt det stycket ska innehålla information i enlighet med 1 § första stycket 1–12.

Näringsidkaren ska, i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten, snarast efter det att avtalet har ingåtts ge konsumenten information i enlighet med 1 och 4 §§.

8 § Vid sådan telefonförsäljning av en bostadskredit som avses i 3 kap. 4 a § första stycket lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler gäller att den beskrivning av den finansiella tjänstens huvudsakliga egenskaper som ska ges enligt det stycket åtminstone ska innehålla de uppgifter som avses i det i 6 § angivna standardiserade EU-faktabladets del A, avsnitten 3–6.

Första stycket gäller dock inte för en bostadskredit där kreditfordran ska betalas först i samband med att den egendom som utgör säkerhet överläts med anledning av att låntagaren uppnår en viss ålder eller på grund av låntagarens sviktande hälsa eller död.

Särskilt om information vid rådgivning

9 § Konsumenten ska upplysas om huruvida näringsidkaren erbjuder rådgivning om krediter. En sådan upplysning ska lämnas senast när näringsidkaren inhämtat upplysningar om konsumentens ekonomiska och personliga förhållanden samt konsumentens önskemål och särskilda krav.

10 § Om näringsidkaren erbjuder en konsument rådgivning om krediter, ska konsumenten få information om

1. vilket produktsortiment som rådgivningen utgår från,
2. hur stor avgift konsumenten ska betala för rådgivningen, eller, om beloppet inte kan fastställas, metoden för att beräkna avgiften, och
3. huruvida rådgivningen är oberoende.

Informationen ska ges i rimlig tid innan ett avtal om rådgivning ingås eller, om ett sådant avtal inte ska ingås, innan några råd lämnas. Informationen ska lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig och som konsumenten väljer. Såvitt avser bostadskrediter ska informationen i stället lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

Om en kredit innebär en särskild risk för konsumenten med hänsyn till dennes ekonomiska förhållanden ska näringsidkaren upplysa konsumenten om detta.

Konsumentens rätt till ett utkast av kreditavtalet

11 § Om konsumenten begär det, ska näringsidkaren i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten och utan kostnad ge honom eller henne ett utkast till ett kreditavtal.

Vissa särskilda skyldigheter för kreditförmedlare

12 § En kreditförmedlare ska informera konsumenten om avgifter som konsumenten ska betala till kreditförmedlaren för dennes tjänster. Sådana avgifter får tas ut endast om informationen har getts samt kreditförmedlaren och konsumenten innan kreditavtalet ingås har avtalat om det i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten. Kreditförmedlaren ska också informera kreditgivaren om avgifterna.

13 § En kreditförmedlare av bostadskrediter ska i rimlig tid innan kreditförmedling inleds, i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten, informera konsumenten om

1. kreditförmedlarens namn, organisationsnummer och adress,
2. det register där kreditförmedlaren är upptagen som kreditförmedlare och hur detta kan kontrolleras,
3. i tillämpliga fall, att kreditförmedlaren förmedlar kreditavtal uteslutande från en eller vissa kreditgivare och vilka dessa är,
4. huruvida kreditförmedlaren kan erbjuda rådgivning,
5. möjligheterna att framställa klagomål mot kreditförmedlaren eller få en tvist prövad utanför domstol,
6. de avgifter som konsumenten ska betala till kreditförmedlaren för dennes tjänster eller, om avgifterna inte kan fastställas i förväg, metoden för att beräkna avgifterna, och
7. den ersättning som kreditförmedlaren får för förmedlingen från någon annan än konsumenten.

Om ersättningen enligt första stycket 7 inte går att fastställa till beloppet när informationen lämnas, ska kreditförmedlaren informera konsumenten om att ersättningsbeloppet kommer att anges i det standardiserade EU-faktabladet. Om ersättningen skiljer sig åt beroende på vilken kreditgivare som konsumenten ingår ett kreditavtal med, ska kreditförmedlaren dessutom informera konsumenten om detta och, om konsumenten begär det, på vilket sätt ersättningen skiljer sig åt. Om kreditförmedlaren får ersättning från konsumenten för samma förmedling, ska kreditförmedlaren även informera konsumenten om huruvida den ersättning som någon annan än konsumenten betalar kommer att räknas av mot den ersättning som konsumenten betalar.

14 § En kreditförmedlare ska till kreditgivaren vidarebefordra de uppgifter som konsumenten har lämnat om förhållanden som är av betydelse för kreditprövningen.

Påföljd vid utebliven information

15 § Den information som ska lämnas enligt 1–13 §§, ska anses vara väsentlig vid tillämpningen av 10 § tredje stycket marknadsföringslagen (2008:486).

Kreditprövning

16 § Näringsidkaren ska pröva om konsumenten har ekonomiska förutsättningar att fullgöra vad han eller hon åtar sig enligt kreditavtalet. Kreditprövningen ska vara grundlig och göras i konsumentens intresse.

Kreditprövningen ska grundas på nödvändiga och relevanta uppgifter om konsumentens ekonomiska förhållanden. Uppgifterna ska avse konsumentens inkomster, utgifter, tillgångar och skulder och uppgifter om andra ekonomiska åtaganden, om det inte med hänsyn till vilket slags kredit det rör sig om, kreditavtalets löptid och belopp samt kreditens risker för konsumenten skulle vara oproportionerligt.

Näringsidkaren ska på ett lämpligt sätt kontrollera uppgifterna.

Krediten får beviljas endast om konsumenten har ekonomiska förutsättningar att fullgöra sitt åtagande. Om åtagandet enligt kreditavtalet

avser mer än en konsument ska kreditprövningen göras utifrån konsumenternas gemensamma ekonomiska förutsättningar.

Vid en ökning av krediten som är väsentlig ska en ny kreditprövning göras.

17 § Om kreditprövningen innefattar en automatisk behandling av personuppgifter ska konsumenten ha rätt att på begäran

- få beslutet omprövat av någon person,
- få information om vad som har styrts av den automatiserade behandlingen som lett fram till beslutet, och
- få information om riskerna med den automatiserade behandlingen.

Konsumenten ska även ha rätt att framföra sina synpunkter till kreditgivaren.

Kreditgivaren ska i samband med kreditprövningen informera konsumenten om rättigheterna enligt första och andra stycket.

18 § Beviljas inte krediten, ska näringsidkaren snarast underrätta konsumenten om orsaken till det. Beror det på uppgifter som härrör från en extern databas, ska konsumenten underrättas om uppgifterna och vilken databas som använts. Näringsidkaren ska i relevanta fall hänvisa konsumenten till budget- och skuldrådgivare. Om beslutet helt grundar sig på en automatisk behandling av uppgifter, ska konsumenten upplysas om detta och sin rätt att få beslutet omprövat av någon person.

Särskilda skyldigheter vid kreditprövning som avser en bostadskredit

19 § Om kreditprövningen avser en bostadskredit ska konsumenten på ett klart och begripligt sätt informeras om vilka handlingar och uppgifter i övrigt som konsumenten behöver lämna för kreditprövningen och om att brister i detta avseende kan leda till att bostadskrediten inte beviljas.

Om kreditprövningen innebär att uppgifter kommer att inhämtas från en extern databas, ska konsumenten upplysas om detta.

Kreditprövningen får inte till övervägande del grunda sig på att den avsedda säkerhetens värde överstiger kreditbeloppet eller att säkerheten antas komma att stiga i värde. Detta gäller inte för en bostadskredit där kreditfordran ska betalas först i samband med att den egendom

som utgör säkerhet överläts med anledning av att låntagaren uppnår en viss ålder eller på grund av låntagarens sviktande hälsa eller död.

Kopplingsförbehåll

20 § En näringsidkare får inte ställa upp som villkor för att bevilja en kredit att konsumenten också köper andra finansiella produkter eller tjänster. Näringsidkaren får dock ställa upp som villkor att konsumenten öppnar ett konto eller, såvitt avser bostadskrediter, ansluter sig till en annan tjänst som möjliggör betalningar av krediten.

En näringsidkare som tillsammans med en kredit erbjuder andra finansiella produkter eller tjänster än ett konto eller en annan tjänst som möjliggör betalningar av krediten, utan att det utgör ett villkor för att bevilja krediten, ska förklara för konsumenten vilken ränta som tillämpas om bara ett kreditavtal ingås. Näringsidkaren ska också förklara vilka avgifter och andra kostnader som var och en av de andra produkterna eller tjänsterna medför samt om avtal om dessa kan ingås separat. Förklaringarna ska ges till konsumenten innan ett kreditavtal ingås. Såvitt avser bostadskrediter ska förklaringarna dock ges till konsumenten tillsammans med och i samma form som ett erbjudande enligt 21 §.

Om konsumenten begär att få förklaringar under kreditavtalets löptid, ska kreditgivaren snarast ge konsumenten sådana.

Erbjudande om bostadskrediter

21 § En näringsidkare som vill ingå ett avtal om en bostadskredit med en konsument ska lämna konsumenten ett bindande erbjudande i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten. Erbjudandet ska innehålla samtliga kreditvillkor.

Näringsidkaren får inte i erbjudandet ge konsumenten en kortare betänketid än sju dagar för att överväga erbjudandet.

22 § I fråga om en bostadskredit som är förenad med panträtt i fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt eller liknande rätt eller som är förenad med motsvarande rätt i byggnad som inte hör till fastighet ska näringsidkaren förklara vilka faktorer som har påverkat den er-

bjudna räntan. Förklaringen ska ges till konsumenten tillsammans med och i samma form som ett erbjudande enligt 21 §.

Förklaringen ska innehålla information om

1. den genomsnittliga räntan för motsvarande bostadskrediter som allmänheten erbjuds och som kreditgivaren avtalat om under de närmast föregående tolv månaderna med samma räntebindningstid som den konsumenten erbjuds, redovisad per månad,

2. kreditgivarens finansieringskostnad för motsvarande bostadskrediter med samma räntebindningstid som den som konsumenten erbjuds, och

3. vilka faktorer hänförliga till konsumenten, krediten och säkerheten som näringsidkaren har tagit hänsyn till vid bestämmandet av räntan.

Om konsumenten begär att få en förklaring under avtalets löptid, ska kreditgivaren snarast ge konsumenten en sådan.

23 § Näringsidkaren ska senast när ett erbjudande enligt 21 § lämnas föra en diskussion med konsumenten om amortering och lägga fram ett förslag till en individuellt anpassad amorteringsplan som ligger i konsumentens långsiktiga intresse. Amorteringsplanen ska tillhandahållas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

Konsumenten har under kreditavtalets löptid rätt till ett nytt förslag till amorteringsplan, om hans eller hennes förhållanden har ändrats på ett sätt som har betydelse för amorteringsvillkoren eller om det annars finns skäl för det.

4 kap. Kreditavtalet

Avtalsbundenhet

1 § En konsument är bunden av ett kreditavtal eller ett avtal om en kompletterande tjänst till ett sådant avtal, endast om avtalsbundenheten har tydliggjorts före accepten och konsumenten uttryckligen har accepterat avtalet.

Dokumentation av kreditavtalet

2 § Näringsidkaren ska dokumentera kreditavtalet genom att nedteckna avtalet i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig. Detsamma gäller ändringar av kreditavtalet.

Dokumentationen av kreditavtalet ska, förutom avtalsvillkoren, innehålla de uppgifter som anges i 3 kap. 1 § första stycket 1–9, 11–15, 17, 18, 20, 21 och 26. Dokumentationen ska därutöver innehålla uppgifter om

1. konsumentens namn, personnummer, adress, telefonnummer och e-postadress,

2. den effektiva räntan med de antaganden som ligger till grund för beräkningen av räntan samt det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten,

3. konsumentens rätt att få en betalningsplan,

4. avseende en kontokredit; förekomsten av en möjlighet för konsumenten att enligt avtalet överskrida en kreditgräns,

5. begärda försäkringar,

6. förekomst eller avsaknad av ångerrätt, ångerfristens längd och andra villkor för utövande av ångerrätten, inbegripet huruvida under rättelsen enligt 5 kap. 1 § ska lämnas i en handling eller en annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig och som konsumenten har valt, skyldigheten att betala kapital och ränta, samt räntebeloppet per dag,

7. konsumentens rätt att framställa invändningar enligt 23 § vid kreditköp,

8. förfarandet för att säga upp kreditavtalet,

9. tillsynsmyndigheten med angivande av adress,

10. den läsbara och varaktiga form som är tillgänglig och på vilken konsumenten har valt att ta emot uppgifterna i 5 § första stycket, 8, 13 och 14 §§, 3 kap. 2 § och 6 kap. 8 §, och

11. vart konsumenten kan vända sig för att få stöd i budget- och skuldfrågor samt en rekommendation till konsumenten att vid dröjsmål med betalning vända sig dit.

Uppgifterna ska lämnas på ett klart och kortfattat sätt. Om ett medel för distanskommunikation används ska informationen ges på ett sätt som är anpassat till det medel som används.

Konsumenten ska utan kostnad få en kopia av dokumentationen.

Dokumentation av rådgivning

3 § Näringsidkaren ska i fråga om rådgivning om krediter dokumentera vilka råd som har getts till konsumenten och vad som i övrigt förekommit vid rådgivningstillfället. Dokumentationen ska lämnas till konsumenten i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig och som konsumenten väljer. Såvitt avser bostadskrediter ska informationen i stället lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

Betalningsplan

4 § Konsumenten har rätt att utan kostnad få en sammanställning som visar när kapital, ränta och avgifter ska betalas. Om räntan inte är bunden eller om avgifter kan ändras, ska sammanställningen innehålla en upplysning om att den gäller till dess att räntan eller avgifterna ändras.

Ändring av kreditavtalet

5 § Kreditgivaren ska, i en handling eller i den form som i enlighet med 2 § andra stycket 10 anges i dokumentationen av kreditavtalet, informera konsumenten om en ändring i kreditavtalet i rimlig tid innan den börjar gälla. Underrättelsen ska innehålla uppgifter om

1. ändringen och att konsumentens samtycke till ändringen krävs,
2. när ändringen börjar gälla eller föreslås börja gälla, och
3. möjligheterna att lämna klagomål till tillsynsmyndigheten.

Särskilda bestämmelser om ändring av ränta och avgifter finns i 6–8 §§.

Ränta och avgifter

6 § Räntesatsen får ändras endast om det har avtalats.

Räntesatsen får ändras till konsumentens nackdel endast i den utsträckning som det motiveras av kreditpolitiska beslut, ökade upplåningskostnader för kreditgivaren eller andra kostnadsökningar som kreditgivaren inte skäligen kunde förutse när avtalet ingicks. Vid en

bostadskredit med en sammanlagd löptid om minst tio år och med en ränta som är bunden under viss del av avtalstiden, minst tre månader, har dock kreditgivaren, om det finns förbehåll om det i avtalet, rätt att vid utgången av en sådan del av avtalstiden ändra räntan så att den motsvarar den ränta som kreditgivaren vid den tidpunkten allmänt tillämpar för nya krediter av motsvarande slag.

Trots andra stycket får räntesatsen ändras på visst sätt i anslutning till ändringar i en referensränta som kreditgivaren inte har något betydande inflytande över. En sådan referensränta ska vara tydlig och tillgänglig för konsumenten. Ett avtalsvillkor om detta får förenas med ett undantag om att räntesatsen under särskilda förutsättningar ska ändras mer eller mindre än som följer av anknytningen till referensräntan. Undantaget ska bestämmas så att det inte blir mindre förmånligt för konsumenten än för kreditgivaren. Det ska uppfylla kraven i andra stycket.

Kreditgivaren är skyldig att tillämpa ett avtalsvillkor om ränteändringar på samma sätt till konsumentens förmån som till hans eller hennes nackdel.

7 § Kredittagaren är skyldig att, utöver eller i stället för ränta, betala särskild ersättning för krediten (avgift) endast om det har avtalats och om sådan ersättning avser kostnader som kreditgivaren har för krediten. Om kostnader kan särskiljas, får avgift tas ut särskilt för varje sådan kostnad.

Avgifter för krediten får ändras till konsumentens nackdel endast om det har avtalats och i den utsträckning som det motiveras av ökning av de kostnader som ska täckas av avgifterna.

8 § Kreditgivaren ska underrätta konsumenten om en ränteändring i rimlig tid innan den börjar gälla. Underrättelsen, som ska lämnas i en handling eller i den form som i enlighet med 2 § andra stycket 10 anges i dokumentationen av kreditavtalet, ska innehålla en upplysning om hur konsumentens betalningar med anledning av krediten påverkas av ränteändringen. I fråga om en bostadskredit får kreditgivaren i stället underrätta konsumenten om en ränteändring genom annonsering i dagspress. Sker underrättelsen genom annonsering, ska konsumenten underrättas personligen senast i samband med nästa avisering eller kontoutdrag.

Beror en ränteändring enbart på en ändring i en referensränta som kreditgivaren inte har något bestämmande inflytande över, får konsu-

menten i stället underrättas periodvis, under förutsättning att parterna har avtalat om det och den nya referensräntan har offentliggjorts och är tillgänglig hos kreditgivaren. I fråga om en bostadskredit ska konsumenten också underrättas personligen om den nya referensräntan senast i samband med nästa avisering eller kontoutdrag.

Räntetak och kostnadstak

9 § Krediträntan eller dröjsmålsräntan per år får inte överstiga den vid varje tid gällande referensräntan enligt 9 § räntelagen (1975:635) med ett tillägg av 20 procentenheter.

En konsument som är i dröjsmål med betalning av en kredit är inte skyldig att betala någon annan form av ersättning med anledning av dröjsmålet än dröjsmålsränta.

10 § Kostnaderna för en kredit får inte överstiga ett belopp som motsvarar kreditbeloppet eller, i fråga om en kontokredit, varje enskilt utnyttjande av kreditbeloppet som konsumenten har gjort.

Med kostnader i första stycket avses

1. kreditkostnader,
2. dröjsmålsränta, och
3. kostnader enligt lagen (1981:739) om ersättning för inkassokostnader m.m.

Om kreditgivaren, eller någon annan som kreditgivaren har nära förbindelser med i den mening som avses i 1 kap. 6 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, lämnar konsumenten en ny kredit som helt eller delvis finansierar återbetalning av den befintliga krediten, avses med kostnader i första stycket för den nya krediten även sådana kostnader som är hänförliga till den befintliga krediten.

Första–tredje styckena gäller inte för en kontokredit som huvudsakligen avser kreditköp eller för en kredit som avser kreditköp där kreditbeloppet inte överstiger två procent av det prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken som gällde när kreditavtalet ingicks.

11 § Kreditkostnaden får i den del som avser avgift för uppläggning av en kredit inte överstiga en procent av det prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken som gällde när kreditavtalet ingicks.

Förlängning av löptiden

12 § Löptiden för en kredit får inte förlängas mer än en gång.

Trots första stycket får löptiden förlängas, om

1. förlängningen inte medför en kostnad för konsumenten, eller
2. konsumenten beviljas en skälig avbetalningsplan för att kunna betala sin skuld.

Om kreditgivaren, eller någon annan som kreditgivaren har nära förbindelser med i den mening som avses i 1 kap. 6 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, lämnar konsumenten en ny kredit som helt eller delvis finansierar återbetalning av den befintliga krediten, ska den nya krediten vid tillämpning av första stycket anses vara en förlängning av löptiden för den befintliga krediten.

Kontoutdrag och underrättelser vid kontokrediter

13 § Vid kontokrediter ska kreditgivaren regelbundet, åtminstone en gång i månaden, tillhandahålla konsumenten kontoutdrag. Ett kontoutdrag ska innehålla uppgift om

1. vilken period det avser,
2. föregående kontoutdrags utgående datum och saldo,
3. uttag och datum för uttagen,
4. betalningar och datum för betalningarna,
5. det nya saldot,
6. den kreditränta och de avgifter som tillämpats för perioden, och
7. det belopp som konsumenten är skyldig att betala.

14 § Vid kontokrediter ska kreditgivaren underrätta konsumenten om en avgiftshöjning i rimlig tid innan den börjar gälla.

Kreditgivaren ska även, på ett överenskommet sätt, underrätta konsumenten om att kreditutrymmet för kontokrediten minskas, åtminstone 30 dagar innan minskningen börjar gälla.

Om det enligt avtalet är möjligt för konsumenten att överskrida en kreditgräns, ska kreditgivaren regelbundet underrätta konsumenten om krediträntan och villkoren för krediträntan med angivande av referensindex eller referensräntor samt avgifter och villkoren för ändring av avgifterna. Har överskridandet varat i en månad, ska kreditgivaren snarast underrätta konsumenten om den överskjutande skulden och krediträntan på den skulden, om avgift eller dröjsmålsränta på grund av överskridandet, samt om skuldens förfallodag.

Vid regelbundna överskridanden ska kreditgivaren informera om vart konsumenten kan vända sig för att få stöd i budget- och skuldfrågor samt, i de fall det tillhandahålls av kreditgivaren, erbjuda konsumenten rådgivning.

15 § Kontoutdrag enligt 13 § och underrättelser enligt 14 § första och tredje styckena ska lämnas i en handling eller i den form som i enlighet med 2 § andra stycket 10 anges i dokumentationen av kreditavtalet.

Bostadskrediter i utländsk valuta

16 § En kreditgivare som beviljar en bostadskredit i utländsk valuta ska, om det finns risk för att valutakursförändringar försämrar konsumentens förmåga att betala kreditfordran, tillhandahålla konsumenten ett arrangemang som begränsar risken.

17 § Kreditgivaren ska varna en konsument som har beviljats en bostadskredit i utländsk valuta när beloppet som den återstående krediten eller de regelbundna amorteringarna uppgår till, på grund av valutakursförändringar tar 20 procent mer i anspråk av konsumentens betalningsutrymme än vad beloppet hade gjort när kreditavtalet ingicks. Varningar ska lämnas regelbundet under den tid de angivna förhållandena består.

Varningarna ska tillhandahållas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten och ska, i förekommande fall, upplysa konsumenten om arrangemanget enligt 16 §.

18 § Dokumentation av ett kreditavtal avseende en bostadskredit i utländsk valuta ska innehålla uppgifter om hur konsumenten skyddas mot valutakursförändringar som har inverkan på konsumentens betalningsförmåga.

Näringsidkarens skyldigheter vid dröjsmål med betalning

19 § En kreditgivare ska ha rutiner och riktlinjer för att, när det är lämpligt, erbjuda ett alternativ till att vidta verkställighetsåtgärder när konsumenten är i dröjsmål med en betalning enligt kreditavtalet. En kreditgivare som inte erbjuder en ny kredit som helt finansierar återbetalningen av den befintliga krediten, ska erbjuda ändring av kreditavtalet. Kreditgivaren ska vid valet av alternativ beakta konsumentens personliga omständigheter och återbetalningsförmåga.

Innan verkställighetsåtgärder vidtas ska kreditgivaren också hänvisa konsumenten till budget- och skuldrådgivare.

Kontantinsats vid kreditköp

20 § Vid kreditköp av en vara ska säljaren ta ut en kontantinsats av köparen i enlighet med god kreditgivningssed. Kontantinsatsen ska motsvara minst 20 procent av varans kontantpris, om inte särskilda förhållanden föranleder annat.

Som kontantinsats anses inte betalning med medel som köparen får låna av säljaren eller av någon annan kreditgivare på grund av en överenskommelse mellan denne och säljaren.

21 § Om en näringsidkare för sin egen eller någon annans räkning säljer en vara utan att iaktta 20 §, ska det anses utgöra en åtgärd i strid mot 5 § marknadsföringslagen (2008:486).

Konsumentens rättigheter vid överlåtelse av fordran

22 § Om kreditgivaren har överlåtit sina rättigheter enligt kreditavtalet, får konsumenten mot den nye kreditgivaren göra samma invändningar som han eller hon vid överlåtelsen kunde göra mot över-

låtare. Detsamma gäller när kreditgivaren har pantsatt sina rättigheter enligt kreditavtalet.

Överlåtare ska underrätta konsumenten om överlåtelser, om inte överlåtare har åtagit sig att även fortsättningsvis fullgöra de skyldigheter som följer av kreditavtalet.

Köparens rätt att framställa invändningar vid kreditköp

23 § Vid kreditköp får köparen mot kreditgivarens krav på betalning framställa samma invändningar på grund av köpet som han eller hon kan göra mot säljaren. Köparen får också invända att han eller hon har betalat till säljaren eller har en överenskommelse med denne. Detta gäller dock inte om köparen visste att säljaren saknade rätt att ta emot betalningen eller ingå överenskommelsen och inte heller om köparen uppsåtligt eller av grov oaktsamhet underlät att skaffa sig kunskap om detta.

Om köparen på grund av köpet har anspråk på återbetalning, skadestånd eller annan penningprestation, svarar kreditgivaren lika med säljaren för att anspråket fullgörs. Kreditgivaren är dock inte skyldig att betala mer än vad som har mottagits av köparen med anledning av krediten.

Förbud mot löpande fordringshandlingar vid kreditköp

24 § Vid kreditköp får kreditgivaren inte ta emot en av köparen ingående växelförbindelse som avser en fordran på grund av kreditköpet. Kreditgivaren får inte heller till bevis för sin fordran ta emot ett av köparen utfärdat löpande skuldebrev eller någon annan av denne ingående skuldförbindelse som är av ett sådant slag att köparens rätt att framställa invändningar på grund av köpet inskränks om skuldförbindelsen överläts eller pantsätts till en borgenär som är i god tro.

Första stycket första meningen gäller inte egna växlar som är utställda av banker.

Den som uppsåtligt bryter mot förbud enligt denna paragraf döms till böter.

Förbud mot viss avräkning

25 § Belopp som konsumenten erlägger för avräkning på viss fordran på grund av krediten får kreditgivaren inte först avräkna på annan fordran.

5 kap. Konsumentens ångerrätt

1 § Konsumenten har rätt att frånträda kreditavtalet (ångerrätt) genom att till kreditgivaren lämna eller sända ett meddelande om detta inom 14 dagar från den dag som anges i 2 § (ångerfrist).

Om konsumenten vid kreditköp har en ångerfrist för köpet av varan eller tjänsten som är längre än tiden i första stycket ska ångerfristen för kreditavtalet motsvara ångerfristen för köpet.

2 § Ångerfristen börjar löpa den dag då kreditavtalet ingås, dock tidigast den dag då dokumentationen enligt 4 kap. 2 § kommer konsumenten till handa.

Ångerfristen börjar aldrig löpa senare än den dag som infaller ett år efter kreditavtalets ingående. Detta gäller dock inte om konsumenten inte fått information om ångerrätten enligt 4 kap. 2 § andra stycket 6.

3 § Har konsumenten i rätt tid och på det sätt som anges i dokumentationen av kreditavtalet enligt 4 kap. 2 § andra stycket 6 lämnat eller sänt ett meddelande om att han eller hon frånträder kreditavtalet, får meddelandet återberättas även om det försenas, förvanskas eller inte kommer fram.

4 § Om konsumenten utövar sin ångerrätt, ska han eller hon snarast och senast inom 30 dagar från den dag då konsumenten lämnade eller sände sitt meddelande betala tillbaka det belopp som erhållits från kreditgivaren, med tillägg för upplupen ränta på beloppet. Räntan ska utgå från och med den dag då konsumenten fick tillgång till krediten till och med den dag då den återbetalas. Om kreditgivaren med anledning av kreditavtalet har betalat en avgift till det allmänna som inte återbetalas, är konsumenten skyldig att ersätta kreditgivaren för denna.

Kreditgivaren ska snarast och senast inom 30 dagar från den dag då kreditgivaren tog emot konsumentens meddelande om att kredit-

avtalet frånträds betala tillbaka de avgifter som konsumenten har betalat med anledning av krediten.

5 § Om konsumenten utövar sin ångerrätt och det med anledning av kreditavtalet har ingåtts ett anknytande avtal om tjänster som tillhandahålls av kreditgivaren eller av någon annan på grund av en överenskommelse mellan denne och kreditgivaren, ska det anknytande avtalet upphöra att gälla utan att konsumenten får åläggas någon påföljd för detta.

6 kap. Betalning av skulden i förtid och uppsägning av kreditavtal med obestämd löptid

Konsumentens rätt att betala skulden i förtid

1 § Konsumenten har rätt att betala sin skuld till kreditgivaren före den avtalade förfallotiden. Om skulden betalas i förtid, har kreditgivaren rätt till ersättning i den omfattning som anges i 6 och 7 §§.

Kreditgivaren ska på begäran snarast ge konsumenten information om vad en betalning av skulden i förtid innebär. Om en sådan betalning medför kostnader för konsumenten, ska informationen innehålla en uppskattning av kostnaderna och en förklaring av de antaganden som uppskattningen bygger på. Informationen ska lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

Kreditgivarens rätt att få betalning i förtid

2 § Kreditgivaren har rätt att få betalning i förtid endast om det har gjorts förbehåll om detta i avtalet och

1. konsumenten sedan mer än en månad är i dröjsmål med betalning av ett belopp som överstiger tio procent av kreditfordran,
2. konsumenten sedan mer än en månad är i dröjsmål med betalning av ett belopp som överstiger fem procent av kreditfordran och dröjsmålet avser två eller flera poster som förfallit vid olika tidpunkter,
3. konsumenten på något annat sätt är i väsentligt dröjsmål med betalning,
4. säkerhet som ställts för krediten har avsevärt försämrats, eller

5. det står klart att konsumenten genom att avvika, skaffa undan egendom eller förfara på något annat sätt undandrar sig att betala sin skuld.

Om säkerhet som ställts för krediten utgörs av förbehåll om återtaganderätt, har kreditgivaren rätt till betalning i förtid på grund av försämrad säkerhet endast om konsumenten uppsåtligen eller genom grov vårdslöshet har orsakat att säkerheten avsevärt försämrats.

Kreditgivaren har rätt till betalning av en bostadskredit i förtid på grund av försämrad säkerhet endast om säkerheten har avsevärt försämrats till följd av någon annan orsak än en allmän prisnedgång på den relevanta marknaden.

I fråga om en bostadskredit som har bunden ränta för hela eller en del av avtalstiden, dock minst tre månader, har kreditgivaren trots första–tredje styckena rätt att få betalning i förtid på den dag då den tid för vilken räntan är bunden löper ut. Detta gäller dock endast om det har gjorts förbehåll om det i avtalet och det finns synnerliga skäl.

3 § Om kreditgivaren vill få betalt i förtid enligt 2 § första stycket 1–3 eller fjärde stycket, gäller en uppsägningstid av minst fyra veckor räknat från den tidpunkt då kreditgivaren sänder ett meddelande om uppsägningen i rekommenderat brev till konsumenten under dennes vanliga adress eller uppsägningen utan en sådan åtgärd kommer konsumenten till handa. I fråga om en kontokredit gäller en uppsägningstid om åtminstone 30 dagar räknat från den dag då kreditgivaren på ett överenskommet sätt underrättar konsumenten.

Om kreditgivaren har krävt betalning i förtid enligt 2 § första stycket 1–3, är konsumenten ändå inte skyldig att betala i förtid, om han eller hon före utgången av uppsägningstiden betalar det belopp som förfallit jämte dröjsmålsränta. Detsamma gäller om konsumenten vid uppsägning enligt 2 § första stycket 4 eller 5 eller enligt andra eller tredje stycket i samma paragraf genast efter uppsägningen eller inom medgiven uppsägningstid ställer godtagbar säkerhet för fordran.

Om konsumenten tidigare med stöd av andra stycket har befriats från skyldigheten att betala skulden i förtid, gäller inte det stycket.

4 § Utan hinder av 2 § första stycket 4 får kreditgivaren återropa föreskrifter i annan lag om rätt till betalning i förtid på grund av att en säkerhet som ställts för krediten har försämrats.

5 § Om kreditgivaren vill få betalt för en kontokredit i förtid enligt 2 § ska kreditgivaren innan verkställighetsåtgärder vidtas erbjuda konsumenten att betala kreditgivarens fordran beräknad enligt 6 och 7 §§, jämte kreditränta. Betalning ska ske genom tolv lika stora månatliga betalningar, om inte konsumenten väljer att betala tidigare.

Hur fordran ska beräknas vid betalning av skulden i förtid

6 § Vid förtidsbetalning enligt 1–5 §§ ska konsumenten betala ränta och andra kostnader för krediten för tiden fram till förtidsbetalningen men inte för tiden därefter. När kreditgivarens fordran beräknas ska hänsyn tas till alla kostnader som konsumenten enligt kreditavtalet ska betala. Vid beräkningen ska de grunder som står i överensstämmelse med god kreditgivningssed tillämpas.

7 § Kreditgivaren får inte tillgodoräkna sig någon ersättning för att skulden betalas i förtid. Om krediträntan är bunden när förtidsbetalningen sker, har kreditgivaren dock rätt att ta ut ränteskillnadsersättning av kredittagaren för den tid som återstår, om förbehåll har gjorts om detta och i den utsträckning som det överensstämmer med god kreditgivningssed.

Ränteskillnadsersättningen får

1. för en bostadskredit högst motsvara skillnaden mellan räntan på krediten och den ränta som vid betalningstillfället i allmänhet gäller för bostadsobligationer med en löptid som motsvarar återstående räntebindningstid, ökad med en procentenhet, och

2. för en annan kredit högst motsvara en procent av det förtidsbetalade beloppet eller, om det vid tidpunkten för förtidsbetalningen är kortare tid än ett år kvar av kreditavtalets löptid, en halv procent av det förtidsbetalade beloppet. Ersättningen får dock inte vara större än det belopp som konsumenten skulle ha betalat i ränta under den återstående löptiden enligt kreditavtalet.

Ränteskillnadsersättning får inte tas ut för den del av räntan som motsvaras av en kreditgarantiavgift, när statlig kreditgaranti har lämnats och avgift tas ut för garantin. Ersättning får inte heller tas ut vid en betalning av en kontokredit eller vid en betalning från en försäkring som garanterar återbetalning av krediten.

Om kreditgivaren utnyttjar en rätt att återta varan enligt 7 kap. 2 §, tillämpas 7 kap. 4 och 5 §§ vid den uppgörelse som då ska ske mellan parterna.

Uppsägning av kreditavtal med obestämd löptid

8 § Konsumenten får när som helst säga upp ett kreditavtal med obestämd löptid. Om någon uppsägningstid inte har avtalats, upphör avtalet att gälla omedelbart. Om en uppsägningstid har avtalats, upphör avtalet att gälla den dag då uppsägningstiden löper ut. Uppsägningstiden får inte vara längre än en månad.

Kreditgivaren får säga upp ett kreditavtal med obestämd löptid endast om det har avtalats. Uppsägningstiden ska vara minst två månader. Har konsumenten inte utnyttjat krediten, får kreditgivaren säga upp kreditavtalet att upphöra omedelbart, om det har avtalats och är skäligt. Konsumenten ska innan han eller hon förlorar rätten till krediten underrättas om uppsägningen och om skälen för den. Om det finns särskilda skäl, får underrättelse i stället lämnas omedelbart därefter.

En uppsägning eller en underrättelse enligt andra stycket ska lämnas i en handling eller i den form som i enlighet med 4 kap. 2 § andra stycket 10 angetts i dokumentationen av kreditavtalet.

7 kap. Återtaganderätt vid kreditköp av vara

Förutsättningarna för återtaganderätt

1 § Med förbehåll om återtaganderätt avses ett avtalsvillkor som ger kreditgivaren möjlighet att återta en vara, om köparen inte fullgör sin del av kreditköpsavtalet.

2 § Ett förbehåll om återtaganderätt får göras gällande endast under förutsättning

1. att säljaren har gjort förbehållet i samband med köpet för att trygga sin rätt till betalning, samt

2. att den tidpunkt har inträtt då konsumenten enligt 6 kap. 2 och 3 §§ ska fullgöra sin skyldighet att betala i förtid.

Om köparen, innan varan återtas, betalar vad som förfallit till betalning jämte dröjsmålsränta och kostnader enligt de grunder som an-

ges i 4 § tredje–femte styckena, får kreditgivaren inte återta varan på grund av dröjsmål med betalningen. Grundas återtaganderätten på säkerhet för krediten har försämrats eller att köparen undandrar sig att betala sin skuld, får kreditgivaren inte återta varan om köparen innan varan återtas ställer godtagbar säkerhet för fordran.

3 § Använder näringsidkare förbehåll om återtagande vid försäljning av en vara som med hänsyn till sin beskaffenhet eller sitt värde eller på grund av förhållandena på marknaden inte är lämpad som kreditsäkerhet, kan näringsidkaren förbjudas att i framtiden i liknande fall använda sådana förbehåll. I fråga om förbud gäller i övrigt lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden.

Uppgörelse när en vara återtas

4 § Om kreditgivaren vill utnyttja en rätt att återta varan, ska avräkning göras mellan kreditgivaren och köparen.

Vid avräkningen ska köparen tillgodoräknas varans värde vid återtagandet. Värdet beräknas efter vad kreditgivaren kan antas få ut genom att på lämpligt sätt sälja varan.

Kreditgivaren får tillgodoräkna sig den obetalda delen av kreditfordran efter avräkning enligt 6 kap. 6 och 7 §§ samt i förekommande fall dröjsmålsränta, dock inte enligt högre räntesats än som anges i 6 § räntelagen (1975:635).

Kreditgivaren får dessutom tillgodoräkna sig ersättning för utsökningssavgift, skäligen kostnad för transport av varan samt utgift för inställelse vid förrättning för återtagande, om kreditgivaren har behövt inställa sig för att tillvarata sin rätt. När ersättning bestäms för utgift för inställelse tillämpas bestämmelserna om beräkning av ersättning av allmänna medel till vittne.

I mål om handräckning för återtagande får kreditgivaren tillgodoräkna sig även skäligen ersättning för eget arbete med anledning av målet samt arvode till ombud eller biträde.

5 § Om köparen vid avräkningen tillgodoräknas ett större belopp än kreditgivaren, får varan återtas endast om kreditgivaren betalar mellanskillnaden till köparen eller, när varan värderats av Kronofogdemyndigheten, nedsätter mellanskillnaden hos myndigheten.

Har kreditgivaren för att kunna återta varan varit tvungen att betala en skuld som köparen har, får kreditgivaren när första stycket tillämpas avräkna sådan betalning mot mellanskillnad till köparens förmån. Detsamma gäller om kreditgivaren för att varan efter återtagande ska kunna användas på avsett sätt har varit tvungen att betala en sådan skuld.

Tillgodoräknas kreditgivaren ett större belopp än köparen, får kreditgivaren inte kräva ut mellanskillnaden (restskulden) i annat fall än då varan har minskat väsentligt i värde genom att köparen vanvårdat varan.

Återlösande av en vara som återtagits

6 § Köparen får inom 14 dagar återlösa en vara som har återtagits. Vill köparen återlösa varan, ska han eller hon betala kreditgivaren varans värde vid återtagandet samt den restskuld som kan finnas enligt avräkningen.

Handräckning för återtagande av vara m.m.

7 § Kreditgivaren får hos Kronofogdemyndigheten söka handräckning för att återta varan under förutsättning att det rörande kreditköpet i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för köparen har dokumenterats uppgifter om förbehållet om återtaganderätt, kontantpriset, kreditbeloppet, kreditavtalets löptid, kreditfordran och tidpunkterna för betalning. Dokumentet ska ha undertecknats av köparen eller skrivits under av denne med en sådan avancerad elektronisk underskrift som avses i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 av den 23 juli 2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG, i den ursprungliga lydelsen.

En ansökan om handräckning ska göras skriftligen. Det ska anges i ansökan hur stor del av kreditfordran som är obetald. Om kreditgivaren gör anspråk på dröjsmålsränta, ska det också uppges i ansökan vad kreditgivaren fordrar i den delen. En styrkt kopia av det dokument som anges i första stycket ska fogas till ansökan.

8 § Handräckning får beviljas endast om det är uppenbart att de förutsättningar för återtagande som anges i 2 § föreligger.

Om ett förbehåll om återtaganderätt har använts i strid mot förbud enligt 3 §, får handräckning inte beviljas.

Handräckning eller verkställighet av dom, varigenom köparen har förpliktats att lämna tillbaka en vara som har sålts med förbehåll om återtaganderätt, får inte beviljas i fråga om sådana varor som enligt 5 kap. 1–3 §§ utsökningsbalken ska undantas från utmätning.

9 § I fråga om handräckning och verkställighet av dom, som anges i 8 § tredje stycket, tillämpas i övrigt 12 § andra och tredje styckena samt 15–18 §§ lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl., varvid hänvisningen i 16 § tredje stycket till 10 § första stycket ska avse 5 § första stycket denna lag.

Förbud mot utmätning

10 § En vara som har sålts med förbehåll om återtaganderätt får inte utmätas för en fordran som grundar sig på kreditköpet.

8 kap. Tillsyn och överklagande m.m.

Tillsynsmyndighet

1 § Konsumentverket utövar tillsyn över att denna lag följs och att verksamheten bedrivs enligt 4 kap. 1–9 och 11 §§ lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter. Verkets tillsyn omfattar dock inte Sveriges riksbank, verksamhet som står under tillsyn av Finansinspektionen eller verksamhet hos Kronofogdemyndigheten.

Tillsynen ska utövas så att den inte vållar större kostnad eller olägenhet än som är nödvändigt.

Inspektion och upplysningar

2 § För tillsynen har Konsumentverket eller den som verket förordnar rätt att företa inspektion hos näringsidkare som bedriver varuförsäljning eller som i sin yrkesmässiga verksamhet lämnar, förmedlar

eller övertar kredit som avses i denna lag och att ta del av samtliga handlingar som behövs för tillsynen. Näringsidkaren ska lämna de upplysningar om verksamheten som begärs för tillsynen.

Om en näringsidkare inte tillhandahåller handlingar eller lämnar upplysningar i ett sådant fall som avses i första stycket, får Konsumentverket förelägga näringsidkaren att fullgöra sin skyldighet. Ett beslut om föreläggande får förenas med vite.

Konsumentverkets ingripanden

3 § Om näringsidkaren inte följer 3 kap. 16 § denna lag eller 4 kap. 1–9 och 11 §§ lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter, får Konsumentverket meddela näringsidkaren en varning. En varning ska förenas med en sanktionsavgift, om överträdelsen inte är ringa. Avgiften tillfaller staten.

Om näringsidkaren tidigare har meddelats en varning eller om överträdelsen är särskilt allvarlig, får Konsumentverket förbjuda näringsidkaren att lämna eller förmedla krediter. Ett beslut om förbud får förenas med vite.

Vid bedömningen av om en överträdelse är särskilt allvarlig ska särskild hänsyn tas till om näringsidkaren vid upprepade tillfällen har brutit i sin skyldighet enligt 3 kap. 16 § denna lag eller enligt 4 kap. 1–9 och 11 §§ lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter och om bristerna är systematiska.

Ett beslut om förbud gäller omedelbart, om inte något annat anges i beslutet.

4 § Sanktionsavgiften ska bestämmas till lägst femtusen kronor och högst tio miljoner kronor.

Avgiften får inte överstiga tio procent av näringsidkarens omsättning närmast föregående räkenskapsår. Om överträdelsen har skett under näringsidkarens första verksamhetsår eller om uppgifter om omsättningen annars saknas eller är bristfälliga, får omsättningen uppskattas.

När avgiftens storlek bestäms ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig den överträdelse är som föranlett varningen.

Avgiften får efterges helt eller delvis, om det finns särskilda skäl.

5 § Sanktionsavgiften ska betalas till Konsumentverket inom 30 dagar från det att beslutet vann laga kraft eller inom den längre tid som anges i beslutet.

Om avgiften inte betalas inom den tid som anges i första stycket, ska Konsumentverket lämna den obetalda avgiften för indrivning. Bestämmelser om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. Vid indrivning får verkställighet ske enligt utsökningsbalken.

Avgiften faller bort i den utsträckning verkställighet inte har skett inom fem år från det att beslutet vann laga kraft.

Överklagande

6 § Konsumentverkets beslut enligt 2 § andra stycket, 3 och 4 §§ får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut av Konsumentverket enligt 2 § får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

1. Denna lag träder i kraft den 20 november 2026 då konsumentkreditlagen (2010:1846) ska upphöra att gälla.

2. I fråga om kreditavtal som har ingåtts före ikraftträdandet gäller den upphävda lagen. För kreditavtal med obestämd löptid gäller dock 4 kap. 8, 13–15 och 22 §§, 6 kap. 3 § första stycket andra meningen, 5 § och 8 § från ikraftträdandet.

1.2 Förslag till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)

Härigenom föreskrivs¹

dels att 5 a och 6 §§ kreditupplysningslagen (1973:1173) ska ha följande lydelse, och

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 10 a §.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 a §²

Vad som gäller om tystnadsplikt i verksamheten hos svenska kreditinstitut, betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar, värdepappersbolag och företag som med tillstånd driver verksamhet enligt *lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter* eller *lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter*, hindrar inte att uppgifter om lämnade krediter, betalningsförsummelser och kreditmissbruk utväxlas för kreditupplysningsändamål inom en krets som utgörs av dessa företag samt sådana företag som har tillstånd av Integritetsskyddsmyndigheten enligt 3 § första stycket.

I den krets som anges i första stycket ingår även utländska kreditinstitut som avses i 4 kap. 1, 2, 4 och 6 §§ *lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse*, utländska företag som avses i 3 kap.

Vad som gäller om tystnadsplikt i verksamheten hos svenska kreditinstitut, betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar, värdepappersbolag och företag som med tillstånd driver verksamhet enligt *lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter*, hindrar inte att uppgifter om lämnade krediter, betalningsförsummelser och kreditmissbruk utväxlas för kreditupplysningsändamål inom en krets som utgörs av dessa företag samt sådana företag som har tillstånd av Integritetsskyddsmyndigheten enligt 3 § första stycket.

I den krets som anges i första stycket ingår även utländska kreditinstitut som avses i 4 kap. 1, 2, 4 och 6 §§ *lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse*, utländska företag som avses i 3 kap.

¹ Jfr Europaparlamentet och rådets direktiv 2023/2225 av den 18 oktober 2023 om konsumentkreditavtal och om upphävande av direktiv 2008/48/EG.

² Senaste lydelse 2020:1109.

26 och 27 §§ lagen (2010:751) om betaltjänster, utländska företag som avses i 3 kap. 26–28 §§ lagen (2011:755) om elektroniska pengar, utländska företag som avses i 4 kap. 1 och 4 §§ lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, *utländska företag som avses i 2 § lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter* och utländska företag som avses i 1 kap. 3 § lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter.

Bestämmelser om användningen av uppgifter om betalningsförsummelser och kreditmissbruk finns även i 7 §.

26 och 27 §§ lagen (2010:751) om betaltjänster, utländska företag som avses i 3 kap. 26–28 §§ lagen (2011:755) om elektroniska pengar, utländska företag som avses i 4 kap. 1 och 4 §§ lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden och utländska företag som avses i 1 kap. 3 § lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter *och vissa andra konsumentkrediter*.

6 §³

Personuppgifter som avses i artikel 9.1 i EU:s dataskyddsförordning (känsliga personuppgifter) får inte behandlas i kreditupplysningsverksamhet. Det hindrar inte att uppgifter om förvaltarskap enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken behandlas.

Uppgifter om lagöverträdelse som innefattar brott, domar i brottmål, straffprocessuella tvångsmedel eller administrativa frihetsberövanden får inte utan medgivande av Integritetsskyddsmyndigheten behandlas i kreditupplysningsverksamhet. Ett medgivande får lämnas endast om det finns synnerliga skäl för det.

Andra stycket hindrar inte att uppgifter om betalningsförsummelser, kreditmissbruk eller näringsförbud behandlas i kreditupplysningsverksamhet.

Personuppgifter som avses i artikel 9.1 i EU:s dataskyddsförordning (känsliga personuppgifter) får inte behandlas i kreditupplysningsverksamhet. Det hindrar inte att uppgifter om förvaltarskap enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken behandlas *i syfte att kontrollera rätten att ingå avtal*.

³ Senaste lydelse 2023:715.

10 a §

När en uppgift om en fysisk persons betalningsförsummelse eller kreditmissbruk registreras av den som bedriver kreditupplysningsverksamhet, ska denne inom 30 dagar informera den fysiska personen som avses med uppgiften om registreringen och om sina rättigheter enligt 11 och 12 §§ samt dataskyddsförordningen.

Denna lag träder i kraft den 20 november 2026.

1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl.

Härigenom föreskrivs att 1 § i lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna lag gäller avbetalningsköp som sluts mellan näringsidkare i deras yrkesmässiga verksamhet eller som annars faller utanför konsumentkreditlagen (2010:1846).

Denna lag gäller avbetalningsköp som sluts mellan näringsidkare i deras yrkesmässiga verksamhet eller som annars faller utanför konsumentkreditlagen (2025:000).

Med avbetalningsköp avses avtal om köp av vara, om

1. betalningen ska erläggas i särskilda poster, varav minst en sedan varan har lämnats ut till köparen, och

2. avtalet innehåller villkor som ger säljaren möjlighet att återta varan om köparen inte fullgör sin del av avtalet (förbehåll om återtaganderätt).

Har avtalet betecknats som uthyrning eller betalningen som vederlag för varans nyttjande föreligger ändå avbetalningsköp, om det är avsett att den till vilken varan utlämnas ska bli ägare av denna.

Denna lag träder i kraft den 20 november 2026.

¹ Senaste lydelse 2010:1847.

1.4 Förslag till lag om ändring i utsökningsbalken (1981:774)

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 10 § i utsökningsbalken (1981:774) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

10 §¹

Har utmätning skett av egendom som gäldenären har förvärvat på kredit under förbehåll om återtaganderätt för kreditgivaren, får egendomen säljas endast om köpeskillingen förslår till betalning av kreditgivarens fordran eller försäljningen med kreditgivarens samtycke i målet sker med förbehåll för hans eller hennes rätt enligt avtalet.

Kreditgivarens fordran bestäms enligt 36 § konsumentkreditlagen (2010:1846) eller enligt 5 § lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl. Är inte någon av dessa lagar tillämplig på avtalet, bestäms fordringen likväl enligt sistnämnda paragraf, varvid jämkning får ske efter vad som är skäligt.

Sker försäljningen med förbehåll för kreditgivarens rätt, svarar där- efter den som förvärvar egendomen i stället för gäldenären för dennes skyldigheter enligt avtalet.

Kreditgivarens fordran bestäms enligt 6 kap. 6 och 7 §§ konsumentkreditlagen (2025:000) eller enligt 5 § lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl. Är inte någon av dessa lagar tillämplig på avtalet, bestäms fordringen likväl enligt sistnämnda paragraf, varvid jämkning får ske efter vad som är skäligt.

Denna lag träder i kraft den 20 november 2026.

¹ Senaste lydelse 2010:1848.

1.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1989:567) om ändrade betalningsvillkor för vissa statliga bostadslån m.m.

Härigenom föreskrivs att 3 § i lagen (1989:567) om ändrade betalningsvillkor för vissa statliga bostadslån m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Om en låntagare säger upp ett sådant bostadslån som anges i 1 a eller 1 b § till omedelbar betalning eller gör inbetalning utöver föreskriven amortering, har långivaren rätt att av låntagaren ta ut ersättning för sin förlust, beräknad med utgångspunkt i skillnaden mellan räntan på lånet och långivarens återplaceringsränta. I fråga om lån som lämnats huvudsakligen för enskilt bruk har dock långivaren rätt till ersättning endast i den utsträckning det följer av en tillämpning av 36 § konsumentkreditlagen (2010:1846).

Om en låntagare säger upp ett sådant bostadslån som anges i 1 a eller 1 b § till omedelbar betalning eller gör inbetalning utöver föreskriven amortering, har långivaren rätt att av låntagaren ta ut ersättning för sin förlust, beräknad med utgångspunkt i skillnaden mellan räntan på lånet och långivarens återplaceringsränta. I fråga om lån som lämnats huvudsakligen för enskilt bruk har dock långivaren rätt till ersättning endast i den utsträckning det följer av en tillämpning av 6 kap. 6 och 7 §§ konsumentkreditlagen (2025:000).

Denna lag träder i kraft den 20 november 2026.

¹ Senaste lydelse 2010:1849.

1.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.

Härigenom föreskrivs att 3 § i lagen (1992:160) om utländska filialer m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Om rätt för vissa utländska företag att driva verksamhet i Sverige finns särskilda bestämmelser, nämligen

1. för kreditinstitut 4 kap. 1, 2 och 4–6 §§ lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,

2. för värdepappersföretag 4 kap. 1 och 4 §§ lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

3. för finansiella institut 4 kap. 3 § lagen om bank- och finansieringsrörelse,

4. för utländska försäkringsgivare lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige,

5. för börser 12 kap. 9 § lagen om värdepappersmarknaden,

6. för förvaltningsbolag och fondföretag 1 kap. 6–7, 10 och 11 §§ lagen (2004:46) om värdepappersfonder,

7. för utgivare av elektroniska pengar 3 kap. 26–28 §§ lagen (2011:755) om elektroniska pengar,

8. för utländska försäkringsförmedlare 3 kap. lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution,

9. för företag som tillhandahåller betaltjänster 3 kap. 26 och 27 §§ lagen (2010:751) om betaltjänster,

10. för utländska AIF-förvaltare 5 kap. lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder,

11. för företag som bedriver verksamhet med konsumentkrediter 2 och 8 §§ lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter,

¹ Senaste lydelse 2024:116.

12. för företag som bedriver verksamhet med *bostadskrediter* 2 kap. 7 § och 3 kap. 6 och 7 §§ lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter,

13. för kreditförvaltare 5 kap. 5 och 6 §§ lagen (2023:714) om förvärv och förvaltning av nödlidande kreditavtal, och

14. för clearingbolag 1 kap. 2 § lagen (2024:114) om clearing och avveckling av betalningar.

11. för företag som bedriver verksamhet med *konsumentkrediter* 2 kap. 7 §, 3 kap. 6 och 7 §§ och 3 a kap. 6 § lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter,

12. för kreditförvaltare 5 kap. 5 och 6 §§ lagen (2023:714) om förvärv och förvaltning av nödlidande kreditavtal, och

13. för clearingbolag 1 kap. 2 § lagen (2024:114) om clearing och avveckling av betalningar.

Denna lag träder i kraft den 20 november 2026.

1.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet

Härigenom föreskrivs att 2 § i lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

En fysisk eller juridisk person som avser att bedriva valutaväxling eller annan finansiell verksamhet ska ansöka om registrering av sin verksamhet hos Finansinspektionen. Ansökan behöver inte göras av

1. företag som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–3, 6, 8, 9 och 11–13 lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, och	1. företag som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–3, 6, 8, 9, 11 och 12 lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, och
--	---

2. fysiska eller juridiska personer som bedriver försäkringsdistribution enligt lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution.

Finansinspektionen ska registrera den som har kommit in med en ansökan, om

1. det finns skäl att anta att verksamheten kommer att bedrivas på ett sätt som är förenligt med lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen, och

2. kravet på ägare och ledning i 3 § första stycket är uppfyllt.

Den som har blivit registrerad ska tas bort ur registret när ett beslut om föreläggande enligt 11, 12 eller 13 § att upphöra med verksamheten har fått laga kraft. Ett finansiellt institut ska också tas bort ur registret om det anmäler att det inte längre bedriver verksamhet som omfattas av lagen eller om det på något annat sätt framgår att registreringsplikt inte längre gäller.

Denna lag träder i kraft den 20 november 2026.

¹ Senaste lydelse 2023:824.

1.8 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1179) om ändrade förutsättningar för vissa statligt reglerade bostadslån m.m.

Härigenom föreskrivs att 3 § i lagen (1996:1179) om ändrade förutsättningar för vissa statligt reglerade bostadslån m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Vid tillämpningen av avtalsvillkoren ska låneförvaltaren ta till vara låntagarens intressen med tillbörlig omsorg och även i övrigt iaktta god kreditgivningssed.

Konsumentkreditlagen (2010:1846) gäller inte i fråga om sådana lån eller lånedelar som avses i 1 §.

Konsumentkreditlagen (2025:000) gäller inte i fråga om sådana lån eller lånedelar som avses i 1 §.

Denna lag träder i kraft den 20 november 2026.

¹ Senaste lydelse 2010:1851.

1.9 Förslag till lag om ändring i lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 16 § samt 3 kap. 1, 2 och 13 §§ i lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

16 §¹

Om konsumenten utövar sin ångerrätt och med anledning av avtalet har ingått ett anknytande avtal med näringsidkaren eller med någon annan på grund av en överenskommelse mellan denne och näringsidkaren, ska det anknytande avtalet upphöra att gälla utan att konsumenten får åläggas någon påföljd för detta. Det samma ska gälla om konsumenten utövar ångerrätten och det är fråga om ett sådant kreditköp som avses i konsumentkreditlagen (2010:1846).

Om konsumenten utövar sin ångerrätt och med anledning av avtalet har ingått ett anknytande avtal med näringsidkaren eller med någon annan på grund av en överenskommelse mellan denne och näringsidkaren, ska det anknytande avtalet upphöra att gälla utan att konsumenten får åläggas någon påföljd för detta. Det samma ska gälla om konsumenten utövar ångerrätten och det är fråga om ett sådant kreditköp som avses i konsumentkreditlagen (2025:000).

3 kap.

1 §²

Detta kapitel gäller för distansavtal mellan en näringsidkare och en konsument om kredit, försäkring, betalning eller andra finansiella tjänster eller om överlåtelse eller emission av finansiella instrument. Kapitlet gäller även för avtal utanför affärslokaler mellan en

Detta kapitel gäller för distansavtal mellan en näringsidkare och en konsument om kredit, försäkring, betalning eller andra finansiella tjänster eller om överlåtelse eller emission av finansiella instrument. Kapitlet gäller även för avtal utanför affärslokaler mellan en

¹ Senaste lydelse 2014:14.

² Senaste lydelse 2018:1321.

näringsidkare och en konsument om finansiella tjänster. Kapitlet gäller dock inte för ett sådant avtal, om det pris som konsumenten sammanlagt ska betala understiger 400 kronor eller om avtalet omfattas av konsumentkreditlagen (2010:1846).

näringsidkare och en konsument om finansiella tjänster. Kapitlet gäller dock inte för ett sådant avtal, om det pris som konsumenten sammanlagt ska betala understiger 400 kronor eller om avtalet omfattas av konsumentkreditlagen (2025:000).

Bestämmelserna gäller inte för de enskilda tjänster eller överlåtelser som utförs inom ramen för ett avtal om fortlöpande tjänster eller återkommande överlåtelser. Om parterna inom ett år ingår ett nytt avtal om samma slag av finansiella tjänster eller finansiella instrument, behöver näringsidkaren inte på nytt lämna information enligt 3 och 4 a §§.

Med finansiella instrument avses detsamma som i lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument. Det som sägs i detta kapitel om finansiella instrument gäller också andra finansiella produkter.

2 §³

Bestämmelserna om ångerrätt i 7–12 §§ gäller inte avtal om

1. finansiell tjänst eller överlåtelse av finansiellt instrument, om priset beror på sådana svängningar på finansmarknaden som näringsidkaren inte kan påverka och som kan inträffa under ångerfristen,

2. deltagande i emission eller annan likartad aktivitet, om priset för den rättighet som aktiviteten avser efter teckningstidens utgång kommer att bero på sådana svängningar på finansmarknaden som sägs i 1,

3. en bostadskredit enligt 2 § konsumentkreditlagen (2010:1846), eller

3. en bostadskredit enligt 1 kap. 2 § konsumentkreditlagen (2025:000), eller

4. försäkring med en avtalad giltighetstid om en månad eller mindre.

Bestämmelserna om ångerrätt gäller inte heller om båda parter på konsumentens begäran har fullgjort sina förpliktelser enligt avtalet.

³ Senaste lydelse 2016:1028.

13 §⁴

I fråga om kreditavtal enligt konsumentkreditlagen (2010:1846) tillämpas 21–25 §§ den lagen i stället för 7–12 §§.

I fråga om kreditavtal enligt konsumentkreditlagen (2025:000) tillämpas 5 kap. 1–5 §§ den lagen i stället för 7–12 §§.

Denna lag träder i kraft den 20 november 2026.

⁴ Senaste lydelse 2010:1854.

1.10 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 30 kap. 5 § i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

30 kap.

5 §¹

Sekretess gäller för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i ett ärende hos en statlig myndighet om innehav av

1. aktier i bankaktiebolag, kreditmarknadsbolag, värdepappersbolag, fondbolag, försäkringsaktiebolag eller tjänstepensionsaktiebolag,

2. andelar i medlemsbank eller kreditmarknadsförening, eller

3. aktier eller andelar i börs, central motpart, clearingbolag, svensk värdepapperscentral, betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar, kreditförvaltare eller företag som driver verksamhet enligt *lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter* eller *lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter*.

3. aktier eller andelar i börs, central motpart, clearingbolag, svensk värdepapperscentral, betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar, kreditförvaltare eller företag som driver verksamhet enligt *lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter*.

Sekretessen gäller inte beslut av myndigheten och inte heller för uppgift från en annan myndighet om uppgiften inte är sekretessreglerad där.

För uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

Denna lag träder i kraft den 20 november 2026.

¹ Senaste lydelse 2024:122.

1.11 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:914) om konsumentskydd vid tidsdelat boende eller långfristig semesterprodukt

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 4 § i lagen (2011:914) om konsumentskydd vid tidsdelat boende eller långfristig semesterprodukt ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Bestämmelserna i 28–30 §§ konsumentkreditlagen (2010:1846) ska tillämpas då näringsidkaren har lämnat konsumenten anstånd med betalningen eller då någon del ska betalas med ett belopp som konsumenten har lånat av näringsidkaren eller någon annan kreditgivare på grund av en överenskommelse mellan denne och näringsidkaren.

5 kap.

4 §

Bestämmelserna i 4 kap. 22–24 §§ konsumentkreditlagen (2025:000) ska tillämpas då näringsidkaren har lämnat konsumenten anstånd med betalningen eller då någon del ska betalas med ett belopp som konsumenten har lånat av näringsidkaren eller någon annan kreditgivare på grund av en överenskommelse mellan denne och näringsidkaren.

Denna lag träder i kraft den 20 november 2026.

1.12 Förslag till lag om upphävande av lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter

Härigenom föreskrivs att lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter ska upphöra att gälla.

-
1. Denna lag träder i kraft den 20 november 2026.
 2. Den upphävda lagen gäller till den 20 november 2027 för företag som före ikraftträdandet undantogs från tillstånd enligt den lagen.

1.13 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter

dels att 4 kap. ska upphöra att gälla,

dels att 1 kap. 1 och 2–7 §§, 2 kap. 1, 5–7 §§, 3 kap. 1, 3, 5 och 7 §§, 5 kap. 1, 4 a, 7 och 9 §§, 6 kap. 1, 2–4, 6, 7, 8, 9, 13 a och 16 §§, 7 kap. 1 §, 8 kap. 1 §, rubriken till lagen samt rubrikerna närmast före 6 kap. 1 och 8 a § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 6 kap. 14 § ska lyda ”Ingripanden mot utländska kreditförmedlare av bostadskrediter från ett land inom EES”, och

dels att det i lagen ska införas sju nya paragrafer, 1 kap. 2 a §, 6 kap. 1 a–c, 7 a, 7 b och 8 a §§ samt två nya kapitler, 3 a och 4 kap. av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Lag om verksamhet med bostadskrediter

Lag om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter

1 kap.

1 §

Denna lag gäller *yrkesmässig* verksamhet med kreditgivning, kreditförmedling och rådgivning i fråga om *bostadskrediter till konsumenter*.

Bestämmelser om *bostadskrediter* finns också i konsumentkreditlagen (2010:1846).

Denna lag gäller *näringsidkares* verksamhet med kreditgivning, kreditförmedling och rådgivning i fråga om *konsumentkrediter*.

Bestämmelser om *konsumentkrediter* finns också i konsumentkreditlagen (2025:000).

¹ Jfr Europaparlamentet och rådets direktiv 2023/2225 av den 18 oktober 2023 om konsumentkreditavtal och om upphävande av direktiv 2008/48/EG.

2 §

För verksamhet som drivs av ett kreditinstitut enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse gäller denna lag endast såvitt avser

1. 4 kap. 1–12 §§ samt 7 kap. 1 § 5–9, om institutet är svenskt, och

2. 4 kap. 1, 2 och 7–10 §§ samt 7 kap. 1 § 5 och 6, om institutet är utländskt.

För verksamhet *med bostadskrediter* som drivs av ett kreditinstitut enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse gäller denna lag endast såvitt avser

1. 4 kap. 1–9 och 13–15 §§ samt 7 kap. 1 § 5–9, om institutet är svenskt, och

2. 4 kap. 1, 2, 7–9 och 13 §§ samt 7 kap. 1 § 5 och 6, om institutet är utländskt.

2 a §

För verksamhet med andra konsumentkrediter än bostadskrediter som drivs av ett kreditinstitut enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, ett betalningsinstitut enligt lagen (2010:751) om betaltjänster eller ett institut för elektroniska pengar enligt lagen (2011:755) om elektroniska pengar gäller denna lag endast såvitt avser 4 kap. 1–9 och 11 §§ samt 7 kap. 1 § 5–7 och 14.

För verksamhet med andra konsumentkrediter än bostadskrediter som drivs av ett mindre företag och som avser en kredit som lämnas av företaget för att finansiera ett köp av företagets vara eller tjänst om krediten är räntefri och inte förbunden med andra avgifter än lagstadgade dröjsmålsavgifter, eller förmedling av en kredit som finansierar ett köp av företagets vara eller tjänst, gäller denna lag endast såvitt avser 4 kap. 1–9 och 11 §§.

3 §

För utländska kreditgivares och kreditförmedlares verksamhet i Sverige gäller denna lag i tillämpliga delar. Beträffande 4 kap. gäller för utländska kreditförmedlare från ett land inom EES endast 1, 2 och 7–10 §§.

Bestämmelser som gäller för filialer till utländska kreditgivare och kreditförmedlare finns också i lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.

För utländska kreditgivares och kreditförmedlares verksamhet i Sverige gäller denna lag i tillämpliga delar. Beträffande 4 kap. gäller för utländska kreditförmedlare *av bostadskrediter* från ett land inom EES endast 1, 2 och 7–10 §§.

4 §²

Bestämmelser om skyldighet för företag som driver verksamhet med kreditgivning, kreditförmedling och rådgivning i fråga om *bostadskrediter* att medverka till att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism finns i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Bestämmelser om skyldighet för företag som driver verksamhet med kreditgivning, kreditförmedling och rådgivning i fråga om *konsumentkrediter* att medverka till att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism finns i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

5 §

Kreditgivare och kreditförmedlare som driver verksamhet enligt denna lag får tillhandahålla rådgivning om *bostadskrediter till konsumenter*.

Andra än de som anges i första stycket får tillhandahålla rådgivning om *bostadskrediter till konsumenter* endast om det sker vid enstaka tillfällen i samband med annan yrkesmässig verksamhet som regleras av bestämmelser i lag eller annan författning eller av

Kreditgivare och kreditförmedlare som driver verksamhet enligt denna lag får tillhandahålla rådgivning om *konsumentkrediter*.

Andra än de som anges i första stycket får tillhandahålla rådgivning om *konsumentkrediter* endast om det sker vid enstaka tillfällen i samband med annan yrkesmässig verksamhet som regleras av bestämmelser i lag eller annan för-

² Senaste lydelse 2017:663.

etiska regler som avser yrkesverksamheten i fråga.

fattning eller av etiska regler som avser yrkesverksamheten i fråga.

6 §

Med kreditförmedlare, konsument och bostadskredit avses detsamma som i konsumentkreditlagen (2010:1846).

Med kreditförmedlare, konsument, bostadskredit, *näringsidkare*, *rådgivning* och *mindre företag* avses detsamma som i konsumentkreditlagen (2025:000).

7 §

I denna lag avses med

1. *behörig myndighet*: en utländsk myndighet eller ett annat utländskt organ som har utsetts av ett annat land enligt bolånedirektivet,

2. *bolånedirektivet*: Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/17/EU av den 4 februari 2014 om konsumentkreditavtal som avser bostadsfastighet och om ändring av direktiven 2008/48/EG och 2013/36/EU och förordning (EU) nr 1093/2010, i den ursprungliga lydelsen,

3. *EES*: Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

4. *filial*: ett avdelningskontor med självständig förvaltning, varvid även en utländsk kreditgivares eller kreditförmedlares etablering av flera driftställen ska anses som en enda filial,

5. *hemland*: det land där en kreditförmedlare är upptagen i ett register över kreditförmedlare enligt bolånedirektivet,

6. *kreditgivare*: den som lämnar *bostadskredit*,

6. *kreditgivare*: den som lämnar *konsumentkredit*,

7. *kvalificerat innehav*: ett direkt eller indirekt ägande i ett företag, om innehavet, beräknat på det sätt som anges i 1 kap. 5 a § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, representerar tio procent eller mer av kapitalet eller av samtliga röster eller annars möjliggör ett väsentligt inflytande över ledningen av företaget,

8. *rådgivning*: *personliga rekommendationer till en konsument om bostadskreditavtal*,

8. *konsumentkredit*: *en kredit som omfattas av konsumentkreditlagens (2025:000) tillämpningsområde, med undantag för krediter som avses i 1 kap. 5 och 7 §§ den lagen*,

9. *utländsk kreditförmedlare från ett land inom EES*: en fysisk eller juridisk person som är upptagen i ett register över kreditförmedlare i ett annat land inom EES enligt bolånedirektivet.

2 kap.

1 §

Ett svenskt aktiebolag, en svensk ekonomisk förening eller ett svenskt försäkringsföretag kan få tillstånd av Finansinspektionen att driva verksamhet med kreditgivning enligt denna lag.

Ett svenskt aktiebolag, en svensk ekonomisk förening eller ett svenskt försäkringsföretag kan få tillstånd av Finansinspektionen att driva verksamhet med kreditgivning *av bostadskrediter* enligt denna lag.

5 §

Bestämmelserna om prövning av ägarförändringar i kreditinstitut i 14 kap. lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse ska tillämpas även beträffande en svensk kreditgivare som driver verksamhet enligt denna lag. Bestämmelsen i 14 kap. 2 a § ska dock inte tillämpas.

Bestämmelserna om prövning av ägarförändringar i kreditinstitut i 14 kap. lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse ska tillämpas även beträffande en svensk kreditgivare som driver verksamhet *med bostadskrediter* enligt denna lag. Bestämmelsen i 14 kap. 2 a § ska dock inte tillämpas.

Första stycket gäller inte företag som omfattas av motsvarande bestämmelser om ägarprövning enligt annan lag.

6 §

En svensk kreditgivare som driver verksamhet enligt denna lag får efter tillstånd av Finansinspektionen inrätta filial i ett annat land. Ett sådant tillstånd ska ges om det finns skäl att anta att den planerade verksamheten kommer att drivas i enlighet med denna lag och andra författningar som reglerar kreditgivarens verksamhet.

En svensk kreditgivare som driver verksamhet *med bostadskrediter* enligt denna lag får efter tillstånd av Finansinspektionen inrätta filial i ett annat land. Ett sådant tillstånd ska ges om det finns skäl att anta att den planerade verksamheten kommer att drivas i enlighet med denna lag

och andra författningar som reglerar kreditgivarens verksamhet.

7 §

En utländsk kreditgivare får ges tillstånd av Finansinspektionen att driva verksamhet i Sverige enligt denna lag från en filial här i landet. Tillstånd ska ges om

En utländsk kreditgivare får ges tillstånd av Finansinspektionen att driva verksamhet *med bostadskrediter* i Sverige enligt denna lag från en filial här i landet. Tillstånd ska ges om

1. företaget driver motsvarande verksamhet i det land där det har sitt säte,
2. företaget står under betryggande tillsyn av en myndighet i det land där det har sitt säte och har tillåtelse att etablera sig i Sverige, och
3. det finns skäl att anta att verksamheten här i landet kommer att drivas i enlighet med denna lag och andra författningar som reglerar verksamheten.

3 kap.

1 §

Ett svenskt aktiebolag, en svensk ekonomisk förening eller ett svenskt försäkringsföretag kan få tillstånd av Finansinspektionen att driva verksamhet med kreditförmedling enligt denna lag.

Ett svenskt aktiebolag, en svensk ekonomisk förening eller ett svenskt försäkringsföretag kan få tillstånd av Finansinspektionen att driva verksamhet med kreditförmedling *av bostadskrediter* enligt denna lag.

Tillstånd behövs inte för sådan kreditförmedling som sker vid enstaka tillfällen i samband med annan yrkesmässig verksamhet som regleras av bestämmelser i lag eller annan författning eller av etiska regler som avser yrkesverksamheten i fråga.

3 §

Bestämmelserna i 2 kap. 4 och 5 §§ gäller även för svenska kreditförmedlare.

Bestämmelserna i 2 kap. 4 och 5 §§ gäller även för svenska kreditförmedlare *av bostadskrediter*.

5 §

En svensk kreditförmedlare som driver verksamhet enligt denna lag får efter tillstånd av Finansinspektionen inrätta filial i ett land utanför EES. Ett sådant tillstånd ska ges om det finns skäl att anta att den planerade verksamheten kommer att drivas i enlighet med denna lag och andra författningar som reglerar kreditförmedlarens verksamhet.

En svensk kreditförmedlare som driver verksamhet *med bostadskrediter* enligt denna lag får efter tillstånd av Finansinspektionen inrätta filial i ett land utanför EES. Ett sådant tillstånd ska ges om det finns skäl att anta att den planerade verksamheten kommer att drivas i enlighet med denna lag och andra författningar som reglerar kreditförmedlarens verksamhet.

7 §

En kreditförmedlare från ett land utanför EES får ges tillstånd av Finansinspektionen att driva verksamhet i Sverige enligt denna lag från en filial här i landet.

En kreditförmedlare *av bostadskrediter* från ett land utanför EES får ges tillstånd av Finansinspektionen att driva verksamhet i Sverige enligt denna lag från en filial här i landet.

Tillstånd ska ges om företaget uppfyller kraven i 2 kap. 7 § 1–3 och 3 kap. 2 § första stycket 4 och 6.

3 a kap. Förutsättningar för kreditgivare och kreditförmedlare att driva verksamhet med andra konsumentkrediter än bostadskrediter

Tillståndsplikt

1 §

Ett svenskt aktiebolag, en svensk ekonomisk förening eller motsvarande utländskt företag kan få tillstånd av Finansinspektionen att driva verksamhet med kreditgivning och kreditförmedling av andra

konsumentkrediter än bostadskrediter enligt denna lag.

2 §

Tillstånd enligt detta kapitel behövs inte för företag med tillstånd enligt 2 eller 3 kap.

Förutsättningar för tillstånd för svenska kreditgivare och kreditförmedlare

3 §

Tillstånd enligt 1 § ska ges ett svenskt aktiebolag eller en svensk ekonomisk förening om

1. bolagsordningen eller stadgarna inte strider mot denna lag eller någon annan författning,

2. det finns skäl att anta att den planerade verksamheten kommer att drivas i enlighet med denna lag och andra författningar som reglerar företagets verksamhet,

3. den som har eller kan förväntas komma att få ett kvalificerat innehav i företaget bedöms som lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av företaget, och

4. den som ska ingå i företagets styrelse eller vara verkställande direktör, eller vara ersättare för någon av dem, har tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen och även i övrigt är lämplig för en sådan uppgift.

Om företaget har eller kan förväntas komma att få en nära för-

bindelse med någon annan, får dock tillstånd ges bara om förbindelsen inte hindrar en effektiv tillsyn av företaget.

Bedömningen av en innehavares lämplighet enligt första stycket 3 ska göras i enlighet med 2 kap. 3 §.

4 §

Bestämmelserna i 2 kap. 4 och 5 §§ gäller även för svenska kreditgivare och kreditförmedlare av andra konsumentkrediter än bostadskrediter.

5 §

En svensk kreditgivare eller kreditförmedlare som driver verksamhet med andra konsumentkrediter än bostadskrediter får efter tillstånd av Finansinspektionen inrätta filial i ett annat land. Ett sådant tillstånd ska ges om det finns skäl att anta att den planerade verksamheten kommer att drivas i enlighet med denna lag och andra författningar som reglerar kreditgivarens och kreditförmedlarens verksamhet.

Förutsättningar för tillstånd för utländska kreditgivare och kreditförmedlare

6 §

En utländsk kreditgivare eller kreditförmedlare får ges tillstånd av Finansinspektionen att driva verksamhet i Sverige med andra konsumentkrediter än bostadskrediter

från en filial här i landet. Tillstånd ska ges om

1. företaget driver motsvarande verksamhet i det land där det har sitt säte,

2. företaget står under betryggande tillsyn av en myndighet i det land där det har sitt säte och har tillåtelse att etablera sig i Sverige, och

3. det finns skäl att anta att verksamheten här i landet kommer att drivas i enlighet med denna lag och andra författningar som reglerar verksamheten.

4 kap. Bestämmelser om verksamhet med konsumentkrediter

Allmänna bestämmelser

Övergripande krav

1 §

Kreditgivare och kreditförmedlare ska handla hederligt, rättvist, transparent och professionellt, med beaktande av konsumentens rättigheter och intressen. Verksamheten ska grunda sig på information om konsumentens förhållanden och särskilda krav samt rimliga antaganden om de risker för konsumenten som kan komma att uppstå under kreditavtalets löptid.

Kunskap och kompetens

2 §

Kreditgivare och kreditförmedlare ska ha personal, inklusive dem som direkt leder eller ansvarar för arbetet med konsumentkrediter, som har tillräcklig kunskap och kompetens för att sätta samman, erbjuda, bevilja eller förmedla kreditavtal eller ge råd om konsumentkrediter. Personalen ska även ha tillräcklig kunskap och kompetens om kompletterande tjänster som tillhandahålls tillsammans med en konsumentkredit samt, för verksamhet med andra konsumentkrediter än bostadskrediter, om konsumenters rättigheter.

Ersättningssystem

3 §

Kreditgivares och kreditförmedlares system för ersättning till personal som sätter samman, erbjuder, beviljar eller förmedlar konsumentkreditavtal eller ger råd om konsumentkrediter, inklusive dem som direkt leder eller ansvarar för detta arbete, ska vara uppbyggt på ett sätt som inte negativt påverkar skyldigheterna enligt 1 §. Detsamma ska gälla för ersättningar från en kreditgivare till en kreditförmedlare.

I 9 och 13 §§ finns särskilda bestämmelser om ersättning till oberoende kreditförmedlare och rådgivare.

4 §

En kreditgivares system för ersättning till den som utför kreditprövning av konsumenten, och till den som direkt leder eller ansvarar för detta arbete, ska vara uppbyggt så att det

- 1. främjar en sund och effektiv riskhantering,*
- 2. motverkar ett överdrivet risktagande,*
- 3. överensstämmer med kreditgivarens affärsstrategi, mål, värderingar och långsiktiga intressen, och*
- 4. undviker intressekonflikter.*

Ersättningen får inte vara beroende av antalet eller andelen beviljade låneansökningar.

5 §

Kreditgivares och kreditförmedlares system för ersättning till personal som tillhandahåller rådgivning om konsumentkrediter, inklusive dem som direkt leder eller ansvarar för detta arbete, ska vara uppbyggt så att personalens förmåga att agera i konsumentens bästa intresse inte påverkas negativt. Ersättningssystemen får inte heller vara beroende av försäljningsmål.

6 §

En kreditgivare eller kreditförmedlars ersättningsystem enligt 3–5 §§ ska vara utformat på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till företagets storlek och interna organisation samt verksamhetens art, omfattning och komplexitet.

Rådgivning

7 §

Rådgivning om konsumentkrediter ska ske med utgångspunkt i aktuella upplysningar som har inhämtats om konsumentens ekonomiska och personliga förhållanden samt önskemål och särskilda krav.

8 §

Rådgivning ska grundas på en bedömning av ett tillräckligt stort antal kreditavtal.

De kreditavtal som rekommenderas ska vara lämpliga för konsumenten med beaktande av hans eller hennes behov, ekonomiska situation och personliga förhållanden. Rådgivaren ska ta rimlig hänsyn till risker för konsumenten som kan uppstå under kreditavtalets löptid.

9 §

En kreditgivare får inte utge sig för att vara en oberoende rådgivare. Detsamma gäller en kreditförmedlare som verkar som ombud för eller har en nära förbindelse med en kreditgivare.

Den som utger sig för att vara en oberoende rådgivare får inte ta emot ersättning i samband med rådgivningen från någon annan än konsumenten.

Uppdragsavtal

10 §

Kreditgivare och kreditförmedlare som driver verksamhet enligt denna lag får uppdra åt någon annan att utföra ett visst arbete eller vissa operativa funktioner som ingår i verksamheten. En kreditförmedlare av bostadskrediter får dock ge ett sådant uppdrag endast till en annan kreditförmedlare som har rätt att förmedla bostadskrediter. Uppdragsgivaren ska anmäla detta till Finansinspektionen.

Uppdrag åt någon annan att utföra sådant som är av väsentlig betydelse för verksamheten får ges bara om uppdragsgivaren ansvarar för att

1. verksamheten drivs av uppdragstagaren under kontrollerade och säkerhetsmässigt betryggande former, och

2. uppdraget inte väsentligt försämrar kvaliteten på verksamhetens internkontroll och Finansinspektionens möjligheter att övervaka att uppdragsgivaren följer de regler som gäller för den.

Dokumentation

11 §

En kreditgivares kreditbeslut ska dokumenteras så att beslutsunderlaget redovisas och att kreditärendets hantering även i övrigt kan följas.

En kreditförmedlare av bostadskrediter ska dokumentera ett förmedlingsärendes hantering.

Tystnadsplikt

12 §

Enskildas förhållanden till ett företag som driver verksamhet enligt denna lag får inte obehörigen röjas.

I det allmännas verksamhet tillämpas offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) i stället för första stycket.

Ansvar enligt 20 kap. 3 § brottsbalken ska inte följa för den som bryter mot förbudet i första stycket.

I 5 a § kreditupplysningslagen (1973:1173) finns bestämmelser om att det som gäller om tystnadsplikt enligt första stycket inte hindrar att uppgifter i vissa fall utväxlas för kreditupplysningsändamål.

Vissa särskilda bestämmelser för verksamhet med bostadskrediter

Oberoende kreditförmedling

13 §

En kreditförmedlare av bostadskrediter får utge sig för att vara oberoende endast om kreditförmedlaren i sin förmedlingsverksamhet utgår från ett tillräckligt stort antal kreditavtal från kreditgivarna på marknaden.

Den som utger sig för att vara en oberoende kreditförmedlare får inte ta emot ersättning i samband med kreditförmedlingen från någon annan än konsumenten.

Riktlinjer för utlåning

14 §

En kreditgivare av bostadskrediter ska fastställa och tillämpa riktlinjer för sin utlåning, inbegripet vilken typ av egendom som accepteras som säkerhet för en bostadskredit. Riktlinjerna ska bevaras hos kreditgivaren.

Värdering av säkerheten för krediten

15 §

Vid en värdering av en konsuments bostad som ställs som säkerhet för en bostadskredit ska kreditgivaren se till att i förväg fastställda riktlinjer tillämpas. Av riktlinjerna

ska framgå vilka tillförlitliga standarder som ska användas vid värderingen.

Den som utför en värdering ska vara tillräckligt oberoende i förhållande till kreditriskbedömningen och ha den kunskap och kompetens som krävs för att fastställa ett tillförlitligt värde.

Dokumentation av värderingen ska bevaras hos kreditgivaren.

Amorteringskrav

16 §

Kreditgivare som till konsumenter lämnar krediter som är förenade med panträtt i fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt eller liknande rätt, eller som är förenade med motsvarande rätt i byggnad som inte hör till fastighet, ska tillämpa återbetalningsvillkor som är förenliga med en sund amorteringskultur och motverkar alltför hög skuldsättning hos hushållen.

Finansiella obalanser på kreditmarknaden

17 §

En kreditgivare av bostadskrediters verksamhet ska, utöver vad som i övrigt följer av denna lag och andra författningar som reglerar verksamheten, drivas på ett sådant sätt att företaget inte bidrar till finansiella obalanser på kreditmarknaden.

Erkännande av utländska krav

18 §

Krav som ställs upp i en offentlig reglering i ett annat land inom EES och som motsvarar kravet i 16 eller 17 § får erkännas i Sverige. När ett sådant krav har erkänts gäller det för den verksamhet som en svensk kreditgivare av bostadskrediter driver i det landet.

5 kap.

1 §

Finansinspektionen ska föra ett register över kreditgivare och kreditförmedlare som har tillstånd att driva verksamhet enligt denna lag och över utländska kreditförmedlare från ett land inom EES som driver verksamhet här i landet.

Finansinspektionen ska föra ett register över kreditgivare och kreditförmedlare som har tillstånd att driva verksamhet enligt denna lag och över utländska kreditförmedlare *av bostadskrediter* från ett land inom EES som driver verksamhet här i landet.

4 a §³

Finansinspektionen får förelägga var och en att lämna upplysningar och tillhandahålla de handlingar som behövs i ett ärende om tillämpningen av 1 kap. 5 § eller 4 kap. 7, 8, 9, 10, 11 eller 14 §.

Finansinspektionen får förelägga var och en att lämna upplysningar och tillhandahålla de handlingar som behövs i ett ärende om tillämpningen av 1 kap. 5 § eller 4 kap. 7, 8, 9, 11, 13 eller 14 §.

7 §

Finansinspektionen ska i sin tillsynsverksamhet samarbeta och utbyta information med behöriga myndigheter i den utsträckning som följer av *bolånedirektivet*. Finansinspektionen får begära

Finansinspektionen ska i sin tillsynsverksamhet samarbeta och utbyta information med behöriga myndigheter *och Europeiska centralbanken* i den utsträckning som följer av *Sveriges medlemskap i*

³ Senaste lydelse 2020:343.

Europeiska bankmyndighetens bistånd i de fall som anges i artiklarna 34 och 37 i bolånedirektivet.

Europeiska unionen. Finansinspektionen får begära Europeiska bankmyndighetens bistånd i de fall som anges i artiklarna 34 och 37 i bolånedirektivet.

9 §

Efter underrättelse till Finansinspektionen kan en behörig myndighet genomföra en undersökning hos en i Sverige inrättad filial till en utländsk kreditförmedlare från ett land inom EES.

Efter underrättelse till Finansinspektionen kan en behörig myndighet genomföra en undersökning hos en i Sverige inrättad filial till en utländsk kreditförmedlare *av bostadskrediter* från ett land inom EES.

6 kap.

Ingripande mot kreditgivare, svenska kreditförmedlare och kreditförmedlare från ett land utanför EES

Ingripande mot andra än utländska kreditförmedlare av bostadskrediter från ett land inom EES

1 §

Om en kreditgivare, *en svensk kreditförmedlare eller en kreditförmedlare från ett land utanför EES* åsidosätter sina skyldigheter enligt denna lag, andra författningar som reglerar företagets verksamhet, bolagsordning, stadgar eller interna instruktioner som har sin grund i en författning som reglerar verksamheten, ska Finansinspektionen ingripa.

Om en kreditgivare eller *en annan kreditförmedlare än en utländsk kreditförmedlare av bostadskrediter från ett land inom EES* åsidosätter sina skyldigheter enligt denna lag, andra författningar som reglerar företagets verksamhet, bolagsordning, stadgar eller interna instruktioner som har sin grund i en författning som reglerar verksamheten, ska Finansinspektionen ingripa.

Finansinspektionen ska då utfärda ett föreläggande för företaget att inom viss tid vidta en åtgärd för att komma till rätta med situationen, ett förbud att verkställa beslut eller en anmärkning. Om överträdelsen är allvarlig, ska kreditgivarens eller kreditförmedlarens tillstånd återkallas eller, om det är tillräckligt, varning meddelas.

Finansinspektionen får avstå från ingripande om en överträdelse är ringa eller ursäktlig, om kreditgivaren eller kreditförmedlaren gör rättelse eller om någon annan myndighet har vidtagit åtgärder mot kreditgivaren eller kreditförmedlaren och dessa åtgärder bedöms tillräckliga.

1 a §

Finansinspektionen ska ingripa mot någon som ingår i företagets styrelse eller är dess verkställande direktör, eller ersättare för någon av dem, om företaget har befunnits ansvarigt för överträdelse av lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism eller föreskrifter som meddelats med stöd av den lagen.

Ett ingripande enligt första stycket får ske endast om överträdelsen är allvarlig, upprepad eller systematisk och personen i fråga uppsåtligen eller av grov oaktsamhet orsakat överträdelsen.

Ingripande sker genom

1. beslut att personen i fråga under en viss tid, lägst tre och högst tio år, inte får upprätthålla en funktion som avses i första stycket hos ett företag, eller

2. beslut om sanktionsavgift.

1 b §

Vid valet av ingripande ska Finansinspektionen ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och

hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till skador som har uppstått och graden av ansvar.

Finansinspektionen får avstå från ingripande om

1. en överträdelse är ringa eller ursäktlig,

2. företaget gör rättelse eller om den fysiska personen verkat för att företaget gör rättelse, eller

3. någon annan myndighet har vidtagit åtgärder mot företaget eller den fysiska personen och dessa åtgärder bedöms tillräckliga.

1 c §

I försvarande riktning ska det beaktas om företaget tidigare har begått en överträdelse eller om den fysiska personen tidigare orsakat en sådan överträdelse.

I förmildrande riktning ska det beaktas om

1. företaget eller den fysiska personen i väsentlig utsträckning genom ett aktivt samarbete har underlättat Finansinspektionens utredning, och

2. företaget snabbt har upphört med överträdelsen, eller den fysiska personen snabbt verkat för att överträdelsen ska upphöra, sedan den anmälts till eller påtalats av Finansinspektionen.

2 §

Finansinspektionen ska återkalla tillståndet för en kreditgivare, *en svensk kreditförmed-*

Finansinspektionen ska återkalla tillståndet för en kreditgivare eller *en annan kreditförmedlare än*

lare eller en kreditförmedlare från ett land utanför EES, om kreditgivaren eller kreditförmedlaren *en utländsk kreditförmedlare av bostadskrediter från ett land inom EES, om kreditgivaren eller kreditförmedlaren*

1. har fått tillståndet genom att lämna oriktiga uppgifter eller på något annat otillbörligt sätt,

2. under en sammanhängande tid av sex månader inte har drivit sådan verksamhet som tillståndet avser,

3. inte uppfyller villkoren för tillstånd i 3 kap. 2 § första stycket 5 eller 6,

4. har förklarat sig avstå från tillståndet,

5. har överlätit hela sin verksamhet, eller

6. har försatts i konkurs eller om beslut har fattats om att företaget ska gå i tvångslikvidation.

I fall som avses i första stycket 1–3 får i stället varning meddelas, om det är tillräckligt.

3 §

Om någon som ingår i styrelsen eller är verkställande direktör för en kreditgivare, *en svensk kreditförmedlare eller en kreditförmedlare från ett land utanför EES* inte uppfyller de krav som anges i 2 kap. 2 § första stycket 4 respektive 3 kap. 2 § första stycket 4, ska Finansinspektionen återkalla företagets tillstånd. Det får dock bara ske om inspektionen först beslutat att anmärka på att personen ingår i styrelsen eller är verkställande direktör och om han eller hon, sedan en av inspektionen bestämd tid om högst tre månader har gått, fortfarande finns kvar i styrelsen eller är verkställande direktör.

Om någon som ingår i styrelsen eller är verkställande direktör för en kreditgivare eller *en annan kreditförmedlare än en utländsk kreditförmedlare av bostadskrediter från ett land inom EES*, inte uppfyller de krav som anges i 2 kap. 2 § första stycket 4, 3 kap. 2 § första stycket 4 respektive *3 a kap. 3 § första stycket 4*, ska Finansinspektionen återkalla företagets tillstånd. Det får dock bara ske om inspektionen först beslutat att anmärka på att personen ingår i styrelsen eller är verkställande direktör och om han eller hon, sedan en av inspektionen bestämd tid om högst tre månader har gått, fortfarande finns kvar i styrelsen eller är verkställande direktör.

I stället för att återkalla tillståndet får Finansinspektionen besluta att en styrelseledamot eller verkställande direktör inte längre får vara det. Inspektionen får då förordna en ersättare. Ersättarens uppdrag gäller till dess företaget har utsett en ny styrelseledamot eller verkställande direktör.

Det som sägs i första och andra styckena om verkställande direktör ska tillämpas även på en ställföreträdare eller ersättare för verkställande direktör.

4 §

Om en behörig myndighet i ett annat land inom EES underlättar Finansinspektionen om att en svensk kreditförmedlare har överträtt föreskrifter för förmedlarens verksamhet som gäller i det land där den behöriga myndigheten finns, ska inspektionen vidta åtgärd enligt 1–3 §§, om det föreligger någon omständighet som avses där.

Inspektionen ska underrätta den behöriga myndigheten om vilka åtgärder som vidtas.

Om en behörig myndighet i ett annat land inom EES underlättar Finansinspektionen om att en svensk kreditförmedlare *av bostadskrediter* har överträtt föreskrifter för förmedlarens verksamhet som gäller i det land där den behöriga myndigheten finns, ska inspektionen vidta åtgärd enligt 1–3 §§, om det föreligger någon omständighet som avses där.

6 §

Om en kreditgivare, *en svensk kreditförmedlare eller en kreditförmedlare från ett land utanför EES* har fått en anmärkning eller varning enligt 1 § andra stycket, får Finansinspektionen besluta att företaget ska betala en sanktionsavgift.

Avgiften tillfaller staten.

Om en kreditgivare eller *en annan kreditförmedlare än en utländsk kreditförmedlare av bostadskrediter från ett land inom EES* har fått en anmärkning eller varning enligt 1 § andra stycket, får Finansinspektionen besluta att företaget ska betala en sanktionsavgift.

7 §

Sanktionsavgiften ska uppgå till lägst 5 000 kronor och högst 50 miljoner kronor. Avgiften får inte överstiga tio procent av kreditgivarens eller kreditförmedlarens omsättning det närmast föregående räkenskapsåret.

Om överträdelsen har skett under företagets första verksamhetsår eller om uppgifter om omsättningen annars saknas eller är bristfälliga, får omsättningen uppskattas.

För ett företag som även driver annan verksamhet än den tillståndspliktiga enligt denna lag ska omsättningen avse endast verksamheten med *bostadskrediter*.

För ett företag som även driver annan verksamhet än den tillståndspliktiga enligt denna lag ska omsättningen avse endast verksamheten med *konsumentkrediter*.

7 a §

När det är fråga om en överträdelse av lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen gäller i stället för 7 § att sanktionsavgiften ska uppgå till lägst 5 000 kronor och som högst fastställas till det högsta av

1. tio procent av företagets omsättning närmast föregående räkenskapsår eller, i förekommande fall, motsvarande omsättning på koncernnivå,

2. två gånger den vinst som företaget gjort till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller

3. ett belopp i kronor motsvarande fem miljoner euro.

7 b §

En sanktionsavgift för en fysisk person ska som högst fastställas till det högsta av

1. två gånger den vinst som den fysiska personen gjort till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa,

2. ett belopp som per den 25 juni 2015 i kronor motsvarade fem miljoner euro.

Avgiften tillfaller staten.

8 §

När sanktionsavgiftens storlek beslutas ska *särskild* hänsyn tas till *hur allvarlig den överträdelse är som har föranlett anmärkningen eller varningen och hur länge överträdelsen har pågått.*

När sanktionsavgiftens storlek beslutas, ska hänsyn tas till *sådana omständigheter som anges i 1 b § första stycket och 1 c § och företagets eller den fysiska personens finansiella ställning och, om det går att fastställa, den vinst som gjorts till följd av regelöverträdelsen.*

Sanktionsföreläggande

8 a §

Frågor om ingripanden mot fysiska personer för överträdelser enligt 1 a § tas upp av Finansinspektionen genom sanktionsföreläggande.

Finansinspektionen ska då tillämpa bestämmelserna om sanktionsföreläggande i 15 kap. 9 a–9 d §§ lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

9 §⁴

Om en kreditgivare, *en svensk kreditförmedlare eller en kreditförmedlare från ett land utanför EES* inte i tid lämnar de upplysningar som kreditgivaren eller kreditförmedlaren är skyldig att lämna enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 7 kap. 1 § 15, får Finansinspektionen besluta att företaget ska betala en förseningsavgift på högst 100 000 kronor.

Avgiften tillfaller staten.

Om en kreditgivare eller *en annan kreditförmedlare än en utländsk kreditförmedlare av bostads-krediter från ett land inom EES* inte i tid lämnar de upplysningar som kreditgivaren eller kreditförmedlaren är skyldig att lämna enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 7 kap. 1 § 15, får Finansinspektionen besluta att företaget ska betala en förseningsavgift på högst 100 000 kronor.

13 a §⁵

Om en näringsidkare genom sitt agerande på internet bryter mot 1 kap. 5 § andra stycket eller 4 kap. 7, 8, 9, 10, 11 eller 14 § och inga andra effektiva medel är tillgängliga, får Finansinspektionen förelägga näringsidkaren, en värdtjänstleverantör eller en internetleverantör att upprätta ett varningsmeddelande som tydligt visas i samband med besök på webbplatsen.

Ett föreläggande som avses i första stycket får bara meddelas om

1. överträdelsens allvar motiverar det, och

2. webbplatsen inte omfattas av tryckfrihetsförordningens eller yttrandefrihetsgrundlagens skydd.

Varningsmeddelandet ska ange i vilket avseende agerandet bryter mot någon av bestämmelserna som anges i första stycket och i övrigt vara utformat på ändamålsenligt sätt.

Om en näringsidkare genom sitt agerande på internet bryter mot 1 kap. 5 § andra stycket eller 4 kap. 7, 8, 9, 11, 13 eller 14 § och inga andra effektiva medel är tillgängliga, får Finansinspektionen förelägga näringsidkaren, en värdtjänstleverantör eller en internetleverantör att upprätta ett varningsmeddelande som tydligt visas i samband med besök på webbplatsen.

⁴ Senaste lydelse 2017:1343.

⁵ Senaste lydelse 2020:343.

16 §

Om någon driver verksamhet med kreditgivning, kreditförmedling eller rådgivning i fråga om *bostadskrediter* utan att ha rätt till det, ska Finansinspektionen förelägga den som driver verksamheten att upphöra med den. Inspektionen får besluta hur avvecklingen av verksamheten ska ske.

Om det är osäkert om lagen är tillämplig på en viss verksamhet, får inspektionen förelägga den som driver verksamheten att lämna de upplysningar om verksamheten som inspektionen behöver för att bedöma om så är fallet.

Ett föreläggande enligt denna paragraf som avser ett utländskt företag får riktas mot såväl företaget som den som i Sverige är verksam för företagets räkning.

Om någon driver verksamhet med kreditgivning, kreditförmedling eller rådgivning i fråga om *konsumentkrediter* utan att ha rätt till det, ska Finansinspektionen förelägga den som driver verksamheten att upphöra med den. Inspektionen får besluta hur avvecklingen av verksamheten ska ske.

7 kap.

1 §⁶

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vilket innehåll en ansökan om tillstånd enligt denna lag ska ha,
2. de krav på insikt och erfarenhet som ska gälla för deltagande i ledningen av en kreditförmedlare enligt 3 kap. 2 § första stycket 4,
3. sådan försäkring för skadeståndsskyldighet som avses i 3 kap. 2 § första stycket 6,
4. vilka uppgifter som ska ingå i en anmälan enligt 3 kap. 4 §,
5. vad en kreditgivare eller kreditförmedlare ska iaktta för att uppfylla skyldigheterna i 4 kap. 1 §,
6. vilka krav som ska gälla avseende kunskap och kompetens enligt 4 kap. 2 §,
7. en kreditgivares eller kreditförmedlares ersättningssystem enligt 4 kap. 3–6 §§,

8. vilka uppgifter som ska ingå i en anmälan enligt 4 kap. 10 § och vad en kreditgivare eller kredit-

⁶ Senaste lydelse 2017:1343.

8. riktlinjer för utlåning enligt 4 kap. 11 §,

9. riktlinjer för värdering av säkerhet enligt 4 kap. 12 § och vad som ska iaktas när det gäller dokumentation av värderingen,

10. vad en kreditgivare ska iaktta för att uppfylla skyldigheterna i 4 kap. 12 a §,

11. vad en kreditgivare ska iaktta för att uppfylla skyldigheterna i 4 kap. 12 b §,

12. erkännande av utländska krav enligt 4 kap. 12 c §,

13. vilka uppgifter som ska ingå i en anmälan enligt 4 kap. 13 § och vad en kreditgivare eller kreditförmedlare i övrigt ska iaktta när det gäller uppdragsavtal,

14. vad som ska ingå i dokumentation enligt 4 kap. 14 §, och

15. vilka upplysningar ett företag ska lämna till Finansinspektionen för dess tillsynsverksamhet enligt 5 kap. 3 och 5 §§.

förmedlare i övrigt ska iaktta när det gäller uppdragsavtal,

9. vad som ska ingå i dokumentation enligt 4 kap. 11 §,

10. riktlinjer för utlåning enligt 4 kap. 14 §,

11. riktlinjer för värdering av säkerhet enligt 4 kap. 15 § och vad som ska iaktas när det gäller dokumentation av värderingen,

12. vad en kreditgivare ska iaktta för att uppfylla skyldigheterna i 4 kap. 16 §,

13. vad en kreditgivare ska iaktta för att uppfylla skyldigheterna i 4 kap. 17 §,

14. erkännande av utländska krav enligt 4 kap. 18 §, och

8 kap.

1 §⁷

Finansinspektionens beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Finansinspektionens beslut enligt 6 kap. 16 § andra stycket får dock inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Finansinspektionens beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Finansinspektionens beslut enligt 6 kap. 16 § andra stycket *och beslut om sanktionsföreläggande* får dock inte överklagas.

⁷ Senaste lydelse 2018:858.

Finansinspektionen får bestämma att ett beslut om förbud, föreläggande eller återkallelse ska gälla omedelbart.

1. Denna lag träder i kraft den 20 november 2026.
2. Tillstånd som vid lagens ikraftträdande gäller för ett företag att driva verksamhet enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter ska fortsätta gälla som tillstånd att driva verksamhet enligt 3 a kap. denna lag.
3. En kreditgivare eller en kreditförmedlare som vid tidpunkten för lagens ikraftträdande driver och har rätt att driva verksamhet med kreditgivning eller kreditförmedling av andra konsumentkrediter än bostadskrediter får driva verksamheten utan tillstånd enligt denna lag fram till den 20 november 2027.

1.14 Förslag till lag om ändring i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 2 §, 2 kap. 6 och 7 §§, 3 kap. 5, 6, 18, 22, 25 och 32 §§, 4 kap. 9 §, 5 kap. 9 §, 7 kap. 1 § och 8 kap. 1 § i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §¹

Denna lag gäller för fysiska och juridiska personer som driver

1. bank- eller finansieringsrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,

2. livförsäkringsrörelse, dock inte

a) sådan som drivs av försäkringsföreningar som har beviljats undantag enligt 1 kap. 19 d § försäkringsrörelselagen (2010:2043), eller

b) tjänstepensionsverksamhet enligt lagen (2019:742) om tjänstepensionsföretag,

3. värdepappersrörelse enligt 2 kap. 1 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

4. verksamhet som kräver ansökan hos Finansinspektionen enligt lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet,

5. försäkringsdistribution enligt lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution, i fråga om sådan verksamhet rörande livförsäkring, bedriven av sådana försäkringsförmedlare som har tillstånd enligt 2 kap. 1 § den lagen eller bedriver verksamhet enligt 3 kap. 1 § andra stycket 2 eller 3 § den lagen,

6. verksamhet för utgivning av elektroniska pengar enligt lagen (2011:755) om elektroniska pengar,

7. fondverksamhet enligt lagen (2004:46) om värdepappersfonder,

8. verksamhet med att som betalningsinstitut tillhandahålla betaltjänster enligt lagen (2010:751) om betaltjänster,

9. verksamhet med att tillhandahålla betaltjänster enligt lagen om betaltjänster utan att vara betalningsinstitut, dock inte om verksamheten uteslutande avser kontoinformationstjänster,

¹ Senaste lydelse 2021:903.

10. verksamhet som förvaltare av alternativa investeringsfonder enligt lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder,

11. verksamhet med konsumentkrediter enligt lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter,

12. verksamhet med bostadskrediter enligt lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter,

13. verksamhet som leverantör av gräsrotsfinansieringstjänster enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/1503 av den 7 oktober 2020 om europeiska leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster för företag och om ändring av förordning (EU) 2017/1129 och direktiv (EU) 2019/1937, om företaget är en juridisk person som är etablerad i Sverige,

14. verksamhet som fastighetsmäklare eller fastighetsmäklarföretag med särskild registrering för hyresförmedling eller fullständig registrering enligt fastighetsmäklarlagen (2021:516),

15. spelverksamhet som bedrivs med licens eller registrering enligt spellagen (2018:1138),

16. yrkesmässig handel med varor, om det kan antas att det i verksamheten eller i en del av verksamheten genomförs eller kommer att genomföras transaktioner, enstaka eller sådana som kan antas ha samband, som inne-

11. verksamhet med konsumentkrediter enligt lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter,

12. verksamhet som leverantör av gräsrotsfinansieringstjänster enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/1503 av den 7 oktober 2020 om europeiska leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster för företag och om ändring av förordning (EU) 2017/1129 och direktiv (EU) 2019/1937, om företaget är en juridisk person som är etablerad i Sverige,

13. verksamhet som fastighetsmäklare eller fastighetsmäklarföretag med särskild registrering för hyresförmedling eller fullständig registrering enligt fastighetsmäklarlagen (2021:516),

14. spelverksamhet som bedrivs med licens eller registrering enligt spellagen (2018:1138),

15. yrkesmässig handel med varor, om det kan antas att det i verksamheten eller i en del av verksamheten genomförs eller kommer att genomföras transaktioner, enstaka eller sådana som kan antas ha samband, som inne-

bär att ett utbetalt eller mottaget belopp i kontanter uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer,

17. verksamhet enligt pantbankslagen (1995:1000),

18. verksamhet som auktoriserad eller godkänd revisor eller registrerat revisionsbolag,

19. yrkesmässig verksamhet som avser bokföringstjänster eller revisionstjänster som inte omfattas av 18,

20. yrkesmässig rådgivning avseende skatter och avgifter (skatterådgivare),

21. verksamhet som advokat eller advokatbolag, till den del verksamheten avser tjänster som anges i 4 § första stycket,

22. yrkesmässig verksamhet som annan oberoende jurist än den som avses i 21, till den del verksamheten avser tjänster som anges i 4 § första stycket,

23. yrkesmässig verksamhet till den del verksamheten avser tjänster som anges i 4 § andra stycket och verksamhetsutövaren inte är en sådan person som avses i 18–22, eller

24. yrkesmässig verksamhet som avser förmedling, förvaring eller handel med konstverk, om det kan antas att det i verksamheten eller i en del av verksamheten genomförs eller kommer att genomföras transaktioner, enstaka eller sådana som kan antas ha samband, som innebär att ett

bär att ett utbetalt eller mottaget belopp i kontanter uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer,

16. verksamhet enligt pantbankslagen (1995:1000),

17. verksamhet som auktoriserad eller godkänd revisor eller registrerat revisionsbolag,

18. yrkesmässig verksamhet som avser bokföringstjänster eller revisionstjänster som inte omfattas av 17,

19. yrkesmässig rådgivning avseende skatter och avgifter (skatterådgivare),

20. verksamhet som advokat eller advokatbolag, till den del verksamheten avser tjänster som anges i 4 § första stycket,

21. yrkesmässig verksamhet som annan oberoende jurist än den som avses i 20, till den del verksamheten avser tjänster som anges i 4 § första stycket,

22. yrkesmässig verksamhet till den del verksamheten avser tjänster som anges i 4 § andra stycket och verksamhetsutövaren inte är en sådan person som avses i 17–21, eller

23. yrkesmässig verksamhet som avser förmedling, förvaring eller handel med konstverk, om det kan antas att det i verksamheten eller i en del av verksamheten genomförs eller kommer att genomföras transaktioner, enstaka eller sådana som kan antas ha samband, som innebär att ett

utbetalt eller mottaget belopp uppgår till motsvarande 10 000 euro eller mer.

utbetalt eller mottaget belopp uppgår till motsvarande 10 000 euro eller mer.

Vissa speltjänster får undantas från tillämpning av lagen eller bestämmelser i den enligt föreskrifter som meddelas med stöd av 8 kap. 1 § 1.

2 kap.

6 §²

En verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–13 får inte tillhandahålla anonyma konton, motböcker eller värdefack.

En verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–12 får inte tillhandahålla anonyma konton, motböcker eller värdefack.

7 §³

En verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–13 får inte etablera eller upprätthålla korrespondentförbindelser med brevlådebanks och ska se till att sådana förbindelser inte heller etableras eller upprätthålls med institut som tillåter att deras konton används av sådana banker.

En verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–12 får inte etablera eller upprätthålla korrespondentförbindelser med brevlådebanks och ska se till att sådana förbindelser inte heller etableras eller upprätthålls med institut som tillåter att deras konton används av sådana banker.

3 kap.

5 §⁴

En verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 15 ska, utöver vad som följer av 4 § första stycket, vidta åtgärder för kundkänedom

En verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 14 ska, utöver vad som följer av 4 § första stycket, vidta åtgärder för kundkänedom

1. vid enstaka transaktioner som avser utbetalning av vinster eller betalning av insatser som uppgår till ett belopp motsvarande 2 000 euro eller mer, och

² Senaste lydelse 2021:903.

³ Senaste lydelse 2021:903.

⁴ Senaste lydelse 2021:903.

2. vid transaktioner som understiger ett belopp motsvarande 2 000 euro och som verksamhetsutövaren inser eller borde inse har samband med en eller flera andra transaktioner som tillsammans uppgår till minst detta belopp.

6 §⁵

En verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 16 ska, i stället för vad som följer av 4 §, vidta åtgärder för kundkännedom

En verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 15 ska, i stället för vad som följer av 4 §, vidta åtgärder för kundkännedom

1. vid etableringen av en affärsförbindelse, om det när förbindelsen ingås är sannolikt eller under förbindelsens gång står klart att utbetalt eller mottaget belopp i kontanter inom ramen för affärsförbindelsen uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer,

2. vid enstaka transaktioner där utbetalt eller mottaget belopp i kontanter uppgår till ett belopp motsvarande 5 000 euro eller mer, och

3. vid transaktioner där utbetalt eller mottaget belopp i kontanter understiger ett belopp motsvarande 5 000 euro och som verksamhetsutövaren inser eller borde inse har samband med en eller flera andra transaktioner i kontanter som tillsammans uppgår till minst detta belopp.

18 §⁶

När en korrespondentförbindelse som innefattar betalning etableras mellan en verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–13 och ett kreditinstitut eller finansiellt institut från ett land utanför EES, ska verksamhetsutövaren utöver åtgärder enligt 7, 8 och 10–13 §§ åtminstone

När en korrespondentförbindelse som innefattar betalning etableras mellan en verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–12 och ett kreditinstitut eller finansiellt institut från ett land utanför EES, ska verksamhetsutövaren utöver åtgärder enligt 7, 8 och 10–13 §§ åtminstone

1. inhämta tillräckligt med information om motparten för att kunna förstå verksamheten och utifrån offentligt tillgänglig information bedöma motpartens anseende och tillsynens kvalitet,

⁵ Senaste lydelse 2021:903.

⁶ Senaste lydelse 2021:903.

2. bedöma motpartens kontroller för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism,
3. dokumentera respektive instituts ansvar att vidta kontrollåtgärder och de åtgärder som det vidtar,
4. inhämta godkännande från en behörig beslutsfattare innan korrespondentförbindelsen ingås, och
5. förvissa sig om att motparten har kontrollerat identiteten på kunder som har direkt tillgång till konton hos kreditinstitutet eller det finansiella institutet och fortlöpande följer upp dessa kunder samt på begäran kan lämna relevanta kunduppgifter.

22 §⁷

Med utomstående enligt 21 § avses

1. fysiska eller juridiska personer med verksamhet som anges i 1 kap. 2 § första stycket 1–3, 5–8 och 10–15 eller motsvarande verksamhet, auktoriserade eller godkända revisorer och advokater som är etablerade inom EES, och 2. fysiska eller juridiska personer med verksamhet som anges i 1 kap. 2 § första stycket 1–3, 5–8 och 10–15 eller motsvarande verksamhet, auktoriserade eller godkända revisorer och advokater som är etablerade utanför EES, om de a) tillämpar bestämmelser om kundkännedom och bevarande av handlingar som motsvarar kraven i denna lag, och b) står under tillsyn över att dessa bestämmelser följs.	1. fysiska eller juridiska personer med verksamhet som anges i 1 kap. 2 § första stycket 1–3, 5–8 och 10–14 eller motsvarande verksamhet, auktoriserade eller godkända revisorer och advokater som är etablerade inom EES, och 2. fysiska eller juridiska personer med verksamhet som anges i 1 kap. 2 § första stycket 1–3, 5–8 och 10–14 eller motsvarande verksamhet, auktoriserade eller godkända revisorer och advokater som är etablerade utanför EES, om de

25 §⁸

En verksamhetsutövare som tillhandahåller konto som kunden innehar i syfte att förvalta medel som tillhör kundens verkliga huvudman behöver inte vidta de åtgärder för kundkännedom som avses i 8 § i fråga om den verkliga huvudmannen, om kunden

⁷ Senaste lydelse 2021:903.

⁸ Senaste lydelse 2021:903.

1. är en fysisk eller juridisk person med verksamhet som anges i 1 kap. 2 § första stycket 1–3, 5–8 och 10–15 eller motsvarande verksamhet, auktoriserad eller godkänd revisor, advokat eller advokatbolag med hemvist inom EES,

2. är en fysisk eller juridisk person med verksamhet som anges 1 kap. 2 § första stycket 1–3, 5–8 och 10–15 eller motsvarande verksamhet, auktoriserad eller godkänd revisor, advokat eller advokatbolag med hemvist utanför EES, och

a) tillämpar bestämmelser om kundkännedom och bevarande av handlingar som motsvarar kraven i denna lag, och

b) står under tillsyn över att dessa bestämmelser följs, eller

3. till följd av föreskrift i lag eller annan författning är skyldig att hålla medel som förvaltas för någon annans räkning avskilda från egna tillgångar och medel.

Första stycket får tillämpas endast om den risk som kan förknippas med kunden enligt 2 kap. 3 § bedöms som låg och om verksamhetsutövaren utan dröjsmål på begäran kan få del av uppgift om identiteten hos den för vars räkning kunden förvaltar medlen och den dokumentation som ligger till grund för uppgifterna.

32 §⁹

Verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–13 får ta emot betalning med ett anonymt betalningsinstrument som getts ut i ett land utanför EES bara om instrumentet uppfyller kraven i 31 §.

1. är en fysisk eller juridisk person med verksamhet som anges i 1 kap. 2 § första stycket 1–3, 5–8 och 10–14 eller motsvarande verksamhet, auktoriserad eller godkänd revisor, advokat eller advokatbolag med hemvist inom EES,

2. är en fysisk eller juridisk person med verksamhet som anges 1 kap. 2 § första stycket 1–3, 5–8 och 10–14 eller motsvarande verksamhet, auktoriserad eller godkänd revisor, advokat eller advokatbolag med hemvist utanför EES, och

Verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–12 får ta emot betalning med ett anonymt betalningsinstrument som getts ut i ett land utanför EES bara om instrumentet uppfyller kraven i 31 §.

⁹ Senaste lydelse 2021:903.

4 kap.**9 §¹⁰**

En verksamhetsutövare eller den som är verksam hos verksamhetsutövaren får inte för en kund eller någon utomstående obehörigen röja att en bedömning enligt 2 § utförs, har utförts eller kommer att utföras eller att uppgifter har lämnats enligt 3 eller 6 §.

Som obehörigt röjande avses inte att

1. uppgifter lämnas till en tillsynsmyndighet eller en brottsbekämpande myndighet,

2. uppgifter lämnas mellan verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–13 med hemvist i EES och som ingår i samma koncern eller mellan sådana verksamhetsutövare och deras filialer och dotterföretag belägna i ett land utanför EES, förutsatt att filialerna och dotterföretagen utanför EES tillämpar gemensamma rutiner som fastställts enligt 2 kap. 8 eller 9 § eller motsvarande krav enligt lagstiftningen i det land där filialen finns eller dotterföretaget har hemvist,

2. uppgifter lämnas mellan verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–12 med hemvist i EES och som ingår i samma koncern eller mellan sådana verksamhetsutövare och deras filialer och dotterföretag belägna i ett land utanför EES, förutsatt att filialerna och dotterföretagen utanför EES tillämpar gemensamma rutiner som fastställts enligt 2 kap. 8 eller 9 § eller motsvarande krav enligt lagstiftningen i det land där filialen finns eller dotterföretaget har hemvist,

3. uppgifter lämnas mellan advokater, andra oberoende jurister, revisorer, tillhandahållare av bokföringstjänster, skatterådgivare och fastighetsmäklare som omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849, i den ursprungliga lydelsen, eller likvärdiga bestämmelser i ett land utanför EES och som är anställda eller på annat sätt verksamma inom samma juridiska person eller olika juridiska personer med gemensamt ägande, gemensam ledning eller gemensam efterlevnadskontroll,

4. uppgifter som rör samma kund och samma transaktion och som omfattar fler än en verksamhetsutövare lämnas mellan sådana juridiska och fysiska personer som anges i 1 kap. 2 § första

4. uppgifter som rör samma kund och samma transaktion och som omfattar fler än en verksamhetsutövare lämnas mellan sådana juridiska och fysiska personer som anges i 1 kap. 2 § första

¹⁰ Senaste lydelse 2022:1537.

stycket 1–13 och 18–22, förutsatt att de tillhör samma verksamhets- eller yrkeskategori och omfattas av skyldigheter i fråga om tystnadsplikt och skydd för personuppgifter som följer av denna lag,

5. en kund får kännedom om att åtgärder enligt första stycket vidtas eller kan komma att vidtas, när ett röjande inte kan undvikas till följd av verksamhetsutövarens skyldighet att avstå från en transaktion, att avstå från att inleda en affärsförbindelse eller att avsluta en affärsförbindelse enligt 3 kap. 1–3 §§, och

6. uppgifter lämnas i samverkan enligt 4 a kap.

Bestämmelser om ansvar för den som bryter mot tystnadsplikten enligt första stycket finns i 20 kap. 3 § brottsbalken.

5 kap.

9 §¹¹

Förbudet i 8 § gäller inte samkörning av register med en filial till en verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–13 som är etablerad i ett land utanför EES, om kraven enligt 2 kap. 10 och 11 §§ är uppfyllda i fråga om filialen.

Förbudet i 8 § gäller inte heller samkörning av register som sker mellan verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–13 och som ingår i samma koncern, om verksamhetsutövarna har hemvist i Sverige eller inom EES.

Om en verksamhetsutövare som avses i andra stycket har hemvist i ett land utanför EES gäller andra stycket om kraven enligt 2 kap. 10 och 11 §§ är uppfyllda i fråga om den verksamhetsutövaren.

Förbudet i 8 § gäller inte samkörning av register med en filial till en verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–12 som är etablerad i ett land utanför EES, om kraven enligt 2 kap. 10 och 11 §§ är uppfyllda i fråga om filialen.

Förbudet i 8 § gäller inte heller samkörning av register som sker mellan verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–12 och som ingår i samma koncern, om verksamhetsutövarna har hemvist i Sverige eller inom EES.

¹¹ Senaste lydelse 2021:903.

7 kap.**1 §¹²**

Detta kapitel tillämpas i fråga om tillsyn över och ingripanden mot verksamhet som avses i 1 kap. 2 § första stycket 16, 19, 20 och 22–24. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om vilka myndigheter som utövar tillsyn enligt detta kapitel.

Bestämmelser om tillsyn över och ingripanden mot verksamhet som avses i 1 kap. 2 § första stycket 21 finns i 8 kap. rättegångsbalken och i 7 a kap. denna lag.

Bestämmelser om tillsyn över och ingripanden mot annan verksamhet som avses i 1 kap. 2 § första stycket finns i de lagar som reglerar dessa verksamhetsutövare.

Detta kapitel tillämpas i fråga om tillsyn över och ingripanden mot verksamhet som avses i 1 kap. 2 § första stycket 15, 18, 19 och 21–23. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om vilka myndigheter som utövar tillsyn enligt detta kapitel.

Bestämmelser om tillsyn över och ingripanden mot verksamhet som avses i 1 kap. 2 § första stycket 20 finns i 8 kap. rättegångsbalken och i 7 a kap. denna lag.

8 kap.**1 §¹³**

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. undantag för vissa speltjänster från tillämpning av lagen eller bestämmelser i den,

2. innehållet i och omfattningen av den allmänna riskbedömningen enligt 2 kap. 1 § och om faktorer som kan tyda på låg eller hög risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism,

3. undantag från kravet på dokumenterade riskbedömningar enligt 2 kap. 2 §,

4. riskklassificering av kunder enligt 2 kap. 3 §, inbegripet faktorer som kan tyda på låg eller hög risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism,

5. innehållet i och omfattningen av interna och gemensamma rutiner enligt 2 kap. 8 och 9 §§,

¹² Senaste lydelse 2021:903.

¹³ Senaste lydelse 2022:1537.

6. innehållet i rutiner för lämplighetsprövning enligt 2 kap. 13 §,
7. dokumentation av genomförda utbildningar och vilken information och utbildning som ska tillhandahållas anställda enligt 2 kap. 14 §,
8. nödvändiga åtgärder och rutiner enligt 2 kap. 15 § och 6 kap. 4 a §,
9. åtgärder för identitetskontroll enligt 3 kap. 7 och 8 §§,
10. vad som avses med förenklade åtgärder för kundkännedom och i vilka situationer som förenklade åtgärder är tillåtna enligt 3 kap. 15 §,
11. vad som avses med skärpta åtgärder för kundkännedom och i vilka situationer som skärpta åtgärder ska vidtas enligt 3 kap. 16 och 17 §§,
12. hur rapportering till Polismyndigheten ska göras enligt 4 kap. 3 §,
13. hur uppgifter ska lämnas enligt 4 kap. 6 §,
14. system för uppgiftslämning enligt 4 kap. 7 §,
15. bevarande av handlingar och uppgifter enligt 5 kap. 3 §,
16. förutsättningarna för förlängt bevarande av handlingar och uppgifter enligt 5 kap. 4 §,
17. innehållet i och omfattningen av rutiner för intern kontroll och modellriskhantering enligt 6 kap. 1 §,
18. kriterierna för när funktioner som avses i 6 kap. 2 § första stycket ska inrättas samt de krav som ska gälla i fråga om funktionernas organisation, befogenheter och oberoende,
19. organisation, kompetens, befogenheter, funktion och oberoende för den centrala kontaktpunkten enligt 6 kap. 3 §,
20. det särskilda rapporteringssystemet enligt 6 kap. 4 §, och
21. skyldighet för verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–13, 16, 17, 19, 20 och 22–24 att periodiskt eller på begäran lämna uppgifter om sin verksamhet, sina kunder och andra förhållanden som är nödvändiga för att tillsynsmyndigheter ska kunna bedöma den risk som kan förknippas med de verksamhetsutövare som står under tillsyn.
21. skyldighet för verksamhetsutövare som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–12, 15, 16, 18, 19 och 21–23 att periodiskt eller på begäran lämna uppgifter om sin verksamhet, sina kunder och andra förhållanden som är nödvändiga för att tillsynsmyndigheter ska kunna bedöma den risk som kan förknippas med de verksamhetsutövare som står under tillsyn.

Denna lag träder i kraft den 20 november 2026.

1.15 Förslag till lag om ändring i lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 33 § i lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

33 §¹

Den som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst som inte är en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst och som har fått del av eller tillgång till en uppgift som avses i 31 § första stycket ska på begäran lämna

1. en uppgift som avses i 31 § första stycket 1 till

a) en myndighet som i ett särskilt fall behöver en sådan uppgift för delgivning enligt delgivningslagen (2010:1932), om myndigheten bedömer att det kan antas att den som söks för delgivning håller sig undan eller att det annars finns synnerliga skäl,

b) Finansinspektionen, om inspektionen bedömer att uppgiften är av väsentlig betydelse för utredningen av en misstänkt överträdelse av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 av den 16 april 2014 om marknadsmissbruk (marknadsmissbruksförordning) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG och kommissionens direktiv 2003/124/EG, 2003/125/EG och 2004/72/EG,

c) Finansinspektionen, om inspektionen bedömer att uppgiften är av väsentlig betydelse i ett ärende om tillsyn när det gäller någon av bestämmelserna i 4 a kap. 1–8 §§ lagen (2010:751) om betaltjänster eller 1 kap. 5 § eller 4 kap. 7, 8, 9, 10, 11 eller 14 § lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter,

c) Finansinspektionen, om inspektionen bedömer att uppgiften är av väsentlig betydelse i ett ärende om tillsyn när det gäller någon av bestämmelserna i 4 a kap. 1–8 §§ lagen (2010:751) om betaltjänster eller 1 kap. 5 § eller 4 kap. 7, 8, 9, 11, 13 eller 14 § lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter *och vissa andra konsumentkrediter*,

¹ Senaste lydelse 2024:330.

d) Konsumentombudsmannen, om ombudsmannen bedömer att uppgiften är av väsentlig betydelse i ett ärende om tillsyn enligt lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden eller marknadsföringslagen (2008:486), när det är fråga om en misstänkt överträdelse av unionslagstiftning som skyddar konsumenternas intressen enligt bilagan till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2394 av den 12 december 2017 om samarbete mellan de nationella myndigheter som har tillsynsansvar för konsumentskyddslagstiftningen och om upphävande av förordning (EG) nr 2006/2004,

e) Konsumentverket, om verket bedömer att uppgiften är av väsentlig betydelse i ett ärende om tillsyn enligt lagen (2019:59) med kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning,

f) Kronofogdemyndigheten, om myndigheten behöver uppgiften i exekutiv verksamhet och myndigheten bedömer att uppgiften är av väsentlig betydelse för handläggningen av ett ärende,

g) Läkemedelsverket, om verket bedömer att uppgiften är av väsentlig betydelse i ett ärende om tillsyn när det gäller bestämmelserna om marknadsföring i 12 kap. läkemedelslagen (2015:315),

h) Polismyndigheten, om myndigheten bedömer att uppgiften behövs i samband med underrättelse, efterforskning eller identifiering vid olyckor eller dödsfall eller för att myndigheten ska kunna fullgöra en uppgift som avses i 12 § polislagen (1984:387),

i) Polismyndigheten, om myndigheten bedömer att uppgiften behövs i ett särskilt fall för att myndigheten ska kunna lokalisera en person som är dömd till fängelse, rättspsykiatrisk vård eller sluten ungdomsvård i syfte att möjliggöra verkställighet av påföljden,

j) Polismyndigheten eller en åklagarmyndighet, om myndigheten bedömer att uppgiften behövs i ett särskilt fall för att myndigheten ska kunna fullgöra en underrättelseskyldighet enligt 33 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare,

k) Skatteverket, om verket bedömer att uppgiften är av väsentlig betydelse för handläggningen av ett ärende som avser kontroll av skatt eller avgift eller rätt folkbokföringsort enligt folkbokföringslagen (1991:481), och

l) Säkerhetspolisen, om myndigheten bedömer att uppgiften behövs i ett särskilt fall för att myndigheten ska kunna lokalisera en utlänning som inte har fullgjort sin anmälningsskyldighet enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar,

2. en uppgift som avses i 31 § första stycket 1 och som gäller brottslig verksamhet eller misstanke om brott till Ekobrottsmyndigheten, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Tullverket, Åklagarmyndigheten eller någon annan myndighet som ska ingripa mot brottet eller den brottsliga verksamheten,

3. en uppgift som avses i 31 § första stycket 1 eller 3 till en regional alarmeringscentral som avses i lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler,

4. en uppgift som avses i 31 § första stycket 1 eller 3 samt uppgift om i vilket geografiskt område en viss elektronisk kommunikationsutrustning finns eller har funnits till Polismyndigheten, om myndigheten bedömer att uppgiften behövs i samband med efterforskning av personer som har försvunnit under sådana omständigheter att det kan antas att det då fanns eller fortfarande finns fara för deras liv eller allvarlig risk för deras hälsa, och

5. en uppgift som avses i 31 § första stycket 3 om vilka övriga tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster som har deltagit vid överföringen av ett meddelande som omfattas av ett föreläggande enligt 27 kap. 16 § rättegångsbalken att bevara en viss lagrad uppgift till den myndighet som meddelat föreläggandet.

Ersättning för att lämna ut andra uppgifter enligt första stycket 3 än lokaliseringssuppgifter ska vara skälig med hänsyn till kostnaderna för utlämnandet.

Denna lag träder i kraft den 20 november 2026.

1.16 Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (2023:200)

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 15 § i mervärdesskattelagen (2023:200) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap. 15 §

Om en vara återtas med stöd av förbehåll om återtaganderätt enligt konsumentkreditlagen (2010:1846) eller lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl., får leverantören minska beskattningsunderlaget med vad denne vid avräkning med förvärvaren tillgodoräknar förvärvaren för den återtagna varans värde. Denna rätt gäller bara om leverantören kan visa att den ingående skatt som hänför sig till förvärvet av varan inte till någon del varit avdragsgill för förvärvaren.

Om en vara återtas med stöd av förbehåll om återtaganderätt enligt konsumentkreditlagen (2025:000) eller lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl., får leverantören minska beskattningsunderlaget med vad denne vid avräkning med förvärvaren tillgodoräknar förvärvaren för den återtagna varans värde. Denna rätt gäller bara om leverantören kan visa att den ingående skatt som hänför sig till förvärvet av varan inte till någon del varit avdragsgill för förvärvaren.

Denna lag träder i kraft den 20 november 2026.

1.17 Förslag till lag om ändring i lagen (2023:254) om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet¹

Härigenom föreskrivs att 2 § i lagen (2023:254) om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

I denna lag avses med

- audiovisuella medietjänster*: beställ-tv och tv-sändningar enligt 3 kap. 1 § 6 och 22 radio- och tv-lagen (2010:696),
- banktjänster för konsumenter*: tillhandahållande för konsumenter av följande banktjänster och finansiella tjänster:
 - kreditavtal som omfattas av konsumentkreditlagen (2010:1846),
 - kreditavtal som omfattas av konsumentkreditlagen (2025:000),
 - tjänster som anges i 2 kap. 1 § 1, 2, 4 och 5 samt 2 § 1, 2, 4 och 5 lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,
 - betaltjänster enligt 1 kap. 2 § lagen (2010:751) om betaltjänster,
 - tjänster med anknytning till öppnande, användning och avslutande av ett betalkonto, däribland betaltjänster och betalningstransaktioner som omfattas av 1 kap. 7 § 1 lagen om betaltjänster samt kontokrediter och tjänster som tillåter överskridande av behållningen på ett bankkonto, och
 - elektroniska pengar enligt 1 kap. 2 § 2 lagen (2011:755) om elektroniska pengar,
- betalningsterminal*: anordning vars huvudsyfte är att göra det möjligt att genomföra betalningar med användning av betalningsinstrument enligt 1 kap. 4 § lagen om betaltjänster vid ett fysiskt försäljningsställe men inte i en virtuell miljö,
- distributör*: fysisk eller juridisk person i leveranskedjan, förutom tillverkaren eller importören, som tillhandahåller en produkt på marknaden,
- e-bok*: tjänst som innefattar ett tillhandahållande av digitala filer som innehåller en elektronisk version av en bok som mestadels finns som text eller i grafisk form,

¹ Denna lag träder i kraft den 28 juni 2025.

e-handelstjänster: tjänster som tillhandahålls på distans, genom webbplatser och tjänster för mobila enheter, på elektronisk väg och på individuell begäran av en konsument i syfte att ingå ett konsumentavtal,

ekonomisk aktör: tillverkare, representant, importör, distributör eller tjänsteleverantör,

elektroniska biljetter: system i vilka resebevis, i form av en eller flera resebiljetter, reseabonnemang eller resekredit, lagras elektroniskt på ett fysiskt transportkort eller en annan enhet i stället för att skrivas ut som pappersbiljett,

elektroniska biljettförsäljningstjänster: system i vilka biljetter för persontrafik köps, inbegripet onlineköp med hjälp av en enhet med interaktiv datorkapacitet, för leverans till köparen i elektronisk form för att möjliggöra att de kan skrivas ut i pappersform eller visas upp på en mobil enhet med interaktiv datorkapacitet,

elektronisk kommunikationstjänst: detsamma som i 1 kap. 7 § lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation,

harmoniserad standard: harmoniserad standard enligt artikel 2.1 c i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1025/2012 av den 25 oktober 2012 om europeisk standardisering och om ändring av rådets direktiv 89/686/EEG och 93/15/EEG samt av Europaparlamentets och rådets direktiv 94/9/EG, 94/25/EG, 95/16/EG, 97/23/EG, 98/34/EG, 2004/22/EG, 2007/23/EG, 2009/23/EG och 2009/105/EG samt om upphävande av rådets beslut 87/95/EEG och Europaparlamentets och rådets beslut 1673/2006/EG,

importör: fysisk eller juridisk person som är etablerad inom unionen och som släpper ut en produkt från ett tredjeland på unionsmarknaden,

interaktiv datorkapacitet: funktion till stöd för interaktion mellan människa och utrustning som möjliggör behandling och överföring av data, tal eller video, eller en kombination därav,

konsument: fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

läsplatta: särskild utrustning, inklusive både maskinvara och programvara, som används för att disponera, navigera i, läsa och använda e-bokfiler,

mikroföretag: företag med färre än tio anställda och som har en årsomsättning eller en årlig balansomslutning som inte överstiger 2 miljoner euro,

operativsystem: programvara som bland annat hanterar gränssnittet till yttre maskinvara, schemalägger uppgifter, tilldelar lagring och pre-

senterar ett standardgränssnitt för användaren när inget tillämpningsprogram körs, inklusive ett grafiskt användargränssnitt, oavsett om sådan programvara är inbyggd i datormaskinvara med generella användningsområden som är avsedd för konsumenter eller utgör fristående programvara som är avsedd att köras på datormaskinvara med generella användningsområden som är avsedd för konsumenter, men exklusive operativsystemladdare, bios (basic input-output system) eller andra fasta program som behövs vid start av en dator eller när operativsystemet installeras,

passagerartransporttjänster med buss: tjänster som anges i artikel 2.1 och 2.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 181/2011 av den 16 februari 2011 om passagerares rättigheter vid busstransport och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004,

passagerartransporttjänster med fartyg: persontrafiktjänster enligt artikel 2.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1177/2010 av den 24 november 2010 om passagerares rättigheter vid resor till sjöss och på inre vattenvägar och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004, med undantag för de tjänster som avses i artikel 2.2 i den förordningen,

passagerartransporttjänster med luftfartyg: kommersiella luftfartstjänster för passagerare enligt artikel 2 l i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2006 av den 5 juli 2006 om rättigheter i samband med flygresor för personer med funktionshinder och personer med nedsatt rörlighet i samband med avfärd från, transitering genom eller ankomst till en flygplats, när flygplatsen är belägen inom en medlemsstats territorium, inbegripet flygningar som avgår från en flygplats som är belägen i ett tredjeland till en flygplats som är belägen inom en medlemsstats territorium, om tjänsterna tillhandahålls av ett unionslufttrafikföretag

passagerartransporttjänster med tåg: persontrafik på järnväg enligt artikel 2.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/782 av den 29 april 2021 om rättigheter och skyldigheter för tågresenärer,

produkt: ämne, preparat eller annan vara framställd genom en tillverkningsprocess, dock inte livsmedel, foder, levande växter eller djur, produkter av mänskligt ursprung samt produkter av växter eller djur med direkt koppling till deras framtida fortplantning,

regionaltransporter: regional trafik enligt artikel 3.7 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/34/EU av den 21 november 2012 om inrättande av ett gemensamt europeiskt järnvägsområde, i

den ursprungliga lydelsen, dock endast avseende järnväg, buss, tunnelbana, spårväg och trådbuss,

representant: fysisk eller juridisk person som är etablerad inom unionen och som enligt en skriftlig fullmakt från tillverkaren har rätt att i dennes ställe utföra särskilda uppgifter,

släppa ut på marknaden: det första tillhandahållandet av en produkt på unionsmarknaden,

stads- och förortstransporter: stads- och förortstrafik enligt artikel 3.6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/34/EU, i den ursprungliga lydelsen, dock endast avseende järnväg, buss, tunnelbana, spårväg och trådbuss,

tekniska specifikationer: tekniska specifikationer enligt artikel 2.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1025/2012 som ger förutsättningar för att uppfylla de tillgänglighetskrav som gäller för en produkt eller tjänst,

tillhandahållande på marknaden: leverans av en produkt för distribution, förbrukning eller användning på unionsmarknaden i samband med kommersiell verksamhet, mot betalning eller kostnadsfritt,

tillverkare: fysisk eller juridisk person som tillverkar eller låter konstruera eller tillverka en produkt och saluför den produkten, i eget namn eller under eget varumärke,

tjänst: tjänst enligt 4 § lagen (2009:1079) om tjänster på den inre marknaden,

tjänsteleverantör: fysisk eller juridisk person som tillhandahåller en tjänst på unionsmarknaden eller som erbjuder sig att tillhandahålla en sådan tjänst till konsumenter i unionen,

tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster: tjänster som överförs via ett elektroniskt kommunikationsnät som används för att identifiera, välja, ta emot information om samt använda sådana audiovisuella medietjänster och eventuella tillhandahållna funktioner (såsom undertexter för döva eller hörselskadade personer, syntolkning, talad textning eller teckenspråkstolkning) som följer av att tjänsterna tillgängliggörs i enlighet med 5 kap. 12 § radio- och tv-lagen.

Denna lag träder i kraft den 20 november 2026.

1.18 Förslag till lag om ändring i lagen (2023:714) om förvärv och förvaltning av nödlidande kreditavtal

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 3 och 8 §§ i lagen (2023:714) om förvärv och förvaltning av nödlidande kreditavtal ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

3 §

I denna lag avses med

1. *bostadskreditinstitut*: ett institut som inte är ett kreditinstitut och som står under tillsyn av Finansinspektionen enligt lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter eller av en behörig myndighet i ett annat land inom EES i enlighet med artikel 35 i direktiv 2014/17/EU när det bedriver verksamhet i det landet,

1. *bostadskreditinstitut*: ett institut som *bedriver verksamhet med bostadskrediter och som* inte är ett kreditinstitut och som står under tillsyn av Finansinspektionen enligt lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter *och vissa andra konsumentkrediter* eller av en behörig myndighet i ett annat land inom EES i enlighet med artikel 35 i direktiv 2014/17/EU när det bedriver verksamhet i det landet,

2. *EES*: Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

3. *hemland*: det land där en kreditförvaltare, en kreditförvärvare, en representant eller en låntagare har hemvist eller registrerat säte eller, om aktören enligt sin nationella rätt inte har något registrerat säte, huvudkontor,

4. *konsumentkreditinstitut*: ett institut som inte är ett kreditinstitut och som står under tillsyn av Finansinspektionen enligt *lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter* eller av en behörig myndighet i ett annat land inom EES i enlighet med artikel 20 i *direktiv 2008/48/EG* när

4. *konsumentkreditinstitut*: ett institut som inte är ett kreditinstitut *eller ett bostadskreditinstitut* och som står under tillsyn av Finansinspektionen enligt *lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter* eller av en behörig myndighet i ett annat land inom

det bedriver verksamhet i det landet, EES i enlighet med *artikel 37 i direktiv (EU) 2023/2225* när det bedriver verksamhet i det landet,

5. *kreditförvaltare*: en juridisk person med tillstånd att inom ramen för sin näringsverksamhet inom EES bedriva kreditförvaltning för en kreditförvärvares räkning av ett nödlidande kreditavtal,

6. *kreditförvaltning*: att vidta en eller flera av följande åtgärder när det gäller ett nödlidande kreditavtal:

a) indrivning av betalning från en låntagare för en kreditförvärvares räkning,

b) omförhandling av villkor med en låntagare enligt en kreditförvärvares instruktioner,

c) hantering av en låntagares klagomål, och

d) hantering av information till en låntagare om den fordran som är förfallen till betalning, om avgifter eller om förändring av ränta,

7. *kreditförvärvare*: en fysisk eller juridisk person som inte är ett kreditinstitut och som inom ramen för sin näringsverksamhet förvärvar ett nödlidande kreditavtal,

8. *kreditinstitut*: detsamma som kreditinstitut och utländskt kreditinstitut enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,

9. *kvalificerat innehav*: ett direkt eller indirekt ägande i ett företag, om innehavet, beräknat på det sätt som anges i 1 kap. 5 a § lagen om bank- och finansieringsrörelse, representerar tio procent eller mer av kapitalet eller av samtliga röster eller annars möjliggör ett väsentligt inflytande över ledningen av företaget,

10. *mindre företag*: ett företag som sysselsätter färre än 250 personer och vars årsomsättning inte överstiger 50 miljoner euro, eller vars balansomslutning inte överstiger 43 miljoner euro per år,

11. *nödlidande kreditavtal*: ett kreditavtal som har ingåtts av ett kreditinstitut, eller en kreditgivares rättigheter enligt ett sådant kreditavtal, som klassificeras som en nödlidande exponering enligt artikel 47a i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012,

12. *representant*: en fysisk eller juridisk person som företräder en kreditförvärvare från ett land utanför EES och som har hemvist eller registrerat säte, eller, om representanten enligt nationell rätt inte har något registrerat säte, huvudkontor, inom EES,

13. *tillhandahållare av kreditförvaltningstjänster*: en fysisk eller juridisk person som för en kreditförvaltares räkning utför kreditförvaltningsverksamhet, och

14. *värmland*: ett annat land inom EES än hemlandet där en kreditförvaltare har etablerat en filial eller utför kreditförvaltning.

8 §

Bestämmelser om inkassoverksamhet finns i inkassolagen (1974:182).

Ytterligare bestämmelser som gäller för krediter som har lämnats till en konsument finns i konsumentkreditlagen (2010:1846).	Ytterligare bestämmelser som gäller för krediter som har lämnats till en konsument finns i konsumentkreditlagen (2025:000).
--	---

Denna lag träder i kraft den 20 november 2026.

1.19 Förslag till förordning om ändring i utsökningsförordningen (1981:981)

Härigenom föreskrivs att 16 kap. 11 § och 18 kap. 1 § i utsökningsförordningen (1981:981) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 kap.

11¹ §

I protokoll vid en förrättning för återtagande av en vara enligt konsumentkreditlagen (2010:1846) eller lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl. ska, utöver vad som föreskrivs i 3 kap. 11 §, anges

1. den vara som förrättningen avser,
2. om varan har värderats av Kronofogdemyndigheten, det åsatta värdet,
3. de belopp som säljaren får tillgodoräkna sig enligt 40 § konsumentkreditlagen eller 9 § lagen om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl.

I protokoll vid en förrättning för återtagande av en vara enligt konsumentkreditlagen (2025:000) eller lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl. ska, utöver vad som föreskrivs i 3 kap. 11 §, anges

3. de belopp som säljaren får tillgodoräkna sig enligt 7 kap. 4 § konsumentkreditlagen eller 9 § lagen om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl.

18 kap.

1 §²

I fråga om handräckning enligt konsumentkreditlagen (2010:1846) eller lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl. tillämpas 1 kap. 5 §, 2 kap. 2 och 8 §§, 3 kap. 3–5 §§, 16 kap. 8–11 §§ och 17 kap.

Underrättelser enligt 45 § konsumentkreditlagen och 12 § tredje

I fråga om handräckning enligt konsumentkreditlagen (2025:000) eller lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl. tillämpas 1 kap. 5 §, 2 kap. 2 och 8 §§, 3 kap. 3–5 §§, 16 kap. 8–11 §§ och 17 kap.

Underrättelser enligt 7 kap. 9 § konsumentkreditlagen och 12 §

¹ Senaste lydelse 2010:1858.

² Senaste lydelse 2010:1858.

stycket lagen om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl. jämförda med 16 kap. 11 § utsökningsbalken ska lämnas enligt formulär som fastställs av Kronofogdemyndigheten. En sådan underrättelse får lämnas muntligen, om det är lämpligare. Den ska då ha samma innehåll som om den hade lämnats enligt formulär.

tredje stycket lagen om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl. jämförda med 16 kap. 11 § utsökningsbalken ska lämnas enligt formulär som fastställs av Kronofogdemyndigheten. En sådan underrättelse får lämnas muntligen, om det är lämpligare. Den ska då ha samma innehåll som om den hade lämnats enligt formulär.

Denna förordning träder i kraft den 20 november 2026.

1.20 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1999:1135) om misstankeregister

Härigenom föreskrivs att 4 § i förordningen (1999:1135) om misstankeregister ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

En uppgift om misstanke om brott för vilket åtal har väckts ska lämnas ut om det begärs av

1. Justitiekanslern, i fråga om den som ansöker om ersättning enligt lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder,

2. Kriminalvården, i fråga om den som myndigheten avser att anställa eller anlita som

a) övervakare,

b) förtroendeman enligt lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m. eller fängelseförordningen (2010:2010),

c) personutredare enligt lagen om särskild personutredning i brottmål, m.m.,

d) biträde enligt 6 § andra stycket lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll eller 33 § fängelseförordningen,

e) kontrollör enligt 3 kap. 4 § förordningen (1998:642) om verkställighet av frivårdspåföljder, eller

f) särskild koordinator enligt 8 § lagen (2020:616) om verkställighet av ungdomsövervakning,

3. Kriminalvården, när uppgiften behövs för prövning av en fråga enligt fängelselagen (2010:610), häkteslagen (2010:611), lagen om intensivövervakning med elektronisk kontroll, lagen om särskild personutredning i brottmål, m.m. eller lagen om verkställighet av ungdomsövervakning,

4. en övervakningsnämnd eller Kriminalvården, i ärenden om övervakning, i fråga om den som ärendet gäller,

5. Riksbanken, i fråga om den som banken avser att anställa som bevaknings- eller transportpersonal,

6. en statlig eller kommunal myndighet som beslutar om anställning av personal inom psykiatrisk sjukvård, vård av utvecklingsstörda,

¹ Senaste lydelse 2024:369.

vård av barn och ungdom eller tvångsvård av missbrukare, i fråga om den som myndigheten avser att anställa eller anlita som uppdrags-tagare,

7. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap eller en kommun, i fråga om den som myndigheten eller kommunen lämplighetsprövar enligt 19 § lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor,

8. en socialnämnd, i ärenden om

a) att utse kontaktperson eller kontaktfamilj enligt 3 kap. 6 b § socialtjänstlagen (2001:453) för en person som inte har fyllt 21 år,

b) vårdnad om barn, barns boende, umgänge med barn, medgivande att ta emot barn m.m. enligt 5 kap. 2 §, 6 kap. 6, 6 a och 8–10 §§ socialtjänstlagen,

c) adoption enligt 6 kap. 12–16 §§ socialtjänstlagen,

d) åtgärder enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende, eller

e) att utse särskild handläggare enligt 9 § lagen om verkställighet av ungdomsövervakning,

9. Transportstyrelsen, i fråga om den som myndigheten vid lämplighetsprövning

a) enligt luftfartslagen (2010:500) och luftfartsförordningen (2010:770) överväger att ge certifikat eller tillstånd, eller

b) enligt 4 § lagen (1990:1157) om säkerhet vid tunnelbana och spårväg, 2 kap. 2 § järnvägsmarknadslagen (2022:365), 3 kap. 3 och 7 §§ järnvägssäkerhetslagen (2022:367) eller 4 kap. 2 och 5 §§ lagen (2022:368) om nationella järnvägssystem överväger att ge tillstånd,

10. Finansinspektionen, i fråga om den som myndigheten lämplighetsprövar enligt

a) lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet,

b) lagen (2004:46) om värdepappersfonder,

c) lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,

d) lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

e) lagen (2010:751) om betaltjänster,

f) försäkringsrörelselagen (2010:2043),

g) lagen (2011:755) om elektroniska pengar,

h) lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder,

i) lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter,

j) lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter,

k) lagen (2019:742) om tjänstepensionsföretag,

l) lagen (2023:714) om förvärv och förvaltning av nödlidande kreditavtal,

m) lagen (2024:114) om clearing och avveckling av betalningar,

n) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 av den 4 juli 2012 om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister,

o) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 909/2014 av den 23 juli 2014 om förbättrad värdepappersavveckling i Europeiska unionen och om värdepapperscentraler samt ändring av direktiv 98/26/EG och 2014/65/EU och förordning (EU) nr 236/2012, eller

p) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1114 av den 31 maj 2023 om marknader för kryptotillgångar och om ändring av förordningarna (EU) nr 1093/2010 och (EU) nr 1095/2010 samt direktiven 2013/36/EU och (EU) 2019/1937,

11. Fastighetsmäklarinspektionen, vid en redbarhets- och lämplighetsprövning av en fastighetsmäklare enligt fastighetsmäklarlagen (2021:516),

i) lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter,

j) lagen (2019:742) om tjänstepensionsföretag,

k) lagen (2023:714) om förvärv och förvaltning av nödlidande kreditavtal,

l) lagen (2024:114) om clearing och avveckling av betalningar,

m) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 av den 4 juli 2012 om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister,

n) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 909/2014 av den 23 juli 2014 om förbättrad värdepappersavveckling i Europeiska unionen och om värdepapperscentraler samt ändring av direktiv 98/26/EG och 2014/65/EU och förordning (EU) nr 236/2012, eller

o) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1114 av den 31 maj 2023 om marknader för kryptotillgångar och om ändring av förordningarna (EU) nr 1093/2010 och (EU) nr 1095/2010 samt direktiven 2013/36/EU och (EU) 2019/1937,

12. Kammarkollegiet, i fråga om den som myndigheten vid prövning enligt förordningen (1985:613) om auktorisation av tolkar och översättare avser att auktorisera,

13. Revisorsinspektionen, i fråga om den som myndigheten vid lämplighetsprövning enligt revisorslagen (2001:883) överväger att auktorisera eller godkänna,

14. Skatteverket, för prövning av upplagshavare, skatteupplag och registrerade varumottagare enligt lagen (1994:1776) om skatt på energi, lagen (2022:155) om tobaksskatt eller lagen (2022:156) om alkoholskatt, skattebefriade förbrukare enligt lagen om skatt på energi eller lagen om alkoholskatt samt lagerhållare enligt lagen om skatt på energi, lagen (2018:696) om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter eller lagen om tobaksskatt,

15. Försvarsmakten, i fråga om dels totalförsvarspliktiga som är inskrivna för värnplikt enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt, dels dem som Försvarsmakten avser att anta eller som är antagna till militär utbildning inom myndigheten,

16. Försvarsmakten, i fråga om den som myndigheten avser att anställa för tjänstgöring i internationella militära insatser,

17. Läkemedelsverket, i fråga om den som myndigheten överväger att ge tillstånd enligt 2 kap. 1 § lagen (2009:366) om handel med läkemedel eller lagen (1992:860) om kontroll av narkotika,

18. Kronofogdemyndigheten, för utredning i ärenden enligt skuldsaneringslagen (2016:675) eller lagen (2016:676) om skuldsanering för företagare, i fråga om den som ärendet gäller,

19. Riksgäldskontoret, i fråga om den som myndigheten överväger att betala ut ersättning till enligt lagen (1999:158) om investerarskydd,

20. Rättsmedicinalverket, när uppgiften behövs för prövning enligt häkteslagen av om ett besök eller elektronisk kommunikation kan tillåtas eller ska kontrolleras,

21. Migrationsverket, i fråga om den som myndigheten avser att anställa eller anlita inom förvarsverksamheten, och

22. Statens institutionsstyrelse, när uppgiften behövs för prövning enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga eller lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård av om ett besök eller elektronisk kommunikation kan tillåtas eller ska begränsas eller kontrolleras.

Denna förordning träder i kraft den 20 november 2026.

1.21 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1999:1134) om belastningsregister

Härigenom föreskrivs att 16 f § i förordningen (1999:1134) om belastningsregister ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 f §¹

Uppgifter ur belastningsregistret ska, i den utsträckning som anges i denna paragraf, lämnas ut om det begärs av Finansinspektionen.

Uppgifterna ska lämnas ut om den som myndigheten lämplighetsprövar enligt

1. lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet,

2. lagen (2004:46) om värdepappersfonder,

3. lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,

4. lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

5. lagen (2010:751) om betaltjänster,

6. försäkringsrörelselagen (2010:2043),

7. lagen (2011:755) om elektroniska pengar,

8. lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder,

9. *lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter,*

10. lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter,

11. lagen (2019:742) om tjänstepensionsföretag,

12. lagen (2023:714) om förvärv och förvaltning av nödlidande kreditavtal,

13. lagen (2024:114) om clearing och avveckling av betalningar,

14. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 av den 4 juli 2012 om OTC-deri-

9. lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter *och vissa andra konsumentkrediter,*

10. lagen (2019:742) om tjänstepensionsföretag,

11. lagen (2023:714) om förvärv och förvaltning av nödlidande kreditavtal,

12. lagen (2024:114) om clearing och avveckling av betalningar,

13. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 av den 4 juli 2012 om OTC-deri-

¹ Senaste lydelse 2024:368.

vat, centrala motparter och transaktionsregister,

15. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 909/2014 av den 23 juli 2014 om förbättrad värdepappersavveckling i Europeiska unionen och om värdepapperscentraler samt ändring av direktiv 98/26/EG och 2014/65/EU och förordning (EU) nr 236/2012, eller

16. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1114 av den 31 maj 2023 om marknader för kryptotillgångar och om ändring av förordningarna (EU) nr 1093/2010 och (EU) nr 1095/2010 samt direktiven 2013/36/EU och (EU) 2019/1937.

Uppgifter ska, om brotten lett till någon annan påföljd än penningböter, lämnas ut om brott mot

1. 8–11, 14 eller 15 kap. brottsbalken,
2. skattebrottslagen (1971:69),
3. lagen (1985:354) om förbud mot juridiskt eller ekonomiskt biträde i vissa fall,
4. bidragsbrottslagen (2007:612),
5. lagen (2014:307) om straff för penningtvättsbrott,
6. lagen (2016:1307) om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden, eller
7. terroristbrottslagen (2022:666) eller motsvarande äldre lag.

Om påföljden även avser något annat brott än de som anges i tredje stycket, ska också uppgifter om det brottet lämnas ut.

Sådana uppgifter som avses i 3 § 3–5 lagen (1998:620) om belastningsregister får inte lämnas ut.

Denna förordning träder i kraft den 20 november 2026.

1.22 Förslag till förordning om ändring av förordningen (2010:1855) om beräkning av effektiv ränta vid konsumentkrediter

Härigenom föreskrivs¹ att 2 och 4 §§ i förordningen (2010:1855) om beräkning av effektiv ränta vid konsumentkrediter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §²

Den effektiva räntan enligt konsumentkreditlagen (2010:1846) ska beräknas i enlighet med den matematiska formel som anges i del I av bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av den 23 april 2008 om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EG.

Den effektiva räntan enligt konsumentkreditlagen (2025:000) ska beräknas i enlighet med den matematiska formel som anges i del I av bilaga III till Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2225 av den 18 oktober 2023 om konsumentkreditavtal och om upphävande av direktiv 2008/48/EG.

4 §³

Vid beräkningen av den effektiva räntan ska det antas att kreditavtalet gäller under den tid som har avtalats och att avtalsparterna fullgör sina skyldigheter enligt de villkor och vid de tidpunkter som anges i kreditavtalet.

Om kreditavtalet innehåller villkor som tillåter ändringar av krediträntan eller avgifter, som inte kan förutses när den effektiva räntan beräknas, ska krediträntan och avgifterna antas vara fasta och gälla tills kreditavtalet löper ut.

Härutöver ska de antaganden beaktas som anges i del II av bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av den 23 april 2008 om konsumentkredit-

Härutöver ska de antaganden beaktas som anges i del II av bilaga III till Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2225 av den 18 oktober 2023 om konsu-

¹ Jfr Europaparlamentet och rådets direktiv 2023/2225 av den 18 oktober 2023 om konsumentkreditavtal och om upphävande av direktiv 2008/48/EG.

² Senaste lydelse 2016:1039.

³ Senaste lydelse 2016:1039.

avtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EEG, ändrat genom kommissionens direktiv 2011/90/EU. Vid beaktandet av antagandena avses med kontokredit endast en kontokredit i form av ett uttryckligt kreditavtal genom vilket en kreditgivare ger en konsument tillgång till medel som överskrider det aktuella saldot på konsumentens konto.

mentkreditavtal och om upphävande av direktiv 2008/48/EG. Vid beaktandet av antagandena avses med kontokredit endast en kontokredit i form av ett uttryckligt kreditavtal genom vilket en kreditgivare ger en konsument tillgång till medel som överskrider det aktuella saldot på konsumentens konto.

Denna förordning träder i kraft den 20 november 2026.

1.23 Förslag till förordning om ändring av förordningen (2010:1856) om formulär för förhandsinformation vid konsumentkrediter

Härigenom föreskrivs¹ att 1 § i förordningen (2010:1856) om formulär för förhandsinformation vid konsumentkrediter ska ha följande lydelse

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Det formulär som det hänvisas till i 8 § *andra* stycket konsumentkreditlagen (2010:1846) har den utformning som framgår av *bilaga II till Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av den 23 april 2008 om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EG.*

Det formulär som det hänvisas till i 3 *kap. 4 § första* stycket konsumentkreditlagen (2025:000) ska *tillhandahållas av Konsumentverket och* har den utformning som framgår av *bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2225 av den 18 oktober 2023 om konsumentkreditavtal och om upphävande av direktiv 2008/48/EG.*

Denna förordning träder i kraft den 20 november 2026.

¹ Jfr Europaparlamentet och rådets direktiv 2023/2225 av den 18 oktober 2023 om konsumentkreditavtal och om upphävande av direktiv 2008/48/EG.

1.24 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2010:1857) om ersättning för kostnader i vissa mål om handräckning

Härigenom föreskrivs att 1 § i förordningen (2010:1857) om ersättning för kostnader i vissa mål om handräckning ska ha följande lydelse.

1 §

Ersättning enligt 40 § femte stycket konsumentkreditlagen (2010:1846) och 9 § femte stycket lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl. lämnas med högst trehundra-tio kronor, om det inte finns särskilda skäl till annat.

Ersättning enligt 7 kap. 4 § femte stycket konsumentkreditlagen (2025:000) och 9 § femte stycket lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl. lämnas med högst trehundra-tio kronor, om det inte finns särskilda skäl till annat.

Denna förordning träder i kraft den 20 november 2026.

1.25 Förslag till förordning om upphävande av förordningen (2014:397) om viss verksamhet med konsumentkrediter

Härigenom föreskrivs att förordningen (2014:397) om viss verksamhet med konsumentkrediter ska upphöra att gälla.

Denna förordning träder i kraft den 20 november 2026.

1.26 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2016:1033) om verksamhet med bostadskrediter

Härigenom föreskrivs i fråga om förordningen (2016:1033) om verksamhet med bostadskrediter

dels att 1–4, 6–9, 11 och 12 §§ och rubriken till lagen ska ha följande lydelse, och

dels att det ska införas en ny paragraf, 5 §.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Förordning om verksamhet med bostadskrediter

Förordning om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter

1 §

Denna förordning gäller vid tillämpning av lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter.

Denna förordning gäller vid tillämpning av lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter *och vissa andra konsumentkrediter*.

2 §

Uttryck som används i denna förordning har samma betydelse som i lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter.

Uttryck som används i denna förordning har samma betydelse som i lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter *och vissa andra konsumentkrediter*.

3 §¹

Finansinspektionen är personuppgiftsansvarig för det register som förs enligt 5 kap. 1 § lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter.

Finansinspektionen är personuppgiftsansvarig för det register som förs enligt 5 kap. 1 § lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter *och vissa andra konsumentkrediter*.

¹ Senaste lydelse 2018:343.

4 §

Registret ska ge offentlighet åt den information som ingår i registret.

I fråga om personuppgifter ska registret ha till ändamål att tillhandahålla uppgifter för

1. den tillsyn som Finansinspektionen har över kreditgivare och kreditförmedlare enligt lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter, och

1. den tillsyn som Finansinspektionen har över kreditgivare och kreditförmedlare enligt lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter *och vissa andra konsumentkrediter*, och

2. information till allmänheten om kreditgivare och kreditförmedlare som har registrerats i registret.

5 §

Finansinspektionen och Konsumentverket ska på begäran lämna varandra de uppgifter som behövs för tillsynen enligt lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter eller konsumentkreditlagen (2025:000).

6 §

I registret ska uppgifter antecknas för varje kreditgivare och kreditförmedlare som har tillstånd enligt lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter och för varje utländsk kreditförmedlare från ett land inom EES som driver verksamhet här i landet.

I registret ska uppgifter antecknas för varje kreditgivare och kreditförmedlare som har tillstånd enligt lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter *och vissa andra konsumentkrediter* och för varje utländsk kreditförmedlare *av bostadskrediter* från ett land inom EES som driver verksamhet här i landet.

7 §²

I fråga om kreditgivare och kreditförmedlare som har tillstånd enligt lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter ska registret innehålla uppgifter om

- företagsnamn,
- organisationsnummer eller motsvarande identitetsuppgift,
- postadress och telefonnummer,
- datum för registrering,
- namn på de personer i ledande befattning som ansvarar för kreditförmedlingsverksamheten hos en kreditförmedlare, samt
 - de länder inom EES som en kreditförmedlare driver verksamhet i enligt 3 kap. 4 § lagen om verksamhet med bostadskrediter.

I fråga om kreditgivare och kreditförmedlare som har tillstånd enligt lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter *och vissa andra konsumentkrediter* ska registret innehålla uppgifter om

- de länder inom EES som en kreditförmedlare *av bostadskrediter* driver verksamhet i enligt 3 kap. 4 § lagen om verksamhet med bostadskrediter *och vissa andra konsumentkrediter*.

Om ett tillstånd för en kreditgivare eller en kreditförmedlare har återkallats, ska Finansinspektionen utan dröjsmål ta bort kreditgivaren eller kreditförmedlaren ur registret.

8 §

I fråga om en utländsk kreditförmedlare från ett land inom EES ska registret innehålla de uppgifter som Finansinspektionen har fått från en behörig myndighet i kreditförmedlarens hemland i en sådan underrättelse som avses i 3 kap. 6 § andra stycket lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter.

I fråga om en utländsk kreditförmedlare *av bostadskrediter* från ett land inom EES ska registret innehålla de uppgifter som Finansinspektionen har fått från en behörig myndighet i kreditförmedlarens hemland i en sådan underrättelse som avses i 3 kap. 6 § andra stycket lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter *och vissa andra konsumentkrediter*.

² Senaste lydelse 2018:1848.

Om Finansinspektionen får en underrättelse från den behöriga myndigheten om att kreditförmedlarens tillstånd har återkallats, ska inspektionen utan dröjsmål ta bort kreditförmedlaren ur registret.

9 §

Registret får innehålla uppgifter om uppdragsavtal enligt 4 kap. 13 § lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter och om godkänd bolagsordning eller godkända stadgar.

Registret får innehålla uppgifter om uppdragsavtal enligt 4 kap. 10 § lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter *och vissa andra konsumentkrediter* och om godkänd bolagsordning eller godkända stadgar.

11 §

Om Finansinspektionen återkallar ett tillstånd för en kreditförmedlare som har tillstånd enligt lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter, ska inspektionen utan dröjsmål och senast inom 14 dagar underrätta de behöriga myndigheterna i de länder inom EES som kreditförmedlaren driver verksamhet i enligt 3 kap. 4 § i den lagen om att kreditförmedlarens tillstånd har återkallats.

Om Finansinspektionen återkallar ett tillstånd för en kreditförmedlare *av bostadskrediter* som har tillstånd enligt lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter *och vissa andra konsumentkrediter*, ska inspektionen utan dröjsmål och senast inom 14 dagar underrätta de behöriga myndigheterna i de länder inom EES som kreditförmedlaren driver verksamhet i enligt 3 kap. 4 § i den lagen om att kreditförmedlarens tillstånd har återkallats.

12 §³

Finansinspektionen får i fråga om lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter meddela föreskrifter om

Finansinspektionen får i fråga om lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter *och vissa andra konsumentkrediter* meddela föreskrifter om

1. vilket innehåll en ansökan om tillstånd enligt lagen ska ha,
2. de krav på insikt och erfarenhet som ska gälla för deltagande i ledningen av en kreditförmedlare enligt 3 kap. 2 § första stycket 4,

³ Senaste lydelse 2017:1345.

3. sådan försäkring för skadeståndsskyldighet som avses i 3 kap. 2 § första stycket 6,
4. vilka uppgifter som ska ingå i en anmälan enligt 3 kap. 4 §,
5. vad en kreditgivare eller kreditförmedlare ska iaktta för att uppfylla skyldigheterna i 4 kap. 1 §,
6. vilka krav som ska gälla avseende kunskap och kompetens enligt 4 kap. 2 §,
7. en kreditgivares eller kreditförmedlares ersättningssystem enligt 4 kap. 3–6 §§,
8. riktlinjer för utlåning enligt 4 kap. 11 §,
9. riktlinjer för värdering av säkerhet enligt 4 kap. 12 § och vad som ska iakttas när det gäller dokumentation av värderingen,
10. vad en kreditgivare ska iaktta för att uppfylla skyldigheterna i 4 kap. 12 a och 12 b §§,
11. erkännande av utländska krav enligt 4 kap. 12 c §,
12. vilka uppgifter som ska ingå i en anmälan enligt 4 kap. 13 § och vad en kreditgivare eller kreditförmedlare i övrigt ska iaktta när det gäller uppdragsavtal,
13. vad som ska ingå i dokumentation enligt 4 kap. 14 §, och
14. vilka upplysningar ett företag ska lämna till Finansinspektionen för dess tillsynsverksamhet enligt 5 kap. 3 och 5 §§,
8. vilka uppgifter som ska ingå i en anmälan enligt 4 kap. 10 § och vad en kreditgivare eller kreditförmedlare i övrigt ska iaktta när det gäller uppdragsavtal,
9. vad som ska ingå i dokumentation enligt 4 kap. 11 §,
10. riktlinjer för utlåning enligt 4 kap. 14 §,
11. riktlinjer för värdering av säkerhet enligt 4 kap. 15 § och vad som ska iakttas när det gäller dokumentation av värderingen,
12. vad en kreditgivare ska iaktta för att uppfylla skyldigheterna i 4 kap. 16 och 17 §§,
13. erkännande av utländska krav enligt 4 kap. 18 §, och

Denna förordning träder i kraft den 20 november 2026.

1.27 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2016:1034) om standardiserat EU-faktablad och beräkning av effektiv ränta vid bostadskrediter

Härigenom föreskrivs att 1 och 2 §§ i förordningen (2016:1034) om standardiserat EU-faktablad och beräkning av effektiv ränta vid bostadskrediter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Det standardiserade EU-faktablad som det hänvisas till i 9 a § konsumentkreditlagen (2010:1846) har den utformning som framgår av bilaga II till Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/17/EU av den 4 februari 2014 om konsumentkreditavtal som avser bostadsfastighet och om ändring av direktiven 2008/48/EG och 2013/36/EU och förordning (EU) nr 1093/2010, i den ursprungliga lydelsen (bolånedirektivet).

Det standardiserade EU-faktablad som det hänvisas till i 3 kap. 6 § konsumentkreditlagen (2025:000) har den utformning som framgår av bilaga II till Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/17/EU av den 4 februari 2014 om konsumentkreditavtal som avser bostadsfastighet och om ändring av direktiven 2008/48/EG och 2013/36/EU och förordning (EU) nr 1093/2010, i den ursprungliga lydelsen (bolånedirektivet).

I det standardiserade EU-faktabladet avses med ansvarsförbindelse eller garanti ett kreditavtal som tjänar som garanti för en annan separat men anknuten transaktion, där det kapital som säkrats med fast egendom endast utnyttjas när det inträffar en händelse eller händelser som särskilt anges i avtalet.

Finansinspektionen är den myndighet som får utforma en jämförelseränta enligt avsnitten 4.2 och 6.4 i del B i det standardiserade EU-faktabladet.

2 §

Den effektiva räntan vid bostadskrediter enligt konsumentkreditlagen (2010:1846) ska be-

Den effektiva räntan vid bostadskrediter enligt konsumentkreditlagen (2025:000) ska be-

räknas i enlighet med den matematiska formel som anges i del I av bilaga I till bolånedirektivet.

räknas i enlighet med den matematiska formel som anges i del I av bilaga I till bolånedirektivet.

Denna förordning träder i kraft den 20 november 2026.

1.28 Förslag till förordning om upphävande av förordningen (2018:479) om näringsidkares upplysningsskyldighet vid marknadsföring av högkostnadskrediter

Härigenom föreskrivs att förordningen (2018:479) om näringsidkares upplysningsskyldighet vid marknadsföring av högkostnadskrediter ska upphöra att gälla.

Denna förordning träder i kraft den 20 november 2026.

1.29 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2019:383) om fordons registrering och användning

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 4 § i förordningen (2019:383) om fordons registrering och användning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

4 §

En ny ägare till ett fordon får registreras utan att en anmälan enligt 1 § har kommit in till Transportstyrelsen om

1. det genom en dom som har fått laga kraft bestämts att någon annan än den registrerade ägaren har bättre rätt till fordonet,

2. fordonet har sålts med stöd av lagen (1985:982) om näringsidkares rätt att sälja saker som inte har hämtats,

3. fordonet har sålts med förbehåll om återtaganderätt och säljaren har utnyttjat sin rätt att återta fordonet enligt konsumentkreditlagen (2010:1846) eller lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl.,

3. fordonet har sålts med förbehåll om återtaganderätt och säljaren har utnyttjat sin rätt att återta fordonet enligt konsumentkreditlagen (2025:000) eller lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl.,

4. det har utfärdats ett mottagningsbevis för fordonet enligt 13 § bilskrotningsförordningen (2007:186), eller

5. det annars finns någon särskild anledning till det.

I fall som avses i första stycket får den nya ägaren registreras från en tidigare tidpunkt än vad som anges i 2 §.

Denna förordning träder i kraft den 20 november 2026.

1.30 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2025:000) om näringsidkares upplysningsskyldighet vid marknadsföring av krediter

Härigenom föreskrivs¹ att 1 § i förordningen (2025:000) om näringsidkares upplysningsskyldighet vid marknadsföring av krediter ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt

*Överskultsättningsutredningens
förslag SOU 2023:38*

Föreslagen lydelse

1 §

Denna förordning innehåller kompletterande bestämmelser till konsumentkreditlagen (2010:1846) i fråga om den upplysning som enligt 7 b § den lagen ska lämnas vid marknadsföring.

Denna förordning innehåller kompletterande bestämmelser till konsumentkreditlagen (2025:000) i fråga om den upplysning som enligt 2 kap. 5 § den lagen ska lämnas vid marknadsföring.

Denna förordning träder i kraft den 20 november 2026.

¹ Jfr Europaparlamentet och rådets direktiv (EU) 2023/2225 av den 18 oktober 2023 om konsumentkreditavtal och om upphävande av direktiv 2008/48/EG.

2 Uppdraget och dess genomförande

2.1 Uppdraget

Utredningens uppdrag, i den del som redovisas genom detta betänkande (dir. 2023:142, bilaga 1), har varit att ta ställning till hur det nya konsumentkreditdirektivet ska genomföras i Sverige. I uppdraget har ingått att analysera hur svensk rätt förhåller sig till direktivet och lämna nödvändiga författningsförslag samt förslag på andra åtgärder som behövs för att genomföra direktivet. Utredningen har varit oförhindrad att överväga andra närliggande frågor.

I uppdraget har ingått att analysera, jämföra och ta ställning till de valmöjligheter som det nya konsumentkreditdirektivet erbjuder. Enligt uppdraget bör utredningen som utgångspunkt fokusera på de delar av direktivet där det krävs att de svenska reglerna ändras. Om det bedöms finnas anledning att, utöver vad som redan följer av svensk rätt, gå längre än vad direktivet föreskriver ska detta motiveras med en analys som tar hänsyn till EU-rätten och då särskilt den fria rörligheten.

2.2 Utredningens arbete

Utredningens arbete har bedrivits på sedvanligt sätt med regelbundna sammanträden med sakkunniga och experter. Sammanlagt har utredningen haft sju sammanträden, varav ett tvådagarssammanträde i internatform. Vid dessa sammanträden har i förväg utsända utkast till avsnitt i betänkandet diskuterats. Däremellan har utredaren och sekreteraren haft fortlöpande kontakter med utredningens sakkunniga och experter som även bidragit med uppgifter som behövts, bl.a. för konsekvensanalysen av förslagen.

Utredaren och sekreteraren har därutöver haft möten med Integritetsskyddsmyndigheten för att behandla frågor med koppling till dataskyddsförordningen¹, och med Finansbolagens förening för att behandla frågor om bl.a. tillstånd. Vidare har utredningen mottagit skriftliga synpunkter från företrädare för American Express, Klarna AB, Finansbolagens förening, Näringslivets regelnämnd, Motorbranschens Riksförbund, UC AB, Svenskt Näringsliv och Svensk Handel.

Genomförandet i andra länder har följts genom att sekreteraren och utredaren deltagit vid tre möten anordnade av EU-kommissionen, med möjlighet för samtliga länder som omfattas av direktivet att delta och diskutera direktivets genomförande. Utredningen har vidare haft underhandskontakt med deltagarna från Danmark och Finland.

Utredaren har även deltagit vid ett offentligt sammanträde om överkuldsättning som hölls av riksdagens civilutskott.

2.3 Betänkandets disposition

Betänkandet inleds med en kort beskrivning av regleringen av konsumentkrediter inom EU och i Sverige (kapitel 3). Därefter följer en sammanfattning av det nya konsumentkreditdirektivet (kapitel 4). Utredningens överväganden och förslag avseende genomförandet av det nya konsumentkreditdirektivet i svensk rätt finns i kapitel 5. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser hanteras i kapitel 6 och kapitel 7 innehåller utredningens konsekvensanalys. Slutligen innehåller kapitel 8 författningskommentar till de lämnade författningsförslagen. Utredningens direktiv och tilläggsdirektiv finns i sin helhet i bilaga 1 och 2. I bilaga 3 finns det nya konsumentkreditdirektivet och dess bilagor. Bilaga 4 och 5 innehåller jämförelsetabeller, en mellan direktivets artiklar och de bestämmelser i gällande rätt eller i utredningens författningsförslag som genomför varje artikel samt en mellan konsumentkreditlagen (2010:1846) (2010 års konsumentkreditlag) och den föreslagna nya konsumentkreditlagen.

¹ Europaparlamentet och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

3 Konsumentkrediter inom EU och i Sverige

3.1 Allmänt om konsumentkrediter

Begreppet kredit är inte definierat i lag men har en vidsträckt innebörd. I 2010 års konsumentkreditlag, som i huvudsak gäller krediter som en näringsidkare lämnar eller erbjuder en konsument, definieras ett kreditavtal som ett avtal om lån, kontokredit, betalningsanstånd eller liknande (2 §).

De kreditprodukter som erbjuds på konsumentkreditmarknaden kan vara utformade på många olika sätt. Skillnaderna består framför allt i hur stort kreditbeloppet är, räntenivån på krediten och löptiden för den. En vanligt förekommande form av krediter är fristående krediter, det vill säga lån utan samband med köp av en vara eller en tjänst. Dessa kan i sin tur bestå av lån med eller utan säkerhet, med eller utan ränta och med eller utan koppling till checkar, kontokort eller andra betaltjänster.

Kontokredit är ett kreditavtal som innebär en fortlöpande rätt att utnyttja ett visst kreditutrymme. Sådana kontokrediter kan vara räntefria och endast medföra begränsade avgifter, så som ofta är fallet då dessa är kopplade till ett betalkort. Ränta kan också debiteras från och med den dag kreditutrymmet nyttjas, vilket ofta är fallet för kreditkort.

En annan vanlig kredittyp är fakturakrediter, vilket är ett betalningsanstånd som ges i samband med köp av en vara eller en tjänst. Ett i Sverige mycket vanligt exempel på en sådan fakturakredit är det som brukar kallas ”Köp nu, betala senare” eller ”buy now pay later”. Med detta avses generellt det betalningsalternativ som erbjuds inom e-handeln där konsumenten normalt får en faktura med en kostnadsfri kredit, under förutsättning att betalning sker inom 14–30 dagar efter att varan har skickats. Upp till 40–60 procent av försäljningsvolymerna

inom e-handeln utgörs av detta betalningsalternativ.¹ Krediten erbjuds vanligen inte av e-handlaren utan av en tredje part.

Även vissa typer av fortlöpande avtal kan utgöra en form av kredit, eftersom konsumenten betalar genom avbetalningar så länge varorna eller tjänsterna tillhandahålls. Exempel på sådana krediter är avtal om tillhandahållande av el och vatten.

Det är också vanligt att konsumenter har olika typer av krediter kopplade till sin bostad.

3.2 Konsumentkrediter inom EU

Den första EU-rättsliga regleringen om konsumentkrediter tillkom genom 1986 års direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om konsumentkrediter². Direktivet var ett s.k. minimidirektiv och hindrade alltså inte att medlemsstaterna behöll eller antog strängare regler till förmån för konsumenter. Direktivet var mindre omfattande än de senare direktiven men ställde bl.a. krav på marknadsföring av krediter, kreditavtalets utformning och kreditgivarens rättighet att betala krediten i förtid.

Under 2008 antogs ett nytt direktiv, som ersatte det tidigare direktivet om konsumentkrediter. Det övergripande syftet med 2008 års direktiv var att underlätta framväxten av en väl fungerande inre marknad för konsumentkrediter och direktivet var ett s.k. fullharmoniseringsdirektiv. Det innebär att medlemsstaterna som utgångspunkt inte får behålla eller införa andra bestämmelser i sin nationella rätt som skiljer sig från vad som fastställts i direktivet.

Det nya konsumentkreditdirektivet antogs under 2023 och innebär ytterligare harmonisering på området, bl.a. i form av ett utvidgat tillämpningsområde. Det nya direktivet är i likhet med 2008 års direktiv ett fullharmoniseringsdirektiv.

I såväl 2008 års direktiv som i det nya konsumentkreditdirektivet finns undantag bl.a. för kreditavtal där det finns en säkerhet i fast egendom eller liknande. Under 2014 antogs i stället ett direktiv om konsu-

¹ Se vidare *Buy now pay later – ett hot mot den finansiella stabiliteten?*, Sveriges Riksbank, september 2023.

² Rådets direktiv av den 22 december 1986 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om konsumentkrediter (87/102/EEG). Se även Rådets ändringsdirektiv 90/88/EEG av den 22 februari 1990 om ändring av direktiv 87/102/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om konsumentkrediter.

mentkreditavtal som avser bostadsfastighet³ (bolånedirektivet). Det direktivet syftar till att främja en välfungerande inre marknad för bostadskrediter med ett högt konsumentskydd. Samtidigt ska den finansiella stabiliteten säkerställas. Bolånedirektivet är, med ett fåtal undantag, ett s.k. minimidirektiv till skydd för konsumenten. Bolånedirektivet utgår i flera avseenden från samma innehåll och struktur som 2008 års direktiv.

Det finns även direktiv på närliggande områden som innehåller vissa bestämmelser om konsumentkrediter, t.ex. på värdepappersmarknaden.⁴

3.3 Den svenska rättsliga regleringen

Genomförandet av direktivet om konsumentkrediter från 1986 resulterade i 1992 års konsumentkreditlag (1992:830). I förarbetena framhölls att det skett en snabb utveckling på konsumentkreditmarknaden och att krediter blivit allt vanligare och lagen fick mot denna bakgrund ett brett tillämpningsområde (prop. 1991/92:83 s. 21 f.).

Vid genomförandet av 2008 års direktiv ersattes 1992 års konsumentkreditlag med den lag som nu gäller, 2010 års konsumentkreditlag. Den huvudsakliga svenska rättsliga regleringen av kreditgivning till konsumenter finns i denna lag. Lagen innehåller bestämmelser om bl.a. god kreditgivningssed, information innan ett kreditavtal ingås, kreditprövning, dokumentation av kreditavtalet, ränta och avgifter, betalning av skulden i förtid och skyldigheter för kreditförmedlare. En utgångspunkt vid genomförandet av 2008 års direktiv var att de nya reglerna skulle gälla också för kreditavtal som föll utanför direktivets tillämpningsområde, om inte särskilda skäl talade emot. Även de avtal om bostadskrediter som undantogs från 2008 års direktiv kom därför att omfattas av konsumentkreditlagens generella tillämpningsområde (prop. 2009/10:242 s. 33).

Vid genomförandet av bolånedirektivet bedömdes att huvuddelen av direktivet skulle genomföras i konsumentkreditlagen och anpassas till den lagens struktur och systematik. Vissa av lagens paragrafer

³ Europaparlamentets och rådets direktiv av den 4 februari 2014 om konsumentkreditavtal som avser bostadsfastighet och om ändring av direktiven 2008/48/EG och 2013/36/EU och förordning (EU) nr 1093/2010.

⁴ Se Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU av den 15 maj 2014 om marknader för finansiella instrument och om ändring av direktiv 2002/92/EG och av direktiv 2011/61/EU.

genomför därför såväl 2008 års konsumentkreditdirektiv som bolånedirektivet. Det finns även särskilda bestämmelser som gäller bostadskrediter, t.ex. bestämmelser om förbud mot s.k. kopplingsförbehåll och åtgärder för att minska konsumentens riskexponering vid bostadskrediter i utländsk valuta (jfr prop. 2015/16:197 s. 62). Bostadskrediterna är därutöver undantagna från vissa av lagens bestämmelser (se 4 § fjärde stycket).

Utöver bestämmelserna i konsumentkreditlagen finns det rörelse-regler för aktörer som bedriver verksamhet med konsumentkrediter. För flertalet aktörer på finansmarknadens område gäller att verksamhet bara kan bedrivas med tillstånd från Finansinspektionen. Reglerna kring tillstånd för verksamhet som innefattar kreditgivning återfinns i flertalet olika lagar. Tillstånden utgår från vilken typ av verksamhet som företaget bedriver och tillstånden har olika omfattning. För att driva bank- eller finansieringsrörelse, som kan innefatta kreditgivning, krävs tillstånd enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse. Näringsidkare som har tillstånd enligt lagen (2011:755) om elektroniska pengar eller lagen om betaltjänster (2010:751) får under vissa förutsättningar bevilja kredit. För verksamhet med bostadskrediter kan tillstånd erhållas enligt lagen om verksamhet med bostadskrediter (2016:1024). Sistnämnda lag infördes i samband med genomförandet av bolånedirektivet och innehåller utöver bestämmelser om tillstånd även regler om tillsyn, kunskap och kompetens och interna rutiner för hantering av olika frågor. För näringsidkare som driver yrkesmässig verksamhet med konsumentkrediter som består i att lämna eller förmedla krediter till konsumenter, och som inte har tillstånd enligt någon av de ovan nämnda lagarna, krävs det som utgångspunkt tillstånd enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter (2014:275).

4 Det nya konsumentkreditdirektivet

4.1 Syftet med det nya konsumentkreditdirektivet

Europeiska kommissionen lämnade 2021 ett förslag till ett nytt EU-direktiv om konsumentkrediter¹. Av förslaget framgår att rapporter och samråd om genomförandet av 2008 års direktiv visade att 2008 års direktiv endast delvis uppfyllt syftet, som var att säkerställa en hög nivå av konsumentskydd samt underlätta framväxten av en väl fungerande inre marknad för konsumentkrediter. Detta ansågs bero bl.a. på direktivets utformning och på externa faktorer. Syftet med det nya förslaget var därför att förbättra konsumentskyddet och därmed öka konsumenternas förtroende samt att främja en väl fungerande inre marknad.

Med utgångspunkt i kommissionens förslag har Europaparlamentet och rådet antagit det nya direktivet om konsumentkrediter. Det nya direktivet ersätter 2008 års direktiv. Detta förklaras i *skäl 97* i det nya konsumentkreditdirektivet. Där anges att med hänsyn till det stora antal förändringar som på grund av utvecklingen inom konsumentkreditsektorn behöver göras i 2008 års direktiv och i en strävan att göra unionslagstiftningen tydligare bör det direktivet upphävas och ersättas av det nya direktivet.

Utgångspunkterna för ändringarna i det nya konsumentkreditdirektivet framgår av skälen till direktivet. Av *skäl 3* framgår att 2008 års direktiv innehöll otydliga formuleringar och att vissa delar av konsumentkreditmarknaden inte omfattades av direktivet. Vidare anges att externa faktorer, såsom den digitala utvecklingen, den praktiska tillämpningen och tillsynen i medlemsstaterna, bidragit till att 2008 års direktiv endast delvis varit ändamålsenligt. Av *skäl 4* framgår att digi-

¹ KOM (2021) 347 final.

taliseringen bidragit till att marknaden utvecklats på ett sätt som inte förutsågs när 2008 års direktiv antogs; utbudet har utvecklats och breddats, samtidigt som konsumenternas beteenden och preferenser förändrats. Den vaga formuleringen av vissa bestämmelser i 2008 års direktiv har lett till ett fragmenterat regelverk i unionen som i vissa fall skapat hinder och orsakat en snedvridning av konkurrensen på den inre marknaden (*skäl 5 och 6*).

I *skäl 7* anges att under de senaste åren har de krediter som erbjuds konsumenter utvecklats och diversifierats avsevärt. Nya kreditinstrument har dykt upp, särskilt i onlinemiljön, och användningen av dem fortsätter att öka och utvecklingen har lett till en osäkerhet kring rättsläget för sådana nya produkter.

För att underlätta framväxten av en väl fungerande inre marknad för konsumentkrediter anses det, enligt *skäl 10*, nödvändigt att tillhandahålla en harmoniserad unionsram på ett antal centrala områden. Vidare anges i samma skäl att en framåtblickande unionslagstiftning som kan anpassas efter nya kreditformer och som ger medlemsstaterna den flexibilitet som krävs med hänsyn till konsumentkreditmarknadens ständiga utveckling och den ökande rörligheten bland unionsmedborgarna, kommer att bidra till att skapa likvärdiga förutsättningar för företag. För att alla konsumenter i unionen ska tillförsäkras ett högt och likvärdigt konsumentskydd och för att skapa en väl fungerande inre marknad anses det nödvändigt med en fullständig harmonisering (*skäl 13*).

Det nya konsumentkreditdirektivet utgår från 2008 års direktivs innehåll och struktur. Flera av artiklarna i det nya konsumentkreditdirektivet har motsvarigheter i 2008 års direktiv. De flesta av dem har ändrats, medan vissa av dem endast genomgått språkliga justeringar eller inte ändrats alls. Det nya direktivet innehåller också bestämmelser som saknar motsvarighet i 2008 års direktiv. Sett till helheten är förändringarna omfattande. För att säkerställa ett korrekt genomförande av det nya direktivet kommer, i det följande, samtliga artiklar att behandlas.

4.2 En översikt av direktivets artiklar

Kapitel 1 – Allmänna bestämmelser

Enligt *artikel 1* fastställs i direktivet en gemensam ram för harmonisering av vissa aspekter av medlemsstaternas lagar och andra författningar om konsumentkreditavtal.

Artikel 2 behandlar direktivets tillämpningsområde. Utgångspunkten är att direktivet är tillämpligt på kreditavtal. Från tillämpningsområdet görs en rad undantag, till exempel för kreditavtal med säkerhet i fast egendom och för hyres- och leasingavtal som inte föreskriver någon skyldighet eller möjlighet att förvärva objektet. Medlemsstaterna ges även en valmöjlighet att undanta vissa typer av krediter från tillämpningsområdet eller enskilda artiklar.

I *artikel 3* finns definitioner av begrepp i direktivet. Definitionerna avser centrala begrepp vilka kan ha betydelse för direktivets tillämpningsområde, såsom begreppen konsument, kreditgivare och kreditavtal. Artikeln innehåller även definitioner av andra begrepp, såsom varaktigt medium och rådgivningstjänster.

Vid tillämpningen av direktivet ska omvandling av belopp från euro till nationell valuta ske i enlighet med vad som föreskrivs i *artikel 4*.

Ett syfte med direktivet är att konsumenterna ska ges möjlighet att ta informerade beslut när de ingår kreditavtal (jfr till exempel *skäl 35* och *36*). I *artikel 5* finns en bestämmelse som anger att när information tillhandahålls konsumenterna i enlighet med direktivet, ska medlemsstaterna kräva att den tillhandahålls kostnadsfritt.

Artikel 6 innehåller ett förbud mot diskriminering.

Kapitel 2 – Information som ska tillhandahållas före ingåendet av kreditavtalet

I *artiklarna 7* och *8* finns regler om reklam för och marknadsföring av kreditavtal, till exempel krav på att standardinformation ska ingå. Artiklarna innehåller även förbud mot viss typ av reklam.

Artiklarna 9–12 föreskriver att kreditgivare och kreditförmedlare, innan avtal ingås, ska tillhandahålla och förse konsumenterna med viss allmän information, förhandsinformation och tillräckliga förklaringar. Syftet med förhandsinformationen är att konsumenterna ska kunna

jämföra olika krediterbjudanden och fatta välgrundade beslut (*skäl 36* och *artikel 3.13*).

Av *artikel 13* framgår att medlemsstaterna ska kräva att kreditgivare och kreditförmedlare informerar konsumenter på ett tydligt och begripligt sätt när de erhåller ett avpassat erbjudande som bygger på automatisk behandling av personuppgifter.

Kapitel 3 – Kopplingsförbehåll och paketeringsförfaranden, underförstått samtycke, rådgivningstjänster och beviljande av kredit utan föregående beställning

I *artikel 14* förbjuds kreditavtal som inte görs tillgängliga för konsumenten om konsumenten inte samtidigt ingår avtal om andra separata finansiella produkter eller tjänster, så kallade kopplingsförbehåll (*artikel 3.15*). Däremot tillåts paketeringsförfaranden, det vill säga kreditavtal som även görs tillgängliga för konsumenten separat men inte nödvändigtvis på samma villkor som när det paketeras med andra finansiella produkter eller tjänster (*artikel 3.16*). Denna bestämmelse är avsedd att förhindra att konsumenten ingår kreditavtal som inte är i deras bästa intresse samtidigt som det möjliggörs att produkter erbjuds i ett paket på ett sätt som kan vara fördelaktigt för konsumenten (*skäl 47*). Medlemsstaterna får införa undantag från förbudet mot kopplingsförbehåll för att kreditgivare under vissa förutsättningar ska kunna begära att konsumenten öppnar eller upprätthåller ett konto eller ingår en försäkring kopplad till kreditavtalet.

I *artiklarna 15* och *17* finns krav på att konsumentens samtycke ska vara klart uttalat.

Om kreditgivaren eller kreditförmedlaren erbjuder konsumenten rådgivningstjänster finns det i *artikel 16* en bestämmelse som syftar till att konsumenterna ska kunna förstå beskaffenheten av dessa tjänster (*skäl 50*). Bland annat föreskrivs att konsumenten vid sådan rådgivning ska få ta del av viss information, att ett visst underlag ska hämtas in inför rådgivningen och att medlemsstaterna får förbjuda kreditgivare och kreditförmedlare från att använda termerna rådgivning och rådgivare.

Kapitel 4 – Kreditprövning och tillgång till databaser

Artikel 18 föreskriver att kreditgivare är skyldiga att bedöma konsumentens kreditvärdighet och reglerar hur detta ska gå till. Kreditprövningen ska göras i konsumentens intresse samt i syfte att förhindra oansvarig utlåning och överskulsättning (*skäl 54*).

I *artikel 19* finns regler om databaser som används för att bedöma konsumentens kreditvärdighet, däribland regler om tillgången till databaserna och dess innehåll.

Kapitel 5 – Kreditavtalens form och innehåll

I *artiklarna 20* och *21* finns bestämmelser om kreditavtalets utformning och vilken information som ska inkluderas i detta. Konsumenten ska genom bestämmelserna på ett klart och kortfattat sätt kunna få kännedom om sina rättigheter och skyldigheter enligt avtalet (*skäl 59*).

Kapitel 6 – Ändringar av kreditavtalet och av krediträntan

För att tillförsäkra full insyn för konsumenten och ett högt konsumentskydd föreskriver *artiklarna 22* och *23* en skyldighet för kreditgivaren att i de fall kreditavtalet eller krediträntan ändras lämna information (*skäl 60* och *61*).

Kapitel 7 – Kontokrediter och överskridande

Särskilda bestämmelser om kontokrediter respektive checkkonton med möjlighet till överskridande finns i *artikel 24* respektive *artikel 25*. Artiklarna innehåller bland annat bestämmelser om den information som kreditgivaren ska lämna och skyldigheten för kreditgivaren att erbjuda återbetalning innan ett verkställighetsförfarande inleds. Kredittyperna förekommer enligt skälen allt oftare och i syfte att undvika överskulsättning finns det därför ett behov av att reglera dessa (*skäl 62*).

Kapitel 8 – Frånträdande, uppsägning och förtidsåterbetalning

Artikel 26 föreskriver att medlemsstaterna ska säkerställa att konsumenten har ångerrätt och reglerar bland annat hur denna ska vara utformad samt vad nyttjandet av ångerrätten ska få för följder. I syfte att öka rättssäkerheten finns det en bortre gräns för ångerrätten (*skäl 64*).

Kombinerade kreditavtal regleras i *artikel 27* som innehåller bestämmelser om konsumentens rättigheter i samband med sådana avtal.

I *artikel 28* finns regler om uppsägning av kreditavtal med obestämd löptid.

Förtidsåterbetalning av en nyttjad kredit regleras av *artikel 29* och innehåller regler om hur ersättningen i sådana fall ska bestämmas. Beräkningsmetoden har fastställts med beaktande av att denna redan innan avtalet ingås bör vara begriplig samt överskådlig för konsumenten och dessutom enkel att tillämpa för kreditgivaren (*skäl 70*).

Kapitel 9 – Effektiv ränta samt åtgärder för att begränsa avgifter och kostnader

I *artikel 30* finns bestämmelser om den effektiva räntan och det anges bland annat att den effektiva räntan ska beräknas enligt den matematiska formel som finns i direktivets bilaga III.

I *artikel 31* finns det en skyldighet för medlemsländerna att införa åtgärder för att hindra höga räntor och kreditkostnader. Sådana åtgärder kan vara ränte- och kostnadstak, vilka visat sig vara fördelaktiga för att skydda konsumenterna mot allt för höga kreditkostnader (*skäl 73*). De åtgärder som medlemsstaterna inför ska göras allmänt tillgängliga och utvärderas av Europeiska bankmyndigheten. Artikel 31 innehåller även en möjlighet för medlemsstaterna att införa förbud eller begränsningar för avgifter.

Kapitel 10 – Uppföranderegler och krav för personal

Artikel 32 innehåller uppföranderegler för kreditgivare och kreditförmedlare som tillhandahåller konsumentkrediter, såsom regler kring arvoderingen av kreditgivarens personal. Bestämmelsen syftar till att säkerställa en hög nivå av professionalism och service samt ett högt konsumentförtroende (*skäl 75 och 76*).

I *artikel 33* finns regler om att kreditgivare och kreditförmedlares personal ska ha tillräcklig kunskap och kompetens.

Kapitel 11 – Finansiell utbildning och stöd till konsumenter i ekonomiska svårigheter

För att öka konsumenternas förmåga att fatta välgrundade beslut och sköta sina skulder på ett ansvarsfullt sätt ska medlemsstaterna enligt *artikel 34* främja åtgärder för att stödja utbildning av konsumenter kring ansvarsfullt låntagande och skuldhantering (*skäl 78*). Kommissionen ska offentliggöra sådan finansiell utbildning i en rapport.

Artikel 35 reglerar betalningsdröjsmål och anståndsåtgärder. Kreditgivare ska, när det är lämpligt, vara skyldiga att medge skäligt anstånd innan ett förfarande för verkställighet inleds. I artikeln föreskrivs bland annat vad sådana åtgärder kan bestå av. Motivet till bestämmelsen är att kreditrisker bör hanteras på ett proaktivt sätt eftersom förfaranden för verkställighet får betydande konsekvenser för kreditgivare och konsumenter och potentiellt även för den finansiella stabiliteten (*skäl 79*).

I *artikel 36* föreskrivs en skyldighet för medlemsstaterna att säkerställa att konsumenter har tillgång till oberoende skuldrådgivningstjänster och att det endast får vara begränsade avgifter för sådana tjänster. Bestämmelsen innehåller även regler för att utvärdera och utveckla sådana tjänster.

Kapitel 12 – Kreditgivare och kreditförmedlare

I syfte att säkerställa öppenhet och stabilitet på marknaden föreskriver *artikel 37* ett krav på tillfredsställande förfarande för godkännande av kreditgivare och kreditförmedlare samt registrerings- och tillsynsarrangemang som ska inrättas av en oberoende behörig myndighet (*skäl 82 och 83*). Bestämmelsen reglerar även vilka som ska och kan omfattas av ett sådant krav.

Artikel 38 innehåller vissa skyldigheter för kreditförmedlare när det bland annat gäller marknadsföring och information till konsumenter.

Kapitel 13 – Överlåtelse av rättigheter och tvistlösning

Artikel 39 reglerar krav på information till konsumenten och konsumentens rättigheter i samband med att kreditgivaren överlåter kreditavtalet eller sina rättigheter enligt kreditavtalet till tredje part. Syftet med bestämmelsen är att en sådan överlåtelse inte ska leda till att konsumentens situation försämras (*skäl 86*).

I *artikel 40* regleras medlemsstaternas skyldighet att säkerställa att konsumenter har tillgång till lämpliga, snabba och effektiva förfaranden för tvistlösning utanför domstol.

Kapitel 14 – Behöriga myndigheter

Kapitlet innehåller *artikel 41* som föreskriver att medlemsstaterna ska utse nationella myndigheter med tillräckliga befogenheter och resurser för att myndigheterna på ett effektivt och ändamålsenligt sätt ska kunna säkerställa att direktivet tillämpas och efterlevs. Artikeln innehåller bland annat regler kring tystnadsplikt för myndigheternas personal, vilka krav som ställs på myndigheterna och offentliggörande av en förteckning över dessa myndigheter.

Kapitel 15 – Slutbestämmelser

Artikel 42 reglerar direktivets harmoniseringsnivå och föreskriver att medlemsstaterna inte får behålla eller införa andra bestämmelser i sin nationella rätt som skiljer sig från vad som fastställts i direktivet, såvida inte annat anges i direktivet. I bestämmelsen finns även en hänvisning till de artiklar som ger medlemsstaterna lagstiftningsval, och en skyldighet för de medlemsstater som utnyttjar dessa val att informera kommissionen om detta.

Direktivets tvingande karaktär framgår av *artikel 43*. Medlemsstaterna ska säkerställa att konsumenter inte kan avsäga sig de rättigheter som grundar sig på direktivet och att bestämmelserna inte kan kringgås.

I *artikel 44* anges att medlemsstaterna ska fastställa regler om sanktioner för att säkerställa att direktivet efterlevs. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande. Artikeln innehåller

även en skyldighet att anmäla sådana regler och åtgärder till kommissionen.

Artikel 45 innehåller bestämmelser som avser kommissionens möjligheter att anta delegerade akter och *artikel 46* innehåller bestämmelser om kommissionens översyn och övervakning av direktivets ändamålsenlighet.

I *artikel 47* föreskrivs att 2008 års direktiv ska upphöra att gälla med verkan från och med den 20 november 2026. I artikeln finns även vissa övergångsbestämmelser.

Enligt *artikel 48* ska medlemsländerna senast den 20 november 2025 anta och offentliggöra de lagar som krävs för att efterfölja direktivet. Bestämmelserna ska tillämpas från och med den 20 november 2026. Artikeln anger även att medlemsstaterna vid antagandet och offentliggörandet av de nationella bestämmelserna ska hänvisa till direktivet.

I *artiklarna 49* och *50* föreskrivs att direktivet träder i kraft den tjugonde dagen efter offentliggörandet och att direktivets adressater är medlemsstaterna.

5 Genomförandet av det nya konsumentkreditdirektivet

5.1 Utgångspunkter vid genomförandet

Allmänt om genomförandet av EU-direktiv och det nya konsumentkreditdirektivets harmoniseringsnivå

Ett EU-direktiv är bindande för medlemsstaterna med avseende på det resultat som ska uppnås, men det är upp till varje medlemsland att bestämma formen och tillvägagångssättet för detta. Så länge det avsedda resultatet uppnås är därför medlemsstaterna inte bundna av sådant som direktivets terminologi och systematik.

Det nya konsumentkreditdirektivet är, i likhet med 2008 års direktiv, ett så kallat fullharmoniseringsdirektiv. Detta innebär att medlemsstaterna inte får behålla eller införa andra bestämmelser i sin nationella rätt som skiljer sig från vad som fastställts i direktivet, såvida inte annat anges i direktivet (artikel 42.1). Direktivet innehåller flera sådana lagstiftningsval, t.ex. en möjlighet för medlemsstaterna att inte tillämpa samtliga direktivets bestämmelser för vissa särskilda kredittyper (artikel 2.5–2.8). Vissa av artiklarna är detaljerade och medför därför att handlingsutrymmet för medlemsstaterna är litet medan andra artiklar är mer allmänt hållna. I de fall handlingsutrymme funnits har utredningen beaktat vad som framgår av det nya konsumentkreditdirektivets skäl och de allmänna utgångspunkter som anges i utredningsdirektivet.

Utredningens direktiv

I utredningens direktiv (dir. 2023:142) anges några allmänna utgångspunkter för genomförandet av det nya konsumentkreditdirektivet. Utredningen ska lämna förslag på en väl balanserad reglering där hän-

syn tas till både näringsidkarens intressen och intresset av en hög konsumentskyddsnivå. Med detta som utgångspunkt ska förslagen utformas så att företagens och myndigheternas administrativa kostnader hålls så låga som möjligt. Förslagen ska även ansluta till den systematik och terminologi som används i svensk rätt och utformas på ett sätt som går att förena med grundläggande civilrättsliga principer. Vidare ska enkelhet, överskådlighet och konsekvens eftersträvas.

5.2 Den föreslagna författningsregleringen i korthet

Förslag: En ny konsumentkreditlag införs. Den nya konsumentkreditlagen ska i huvudsak ha samma innehåll och tillämpningsområde som 2010 års lag. Den nya lagen struktureras dock om och delas in i kapitel.

Lagen om verksamhet med bostadskrediter ska byta namn till lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter. Lagens tillämpningsområde utvidgas och ska, utöver bostadskrediter, omfatta verksamhet med krediter som faller in under det nya direktivets tillämpningsområde. Lagen ska därmed gälla för näringsidkares verksamhet med kreditgivning, kreditförmedling och rådgivning i fråga om konsumentkrediter. En definition av begreppet konsumentkrediter införs. Definitionen ska innebära att med konsumentkrediter avses krediter som omfattas av konsumentkreditlagens tillämpningsområde, med undantag för fortlöpande avtal, värdepapperskrediter och vissa fakturakrediter. Från stora delar av lagens utökade tillämpningsområde undantas också näringsidkare med tillstånd som kreditinstitut, betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar. Motsvarande undantag från det utökade tillämpningsområdet görs även för vissa mindre företag.

I lagen införs ett nytt kapitel, 3 a, som ska innehålla bestämmelser om förutsättningarna för kreditgivare och kreditförmedlare att driva verksamhet med andra konsumentkrediter än bostadskrediter. I 2 kap. och 3 kap. görs språkliga justeringar. Flertalet bestämmelser i övriga kapitel görs generellt tillämpbara.

Även tillämpningsområdet för och namnet på förordningen om verksamhet med bostadskrediter byter namn på motsvarande sätt, till förordningen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter, och innehållet i förordningen anpassas till det utvidgade tillämpningsområdet.

Lagen respektive förordningen om viss verksamhet med konsumentkrediter upphävs.

Skälen för förslaget

Som nämns i avsnitt 4.1 är förändringarna i 2008 års direktiv omfattande. Bestämmelserna i 2008 års direktiv innehöll regler som i huvudsak kan betraktas som civil- och marknadsrättsliga. Reglerna genomfördes i princip enbart genom bestämmelser i 2010 års konsumentkreditlag. Det nya direktivet innehåller regler av såväl civil- och marknadsrättslig som näringsrättslig karaktär. De nya näringsrättsliga reglerna tar i huvudsak sikte på rörelsen och på att reglera den verksamhet som bedrivs.

De regler som i huvudsak kan betraktas som civil- och marknadsrättsliga i det nya konsumentkreditdirektivet är således i vissa delar redan reglerade i 2010 års lag som i och för sig även fortsatt bör genomföra direktivet i dessa delar. Direktivet innehåller dock, i förhållande till 2010 års lag dels flera nya, dels flera mer omfattande bestämmelser som skulle föranleda ett stort antal ändringar och tillägg i lagen. Sedan lagen tillkom har även en rad nya bestämmelser införts, bl.a. i samband med genomförandet av bolånedirektivet. Lagen är därför något svåröverskådlig. Av lagtekniska och systematiska skäl bedömer utredningen att det är mest ändamålsenligt med en ny konsumentkreditlag. Den nya lagen föreslås dock i huvudsak ha samma innehåll och tillämpningsområde som 2010 års konsumentkreditlag (se avsnitt 5.3). Den nya lagen bör också, där det är möjligt och lämpligt, bygga vidare på de lösningar som valts i 2010 års lag. De bestämmelser i 2010 års lag som inte berörs av det nya direktivet föreslås överföras i sak oförändrade till den nya lagen, se vidare i författningskommentaren. I syfte att åstadkomma en tydligare disposition bör lagen dock delvis struktureras om och delas upp i kapitel. Vidare bör fler rubriker införas.

Med hänsyn till systematiken i lagstiftningen på konsumentkreditmarknaden bör de nya näringsrättsliga regler som krävs för genomförandet av det nya konsumentkreditdirektivet placeras i annan lagstiftning än i den nya konsumentkreditlagen. Frågan är var det är lämpligast att dessa regler placeras.

De nya näringsrättsliga reglerna består bl.a. av ett krav på hederlighet och bestämmelser om rådgivning, ersättningssystem samt kunskap och kompetens. En näringsrättslig nyhet i det nya direktivet i jämförelse med 2008 års direktiv, är att kreditgivare och kreditförmedlare ska omfattas av ett godkännandeförfarande för sin verksamhet med krediter (se avsnitt 5.19). Ett alternativ är därför att genomföra dessa delar av direktivet i lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter, som innehåller ett tillståndskrav för yrkesmässig verksamhet med konsumentkrediter. Tillämpningsområdet för lagen och vilka verksamheter som ska omfattas av tillståndskravet skulle dock behöva förändras väsentligt för att anpassas till det nya direktivet. I lagen skulle också övriga nya näringsrättsliga regler behöva införas (se avsnitt 5.11–5.14). I detta sammanhang bör nämnas att i en promemoria från Regeringskansliet (Finansdepartementet), *Stärkt konsumentskydd på kreditmarknaden* (dnr 2024/01078), föreslås att lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter ska upphävas (se vidare avsnitt 5.19). Promemorian har remitterats och bereds inom Regeringskansliet.

Ett annat alternativ för att genomföra de näringsrättsliga bestämmelserna i det nya direktivet är att utöka tillämpningsområdet för lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter, som också innefattar en reglering kring tillståndskrav. Flertalet av det nya konsumentkreditdirektivets näringsrättsliga bestämmelser motsvaras av bestämmelser i bolånedirektivet som genomförts i den lagen. Eftersom denna reglering då kan göras generellt tillämplig får detta alternativ anses mest ändamålsenligt. Nämnada lag innehåller dessutom även bestämmelser om tillsyn och ingripanden som i stort överensstämmer med de bestämmelser som finns i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter och som också kan göras generellt tillämpliga. Det föreslås därför att lagen om verksamhet med bostadskrediter även ska tillämpas på de kredittyper som omfattas av det nya konsumentkreditdirektivets tillämpningsområde. Lagens tillämpningsområde bör därför anpassas till tillämpningsområdet för konsumentkreditlagen.

Lagen föreslås heta lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter.

Lagen bör gälla för näringsidkares verksamhet med kreditgivning, kreditförmedling och rådgivning i fråga om konsumentkrediter. Att tillämpningsområdet ändras från att gälla yrkesmässig verksamhet till att gälla näringsidkares verksamhet bedöms nödvändigt för att genomföra det nya konsumentkreditdirektivet. Därigenom säkerställs att även sådan verksamhet där kreditgivningen, kreditförmedlingen eller rådgivningen inte utgör en självständig del av verksamheten omfattas. För bostadskrediter bedöms dock ändringen i praktiken inte medföra några förändringar. Lagens tillämpningsområde föreslås, liksom enligt nuvarande reglering, framgå av 1 kap. I 1 kap. bör det, för att underlätta vid tillämpningen av lagen, också tas in en definition av konsumentkrediter. Med konsumentkrediter avses krediter som omfattas av konsumentkreditlagens tillämpningsområde, med undantag för fortlöpande avtal, värdepapperskrediter och vissa fakturakrediter.

Kreditinstitut, betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar och viss verksamhet som drivs av ett mindre företag föreslås också undantas från stora delar av lagens utökade tillämpningsområde. De närmare övervägandena framgår i denna del av avsnitt 5.19 nedan.

Det föreslås vidare att andra och tredje kapitlet, som reglerar förutsättningarna för kreditgivare respektive kreditförmedlare att driva verksamhet med bostadskrediter, ska behållas oförändrade med undantag för några språkliga justeringar. Förutsättningarna för kreditgivare och kreditförmedlare att driva verksamhet med andra konsumentkrediter än bostadskrediter föreslås framgå av ett nytt kapitel, 3 a (se vidare avsnitt 5.19). När det gäller 4 kap. som innehåller bestämmelser om verksamheten med bostadskrediter föreslås några av bestämmelserna bli generellt tillämpbara medan övriga bestämmelser föreslås gälla särskilt för bostadskrediter (se vidare avsnitt 5.11–5.14). I 5–8 kap. som innehåller bestämmelser om tillsyn, ingripanden, bemyndiganden och överklagande föreslås förändringar för att göra vissa bestämmelser generellt tillämpbara och andra bestämmelser särskilt tillämpbara för verksamhet med bostadskrediter (se vidare avsnitt 5.20–21). I 6 och 8 kap. föreslås även att vissa bestämmelser om ingripande och sanktioner införs, vilka motsvaras av bestämmelser i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter.

Även tillämpningsområdet för och namnet på förordningen om verksamhet med bostadskrediter föreslås byta namn på motsvarande

sätt och innehållet i förordningen föreslås anpassas till det utvidgade tillämpningsområdet.

Som en följd av detta föreslås att lagen och förordningen om viss verksamhet med konsumentkrediter upphävs.

5.3 Tillämpningsområdet

Förslag: Den nya konsumentkreditlagen ska, liksom 2010 års lag, i princip gälla alla krediter som näringsidkare lämnar eller erbjuder konsumenter. Pantbanks- och statsmedelslån ska dock fortsatt undantas helt från lagens tillämpningsområde och värdepapperskrediter ska även fortsättningsvis undantas från vissa bestämmelser.

Lagen ska vidare inte vara tillämplig på hyres- eller leasingavtal avseende en vara om inte konsumenten enligt avtalet har en skyldighet eller möjlighet att förvärva varan.

De generella bestämmelserna för räntefria kontokrediter och andra räntefria krediter, som undantar dessa från flertalet bestämmelser i 2010 års lag, ska inte överföras till den nya lagen. I stället införs i den nya lagen en bestämmelse som innebär att vissa förlöpande avtal undantas från stora delar av regleringen i lagen. Motsvarande undantag införs i en ny bestämmelse som under särskilda förutsättningar gäller för vissa fakturakrediter.

Bestämmelsen i 2010 års lag om att vissa bestämmelser i lagen inte gäller för en kontokredit som ska betalas tillbaka på uppmaning eller inom tre månader ska inte införas i den nya lagen.

Genomförandet av det nya konsumentkreditdirektivet ska endast i mindre mån påverka regleringen för bostadskrediter.

Även den nya konsumentkreditlagen ska vara tvingande till konsumentens förmån.

Bedömning: Möjligheten att undanta kort med uppskjuten debitering från direktivets bestämmelser bör inte utnyttjas. Inte heller möjligheten enligt artikel 2.8 att undanta vissa krediter från en del av bestämmelserna om information bör utnyttjas. Detsamma gäller möjligheten att undanta medlemslån i organisationer med socialt syfte och kreditavtal vid betalningsförsummelse.

Skälen för förslaget och bedömningen

Allmänt om tillämpningsområdet

En grundläggande fråga vid genomförandet av det nya konsumentkreditdirektivet är vilka kreditavtal som omfattas av direktivets tillämpningsområde, eftersom kravet på harmonisering endast omfattar dessa kreditavtal. För de kredittyper som inte träffas av tillämpningsområdet kan medlemsstaterna fritt välja reglering, vilket innebär att nationell lagstiftning för dessa kredittyper exempelvis ändå kan motsvara direktivet eller motsvara direktivets bestämmelser i vissa delar.

Direktivets tillämpningsområde regleras i artikel 2 i båda direktiven. Huvudregeln i såväl 2008 års direktiv som i det nya konsumentkreditdirektivet är att harmoniseringen ska omfatta kreditavtal för konsumenter. Kreditavtal definieras enligt båda direktiven som ett avtal genom vilket en kreditgivare lämnar eller förbinder sig att lämna konsumenten en kredit i form av betalningsanstånd, lån eller annan liknande finansieringsform (artikel 3 c i 2008 års direktiv och artikel 3.3 i det nya direktivet).

Tillämpningsområdet för 2010 års konsumentkreditlag regleras i 1 § som föreskriver att lagen gäller för krediter som en näringsidkare lämnar eller erbjuder en konsument. Begreppet kredit definieras inte i 2010 års konsumentkreditlag men i 2 § definieras ett kreditavtal som ett avtal om lån, kontokredit, betalningsanstånd eller liknande. 2010 års konsumentkreditlag är också generellt tillämpbar på krediter som lämnas eller erbjuds en konsument av någon annan än en näringsidkare, om krediten förmedlas av en näringsidkare som ombud för kreditgivaren. Eftersom en kreditgivare enligt direktivets definition alltid är en näringsidkare har begreppet kreditgivare i konsumentkreditlagen en vidare betydelse (se vidare om begreppen i avsnitt 5.4). Vid genomförandet av 2008 års direktiv ansågs det inte finnas anledning att frångå den systematik som används i närliggande lagstiftning, vilket var anledningen till att använda och definiera begreppen konsument och näringsidkare (prop. 2009/10:242 s. 43). Det saknas anledning att göra en annan bedömning när det gäller dessa utgångspunkter för tillämpningsområdet i den nya konsumentkreditlagen. Detsamma gäller den bestämmelse som finns i 1 § andra stycket i 2010 års lag där det framgår att lagen också innehåller bestämmelser om vissa särskilda skyldigheter för kreditförmedlare.

Till huvudregeln för direktivens tillämpningsområde finns det i artikel 2 i såväl 2008 års direktiv som i det nya direktivet flertalet undantag. Undantagen i artikel 2 i 2008 års direktiv har till viss del lett till undantag även i svensk rätt, genom bestämmelserna i 3 och 4 §§ i 2010 års konsumentkreditlag.

Nedan beskrivs hur de undantagna kredittyperna i 2008 års direktiv förhåller sig till de undantagna kredittyperna i det nya direktivet och hurvida genomförandet av det nya direktivet bör medföra förändringar i den svenska lagstiftningen, dvs. i vilken mån den nya konsumentkreditlagen bör ha ett annat tillämpningsområde än 2010 års konsumentkreditlag.

Det kan finnas skäl att i detta sammanhang nämna Europaparlamentet och rådets nya direktiv som gäller avtal om finansiella tjänster som ingåtts på distans¹ (nya distansfinansdirektivet). Medlemsstaterna ska tillämpa de bestämmelser som införlivar distansfinansdirektivet från den 19 juni 2026. Direktivet innehåller ändringar i konsumenträttighetsdirektivet från 2011 samt ett upphävande av direktivet om finansiella tjänster från 2002. Utredningen har som ovan anförts genom ett tilläggsdirektiv fått i uppdrag att föreslå hur detta direktiv ska genomföras i svensk rätt och det arbetet ska redovisas i ett slutbetänkande senast den 11 april 2025.

Undantagna kredittyper i det nya konsumentkreditdirektivet kan omfattas av distansfinansdirektivets tillämpningsområde, vilket får betydelse i den mån det vid genomförandet av det nya konsumentkreditdirektivet bedöms att en sådan undantagen kredittyp ändå ska omfattas av den nya konsumentkreditlagen. Distansfinansdirektivet är ett fullharmoniserande direktiv såvitt avser bestämmelserna om ångerrätt och dessa bestämmelser skiljer sig från det nya konsumentkreditdirektivets bestämmelser om ångerrätt. Det finns dock en möjlighet i distansfinansdirektivet för medlemsstaterna att välja att tillämpa konsumentkreditdirektivets bestämmelser om ångerrätt på sådana kredittyper som undantas enligt artikel 2.2 i konsumentkreditdirektivet (se den nya artikel 16b.7 b i direktiv 2011/83/EU, jfr även skäl 14 i det nya konsumentkreditdirektivet). Under förutsättning att detta undantag utnyttjas vid genomförandet av distansfinansdirektivet finns det möjlighet att i enlighet med vad som nedan föreslås låta vissa av

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2673 av den 22 november 2023 om ändring av direktiv 2011/83/EU vad gäller avtal om finansiella tjänster som ingåtts på distans och om upphävande av direktiv 2002/65/EG.

de i det nya direktivet undantagna kredittyperna omfattas av samma regler om ångerrätt som övriga kredittyper i konsumentkreditlagen. Detta blir en fråga att återkomma till och ta ställning till vid genomförandet av distansfinansdirektivet.

Intentionen att begränsa undantagen

Från huvudregeln att alla konsumentkreditavtal ska omfattas finns det som ovan nämns såväl i 2008 års direktiv som i det nya direktivet ett antal undantag. Bland annat undantas pantlån, kreditavtal med säkerhet i fast egendom och kreditavtal som är resultatet av en förlikning i domstol.

I det nya konsumentkreditdirektivet har dock de undantagna krediterna blivit färre och det nya direktivet har därför ett utvidgat tillämpningsområde. Numera omfattas t.ex. hyres- och leasingavtal med förvärvsmöjlighet och kreditavtal i form av en kontokredit enligt vilka krediten ska betalas tillbaka inom en månad.

Bakgrunden till det utvidgade tillämpningsområdet framgår av skäl 15. Där anges att ett antal medlemsstater tillämpade direktivets bestämmelser på undantagna krediter i syfte att stärka konsumentskyddet, vilket orsakade oönskade skillnader mellan medlemsstaternas nationella rätt. Vidare anges att bland de undantagna krediterna fanns det även sådana som medförde höga kostnader för konsumenterna och i syfte att säkerställa en hög nivå av konsumentskydd och underlätta den gränsöverskridande konsumentkreditmarknaden har därför tillämpningsområdet utvidgats. Även om de undantagna kredittyperna blivit färre finns det dock fortfarande vissa undantag.

När 1992 års konsumentkreditlag infördes var utgångspunkten att lagen skulle tillämpas på alla konsumentkrediter. Det ansågs att undantag endast skulle göras i den mån det fanns speciella, tungt vägande skäl och dessa skulle i så fall endast avse enskilda bestämmelser. Vidare angavs att rättslikhetsprinciper och intresset av en effektiv konkurrens talade mot införandet av generella undantag. Sådana ansågs även svåra att avgränsa och kunde medföra oacceptabla tröskeleffekter (prop. 1991/92:83 s. 31 och 96 f.). Vid genomförandet av 2008 års direktiv, då 2010 års konsumentkreditlag infördes, ansågs att skälen för att lagen i princip skulle omfatta alla konsumentkrediter fort-

farande var övertygande (prop. 2009/10:242 s. 39). Det saknas fortsatt skäl att frånga denna utgångspunkt.

Lagen innehåller dock en rad undantag för kredittyper där det har ansetts att det finns tungt vägande skäl. Exempelvis finns det generella undantag för författningsreglerade lån som lämnas av statsmedel och lån som lämnas i pantbanksverksamhet enligt pantbankslagen (3 §). För vissa typer av krediter, såsom räntefria kontokrediter som ska betalas tillbaka inom tre månader och som har obetydliga avgifter, finns det undantag avseende enskilda bestämmelser (4 § andra stycket).

Pantbanks- och statsmedelslån bör fortfarande undantas

Kreditavtal där konsumenten måste deponera ett föremål som säkerhet och där konsumentens ansvar är begränsat till det deponerade föremålet undantogs helt från 2008 års direktivs tillämpningsområde och är även undantagna i det nya konsumentkreditdirektivet (jfr 2.2 k i 2008 års direktiv samt 2.2 j i det nya direktivet). Samma sak gäller för kreditavtal som avser lån med ett allmännyttigt syfte som beviljas en begränsad målgrupp enligt en lagbestämmelse och som har villkor som är mer fördelaktiga för konsumenten än de som gäller på marknaden (jfr 2.2 l i 2008 års direktiv samt 2.2 k i det nya direktivet).

Dessa kredittyper undantas från 2010 års konsumentkreditlags tillämpningsområde (3 §). Sådana pantbanks- och statsmedelslån omfattas av andra regelverk än konsumentkreditlagen, vilka har ansetts tillgodose konsumentskyddsbehovet (jfr prop. 1991/92:83 s. 97 och prop. 2009/10:242 s. 39). Pantbanks- och statsmedelslån bör därför även fortsatt undantas från lagens tillämpningsområde.

Förlikningsavtal bör inte heller fortsättningsvis omfattas av konsumentkreditlagen

Kreditavtal som är resultatet av en förlikning i domstol eller någon annan i lag bemyndigad instans undantas såväl i 2008 års direktiv som i det nya konsumentkreditdirektivet (jfr artikel 2.2 i i 2008 års direktiv och artikel 2.2 f i det nya direktivet). Dessa har ansetts falla utanför lagens tillämpningsområde, eftersom det inte är fråga om ett nytt kreditavtal utan en anpassning av avtalet till en senare uppkommen situation (jfr prop. 2009/10:242 s. 41). Det bedöms fortfarande inte

finnas behov av att låta sådana avtal omfattas av lagens bestämmelser. Något uttryckligt undantag i lagen behövs inte.

Bostadskrediter bör fortsatt till stor del särregleras

För krediter med säkerhet eller rättighet i fast egendom och kreditavtal som är avsedda för att förvärva eller behålla äganderätten till mark, befintlig byggnad eller en planerad byggnad, finns det ett generellt undantag i såväl 2008 års direktiv som i det nya direktivet (se artikel 2.2 a och b i såväl 2008 års direktiv som i det nya direktivet). Vid genomförandet av 2008 års direktiv ansågs att dessa krediter inte skulle undantas generellt från den svenska lagens tillämpningsområde men att undantag eller specialregleringar kunde vara motiverade i vissa fall (prop. 2009/10:242 s. 42, jfr 4 § fjärde stycket 2010 års konsumentkreditlag).

Numera regleras dessa krediter på EU-nivå av bolånedirektivet. Författningsändringar som krävdes för att genomföra bolånedirektivet i svensk rätt trädde i kraft den 1 januari 2017 (se prop. 2015/16:197). Ändringarna avsåg bl.a. bestämmelser i 2010 års konsumentkreditlag. Regleringen av bostadskrediter i nuvarande konsumentkreditlag bygger därför dels på de överväganden som gjordes vid genomförandet av 2008 års direktiv, dels på de överväganden som gjordes vid genomförandet av bolånedirektivet. Bostadskrediter är undantagna från bestämmelserna om förhandsinformation, där det för bostadskrediter finns särskilda bestämmelser (se 9 a och 10 a §§, undantaget gäller dock enligt 4 § fjärde stycket andra meningen inte för så kallade kapitalfrigöringskrediter). Vidare är bostadskrediter undantagna från bestämmelserna om betalningsplan, då krediterna ofta är indelade i olika villkorsperioder för vilka räntevillkoren och amorteringstakten ändras (prop. 2009/10:242 s. 63). Eftersom en ångerrätt ansågs kunna medföra negativa konsekvenser för bolånemarknaden undantas bostadskrediterna även från dessa bestämmelser (prop. 2009/10:242 s. 69). I enlighet med bolånedirektivet finns i stället en obligatorisk betänketid för bostadskrediter (13 a § i 2010 års konsumentkreditlag, jfr prop. 2015/16:197 s. 86 ff.). Slutligen undantas bostadskrediter från bestämmelserna om uppsägning av kreditavtal med obestämd löptid. Utöver undantagen finns i konsumentkreditlagen ett antal ytterligare särskilda bestämmelser som gäller enbart för bostadskrediter.

Det saknas skäl att i stort göra en annan bedömning i frågan om innehållet i regleringen av bostadskrediter och dessa krediter bör därför även fortsatt till stora delar särregleras. Med hänsyn till utformningen av det nya konsumentkreditdirektivet kan det dock finnas anledning att göra vissa överväganden även avseende bostadskrediter. Bolånedirektivet är ett minimidirektiv som i huvudsak inte hindrar medlemsstaterna från att införa striktare bestämmelser för att skydda konsumenten (artikel 2.1 i bolånedirektivet). Att införa striktare bestämmelser för bostadskrediter skulle leda till ett ökat konsumentskydd. Det skulle dock även kunna leda till en administrativ börda för näringsidkarna. Det bör även tas hänsyn till att ett syfte med bolånedirektivet är att medlemsstaternas regelverk kring bostadskrediter ska harmoniseras. Utgångspunkten bör därför vara att regelverket kring bostadskrediter, i de avseende det finns en motsvarande reglering i bolånedirektivet, ska behållas oförändrad. Avseende mindre förändringar, som endast berör den tekniska utformningen av regleringen, bedöms fördelen med ett förenklat regelverk överväga nackdelarna och även vara förenligt med bolånedirektivet (se vidare under respektive avsnitt nedan).

Krediter från arbetsgivare bör inte heller fortsättningsvis undantas

I det nya direktivet finns fortsatt ett undantag för krediter som en arbetsgivare beviljar en arbetstagare räntefritt eller till en lägre effektiv ränta än marknadsräntan, om dessa inte erbjuds till allmänheten (artikel 2.2 g i 2008 års direktiv och 2.2 d i nya direktivet).

Vid genomförandet av 2008 års direktiv konstaterades att det torde krävas att kreditgivningen sker inom ramen för näringsverksamheten, dvs. har ett samband med arbetsgivarens verksamhet, för att en sådan kredit alls ska anses falla inom direktivets och lagens tillämpningsområde. I förarbetena anges att ett lån till en anställd när kreditgivningen inte har någon anknytning till företagets ordinarie verksamhet alltså inte torde omfattas av tillämpningsområdet, jfr definitionen av kreditgivare. Däremot gjordes bedömningen att undantaget kan få betydelse, om kreditgivningen har en anknytning till arbetsgivarens verksamhet, t.ex. om arbetsgivaren är ett kreditinstitut. I de fallen ansågs det finnas skäl att låta kreditavtalet omfattas av den svenska lagen. (Se prop. 2009/10:242 s. 41.)

Det saknas skäl att nu göra en annan bedömning.

*Vissa krediter från värdepappersföretag och kreditinstitut
bör fortfarande undantas från vissa bestämmelser*

Såväl i 2008 års direktiv som i det nya direktivet är kreditavtal som ingås med värdepappersföretag eller med kreditinstitut undantagna om syftet med avtalet är att göra det möjligt för investerare att genomföra en transaktion med hjälp av ett eller flera finansiella instrument, när det värdepappersföretag eller kreditinstitut som beviljat krediten medverkar i transaktionen (artikel 2.2 h i 2008 års direktiv och artikel 2.2 e i det nya direktivet).

Vid genomförandet av 2008 års direktiv ansågs det inte finnas tillräckliga skäl att helt undanta dessa avtal från lagens tillämpningsområde (prop. 2009/10:242 s. 42). Det infördes dock undantag från vissa bestämmelser som gäller förhandsinformation, dokumentation av avtalet och uppsägning av kreditavtal med obestämd löptid (4 § femte stycket 2010 års konsumentkreditlag). Anledningen till detta var att värdepapperskrediter omfattas av lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden och att det i denna lag finns särskilda bestämmelser om informations- och dokumentationsskyldighet (nuvarande 2 kap. 2 § 2 och 9 kap. 14–17 och 26 §§ i nyss nämnda lag, jfr prop. 2009/10:242 s. 51).²

Regleringen i lagen om värdepappersmarknaden får anses tillgodose konsumentskyddet och kredittypen bör därför fortfarande undantas från vissa av lagens bestämmelser (se vidare under respektive avsnitt nedan).

*Överskridande bör fortsatt omfattas av konsumentkreditlagens
bestämmelser*

Överskridanden definieras som en underförstått accepterad kontokredit genom vilket en kreditgivare tillåter en konsument att utnyttja medel som överskrider det aktuella saldot på konsumentens checkkonto eller den överenskomna kontokrediten (artikel 3 e i 2008 års direktiv och artikel 3.19 i det nya direktivet). Enligt såväl 2008 års direktiv som det nya konsumentkreditdirektivet ska bara vissa av direktivets bestämmelser tillämpas på denna kredittyp (artikel 2.4 i

² Den nuvarande regleringen är ett resultat av genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU av den 15 maj 2014 om marknader för finansiella instrument och om ändring av direktiv 2002/92/EG och av direktiv 2011/61/EU, men även den tidigare regleringen byggde på EU-lagstiftning.

2008 års direktiv och artikel 2.4 i det nya direktivet). Det står dock medlemsstaterna fritt att reglera överskridanden med avseende på andra aspekter än de som harmoniseras genom direktivet (skäl 11 i 2008 års direktiv och skäl 23 i det nya direktivet).

Vid genomförandet av 2008 års direktiv angavs att bakgrunden till artikeln skulle vara att det i några länder förekommer att konsumenter ges en tillfällig kredit på sitt lönekonto eller tillåts att överskrida en kreditgräns på sitt lönekonto utan att det finns något uttryckligt avtal om detta (prop. 2009/10:242 s. 64 och s. 107). Undantaget för överskridande saknar motsvarighet i 2010 års konsumentkreditlag. Överskridanden särregleras endast på så sätt att det föreskrivs en viss skyldighet att underrätta konsumenten vid sådana överskridanden (20 § tredje och fjärde styckena, se nedan avsnitt 5.7.9).

Det saknas skäl att ändra de ställningstaganden som gjordes vid genomförandet av 2008 års direktiv. Överskridanden bör därför inte heller fortsättningsvis undantas.

Medlemslån i organisationer med socialt syfte och kreditavtal vid betalningsförsummelse bör fortsatt inte undantas från några bestämmelser

I såväl 2008 års direktiv som i det nya direktivet finns det möjlighet att undanta medlemslån som lämnas i organisationer med socialt syfte och kreditavtal som har samband med konsumentens betalningsförsummelse från vissa bestämmelser (artikel 2.5 och 2.6 i 2008 års direktiv och artikel 2.6 och 2.7 i det nya direktivet).

Vid genomförandet av 2008 års direktiv ansågs det saknas skäl att införa särskilda bestämmelser för kredittyperna, vilket innebär att konsumentkreditlagens regler gäller i den mån kredittyperna omfattas av lagens tillämpningsområde (se prop. 2009/10:242 s. 43). Det saknas anledning att nu göra en annan bedömning, och möjligheten till undantag för dessa kredittyper bör därför inte utnyttjas.

Hyres- och leasingavtal med förvärvsmöjlighet bör alltid omfattas

Hyres- eller leasingavtal är som utgångspunkt undantagna från såväl 2008 års direktiv som det nya direktivets tillämpningsområde. Om det i avtalet föreskrivs en skyldighet att förvärva objektet omfattas av-

talet dock av direktivens tillämpningsområde (artikel 2.2 d i 2008 års direktiv och 2.2 g i det nya direktivet). Enligt det nya direktivet omfattas även hyres- och leasingavtal som föreskriver en *möjlighet* att förvärva objektet (artikel 2.2 g och skäl 15).

Frånsett några få ålderdomliga bestämmelser i 13 kap. handelsbalken är hyra av lös sak och leasing inte reglerat i svensk rätt. Det finns inte heller någon omfattande praxis eller doktrin inom ämnet. Med hyra avses normalt att någon mot vederlag upplåter sak till någon annan för nyttjande. Leasing är en form av långtidshyra, vanligen på minst ett år, som främst avser uthyrning av värdefullare egendom såsom bilar (Ds 2010:24, Hyra av lös sak, s. 23).

I 1992 års konsumentkreditlag angavs uttryckligen att det i de fall det var avsett att konsumenten skulle bli ägare till varan var fråga om ett kreditköp, även om avtalet betecknades som uthyrning eller betalningen betecknades som ersättning för rätten att nyttja varan (3 § andra stycket i nyss nämnda lag, jfr även 1 § tredje stycket i lagen [1978:599] om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl.). I förarbetena till den nuvarande konsumentkreditlagen gjordes bedömningen att det inte behövdes någon uttrycklig bestämmelse för dessa avtalstyper. Det ansågs följa av innebörden av begreppet kreditavtal att hyres- och leasingavtal inte omfattades av lagens tillämpningsområde. Om avsikten enligt avtalet var att konsumenten skulle bli ägare till egendomen efter att ”hyrorna” eller ”leasingavgifterna” betalats var det dock fråga om ett kreditavtal som omfattades av konsumentkreditlagen, oavsett avtalets benämning (se prop. 2009/10:242, s. 41).

Gränsdragningen mellan hyra och kreditköp blir mer komplicerad i de fall hyrestagaren genom avtalet inte har en skyldighet, utan endast en möjlighet att förvärva egendomen genom att betala ett engångsbelopp. Sådana köpoptioner anses nämligen inte i sig avgörande för att bestämma avtalets karaktär (Ds 2010:24, s. 24). Vid tillämpningen av 1992 års konsumentkreditlag ansågs inte hyres- och leasingavtal med köpoptioner omfattas av lagens tillämpningsområde. Innan köparen hade nyttjat möjligheten att förvärva objektet var det inte avsett att konsumenten skulle bli ägare till varan, och konsumentkreditlagen därför inte tillämplig (jfr Ds. 2010:24, s. 51).

Hur sådana avtal förhåller sig till nuvarande konsumentkreditlag har i doktrin i stället ansetts bli närmast en bevisfråga som avgörs genom en helhetsbedömning, bl.a. utifrån restvärde, optionspris och parternas avsikt vid avtalslutandet (se Hellner m.fl., Speciell avtalsrätt II.

Kontraktetsrätt. Första häftet [2023, version 8, JUNO], Norstedts Juridik, s. 223).

För att säkerställa ett korrekt genomförande av det nya direktivet bör det på nytt införas en bestämmelse som tar sikte på lagens tillämpningsområde i förhållande till hyres- och leasingavtal. Lagen tar dock i första hand inte sikte på att i detalj definiera vad som utgör en kredit. De avtal som omfattas av lagens tillämpningsområde är mångfacetterade och avtalets karaktär bör i huvudsak bestämmas utifrån de principer som vuxit fram i praxis och doktrin. Med hänsyn till denna systematik får det anses mindre ändamålsenligt att i större utsträckning än vad som anges enligt nuvarande ordning i lagtext föreskriva att vissa typer av avtal är att anse som kreditavtal. Av samma anledning som nyss berörts är det heller inte lämpligt att i den nya konsumentkreditlagen närmare definiera vad som avses med hyra och leasing. För att bibehålla systematiken i lagen får det anses mest ändamålsenligt att införa en bestämmelse som ligger nära direktivets ordalydelse. Bestämmelsen bör ta sikte på såväl avtal med möjlighet som skyldighet att förvärva varan. I annat fall riskerar en sådan bestämmelse bidra till en felaktig uppfattning om att avtal med förvärvsskyldighet inte omfattas av lagen. Det föreslås därför att det i den nya lagen föreskrivs att lagen inte ska gälla ett hyres- eller leasingavtal avseende en vara om inte konsumenten enligt avtalet har en skyldighet eller möjlighet att förvärva varan. Det innebär att lagen endast är tillämplig på hyres- och leasingavtal med förvärvsskyldighet eller förvärvsmöjlighet.

Krediter under 200 euro och över 100 000 euro bör omfattas

I 2008 års direktiv var kreditavtal som avsåg ett sammanlagt kreditbelopp under 200 euro eller över 75 000 euro undantagna (artikel 2 c i 2008 års direktiv).

Eftersom krediter under 200 euro inbegriper kortfristiga högkostnads-kreditavtal som kan vara till skada för konsumenterna omfattas dessa av det nya direktivets tillämpningsområde (skäl 15). Medlemsstaterna får dock i syfte att undvika en onödig börda för kreditgivare undanta sådana krediter från bestämmelserna som rör reklam, förhandsinformation och avtalsinformation (skäl 15 och artikel 2.8 a).

Den övre beloppsgränsen för undantagna kreditavtal har, med hänsyn tagen till inflationen, höjts till 100 000 euro (artikel 2.2 c och skäl 20). Krediter över 100 000 euro ska dock omfattas av tillämpningsområdet om det inte finns säkerhet eller annan rättighet i fast egendom och syftet med avtalet är renovering av en bostadsfastighet (artikel 2.3).

Några beloppsgränser finns inte i 2010 års konsumentkreditlag. Några tillräckligt tungt vägande skäl för att ändra detta ställningstagande har inte framkommit (jfr prop. 2009/10:242 s. 42). Det bedöms inte heller finnas skäl att utnyttja möjligheten i artikel 2.8 a i det nya direktivet, att undanta krediter under 200 euro från vissa bestämmelser.

Undantagen för kortfristiga krediter begränsas till att avse vissa fortlöpande avtal och vissa fakturakrediter

I 2008 års direktiv fanns undantag för fortlöpande avtal, ränte- och avgiftsfria krediter, kortfristiga krediter, kostnadsfria betalningsanskandanden och krediter som betalas tillbaka på uppmaning (artikel 2.2 e, f och j, 2.3 samt 3 c jämte 2.1 i 2008 års direktiv). Vid genomförandet av 2008 års direktiv utnyttjades dessa undantag endast delvis och resulterade i den reglering för kortfristiga krediter som återfinns i 4 § första till tredje styckena i 2010 års konsumentkreditlag. I det nya direktivet har dessa undantag väsentligt begränsats, vilket innebär att nämnda reglering måste förändras. Nedan följer en närmare redogörelse för hur undantagen ändrats och vilka följder detta bör få för den svenska regleringen.

Avtal om köp av en vara eller en tjänst som levereras eller tillhandahålls fortlöpande och där konsumenten betalar genom avbetalningar så länge som varorna eller tjänsterna tillhandahålls, undantogs från 2008 års direktiv (artikel 3 c jämte artikel 2.1 i 2008 års direktiv). I det nya konsumentkreditdirektivet finns det fortsatt ett undantag för sådana fortlöpande avtal (artikel 3.3 jämte artikel 2.1 i det nya direktivet). Dessa avtalstyper, som vid genomförandet av 2008 års direktiv benämndes abonnemangsavtal, saknar ofta ett på förhand bestämt kreditbelopp. Kreditbeloppet avgörs i stället av hur mycket konsumenten utnyttjar tjänsten. Av denna anledning ansågs kredittypen innebära en särskild risk för att konsumenter skulle få problem med skuldsättning och vid genomförandet av 2008 års direktiv

undantogs den därför inte generellt från konsumentkreditlagens tillämpningsområde (prop. 2009/10:242 s. 40). För att undvika att skapa onödig administration för företag som inte har som huvuduppgift att lämna krediter gjordes dock undantag från vissa bestämmelser. En förutsättning för att sådana fortlöpande avtal ska träffas av undantagen är dock att de är räntefria, ska betalas tillbaka inom tre månader och att de inte är förbundna med mer än obetydliga avgifter (4 § första stycket i 2010 års konsumentkreditlag). Lättnaden för dessa kredittyper gäller reglerna om information vid marknadsföring och information före ett avtal ingås (7–10 §§), dokumentationsskyldighet (14 §), ångerrätt (21–25 §§), underrättelse vid en överlåtelse (28 § andra stycket) och uppsägning av kreditavtal med obestämd löptid (37 §).

De skäl som framfördes vid införandet av 2008 års direktiv kan fortfarande göras gällande. Det bör i sammanhanget noteras att en del fortlöpande avtal som erbjuds konsumenterna ställer krav på förskotts- betalning och utgör därför inte krediter, t.ex. avtal på vissa idrotts- anläggningar, som gym. I andra fall är fortlöpande avtal i princip avtal om hyra eller leasing och omfattas därför inte av lagens tillämpnings- område. I de fall fortlöpande avtal med kredit avser nödvändigheter såsom el och vatten får regleringen anses fylla en funktion. Denna typ av fortlöpande avtal bör därför fortsatt omfattas av lagens tillämp- ningsområde men, under samma förutsättningar som gäller enligt nuvarande 4 § första stycket, undantas bestämmelser som innebär onödig administration (se vidare under respektive avsnitt nedan). Be- stämmelsen om dessa avtal bör i lagen formuleras närmare direktivets lydelse, dvs. såsom köp av en vara eller en tjänst som levereras eller tillhandahålls fortlöpande.

I 2008 års direktiv fanns det generella undantag för kontokrediter som betalas tillbaka inom en månad och ränte- och avgiftsfria kre- diter (artikel 2.2 e och f i 2008 års direktiv). I det nya direktivet finns det inte längre något generellt undantag för *kontokrediter som ska betalas tillbaka inom en månad* eller *ränte- och avgiftsfria krediter*. I syfte att und- vika en onödig börda för kreditgivare får dock medlemsstaterna besluta att ränte- och avgiftsfria krediter ska undantas viss reglering avseende reklam, förhandsinformation och avtalsinformation (skäl 15 och arti- kel 2.8 b, se vidare nedan).

Dessa kredittyper är inte generellt undantagna i 2010 års konsu- mentkreditlag och någon ändring i jämförelse med den lagen behövs

därför inte för att i denna del nå upp till det utvidgade tillämpningsområdet.

Vidare var enligt 2008 års direktiv krediter med endast obetydliga avgifter som betalas tillbaka inom tre månader och kreditavtal som avser ett kostnadsfritt betalningsansånd för en befintlig skuld generellt undantagna från direktivets tillämpningsområde (artikel 2.2 f och j i 2008 års direktiv).

Vid genomförandet av 2008 års direktiv har dessa kredittyper inte undantagits generellt från konsumentkreditlagen men räntefria fristående krediter och fakturakrediter undantas, under vissa förutsättningar, från några bestämmelser i 2010 års konsumentkreditlag (4 § första stycket, som även omfattar fortlöpande avtal, se ovan). Även *räntefria kontokrediter* som inte är förbundna med mer än en obetydlig avgift och som ska betalas tillbaka inom tre månader omfattas av 2010 års konsumentkreditlag men undantas från vissa bestämmelser. För denna kredittyp gäller enligt 4 § andra stycket nämnda lag inte bestämmelserna om information vid marknadsföring och före ett avtal ingås (7–10 §§), viss reglering om dokumentationsskyldighet (14 §), om ångerrätt (21–25 §§) eller om uppsägning av kreditavtal med obestämd löptid (37 §).

För de kredittyper som tidigare föll in under det generella undantaget i artikel 2.2 f i 2008 års direktiv finns i det nya direktivet enbart ett begränsat undantag som avser fakturakrediter (se artikel 2.2 h i det nya direktivet). Medlemsstaterna får dock undanta ränte- och avgiftsfria krediter samt kreditavtal enligt vilka krediten ska betalas tillbaka inom tre månader och för vilka endast obetydliga avgifter ska betalas från viss reglering avseende reklam, förhandsinformation och avtalsinformation (artikel 2.8 b och c). Syfte med undantaget är som nämns ovan att undvika en onödig börda för kreditgivare (skäl 15). I det nya direktivet finns det fortsatt ett undantag för kreditavtal som avser ett kostnadsfritt betalningsansånd för en befintlig skuld (artikel 2.2 i i det nya direktivet).

För att en kredit ska omfattas av det nya direktivets generella undantag för fakturakrediter ska det vara fråga om ett betalningsansånd genom vilket en varu- eller tjänsteleverantör, utan att en tredje part erbjuder kredit, ger konsumenten tid att betala den vara eller tjänst som denne varu- eller tjänsteleverantör levererat (artikel 2.2 h första stycket i). Anskaffningspriset måste också vara avgifts- och räntefritt och får endast vara förenat med begränsade lagstadgade dröjs-

målsavgifter (artikel 2.2 h första stycket ii). Vidare ska betalningen göras i sin helhet inom 50 dagar efter att varan eller tjänsten levererats (artikel 2.2. h första stycket iii). Om det är en varu- eller tjänstleverantör som inte är mikroföretag, små företag eller medelstora företag³ som erbjuder betalningsanståndet i samband med⁴ att de tillhandahåller informationssamhällets tjänster⁵ genom distansavtal, gäller särskilda villkor för att undantaget ska gälla (artikel 2.2. h andra stycket). Det krävs då att en tredje part varken erbjuder *eller köper* krediten, att betalningen i sin helhet genomförs inom 14 dagar från leveransen och att anskaffningspriset ska betalas avgifts- och räntefritt och endast vara förenat med begränsade lagstadgade dröjsmålsavgifter (artikel 2.2 h andra stycket i–iii).

Undantaget träffar kreditavtal som möjliggör att konsumenten betalar efter mottagandet av varorna eller tjänsterna, vilket är förmånligt för konsumenten. Samtidigt ger begränsningen för stora onlineleverantörer mer likvärdig konkurrens på marknaden och ett bättre konsumentskydd, eftersom dessa leverantörer har en stor ekonomisk kapacitet samt en förmåga att driva konsumenter mot impulsköp och potentiell överkonsumtion. (Skäl 17.)

För att motsvara det nya konsumentkreditdirektivets tillämpningsområde bör de generella lättnaderna för såväl de räntefria fristående krediterna som för de räntefria kontokrediterna tas bort. Frågan är om det finns anledning att undanta kredittyperna från vissa av bestämmelserna i enlighet med den begränsade möjlighet som ges i artikel 2.8 b och c i det nya direktivet. Det finns både för- och nackdelar med att utnyttja denna möjlighet. Ett sådant undantag skulle kunna motiveras av att risken för att dessa kredittyper medverkar till konsumenters överskuldssättning, på grund av deras begränsade kostnader, skulle kunna anses mindre och att det av denna anledning skulle

³ Enligt definitionen i kommissionens rekommendationer (2003/361/EG) av den 6 maj 2023 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag.

⁴ Jfr den engelskspråkiga versionen av direktivets artikel 2.2 h andra stycket: In the case of deferred payments offered by suppliers of goods or providers of services which are not micro, small or medium-sized enterprises as defined in Recommendation 2003/361/EC *where* such suppliers or providers offer information society services within the meaning of Article 1(1), point (b), of Directive (EU) 2015/1535 of the European Parliament and of the Council (26) consisting of the conclusion of distance contracts with consumers for the sale of goods or supply of services within the meaning of Article 2, point 7 of Directive 2011/83/EU, this exclusion from the scope of this Directive shall apply only where the following conditions are fulfilled.

⁵ Enligt definitionen i artikel 1.1 b i Europaparlamentets och rådets direktiv 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (kodifiering).

finnas skäl att begränsa näringsidkarnas administrativa börda. Undantagen gäller dock som ovan berörs enbart vissa lättnader i den standardinformation som ska anges i samband med reklam samt vissa lättnader i förhandsinformationen och avtalsinformationen. En stor del av informationsbestämmelserna ska gälla även om undantaget utnyttjas och även bestämmelserna till skydd för konsumenten i övrigt, t.ex. reglerna om kreditprovning. Att begränsa informationen skulle kunna underlätta konsumentens möjlighet att ta till sig den information som ändå lämnas. Informationen som är möjlig att utelämnas innefattar dock sådan information som kan anses väsentlig för konsumenten även i de fall konsumentens kostnader för krediten är begränsade. Detta kan anses vara fallet exempelvis för standardinformation om kreditens löptid och det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten (artikel 8.3 d, och f i det nya direktivet). Det finns även, bland den information som är möjlig att utelämnas, information som endast ska lämnas i förekommande fall och som, oavsett om möjligheten används, inte är aktuell för dessa kredittyper. Ett ytterligare skäl emot att utnyttja undantaget är att lagstiftning som är generell tillämplig på samtliga kredittyper får anses förenkla regelverket och underlätta tillämpningen för såväl näringsidkare som konsumenter.

Vid en sammantagen bedömning föreslår utredningen att möjligheten i artikel 2.8 b och c i det nya direktivet inte utnyttjas.

Avseende fakturakrediter finns det, som ovan nämns, fortsatt möjlighet att under vissa förutsättningar helt undanta dessa. Att konsumenten vid överlåtelse av rättigheterna enligt ett kreditavtal tillförsäkras invändningsrätt mot förvärvaren är fortsatt ett relevant skäl för att låta fakturakrediter omfattas av konsumentkreditlagen (jfr prop. 2009/10:242 s. 40). Att fortsatt låta fakturakrediter omfattas av lagen ligger också i linje med utgångspunkten att samtliga kreditavtal i princip ska omfattas. Reglerna om exempelvis god kreditgivningssed får anses fylla en viktig konsumentskyddande funktion också för fakturakrediter. Det finns därför inte tillräckliga skäl för att generellt undanta fakturakrediter från konsumentkreditlagens tillämpningsområde. Liksom för fortlöpande avtal finns det dock, i syfte att undvika onödigt administration för företagen, fortsatt starka skäl att undanta fakturakrediterna från vissa av lagens bestämmelser.

Undantaget för fakturakrediter måste dock inskränkas för att anpassas efter regleringen i artikel 2.2 h i det nya direktivet. Det har inte framkommit skäl att inskränka undantaget ytterligare. Endast

vissa av lagens bestämmelser bör därför tillämpas på en sådan kredit under förutsättning att den 1. avser kreditköp, 2. är räntefri, 3. lämnas av säljaren, 4. inte är förbunden med andra avgifter än lagstadgade dröjsmålsavgifter och 5. ska betalas tillbaka inom 50 dagar från varan har avlämnats eller tjänsten levererats. Att krediten ska lämnas av säljaren innebär att i de fall någon annan än säljaren, t.ex. en betalningsleverantör, lämnar krediten är undantaget inte tillämpligt. Att en betalningsleverantör lämnar kredit är vanligt vid fakturakrediter som ges vid onlineköp och som kallas ”BNPL” (”buy now pay later” eller ”köp nu, betala senare”).

Om säljaren inte är ett mindre företag (se om detta begrepp i avsnitt 5.4) och avtalet är ett distansavtal bör dessutom i enlighet med vad som anges i artikel 2.2 h andra stycket i det nya direktivet gälla att säljaren inte heller under kreditavtalets löptid får sälja krediten. Det innebär att s.k. factoring inte är tillåtet för att undantaget ska gälla. För sådana avtal bör även en snävare betalningsfrist om 14 dagar gälla.

Att ha varans avlämnande som utgångspunkt för beräkningen av betalningsfristen utgör en förändring i förhållande till nu gällande betalningsfrist enligt 4 § första och andra styckena i 2010 års konsumentkreditlag. Genom att använda varans avlämnande som utgångspunkt för återbetalningsfristen blir det tydligare från vilken tidpunkt fristen ska räknas. Det kan argumenteras för att en sådan ordning skulle vara mindre förutsägbar. Varans avlämnande är dock ett väl inarbetat begrepp som används i annan konsumenträttslig lagstiftning (se 2 kap. 3 § konsumentköplagen). Genom att använda varans avlämnande, vilket får anses motsvara direktivets begrepp ”leveranstidpunkten”, kan ett korrekt genomförande av direktivet också tydligare säkerställas.

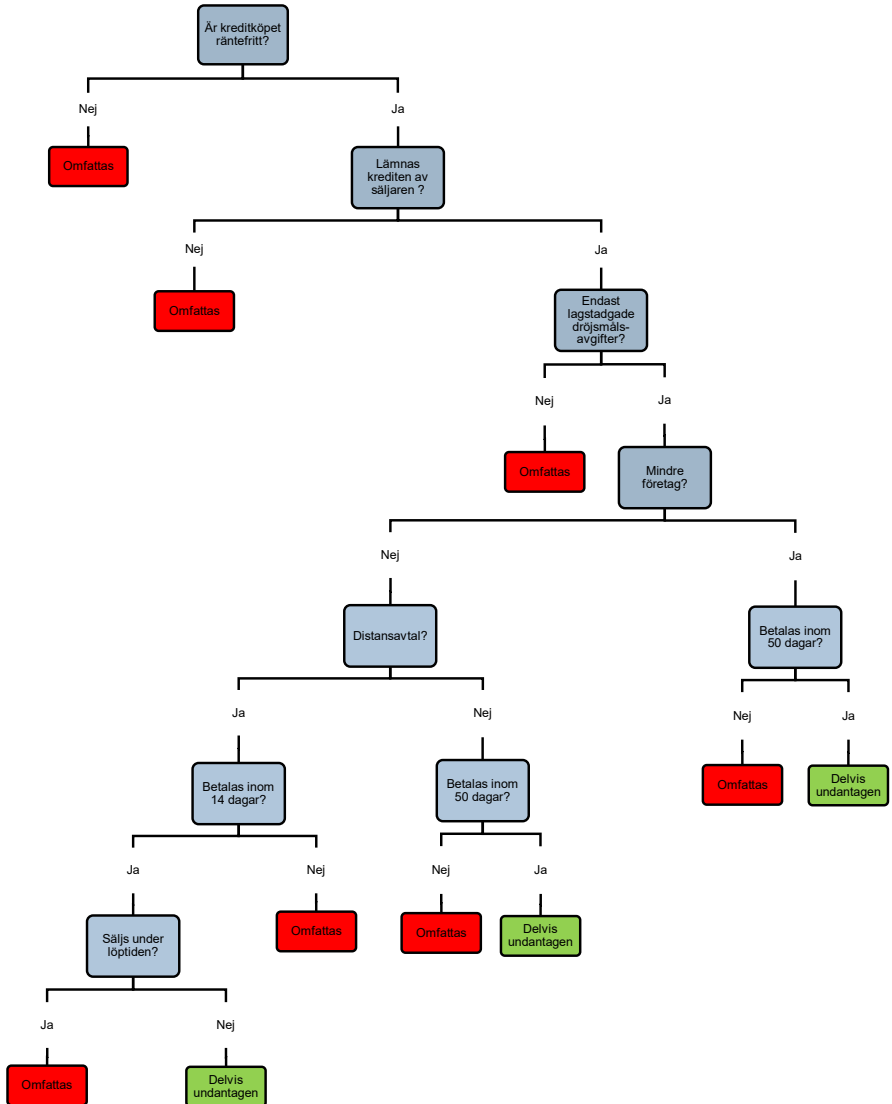
Förbudet mot att krediten inte får köpas av tredje part torde inte träffa den vanligt förekommande situationen att ett företaget mot säkerhet i sina fakturor får kredit av ett finansbolag. Frågan är om direktivet ska anses innebära att förbudet endast träffar den situation att köpet sker under kreditavtalets löptid, och alltså tar sikte på den avtalade rätten till betalning som följer av att konsumenten fullföljer sina åtaganden enligt kreditavtalet, eller om förbudet även träffar ett köp som sker efter det att kreditavtalet löpt ut, och alltså avser en förfallen fordran. Ett tillåtande av att krediten köps av tredje part under kreditavtalets löptid skulle innebära ett kringgående av för-

budet mot att tredje part inte får erbjuda krediten. Det får antas att detta ofta sker i syfte att skapa likviditet och kan därför anses mindre motiverat för de större onlineleverantörerna. En kreditgivare som har för avsikt att under kreditavtalets löptid på 14 dagar sälja krediten vidare bör därför uppfylla kraven på bl.a. information och kreditprövning. Att konsumenten inte lyckas fullgöra avtalet får dock anses svårt att förutse för kreditgivaren vid kreditavtalets ingående och en sådan situation bör inte anses vara att jämföra med att krediten erbjuds av tredje part. Det får därmed anses mindre naturligt att kreditgivaren tvingas uppfylla kraven på bl.a. information och kreditprövning endast i syfte att ta höjd för den situation att konsumenten inte lyckas uppfylla sina åtaganden enligt kreditavtalet. I syfte att förtydliga detta bör det preciseras att förbudet avser att köpet sker under kreditens löptid.

Undantaget för fakturakrediter kan illustreras genom följande flödesschema.

Figur 5.1 Flödesschema fakturakrediter

Omfattas fakturakrediten av den nya konsumentkreditlagen i sin helhet eller är den undantagen från vissa bestämmelser? (1 kap. 5 §)

När det gäller undantaget för *kreditavtal som avser ett kostnadsfritt betalningsansånd för en befintlig skuld* torde detta, likt förlikningsavtal, inte vara fråga om ett nytt kreditavtal utan en anpassning av avtalet till en senare uppkommen situation. Något uttryckligt undantag i lagen, som motsvarar artikel 2.2 i i det nya direktivet, bedöms därför inte behövas.

Enligt 2008 års direktiv skulle endast vissa artiklar tillämpas på *kontokrediter som skulle betalas tillbaka på uppmaning eller inom tre månader* (artikel 2.3 i 2008 års direktiv). Dessa kontokrediter är alltså förbundna med ränta eller med annat än obetydliga avgifter. Vid genomförandet av 2008 års direktiv ansågs det nödvändigt att undanta dessa kredittyper från vissa bestämmelser i konsumentkreditlagen (jfr prop. 2009/10:242 s. 42). Undantaget avser bestämmelserna om ånger rätt, betalning av skulden i förtid och om uppsägning av kreditavtal med obestämd löptid (4 § tredje stycket i 2010 års konsumentkreditlag). I det nya direktivet finns det inte längre något undantag för dessa kredittyper. För att motsvara det nya direktivets tillämpningsområde bör ett motsvarande undantag inte införas i den nya konsumentkreditlagen.

Möjligheten att undanta kort med uppskjuten debitering bör inte utnyttjas

I det nya konsumentkreditdirektivet finns ett undantag som saknar motsvarighet i 2008 års direktiv. Medlemsstaterna har, enligt artikel 2.5, möjlighet att under vissa förutsättningar undanta kreditavtal i form av kort med uppskjuten debitering. De kort som avses är sådana kreditkort där kortinnehavarens konto debiteras med det totala transaktionsbeloppet vid en specifik tidpunkt som överenskommit i förväg, vanligen en gång per månad, utan att någon ränta betalas. I Sverige benämns dessa kreditkort ibland betalkort.⁶ Skälet för undantaget är att sådana kreditavtal kan bidra till att hushållen på ett bättre sätt anpassar sin budget till en månadsinkomst (skäl 18).

Förutsättningen för att dessa kreditavtal ska få undantas är att krediten tillhandahålls av ett kredit- eller betalningsinstitut, ska åter-

⁶ Se prop. 2009/10:220 s. 69. Dessa kort ska skiljas från andra kreditkort där kortinnehavaren använder en kreditfacilitet för att återbetala en del av det belopp som hen är skyldig vid en senare tidpunkt, tillsammans med ränta eller andra kostnader. I Sverige används för dessa kort ofta termen kreditkort. Se vidare skäl 17 i Europaparlamentet och rådets förordning 2015/751 av den 29 april 2015 om förmedlingsavgifter för kortbaserade betalningstransaktioner.

betalas inom 40 dagar, att den är ränte- och avgiftsfri samt endast har begränsade avgifter kopplade till tillhandahållandet av betaltjänsten (artikel 2.5).

Dessa typer av kreditavtal har undantagits från vissa bestämmelser i 2010 års konsumentkreditlag genom undantaget för räntefria kontokrediter (se 4 § andra stycket). Möjligheten att undanta kontokrediter är numera betydligt snävare än vad 2008 års direktiv medgav. Frågan är därför om det är motiverat att undanta kontokrediter kopplade till betalkort som tillhandahålls av kredit- och betalningsinstitut, när detta är de enda kontokrediter som får undantas. Ett argument för ett sådant undantag skulle kunna vara att undantaget endast gäller för kredit- och betalningsinstitut, vilka omfattas av annan lagstiftning som får anses tillgodose ett visst konsumentskydd (se lagen [2010:751] om betaltjänster och lagen [2004:297] om bank- och finansieringsrörelse). Ett sådant undantag skulle också kunna motiveras med att kredittypen är att jämställa med fakturakrediter och att den, som framhålls i det nya direktivets skäl, bidrar till att hushållen kan anpassa sin budget efter en månadsinkomst. Eftersom undantaget för fakturakrediter numera är begränsat till sådana som inte erbjuds av tredje part gör sig detta skäl dock inte längre lika starkt gällande. Att kreditgivarna som träffas av detta undantag är näringsidkare som har kreditgivning som en huvudsaklig del av verksamheten talar också mot ett utnyttjande av undantaget. Dessutom skulle ett undantag som är begränsat till kontokrediter kopplade till betalkort skapa tröskel-effekter och motverka en effektiv konkurrens. Kort med uppskjuten debitering bör därför inte särregleras och möjligheten enligt artikel 2.5 således inte utnyttjas.

Direktivets tvingande karaktär överensstämmer med konsumentkreditlagens tvingande karaktär

Det nya direktivet är precis som 2008 års direktiv av tvingande karaktär (art 22.2 i 2008 års direktiv och artikel 43 i det nya direktivet). Medlemsländerna ska säkerställa att konsumenter inte kan avsäga sig de rättigheter som tillkommer dem genom de nationella bestämmelser som införlivar direktivet. Medlemsländerna har även en skyldighet att säkerställa att de bestämmelser som antas inte kan kringgås genom det sätt på vilket avtalet formuleras (22.3 i 2008 års direktiv och 43.2 i det nya direktivet).

Vid genomförandet av 2008 års direktiv bedömdes det tillräckligt att behålla den lydelse som tidigare fanns i 4 § i 1992 års konsumentkreditlag och som återfinns i 5 § i 2010 års konsumentkreditlag. Denna bestämmelse föreskriver att ett avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i konsumentkreditlagen är till nackdel för konsumenten är utan verkan mot denne, om inte annan anges i lagen. Det saknas skäl att nu göra några andra bedömningar. Bestämmelsen bör därför överföras till den nya lagen i oförändrat skick.

5.4 Direktivets begrepp och definitioner

Förslag: Den nya konsumentkreditlagen ska innehålla ett antal definitioner. Samtliga definitioner i den nuvarande lagen utom definitionen av högkostnadskredit överförs till den nya lagen och placeras i bokstavsordning. Definitionen av kreditförmedlare placeras tillsammans med övriga definitioner och ett tillägg görs om att näringsidkaren, för att omfattas av definitionen, inte endast ska introducera konsumenten för kreditgivaren. Vidare införs en ny definition av begreppet mindre företag.

Bedömning: I övrigt krävs det inga författningsåtgärder för att genomföra det nya direktivets bestämmelser om definitioner.

Skälen för förslaget och bedömningen

Definitionerna i direktivet

Artikel 3 i det nya konsumentkreditdirektivet innehåller definitioner av begrepp som används i direktivet. Flertalet definitioner motsvaras av definitioner i artikel 3 i 2008 års direktiv och är införda i 2010 års konsumentkreditlag. Det gäller bl.a. begreppen kontokredit, kreditkostnad och kreditränta. I definitionen av kombinerat kreditavtal, som motsvaras av begreppet kreditköp i 2010 års konsumentkreditlag, har mindre ändringar gjorts som dock inte föranleder några ändringar i den svenska definitionen. Samtliga av dessa definitioner bör överföras oförändrade till den nya konsumentkreditlagen men ordningsföljden bör struktureras om så att definitionerna följer bokstavsordning. Definitionen av högkostnadskredit genomför inte någon

bestämmelse i 2008 års direktiv utan tillkom senare. Definitionen bör tas bort eftersom den inte längre fyller något syfte, jfr avsnitt 5.6, 5.15 och 5.22.

Andra begrepp ansågs, vid genomförandet av 2008 års direktiv, inte nödvändiga att definiera i lag. Bedömningen, som det saknas anledning att frångå, gjordes med vägledning av systematik, tydlighet och överskådlighet (prop. 2009/10:242 s. 44). Ett exempel är begreppet varaktigt medium, som inte definieras utan i stället används uttrycket läsbar och varaktig form i konsumentkreditlagen (jfr t.ex. prop. 2013/14:15 s. 36 och prop. 2015/16:197 s. 69). Det är lämpligt att använda det uttrycket även fortsättningsvis.

Det nya direktivet innehåller dock även helt nya definitioner, där några har motsvarighet i bolånedirektivet. När det gäller begreppen kopplingsförbehåll, paketeringsförfarande och kompletterande tjänst bedömdes vid genomförandet av det direktivet inte några definitioner behövas (prop. 2015/15:197 s. 70). Det saknas anledning att nu göra en annan bedömning. När det gäller begreppet rådgivningstjänster infördes en definition i lagen om viss verksamhet med bostadskrediter. Det begreppet berörs närmare i avsnitt 5.11.

Nedan görs vissa ytterligare överväganden kring särskilda begrepp av betydelse för genomförandet. När det gäller resterande nya begrepp får vissa anses vara tillräckligt tydliga i sig själva, t.ex. förhandsinformation och skuldrådgivningstjänster, medan innebörden av andra framgår genom att de används eller förklaras i materiella bestämmelser, t.ex. förtidsåterbetalning. Det är därför, enligt utredningens bedömning, inte nödvändigt att införa ytterligare några av de definitioner som återfinns i artikel 3 i det nya direktivet för att genomföra det nya konsumentkreditdirektivet. Däremot bedöms det lämpligt att införa ett samlingsbegrepp för de företag som enligt kommissionens rekommendationer definieras som mikroföretag samt små och medelstora företag (se nedan).

Konsument och kreditgivare

Konsument och kreditgivare är centrala begrepp i såväl 2008 års direktiv som i det nya direktivet. Begreppen är bl.a. av betydelse för direktivets tillämpningsområde. Även om definitionerna i det nya direktivet motsvarar definitionerna i 2008 års direktiv finns det skäl att något

utveckla hur direktivets begrepp förhåller sig till begreppsbildningen i den svenska lagen.

Enligt artikel 3.1 i direktivet definieras en *konsument* som en fysisk person som handlar utanför ramen för sin handels-, närings-, eller yrkesverksamhet. *Kreditgivare* definieras enligt artikel 3.2 som en fysisk eller juridisk person som lämnar eller förbinder sig att lämna en kredit inom ramen för sin närings- eller yrkesverksamhet. En kreditgivare är alltså enligt direktivet alltid en näringsidkare.

I syfte att ansluta till den systematik som gäller för närliggande lagstiftning infördes vid genomförandet av 2008 års direktiv begreppen konsument och näringsidkare i konsumentkreditlagen. Enligt 2 § konsumentkreditlagen definieras en konsument som en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet, vilket överensstämmer med det nya direktivets definition. Näringsidkare definieras enligt samma bestämmelse som en fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål som har samband med den egna näringsverksamheten. Detta begrepp används varken i 2008 års direktiv eller i det nya direktivet och är ett vidare begrepp än kreditgivare eftersom det innefattar fler aktörer. Näringsidkare syftar i konsumentkreditlagens mening på såväl kreditgivare som kreditförmedlare (se prop. 2009/10:242 s. 86, jfr prop. 2015/16:197 s. 70). Att detta vidare begrepp används i lagen innebär också att regleringen om marknadsföring av kreditavtal innefattar fler än kreditgivare och kreditförmedlare. De näringsidkare som marknadsför kreditgivares och kreditförmedlares verksamheter på internet genom jämförelsesidor, t.ex. så kallade affiliates, omfattas av lagens marknadsföringsregler (se om detta SOU 2023:38, Ett förstärkt konsumentskydd mot riskfylld kreditgivning och överskuld sättning, s. 246).

I 2 § konsumentkreditlagen definieras även kreditgivare. Enligt bestämmelsen är en kreditgivare den som lämnar krediten eller övertar den ursprungliga kreditgivarens fordran. Begreppet har en vidare betydelse än i direktivet, eftersom en kreditgivare enligt lagens definition inte behöver vara en näringsidkare.

Det får anses av vikt att fortsätta behålla konsumentkreditlagens begreppsbildning. Detta får även anses förenligt med det nya direktivet, eftersom begreppen kreditgivare och kreditförmedlare kan användas i de fall det finns behov av att peka ut en särskild aktör. De kreditgivare som inte är näringsidkare ligger utanför det nya direk-

tivets tillämpningsområde och även denna diskrepans får därför anses förenlig med det nya direktivet.

Särskilt om begreppet kreditförmedlare

Frågan om vilka som omfattas av definitionen av kreditförmedlare får en större betydelse i det nya konsumentkreditdirektivet än i 2008 års direktiv. Detta beror främst på att kreditförmedlarna, precis som redan gäller för kreditförmedlare av bostadskrediter, omfattas av fler näringsrättsliga regler, såsom reglerna om rådgivning och krav på uppföranderegler samt ett tillfredsställande godkännandeförfarande. Av betydelse är också att fler kredittyper omfattas av det nya direktivets tillämpningsområde.

Enligt artikel 3.12 i det nya direktivet definieras *kreditförmedlare* som en fysisk eller juridisk person som inte handlar i egenskap av kreditgivare eller notarie och som inte bara antingen direkt eller indirekt introducerar en konsument för en kreditgivare och som inom ramen för sin närings- eller yrkesverksamhet mot arvodering, som kan utgöras av pengar eller annan form av avtalad ekonomisk förmån (a) presenterar eller erbjuder kreditavtal till konsumenter, (b) bistår konsumenten genom att utföra annat förberedande arbete eller annan administration innan avtal ingås vad gäller kreditavtal, eller (c) ingår kreditavtal med konsumenter för kreditgivarens räkning. Definitionen i det nya direktivet motsvaras huvudsakligen av definitionen i artikel 3 f i 2008 års direktiv, men innehåller några tillägg. Preciseringsen om att en fysisk eller juridisk person för att omfattas av definitionen *inte ska handla i egenskap av notarie och inte endast antingen direkt eller indirekt introducera en konsument för kreditgivaren* har tillkommit i det nya direktivet. Det har även gjorts ett tillägg om att det arbete som ska utföras inte bara ska vara annat än förberedande arbete utan även *annat arbete än administration* (artikel 3.12 b i det nya direktivet).

I 48 § första stycket första ledet i 2010 års konsumentkreditlag återfinns en definition av kreditförmedlare. Enligt bestämmelsen definieras en kreditförmedlare som en näringsidkare som, utan att vara kreditgivare och mot ersättning, erbjuder ett kreditavtal, bistår en konsument innan ett kreditavtal ingås eller ingår ett kreditavtal som ombud för kreditgivaren.

Definitionen tillkom i samband med genomförandet av 2008 års direktiv. I 2008 års direktiv fanns det enbart ett fåtal huvudsakligen näringsrättsliga skyldigheter för de kreditförmedlare som omfattades av direktivet och såväl definitionen som bestämmelserna samlades därför i slutet av lagen (jfr prop. 2009/10:242 s. 39). Vid genomförande av bolånedirektivet tillkom några bestämmelser i konsumentkreditlagen avseende särskilda skyldigheter för kreditförmedlare av bostadskrediter som också placerades i slutet av lagen. Därtill gjordes, i lagen om verksamhet med bostadskrediter, en hänvisning till definitionen av kreditförmedlare i konsumentkreditlagen.

Som nämns ovan har regleringen för kreditförmedlare utökats i det nya direktivet. Eftersom det nya konsumentkreditdirektivet omfattar fler typer av kreditavtal än 2008 års direktiv skulle detta också kunna innebära att fler näringsidkare omfattas av definitionen av kreditförmedlare. Bland annat är innebörden av intresse i förhållande till betalningsansånd som beviljas vid köp av en vara eller en tjänst där det inte är varu- eller tjänsteleverantören utan en tredje part som erbjuder kredit och som därför omfattas av direktivets tillämpningsområde, även om de är ränte- och avgiftsfria med kort återbetalningstid (jfr artikel 2.2 h i det nya direktivet och främst artikel 2.2 f i 2008 års direktiv). I det nya direktivet finns därtill vissa uttryckliga undantag som tar sikte på varu- och tjänsteleverantörer som medverkar subsidiärt som kreditförmedlare (artikel 10.10, 11.8 och 37.3 samt skäl 43, 77 och 84). Av dessa bestämmelser skulle den slutsatsen kunna dras att varu- och tjänsteleverantörer alltid ska anses vara kreditförmedlare när en tredje part erbjuder kredit vid försäljning av deras varor eller tjänster. Det bör dock i detta sammanhang påpekas att direktivets tillämpningsområde utgår från kredittypen och inte från vilka fysiska eller juridiska personer som erbjuder krediten. Det är således *krediten* som faller in under direktivets tillämpningsområde när en tredje part erbjuder en kredit avseende en varu- eller tjänsteleverantörs varor eller tjänster. Det är i dessa fall den tredje parten som är kreditgivare. För att direktivets skyldigheter för kreditförmedlare ska träffa varu- eller tjänsteleverantören krävs att denne faller in under definitionen av kreditförmedlare.

För att omfattas av definitionen krävs det såväl enligt 2008 års direktiv som enligt det nya konsumentkreditdirektivet att näringsidkaren får ersättning och att det är fråga om sådan verksamhet som beskrivs i bestämmelsen (prop. 2009/10:242 s. 120).

Frågan om en varu- eller tjänsteleverantör ska anses vara en kreditförmedlare när konsumenten i samband med köp av en vara eller tjänst ingår ett kreditavtal med en tredje part som kreditgivare får avgöras från fall till fall, bl.a. utifrån hur samarbetet mellan kreditgivaren och varu- eller tjänsteleverantören är konstruerat.

När det gäller kravet på ersättning är det kreditförmedlaren som ska ta emot pengar eller någon annan ekonomisk förmån. Om en varu- och tjänsteleverantör betalar en kreditgivare för tillhandahållandet av en betalningstjänst torde denne därför inte omfattas av definitionen av kreditförmedlare. Enbart konsumentens betalning för varan eller tjänsten torde inte heller anses motsvara arvodering enligt direktivet, under förutsättning att det pris för varan eller tjänsten som kommer varu- och tjänsteleverantören till handa inte är högre för en konsument som väljer att betala genom en kredit än för en konsument som väljer att betala direkt. I vilken utsträckning ett avtalsvillkor utgör en ekonomisk förmån är en fråga som närmare får utvecklas i rättstillämpningen.

Preciseringen av att den fysiska eller juridiska personen inte endast direkt eller indirekt ska introducera konsumenten för kreditgivaren tyder vidare på att det krävs någon form av kvalitet på näringsidkarens åtgärd för att denne ska falla in under begreppet.

Innebörden av begreppet kreditförmedlare är ytterst något som avgörs av EU-domstolen. Först om varu- och tjänsteleverantören omfattas av definitionen av kreditförmedlare kan det bli aktuellt att bedöma om verksamheten som kreditförmedlare, med beaktande av samtliga omständigheter, inte utgör huvudsyftet med verksamheten. I sådana fall kan leverantören anses vara subsidiärt medverkande kreditförmedlare (se skäl 43 och jfr EU-domstolens avgörande *Verein für Konsumenteninformation* mot *INKO, Inkasso GmbH*, C-127/15, ECLI:EU:C:2016:934, p. 48 och 49 samt definitionen av kombinerat kreditavtal i artikel 3.20 b där begreppet kreditförmedlare inte används). Detta hindrar dock inte att *kredit* omfattas av direktivets tillämpningsområde och att kreditgivaren måste uppfylla de skyldigheter som direktivet uppställer på en sådan.

Med hänsyn till att definitionen av kreditförmedlare har större betydelse och är relevant för flera bestämmelser bör denna flyttas till den bestämmelse i lagen där övriga definitioner återfinns. När det gäller det nya direktivets tillägg om att den fysiska eller juridiska personen inte ska handla i egenskap av *notarie* saknar detta tillämp-

lighet i svensk rätt och bedöms inte kräva någon åtgärd. Genom att det i lagens definition av kreditförmedlare föreskrivs att näringsidkaren ska *bistå en konsument innan ett kreditavtal ingås* får detta anses inbegripa såväl förberedande arbete som det nya tillägget om annan administration. Tillägget om att det krävs något annat än att *direkt eller indirekt introducera en konsument för kreditgivaren* bedöms i och för sig redan framgå av att det i bestämmelsen preciseras vilka åtgärder som krävs för att falla in under definitionen. Definitionen av kreditförmedlare i det nya konsumentkreditdirektivet är i det närmaste identisk med definitionen i artikel 4.5 i bolånedirektivet. Vid genomförandet av det direktivet konstaterades att definitionen huvudsakligen överensstämde med definitionen av 2008 års direktiv och någon ändring genomfördes inte (prop. 2015/16:197 s. 119). För att bestämmelsen bättre ska överensstämma med ordalydelsen i direktiven och för att underlätta vid tolkningen av begreppet kreditförmedlare bör det nu dock göras ett förtydligande tillägg om att näringsidkaren, för att omfattas av definitionen, inte endast ska introducera konsumenten för kreditgivaren.

Sammanfattningsvis bör definitionen av kreditförmedlare flyttas till den nya konsumentkreditlagen och placeras bland övriga definitioner. Det bör även göras ett tillägg om att näringsidkaren för att omfattas av definitionen inte endast ska introducera konsumenten för kreditgivaren. I övrigt kräver tilläggen i artikel 3.12 i det nya direktivet ingen åtgärd.

Mindre företag

Av betydelse för det nya direktivets tillämpningsområde och reglerna om tillfredsställande godkännandeförfarande är vilka företag som är mikroföretag samt små och medelstora företag enligt definitionen i kommissionens rekommendationer (2003/361/EG) av den 6 maj 2003 om definitionen om mikroföretag samt små och medelstora företag (jfr bl.a. artikel 2.2 h). Definitionen används även i andra rättsakter från EU, såsom i kredithanteringsdirektivet⁷. Det direktivet genomfördes bl.a. genom lagen (2023:714) om förvärv och förvaltning av nödlidande kreditavtal. Som samlingsbegrepp för företagen används

⁷ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2021/2167 av den 24 november 2021 om kreditförvaltare och kreditförvärvare och om ändring av direktiven 2008/48/EG och 2014/17/EU.

i den lagen termen *mindre företag*, vilket definieras som ett företag som sysselsätter färre än 250 personer och vars årsomsättning inte överstiger 50 miljoner euro, eller vars balansomslutning inte överstiger 43 miljoner euro per år (prop. 2023/24:23 s. 50 f. och 142 samt 1 kap. 3 § 10 i nyss nämnda lag). Samma definition bör användas för att genomföra det nya konsumentkreditdirektivet och en motsvarande definition bör därför införas i den nya konsumentkreditlagen.

5.5 Beräkning av den effektiva räntan

Förslag: Hänvisningen i förordningen om beräkning av effektiv ränta vid konsumentkrediter ska ändras till bilaga III i det nya konsumentkreditdirektivet.

Skälen för förslaget

Artikel 30 i det nya konsumentkreditdirektivet innehåller vissa bestämmelser om beräkningen av den effektiva räntan. I bilaga III till det nya direktivet finns den matematiska formel som ska användas vid beräkningen samt instruktioner för hur beräkningen ska ske. Bestämmelsen ska säkerställa att uppgifter om den effektiva räntan kan jämföras inom hela unionen och syftar till att främja en väl fungerande inre marknad samt garantera en hög skyddsnivå för konsumenten i hela unionen (skäl 72). Artikel 19 i 2008 års direktiv. I det direktivet återfinns den matematiska formeln i bilaga I till direktivet. Vid genomförandet av 2008 års direktiv ansågs det lämpligt att ta in bestämmelserna om beräkningen av den effektiva räntan i förordning (prop. 2009/10:242 s. 45 samt förordning [2010:1855] om beräkning av effektiv ränta vid konsumentkrediter). Det saknas skäl att nu göra en annan bedömning. Hänvisningen i förordningen ska dock ändras till bilaga III i det nya direktivet. Utöver detta kräver artikel 30 i det nya direktivet ingen åtgärd.

5.6 Marknadsföring

Förslag: Den nya konsumentkreditlagen ska innehålla en bestämmelse som innebär att en särskild upplysning ska lämnas vid marknadsföring av alla kreditavtal enligt konsumentkreditlagen. Bemyndigandet om innehållet i den särskilda upplysningen överförs oförändrat till den nya lagen.

Bestämmelsen om den information som ska lämnas vid marknadsföring av kreditavtal, överförs till den nya lagen men förtydligas och anpassas till det nya direktivet.

Kravet på en särskild upplysning ska inte gälla för vissa fakturakrediter, fortlöpande avtal och bostadskrediter. Bestämmelserna om information vid marknadsföring ska inte gälla för vissa fakturakrediter och fortlöpande avtal.

Bestämmelserna om god kreditgivningssed och krav på måttfullhet vid marknadsföring av krediter överförs till den nya lagen. I sistnämnda bestämmelse ska det införas ett tillägg som innebär att viss typ av marknadsföring aldrig är att anse som måttfull.

Bedömning: Kraven i artikel 8.1 i det nya konsumentkreditdirektivet tillgodoses genom förslaget på en utvidgad upplysningsskyldighet vid marknadsföring i prop. 2024/25:17.

I övrigt bedöms befintliga bestämmelser som reglerar marknadsföring av konsumentkrediter uppfylla de krav på marknadsföring som uppställs i artikel 7 i det nya direktivet och några ytterligare åtgärder för att genomföra den artikeln behövs inte.

Möjligheten att i enlighet med artikel 8.8 förbjuda viss reklam bör inte utnyttjas.

Skälen för förslaget och bedömningen

Bestämmelserna i det nya direktivet

Artikel 7 och 8 i det nya konsumentkreditdirektivet innehåller bestämmelser om marknadsföring. Artikel 7, som saknar motsvarighet i 2008 års direktiv, föreskriver att reklam- och marknadsföringsuppgifter om kreditavtal ska vara rättvisande, klara och icke vilseledande. Bestämmelsen innehåller även ett förbud mot att vid reklam- och

marknadsföringsåtgärder använda sig av formuleringar som kan skapa falska förväntningar på kreditens tillgänglighet, kreditens kostnader eller det sammanlagda belopp som konsumenten ska betala.

Artikel 8 har en motsvarighet i artikel 4 i 2008 års direktiv. Artikeln har dock genomgått omfattande förändringar och regleringen av den information som ska ingå vid reklam har blivit mer utförlig. Bestämmelsen föreskriver numera att reklam för kreditavtal ska innehålla en varningstext, att standardinformationen som ska ingå vid reklamen ska vara lätt läsbar eller tydligt hörbar, att den på olika vis ska anpassas till det medium som används och att medlemsstaterna ska förbjuda viss reklam för kreditprodukter. Medlemsstaterna kan därutöver välja att förbjuda viss ytterligare reklam för kreditprodukter. Bestämmelsen syftar framför allt till att konsumenter ska kunna jämföra erbjudanden (skäl 33).

Allmänna bestämmelser om marknadsföring

Generella regler om marknadsföring återfinns i marknadsföringslagen (2008:846). Marknadsföring definieras enligt lagen som reklam och andra åtgärder i näringsverksamhet som är ägnade att främja avsättningen av och tillgången till produkter inbegripet en näringsidkares handlande, underlåtenhet eller någon annan åtgärd eller beteende i övrigt före, under eller efter försäljning eller leverans av produkter till konsumenter eller näringsidkare (3 §). Enligt lagen ska marknadsföring stämma överens med god marknadsföringssed, vilket bland annat innebär ett krav på vederhäftighet (5 § och prop. 2007/08:115 s. 144). Lagen innehåller även ett förbud mot vilseledande marknadsföring (10 §). Enligt bestämmelsen får en näringsidkare vid marknadsföring inte använda sig av felaktiga påståenden eller andra framställningar som är vilseledande, särskilt framställningar som bland annat avser produktens utmärkande egenskaper, användning, risker, pris och grunderna för prisberäkning. Av betydelse vid marknadsföring av konsumentkrediter är även konsumentkreditlagens krav på att näringsidkaren i sitt förhållande till konsumenten ska iaktta god kreditgivningssed (6 § i 2010 års konsumentkreditlag). Marknadsföring som framställer krediten som en helt bekymmersfri lösning på kundens eventuella ekonomiska problem får anses strida mot detta krav (prop. 2017/18:72 s. 49).

Kravet på god marknadsföringssed och god kreditgivningssed innebär att näringsidkaren är skyldig att iaktta viss återhållsamhet och måttfullhet vid marknadsföring av krediter (prop. 1991/92:83 s. 107 och prop. 2017/18:72 s. 48). I samband med en översyn av konsumentkreditmarknaden, vars fokus var att skapa en mer ansvarsfull marknad, ansågs dock skyldigheten inte ha fått ett tillräckligt genomslag vid marknadsföring av krediter (prop. 2017/18:72 s. 48). I syfte att förtydliga och förstärka näringsidkarens ansvar infördes därför en bestämmelse i 2010 års konsumentkreditlag som föreskriver att måttfullhet ska iakttas vid marknadsföring av krediter. Genom bestämmelsen betonas att större hänsyn ska tas till de generella risker som är förknippade med konsumentkrediter. På så sätt ska sannolikheten för att marknadsföringen lockar konsumenterna till oöverlagda beslut minskas. Detta krav innebär bland annat att marknadsföringen ska vara saklig och balanserad samt att den inte får vara påträngande (6 a § och prop. 2017/18:72 s. 48 ff.).

De befintliga bestämmelser som reglerar marknadsföring av konsumentkrediter får anses väl uppfylla det allmänt hållna krav på reklam och marknadsföring som uppställs i artikel 7 i det nya direktivet. Denna bedömning är även i linje med den bedömning som gjordes i samband med genomförandet av bolånedirektivet, vilket skedde innan kravet på måttfullhet vid marknadsföring infördes i konsumentkreditlagen. Bolånedirektivets artikel 10 är nästan identisk med artikel 7 i det nya konsumentkreditdirektivet, men ansågs inte kräva särskilda åtgärder (se prop. 2015/16:197 s. 74). Några särskilda åtgärder för att genomföra direktivets artikel 7, utöver att överföra bestämmelserna om god kreditgivningssed och måttfullhet till den nya konsumentkreditlagen, behövs därför inte.

Det bör införas krav på en särskild upplysning vid marknadsföring

I syfte att göra konsumenter medvetna om att låna kostar pengar ska reklam för kreditavtal innehålla en tydlig och framträdande varning. I varningen ska det stå "Obs! Att låna kostar pengar" eller en motsvarande formulering (artikel 8.1 i nya direktivet). Bestämmelsen saknar motsvarighet i 2008 års direktiv. I nuvarande regelverk finns ingen generell skyldighet att förena marknadsföring av konsumentkrediter med varningstext. Avseende högkostnadskrediter finns det

dock en skyldighet för näringsidkaren att vid marknadsföring upplysa om att marknadsföringen gäller en högkostnadskredit. Upplysningen ska också innehålla information om riskerna med skuldsättning och vart konsumenten kan vända sig för att få stöd i budget- och skuldfrågor. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innehållet i upplysningen och om hur den ska lämnas i marknadsföringen (7 b § i 2010 års konsumentkreditlag). Regeringen har genom förordningen (2018:479) om näringsidkares upplysningsskyldighet vid marknadsföring av högkostnadskrediter föreskrivit att informationen ska innehålla formuleringen ”Det här är en högkostnadskredit” och bemyndigat Konsumentverket att meddela ytterligare föreskrifter, vilket Konsumentverket har gjort genom KOVFS 2019:1.

Liknande bestämmelser gäller också vid marknadsföring av alkohol och spel (7 kap. 7 § alkohollagen [2010:1622] och 15 kap. 3 § andra stycket spellagen [2018:1138]).

I syfte att påverka konsumenters riskmedvetenhet och därigenom minska risken för ogenomtänkta beslut har regeringen i propositionen *Ett förstärkt konsumentskydd mot riskfylld kreditgivning och överskuldsättning*, prop. 2024/25:17, som beslutades den 19 september 2024, föreslagit att en särskild upplysning ska lämnas vid marknadsföring och att denna inte ska begränsas till högkostnadskrediter. Propositionen utgår från Överskuldsättningsutredningens förslag (SOU 2023:38). Regeringen föreslår att det av upplysningen ska framgå att en kredit medför kostnader för konsumenten. Upplysningen föreslås även fortsättningsvis innehålla information om de vanligaste riskerna med krediter och information om var konsumenten kan vända sig för att få stöd i budget- och skuldfrågor. Det närmare innehållet av upplysningen och hur den ska utformas föreslås av regeringen i likhet med vad som för närvarande gäller för högkostnadskrediter regleras på en lägre författningsnivå än lag. (Prop. 2024/25:17 s. 33 ff. och 48)

Lydelsen av det nya konsumentkreditdirektivet innebär enligt utredningens bedömning att den särskilda upplysning som enligt 7 b § i 2010 års konsumentkreditlag ska lämnas vid marknadsföring av en högkostnadskredit bör ersättas av en bestämmelse med ett vidare tillämpningsområde. Regeringens förslag i ovan nämnda proposition, i den del det innebär att den särskilda upplysningen ska innehålla information om att en kredit medför kostnader för konsumenten, får

anses stämma väl överens med det krav som uppställs i det nya direktivets artikel 8.1. Genom de ändringar som utredningen föreslår avseende konsumentkreditlagens tillämpningsområde blir bestämmelsen tillämpbar på fler kredittyper än regeringen föreslår, och kommer på så sätt nå upp till det nya direktivets skyddsnivå.

Enligt förslaget i propositionen ska den särskilda upplysningen även innehålla riskinformation och information om var konsumenten kan vända sig för att få stöd. Sådan information får anses bidra till att göra konsumenter medvetna om att lån kostar pengar. En bestämmelse med detta innehåll får därför anses vara förenlig med det nya konsumentkreditdirektivet. Denna bedömning görs mot bakgrund av att Europaparlamentets och rådets direktiv om otillbörliga affärsmetoder⁸ ska beaktas vid marknadsföring av kreditavtal (se artikel 7 och skäl 32 i det nya konsumentkreditdirektivet). Direktivet om otillbörliga affärsmetoder är ett minimiharmoniseringsdirektiv såvitt gäller finansiella tjänster (se art 3.9 i det direktivet). Det föreslås således att den nya konsumentkreditlagen ska innehålla en bestämmelse som innebär att en särskild upplysning ska lämnas vid marknadsföring av alla kreditavtal enligt konsumentkreditlagen. Det förslag som lämnas av regeringen i propositionen bedöms uppfylla de krav som uppställs och vara förenlig med artikel 8.1 i det nya direktivet. Upplysningen ska alltså innehålla information om att en kredit medför kostnader för konsumenten. Att upplysningen också innehåller information om riskerna med skuldsättning och vart konsumenten kan vända sig för att få stöd i budget- och skuldförhållanden bedöms förenligt med direktivet. Liksom enligt dagens reglering ska det, om upplysningen inte lämnas, vara möjligt att ingripa enligt marknadsföringslagen, se vidare avsnitt 5.21.

Det bemyndigande som enligt nuvarande reglering gäller för den särskilda upplysningen bör överföras oförändrat till den nya lagen. I enlighet med Överskuldsättningsutredningens förslag bör det i förordning införas bestämmelser med innebörden att upplysningen ska innehålla informationen ”att låna kosta pengar” och att Konsumentverket får bestämma upplysningens närmare utformning.

⁸ Europaparlamentet och rådets direktiv 2005/29/EG av den 11 maj 2005 om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter på den inre marknaden och om ändring av rådets direktiv 84/450/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG, 98/27/EG och 2002/65/EG samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004.

*Reglerna för standardinformation vid marknadsföring
bör anpassas till det nya direktivet*

Det nya direktivet föreskriver i likhet med 2008 års direktiv att viss standardinformation ska ingå vid reklam för konsumentkrediter (artikel 4 i 2008 års direktiv och artikel 8.2–6 i det nya direktivet). I likhet med 2008 års direktiv uppställs i det nya direktivet krav på följande. Om nationell rätt föreskriver att det vid marknadsföring av kreditavtal ska lämnas information om den effektiva räntan behöver sådan standardinformation som huvudregel inte lämnas. När marknadsföringen anger en räntesats eller andra sifferuppgifter för kreditkostnaden ska dock standardinformation alltid lämnas (artikel 8.2). Denna information ska innehålla uppgift om krediträntan, avgifter som utgör en del av konsumentens sammanlagda kreditkostnad, det sammanlagda kreditbeloppet, kreditavtalets löptid, vid kredit i form av betalningsanstånd för särskilda varor eller tjänster; deras kontantpris samt belopp som eventuellt förskottsbetalas samt det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten och avbetalningarnas belopp (artikel 8.3 a–f). Upplysningarna ska lämnas på ett klart, kortfattat och framträdande sätt (artikel 8.3 första stycket). Informationen ska även innehålla ett representativt exempel (artikel 8.4).

De svenska reglerna om information vid marknadsföring återfinns i 7 § i 2010 års konsumentkreditlag. I första stycket anges att näringsidkaren vid marknadsföring av kreditavtal, med angivande av ett representativt exempel, ska lämna information om den effektiva räntan för krediten. Kravet på att den effektiva räntan ska anges vid marknadsföring har funnits i Sverige allt sedan 1977 års konsumentkreditlag (se 5 § konsumentkreditlagen [1977:981]). Genom att ange den effektiva räntan presenteras ett enhetligt och i princip fullständigt mått på kreditkostnaden som underlättar jämförelser mellan krediter (se prop. 1991/92:83, s. 38, jfr prop. 2009/10:242 s. 45). Det bör därför även fortsatt gälla ett krav på att information om den effektiva räntan ska anges vid marknadsföring av kreditavtal. För att uppfylla kravet i artikel 8.4 i det nya direktivet bör denna information även fortsatt innehålla ett representativt exempel.

I 7 § andra stycket i 2010 års lag finns den information som ska ges om någon annan räntesats eller sifferuppgift än den effektiva räntan anges. Även denna information ska ges med ett representativt

exempel. Bestämmelsen i 7 § andra stycket uppfyller kraven i det nya direktivet och bör överföras oförändrad till den nya lagen.

Artikel 8.5 i det nya direktivet innehåller en bestämmelse som gäller i de fall det finns en skyldighet att ingå ett avtal om en kompletterande tjänst. Bestämmelsen har sin motsvarighet i artikel 4.3 i 2008 års direktiv och har genomförts i 7 § tredje stycket i 2010 års konsumentkreditlag där det anges att om konsumenten är skyldig att ingå ett avtal om en kompletterande tjänst till kreditavtalet, och kostnaderna för tjänsten inte kan fastställas i förväg, ska skyldigheten anges i marknadsföringen i anslutning till informationen om den effektiva räntan. Till skillnad från 2008 års direktiv krävs det inte längre att tjänstens kostnad inte kan fastställas i förväg för att denna skyldighet ska inträda. Uppgiften behöver enligt det nya direktivet inte heller presenteras tillsammans med den effektiva räntan utan ska i stället redogöras för *i anslutning till övrig standardinformation*. Bestämmelsen bör därför i viss mån justeras på så sätt att *bisatsen och kostnaderna för tjänsten inte kan fastställas i förväg* tas bort. Att informationen ska anges tillsammans med den effektiva räntan får anses överensstämma även med det nya direktivets lydelse eftersom informationen om den effektiva räntan ges i anslutning till övrig standardinformation. Någon ändring bedöms därför inte krävas i denna del utan bestämmelsen kan överföras oförändrad förutom den justering av bisatsen som föreslås ovan.

Enligt 7 § fjärde stycket första meningen i 2010 års konsumentkreditlag ska informationen lämnas på ett klart, kortfattat och framträdande sätt, vilket stämmer överens med hur informationen ska lämnas enligt artikel 4.2 i 2008 års direktiv. Utöver dessa krav ska, enligt det nya direktivet, standardinformationen också *anpassas till det medium som används* för reklamen. Standardinformationen ska vara lätt läsbar eller tydligt hörbar beroende på vad som är lämpligt och anpassad till de tekniska begränsningar hos det medium som används för reklamen (artikel 8.3 första stycket).

Det gällande kravet på att informationen ska lämnas på ett klart, kortfattat och framträdande sätt innebär att konsumenten inte ska ha några svårigheter att ta del av informationen, vilket bl.a. betyder att informationen inte får anges med förminskad textstorlek (prop. 2009/10:242 s. 93). Näringsidkarens skyldighet att i sitt förhållande till konsumenten iaktta god kreditgivningssed innebär också ett krav på god och rättvisande information som är saklig, korrekt och fullständig såvitt

avser sådant som konsumenten bör känna till (6 § i 2010 års lag och prop. 1991/92:83 s. 107 f.). Det kan hävdas att det nya direktivets allmänt hållna krav på tydligt läsbar information som anpassas efter det medium som används får anses uppfyllt genom kravet på att näringsidkaren ska iaktta god kreditgivningssed (jfr bolånedirektivet artikel 11.5 och prop. 2015/16:197 s. 76. Bestämmelsen i bolånedirektivet är dock något annorlunda utformad). Att informationskyldigheten endast kan uppfyllas genom att informationen presenteras på ett adekvat och lämpligt sätt får närmast anses vara en självklarhet, för såväl information på papper som för digital information.

Informationsbestämmelserna bör dock i största möjliga mån utformas på liknande sätt som andra informationsbestämmelser i konsumenträttslig lagstiftning. Det finns liknande informationsbestämmelser i 2 kap. 3 § första stycket och 3 kap. 3 § andra stycket distansavtalslagen. Bestämmelserna tar sikte på den information som ska lämnas innan ett distansavtal ingås och föreskriver att informationen som ges ska vara klar och begriplig samt ges på ett sätt som är anpassat till det medel för distanskommunikation som används. Bestämmelserna har sitt ursprung i EU-direktiv (se artikel 8.1 i konsumenträttighetsdirektivet⁹ och artikel 3.2 i 2002 års distansfinansdirektiv). I begreppet *medel för distanskommunikation* ingår såväl elektronisk kommunikation, såsom e-post, meddelanden via webbplatser och applikationer, samt andra kommunikationsmedel såsom tidningsannonser, tv och radio (jfr prop. 1999/2000:89 s. 75). Detta begrepp får anses motsvara vad som enligt det nya direktivet avses med begreppet medium.

För att ansluta till systematiken och terminologin i distansavtalslagen och för att säkerställa ett korrekt genomförande av det nya konsumentkreditdirektivet bör det förtydligas att den information som lämnas ska anpassas till det medel för distanskommunikation som används.

I det nya direktivet anges i artikel 8.3 tredje stycket att om det medium som används för att förmedla standardinformationen i specifika och motiverade fall inte medger att informationen visas visuellt ska det inte krävas att standardinformationen vid kredit i form av betalningsansånd för särskilda varor eller tjänster omfattar uppgift om deras kontantpris samt belopp som eventuellt förskottsbetalas eller uppgift om det sammanlagda belopp som ska betalas av konsu-

⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU av den 25 oktober 2011 om konsumenträttigheter och om ändring av rådets direktiv 93/13/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG och om upphävande av rådets direktiv 85/577/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG.

menten och avbetalningarnas belopp (jfr 7 § andra stycket punkterna 5 och 6 i 2010 års konsumentkreditlag).

Syftet med den nya bestämmelsen är att genom att mängden information minskas, såsom vid exempelvis radioreklam som innebär att informationen inte kan visas visuellt, ska konsumentens förståelse för informationen som lämnas förbättras (skäl 33).

I artikel 8.6 finns en bestämmelse som anger att när det elektroniska medium som används för att förmedla informationen inte gör det möjligt att visuellt visa informationen på ett framträdande och tydligt sätt ska konsumenten alltid kunna få tillgång till samma information som nämns ovan, genom att klicka, skrolla eller svajpa (artikel 8.6). Regleringen ska bidra till att standardinformationen visas i ett tilltalande format och tar hänsyn till vissa mediers tekniska begränsningar, exempelvis skärmar för mobiltelefoner. Konsumenten ska på så sätt även i dessa fall kunna få en snabb överblick av all viktig information (skäl 33).

Det krävs åtgärder i förhållande till gällande rätt för att nå upp till direktivets krav på att omfattningen av informationsskyldigheten anpassas till det medium som används. Det bör i den nya konsumentkreditlagen föreskrivas att i de fall det medel för distanskommunikation som används inte gör det möjligt att lämna informationen på ett framträdande sätt ska viss information i stället göras omedelbart tillgänglig för konsumenten på ett lämpligt sätt. Utgångspunkten är dock fortsatt att all information ska kunna lämnas på ett framträdande och tydligt sätt. Informationen som avses är det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten, antalet avbetalningar och storleken på dessa (artikel 8.3 e) samt kontantpriset och den kontantinsats som krävs vid kreditköp (artikel 8.3 f). Kravet på att informationen ska göras omedelbart tillgänglig för konsumenten på lämpligt sätt är mer allmänt hållet än direktivets krav på att informationen ska finnas tillgänglig genom att konsumenten kan klicka, skrolla eller svajpa, och är därför mer lämpligt att använda i lagtexten. Begreppet ”omedelbart tillgänglig” överensstämmer också med den terminologi som används i konsumentkreditlagen i övrigt. Begreppet får anses uppfylla direktivets krav. Vidare bör det föreskrivas att nyss nämnda information ska utelämnas i de fall informationen inte kan ges i läsbar form.

Enligt 2010 års konsumentkreditlag gäller även ett krav på att den effektiva räntan ska anges på ett minst lika framträdande sätt som andra förekommande räntesatser (7 § fjärde stycket andra meningen). Be-

stämmelsen har sitt ursprung i bolånedirektivet (artikel 11.2 e). Vid genomförandet av bolånedirektivet bedömdes det förenligt med EU-rätten att inte begränsa detta krav till bostadskrediter utan låta detta gälla för samtliga konsumentkrediter (prop. 2015/16:197 s. 75). Det saknas skäl att nu göra en annan bedömning.

Förbud mot viss marknadsföring bör preciseras i lag

Artikel 8.7 och 8.8 i det nya direktivet innehåller bestämmelser om förbud mot viss typ av reklam. Bestämmelserna saknar motsvarighet i 2008 års direktiv. Enligt artikel 8.7 ska medlemsstaterna förbjuda reklam för kreditprodukter som uppmuntrar konsumenter att söka kredit genom att antyda att krediten skulle förbättra deras ekonomiska situation (artikel 8.7 a), specificerar att utestående kreditavtal eller registrerade krediter i databaser har liten eller ingen inverkan på bedömningen av en kreditansökan (artikel 8.7 b) eller som felaktigt antyder att krediter leder till ökade ekonomiska resurser, ersätter besparingar eller kan höja en konsuments levnadsstandard (artikel 8.7 c). Enligt artikel 8.8 får medlemsstaterna förbjuda bland annat reklam för kreditprodukter som visar hur lätt eller snabbt det går att få kredit (artikel 8.8 a), anger att kredittagande är en förutsättning för en rabatt (artikel 8.8 b) eller erbjuder anståndsperioder för kreditavbetalningar på mer än tre månader (artikel 8.8 c).

Svensk lagstiftning innehåller inga uttryckliga förbud mot specifika budskap vid marknadsföring av krediter. Däremot kan en näringsidkare vars marknadsföring strider mot lagens krav på måttfullhet förbjudas att fortsätta med marknadsföringen eller någon annan liknande åtgärd (6 a § i 2010 års konsumentkreditlag och 23 § marknadsföringslagen). Konsumentverket utövar tillsyn över marknadsföringslagens bestämmelser, däribland på konsumentkreditmarknadens område. I fall som inte är av större vikt får Konsumentombudsmannen meddela förbudsförelägganden och därigenom förbjuda att en näringsidkare vars marknadsföring strider mot måttfullhetskravet fortsätter med marknadsföringen eller annan liknande åtgärd. Ett sådant föreläggande ska som huvudregel förenas med vite (28 § första stycket 1 och andra stycket marknadsföringslagen). Konsumentombudsmannen kan också väcka talan vid Patent- och marknadsdomstolen om sådana förbud och om att en näringsidkare som överträtt marknadsföringsbestämme-

serna ska åläggas en särskild avgift som tillfaller staten, en så kallad marknadsstörningsavgift (47 § 1 och 48 § marknadsföringslagen).

Den närmare innebörden av måttfullhetskravet framgår av förarbeten. Även lagens bestämmelse om god kreditgivningssed har betydelse vid denna bedömning. För att avgöra om marknadsföringen är måttfull ska en helhetsbedömning göras utifrån dess innehåll, den krets till vilken den riktar sig och det medium som används. Bedömning ska ske utifrån de generella risker som är förknippade med konsumentkrediter och i syfte att minska sannolikheten för att marknadsföringen lockar konsumenter till oöverlagda beslut. Krediter får inte framställas på ett sätt som är ägnat att missleda konsumenten om de ekonomiska konsekvenserna av krediten. Marknadsföringen får inte heller framställa krediten som en helt bekymmersfri lösning på konsumentens eventuella ekonomiska problem.¹⁰ Marknadsföringen ska i stället vara neutral och bör överlåta till konsumenten att avgöra i vad mån krediten är förmånlig (prop. 1991/92:83 s. 107 och 2017/18:72 s. 49 f. och 62).

Även om måttfullheten alltid ska bedömas utifrån en helhet kan detta krav, tillsammans med kravet på god kreditgivningssed (6 § i 2010 års konsumentkreditlag) och förbudet mot vilseledande marknadsföring (10 § marknadsföringslagen), anses innefatta ett förbud mot de budskap som anges i det nya direktivets artikel 8.7. Förbudet mot reklam för kreditprodukter som uppmuntrar konsumenter att söka kredit genom att antyda att krediten skulle förbättra deras ekonomiska situation (artikel 8.7 a) får anses vara typexempel på sådan marknadsföring som enligt förarbetena inte anses måttfull (se prop. 1991/92:83 s. 107 och 2017/18:72 s. 49 f.). Förbudet mot reklam som specificerar att utestående kreditavtal eller registrerade krediter i databaser har liten eller ingen inverkan på bedömningen av en kreditansökan (artikel 8.7 b) får anses innefattas av ett krav på att marknadsföring inte får locka konsumenter till att fatta oöverlagda beslut (jfr Henriksson & Persson, Konsumentkreditlagen [8 november 2023, Version 1, JUNO] kommentaren till 6 a §, jfr även SOU 2023:38 s. 605, se vidare om detta nedan). Slutligen får förbudet mot reklam som felaktigt antyder att krediter leder till ökade ekonomiska resurser, ersätter besparingar eller

¹⁰ Exempelvis har budskap såsom ”säg hejdå till dyra lån”, ”saml lån och få mer pengar över i sommar” och ”ett smart lån ger mer pengar över” ansetts ägnade att missleda konsumenten om de ekonomiska konsekvenserna av krediten och framställa denna som en bekymmersfri lösning på konsumentens eventuella problem (Patent- och marknadsdomstolens dom den 31 maj 2023 i mål nr PMT 7180–22. Jfr även Patent- och marknadsdomstolens dom den 25 juni 2020 i mål nr PMT 16182–19).

kan höja en konsuments levnadsstandard (artikel 8.7 c) anses strida mot kravet på måttfullhet och förbudet mot vilseledande marknadsföring (prop. 1991/92:83 s. 107 och 10 § marknadsföringslagen). Även utvecklingen i praxis talar för ståndpunkten att budskapen i artikel 8.7 i det nya direktivet enligt svensk rätt inte är tillåtna vid marknadsföring. I flertalet avgöranden har kreditgivare vid vite förbjudits att marknadsföra krediter till konsumenter på ett sätt som ger intryck av att krediten är ett lättvindigt sätt att lösa ekonomiska problem eller av att krediten inte innebär någon belastning på kredittagarens ekonomi, lockar till att fatta oöverlagda beslut samt missleder om de ekonomiska konsekvenserna av att ta eller utöka en kredit (se bl.a. Patent- och marknadsdomstolens dom den 25 juni 2020 i mål nr PMT 16182-19 och den 31 maj 2023 i mål nr PMT 7180-22 samt MD 1988:20).

Frågan är om säkerställandet av ett korrekt genomförande av direktivet kräver att dessa förbud ändå framgår uttryckligen av lagtexten.

Om kravet på en måttfull marknadsföring eller förbudet mot vilseledande marknadsföring skulle preciseras, i syfte att ligga närmare direktivets ordalydelse, bör en sådan precisering för att uppfylla sitt syfte vara detaljerad. Måttfullhetskravet är ett väl inarbetat begrepp med motsvarighet i annan lagstiftning (se 15 kap. 1 § spellagen och 7 kap. 1 § alkohollagen). Det innefattar flertalet viktiga principer, utöver de som berörs av det nya konsumentkreditdirektivet, såsom att marknadsföringen inte bör väcka särskild uppmärksamhet genom sin utformning. Om de förbud som anges i det nya direktivets artikel 8.7 specificeras i lagtexten kan detta bidra till en felaktig bild av att dessa principer är de mest centrala och framträdande i måttfullhetskravet. Samtidigt är det inte lämpligt att specificera samtliga de principer som bedömts ligga i begreppet måttfullhet. En sådan ordning skulle motverka den flexibilitet som krävs för att hantera den mångfald och utveckling som finns på konsumentkreditmarknaden. En specificering av vissa förbud skulle alltså inte ansluta till den systematik och terminologi som används i svensk rätt i detta avseende (jfr utredningens direktiv).

Kommissionen har dock i tidigare lagstiftningsärenden haft synpunkter på att vissa delar av ett EU-direktivs bestämmelser inte har kommit till direkt uttryck i svensk lag, utan endast framgått av förarbetena till lagen (jfr t.ex. prop. 2015/16:46 och prop. 2019/20:63). Som tidigare anförts av regeringen är förarbetena enligt svensk rättstradition ett viktigt instrument för lagtolkning och det är vedertaget att för-

arbetena har stor betydelse vid bestämmande av hur en lagbestämmelse ska tolkas, vilket har bekräftats av EU-domstolen (prop. 2019/20:63 s. 18, se målet Europeiska kommissionen mot Konungariket Sverige, C-478/99, EU:C:2002:281 samt t.ex. prop. 2016/17:107 s. 162). Förarbeten är alltså relevanta för att fastställa rättsläget i Sverige, även i fråga om genomförandet av EU-rättsakter.

Sammanfattningsvis är det utredningens uppfattning att skäl talar för att bestämmelserna om måttfullhet, god kreditgivningssed och förbud mot vilseledande marknadsföring tillsammans med förarbeten och praxis är tillräckliga för att genomföra artikel 8.7 i det nya konsumentkreditdirektivet. Samtidigt skulle en specificering av de svenska bestämmelserna innebära en reglering som är mer i linje med hur direktivet uppfattas i övriga EU. Förtydliganden i lagtext kan vara motiverade i den utsträckning det kan leda till tydligare eller mer rättssäkra regler eller regler med ett bättre konsumentskydd (jfr prop. 2019/20:63 s. 19). Bestämmelserna om måttfullhet och god kreditgivningssed bör överföras till den nya konsumentkreditlagen. För att säkerställa ett korrekt genomförande av direktivet föreslås ett tillägg i bestämmelsen om måttfullhet som innebär att marknadsföring som anger att lämnade krediter, betalningsförsummelser och kreditmissbruk saknar betydelse för kreditprövningen eller antyder att krediter leder till förbättrade ekonomiska förutsättningar eller förbättrar konsumentens situation på något annat sätt aldrig är att anse som måttfull. Tillägget innebär en icke uttömmande exemplifiering av marknadsföring som inte kan anses måttfull. Kravet på att marknadsföring ska vara måttfull får anses inbegripa delar av de budskap som anges i artikel 8.8. Det bedöms inte nödvändigt att reglera detta ytterligare. Möjligheten att i enlighet med artikel 8.8 uttryckligen förbjuda viss reklam bör därför inte utnyttjas.

Den föreslagna regleringen bedöms vara förenlig med grundlagarna

De föreslagna kraven på att lämna en särskild upplysning i samband med marknadsföring och den specificerade bestämmelsen om vad som inte kan anses måttfullt kan inskränka yttrandefriheten. Yttrandefriheten är en grundläggande mänsklig rättighet som kommer till uttryck i europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (artikel 10) och EU:s

rättighetsstadga (artikel 11). Yttrandefriheten är också grundlags-skyddad genom yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) och tryckfrihets-förordningen (TF). Lagarna syftar till att säkerställa ett fritt menings-utbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande (1 kap. 1 § YGL och 1 kap. 1 § TF).

Yttranden som faller inom yttrandefrihetsgrundlagarnas materi-ella tillämpningsområde får inte inskränkas utan stöd i grundlagarna. Generellt sett omfattas marknadsföring av yttrandefrihetsgrundlagar-nas tillämpningsområde. Utpräglad kommersiell reklam har dock an-setts falla utanför grundlagarnas syfte och till följd av detta möjligt att reglera i lag.

Marknadsföring av konsumentkrediter som har budskap med ett kommersiellt syfte och avser rent kommersiella förhållanden kan alltså regleras genom lag, utan stöd i yttrandefrihetsgrundlagarna. För mark-nadsföring som inte har ett sådant utpräglat kommersiellt syfte finns det stöd för det föreslagna kravet på en särskild upplysning och den specificerade bestämmelsen om måttfullhet genom delegationsbestäm-melserna i yttrandefrihetsgrundlagarna (1 kap. 12 § 3 och 4 TF samt 1 kap. 18 § YGL). Bestämmelserna ger möjlighet att i lag meddela föreskrifter om förbud mot kommersiella annonser som har med-delats till skydd för hälsa enligt en förpliktelse som följer av medlem-skapet i Europeiska unionen. De ger vidare en möjlighet att i lag meddela föreskrifter om att införa och på ett visst sätt utforma var-ningstext, om syftet är skydd för hälsa eller konsumentskydd. Konsu-mentskydd omfattar bland annat konsumenternas ekonomiska in-tressen vid näringsidkares marknadsföring av exempelvis krediter (se prop. 2017/18:49 s. 187).

Motivet till att reglera marknadsföring av konsumentkrediter är att minska överskuldssättningen. Många människor lever med skulder som de aldrig kommer kunna betala tillbaka, vilket orsakar lidande för den skuldsatta och dennes familj (jfr prop. 2017/18:72 s. 48). Bland långvarigt överskuldssatta är dessutom fysisk och psykisk ohälsa påtag-lig (se vidare prop. 2015/16:125 s. 46). Det huvudsakliga syftet med den föreslagna åtgärden är alltså att stärka konsumentskyddet och skydda folkhälsan mot skadeverkningarna av överskuldssättning. Mot denna bakgrund får regleringen anses förenlig med yttrandefrihets-grundlagarna.

Vissa kredittyper bör undantas

Reglerna om information vid marknadsföring gäller enligt konsumentkreditlagens nuvarande lydelse inte för bland annat fakturakrediter och fortlöpande avtal. Fakturakrediter och fortlöpande avtal bör på grund av sin särskilda karaktär även fortsättningsvis, i den utsträckning som medges enligt de föreslagna bestämmelserna för dessa kredittyper, undantas den föreslagna regleringen om den information som ska lämnas vid marknadsföring. Bestämmelsen om en särskild upplysning bör heller inte tillämpas för dessa kredittyper eller för bostadskrediter.

5.7 Näringsidkarens informationsskyldighet

5.7.1 Kostnadsfri information

Förslag: Den nya konsumentkreditlagen ska innehålla en bestämmelse om krav på kostnadsfri information.

Skälen för förslaget

Enligt artikel 5 ska information som tillhandahålls konsumenter i enlighet med direktivet, tillhandahållas utan kostnad för konsumenten, oavsett vilket medium som används. En liknande bestämmelse finns i artikel 8 i bolånedirektivet.

Vid genomförandet av bolånedirektivet ansågs det närmast vara en självklarhet att information som näringsidkaren är skyldig att lämna ska vara kostnadsfri för konsumenten. För att genomföra bolånedirektivet infördes dock 5 a § i 2010 års konsumentkreditlag, som föreskriver att den information som näringsidkaren ska lämna enligt lagen ska vara kostnadsfri för konsumenten. I syfte att bestämmelsen inte skulle tolka motsatsvis för andra krediter än bolånekrediter gjordes bestämmelsen generellt tillämplig på alla konsumentkrediter (prop. 2015/16:197 s. 71).

Kravet på kostnadsfri information i det nya direktivet tillgodoses genom nämnda bestämmelse som bör överföras till den nya konsumentkreditlagen. Ytterligare åtgärder för att genomföra artikel 5 i det nya direktivet krävs inte.

5.7.2 Allmän information

Förslag: Bestämmelserna om allmän information i 2010 års konsumentkreditlag görs generellt tillämpliga på alla krediter i den nya konsumentkreditlagen och anpassas efter det nya direktivet. Viss uppgiftsskyldighet ska dock endast gälla för bostadskrediter respektive för andra kredittyper än bostadskrediter.

Vissa faktura- och värdepapperskrediter ska undantas från skyldigheten att lämna allmän information. Detsamma gäller fortlöpande avtal.

Skälen för förslaget

Direktivets bestämmelser om allmän information

Artikel 9 föreskriver att kreditgivare och, i tillämpliga fall, kreditförmedlare alltid ska tillhandahålla konsumenterna tydlig och begriplig allmän information om kreditavtal. Informationen ska tillhandahållas på papper eller på ett annat varaktigt medium som konsumenten väljer. För de kreditavtal som kreditgivare eller kreditförmedlare tillhandahåller i sina lokaler ska den allmänna informationen åtminstone finnas tillgänglig i pappersform. Bestämmelsen ställer även upp vissa minimikrav på vad informationen ska innehålla, såsom upplysningar om hur krediten får användas, kreditens löptid, typer av kreditränta och en beskrivning av villkoren för återbetalning.

Syftet med regleringen är att skapa ett komplement till den information om enskilda produkter som konsumenten får i samband med reklam. Konsumenter ska med hjälp av den allmänna informationen få möjlighet att fatta sina beslut med kännedom om det breda urval av produkter och tjänster som erbjuds (skäl 35). Den allmänna informationen tar alltså, i likhet med informationen som lämnas vid marknadsföring, sikte på situationen före det att näringsidkaren etablerat en affärsrelation med en specifik konsument.

Bestämmelsen om allmän information för bostadskrediter bör göras generellt tillämplig och anpassas till det nya direktivet

Regleringen om allmän information saknar motsvarighet i 2008 års direktiv och det finns i svensk lagstiftning inte någon generell reglering om allmän information för konsumentkrediter. Däremot innehåller bolånedirektivets artikel 13 en snarlik reglering. Denna artikel har genomförts genom bestämmelsen om allmän information om bostadskrediter, som återfinns i 6 b § i 2010 års konsumentkreditlag. För att nå upp till det nya konsumentkreditdirektivets krav i artikel 9 bedöms det lämpligt att skyldigheten att lämna allmän information om bostadskrediter utvidgas till att generellt avse de krediter som faller in under den nya konsumentkreditlagen (se dock nedan om faktura- och värdepapperskrediter respektive fortlöpande avtal).

Skyldigheten att tillhandahålla allmän information gäller enligt direktivet kreditgivare och, i tillämpliga fall, kreditförmedlare. Enligt nuvarande bestämmelse är det näringsidkaren som avseende bostadskrediter ansvarar för tillhandahållandet av den allmänna informationen. För att behålla gällande systematik bör skyldigheten avseende övriga kredittyper också gälla näringsidkare. Vid genomförandet av bolånedirektivet ansågs att en sådan informationsskyldighet för kreditförmedlare som inte uppträder som ombud för en eller flera kreditgivare, s.k. icke-anknutna kreditförmedlare, skulle bli alltför vidsträckt och försvåra verksamheten och en möjlighet i det direktivet att undanta dessa från skyldigheten utnyttjades därför (se prop. 2015/16:197 s. 72). Motsvarande möjlighet till undantag finns inte för övriga kredittyper i det nya konsumentkreditdirektivet.

De uppgifter som ska ingå i den allmänna informationen enligt artikel 9.2 a–h samt j och k har samtliga en motsvarighet i bolånedirektivet och därmed även i 6 b § i 2010 års lag. Genom att i den nya konsumentkreditlagen göra bestämmelsen generellt tillämplig uppnås därför informationsskyldigheten i denna del och några ytterligare åtgärder för att uppfylla det nya direktivet behövs inte i dessa delar.

Avseende kravet om uppgiftslämnarens identitet och geografiska adress (a) gäller dock enligt det nya konsumentkreditdirektivet även en skyldighet att ange telefonnummer och e-postadress, vilket saknar motsvarighet i bolånedirektivet. Det bör därför göras ett tillägg om att uppgifterna om näringsidkarens identitet, förutom namn, organisationsnummer och adress, även ska innehålla näringsidkarens tele-

fonnummer och e-postadress. Frågan är om en sådan skyldighet bör avse även bostadskrediter. Bolånedirektivet är ett minimidirektiv som inte hindrar medlemsstaterna från att införa striktare bestämmelser för att skydda konsumenten (artikel 2.1 i bolånedirektivet). Det är därför inget som hindrar att en sådan skyldighet införs för bostadskrediter. Även om generell tillämplig lagstiftning får anses förenkla regelverket krävs det dock att vissa av bestämmelsens skyldigheter begränsas till bostadskrediter respektive andra krediter än bostadskrediter (se nedan). Mot denna bakgrund bör näringsidkarens skyldighet att ange telefonnummer och e-postadress inte gälla för bostadskrediter.

Även skyldigheten i det nya konsumentkreditdirektivet att ange en beskrivning av ängerrätten (i) saknar motsvarighet i nuvarande reglering, eftersom det vid genomförandet av bolånedirektivet infördes en betänketid för bostadskrediter och det på grund av detta saknas bestämmelser om ängerrätt för bostadskrediter (se prop. 2015/16:197 s. 87). En sådan informationsskyldighet behöver därför införas för de kredittyper som inte är bostadskrediter.

Därutöver finns det uppgifter som ska ingå vid den allmänna informationen för bostadskrediter och som saknar motsvarighet i det nya konsumentkreditdirektivet (se artikel 13.1 ea¹¹ c, f, j och l i bolånedirektivet samt 6 b § andra stycket 3, 6, 7, sista satsen i 10 och 12 i 2010 års lag). Information om referensvärde (artikel 13.1 ea i bolånedirektivet och 6 b § andra stycket 6 i 2010 års konsumentkreditlag) ska anges i förhandsinformationen för andra krediter än bostadskrediter (se artikel 10.5 andra stycket i det nya direktivet). Det får därför anses ändamålsenligt att referensvärdet anges även i den allmänna informationen för såväl bostadskrediter som för andra krediter. En sådan ordning får anses möjlig genom att det i artikel 9.2 i det nya direktivet anges att informationen *åtminstone* ska innehålla de uppgifter som anges i punkterna a–k. Övriga uppgifter som ska anges för bostadskrediter avser bland annat information som rör säkerheter till krediten, och får anses specifika för bostadskrediter. I denna del bör därför uppgiftsskyldigheten enbart vara tillämplig för bostadskrediter.

¹¹ Se artikel 58 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1011 av den 8 juni 2016 om index som används som referensvärden för finansiella instrument och finansiella avtal eller för att mäta investeringsfonders resultat, och om ändring av direktiven 2008/48/EG och 2014/17/EU och förordning (EU) nr 596/2014.

Enligt 6 b § tredje stycket i 2010 års konsumentkreditlag ska informationen finnas tillgänglig i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten eller i någon annan elektronisk form.

Enligt det nya konsumentkreditdirektivet ska den allmänna informationen lämnas på papper eller på ett annat varaktigt medium som konsumenten väljer (artikel 9.1). Till skillnad från vad som gäller för bostadskrediter får informationen inte göras tillgänglig i någon annan elektronisk form. Syftet är att informationen i oförändrad form ska finnas tillgänglig för konsumenten att använda i framtiden (skäl 34). Rättigheten att välja vilken typ av varaktigt medium konsumenten vill ha informationen på finns inte i bolånedirektivet. Rättigheten avser enbart sådana typer av varaktigt medium som är allmänt använda (skäl 34).

På samma sätt som i distansavtalslagen används i 2010 års konsumentkreditlag uttrycket ”en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten” i stället för varaktigt medium (se t.ex. 8 § och prop. 2009/10:242 s. 48). Med handling avses ett pappersdokument (se prop. 2004/05:13 s. 53). Andra varaktiga och läsbara former kan exempelvis vara elektroniska dokument, e-postmeddelanden eller hemsidor, under förutsättning att informationen tillhandahålls i ursprungligt skick och finns tillgänglig så länge den är relevant (se prop. 2004/05:13 s. 44 f. och prop. 2009/10:242 s. 97).

Rättigheten för konsumenten att välja varaktigt medium saknar motsvarighet i 2010 års konsumentkreditlag. För att nå upp till det nya konsumentkreditdirektivets krav bör det i den nya konsumentkreditlagen föreskrivas att informationen ska lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig *och som konsumenten har möjlighet att välja*. Bestämmelsen med dess skäl bör tolkas så att det får anses vara upp till konsumenten att välja om informationen ska tas emot på papper eller på annat varaktigt medium, med den begränsning att det ska vara ett medium som är allmänt använt. Eftersom valbarheten numera ligger hos mottagaren av informationen bör det föreskrivas att informationen ska lämnas i en form som är tillgänglig (inte ”tillgänglig för konsumenten”) och som konsumenten har möjlighet att välja.

När det gäller allmän information som tillhandahålls i kreditgivares eller kreditförmedlares lokaler finns en skyldighet att göra informationen tillgänglig för konsumenterna åtminstone i pappersform

(artikel 9.1 andra stycket). En sådan skyldighet finns inte i dag och behöver därför också införas i den nya konsumentkreditlagen.

För att förenkla regelverket och underlätta tillämpningen skulle konsumentens rättighet att välja medium kunna göras tillämplig för samtliga kredittyper som faller inom lagen (se dock nedan om faktura-, och värdepapperskrediter samt fortlöpande avtal). Denna reglering saknar dock motsvarighet i bolånedirektivet och bör inte göras tillämplig för bostadskrediter utan allmän information om dessa krediter bör fortsatt kunna tillhandahållas i elektronisk form. Inte heller näringsidkarens skyldighet att för de kreditavtal som erbjuds i affärslokalen tillhandahålla allmän information åtminstone i pappersform bör göras tillämplig för bostadskrediter.

Sammanfattningsvis föreslås bestämmelsen om allmän information överföras till den nya konsumentkreditlagen och göras generellt tillämplig. Informationens innehåll bör anpassas till kraven enligt det nya direktivet, samtidigt som vissa skyldigheter endast bör gälla för bostadskrediter respektive för andra krediter än bostadskrediter. Det bör även införas krav på att konsumenten, om det är en annan kredit än bostadskredit, ska få välja ett tillgängligt varaktigt medium och att informationen åtminstone finns tillgänglig i en handling när denna tillhandahålls i näringsidkarens lokaler.

Vissa kredittyper bör undantas

De befintliga bestämmelserna om information gäller enligt konsumentkreditlagens nuvarande lydelse inte för bland annat fakturakrediter och fortlöpande avtal. Dessa bör på grund av sin särskilda karaktär även fortsättningsvis undantas från huvuddelen av informationskraven. Bestämmelsen om allmän information bör därför inte tillämpas på fortlöpande avtal och de fakturakrediter som undantas från vissa av lagens bestämmelser, jfr avsnitt 5.3.

Bestämmelsen om allmän information bör inte heller gälla för värdepapperskrediter. För värdepapperskrediter finns det särskilda regler om information i 9 kap. 14–19 a §§ lag (2007:528) om värdepappersmarknaden. Vid genomförandet av 2008 års direktivs bestämmelser om förhandsinformation angavs att informationskraven i lagen om värdepappersmarknaden är anpassade till ifrågasvarande krediter och tillvaratar konsumentens intressen på ett fullgott sätt. Vidare angavs

att likartade informationskrav i olika lagar kan leda till problem vid tillämpningen och tillsynen (se prop. 2009/10:242 s. 51). Dessa skäl kan fortfarande göras gällande och värdepapperskrediter bör därför undantas från kravet på att tillhandahålla allmän information.

5.7.3 Förhandsinformation

Förslag: Skyldigheten för näringsidkaren att ge konsumenten förhandsinformation ska i nya konsumentkreditlagen anpassas till de utökade krav som uppställs i det nya direktivet. Det ska i vissa delar preciseras hur informationen ska lämnas och den förhandsinformation som ska lämnas ska omfatta fler uppgifter.

De särskilda regler om förhandsinformation som gäller vid distansavtal ska i den nya konsumentkreditlagen enbart gälla avtal som ingås genom telefonförsäljning och innehållet ska anpassas till det nya direktivet.

De särskilda reglerna för kontokrediter i 9 § i 2010 års lag ska inte införas i den nya konsumentkreditlagen.

Formuläret för standardiserad europeisk konsumentkreditinformation ska även fortsättningsvis tas in i förordning. Det ska i förordningen föreskrivas att Konsumentverket ska tillhandahålla formuläret.

Faktura- och värdepapperskrediter samt fortlöpande avtal ska fortfarande undantas från skyldigheten att lämna förhandsinformation. För bostadskrediter ska fortsatt särskilda bestämmelser gälla.

Bedömning: Det bör inte införas särskilda regler avseende förhandsinformation för medlemslån i organisationer med socialt syfte och för kreditavtal vid betalningsförsummelse.

Skälen för förslaget och bedömningen

Allmänt om förhandsinformation

Artikel 10 och 11 reglerar den förhandsinformation som kreditgivaren och kreditförmedlaren är skyldig att tillhandahålla konsumenten. Informationen ska, i likhet med informationen vid marknadsföring och den allmänna informationen, tillhandahållas i syfte att konsumenten

ska kunna jämföra olika erbjudanden och på så sätt bidra till att ett välgrundat beslut fattas. Informationen ska lämnas i god tid före det att kreditavtalet ingås, så att ett noggrant övervägande ska kunna ske i lugn och ro (skäl 36).

Bestämmelserna är omfattande och komplexa. De reglerar vilken information som ska ingå, när denna ska lämnas samt hur denna ska tillhandahållas, struktureras och presenteras. Bland annat ska informationen avse kreditgivarens och kreditförmedlarens identitet, det sammanlagda kreditbeloppet, avtalets löptid, avtalade räntor och det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten. Informationen ska normalt tillhandahållas genom blanketten för *standardiserad europeisk konsumentkreditinformation*, som finns i en bilaga till direktivet.

Artiklarna har motsvarigheter i artiklarna 5–7 i 2008 års direktiv. Dessa artiklar har genomförts i 8, 9 och 10 §§ i 2010 års konsumentkreditlag. Artiklarna har dock genomgått förändringar. Bestämmelserna om förhandsinformation bör därför överföras till den nya konsumentkreditlagen men anpassas till det nya direktivet. Reglerna om förhandsinformation bör också, med hänsyn till dess omfattning och komplexitet, struktureras om till fler paragrafer som dels reglerar vilken information som ska lämnas innan ett kreditavtal ingås, dels hur informationen ska lämnas.

Huvuddragen i regleringen om förhandsinformation bör i stort vara desamma

Huvuddragen i artikel 10 motsvarar vad som gällde enligt 2008 års direktiv. Liksom i 2008 års direktiv faller skyldigheten att lämna förhandsinformation på kreditgivaren eller kreditförmedlaren (artikel 5.1 i 2008 års direktiv och 10.1 i det nya direktivet). Varu- eller tjänstleverantörer som medverkar subsidiärt som kreditförmedlare undantas dock alltjämt (artikel 7 i 2008 års direktiv och artikel 10.10 i det nya direktivet). Som utgångspunkt uppfylls informationsskyldigheten genom att kreditgivaren eller kreditförmedlaren fyller i och överlämnar blanketten *standardiserad europeisk konsumentkreditinformation*. Om information utöver vad som följer av formuläret ges till konsumenten, ska denna lämnas i ett separat dokument. Informationen ska ges till konsumenten i god tid innan denne blir bunden av kreditavtalet eller erbjudandet och likt den allmänna informationen tillhand-

hållas på papper eller på ett annat varaktigt medium (se artikel 5.1 i 2008 års direktiv och artikel 10.1, 10.2 och 10.6 i det nya direktivet).

Regleringen kring förhandsinformation i 2008 års direktiv har huvudsakligen genomförts genom 8 § i 2010 års konsumentkreditlag. Enligt bestämmelsens första stycke ska näringsidkaren i rimlig tid innan ett kreditavtal ingås, i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten, ge konsumenten viss information.

Genom att använda begreppet näringsidkare omfattas även en näringsidkare som förmedlar en kredit som ombud för en privatperson. Vid genomförandet av 2008 års direktiv bedömdes det inte finnas behov av någon särskild reglering för att genomföra undantaget för subsidiärt medverkande kreditförmedlare. I de fall en säljare eller tjänsteleverantör vid sidan av den huvudsakliga verksamheten också för en annan näringsidkares räkning förmedlar krediter, angavs det att det var kreditgivaren som ansvarar för att förhandsinformation ges till konsumenten (prop. 2009/10:242 s. 51). Det har inte framkommit några skäl för att ändra denna bedömning.

I 8 § andra stycket i 2010 års konsumentkreditlag anges vidare att informationen ska ges i blanketten *standardiserad europeisk konsumentkreditinformation* och att informationen i formuläret ska begränsas till det som specificeras i bestämmelsens första stycke. Blanketten togs in i förordning och återfinns i förordningen (2010:1856) om formulär för förhandsinformation vid konsumentkrediter. Förordningens bestämmelse anger att det formulär som hänvisas till i 8 § andra stycket i 2010 års konsumentkreditlag ska ha den utformning som framgår av bilaga II till 2008 års direktiv.

Vid genomförandet av 2008 års direktiv gjordes vidare bedömningen att det var lämpligt att använda samma uttryckssätt som i distansavtalslagen. Som ovan nämns används uttrycket ”en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten” för begreppet varaktigt medium (se mer om detta ovan, avsnitt 5.7.2). Även när det gällde tidpunkten för överlämnandet av informationen ansågs det lämpligt att använda samma uttryckssätt som i distansavtalslagen. Därav används formuleringen ”i rimlig tid” för att genomföra direktivets krav på att informationen ska lämnas ”i god tid” innan ett kreditavtal ingås (prop. 2009/10:242 s. 48).

Det saknas anledning att vid genomförandet av det nya direktivet frångå denna begreppsbildning (frånsett att begreppet tillgänglig för

konsumenten som ovan angetts bör bytas ut mot tillgänglig) eller de bedömningar som i de ovan berörda delarna gjordes vid genomförandet av 2008 års direktiv. Den förordning som hänvisar till formuläret för förhandsinformation bör dock ändras på så sätt att den i stället hänvisar till bilaga I i det nya direktivet. Genom användandet av formuläret säkerställs att informationen uppfyller kraven i tillgänglighetsdirektivet¹² (jfr skäl 37). Det bör även, i likhet med vad som gäller för andra EU-rättsliga formulär, föreskrivas att formuläret ska tillhandahållas av Konsumentverket (jfr förordningen [2014:19] om formulär vid distansavtal och avtal utanför affärslokaler och förordningen [2018:1334] om standardformulär för paketresor och sammanlänkade researrangemang).

Det bör i vissa delar preciseras hur förhandsinformationen ska ges

Det nya direktivets reglering av hur förhandsinformationen ska lämnas är mer omfattande än motsvarande bestämmelse i 2008 års direktiv. Enligt det nya direktivet finns det numera, på samma sätt som när det gäller den allmänna informationen, en *möjlighet för konsumenten att välja varaktigt medium* (artikel 10.2). Det föreskrivs även, till skillnad från 2008 års direktiv, att förhandsinformationen ska vara *tydlig och begriplig* (artikel 10.1).

Artikel 10 innehåller därutöver i förhållande till 2008 års direktiv nya bestämmelser som reglerar *hur informationen ska presenteras* (artikel 10.6 och 10.2). Informationen som lämnas på blanketten ska vara konsekvent, tydligt läsbar och ta hänsyn till de tekniska begränsningar hos det medium på vilket det visas. Informationen ska vidare visas på ett adekvat och lämpligt sätt via de olika kanalerna med beaktande av interoperabilitet (artikel 10.6). Vidare ska all information i blanketten vara *lika framträdande* (artikel 10.2).

Med hänsyn till de nyheter som artikel 10 i det nya direktivet innehåller behöver bestämmelsen om hur informationen ska lämnas ändras i förhållande till 2010 års lag. I likhet med vad som gäller för den allmänna informationen (se ovan) bör det, för att nå upp till direktivets krav, införas en *möjlighet för konsumenten att välja form*.

¹² Europaparlamentens och rådets direktiv (EU) 2019/882 av den 17 april 2019 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster.

När det gäller kravet på att förhandsinformationen ska vara *tydlig och begriplig* görs bedömningen att detta inte särskilt behöver anges. Regleringen om förhandsinformation är detaljerad och utförlig. Därutöver är näringsidkaren skyldig att även vid lämnandet av information iakttä god kreditgivningssed. Detta innebär ett krav på god och rättvisande information som är saklig, korrekt och fullständig såvitt avser sådant som konsumenten bör känna till (prop. 1991/92:83 s. 107 f.). Det nya direktivets allmänt hållna krav på tydlig och begriplig förhandsinformation får anses uppfyllt genom bestämmelsens utformning jämte kravet på att näringsidkaren iakttar god kreditgivningssed (jfr bolånedirektivet artikel 11.5 och prop. 2015/16:197 s. 76).

När det gäller genomförandet av kravet på att informationen i enlighet med artikel 10.6 ska *presenteras på ett lämpligt sätt* kan samma skäl göras gällande som ovan anförts angående genomförandet av kravet på att standardinformation i reklam ska anpassa till de tekniska begränsningarna hos det medium som används (se avsnitt 5.6). Även avseende förhandsinformation som lämnas genom ett medel för distanskommunikation bör det därför införas ett krav på att informationen ska anpassas till det medel som används.

Det bör även införas ett krav på att all information ska vara lika framträdande.

Precis som i 2008 års direktiv finns det i det nya direktivet en rättighet för konsumenten att på begäran kostnadsfritt få en kopia av utkastet till kreditavtal (artikel 5.4 i 2008 års direktiv och 10.8 i det nya direktivet). Denna rättighet gäller dock enbart förutsatt att kreditgivaren vid tidpunkten för begäran är beredd att ingå kreditavtalet med konsumenten. Denna bestämmelse har genomförts i 8 § fjärde stycket i 2010 års konsumentkreditlag och bör för att genomföra det nya konsumentkreditdirektivet i denna del, överföras till den nya konsumentkreditlagen. I likhet med vad som angavs vid genomförandet av 2008 års direktiv görs bedömningen att det i lagen inte uttryckligen behöver anges att rättigheten är begränsad till situationen där kreditgivaren är villig att ingå avtal med konsumenten, eftersom det i annat fall inte är fråga om någon förhandsinformation (jfr prop. 2009/10:242 s. 48). Enligt det nya direktivet ska *avtalsutkastet ges på papper eller på ett annat varaktigt medium* (till skillnad från direktivet i övrigt föreskrivs inte i denna del någon rätt för konsumenten att välja sådant medium). Mot bakgrund av att denna del av bestäm-

melsen saknar motsvarighet i 2008 års direktiv bör ett sådant tillägg göras i bestämmelsen.

Den förhandsinformation som ska lämnas bör omfatta fler uppgifter

Det nya direktivet innehåller en skyldighet att, i de fall förhandsinformationen tillhandahålls mindre än en dag före det att konsumenten blir bunden av kreditavtalet eller erbjudandet, skicka en *påminnelse till konsumenten om ångerrätten* (artikel 10.1 andra stycket). Skyldigheten saknar motsvarighet i 2008 års direktiv. Påminnelsen ska innehålla information om det förfarande som ska följas för att frånträda kreditavtalet. Den ska lämnas i pappersform eller på annat varaktigt medium som konsumenten valt och som anges i kreditavtalet samt lämnas till konsumenten en till sju dagar efter det att kreditavtalet ingåtts eller efter det att konsumenten lämnat in det bindande krediterbjudandet.

Bestämmelsen saknar motsvarighet i 2010 års lag och det behöver därför införas en skyldighet för näringsidkaren att, i de fall förhandsinformationen lämnas kort före kreditavtalet ingås, påminna konsumenten om ångerrätten.

Såväl i 2008 års direktiv som i det nya direktivet specificeras uttryckligen den information som ska anges i blanketten *standardiserad europeisk konsumentkreditinformation* (artikel 5.1 i 2008 års direktiv och 10.3–5 i det nya direktivet). Informationsskyldigheten enligt det nya direktivet omfattar dock fler uppgifter än skyldigheten enligt 2008 års direktiv.

Dessutom föreskrivs det numera hur informationen ska struktureras. I artikel 10.3 anges den information som på ett framträdande sätt ska anges på en sida i första delen av blanketten. Uppgifterna som ska lämnas på första sidan motsvaras delvis av den information som specificeras i artikel 5.1 b–h, l, m, o och p, samt artikel 5.5 i 2008 års direktiv. Utöver denna information ska informationen i denna del enligt det nya direktivet även innehålla uppgift om *ångerfrist* (j) samt kreditgivarens och kreditförmedlarens *telefonnummer* och *e-postadress* (l). Om uppgifterna inte kan visas på ett tydligt sätt på en sida ska de visas på högst två sidor i första delen av blanketten. Om två sidor behövs regleras vilken information som ska anges på första sidan (artikel 10.4).

Enligt artikel 10.5 i det nya direktivet ska det tydligt åtskilt efter informationen i första delen av blanketten anges vissa ytterligare uppgifter. Dessa uppgifter motsvarar till viss del den information som specificeras i artikel 5.1 a, c, f, g, i–k, n och p-s samt 5.1 andra stycket i 2008 års direktiv. Utöver denna information ska enligt det nya direktivet även information lämnas om att *konsumentens rätt till utkast till kreditavtal* i enlighet med artikel 10.8 *omfattar en rätt att få detta på papper eller på ett annat varaktigt medium* (l), uppgift om att *priset avpassats på grund av automatisk behandling*, inbegripet profilering (m), möjligheten för konsumenten att *få tillgång till en mekanism för klagomål och prövning utanför domstol* och sätt att få tillgång till denna mekanism (o), en *varning om och förklaring av vilka de rättsliga och finansiella konsekvenserna* kan bli om de skyldigheter som är knutna till kreditavtalet inte uppfylls (p) samt en *återbetalningsplan* med visst innehåll (q).

Vid genomförandet av 2008 års direktiv gjordes bedömningen att det även i lagen bör anges vilken förhandsinformation som ska lämnas med användande av formuläret (prop. 2009/10:242 s. 48). Detta skiljer sig från vad som gäller för bostadskrediter. Även för bostadskrediter uppställs ett krav på att viss information ska överlämnas till konsumenten i rimlig tid innan ett kreditavtal ingås (9 a § i 2010 års konsumentkreditlag). I denna bestämmelse specificeras inte informationen. Det anges endast att information ska ges i enlighet med det standardiserade EU-faktabladet. Informationen specificeras dock heller inte i den artikel som ligger till grund för bestämmelsen (se artikel 14 i bolånedirektivet). Förhandsinformationen som ska lämnas enligt det nya konsumentkreditdirektivet föreskriver också, till skillnad från bolånedirektivet, hur informationen ska struktureras. I syfte att säkerställa genomförandet av det nya direktivet och bygga vidare på de vägval som gjordes vid genomförandet av 2008 års direktiv bör informationen alltså specificeras i bestämmelsen.

Informationsskyldigheten i 2008 års direktiv har specificerats i 8 § första stycket 1–19 i 2010 års konsumentkreditlag. Bestämmelsen bör överföras till den nya konsumentkreditlagen men för att nå upp till det nya direktivets utökade informationsskyldighet behöver det införas ytterligare punkter i bestämmelsen som motsvarar den information som ska lämnas enligt artiklarna 10.3 j och l samt 10.5 l, m, o–q i det nya direktivet. Det bör även införas regler kring hur uppgifterna ska struktureras i blanketten. För att förenkla bestämmelsen om hur uppgifterna ska lämnas bör ordningsföljden på uppgifterna ändras.

En närmare beskrivning av innehållet i bestämmelsen finns i författningsskommentaren.

Det bör införas en skyldighet att informera om att ett personligt anpassat erbjudande helt grundar sig på automatisk behandling av personuppgifter

Artikel 13 i det nya direktivet föreskriver att kreditgivare och kreditförmedlare på ett tydligt och begripligt sätt ska informera konsumenter om att de erhåller ett avpassat erbjudande som grundar sig på automatisk behandling av personuppgifter. Skyldigheten ska inte påverka tillämpningen av dataskyddsförordningen. Syftet med bestämmelsen är att konsumenter, när de fattar sina köpbeslut, ska kunna ta hänsyn till de risker som är förknippade med att erbjudanden grundar sig på automatiskt beslutsfattande (skäl 46). I skälen till det nya direktivet erinras också om kreditgivares och kreditförmedlares skyldighet att i enlighet med dataskyddsförordningens artikel 14.2 f informera om vilka uppgiftskällor som använts för att anpassa erbjudandet.

Bestämmelsen saknar motsvarighet i 2008 års direktiv och i 2010 års konsumentkreditlag. För att genomföra artikel 13 i det nya direktivet krävs det alltså att en sådan upplysningsskyldighet införs i den nya konsumentkreditlagen.

En liknande bestämmelse gäller vid kreditprövning av bostadskrediter (13 § i 2010 års konsumentkreditlag). Denna bestämmelse föreskriver att i det fall ett beslut att inte bevilja en bostadskredit helt grundar sig på en automatisk behandling av uppgifter, ska konsumenten upplysas om detta. Bestämmelsen genomför delar av artikel 18.5 c i bolånedirektivet. Vid genomförandet av bestämmelsen ansågs det inte helt klart vad som avsågs eftersom automatisk behandling av uppgifter sannolikt ingår vid all kreditprövning. Det uppfattades därför som att upplysningsskyldigheten avsåg sådana fall då kreditprövningen utslutande skett genom en automatisk process, det vill säga utan att någon person tagit ställning till de uppgifter som rör konsumenten (se prop. 2015/16:197 s. 93). Att även uppgiftsskyldigheten enligt det nya konsumentkreditdirektivet enbart gäller när erbjudandet helt grundar sig på automatisk behandling av personuppgifter ligger också i linje med vad som framgår av skälen (se ovan).

Eftersom bestämmelsen tar sikte på att en konsument ska ha mottagit ett erbjudande bör denna informationsskyldighet lämpligen placeras i samband med bestämmelserna om förhandsinformation.

De särskilda regler som gäller för distansavtal bör anpassas till det nya direktivet

För kreditavtal som ingås genom medel för distanskommunikation finns det såväl enligt 2008 års direktiv som enligt det nya direktivet särskilda regler avseende innehållet i förhandsinformationen och tidpunkten för när informationen ska ges. I 2008 års direktiv gällde de särskilda reglerna om förhandsinformationens innehåll endast telefonförsäljning medan reglerna om tidpunkten för när informationen skulle lämnas gällde generellt för distansavtal. I det nya direktivet har reglerna snävats in och omfattar numera i båda delar endast distanskommunikation genom telefonförsäljning.

För innehållet i den förhandsinformation som ska lämnas vid telefonförsäljning är utgångspunkten i såväl 2008 års direktiv som i det nya direktivet att det i första hand är regleringen i 2002 års direktiv om distansförsäljning av finansiella tjänster¹³ (2002 års distansfinansdirektiv) som styr detta (artikel 5.2 i 2008 års direktiv och artikel 10.7 i det nya konsumentkreditdirektivet). Reglerna om kreditavtal som ingås genom medel för distanskommunikation samspelar med reglerna i 2002 års distansfinansdirektiv (skäl 8). Exempelvis uppfylls såväl informationsskyldigheten enligt artikel 10 i det nya konsumentkreditdirektivet som informationsskyldigheten i artikel 3.1 och 3.2 i 2002 års distansfinansdirektiv genom att blanketten för *standardiserad europeisk konsumentkreditinformation* tillhandahålls (artikel 5.1 i 2008 års direktiv och artikel 10.2 i det nya direktivet).

Enligt konsumentkreditdirektiven finns det dock ett krav på att beskrivningen av den finansiella tjänstens viktigaste egenskaper ska innehålla ett visst minimum av uppgifter. Antalet uppgifter har utökats genom det nya konsumentkreditdirektivet och motsvarar de uppgifter som framgår av artikel 10.3 i det nya direktivet, se ovan.

¹³ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2002/65/EG av den 23 september 2002 om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter och om ändring av rådets direktiv 90/619/EEG samt direktiven 97/7/EG och 98/27/EG. Sedan det nya konsumentkreditdirektivet antogs har dock som nämns i avsnitt 5.3 ett nytt distansfinansdirektiv antagits. Hänvisningarna i det nya konsumentkreditdirektivet avser dock alljämt bestämmelserna i 2002 års distansfinansdirektiv.

Den särskilda regleringen för telefonförsäljning i 2008 års direktiv genomfördes i 10 § i 2010 års konsumentkreditlag. Utgångspunkten är att distansavtalslagens bestämmelser om förhandsinformation gäller vid sidan av konsumentkreditlagens bestämmelser om förhandsinformation. Bestämmelsen i 10 § föreskriver dock att 3 kap. 4 a § första stycket distansavtalslagen, som genomför direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänsters bestämmelser om information, ska tillämpas i stället för viss informationsskyldighet enligt konsumentkreditlagen (se prop. 2004/05:13 s. 54 och 226 samt prop. 2017/18:129 s. 49 f.). För att uppfylla 2008 års direktivs minimikrav på information som ska lämnas för att beskriva den finansiella tjänstens huvudsakliga egenskaper anges dock vissa uppgifter som alltid ska lämnas.

Huvuddragen i 10 § 2010 års konsumentkreditlag motsvarar vad som gäller enligt det nya direktivet och bestämmelsen bör därför överföras till den nya konsumentkreditlagen. Bestämmelsen måste dock förändras i syfte att genomföra det nya direktivets utökade minimikrav på information. Detta bör ske genom att det i stället för att informationen preciseras, införs en hänvisning till motsvarande uppgifter i den generella bestämmelsen om vilken information som ska lämnas innan ett kreditavtal ingås.

När det gäller frågan om vid vilken tidpunkt förhandsinformationen ska ges föreskrevs i 2008 års direktiv att denna vid kreditavtal som ingåtts genom distanskommunikation skulle tillhandahållas så snart kreditavtalet ingåtts (artikel 5.3 i 2008 års direktiv). Informationskyldigheten var alltså i dessa fall framskjuten. Utgångspunkten enligt det nya direktivet är numera att förhandsinformationen vid distansförsäljning, i likhet med vad som gäller för övriga avtal, ska ges till konsumenten i god tid innan denne blir bunden av kreditavtalet eller ett erbjudande (artikel 10.1 i det nya direktivet). För kreditavtal som ingås genom telefonförsäljning gäller dock alltså en uppskjuten informationsskyldighet genom att kreditgivaren eller kreditförmedlaren så snart kreditavtalet ingåtts förser konsumenten med blanketten för *standardiserad europeisk konsumentkreditinformation* (artikel 10.7). Informationen ska enligt bestämmelsen tillhandahållas på ett varaktigt medium.

Den uppskjutna informationsskyldigheten för distansavtal infördes genom 8 § andra stycket andra meningen i 2010 års konsumentkreditlag. För att nå upp till det nya direktivets krav bör den uppskjutna informationsskyldigheten, som enligt bestämmelsen gäller

generellt för alla distansavtal, inte införs i den nya konsumentkreditlagen. I stället bör en bestämmelse om uppskjuten informationskyldighet införas enbart för telefonförsäljning av krediter. I denna bör det anges att näringsidkaren, i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten, snarast efter det att avtalet har ingåtts ska ge konsumenten informationen. Bestämmelsen bör lämpligen föras in i samma bestämmelse som innehåller de övriga regler som särskilt gäller för förhandsinformation vid telefonförsäljning av krediter.

Särskilda regler bör inte införas för medlemslån i organisationer med socialt syfte eller för kreditavtal vid betalningsförsummelse och de särskilda reglerna för kontokrediter bör tas bort

I 2008 års direktiv fanns det i artikel 6 särskilda regler kring förhandsinformation för medlemslån i organisationer med socialt syfte, kreditavtal vid betalningsförsummelse och kontokrediter som skulle betalas tillbaka på uppmaning eller inom tre månader. Förhandsinformationen som skulle lämnas enligt denna bestämmelse var inte lika utförlig som enligt den allmänna bestämmelsen i artikel 5 och skulle i stället lämnas i blanketten *europaisk konsumentkreditinformation*. I det nya direktivet finns det fortfarande en särskild bestämmelse för de kreditavtal som avses i artikel 2.6 och 2.7, det vill säga medlemslån i organisationer med socialt syfte och kreditavtal vid betalningsförsummelse (artikel 11).

Som ovan konstaterats (se avsnitt 5.3) utnyttjades vid genomförandet av 2008 års direktiv inte möjligheten att till viss del undanta medlemslån i organisationer med socialt syfte och kreditavtal vid betalningsförsummelse. Någon förändring av detta ställningstagande föreslås inte.

Genomförandet av artikel 6 i 2008 års direktiv begränsades till att avse endast kontokrediter (se 9 § i 2010 års konsumentkreditlag och prop. 2009/10:242 s. 50). Det gjordes dock inga närmare överväganden av om motsvarande reglering, för att nå upp till kravet på full harmonisering, behövde införas för medlemslån i organisationer med socialt syfte och kreditavtal vid betalningsförsummelse. Det kan diskuteras om artikel 11 i det nya direktivet endast ska tillämpas i de fall en medlemsstat utnyttjar undantaget i artiklarna 2.6 och 2.7, eller om artikeln oavsett detta har företräde framför artikel 10. Det får dock anses naturligt att en medlemsstat som väljer att inte undanta dessa

kreditavtal inte heller behöver särreglera dessa. På samma sätt som vid genomförandet av 2008 års direktiv bör det därför inte införas särskilda regler avseende förhandsinformation för medlemslån i organisationer med socialt syfte och för kreditavtal vid betalningsförsummelse. Eftersom kontokrediter som ska betalas tillbaka på uppmaning eller inom tre månader inte längre särregleras bör den särskilda bestämmelsen avseende förhandsinformation för dessa kreditavtal i 9 § i 2010 års konsumentkreditlag inte införas i den nya lagen.

Vissa kredittyper bör undantas

De befintliga bestämmelserna om förhandsinformation gäller enligt konsumentkreditlagens nuvarande lydelse inte för bland annat fakturakrediter och fortlöpande avtal. Dessa bör på grund av sin särskilda karaktär även fortsättningsvis, i den utsträckning som framgår av 1 kap. 5 § i den nya konsumentkreditlagen, undantas från kravet på förhandsinformation.

För värdepapperskrediter finns det särskilda regler om information i 9 kap. 14–19 a §§ lag (2007:528) om värdepappersmarknaden (se vidare avsnitt 5.6.2 ovan). Dessa bör därför även fortsatt undantas från kravet på förhandsinformation. Detsamma gäller bostadskrediter.

5.7.4 Näringsidkarens förklaringskyldighet

Förslag: Bestämmelsen om att näringsidkarens information ska lämnas kostnadsfritt för konsumenten, ska också gälla de förklaringar som näringsidkaren ska lämna.

Den utökade förklaringskyldigheten som gäller för bostadskrediter och innebär att förklaringarna även ska omfatta andra tjänster som erbjuds tillsammans med krediten, ska göras generellt tillämplig på alla krediter enligt den nya konsumentkreditlagen. Detsamma gäller specificeringen av de förklaringar som ska lämnas av en näringsidkare som tillsammans med krediten erbjuder andra finansiella produkter eller tjänster. För andra krediter än bostadskrediter ska dessa förklaringar dock ges innan kreditavtalet ingås.

Skälen för förslaget

I artikel 12 föreskrivs en skyldighet för kreditgivare och kreditförmedlare att ge konsumenten tillräckliga förklaringar. Bestämmelsen kan ses som ett komplement till förhandsinformationen och bidrar i likhet med denna till att konsumenten ges möjlighet att bedöma om ett erbjudande lämpar sig för konsumentens behov och ekonomiska situation (skäl 36 och 45). Bestämmelsen har sin motsvarighet i artikel 5.6 i 2008 års direktiv men har genomgått förändringar. Enligt det nya direktivet ska förklaringarna, i likhet med 2008 års direktiv, avse föreslagna kreditavtal, men även eventuella *kompletterande tjänster*. Dessutom finns det numera ett krav på att förklaringarna ska ges *kostnadsfritt och innan kreditavtalet ingås* (även om det genom bestämmelsens placering i artikeln om förhandsinformation redan i 2008 års direktiv får anses ha framgått indirekt att förklaringarna skulle ges innan avtalet ingicks).

I det nya direktivet föreskrivs att förklaringarna bland annat ska inbegripa det som i 2008 års direktiv endast angavs som exempel. Förklaringarna ska numera inbegripa förhandsinformationen enligt artikel 10 och 11, informationen som lämnas av kreditförmedlare enligt artikel 38, kreditavtalets och de kompletterande tjänsternas huvudsakliga egenskaper, kreditavtalets och de kompletterande tjänsternas effekter inbegripet konsekvenserna av betalningsdröjsmål samt, i de fall de kompletterande tjänsterna paketeras tillsammans med ett kreditavtal, om varje komponent kan sägas upp separat och konsekvenserna för konsumenten av en sådan uppsägning.

Även om bestämmelsen numera innehåller ett ska-krav finns det samtidigt, i likhet med 2008 års direktiv, en möjlighet för medlemsstaterna att anpassa kravet på hur och i vilken utsträckning förklaringarna ska ges. En sådan anpassning får ske när det är motiverat och efter de omständigheter under vilken krediten erbjuds, den person som krediten erbjuds till och typen av erbjuden kredit (artikel 12.2).

Artikel 5.6 i 2008 års direktiv har genomförts i 6 § i 2010 års konsumentkreditlag. Bestämmelsen tar sikte på att näringsidkaren i förhållande till konsumenten ska iaktta god kreditgivningssed. Bestämmelsen utgör en grundval för lagens mer konkreta regler och fungerar som utfyllande norm för näringsidkarens handlande (se prop. 1991/92:83 s. 106). I kravet på god kreditgivningssed ligger (som berörs i avsnitt 5.6) bland annat ett krav på god, rättvisande, saklig och korrekt

information om krediten. Informationen ska även vara fullständig såvitt avser sådant som kunden bör känna till (prop. 1991/92:83 s. 106 f.). Detta krav ansågs i princip motsvara direktivets förklaringskyldighet. För att ytterligare framhålla betydelsen av att näringsidkare lämnar de förklaringar som konsumenten behöver ansågs det ändå lämpligt att komplettera bestämmelsen och särskilt ange att det i god sed ligger ett krav på att lämna de förklaringar som konsumenten behöver. Det ansågs även att artikel 5.6 inkluderade en skyldighet för näringsidkaren att anstränga sig för att kontrollera att konsumenten har förstått viktiga delar av avtalet. Denna skyldighet ansågs följa av att 6 § i 2010 års konsumentkreditlag även anger att konsumentens intressen ska tas till vara med tillbörlig omsorg (prop. 2009/10:242 s. 52 f. och prop. 1991/92:83 s. 33 f.). Det saknas skäl att göra några andra bedömningar i dessa delar. Av avsnitt 5.6 framgår att bestämmelsen bör överföras till den nya konsumentkreditlagen.

Frågan är om det krävs ytterligare förändringar för att nå upp till de krav som uppställs genom listan på vad förklaringarna ska inbegripa (artikel 12.1). Genom att nyttja den valmöjlighet som anges i det nya direktivets artikel 12.2 och därigenom anpassa kravet på hur och i vilken utsträckning förklaringar ska ges får bestämmelsen om god kreditgivningssed anses nå upp till det nya direktivets förklaringskrav. Särskilt eftersom det i kravet på iakttagande av god kreditgivningssed får anses ligga en skyldighet för näringsidkaren att anpassa sitt handlande efter kringliggande omständigheter såsom avtalsvillkoren och kredittagarens person (jfr prop. 1991/92:83 s. 108). Denna bedömning stämmer även överens med den bedömning som gjordes vid genomförandet av bolånedirektivet, vars artikel 16 innehåller en motsvarande förklaringskyldighet (prop. 2015/16:197 s. 83 f.). Vid genomförandet av bolånedirektivet bedömdes det dock finnas ett behov av att specificera förklaringskyldigheten för näringsidkaren som erbjuder andra finansiella produkter eller tjänster (se om detta i avsnitt 5.9). Näringsidkaren ska i dessa fall förklara för konsumenten vilken ränta som tillämpas om bara ett bostadskreditavtal ingås, vilka avgifter och andra kostnader som var och en av de andra produkterna eller tjänsterna medför samt om avtal om dessa kan ingås separat (13 c § andra stycket i 2010 års konsumentkreditlag). Enligt bestämmelsen ska förklaringarna ges till konsumenten tillsammans med och i samma form som ett bindande erbjudande enligt 13 a § i samma lag. Motivet till bestämmelsen är enligt förarbetena att frågan

om vad olika produkter kostar är av stor vikt för konsumenten och att näringsidkaren har bättre möjlighet än konsumenten att förstå hur avgifter och ränta påverkas av de olika delarna i ett produktpaket. Om näringsidkaren inte skulle åläggas en sådan förklaringskyldighet bedömdes det i praktiken innebära att risken för att ett produktpaket är olämpligt läggs på konsumenten (prop. 2015/16:197 s. 111). Samma skäl kan göras gällande för de övriga krediter som omfattas av lagens tillämpningsområde. Förklaringskyldigheten bör därför i den nya konsumentkreditlagen göras generellt tillämplig för alla kredittyper som faller in under lagens tillämpningsområde. För andra krediter än bostadskrediter bör det dock endast anges att informationen ska lämnas innan ett kreditavtal ingås. Detta innebär att kreditgivaren kan anpassa tidpunkten till de övriga skyldigheter som åligger kreditgivaren, exempelvis kan en kreditgivare som är skyldig att lämna förhandsinformation lämpligen samtidigt uppfylla sin förklaringskyldighet enligt bestämmelsen. Några ytterligare åtgärder bedöms dock inte behövas för att genomföra nu nämnda förändringar i det nya direktivet.

När det gäller det nya direktivets krav på att förklaringar ska tillhandahållas *kostnadsfritt* får detta anses vara en självklarhet. I syfte att säkerställa ett korrekt genomförande av det nya direktivet bör det dock införas en sådan bestämmelse i den nya konsumentkreditlagen. Den bör placeras i samma bestämmelse som anger att den information som näringsidkaren ska lämna enligt lagen ska vara kostnadsfri för konsumenten. Denna bestämmelse bör således även föreskriva att detta också gäller de förklaringar som näringsidkaren ska lämna (se avsnitt 5.7.1).

Bestämmelsen om god kreditgivningssed gäller såväl före som efter kreditavtal ingåtts. Någon särskild reglering om att de förklaringar som konsumenten behöver ska lämnas *innan kreditavtalet ingås* bör inte behövas. Det får anses ligga i sakens natur och i den goda kreditgivningsseden att de förklaringar som näringsidkaren är skyldig att lämna ska lämnas i direkt samband med att konsumentens behov uppstår, såsom att förklaringar om förhandsinformation lämnas före avtalet ingås.

För bostadskrediter gäller redan ett krav på att förklaringarna även ska omfatta andra tjänster som erbjuds tillsammans med krediten (6 § andra stycket i 2010 års konsumentkreditlag). Denna bestämmelses tillämpningsområde bör i den nya konsumentkreditlagen utvidgas till

att omfatta samtliga krediter enligt konsumentkreditlagen. På så sätt uppnås det nya direktivets krav på att förklaringarna även ska avse *kompletterande tjänster*.

5.7.5 Dokumentation av kreditavtalet

Förslag: Bestämmelsen om dokumentation av kreditavtalet ska överföras till den nya konsumentkreditlagen men anpassas till det nya direktivets informationskrav och innehålla fler uppgifter. Även ändringar av avtalet ska dokumenteras.

Om ett medel för distanskommunikation används ska informationen i avtalet ges på ett sätt som är anpassat till det medel som används.

Bestämmelsen om betalningsplan flyttas till den nya lagen.

De särskilda reglerna om dokumentation av avtalet för kontokrediter som ska betalas tillbaka på uppmaning eller inom tre månader ska inte överföras till den nya lagen.

Dokumentationsskyldigheten ska fortsatt inte gälla för fakturakrediter eller fortlöpande avtal. För värdepapperskrediter ska fortsatt endast delar av bestämmelserna om dokumentation av kreditavtalet gälla.

Skälen för förslaget

Allmänt om kreditavtalets form och innehåll

Artikel 20 och 21 i det nya direktivet reglerar kreditavtalets form och innehåll. Bestämmelserna motsvaras av artikel 10 i 2008 års direktiv, som genomförts i 14–16 §§ i 2010 års konsumentkreditlag. Enligt såväl 2008 års direktiv som det nya direktivet gäller ett krav på att kreditavtal upprättas på papper eller ett annat varaktigt medium och att alla avtalsslutande parter får en kopia av avtalet (artikel 10.1 i 2008 års direktiv och 20.1 i det nya direktivet). Vidare ger båda direktiven medlemsstaterna en möjlighet att införa eller upprätthålla nationella regler avseende giltigheten av ett kreditavtal, under förutsättning att dessa är förenliga med unionsrätten (artikel 10.1 andra stycket i 2008 års direktiv och artikel 20.2 i det nya direktivet). Sådana regler finns för kreditavtal som ingås genom telefonförsäljning, där distansavtalslagen

uppställer ett krav på skriftlighet (3 kap. 4 § tredje stycket distansavtalslagen). Enligt de båda konsumentkreditdirektiven finns det också ett krav på att dokumentationen ska innehålla vissa uppgifter samt en rättighet för konsumenten att få en kostnadsfri amorteringsplan (artikel 10.2–4 i 2008 års direktiv och artikel 21.1–3 i det nya direktivet). Bestämmelserna i det nya direktivet innehåller dock en rad nyheter och justeringar som kräver förändringar i förhållande till 2010 års konsumentkreditlag.

Dokumentationskravet bör även gälla för ändringar av kreditavtalet

Det nya direktivet föreskriver, till skillnad från 2008 års direktiv, en *skyldighet att dokumentera alla ändringar* av kreditavtalet (artikel 20.1 i det nya direktivet, se vidare nedan avsnitt 5.7.6 och 5.7.7 om informationsskyldigheten vid sådana ändringar). Bestämmelsen saknar motsvarighet i 2010 års konsumentkreditlag och det behöver därför i den nya konsumentkreditlagen införas en sådan skyldighet vid sidan av skyldigheten att dokumentera kreditavtalet.

Avtalet bör innehålla fler uppgifter

De uppgifter som ska anges i avtalet framgår av 14 § andra stycket 2010 års konsumentkreditlag. Eftersom uppgifterna i delar överensstämmer med uppgifterna i förhandsinformationen preciseras vissa av uppgifterna genom en hänvisning till punkter i 8 § i 2010 års lag. Resterande uppgifter preciseras genom att anges direkt i bestämmelsen. Bestämmelsen bör överföras till den nya konsumentkreditlagen och anpassas till det nya direktivet.

Uppgifterna i artikel 21.1 a, c–f, h, i, k, l, n, o, r, t–w och 21.3 i det nya direktivet har i sin helhet motsvarighet antingen i 2008 års direktiv eller i de ändringar som föreslås i bestämmelsen om förhandsinformation, jfr avsnitt 5.7.3, och som är en följd av att direktivets bestämmelser om förhandsinformation har ändrats. Några ytterligare åtgärder för att genomföra det nya direktivet, utöver en hänvisning till motsvarande punkt i bestämmelsen om förhandsinformation, behövs därför i dessa delar inte (se vidare i författningskommentaren).

Genom det nya direktivet har de uppgifter som ska dokumenteras i avtalet blivit fler. Numera behöver även de *avtals slutande parternas*

telefonnummer och e-postadress framgå (artikel 21.1 b i det nya direktivet). Uppgiften om *alla antaganden som använts vid beräkningen* ska även anges för *det sammanlagda belopp* som ska betalas av konsumenten (artikel 21.1 g i det nya direktivet). Vidare ska en *varning* lämnas inte bara avseende konsekvenserna vid uteblivna betalningar utan även vid *sena betalningar* (artikel 21.1 m i det nya direktivet). I informationen kring ångerrätt ska *det varaktiga medium som konsumenten ska använda för underrättelse av ångerrätten* framgå (artikel 21.1 p och artikel 26.5 första stycket a i det nya direktivet). Det ska även framgå *vilket varaktigt medium som konsumenten valt* för att ta emot viss information (artikel 21.1 q i det nya direktivet). Informationen om hur ersättningen till kreditgivaren beräknas vid förtidsåterbetalning ska kompletteras med en *överskådlig och begriplig förklaring* (artikel 21.1 s i det nya direktivet). Slutligen finns det numera ett krav på att ange *relevanta kontaktuppgifter för leverantörer av skuldrådgivningstjänster* och en *rekommendation till konsumenten att kontakta sådana leverantörer* i händelse av återbetalningssvårigheter (artikel 21.1 x i det nya direktivet).

Avseende vissa ändringar bedöms det, utöver att bestämmelserna överförs till den nya konsumentkreditlagen, inte finnas behov av någon åtgärd. Såvitt gäller tillägget i artikel 21.1 g i det nya direktivet får detta redan anses vara gällande rätt enligt 14 § andra stycket 2 i 2010 års konsumentkreditlag, där uppgiften som avses är den effektiva räntan med de antaganden som ligger till grund för beräkningen av räntan samt det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten. Det samma gäller tillägget i artikel 21.1 m eftersom det i 8 § första stycket 9 i 2010 års konsumentkreditlag föreskrivs att *påföljder vid dröjsmål med betalning* ska anges, vilket får anses innefatta såväl uteblivna som sena betalningar. Även tillägget i artikel 21.1 s får anses genomfört genom att det föreskrivs att uppgifterna ska lämnas på ett klart och kortfattat sätt (jfr artikel 21.1 i det nya direktivet).

För att genomföra det nya direktivets krav på den information som ska inkluderas i kreditavtalet behöver nya bestämmelser som motsvarar de förändrade krav som uppställs i artikel 21.1 b, p, q och x i det nya direktivet införas. Utredningen föreslår därför att en sådan uppgiftsskyldighet ska framgå av bestämmelsen om dokumentation av kreditavtalet i den nya konsumentkreditlagen. Innebörden av de nya bestämmelserna utvecklas i författningskommentaren.

Det bör preciseras hur informationen ska ges

I likhet med vad som gäller för standardinformation i reklam och förhandsinformation (se avsnitt 5.6 och 5.7.3 ovan) föreskriver det nya direktivet att informationen ska vara *tydligt läsbar och anpassad för att ta hänsyn till de tekniska begränsningarna hos det medium på vilket det visas*. Det föreskrivs vidare att informationen ska *visas på ett adekvat och lämpligt sätt* via de olika kanalerna (artikel 21.1 andra stycket).

När det gäller genomförandet av detta krav kan samma skäl göras gällande som ovan anförts angående genomförandet av kravet på att standardinformation i reklam ska anpassa till de tekniska begränsningarna hos det medium som används (se avsnitt 5.6, jfr även avsnitt 5.7.3). Även för avtalsinformation som ges genom ett medel för distanskommunikation bör det därför införas ett krav på att informationen ska anpassas till det medel som används.

De särskilda reglerna för kontokrediter bör tas bort

I det nya direktivet finns det ingen motsvarighet till den särskilda reglering som enligt 2008 års direktiv gällde för kontokrediter som skulle betalas tillbaka på uppmaning eller inom tre månader (artikel 10.5 i 2008 års direktiv). Bestämmelsen genomfördes i 15 § i 2010 års konsumentkreditlag. Eftersom det i det nya direktivet inte finns någon särreglering för dessa kredittyper bör bestämmelsen inte införas i den nya konsumentkreditlagen.

Bestämmelsen om konsumentens rätt till betalningsplan behöver inte förändras

I det nya direktivets artikel 21.1 j och 21.2 regleras konsumentens rätt till en kostnadsfri amorteringsplan. Bestämmelsen motsvarar till fullo vad som gällde enligt artikel 10.2 i andra stycket och j samt 10.3 i 2008 års direktiv. Dessa bestämmelser har genomförts i 16 § i 2010 års konsumentkreditlag, som reglerar konsumentens rätt till en betalningsplan och föreskriver att konsumenten utan kostnad har rätt till en sammanställning som visar när kapital, ränta och avgifter ska betalas. Om räntan inte är bunden eller om avgiften ändras, ska sammanställningen innehålla en upplysning om att den gäller till dess att

räntan eller avgifterna ändras. Bestämmelsen får anses uppfylla de krav som uppställs i det nya direktivet och någon ytterligare åtgärd utöver att flytta över bestämmelsen till den nya konsumentkreditlagen behövs därför inte.

Vissa kredittyper bör undantas

I enlighet med nu gällande rätt bör reglerna om dokumentation av avtalet inte gälla för fortlöpande avtal och de fakturakrediter som föreslås undantas från flera av den nya konsumentkreditlagens bestämmelser (jfr avsnitt 5.7.2 ovan och 1 kap. 5 § den nya konsumentkreditlagen). Vad gäller värdepapperskrediter kan samma skäl göras gällande som ovan anförts avseende bestämmelsen om allmän information (se avsnitt 5.7.2, jfr prop. 2009/10:242 s. 61 f.). För värdepapperskrediter bör det därför inte heller fortsättningsvis anges vilka uppgifter som ska dokumenteras. Dock ska det fortsatt finnas en skyldighet för näringsidkaren att dokumentera kreditavtalet genom att nedteckna detta i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig. Även det nya dokumentationskravet för ändringar bör gälla för dessa krediter.

Bolånedirektivet saknar motsvarande krav på dokumentation av kreditavtalet. Kravet på att dokumentera kreditavtalet gäller dock enligt 2010 års lag även för bostadskrediter. Det har inte framkommit tillräckligt starka skäl för att göra några andra överväganden avseende bostadskrediter i denna del. De utvidgade kraven på att näringsidkaren dokumenterar kreditavtalet bör därför också gälla för bostadskrediter. Bostadskrediter bör dock fortsatt undantas från bestämmelsen om betalningsplan.

5.7.6 Underrättelser vid avtalsändringar

Förslag: Bestämmelsen om underrättelseskyldighet vid avtalsändringar ska även enligt den nya konsumentkreditlagen gälla för samtliga kredittyper.

Det ska införas ett krav på att den information som kreditgivaren ska lämna vid ändringar av kreditavtalet, ska lämnas i en handling eller i den form som angetts i kreditavtalet.

Skälen för förslaget

Artikel 22 i det nya direktivet föreskriver att kreditgivaren ska lämna konsumenten viss information innan kreditavtalet ändras. Bestämmelsen motsvaras av artikel 11 a i 2008 års direktiv¹⁴ och har genomförts i 16 a § i 2010 års konsumentkreditlag. Enligt såväl bestämmelsen i det nya direktivet som enligt bestämmelsen i 2008 års direktiv ska kreditgivaren innan villkoren i kreditavtalet ändras ge konsumenten information om de föreslagna ändringarna, behovet av konsumentens samtycke, möjligheten att lämna klagomål mot ändringarna, tidsfristen för att lämna sådana klagomål samt namnet och adressen till den behöriga myndighet till vilken klagomålen kan lämnas in. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att konsumenten får del av uppgifterna i god tid och innan villkoren i kreditavtalet eventuellt ändras (skäl 60). Enligt det nya direktivet ska, till skillnad från i 2008 års direktiv, *uppgifterna lämnas på papper eller på ett annat varaktigt medium som anges i kreditavtalet.*

Direktivets bestämmelse berör inte frågan under vilka förutsättningar en kreditgivare får ändra kreditavtalet. Vid genomförandet av artikel 11 a i 2008 års direktiv ansågs det inte finnas behov av att i lagtexten precisera detta, eftersom det bl.a. regleras av lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område samt av allmänna avtalsrättsliga grundsatser (prop. 2023/24:23 s. 76). Om ett kreditavtal ändras, exempelvis för att parterna kommer överens om en avtalsändring eller för att kreditgivaren enligt avtalet har rätt att göra vissa villkorsändringar, måste även sådana ändringar vara förenliga med konsumentkreditlagens tvingande konsumentskyddsregler. Mot denna bakgrund instämmer utredningen i bedömningen att det inte finns behov att i lagen ange under vilka förutsättningar ett avtal får ändras.

I 16 a § i 2010 års konsumentkreditlag föreskrivs att kreditgivarens undermålsbeskydd ska fullgöras i *rimlig tid* innan ändringen börjar gälla. En sådan formulering saknar motsvarighet i direktivets ordalydelse men stämmer väl överens med regleringens syfte såsom det framgår av skälen. Ett sådant krav bör därför fortsatt gälla. För att nå upp till det nya direktivets krav på att upplysningen ska lämnas på papper eller

¹⁴ Denna artikel infördes genom artikel 27.1 i kredithanteringsdirektivet. Samtidigt infördes genom artikel 28.1 i kredithanteringsdirektivet motsvarande bestämmelse i bolånedirektivet.

på ett annat varaktigt medium som anges i kreditavtalet, bör det i bestämmelsen göras ett tillägg om detta.

I 16 a § preciseras de uppgifter som underrättelsen ska innehålla. Det nya direktivets krav stämmer i denna del överens med kravet enligt 2008 års direktiv och genomförandet av bestämmelsen får anses tillräcklig. Någon justering, utöver att överföra bestämmelsen till den nya lagen, krävs därför inte i denna del

I enlighet med nu gällande rätt bör underrättelseskyldigheten tillämpas på samtliga kredittyper som omfattas av konsumentkreditlagen.

5.7.7 Underrättelser vid ränteändringar

Förslag: Bestämmelsen om underrättelseskyldighet vid ränteändringar ska även enligt den nya konsumentkreditlagen gälla för samtliga kredittyper. En upplysning om ränteändring ska lämnas i rimlig tid och i en handling eller i den form som angetts i kreditavtalet.

Bedömning: Kravet på att referensräntan ska ha offentliggjorts i god tid får anses uppfyllt genom gällande rätt.

Skälen för förslaget och bedömningen

Artikel 23 i det nya direktivet föreskriver att kreditgivaren ska underrätta konsumenten om ändringar av krediträntan. Artikeln motsvaras av artikel 11 i 2008 års direktiv, som genomförts i 19 § i 2010 års konsumentkreditlag.

Både 2008 års direktiv och det nya konsumentkreditdirektivet föreskriver att underrättelser om ränteändringar ska ske innan ändringen träder i kraft och att den ska lämnas på papper eller på annat varaktigt medium (artikel 11.1 i 2008 års direktiv och artikel 23.1 i det nya direktivet). Enligt såväl det nya direktivet som 2008 års direktiv ska underrättelsen innehålla information om betalningarnas belopp efter det att den nya krediträntan har trätt i kraft och i de fall betalningarnas antal och periodicitet ändras ska informationen även innehålla uppgift om detta. Genom det nya direktivet har det preciserat att underrättelsen ska ske *i god tid* innan ändringen träder i kraft och att underrättelsen ska lämnas på papper eller annat varaktigt medium *som anges i*

kreditavtalet. Vidare förtydligas i det nya direktivet att underrättelse-skyldigheten endast kan inträda *om kreditgivaren får ändra kredit-räntorna i befintliga avtal*.

Om ändringen av krediträntan beror på att referensräntan ändrats får informationen under vissa förutsättningar i stället ges regelbundet. Ett sådant undantag fanns även i 2008 års direktiv (artikel 11.2 i 2008 års direktiv och artikel 23.2 i det nya direktivet). Villkoren för att detta undantag ska vara tillämpligt är enligt de båda direktiven att parterna har enats om detta i kreditavtalet, att den nya referensräntan har offentliggjorts på lämpligt sätt och att informationen om den nya referensräntan finns tillgänglig hos kreditgivaren. I det nya direktivet har det också preciserats att den nya referensräntan ska ha offentliggjorts *i god tid* samt att informationen om den nya referensräntan ska göras tillgänglig i kreditgivarens *lokaler och, om sådana finns, på kreditgivarens webbplats och via dennes mobilapp*.

Förutsättningarna för att enligt svensk rätt ändra räntan framgår av 17 § i 2010 års konsumentkreditlag. Bestämmelsen föreskriver att räntan får ändras endast om detta avtalats. Att det endast är i sådana fall som kreditgivaren kan vara skyldig att underrätta om ändringar får anses framgå utan att detta preciseras (jfr avsnitt 5.7.6 om generella ändringar av kreditavtalet).

Enligt huvudregeln i 19 § första stycket 2010 års konsumentkreditlag ska kreditgivaren underrätta konsumenten om en ränteändring innan den börjar gälla. Underrättelsen ska ges i en handling eller någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten. Vid genomförandet av bolånedirektivet gjordes vissa tillägg i bestämmelsen för att uppfylla kraven även i artikel 27 i bolånedirektivet (jfr prop. 2015/16:197 s. 97 f.). Tillägget innebär att underrättelsen även ska innehålla en upplysning om hur konsumentens betalningar med anledning av krediten påverkas av ändringen. Om ränteändringen beror på en ändring i referensräntan behöver kreditgivaren dock, under vissa förutsättningar, endast underrätta konsumenten periodvis. Bestämmelsen innehåller därutöver vissa regler som är specifika för bostadskrediter. Kreditgivaren har även vissa skyldigheter enligt den allmänna bestämmelse som gäller för underrättelser vid avtalsändringar (se 16 a § i 2010 års konsumentkreditlag samt avsnitt 5.7.6 ovan).

För att nå upp till det nya direktivets krav bör bestämmelsen överföras till den nya lagen och det bör preciseras att upplysningen ska lämnas i rimlig tid och i en handling eller i den form som angetts i

kreditavtalet (avseende användandet av begreppet rimlig tid, se avsnitt 5.7.3 om förhandsinformation).

Riksbankens förfarande för att offentliggöra referensräntan får anses motsvara kravet på att referensräntan ska ha offentliggjorts i god tid. Referensräntan fastställs för varje kalenderhalvår genom särskilt beslut från Riksbanken och motsvarar den ränta som Riksbanken tillämpade vid den huvudsakliga refinansieringstransaktion som genomfördes närmast före det kalenderhalvår under vilket räntan ska gälla (9 § räntelagen [1975:635]). Beslut om referensräntan publiceras dels sista vardagen före den 1 januari, dels sista vardagen före den 1 juli. Eftersom räntenivån är känd och det samtidigt är fastställt när räntan ska beslutas finns det en viss förutsägbarhet i offentliggörandet av referensräntan (jfr prop. 2001/02:132 s. 46). Kravet på att referensräntan ska ha offentliggjorts i god tid får anses uppfyllt genom det förfarande som beskrivs ovan, och detta krav bör därför inte hindra att konsumenten underrättas periodvis. Det bedöms inte krävas någon särskild åtgärd med anledning av direktivets krav i denna del.

Kravet i 19 § andra stycket i nuvarande lag, om att referensräntan ska finnas tillgänglig hos kreditgivaren, får anses innefatta ett krav på att den ska finnas tillgänglig där konsumenten kommer i kontakt med kreditgivaren, dvs. utöver i dennes lokaler även i de elektroniska medier som kreditgivaren använder. Någon precisering i lagtexten bedöms därför inte nödvändig för att i denna del nå upp till det nya direktivets krav.

I enlighet med nu gällande rätt bör underrättelseskyldigheten tillämpas på samtliga kredittyper som omfattas av konsumentkreditlagen. De ändringar som föreslås ovan får anses förenliga med bolånedirektivet (se avsnitt 5.3 om bostadskrediter). Vidare får det förtydligande som infördes i 19 § i 2010 års konsumentkreditlag i samband med genomförandet av bolånedirektivet, om att underrättelsen ska innehålla en upplysning om hur konsumentens betalningar med anledning av krediten påverkas av ränteändringen, anses vara förenlig med det nya konsumentkreditdirektivets bestämmelse.

5.7.8 Kontoutdrag och underrättelser vid kontokrediter

Förslag: Bestämmelserna om kontoutdrag och underrättelser vid kontokrediter ska överföras till den nya lagen men anpassas till det nya direktivet. Det ska därvid preciseras att vid kontokrediter ska ett kontoutdrag tillhandahållas åtminstone en gång i månaden. En underrättelse om avgiftshöjning ska vidare ske i rimlig tid innan ändringen börjar gälla. Ett kontoutdrag och en underrättelse om avgiftshöjning ska tillhandahållas i en handling eller i den form som angetts i dokumentationen av kreditavtalet.

En särskild uppsägningsfrist för kontokrediter ska införas.

Det ska vidare införas en bestämmelse som föreskriver att kreditgivaren ska informera konsumenten, på ett överenskommet sätt, om en minskning av kontokrediten, åtminstone 30 dagar innan den börjar gälla.

Bedömning: Möjligheten att anta strängare bestämmelser i andra frågor som rör skydd av konsumenter som innehar en kontokredit bör inte utnyttjas.

Skälen för förslaget och bedömningen

Artikel 24 i det nya direktivet innehåller vissa särskilda skyldigheter som gäller för kontokrediter. Artikel 24.1 och 2 motsvaras av artikel 12 i 2008 års direktiv, som genomförts i 20 § första, andra och fjärde styckena samt i 19 § i 2010 års konsumentkreditlag (se avsnitt 5.7.7 för den närmare innebörden av 19 §). Genom det nya direktivet har dessa skyldigheter i viss mån förändrats. Artikel 24.3–5 i det nya direktivet innehåller bestämmelser som saknar motsvarighet i 2008 års direktiv.

Såväl enligt det nya direktivet som enligt 2008 års direktiv finns det en skyldighet för kreditgivaren att regelbundet hålla konsumenten informerad genom kontoutdrag, vilka ska innehålla vissa specificerade uppgifter (artikel 12.1 i 2008 års direktiv och artikel 24.1 i det nya direktivet). De båda direktivens bestämmelser föreskriver att detta ska ske på papper eller på annat varaktigt medium. I det nya direktivet har det precisats att denna skyldighet gäller *genom hela kreditavtalets löptid*. Vidare har det precisats att kravet på att konsumenten ska hållas regelbundet informerad innefattar ett krav på att

informationen ska lämnas *åtminstone en gång i månaden*. Genom det nya direktivet föreskrivs även att informationen ska lämnas på ett papper eller på ett annat *varaktigt medium som anges i kreditavtalet*. De uppgifter som enligt det nya direktivet ska specificeras i kontoutdraget är desamma som enligt 2008 års direktiv (artikel 12.1 a–h i 2008 års direktiv samt artikel 24.1 a–h i det nya direktivet, jfr 20 § första stycket i 2010 års konsumentkreditlag).

I 20 § i 2010 års konsumentkreditlag finns de särskilda bestämmelser som gäller för kontokrediter. Direktivets bestämmelser om tillhandahållande av kontoutdrag har genomförts i 20 § första och fjärde styckena. Enligt bestämmelsens första stycke ska kreditgivaren regelbundet tillhandahålla konsumenten kontoutdrag som ska innehålla vissa uppgifter. Kontoutdraget ska enligt fjärde stycket lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten. Vid genomförandet av artikel 12.1 i 2008 års direktiv angavs att det är upp till parterna att reglera hur ofta kontoutdrag ska tillhandahållas, så länge överenskommelsen innebär att det sker med viss regelbundenhet. Det anfördes vidare att det av god kreditgivningssed får anses följa ett krav på att detta sker någorlunda frekvent (prop. 2009/10:242 s. 107). I syfte att säkerställa ett korrekt genomförande av det nya direktivet bör det preciseras att kontoutdraget ska tillhandahållas *åtminstone en gång i månaden*. Vidare bör det föreskrivas att informationen ska tillhandahållas i en handling eller i den form som angetts i kreditavtalet. Det får dock, utan att det anges uttryckligen, anses följa av bestämmelsens utformning att skyldigheten att tillhandahålla kontoutdrag gäller under hela kreditavtalets löptid, särskilt om det preciseras att kontoutdrag ska tillhandahållas *åtminstone en gång i månaden*. Någon särskild åtgärd, för att genomföra denna ändring av direktivet, utöver att överföra bestämmelsen till den nya konsumentkreditlagen, krävs därför inte. De uppgifter som ska specificeras i kontoutdraget är desamma och den befintliga utformningen av 20 § första stycke 1–7 stämmer väl överens med det nya direktivets lydelse. Någon ytterligare åtgärd krävs därför inte heller i denna del.

För kontokrediter finns det enligt det nya direktivets artikel 24.2 även en skyldighet för kreditgivaren att, innan ändringarna träder i kraft, informera konsumenten om höjningar av krediträntan eller eventuella avgifter. Om ändringen av krediträntan beror på att referensräntan ändrats får informationen under vissa förutsättningar i stället

ges regelbundet. Bestämmelsen stämmer till stor del överens med vad som gällde enligt artikel 12.2 i 2008 års direktiv. Bestämmelsen korresponderar även, såvitt avser skyldigheten att underrätta om ändringar av krediträntan, med artikel 23.2 i det nya direktivet som gäller för andra kredittyper (se avsnitt 5.7.7). I likhet med de ändringar som införts i artikel 23.2 har det genom det nya direktivet preciserats att underrättelsen ska ske *i god tid* innan ändringen träder i kraft och att underrättelsen ska lämnas på papper eller annat varaktigt medium *som anges i kreditavtalet*. I de fall ändringen beror på att referensräntan ändrats har det även i artikel 24.2 preciserats att den nya referensräntan ska göras tillgänglig i kreditgivarens *lokaler, webbplats och mobilapp*.

Artikel 23.2 och artikel 24.2 i det nya direktivet skiljer sig endast på så sätt att det i artikel 24.2 inte finns något krav på att referensräntan ska ha offentliggjorts *i god tid* samt att artikel 24.2 även gäller för avgiftshöjningar. Denna skillnad bör dock inte medföra hinder för att det i likhet med vad som anfördes vid genomförandet av 2008 års direktiv ska anses lämpligt att artikel 24.2, såvitt gäller ränteändringar, genomförs tillsammans med artikel 23.2 i en gemensam bestämmelse (jfr 19 § i 2010 års konsumentkreditlag). Det bör därför fortsatt endast finnas en särskild bestämmelse om att kreditgivaren vid kontokrediter ska informera konsumenten om en avgiftshöjning innan den börjar gälla (se prop. 2009/10:242 s. 64). För att nå upp till kraven enligt det nya direktivet behöver dock denna bestämmelse även föreskriva att underrättelsen ska ske i rimlig tid innan ändringen börjar gälla (avseende användandet av begreppet rimlig tid, se avsnitt 5.7.3 om förhandsinformation). I likhet med vad som gäller för kontoutdrag bör det föreskrivas att underrättelsen ska lämnas i en handling eller i den form som angetts i kreditavtalet.

I artikel 24.3 föreskrivs att kreditgivaren är skyldig att på överenskommet sätt underrätta konsumenten om varje minskning eller uppsägning av kontokrediten. Underrättelsen ska ske åtminstone 30 dagar före den dag då den faktiska minskningen eller uppsägningen av kontokrediten får verkan. Bestämmelsen saknar motsvarighet i 2008 års direktiv. Enligt skäl 62 är bakgrunden till behovet av att fastställa konsumenträttigheter för kontokrediter bl.a. risken för att konsumenter inte kan betala om kreditgivarna tillåts begära omedelbar återbetalning. Bestämmelsen om uppsägning av kontokrediten torde ta sikte på vad som gäller när kreditgivaren utnyttjar sin rätt att få betalt i

förtid¹⁵ (till skillnad från vad som gäller enligt artikel 28 när kreditgivaren nyttjar sin rätt att säga upp ett kreditavtal med obestämd löptid).

Kreditgivarens rätt att få betalt i förtid regleras av 33–36 §§ i 2010 års konsumentkreditlag. Enligt 33 § i den lagen har kreditgivaren rätt att få betalt i förtid endast om det har gjorts förbehåll om det i avtalet och någon av de förutsättningar som anges i bestämmelsen är uppfyllda. En sådan förutsättning kan exempelvis vara att konsumenten är i väsentligt dröjsmål med betalningen (33 § första stycket 3). Bestämmelsen innehåller även vissa särskilda regler för krediter med säkerhet och bostadskrediter. Eftersom det nya konsumentkreditdirektivet inte innehåller några bestämmelser som föreskriver under vilka förutsättningar kreditgivaren har rätt till förtidsåterbetalning kan den svenska regleringen i denna del överföras till den nya konsumentkreditlagen oförändrad.

Om kreditgivaren vill nyttja sin rätt att få betalt i förtid gäller dock enligt 34 § i 2010 års konsumentkreditlag en uppsägningstid av minst fyra veckor från den tidpunkt då kreditgivaren sänder ett meddelande om uppsägningen i rekommenderat brev till konsumenten eller uppsägningen utan en sådan åtgärd kommer konsumenten till handa. Det krävs därför åtgärder för att regleringen i denna del ska stämma överens med direktivets krav på att en underrättelse ska ske på ett överenskommet sätt åtminstone 30 dagar före den dag då en uppsägning av en kontokredit får verkan.

Frågan är om en skyldighet i enlighet med direktivets krav bör gälla generellt för alla kredittyper som omfattas av konsumentkreditlagen eller om det bör införas särskilda regler för kontokrediter. Reglerna om uppsägningstid motiveras av att konsumenten ska få viss tid på sig att reda upp situationen, eftersom det oftast är förknippat med stora svårigheter att betala hela skulden i förtid (se prop. 1991/92:83 s. 63). Kravet på att uppsägningstiden ska räknas från att meddelandet sänds i ett rekommenderat brev eller kommer konsumenten till handa får anses innebära ett högre konsumentskydd än ett krav på att konsumenten underrättas på ett överenskommet sätt 30 dagar före den dag uppsägningen får verkan. Med hänsyn till de stora konsekvenser en sådan uppsägning kan få för konsumenten bör nuvarande reglering behållas för andra krediter än kontokrediter. Det bör därför föreskrivas att kreditgivaren, vad gäller kontokrediter, i stället på ett överenskom-

¹⁵ Jfr den engelska versionen där "cancellation" används i artikel 24.3 och "termination" i artikel 28 samt den franska versionen där "annulation" används i artikel 24.3 och "resiliation" i artikel 28.

met sätt ska underrätta konsumenten om en uppsägning åtminstone 30 dagar innan den börjar gälla. Övrig reglering kring kreditgivarens rätt att få betalt i förtid kan överföras till den nya lagen oförändrad.

När det gäller den del av artikel 24.3 som tar sikte på en minskning av kontokrediten får en sådan minskning anses vara en ändring av kreditavtalet. Därav följer det enligt 16 a § i 2010 års konsumentkreditlag (se avsnitt 5.7.6 ovan) en skyldighet för kreditgivaren att underrätta konsumenten om ändringen i rimlig tid innan ändringen börjar gälla. Frågan är om det för att säkerställa ett korrekt genomförande av det nya direktivet krävs en särskild bestämmelse som föreskriver att en underrättelse om en minskning av en kontokredit ska ges åtminstone 30 dagar före den dag den börjar gälla. En sådan bestämmelse skulle till viss del leda till ett fragmenterat regelverk. Att underrättelsen ska ges i ”rimlig tid” innebär dock enbart att konsumenten ska ges tillräcklig tid för att sätta sig in i och överväga informationen. Olika konsumenter behöver olika lång tid för detta. När det gäller förhandsinformation kan rimlig tid exempelvis bestå av att en konsument under ett bankmöte ges tid till att sätta sig in i villkoren (jfr prop. 2009/10:242 s. 94). Vad som utgör ”rimlig tid” i förhållande till ändringar av kreditavtalet bedöms efter vilken ändring det är frågan om. En minskning av en kontokredit är en ändring som är till nackdel för konsumenten och därför i regel kräver större framförhållning än en ändring som är till fördel för konsumenten. Av betydelse är också hur stor ändringen är (prop. 2023/24:23 s. 193).

För att säkerställa ett korrekt genomförande av artikel 24.3 i det nya direktivet bör det därför i denna del införas en bestämmelse som föreskriver att kreditgivaren ska informera konsumenten om en minskning av kontokrediten, åtminstone 30 dagar innan den börjar gälla. Det bör även föreskrivas att underrättelsen ska ske på ett överenskommet sätt. När det gäller bestämmelsen i artikel 24.4 berörs denna i avsnittet om anståndsåtgärder, se avsnitt 5.15.

Artikel 24.5 föreskriver att medlemsstaterna i enlighet med unionsrätten får behålla eller anta strängare bestämmelser i andra frågor som rör skydd av konsumenter som innehar en kontokredit än dem som avses i artikeln¹⁶. Det bedöms inte finnas behov att utnyttja denna möjlighet.

¹⁶ En sådan innebörd av artikeln stämmer inte helt överens med den svenska lydelsen. Att artikeln bör anses ha denna innebörd får stöd av exempelvis de engelska, franska och tyska versionerna.

5.7.9 Vissa skyldigheter vid överskridanden

Förslag: Bestämmelsen om överskridanden ska överföras till den nya konsumentkreditlagen men anpassas till det nya direktivet. Det ska därvid göras ett tillägg om att kreditgivaren även ska underätta om förfallodagen för överskridanden som varat i en månad. Kreditgivaren ska vidare, vid regelbundna överskridanden, kostnadsfritt hänvisa konsumenten till budget- och skuldrådgivare och, i de fall sådan tillhandahålls av kreditgivaren, erbjuda konsumenten rådgivning.

I bestämmelsen om dokumentation av kreditavtalet ska anges att i de fall det avseende en kontokredit finns en möjlighet för konsumenten att överskrida en kreditgräns, ska detta framgå av kreditavtalet.

Bedömning: Möjligheten att anta strängare bestämmelser i andra frågor som rör skydd av konsumenter som innehar ett annat överskridande bör inte utnyttjas.

Skälen för förslaget och bedömningen

Artikel 25 i det nya direktivet innehåller vissa särskilda skyldigheter som gäller vid överskridanden. Bestämmelsens artikel 25.1–3 motsvaras till viss del av artikel 18 i 2008 års direktiv, som genomförts i 20 § tredje och fjärde styckena i 2010 års konsumentkreditlag. Genom det nya direktivet har dessa skyldigheter i viss mån förändrats. Artikel 25.4–6 i det nya direktivet innehåller bestämmelser som saknar motsvarighet i 2008 års direktiv.

När det finns en möjlighet för konsumenten att överskrida saldot på ett konto eller överskrida en kreditgräns ska kreditavtalet innehålla viss information (artikel 18.1 i 2008 års direktiv och artikel 25.1 i det nya direktivet). Enligt såväl 2008 års direktiv som det nya direktivet ska denna information innehålla uppgifter om krediträntan, gällande villkor för tillämpningen av den räntan, alla tillgängliga referensindex eller referensräntor som gäller den ursprungliga krediträntan, de avgifter som är tillämpliga från det att kreditavtalet ingås, och i förekommande fall, de villkor som gäller för ändring av de avgifterna. Uppgifterna ska lämnas regelbundet. I det nya direktivet har denna skyldighet

i viss mån förändrats. Informationen ska enligt det nya direktivet lämnas på papper eller på ett annat *varaktigt medium som konsumenten valt och som anges i avtalet om öppnande av checkkonto*. Genom det nya direktivet har det också införts en skyldighet att *i avtalet informera om möjligheten för konsumenten att överskrida kontot*.

Om ett överskridande är väsentligt och pågått under längre tid än en månad ska medlemsstaterna kräva att kreditgivaren utan dröjsmål lämnar en underrättelse till konsumenten (artikel 18.2 i 2008 års direktiv och artikel 25.2 i det nya direktivet). Underrättelsen ska enligt såväl 2008 års direktiv som enligt det nya direktivet innehålla uppgifter om överskridandet, det berörda beloppet, krediträntan samt de eventuella straffavgifter, dröjsmålsavgifter eller dröjsmålsränta som eventuellt kommer att tillämpas. Även denna skyldighet har i viss mån justerats i det nya direktivet. Underrättelsen ska även innehålla uppgift om *förfallodagen*. Vidare ska dessa uppgifter enligt det nya direktivet lämnas på papper eller på ett annat *varaktigt medium som konsumenten valt och som anges i avtalet om öppnande av checkkonto*. Artikel 25.2 andra stycket föreskriver en *skyldighet för kreditgivaren att erbjuda rådgivningstjänster till en konsument som regelbundet överskrider kontot*. Skyldigheten gäller bara i de fall rådgivningstjänster finns tillgängliga. *Kreditgivaren ska även i sådana fall kostnadsfritt hänvisa konsumenten till skuldrådgivningstjänster*.

Enligt såväl 2008 års direktiv som det nya direktivet anges att artikeln inte ska påverka nationell rätt som kräver att kreditgivaren erbjuder en annan typ av kreditprodukt när överskridandet pågått under betydande tid (artikel 18.3 i 2008 års direktiv och artikel 25.3 i det nya direktivet).

Vid genomförandet av 2008 års direktiv anfördes att ett överskridande är en form av kontokredit eller en del av ett sådant avtal. Därav följde det redan enligt de allmänna bestämmelserna om kontokrediter en skyldighet att i avtalet ange vissa uppgifter. Det bedömdes dock finnas behov av en särskild bestämmelse som klargjorde de skyldigheter som framgick av artikel 18 i 2008 års direktiv (prop. 2009/10:242 s. 64 f.). Bestämmelsen i 20 § tredje stycket i 2010 års lag stämmer i stort överens med de krav som uppställs enligt artikel 25.1 och 25.2 första stycket i det nya direktivet och den bör därför överföras till den nya lagen. För att nå upp till det nya direktivets krav bör det dock göras ett tillägg om att kreditgivaren även ska underrätta om förfallodagen för överskridanden som varat i en månad. I bestämmelsen

bör vidare föreskrivas att kreditgivaren vid regelbundna överskridanden ska hänvisa konsumenten till budget- och skuldrådgivare och, i de fall sådana tillhandahålls av kreditgivaren, erbjuda konsumenten rådgivning. Av avsnitt 5.7.1 framgår att den information som näringsidkaren är skyldig att lämna ska vara kostnadsfri för konsumenten.

Genom den ändring som föreslås i avsnitt 5.7.8, om att informationen ska tillhandahållas i en handling eller i den form som angetts i kreditavtalet, även görs tillämplig för underrättelser enligt denna bestämmelse uppnås det justerade kravet på hur underrättelserna ska lämnas.

Det bör även föreskrivas att det, i de fall det finns en möjlighet för konsumenten att överskrida en kreditgräns, ska detta framgå av kreditavtalet. En sådan skyldighet bör införas i bestämmelsen som föreskriver vilka övriga uppgifter som ska dokumenteras i kreditavtalet, jfr avsnitt 5.7.5.

Artikel 25.4 föreskriver att kreditgivaren är skyldig att på överenskommet sätt underrätta konsumenten när överskridande inte längre tillåts eller när gränsen för överskridande minskas. Underrättelsen ska ske åtminstone 30 dagar före den dag då den faktiska minskningen eller uppsägningen av överskridandet får verkan. Bestämmelsen motsvarar vad som gäller för kontokrediter enligt 24.3 men saknar motsvarighet i 2008 års direktiv. På samma sätt får det förhållande att ett överskridande inte längre tillåts anses ta sikte på ett utnyttjande av rätten att få betalt i förtid, och en minskning av gränsen för överskridande anses vara en ändring av avtalet. Samma skäl som i denna del anförts ovan avseende kontokrediter (avsnitt 5.7.8) kan göras gällande för överskridanden. Eftersom ett överskridande är en form av kontokredit får underrättelseskyldigheten i artikel 25.4 anses genomförd genom de bestämmelser som föreslås ovan. Någon ytterligare åtgärd krävs därför inte. När det gäller bestämmelsen i artikel 25.5 berörs denna i avsnittet om anståndsåtgärder, se avsnitt 5.15.

Artikel 25.6 föreskriver att medlemsstaterna i enlighet med unionsrätten får behålla eller anta strängare bestämmelser i andra frågor som rör skydd av konsumenter som innehar ett annat överskridande än de som avses i artikeln (se fotnot 16). Det bedöms inte finnas något behov av att utnyttja denna möjlighet.

5.7.10 Vissa särskilda skyldigheter för kreditförmedlare

Förslag: Bestämmelserna om de särskilda skyldigheterna för kreditförmedlare i 2010 års lag överförs till den nya konsumentkreditlagen och placeras i anslutning till övriga bestämmelser om näringsidkarens skyldigheter innan ett avtal ingås.

Skälen för förslaget

Kreditförmedlare har enligt artikel 38 i det nya direktivet särskilda skyldigheter att lämna information till konsumenten och till kreditgivaren. Bestämmelsen motsvarar artikel 21 i 2008 års direktiv, som genomförts i 48 § i 2010 års konsumentkreditlag. När det gäller definitionen av begreppet kreditförmedlare, se avsnitt 5.4 ovan.

Enligt artikel 38 i det nya direktivet ska kreditförmedlare (a) i marknadsföring och dokumentation ange vilka befogenheter de har och om de arbetar med en eller vissa kreditgivare eller som oberoende, (b) informera konsumenten om eventuella avgifter som konsumenten ska betala till kreditförmedlaren, (c) innan kreditavtal ingås dokumentera avgifterna på papper eller på ett annat varaktigt medium, samt (d) meddela kreditgivaren om avgifterna. Detta motsvarar till fullo vad som gällde enligt artikel 21 i 2008 års direktiv.

Enligt 48 § i 2010 års konsumentkreditlag ska en näringsidkare lämna information om huruvida kreditförmedlingen sker i samarbete med viss kreditgivare eller är oberoende (första stycket andra ledet). Kreditförmedlaren ska också informera konsumenten om avgifter som ska betalas till kreditförmedlaren för dennes tjänster. Sådana avgifter får tas ut endast om informationen har getts samt kreditförmedlaren och konsumenten innan kreditavtalet ingås har avtalat om det i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten. Kreditförmedlaren är också skyldig att informera kreditgivaren om avgifterna (andra stycket). Bestämmelsen motsvarar de krav som uppställs i artikel 38 i det nya direktivet och bör överföras oförändrad till den nya konsumentkreditlagen och placeras i anslutning till övriga bestämmelser om näringsidkarens skyldigheter innan ett avtal ingås.

5.8 Kreditprövning och databaser

5.8.1 Kreditgivarens skyldighet att bedöma konsumentens kreditvärdighet

Förslag: Den nya konsumentkreditlagen ska innehålla regler om kreditprövning. Reglerna ska, i förhållande till nuvarande bestämmelser, ändras på så sätt att

- det införs en bestämmelse om att kreditprövningen ska vara grundlig och göras i konsumentens intresse,
- kreditprövningen ska, i stället för på tillräckliga uppgifter, grundas på nödvändiga och relevanta uppgifter om konsumentens ekonomiska förhållanden. Uppgifterna ska avse konsumentens inkomster, utgifter, tillgångar och skulder och uppgifter om andra ekonomiska åtaganden, om det inte med hänsyn till vilket slags kredit det rör sig om, kreditavtalets löptid och belopp samt kreditens risker för konsumenten skulle vara oproportionerligt,
- bestämmelsen för bostadskrediter om att näringsidkaren på ett lämpligt sätt ska kontrollera uppgifterna görs generellt tillämplig för alla kredittyper som omfattas av kravet på kreditprövning, och
- det införs en bestämmelse som innebär att kreditprövningen ska göras utifrån konsumenternas gemensamma ekonomiska förutsättningar, om åtagandet enligt kreditavtalet avser mer än en konsument,

En konsument ska ha vissa rättigheter i de fall en kreditprövning innefattar automatisk behandling av personuppgifter. Kreditgivaren ska vara skyldig att informera om rättigheterna.

Kreditgivarens informationsskyldighet när krediten inte beviljas utökas. Näringsidkaren ska i relevanta fall hänvisa konsumenten till budget- och skuldrådgivare. När ett beslut om att inte bevilja en kredit helt grundar sig på en automatisk behandling av personuppgifter ska kreditgivaren vara skyldig att upplysa konsumenten om sin rätt att få beslutet omprövat av någon person.

Skyldigheten för kreditförmedlare av bostadskrediter, att till kreditgivaren vidarebefordra vissa uppgifter, ska göras generellt tillämplig på alla kredittyper som omfattas av lagen.

Kreditgivarens skyldighet att enligt lagen om verksamhet med bostadskrediter dokumentera ett kreditbeslut, ska göras generellt

tillämplig och även omfatta verksamhet med de kredittyper som faller in under det nya direktivets tillämpningsområde.

Kravet på kreditprövning ska inte heller fortsättningsvis gälla för vissa fakturakrediter och fortlöpande avtal.

I kreditupplysningslagen förtydligas att det endast är i syfte att kontrollera rätten att ingå avtal som uppgifter om förvaltar-skap får behandlas i kreditupplysningsverksamhet.

Bedömning: Möjligheten att kräva att kreditgivare vid kreditprövningen gör en sökning i en databas bör inte utnyttjas. Det nya konsumentkreditdirektivets bestämmelser i övrigt om kreditprövning föranleder inte några författningsåtgärder.

Skälen för förslaget och bedömningen

Allmänt om kravet på kreditprövning enligt det nya konsumentkreditdirektivet

Artikel 18 i det nya direktivet reglerar kreditgivarens skyldighet att bedöma konsumentens kreditvärdighet. Artikel 8 i 2008 års direktiv, som genomförts i 12 § i 2010 års lag. Genom det nya direktivet har dock reglerna kring kreditprövning väsentligen utökats och är betydligt mer detaljerade. Bestämmelserna om kreditprövning i den nya konsumentkreditlagen bör därför ändras i förhållande till nuvarande reglering för att uppfylla kraven i det nya direktivet. Den nya regleringen tydliggör bestämmelsens konsument-skyddande syfte och innebär att kraven på kreditprövningen ställs högre än i 2008 års direktiv. Några av nyheterna har sin motsvarighet i bolånedirektivets artikel 18 och 20, och motsvaras därför i svensk lagstiftning av bestämmelser specifika för bostadskrediter.

Enligt det nya direktivets skäl 54 är det av avgörande vikt att konsumentens förmåga och benägenhet att återbetala krediten bedöms och kontrolleras innan ett kreditavtal ingås och vid en sådan prövning bör alla nödvändiga och relevanta faktorer som kan påverka konsumentens förmåga att återbetala krediten beaktas. Enligt samma skäl bör medlemsstaterna också kunna utfärda ytterligare vägledning kring kreditprövningen och införa metoder för att säkerställa att denna uppfyller sitt syfte.

Det bör förtydligas att kreditprövningen ska vara grundlig och göras i konsumentens intresse

Enligt såväl det nya direktivet som 2008 års direktiv ska medlemsstaterna kräva att kreditgivaren, innan ett kreditavtal ingås, gör en bedömning av konsumentens kreditvärdighet (artikel 8.1 i 2008 års direktiv och artikel 18.1 i det nya direktivet). Enligt de båda direktiven ska en förnyad bedömning ske i samband med en väsentlig ökning av krediten (artikel 8.2 i 2008 års direktiv och artikel 18.10 i det nya direktivet). Enligt det nya direktivet ska kreditprövningen också vara *grundlig* och, i syfte att förhindra oansvarig utlåning och överskuld-sättning, *göras i konsumentens intresse*. Vederbörlig hänsyn ska också enligt det nya direktivet tas till faktorer som är relevanta för att *kontrollera konsumentens utsikter att uppfylla sina skyldigheter enligt kreditavtalet* (artikel 18.1 i det nya direktivet). Vidare finns det numera en skyldighet för medlemsstaterna att säkerställa att kreditgivaren endast tillhandahåller konsumenten krediten om *resultatet av kreditprövningen visar att de skuldförbindelser som följer av kreditavtalet sannolikt kommer att kunna återbetalas* (artikel 18.6).

Enligt gällande rätt framgår näringsidkarens skyldigheter avseende kreditprövning av 12 § i 2010 års konsumentkreditlag. Näringsidkaren ska, enligt första stycket första meningen i bestämmelsen, pröva om konsumenten har ekonomiska förutsättningar att fullgöra vad han eller hon åtar sig enligt kreditavtalet. Bestämmelsen är ett förtydligande av den skyldighet som näringsidkaren har att genomföra en seriös kreditprövning redan genom kravet på att iaktta god kreditgivningssed (prop. 2002/03:139 del 1 s. 252 f.). Krediten får vidare, enligt 12 § första stycket tredje meningen, endast beviljas om konsumenten har ekonomiska förutsättningar att fullgöra sitt åtagande. Kravet på att bedömningen ska utmynna i en prognos om att konsumenten kommer att kunna fullgöra sina åtaganden infördes genom 2010 års konsumentkreditlag men innebar inte någon förändring i sak (prop. 2009/10:242 s. 101). Vidare föreskriver 12 § andra stycket att en ny kreditprövning ska göras vid en ökning av krediten som är väsentlig. Detta krav infördes för att genomföra artikel 8.2 i 2008 års direktiv.

Gällande lydelse av 12 § i 2010 års konsumentkreditlag i dessa delar får anses nå upp till det nya direktivets krav på en kreditprövning som tar hänsyn till *konsumentens utsikter att uppfylla sina skyldigheter enligt kreditavtalet* (del av artikel 18.1), kravet på att *resultatet av kredit-*

prövningen ska visa att de skuldförbindelser som följer av kreditavtalet sannolikt kommer att kunna återbetalas (artikel 18.6), och kravet på en förnyad kreditprövning (artikel 18.10). Denna bedömning överensstämmer med bedömningen vid genomförandet av bolånedirektivet. Någon åtgärd ansågs inte behövas för att genomföra likalydande krav som i nämnda del av artikel 18.1 och artikel 18.6 i det nya konsumentkreditdirektivet (se artikel 18.1 och 18.5 a i bolånedirektivet samt prop. 2015/16:197 s. 91).

När det gäller kravet på att kreditprövningen ska vara grundlig medförde motsvarande krav vid genomförandet av bolånedirektivet i och för sig inte någon författningsåtgärd (se artikel 18.1 i bolånedirektivet och prop. 2015/16:197 s. 91). De kredittyper som omfattas av det nya konsumentkreditdirektivet är dock av en annan karaktär än de krediter som omfattas av bolånedirektivet. Det nya konsumentkreditdirektivet omfattar en stor variation av kredittyper och näringsidkare. Kredittyperna är mer lättillgängliga och saknar till skillnad från bostadskrediter ofta säkerhet för lånet. Det kan därför finnas skäl att understryka att kreditprövningen ska vara grundlig och nu utforma bestämmelsen närmare direktivets ordalydelse, som i enlighet med ovan får anses vara en skärpning av reglerna kring kreditprövningen. Det föreslås därför att det i den nya konsumentkreditlagen införs en bestämmelse om att näringsidkarens kreditprövning ska vara *grundlig*. Att kreditprövningen ska vara grundlig tar sikte på att understryka att det är av avgörande vikt att konsumentens förmåga och benägenhet att återbetala krediten bedöms och kontrolleras innan ett kreditavtal ingås (jfr skäl 54).

Kravet på att bedömningen ska ske *i konsumentens intresse* (del av artikel 18.1) tar sikte på intresset av att inte bli överskuldsatt och att bara beviljas lån som konsumenten kan fullgöra i enlighet med kreditavtalet. Det skulle kunna diskuteras om detta krav kan anses uppfyllt genom nuvarande lydelse av bestämmelsen om kreditprövning. Det primära målet med konsumentkreditlagen är att utgöra en skyddslagstiftning för konsumenter. Detta kommer till uttryck bland annat genom kravet på att näringsidkaren i förhållande till konsumenten ska iaktta god kreditgivningssed och ta tillvara konsumentens intresse med tillbörlig omsorg (6 § i 2010 års konsumentkreditlag). Dessutom framgår det av förarbeten till bestämmelsen om kreditprövning att syftet är att motverka överskuldsättning (prop. 2002/03:139 del 1 s. 587). En kreditprövning kan dock även motiveras av när-

ingsidkarens intresse av att undvika framtida kreditförluster (jfr prop. 1991/92:83 s. 35). Det kan antas att det i många fall inte finns någon motsättning mellan konsumentens och kreditgivarens intressen. En kreditgivare kan dock genom en ökad kreditkostnad som kompenserar för en högre risk, vara beredd att erbjuda krediter som i beaktansvärd mån riskerar att bidra till betalningssvårigheter och överskuldsättning hos konsumenten. För att säkerställa ett korrekt genomförande av det nya konsumentkreditdirektivet bör det därför förtydligas att kreditprövningen ska göras i den enskilde konsumentens intresse. En sådan bestämmelse skulle även framhålla att konsumentens intressen ska ha företräde vid tillämpningen av reglerna om kreditprövning, vilka får anses vara några av de mest centrala bestämmelserna för att förhindra överskuldssättning.

Bestämmelsen om hur kreditprövningen ska utföras bör ändras

Det nya direktivet reglerar även hur kreditprövningen ska gå till (artikel 18.3 i det nya direktivet). Bestämmelsen saknar till stor del motsvarighet i 2008 års direktiv. Prövningen ska utföras på grundval av *relevant och korrekt information* om konsumentens inkomster och utgifter och andra finansiella och ekonomiska förhållanden som är *nödvändig* och står i *proportion* till *kreditens art, varaktighet, värde och risker för konsumenten* (första meningen). Informationen kan enligt bestämmelsen omfatta bevis på inkomst eller andra källor till återbetalning, information om ekonomiska tillgångar och skulder eller information om andra ekonomiska åtaganden (andra meningen). Genom artikeln föreskrivs det vidare att informationen ska inhämtas från *relevanta interna och*¹⁷ *externa källor, inbegripet från konsumenten själv*, och vid behov på grundval av en *sökning i en databas* (fjärde meningen). *Sociala nätverk* ska dock inte betraktas som en extern källa (femte meningen). Det föreskrivs i artikel 18.3 andra stycket att *informationen som erhållits ska kontrolleras på lämpligt sätt*, vid behov genom dokumentation vars ursprung kan kontrolleras på ett oberoende sätt. Vidare föreskriver artikel 18.5 att om kreditansökan lämnas in gemensamt av mer än en konsument ska kreditgivaren göra *kreditprövningen på grundval av konsumenternas gemensamma återbetalningsförmåga*.

¹⁷ Ordet *och* bör dock vid en jämförelse med de danska, tyska och engelska versionerna av direktivet (där orden *eller*, *oder* och *or* används) inte uppfattas som ett krav på att uppgifterna alltid ska inhämtas både från interna och från externa källor.

När det gäller omfattningen av informationen har kreditgivaren enligt 2008 års direktiv en skyldighet att grunda sin kreditprövning på tillräckliga uppgifter som i förekommande fall erhållits från konsumenten och, när så är nödvändigt, på grundval av sökning i relevant databas. Dessa krav är genomförda genom bestämmelsen i 12 § första stycket andra meningen i 2010 års konsumentkreditlag som anger att kreditprövningen ska grundas på tillräckliga uppgifter om konsumentens ekonomiska förhållanden. Enligt EU-domstolens praxis har kreditgivaren ett skönsmässigt utrymme att utifrån *omständigheterna vid kreditaftalets ingående, konsumentens personliga förhållanden och kreditbeloppet* bedöma vilka uppgifter som behövs. Exempelvis kan informationen i ett enskilt fall bedömas tillräcklig även om uppgifterna endast består av sådana som konsumenten själv lämnat, under förutsättning att dessa inte utgörs av rena påståenden utan stöd av andra omständigheter eller bestyrkta handlingar (EU-domstolens avgörande CA Consumer Finance SA, C-449/13, EU:C:2014:2464, punkt 36–39. Jfr även HFD 2017 ref. 64 där uppgifterna ansågs tillräckliga utan att sådana inhämtats från konsumenten). Det var alltså enligt 2008 års direktiv inte möjligt att uppställa ett generellt krav på att vissa uppgifter alltid ska inhämtas, eftersom bestämmelsen om kreditprövning inte på ett uttömmande sätt reglerar vilka uppgifter som kreditgivaren ska lägga till grund för sin bedömning. I Överskuld-sättningsutredningens betänkande finns en utförlig beskrivning av tillämpningen av nu gällande bestämmelse (se SOU 2023:38 s. 294 ff.).

Det nya direktivets skärpta och mer omfattande bestämmelser bedöms kräva att även den svenska regleringen utvidgas.

Enligt det nya direktivet ska alltså prövningen ske utifrån relevant och korrekt information om konsumentens inkomster, utgifter samt andra ekonomiska och finansiella förhållanden (artikel 18.3 första meningen). Bestämmelsen innebär således att informationen ska vara av en viss kvalitet. I den delen är i och för sig kravet allmänt hållet och vid genomförande av bolånedirektivet bedömdes en liknande skrivning inte kräva någon särskild åtgärd vid genomförandet (se artikel 20.1 i bolånedirektivet samt prop. 2015/16:197 s. 91). Med hänsyn till de skillnader som råder mellan kreditprodukterna som omfattas av de båda direktiven samt till att det nya konsumentdirektivet är mer detaljerat kan det dock finnas skäl att göra en annan bedömning nu. Vidare innebär bestämmelsen en precisering av de faktorer som kreditgivaren ska beakta för att bedöma omfattningen av den information

som är nödvändig för prövningen. Det anges att informationen ska stå i proportion till kreditens art, varaktighet, värde och risker för konsumenten. Detta bör komma till uttryck vid det svenska genomförandet.

Med hänsyn till kreditprövningens betydelse för såväl kreditgivare som konsumenter är det av vikt att regleringen är tydlig för tillämparen samt hållbar över tid. Regleringen som genomför det nya konsumentkreditdirektivets bestämmelser om kreditprövning bör också, för att säkerställa ett korrekt genomförande, ligga nära direktivtexten.

Utredningen har övervägt en bestämmelse med en lydelse som innebär att kreditprövningen ska grundas på relevant och korrekt information om konsumentens inkomster, utgifter, tillgångar och skulder samt andra ekonomiska förhållanden och att den information som är nödvändig för att genomföra kreditprövningen ska bedömas utifrån vilket slags kredit det rör sig om, kreditavtalets löptid och belopp samt kreditens risker för konsumenten. Ett sådant alternativ ligger väldigt nära direktivtexten och skulle i författningskommentaren kunna kompletteras med en beskrivning av vilken typ av bevis som bör inhämtas.

Ett annat alternativ är att utforma bestämmelsen som en presumption för att näringsidkarens underlag alltid bör innehålla vissa uppgifter. Ett sådant alternativ ligger i linje med den betydelse kreditprövningen har enligt direktivet och är, enligt utredningens mening, därför också möjligt. I detta sammanhang kan särskilt skäl 55 nämnas. Där anges att uppgifterna åtminstone bör inkludera konsumentens inkomster och utgifter, såsom konsumentens levnadskostnader. Som nämns ovan anges också i skäl 54 att det är av avgörande vikt att konsumentens förmåga och benägenhet att återbetala krediten bedöms och kontrolleras innan ett kreditavtal ingås och att vid en sådan prövning bör alla nödvändiga och relevanta faktorer som kan påverka konsumentens förmåga att återbetala krediten beaktas samt att medlemsstaterna bör kunna utfärda ytterligare vägledning om andra kriterier och metoder för att bedöma en konsumenters kreditvärdighet. En presumption kan, enligt utredningens mening, bidra till en mer förutsägbar och tydlig reglering och är därför att föredra. Det föreslås därför att kreditprövningen ska grundas på *nödvändiga och relevanta* uppgifter om konsumentens ekonomiska förhållanden. Vidare föreslås att uppgifterna ska avse *konsumentens inkomster, utgifter, tillgångar, skulder och uppgifter om andra ekonomiska åtaganden, om det inte med hänsyn till*

vilket slags kredit det rör sig om, kreditavtalets löptid och belopp samt kreditens risker för konsumenten skulle vara oproportionerligt. En sådan reglering understryker de förändrade och skärpta krav som det nya direktivet ställer på kreditprövningen. Genomförandet av kravet på att uppgifterna ska kontrolleras (artikel 18.3 andra stycket, se vidare nedan) bedöms säkerställa att uppgifterna är korrekta.

Även om det nya direktivets bestämmelser om kreditprövning ställer högre krav på kreditgivaren finns det fortfarande ett visst skönsmässigt utrymme att bedöma vilka uppgifter som ska ligga till grund för kreditprövningen. En presumtion ger fortsatt möjlighet att anpassa uppgiftsinhämtandet efter omständigheterna och syftet med bestämmelserna, att skydda konsumenter mot överskuldssättning och ekonomiska svårigheter. När det gäller krediter för vardagsinköp som uppgår till lägre belopp och som ingår i konsumenters dagliga livsföring är risken för överskuldssättning förhållandevis låg. Detsamma gäller för räntefria krediter som omfattas av kravet på kreditprövning. I sådana fall kan mera begränsade uppgifter vara motiverat. Konsumentens totala skuldbörda kan dock även för sådana krediter motivera en mer omfattande uppgiftsinhämtning. Vid krediter till större belopp är dock risken för överskuldssättning högre och vid sådan kreditgivning bör det därför ställas strängare krav på att kreditgivaren skaffar sig en helhetsbild av konsumentens ekonomiska situation. I dessa fall bör mer omfattande uppgifter om konsumentens ekonomiska förhållanden inhämtas och ligga till grund för bedömningen. Kreditgivaren måste dock göra en bedömning utifrån omständigheterna i varje enskilt fall.

Vid bedömningen av om näringsidkaren uppfyllt sin skyldighet att grunda sin kreditprövning på alla de uppgifter som är nödvändiga och relevanta kan det faktiska utfallet av prövningen vara av intresse. Om konsumenten inte lyckats fullgöra sitt åtagande enligt kreditavtalet kan detta vara en indikation på att näringsidkaren inte uppfyllt sin skyldighet. Samtidigt kan det inte uteslutas att kreditprövningsbestämmelsen inte följts även om konsumenten lyckats återbetala i enlighet med avtalet. Exempelvis kan det förekomma att konsumenten prioriterar att betala vissa, dyrare, krediter före andra men att den kredit som konsumenten faktiskt betalar inte borde beviljats sett till konsumentens totala skuldbörda. Bedömningen av om näringsidkaren uppfyllt sin skyldighet bör därför i första hand utgå från det beslutsunderlag som näringsidkaren är skyldig att dokumentera (se nedan om

föreslagen bestämmelse i 4 kap. 11 § lagen [2016:1024] om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter).

En presumtion får även anses förenlig med bolånedirektivet och även med principen om uppgiftsminimering, dvs. att de personuppgifter som behandlas ska vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas (jfr artikel 20.1 i bolånedirektivet, skäl 55 i det nya konsumentkreditdirektivet och artikel 5.1 c i dataskyddsförordningen). Genom föreslagen bestämmelse kommer även delar av den information som exemplifieras i artikel 18.3 andra meningen att anges i lagtexten. Det bedöms inte nödvändigt att i lagtexten ange resterande exempel.

Bestämmelsen i artikel 18.3 andra stycket syftar också till att säkerställa uppgifternas kvalitet, genom att det i bestämmelsen föreskrivs att dessa ska kontrolleras. Denna bestämmelse saknar motsvarighet i 2008 års direktiv. Det finns dock en likalydande bestämmelse i artikel 20.1 sista meningen i bolånedirektivet. Vid genomförandet av bolånedirektivet ansågs en sådan skyldighet i viss utsträckning följa av kravet på näringsidkarens skyldighet att iakttä god kreditgivningssed. Vidare gav Konsumentverkets och Finansinspektionens allmänna råd ytterligare anvisningar kring hur uppgifter för kreditprövningen skulle inhämtas och kontrolleras. I syfte att säkerställa ett korrekt genomförande av bolånedirektivet infördes dock en särskild sådan skyldighet för bostadskrediter (12 a § första stycket första meningen i 2010 års konsumentkreditlag och prop. 2015/16:197 s. 91). För att nå upp till de krav som ställs i det nya konsumentkreditdirektivet bör *skyldigheten att på ett lämpligt sätt kontrollera uppgifterna göras generellt tillämplig på de krediter som faller in under konsumentkreditlagens skyldighet att göra en kreditprövning*. Att kontrollen ska ske på ett lämpligt sätt tar sikte på att kontrollen bör vara proportionerlig och avse det som är nödvändigt i det enskilda fallet. Genom en sådan reglering säkerställs det enligt utredningens bedömning att uppgifterna som näringsidkaren lägger till grund för kreditprövningen är korrekta.

När det sedan gäller artikelns krav på de källor som ska användas för informationsinhämtningen (artikel 18.3 fjärde och femte meningen) får bestämmelsen anses ge kreditgivaren ett bedömningsutrymme att utifrån förhållandena i det enskilda fallet avgöra vilka källor som ska användas, så länge dessa källor resulterar i att de korrekta och relevanta uppgifter som är nödvändig för den enskilda kreditprövningen inhämtats. Konsumenten bör lämna information om sin finansiella och

ekonomiska situation för att underlätta kreditprövningen (jfr skäl 55). Kravet på att använda relevanta källor får anses framgå genom att det, i enlighet med vad som ovan föreslås, preciseras att de uppgifter som ligger till grund för kreditprövningen ska vara relevanta. Kravet på att uppgifterna ska vara relevanta får vidare anses innebära att sociala nätverk inte ska ingå i bedömningen och någon särskild bestämmelse om det bedöms inte behövas (artikel 18.3 femte meningen). Kreditgivarens prövning av vilken information som ska inhämtas kan vidare resultera i att det bedöms nödvändigt att uppgifter inhämtas från en databas. Det bedöms därför inte finnas behov av att ytterligare precisera kravet på att näringsidkaren vid behov ska inhämta uppgifter genom sökning i en databas (artikel 18.3 fjärde meningen). Någon ytterligare åtgärd bedöms alltså inte nödvändig för att nå upp till kravet i artikel 18.3 fjärde och femte meningarna.

Kravet på att kreditprövningen vid en gemensam kreditansökan ska göras utifrån konsumenternas gemensamma återbetalningsförmåga framgår inte uttryckligen av 2010 års konsumentkreditlag. Enligt Finansinspektionens allmänna råd om krediter i konsumentförhållanden (FFFS 2023:20) bör kreditgivaren när det finns flera kredittagare grunda sin kreditprövning på tillräckliga uppgifter om var och en av kredittagarnas ekonomiska förhållanden. Vidare anges att kreditgivaren när det är lämpligt kan fatta beslut om att lämna en kredit på grundval av kredittagarnas gemensamma betalningsförmåga. För att nå upp till skyldigheten enligt artikel 18.5 i det nya direktivet, att näringsidkarens kreditprövning vid en gemensam ansökan *ska grunda sig på konsumenternas gemensamma ekonomiska förutsättningar*, bör en sådan skyldighet införas uttryckligen i lagen.

Sammanfattningsvis bör det föreskrivas att kreditprövningen ska vara *grundlig* och göras *i konsumentens intresse*. Det bör vidare föreskrivas att kreditprövningen ska grundas på *nödvändiga och relevanta* uppgifter om konsumentens ekonomiska förhållanden, och att uppgifterna ska avse *konsumentens inkomster, utgifter, tillgångar, skulder och uppgifter om andra ekonomiska förhållanden, om det inte med hänsyn till vilket slags kredit det rör sig om, kreditavtalets löptid och belopp samt kreditens risker för konsumenten skulle vara oproportionerligt*. Näringsidkaren bör även ha en *skyldighet att på ett lämpligt sätt kontrollera uppgifterna*. Slutligen bör det föreskrivas att om åtagandet enligt kreditavtalet avser mer än en konsument ska kreditprövningen göras utifrån *konsumenternas gemensamma ekonomiska förutsättningar*.

I övrigt bör den nya konsumentkreditlagen inte ytterligare precisera vilka specifika uppgifter som ska inhämtas eller vilka källor som ska användas utan detta bör tolkas i ljuset av direktivet, ytterst bestämmelsen om kreditprövning, och den praxis som kan utvecklas av EU-domstolen.

Därutöver bör bestämmelserna om att näringsidkaren ska pröva om konsumenten har ekonomiska förutsättningar att fullgöra vad han eller hon åtar sig enligt kreditavtalet, att krediten endast får beviljas om konsumenten har ekonomiska förutsättningar att fullgöra sitt åtagande och att en ny kreditprövning ska göras vid en ökning av krediten som är väsentlig överföras till den nya konsumentkreditlagen oförändrade.

Som framgår ovan innebär föreslagna ändringar att bestämmelsen om kreditprövning blir mer omfattande. I syfte att göra bestämmelsen så tydlig som möjlig och underlätta vid tillämpningen bör bestämmelsen struktureras om något.

Dokumentationsskyldighet

Enligt artikel 18.4 i det nya direktivet ska kreditgivaren ha en skyldighet att upprätta förfaranden för bedömningen av konsumentens kreditvärdighet enligt artikel 18.1 samt dokumentera och upprätthålla sådana förfaranden. Kreditgivaren har även enligt artikelns andra stycke en skyldighet att dokumentera och bevara den information som inhämtats i enlighet med artikel 18.3. Bestämmelsen saknar motsvarighet i 2008 års direktiv. Det finns inte heller någon sådan skyldighet som gäller generellt för konsumentkrediter. En sådan ordning har motiverats av att det bör ligga i näringsidkarens intresse att dokumentera den utförda kreditprövningen, med hänsyn till den tillsyn som bedrivs och de eventuella tvister som kan uppstå (prop. 2009/10:242 s. 57).

Det finns dock en liknande skyldighet i bolånedirektivets artikel 18.2. För att säkerställa ett korrekt genomförande av det direktivet infördes ett särskilt dokumentationskrav för bostadskrediter. Eftersom annan dokumentationsskyldighet för näringsidkaren fanns i den näringsrättsliga lagen ansågs det mest ändamålsenligt att en sådan skyldighet infördes i lag (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter, och inte i 2010 års konsumentkreditlag. Ett annat skäl till en sådan ordning var att det för kreditinstituten redan fanns en mot-

svarande skyldighet enligt 8 kap. 3 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse. Enligt denna bestämmelse ska ett kreditinstituts kreditbeslut dokumenteras så att beslutsunderlaget redovisas och kreditärendets hantering även i övrigt kan följas. Bestämmelsen i lagen om verksamhet med bostadskrediter får anses nå upp till kravet på dokumentation enligt artikel 18.4 i det nya konsumentkreditdirektivet. Som framgår av avsnitt 5.2 föreslår utredningen att vissa näringsrättsliga regler som behövs för att genomföra det nya konsumentkreditdirektivet tas in i den lagen som föreslås byta namn till lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter. För att säkerställa ett korrekt genomförande av artikel 18.4 bör dokumentationsskyldigheten för verksamhet med bostadskrediter göras generellt tillämplig på de kredittyper som omfattas av den nya direktivets tillämpningsområde.

Kravet på att bristande kreditprövning inte får leda till hävning av kreditavtalet följer redan av gällande rätt

Enligt artikel 18.7 i det nya direktivet får en kreditgivare som ingår ett kreditavtal med en konsument inte senare häva eller ändra kreditavtalet till nackdel för konsumenten på grund av att kreditprövningen utfördes felaktigt. Det finns dock ett undantag för det fall att konsumenten medvetet undanhållit eller förfalskat den information som lämnats som underlag för kreditprövningen. Bestämmelsen saknar motsvarighet i 2008 års direktiv.

En kreditgivare har rätt att få betalning i förtid endast om det har gjorts förbehåll om detta i avtalet och konsumenten är i väsentligt dröjsmål med betalning, den säkerhet som ställs avsevärt försämrats eller konsumenten undandrar sig att betala sin skuld (33 § i 2010 års konsumentkreditlag som överförs oförändrad till den nya konsumentkreditlagen). En bestämmelse som ger kreditgivaren möjlighet att frånträda eller ändra ett kreditavtal på grund av att kreditgivaren själv har gjort en felaktig eller bristfällig kreditprövning finns inte i svensk rätt. De allmänna avtalsrättsliga ogiltighetsgrunderna blir inte heller tillämpliga, om inte konsumenten medvetet lämnat felaktiga eller förfalskade uppgifter. Inte heller torde 36 § avtalslagen kunna åberopas av en näringsidkare för att jämka ett kreditavtal vid brister i kreditprövningen eftersom det är näringsidkaren som är skyldig att göra en ordentlig kreditprövning. Utredningen bedömer därför att gällande

rätt uppfyller de krav som direktivet ställer och artikel 18.7 bör därmed inte kräva särskild åtgärd. Denna bedömning är också i linje med den bedömning som gjordes vid genomförandet av bolånedirektivet. Artikel 18.4 och 20.3 andra och tredje styckena i bolånedirektivet innehåller en liknande bestämmelse. De krav som direktivet uppställde i dessa delar ansågs motsvaras av gällande rätt (prop. 2015/16:197 s. 95).

Artikel 18.7 i det nya direktivet bedöms inte reglera det förhållande att kreditgivaren på annan än civilrättslig grund kan ha en skyldighet att avsluta en affärsförbindelse, t.ex. på grund av sina skyldigheter enligt lagen (2017:639) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Kreditförmedlares skyldighet att vidarebefordra uppgifter till kreditgivaren bör vara generellt tillämpbar på alla kredittyper

För att kreditprövningen ska kunna göras ska medlemsstaterna enligt artikel 18.2 i det nya direktivet säkerställa att kreditförmedlaren till kreditgivaren på ett korrekt sätt lämnar den nödvändiga information som erhållits från konsumenten. Detta ska göras i enlighet med data-skyddsförordningen. Bestämmelsen saknar motsvarighet i 2008 års direktiv. Det finns dock en liknande reglering i bolånedirektivets artikel 20.2. Denna bestämmelse har genomförts i 50 § i 2010 års konsumentkreditlag som föreskriver att kreditförmedlare av bostadskrediter till kreditgivaren ska vidarebefordra de uppgifter som konsumenten har lämnat om förhållanden som är av betydelse för kreditprövningen. Eftersom det saknas motsvarande reglering för andra krediter än bostadskrediter bör denna bestämmelse göras generellt tillämpbar på samtliga krediter enligt den nya konsumentkreditlagen. Att kreditförmedlaren uppfyller sin skyldighet enligt denna bestämmelse är av vikt för att kreditgivaren ska kunna få ett fullgott underlag för kreditprövningen. Detta förändrar dock inte att det är kreditgivaren som har det yttersta ansvaret för att nödvändiga uppgifter inhämtas.

Vid en kreditprövning som innefattar automatisk behandling av personuppgifter bör det införas vissa rättigheter för konsumenten

Genom artikel 18.8 i det nya direktivet ges konsumenten rätt att vid kreditprövning som inbegriper användning av automatisk behandling av personuppgifter begära och erhålla ett mänskligt ingripande från kreditgivaren. Rätten består av att (a) begära och erhålla en tydlig och begriplig förklaring av kreditprövningen, inbegripet logiken bakom och riskerna med den automatiska behandlingen av personuppgifter samt dess betydelse och inverkan på beslutet, (b) uttrycka sin ståndpunkt till kreditgivaren, och (c) begära en granskning av kreditprövningen och kreditgivarens beslut om beviljande av krediten. Medlemsstaterna ska även säkerställa att konsumenten informeras om denna rätt.

Rätten till en mänsklig översyn av beslutet om huruvida en kredit ska beviljas har sin grund i att kreditprövningar kan avgöra personers tillgång till finansiella resurser samt väsentliga tjänster såsom bostäder och el. Möjligheten att få det ursprungliga beslutet granskat bör dock inte nödvändigtvis leda till att konsumenten beviljas kredit (skäl 56).

Bestämmelsen saknar motsvarighet i 2008 års direktiv och i 2010 års konsumentkreditlag. Det finns en liknande rättighet enligt dataskyddsförordningens artikel 22. Dataskyddsförordningen har allmän giltighet. Den är i alla delar bindande och direkt tillämplig i Sverige (artikel 288 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt). Artikel 22 i dataskyddsförordningen innehåller ett principiellt förbud mot automatiserade beslut (EU-domstolens avgörande OQ mot Land Hessen, C-634/21, ECLI:EU:C:2023:220, p. 52). Enligt denna bestämmelse har den registrerade rätt att inte bli föremål för ett beslut som enbart grundas på automatiserad behandling, inbegripet profilering. Profilering definieras enligt artikel 4.4 i dataskyddsförordningen som varje form av automatisk behandling av personuppgifter som består i att dessa används för att bedöma vissa personliga egenskaper hos en fysisk person, såsom att analysera eller förutsäga personens ekonomiska situation. För att falla in under bestämmelsen ska beslutet dock ha en viss kvalitet. Beslutet ska ha rättsliga följder eller på liknande sätt i betydande grad påverka den registrerade. Enligt skäl 71 i dataskyddsförordningen utgör ett automatiserat avslag på en kreditansökan online ett sådant beslut som faller in under bestämmelsen. Även ett kreditupplysningsföretags automatiserade fastställande av ett sannolikhetsvärde om en persons framtida återbetalningsförmåga omfattas av

bestämmelsen, när detta överförs till en tredje part som lägger värdet till grund för ett beslut om att ingå, fortsätta eller avsluta ett avtalsförhållande med denna person (EU-domstolens avgörande OQ mot Land Hessen, C-634/21, ECLI:EU:C:2023:220, p. 73).

Rätten enligt artikel 22 i dataskyddsförordningen, att på begäran slippa bli föremål för automatiserade beslut, är dock inte villkorslös. Under vissa förutsättningar kan ett automatiserat beslut ändå fattas: när det är nödvändigt för ingående eller fullgörande av ett avtal mellan den registrerade och den personuppgiftsansvarige, när det tillåts enligt unionsrätten eller en medlemsstats nationella rätt eller när det grundar sig på den registrerades uttryckliga samtycke (se artikel 22.2 i dataskyddsförordningen). Om så är fallet ska det finnas lämpliga åtgärder för att säkerställa den registrerades rättigheter, friheter och rättsliga intressen (artikel 22.2 b och artikel 22.3 i dataskyddsförordningen). Lämpliga skyddsåtgärder bör vara rätt till mänskligt ingripande samt rätt att framföra sina synpunkter, erhålla en förklaring till det beslut som fattats och överklaga beslutet (skäl 71 i dataskyddsförordningen).

Om dataskyddsförordningen medger att ett automatiserat beslut fattas kan alltså i vart fall en konsument som får avslag på en kreditansökan efter en automatiserad kreditprövning enligt artikel 22 i dataskyddsförordningen ha rätt till mänskligt ingripande redan enligt dataskyddsförordningen. Bestämmelsen i artikel 18.8 i det nya konsumentkreditdirektivet torde dock innebära att konsumenten har en vidare rätt till ett mänskligt ingripande än enligt dataskyddsförordningen eftersom bestämmelsen blir tillämplig så snart kreditprövningen *innefattar* automatisk behandling. Detta betyder att bestämmelsen får en bred tillämplighet, eftersom automatisk databehandling sannolikt ingår som ett led vid de flesta kreditprövningar. Bestämmelsen bör även ha ett vidare tillämpningsområde än artikel 22 i dataskyddsförordningen genom att den tar sikte på hela kreditprövningen och inte enbart avslagsbeslut. Kraven på ett mänskligt ingripande i artikel 18.8 är också preciserade och mer detaljerade än i artikel 22 i dataskyddsförordningen. För att säkerställa ett korrekt genomförande av det nya konsumentkreditdirektivet bör därför en sådan rättighet införas i anslutning till övriga bestämmelser om kreditprövning i konsumentkreditlagen.

Det kan argumenteras för att kreditgivaren redan genom kravet på att iaktta god kreditgivningssed har en skyldighet att lämna en tydlig och begriplig förklaring av kreditprövningen. Det får även anses

vara närmast en självklarhet att det står konsumenten fritt att uttrycka sin ståndpunkt till kreditgivaren. Eftersom det enligt artikel 18.8 andra stycket också finns en skyldighet att säkerställa att konsumenten informeras om dessa rättigheter bör dock rättigheterna uttryckligen framgå av lagtexten. Det bör därför föreskrivas att konsumenten vid en kreditprövning som innefattar automatisk behandling av personuppgifter har rätt att på begäran (1) få beslutet omprövat av någon person, (2) få information om vad som styrkt den automatiserade behandlingen som lett fram till beslutet, och (3) få information om riskerna med den automatiserade behandlingen. Det bör vidare föreskrivas att konsumenten ska ha rätt att framföra sina synpunkter till kreditgivaren. Informationen bör lämpligen lämnas i samband med kreditprövningen.

Informationskyldigheten vid avslag på kreditansökan bör utökas

Enligt artikel 18.9 i det nya direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att kreditgivaren *utan dröjsmål informerar* konsumenten om att en *kreditansökan avslagits* och om det är relevant, *hänvisar* konsumenten till *tillgängliga skuldrådgivningstjänster*. Om *kreditprövningen grundar sig på automatisk behandling av personuppgifter* ska kreditgivaren *informera* konsumenten om detta. Kreditgivaren ska även informera om konsumentens *rätt till en bedömning som utförs av en människa* och om *förfarandet för att bestrida beslutet*. Artikeln saknar motsvarighet i 2008 års direktiv.

2010 års konsumentkreditlag innehåller vissa skyldigheter som näringsidkaren ska iaktta vid avslag på kreditansökan. Om en kreditansökan inte beviljas har näringsidkaren enligt 13 § en skyldighet att snarast underrätta konsumenten om orsaken till detta. Bestämmelsen har sitt ursprung i den underrättelseskyldighet vid avslag på grundval av sökningar i en databas som föreskrivs i 2008 års direktiv (artikel 9.2 i 2008 års direktiv, prop. 2009/10:242 s. 58 f.). En skyldighet att underrätta konsumenten om orsaken ansågs dock redan innan dess gälla genom kravet på att näringsidkaren i förhållande till konsumenten skulle iaktta god kreditgivningssed (prop. 1991/92:83 s. 107). I samband med genomförandet av bolånedirektivets artikel 18.5 c gjordes ett tillägg i 13 § om att underrättelsen skulle ske snarast. Artikel 18.5 c i bolånedirektivet innehåller, i likhet med det nya konsument-

kreditdirektivets artikel 18.9, en skyldighet för kreditgivaren att i de fall kreditansökan avslås *utan dröjsmål underrätta konsumenten om avslaget*. Kravet i artikel 18.9 första meningen första ledet får därför anses uppfyllt genom nämnda bestämmelse som överförs till den nya lagen.

Däremot bör det, i syfte att nå upp till artikel 18.9 första meningen andra ledet, införas en *skyldighet att hänvisa till budget- och skuldrådgivare*. Att hänvisningen till skuldrådgivningstjänster endast ska ske i relevanta fall kan anses ta sikte på de fall där avslaget grundar sig på uppgifter om att konsumenten har svårigheter att uppfylla sina betalningsförpliktelser, såsom vid betalningsanmärkningar och skulder hos Kronofogdemyndigheten. Ett avslag på en kreditansökan kan dock i sig anses vara en indikation på att konsumenten är i behov av skuld- och budgetrådgivning, och utgångspunkten bör därför vara att en hänvisning till budget- och skuldrådgivare ska ske. Det kan dock även förekomma fall då det t.ex. är uppenbart att avslaget är en följd av att konsumenten av misstag fyllt i fel uppgifter i ansökan. Det bör därför föreskrivas att näringsidkaren, i relevanta fall, hänvisar konsumenten till budget- och skuldrådgivare.

Genom att kreditgivaren uppfyller sin skyldighet enligt artikel 18.8 får kreditgivaren även anses ha *informerat konsumenten om att kreditprövningen grundar sig på automatisk behandling av uppgifter*. Den skyldighet som framgår av artikel 18.9 andra meningen får dock antas ta sikte på att denna information, vid avslag på kreditansökan, ska lämnas utan dröjsmål. I de fall avslagsbeslutet gäller en bostadskredit finns det en sådan skyldighet genom 13 § tredje meningen i 2010 års konsumentkreditlag. Denna bestämmelse genomförde artikel 18.5 c i bolånedirektivet, vars lydelse i stort överensstämmer med lydelsen i det nya konsumentkreditdirektivet. I syfte att genomföra artikel 18.9 andra meningen första ledet i det nya konsumentkreditdirektivet bör nämnda bestämmelse i den nya konsumentkreditlagen göras generellt tillämplig på samtliga kredittyper som omfattas av lagen.

Av artikel 18.9 andra meningen följer även att kreditgivaren vid automatisk behandling av uppgifter är skyldig att informera konsumenten om dennes rätt till en *bedömning som utförs av en människa och om förfarandet för att bestrida beslutet*. Skyldigheten att informera om konsumentens rätt till en bedömning som utförs av en människa framgår redan av artikel 18.8 andra stycket i det nya direktivet. Även denna skyldighet bör ta sikte på att informationen, vid avslagsbeslut, ska ges utan dröjsmål. I syfte att nå upp till det krav som det nya

direktivet uppställer i denna del bör en skyldighet för kreditgivaren att informera om konsumentens rätt att få beslutet omprövat av någon person införas i anslutning till näringsidkarens skyldighet att snarast underrätta konsumenten om orsaken till att en kredit inte beviljas.

Vid prövningen av konsumentens ekonomiska förutsättningar bör inte känsliga personuppgifter behandlas

Enligt artikel 18.3 tredje meningen i det nya direktivet får informationen som inhämtas för att bedöma konsumentens kreditvärdighet *inte innehålla känsliga personuppgifter* enligt artikel 9.1 i dataskyddsförordningen. I artikel 19.5 i det nya direktivet finns även ett förbud mot att kreditgivare och kreditförmedlare behandlar¹⁸ sådana personuppgifter som kan finnas i databaser som används för att bedöma konsumenters kreditvärdighet. Artikel 9.1 i dataskyddsförordningen föreskriver att behandling av personuppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening och behandling av genetiska uppgifter, biometriska uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person, uppgifter om hälsa eller uppgifter om en fysisk persons sexualliv eller sexuella läggning ska vara förbjuden.

Dataskyddsförordningen har som ovan nämns allmän giltighet. I samband med att dataskyddsförordningen tillkom gjordes en översyn för att säkerställa att bl.a. kreditupplysningslagen endast innehöll bestämmelser som var tillåtna vid sidan av förordningen (se prop. 2017/18:120). Det betyder att även om det saknas en bestämmelse i konsumentkreditlagen som förbjuder behandling av känsliga personuppgifter är utgångspunkten ändå att det inte är tillåtet att hantera sådana personuppgifter vid tillämpning av lagen. Det får också anses vara en självklarhet att flertalet av de uppgifter som anges i artikel 9.1 i dataskyddsförordningen inte har någon relevans för en kreditgivares behov av att bedöma om en sökt kredit ska beviljas. I skälen ges uppgifter om cancer som exempel på sådan uppgift om hälsa som inte bör inkluderas i kreditgivarens underlag (skäl 55).

Dataskyddsförordningen innehåller dock, till skillnad från det nya konsumentkreditdirektivet, även undantag till huvudregeln att behandling av känsliga personuppgifter är förbjuden. Behandling tillåts exem-

¹⁸ Jfr artikel 4.2 i dataskyddsförordningen.

pelvis om det är nödvändig med hänsyn till ett viktigt samhällsintresse som står i proportion till det eftersträvade syftet, är förenligt med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehåller bestämmelser om lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen (artikel 9.2 g).

Med stöd av detta undantag finns det i svensk rätt möjlighet att i kreditupplysningsverksamhet behandla uppgifter om förvaltarskap enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken (6 § första stycket andra meningen kreditupplysningslagen). En uppgift om förvaltarskap kan nämligen anses utgöra en känslig personuppgift enligt artikel 9.1 i dataskyddsförordningen, eftersom vissa slutsatser genom detta kan dras om personens hälsotillstånd (se vidare om detta i prop. 2023/24:23 s. 129 ff.). På så sätt har det säkerställts att det finns lagstöd för att nödvändiga uppgifter om förvaltarskap får hanteras i kreditupplysningsverksamhet. Frågan är om artikel 18.3 och 19.5 i det nya direktivet, som inte innehåller någon hänvisning till undantaget i artikel 9.2 i dataskyddsförordningen, hindrar att kreditgivare och kreditförmedlare behandlar uppgifter om förvaltarskap.

Det bör inledningsvis konstateras att en uppgift om förvaltarskap i förhållande till andra känsliga personuppgifter till viss del har en annan karaktär. Regleringen om förvaltarskap är i likhet med konsumenträttslig reglering en skyddslagstiftning. Förvaltarskap anordnas i syfte att tillgodose det hjälp- och skyddsbehov som kan föreligga på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande (11 kap. 4 och 7 §§ föräldrabalken). En person med förvaltare har mycket begränsade möjligheter att själv ingå avtal eller förfoga över sin egendom. Att en kreditgivare får kännedom om att en konsument är satt under förvaltarskap är alltså en viktig del i ett fungerande förvaltarskap. Det har därför ansetts viktigt att en sådan uppgift kan behandlas i kreditupplysningssammanhang, och i förlängningen av kreditgivare och kreditförmedlare.

En kreditupplysning är uppgifter, omdömen eller råd som lämnas till ledning för bedömning av någon annans kreditvärdighet eller vederhäftighet i övrigt i ekonomiskt hänseende (2 § kreditupplysningslagen). Informationen i en kreditupplysning är framförallt inriktad på ekonomiska förhållanden som kan ligga till grund för en prövning av konsumentens ekonomiska förutsättningar, men ofta ingår även andra uppgifter om mer personliga omständigheter, såsom civilstånd (jfr prop. 1973:155 s. 139 och prop. 2017/18:120 s. 15).

Artikel 18 tar sikte på regler om kreditgivarens skyldighet att göra en bedömning av konsumentens kreditvärdighet utifrån information om konsumentens finansiella och ekonomiska förhållanden. Även artikel 19.5 reglerar databaser med uppgifter som används för att bedöma konsumenters kreditvärdighet. En uppgift om förvaltarskap bedöms dock inte ha någon relevans för kreditprövningen, det vill säga bedömningen av personens ekonomiska förutsättningar att fullgöra ett åtagande enligt ett kreditavtal. En uppgift om förvaltarskap tar i stället sikte på personens rättskapacitet och bör endast användas i syfte att säkerställa att konsumenten har de rättsliga förutsättningarna att ingå kreditavtalet. Artikel 18.3 och 19.5 i det nya direktivet bör därför inte anses hindra att näringsidkaren i syfte att kontrollera personens rätt att ingå avtal behandlar en uppgift om förvaltarskap.

Det anges dock inte uttryckligen i 6 § första stycket kreditupplysningslagen att en uppgift om förvaltarskap endast får behandlas för att bedöma personens rättskapacitet. För att säkerställa ett korrekt genomförande av artikel 18.3 och 19.5 i det nya direktivet bör det därför förtydligas att uppgifter om förvaltarskap endast får behandlas i syfte att kontrollera rätten att ingå avtal. Genom detta säkerställs att känsliga personuppgifter, såsom förvaltarskap, inte behandlas vid prövningen av konsumentens ekonomiska förutsättningar.

Medlemsstaternas möjlighet att kräva sökning i databas bör inte utnyttjas

Medlemsstaterna ges enligt artikel 18.11 en möjlighet att kräva att kreditgivare gör en bedömning av konsumenternas kreditvärdighet på grundval av en sökning i relevant databas. Kreditprövningen får dock inte uteslutande grundas på konsumentens kredithistorik. Bestämmelsen saknar motsvarighet i 2008 års direktiv.

En sådan skyldighet finns för närvarande inte i svensk rätt. Många kreditgivare inhämtar dock redan kreditupplysningar. Det huvudsakliga argumentet för att uppställa ett krav på en sökning i en databas kan anses vara att det på så sätt ska säkerställas att kreditprövningarna håller en viss kvalitet, bl.a. genom att andra kreditåtaganden upptäcks.

Om ett krav på att inhämta en kreditupplysning ska vara ändamålsenligt bör det dock säkerställas att en sådan upplysning innehåller information som på ett korrekt och fullständigt sätt återger konsumentens ekonomiska situation. Det finns dock enligt nuvarande

system inget samlat register som garanterar en helhetsbild av konsumenters skuldsituation, se vidare avsnitt 5.8.2 nedan. Detta talar mot att det är motiverat att införa ett sådant krav. Det kan även framstå som mindre naturligt att uppställa ett sådant krav när det saknas reglering som säkerställer tillgången till en sådan databas. Ett krav på att alltid inhämta en kreditupplysning, även för krediter till ett mindre belopp, skulle också riskera att stämma mindre bra överens med principen om uppgiftsminimering, dvs. att de personuppgifter som behandlas ska vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas (artikel 5.1 c i dataskyddsförordningen). Med hänsyn till nuvarande ordning bör valmöjligheten i 18.11 inte utnyttjas.

Det bör alltså inte uppställas krav på att kreditgivaren alltid gör en sökning i en relevant databas. Kreditprövningens kvalitet får anses säkerställas på ett lämpligare sätt genom kreditgivarens skyldighet att göra en grundlig kreditprövning i konsumentens intresse och därvid inhämta nödvändiga och relevanta uppgifter om konsumentens ekonomiska förhållanden. Det får även anses mer ändamålsenligt att bedömningen av vilken information som anses nödvändig och relevant sker utifrån vilket slags kredit det rör sig om, kreditavtalets löptid och belopp samt kreditens risker för konsumenten, och inte utifrån vilken källa denna information inhämtas från.

Vissa kredittyper bör fortfarande undantas

Av de kredittyper som omfattas av 2010 års konsumentkreditlag är det endast räntefria kortfristiga kreditköp som undantas från kravet på kreditprövning. Bland dessa återfinns fakturakrediter och förlöpande avtal, som även fortsättningsvis, i den utsträckning som det nya konsumentkreditdirektivet tillåter, bör undantas från detta krav. Det har inte framkommit skäl att numera undanta värdepapperskrediter från reglerna om kreditprövning.

Till viss del är de utökade kraven på kreditprövning redan gällande rätt för bostadskrediter. I andra delar föreslås nu bestämmelser där det finns liknande lydelse i bolånedirektivet som inte togs in i lag vid genomförandet av det direktivet. En stor del av förändringarna saknar dock motsvarighet i bolånedirektivet och frågan är om det finns skäl att låta dessa krav gälla även för bostadskrediter. Förändringarna

i dessa delar består av bestämmelsen om att kreditprövningen ska ske i konsumentens intresse, kravet på att kreditprövningen vid en gemensam ansökan ska ske utifrån konsumenternas gemensamma förutsättningar, förbudet mot att behandla känsliga personuppgifter, konsumentens rättigheter i samband med en helt automatisk kreditprövning samt den utökade informationsskyldigheten vid ett avslag på kreditansökan. Det kan antas att den verksamhet som bedrivs med bostadskrediter i många fall redan når upp till flera av dessa krav. Ett regelverk som gäller generellt underlättar också tillämpningen och tillsynen över bestämmelserna. Det har heller inte framkommit skäl mot att låta förändringarna gälla för bostadskrediter. Med hänsyn till detta bör bostadskrediter inte undantas från de förändrade kraven på kreditprövning.

5.8.2 Reglering av databaser för kreditprövning

Förslag: I kreditupplysningslagen införs en bestämmelse om att ett kreditupplysningsföretag inom 30 dagar från registrering av en betalningsförsummelse eller ett kreditmissbruk ska informera den fysiska personen som avses med uppgiften. Informationen ska avse uppgift om registreringen och om personens rättigheter enligt 11 och 12 §§ kreditupplysningslagen samt dataskyddsförordningen.

Bedömning: Det nya konsumentkreditdirektivets krav på åtkomst till databaser, att databaser ska innehålla information om konsumentens försenade återbetalningar, kredittypen och kreditgivarens identitet, kreditgivarens underrättelseskyldighet när en kreditansökan avslås på grund av en sökning i en databas, informationens kvalitet, och på klagomålsförfaranden tillgodoses genom gällande rätt.

Skälen för förslaget och bedömningen

Allmänt om reglerna kring databaser i direktivet

I artikel 19 finns bestämmelser kring de databaser som används vid kreditprövningar. Bestämmelsen motsvaras av artikel 9 i 2008 års direktiv. I 2008 års direktiv tog regleringen i huvudsak sikte på att säker-

ställa att kreditgivare från alla medlemsstater skulle få tillgång till databaserna och att konsumenter skulle underrättas om de på grund av en sökning i en databas fått avslag på sin kreditansökan. Vid genomförandet av 2008 års direktiv infördes i 13 § i 2010 års konsumentkreditlag en underrättelseskyldighet för näringsidkaren i de fall ett avslag på en kreditansökan berodde på en sökning i en databas. I övriga delar ansågs direktivet inte kräva någon särskild åtgärd (prop. 2009/10:242 s. 58 f.).

Genom det nya direktivet har bestämmelsen om databaser till viss del ändrat karaktär. Den reglerar nu inte endast konsumentens rättigheter när sådana databaser används och medlemsstaternas skyldigheter att se till att kreditgivare inte diskrimineras. Bestämmelsen tar numera även sikte på kreditdatabasleverantörernas verksamhet (se skäl 57). Den reglerar vilka kreditgivare som ska ha åtkomst till databaserna, vad databaserna ska innehålla, databasleverantörernas skyldigheter att upprätthålla en viss kvalitet på informationen och informera konsumenten om registrerade uppgifter samt konsumentens rätt att ifrågasätta innehållet i databaserna.

Regleringen av databaser i en svensk kontext

I Sverige finns det inget register som ger en helhetsbild av konsumentens skuldsituation. Det finns inte heller någon offentlig kreditdatabasleverantör. Databasleverantörer med information om kreditavtal utgörs i en svensk kontext av kreditupplysningsföretag, vars verksamhet i huvudsak regleras av kreditupplysningslagen (1973:1173).

Den som har Integritetsskyddsmyndighetens tillstånd att bedriva kreditupplysningsverksamhet får för kreditupplysningsändamål samla in uppgifter om fysiska personer och lagra dem i ett eget register (3 och 5 §§ kreditupplysningslagen). En kreditupplysningsverksamhets register kan innehålla uppgifter om såväl krediter som andra skulder. Uppgifterna kan samlas in från offentliga register och från kreditgivare. När det gäller uppgifter från kreditgivare är utgångspunkten att de uppgifter om enskildas förhållanden som hanteras i verksamheten omfattas av tystnadsplikt (se t.ex. 1 kap. 10 § lag om bank- och finansieringsrörelse och 13 § lag om viss verksamhet med konsumentkrediter). Genom kreditupplysningslagen möjliggörs dock att vissa kreditgivare utväxlar sådana uppgifter om enskildas förhållanden

som annars skulle omfattas av sekretessen (5 a § kreditupplysningslagen). Om en kreditupplysning begärs av en sådan kreditgivare finns det alltså lagliga förutsättningar att inom vissa ramar inkludera fler uppgifter än om en kreditupplysning begärs av exempelvis en hyresvärd.

Det är dock frivilligt för en kreditgivare att utväxla sådan information om sina kunder. Den information om krediter som registreras hos kreditupplysningsföretagen är därför inte heltäckande. I denna krets ingår inte heller varu- och tjänsteleverantörer som själva finansierar en kredit eller inkassobolagen. Kreditupplysningslagen reglerar inte heller vilka uppgifter som ska ingå i en upplysning, utan innehåller endast vissa begränsningar för användandet av känsliga personuppgifter samt uppgifter om kreditförsummelser och kreditmissbruk (se 6–7 a §§ kreditupplysningslagen). Vilka uppgifter som kreditupplysningsföretaget i övrigt kan samla in styrs av företagets tillstånd, dataskyddsförordningen samt offentlighets- och sekretesslagen (se vidare SOU 2023:38 s. 401 ff.).

Kreditupplysningslagen syftar i första hand till att undanröja riskerna för att sådant informationsutbyte medför otillbörliga intrång i den kreditsökandens personliga integritet (prop. 1973:155 s. 1). Lagen innehåller bland annat bestämmelser om vilka företag som får ta del av innehållet i kreditupplysningsföretagens register, en skyldighet att gallra, rätta, komplettera och radera uppgifter samt en skyldighet att lämna en kreditupplysningskopia till den fysiska person som avses med upplysningen.

Reglerna om åtkomst till kreditupplysningar motsvarar direktivets krav

Enligt såväl 2008 års direktiv som det nya direktivet har medlemsstaterna en skyldighet att vid gränsöverskridande krediter säkerställa att kreditgivare från andra medlemsstater på samma villkor som nationella kreditgivare får *tillgång till databaser* som används för att bedöma konsumenters kreditvärdighet (artikel 9.1 i 2008 års direktiv och artikel 19.1 i det nya direktivet). Detta ska gälla såväl för offentliga som privata databaser (artikel 19.3 i det nya direktivet).

Någon bestämmelse som hindrar att kreditgivare från andra medlemsstater får tillgång till uppgifterna på samma villkor som nationella kreditgivare finns inte. Det bör inte heller finnas anledning till att detta grundläggande krav inom EU-rätten lagfästas (jfr prop. 2009/10:242

s. 59 och prop. 2015/16:197 s. 96). Gällande rätt bedöms därför motsvara de krav som uppställs i artikel 19.1 i det nya direktivet.

Enligt artikel 19.2 ska medlemsstaterna säkerställa att *endast de kreditgivare som står under den nationella behöriga myndighetens tillsyn* och som fullt ut *uppfyller kraven i dataskyddsförordningen* har åtkomst till databaserna. Det saknas motsvarande bestämmelse i 2008 års direktiv.

Artikeln får anses innebära ett krav på att en kreditgivare (som erbjuder en kredittyp som omfattas av direktivets tillämpningsområde), för att få tillgång till kreditupplysningar, måste uppfylla kraven i dataskyddsförordningen och i förhållande till denna förordning stå under tillsyn. Som ovan konstaterats (avsnitt 5.8.1) är dataskyddsförordningen direkt tillämplig i Sverige och som utgångspunkt tillämplig vid all behandling av personuppgifter (se artikel 2 i dataskyddsförordningen). I samband med att dataskyddsförordningen tillkom gjordes som ovan nämns en översyn för att säkerställa att bl.a. kreditupplysningslagen endast innehöll bestämmelser som var tillåtna vid sidan av förordningen (se prop. 2017/18:120). På svenskt territorium är Integritetskyddsmyndigheten tillsynsmyndighet enligt dataskyddsförordningen (artikel 55 i dataskyddsförordningen och 3 § förordningen [2018:219] med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning). Myndigheten har befogenhet att utöva tillsyn i enlighet med artikel 58.1–3 i dataskyddsförordningen och kan i vissa fall ta ut sanktionsavgifter (6 kap. 1 och 2 §§ lagen [2018:218] med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning). Gällande rätt får sammanfattningsvis anses säkerställa att de kreditgivare som omfattas av direktivet och som får tillgång till kreditupplysningar står under tillsyn och uppfyller kraven enligt dataskyddsförordningen. Det bedöms därför inte krävas någon åtgärd för att genomföra artikel 19.2 i det nya direktivet.

Kreditgivarens underrättelseskyldighet när krediten inte beviljas kan behållas oförändrad

Om kreditansökan avslås på grund av en sökning i en databas finns det i likhet med 2008 års direktiv en skyldighet för kreditgivaren att utan onödigt dröjsmål och kostnadsfritt informera konsumenten om resultatet av sökningen med uppgifter om den databas där sökningen skett (artikel 9.2 i 2008 års direktiv och artikel 19.6 i det nya direk-

tivet). Enligt det nya direktivet ska informationen även inkludera *de kategorier av uppgifter som beaktats*.

Om en kredit inte beviljas ska som ovan berörs näringsidkaren enligt 13 § i 2010 års konsumentkreditlag snarast underrätta konsumenten om orsaken till detta. Om det beror på uppgifter som härrör från en extern databas ska näringsidkaren enligt bestämmelsen också *underrätta konsumenten om uppgifterna* och vilken databas som används. Skyldigheten tillkom vid genomförandet av 2008 års direktiv och ger konsumenten rätt att, utöver den kreditupplysningskopia som ett kreditupplysningsföretag enligt 11 § kreditupplysningslagen är skyldigt att tillhandahålla, erhålla viss information också från kreditgivaren. Skyldigheten att konsumenten enligt artikel 9.2 i 2008 års direktiv skulle underrättas om resultatet av sökningen ansågs motsvara de uppgifter som framgår av en kreditupplysning. Näringsidkarens skyldighet att enligt nuvarande reglering underrätta konsumenten om uppgifterna som ligger till grund för avslaget får anses nå upp till det krav som uppställs i artikel 19.6 i det nya direktivet och bör fortsatt gälla enligt den nya konsumentkreditlagen. Att denna information ska vara kostnadsfri får anses framgå av den allmänna bestämmelsen om kostnadsfri information. Någon ytterligare åtgärd bedöms därför inte krävas för att i denna del genomföra det nya direktivet.

Information om kreditavtal i databaser

Enligt artikel 19.4 i det nya direktivet ska de databaser som innehåller information om kreditavtal för konsumenter åtminstone innehålla information om *konsumenternas utestående kreditfordringar, om typen av kredit och om kreditgivarens identitet*¹⁹. Bestämmelsen syftar till att öka ömsesidigheten (skäl 57). Det saknas motsvarande bestämmelser i 2008 års direktiv.

Som ovan berörts saknas det i svensk rätt en reglering kring ett register som ger en helhetsbild av en konsuments skuldsituation. Kreditupplysningslagen uppställer heller inga krav på vilken information som ska finnas tillgänglig hos ett kreditupplysningsföretag, tvärtom avser lagen att begränsa sådant informationsutbyte. Detta ligger i linje med att kreditupplysningslagen är en kompletterande reglering till

¹⁹ Den svenska versionen av direktivet lyder ”konsumenternas *relevanta* utestående kreditfordringar”. Ordet *relevanta* återfinns dock inte i andra språkversioner såsom den engelska, tyska och franska.

dataskyddsförordningen, som föreskriver att principen om uppgiftsminimering ska gälla vid behandling av personuppgifter. Principen innebär att uppgifterna ska vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas (artikel 5.1 c i dataskyddsförordningen). Kreditupplysningslagen möjliggör dock att kreditgivarna under vissa omständigheter frivilligt utväxlar uppgifter. Frågan är om det krävs någon åtgärd för att nå upp till de krav som uppställs i artikel 19.4 i det nya direktivet.

Kravet på information om konsumentens utestående kreditfordringar får anses innebära ett krav på att det, beträffande de kreditavtal som finns registrerade i databasen, ska finnas information om konsumentens försenade återbetalningar av krediten (jfr skäl 57).²⁰ Kreditupplysningslagen tillåter att en kreditupplysning innehåller uppgifter om vissa försenade återbetalningar, nämligen betalningsförsummelser och kreditmissbruk.

Med hänsyn till den stora betydelse som tillmäts betalningsförsummelser har det i konsumentens intresse uppställts vissa krav som ska tillförsäkra att uppgifterna i en kreditupplysning är rättvisande och tillförlitliga (prop. 1973:155 s. 89 och 97). En kreditupplysning om en konsument får därför innehålla uppgifter om betalningsförsummelser som slagits fast genom en domstols eller en annan myndighets avgörande eller åtgärd, eller som har lett till ett inledandebeslut om skuldsanering eller F-skuldsanering, till betalningsinställelse, konkursansökan eller ackord (7 § kreditupplysningslagen). Om en betalningsförsummelse varit föremål för rättslig prövning eller lett till att en myndighet vidtagit viss åtgärd talar detta starkt för att uppgiften är rättvisande och tillförlitlig (jfr prop. 1973:155 s. 25). Det får anses förenligt med det nya direktivet att upprätthålla ett sådant krav eftersom direktivet inte föreskriver vem eller vad som ska avgöra när en återbetalning ska anses vara försenad.

Inom den slutna krets av företag som bedriver verksamhet med tillstånd från Finansinspektionen är det även tillåtet att enligt 7 § andra stycket utväxla uppgifter om kreditmissbruk, om kredittagaren i avsevärd utsträckning överskridit gällande kreditgräns eller på något annat sätt allvarligt missbrukat krediten. Med kreditmissbruk avses att någon utnyttjar en kredit utan att vara berättigad till det, såsom

²⁰ Jfr även den engelska lydelsen "information on consumers' arrears in repayment of credit" och den tyska lydelsen "Informationen über Zahlungsrückstände von Verbrauchern bei der Rückzahlung von Krediten", samt den engelska lydelsen av skäl 57 "... credit databases should as a minimum hold information on consumers' arrears in repayment of the credit ..."

övertrassering av en kreditgräns eller att falska uppgifter lämnats inför beviljandet av krediten (prop. 1996/97:65 s. 44 och 68). Även ett krav på att missbruket ska vara allvarligt för att få registreras i databasen får anses förenligt med direktivet. Absoluta merparten av de kreditgivare som omfattas av konsumentkreditdirektivet kommer enligt utredningens förslag att driva sin verksamhet med tillstånd (se avsnitt 5.19). Dessa kreditgivare får därför utväxla uppgifter även om kreditmissbruk.

För de flesta kredittyper som omfattas av direktivet finns det alltså enligt kreditupplysningslagen möjlighet att utväxla uppgifter om försenade återbetalningar för beviljade krediter. I de fall en kreditgivare lämnar information om ett kreditavtal kan uppgift om betalningsförsummelse eller kreditmissbruk utväxlas. Informationen kan även innehålla uppgift om typen av kredit och om kreditgivarens identitet. Det skulle kunna argumenteras för att ett tydligt genomförande av artikel 19.4 i det nya direktivet kräver en reglering som föreskriver att det i databaserna som används vid informationsutbytet ska finnas information om kreditgivarens namn och organisationsnummer, vilken slags kredit det rör sig om samt betalningsförsummelser och kreditmissbruk avseende krediten. Gällande rätt innebär dock att uppgifter om kreditmissbruk och betalningsförsummelse utväxlas och i den mån sådant informationsutbyte sker innehåller databasen information om försenade återbetalningar av beviljade krediter, kreditgivarens identitet och kredittyp. Det bedöms därför inte krävas någon åtgärd för att nå upp till kravet i artikel 19.4. En sådan bedömning säkerställer även att databaserna innehåller adekvat och relevant information som inte är för omfattande i förhållande till ändamålet med kreditupplysningsverksamhet.

Kreditupplysningslagen uppfyller direktivets krav på den information som finns i registret och rätten till klagomålsförfaranden

Det nya direktivet uppställer även krav på att informationen i databaser som innehåller kreditavtal ska hålla en viss kvalitet. Databasleverantörer ska enligt artikel 19.7 första meningen ha rutiner för att säkerställa att informationen i deras databaser är *aktuell och korrekt*. Det ska även enligt artikel 19.8 i det nya direktivet säkerställas att det finns *klagomålsförfaranden* för att underlätta för konsumenter att ifrågasätta innehållet i databaserna, inklusive sådan information som

kommer från en tredje part. Det saknas motsvarande bestämmelser i 2008 års direktiv.

Kreditupplysningslagen innehåller bestämmelser som tar sikte på att kreditupplysningsverksamhet ska ha rutiner för att säkerställa att informationen i deras register är aktuell och korrekt. Enligt 5 § ska kreditupplysningsverksamhet bedrivas så att den *inte leder till att oriktiga eller missvisande uppgifter lagras eller lämnas ut*. Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet har också enligt 8 § en skyldighet att *gallra* en uppgift om en fysisk person, när det inte längre är nödvändigt att bevara uppgiften med hänsyn till ändamålet med behandlingen. En uppgift om skuldsanering ska som huvudregel gallras senast fem år efter den dag då inledandebeslutet meddelades eller om uppgifter gäller F-skuldsanering senast tre år efter den dagen. För övriga uppgifter om fysiska personer som inte är näringsidkare ska uppgiften gallras senast tre år efter den dag då den omständighet inträffade eller det förhållande upphörde som uppgiften avser. En uppgift om en begäran om eller ett utlämnande av en kreditupplysning ska dock gallras senast ett år efter den dag då begäran framställdes. För uppgifter som inhämtats från Kronofogdemyndigheten gäller enligt fjärde stycket vissa särskilda regler.

När det gäller kravet enligt artikel 19.8 på klagomålsförfaranden innehåller 12 § kreditupplysningslagen regler kring *rättelse, komplettering och radering* av uppgifter som behandlas i kreditupplysningsverksamhet. Genom bestämmelsen föreskrivs en skyldighet för den som bedriver kreditupplysningsverksamhet att utreda en misstanke om att en uppgift är oriktig, missvisande eller strider mot lagen eller dataskyddsförordningen. Detta under förutsättning att uppgiften behandlats i verksamheten eller lämnats i en kreditupplysning de senaste tolv månaderna. En sådan utredning torde många gånger initieras av den fysiska person som uppgiften rör (jfr prop. 1973:155 s. 114). Om misstanken besannas och uppgiften förekommer i ett register finns det en skyldighet att rätta, komplettera eller radera uppgiften. Har uppgiften förekommit i en kreditupplysning ska rättelse eller komplettering som huvudregel skickas till dem som inom den senaste tolv månadersperioden fått del av uppgiften. Om frågan om rättelse eller liknande tagits upp på initiativ av den som uppgiften avser ska personen kostnadsfritt underrättas om huruvida en sådan åtgärd vidtagits. På begäran har personen även rätt till information om vem som fått en rättelse eller komplettering av en kreditupplysning.

Gällande rätt får anses innebära ett krav på att det finns rutiner för att säkerställa att den registrerade informationen är aktuell och korrekt och bedöms nå upp till kravet på klagomålsförfaranden för att ifrågasätta innehållet i en databas. Någon åtgärd bedöms därför inte krävas för att nå upp till kravet i artikel 19.7 första meningen och artikel 19.8 i det nya direktivet.

Enligt artikel 19.5 får kreditgivare och kreditförmedlare *inte behandla personuppgifter från sociala nätverk* som kan finnas i databaser som används för att bedöma konsumenters kreditvärdighet. Uppgifter om fysiska personer får enligt 5 § kreditupplysningslagen inte leda till otillbörligt intrång i den personliga integriteten och får endast samlas in för kreditupplysningsändamål. I samma bestämmelse finns även en hänvisning till artikel 5 i dataskyddsförordningen som bl.a. föreskriver att uppgifterna ska vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas (principen om uppgiftsminimering). Gällande rätt får härigenom anses säkerställa att uppgifter från sociala nätverk inte behandlas av näringsidkaren i samband med inhämtandet av kreditupplysningar.

En fysisk person ska ha rätt till information när uppgift om betalningsförsummelse eller kreditmissbruk registreras

Enligt artikel 19.7 andra meningen i det nya direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att konsumenter inom 30 dagar efter registrering i en databas av eventuella utestående kreditfordringar *informeras om registreringen och sina rättigheter enligt dataskyddsförordningen*. Reglerna saknar motsvarighet i 2008 års direktiv.

När en kreditupplysning om en fysisk person lämnas ut har den som avses med upplysningen enligt 11 § kreditupplysningslagen rätt till ett skriftligt meddelande med viss information, bland annat de uppgifter, omdömen och råd som upplysningen innehåller. Rätten till information är alltså kopplad till att uppgifter från registret lämnas ut. Det saknas dock enligt kreditupplysningslagen rätt till information i samband med att uppgifter om eventuella utestående kreditfordringar registreras. Med utestående kreditfordringar bör, i enlighet med ovan, avses betalningsförsummelse och kreditmissbruk. För att säkerställa att konsumenterna informeras inom 30 dagar efter registreringen av betalningsförsummelse och kreditmissbruk bör en sådan skyldighet införas i anslutning till 11 § kreditupplysningslagen. Vidare bör infor-

mationen avse uppgifter om den registrerades rättigheter i enlighet med dataskyddsförordningen. Den registrerades rättigheter framgår av artikel 12–23 i dataskyddsförordningen. Delar av artikel 12 samt artikel 14 gäller dock inte i kreditupplysningsverksamhet och vissa rättigheter enligt artiklarna 16 och 17 har också begränsats i sådan verksamhet (prop. 2017/18:120 s. 29, 34, 56 och 57). Den registrerade har i stället enligt 11 § kreditupplysningslagen rätt till en kreditupplysningskopia. Vidare finns det i 12 § kreditupplysningslagen en skyldighet att vidta rättelse, radering eller komplettering (se ovan). Det bör därför föreskrivas att information ska lämnas om rättigheterna enligt 11 och 12 §§ kreditupplysningslagen samt dataskyddsförordningen.

5.9 Förbud mot kopplingsförbehåll

Förslag: Bestämmelsen som förbjuder att näringsidkaren kräver att konsumenten, för att få en bostadskredit, också måste köpa andra finansiella produkter eller tjänster görs generellt tillämplig på alla krediter i den nya konsumentkreditlagen. Undantaget för villkor om att konsumenten måste ansluta sig till en annan tjänst som möjliggör betalning av krediten ska dock endast gälla för bostadskrediter. Förbudet ska inte gälla för värdepapperskrediter.

Bedömning: Möjligheten i artikel 14.3 att ge kreditgivare rätt att kräva att konsumenten har en försäkring med anknytning till kreditavtalet bör inte utnyttjas.

Skälen för förslaget och bedömningen

Artikel 14 i det nya direktivet reglerar kopplingsförbehåll och paketeringsförfaranden. Bestämmelsen saknar motsvarighet i 2008 års direktiv. Det finns dock en reglering i artikel 12.1, 12.2 a och 12.4 i bolånedirektivet som i princip motsvarar artikel 14.1–3 i det nya konsumentkreditdirektivet. Bolånedirektivets bestämmelser har i dessa delar genomförts i 13 c § i 2010 års konsumentkreditlag, som innehåller bestämmelser specifika för bostadskrediter.

Enligt huvudregeln i det nya direktivet ska medlemsstaterna tillåta paketeringsförfaranden men förbjuda kopplingsförbehåll (artikel 14.1

i det nya direktivet). Paketeringsförfarande definieras som ett erbjudande eller försäljning av ett kreditavtal i ett paket med andra separata finansiella produkter eller tjänster där kreditavtalet också görs tillgängligt för konsumenten separat men inte nödvändigtvis på samma villkor som när det paketeras med dessa andra produkter eller tjänster (artikel 3.16 i det nya direktivet). Kopplingsförbehåll definieras som erbjudande eller försäljning av ett kreditavtal i ett paket med andra separata finansiella produkter eller tjänster där kreditavtalet inte görs tillgängligt för konsumenten separat (artikel 3.15 i det nya direktivet). Bestämmelsen syftar till att förhindra att konsumenter ingår kreditavtal som inte är i deras bästa intresse samtidigt som det tillåts att produkter erbjuds i paket på ett sätt som kan vara fördelaktigt för konsumenten (skäl 47).

Nuvarande reglering saknar en generellt tillämpbar bestämmelse som når upp till de krav som uppställs i artikel 14.1. För bostadskrediter föreskrivs i 13 c § första stycket första meningen i 2010 års konsumentkreditlag att näringsidkare inte får ställa upp som villkor för att bevilja en bostadskredit att konsumenten också köper andra finansiella produkter eller tjänster. Genom att denna bestämmelse görs generellt tillämplig för samtliga krediter som faller in under den nya konsumentkreditlagen uppnås de krav som uppställs i artikel 14.1 i det nya direktivet och en sådan utvidgning av bestämmelsen föreslås därför (se om bestämmelsens andra stycke i avsnitt 5.7.4).

Medlemsstaterna får dock tillåta ett kopplingsförbehåll som innebär att kreditgivare begär att konsumenter öppnar eller upprätthåller ett betal- eller sparkonto, om detta inte påverkar tillämpningen av konkurrensrätt (artikel 14.2 i det nya direktivet). Det enda syftet med ett sådant konto ska dock vara att (a) bygga upp kapital för att återbetala krediten, (b) avbetala krediten, (c) slå samman resurser för att erhålla krediten eller (d) ställa ytterligare säkerhet till kreditgivaren i händelse av betalningsförsummelse. Genom bestämmelsen tillåts sådana finansiella tjänster eller produkter, exempelvis kontokrediter, som inte kan erbjudas separat eftersom de är en integrerad del av kreditavtalet.

Artikel 14.2 innebär att medlemsstaterna har en valmöjlighet att tillåta att näringsidkaren uppställer villkor om att konsumenten öppnar ett konto med visst syfte. Som anförs i direktivets skäl skulle ett sådant villkor möjliggöra integrerade produkter, såsom kontokrediter (skäl 47). Å andra sidan skulle dessa trots ett generellt förbud mot

kopplingsförbehåll kunna erbjudas till konsumenten som paketlösningar. Om kreditgivaren skulle önska att konsumenten väljer en sådan paketlösning kan detta återspeglas i prissättningen. Ett generellt förbud mot kopplingsförbehåll skulle alltså inte innebära ett förbud mot integrerade kreditprodukter. Om valmöjligheten nyttjas skulle risken också öka för att konsumenter ingår kreditavtal som inte är i deras bästa intressen.

Vid genomförandet av bolånedirektivet framfördes att det utan kopplingsförbehåll får antas vara enklare för konsumenten att jämföra olika erbjudanden. Samtidigt framhölls att ett uppställt villkor om att konsumenten öppnar eller upprätthåller ett betal- eller sparkonto bör vara förenat med begränsade kostnader för konsumenten. Det framhölls vidare att en sådan lösning torde innebära praktiska fördelar för konsumenten och kreditgivaren. Av denna anledning tilläts näringsidkaren ställa upp som villkor att konsumenten öppnar ett konto eller ansluter sig till en annan tjänst som möjliggör betalning av krediten (13 c § första stycket andra meningen i 2010 års konsumentkreditlag och prop. 2015/16:197 s. 85).

Samma skäl kan göras gällande för andra krediter än bostadskrediter. En reglering med allmän giltighet får också anses enklare att tillämpa. En näringsidkare bör därför även för andra krediter få ställa upp som villkor att konsumenten öppnar ett konto som möjliggör betalning av krediten. Däremot är det enligt det nya konsumentkreditdirektivet inte möjligt att uppställa krav på att konsumenten ansluter sig till en annan tjänst. Valmöjligheten i artikel 14.2 bör alltså utnyttjas och utredningen föreslår därför att även denna bestämmelse, såvitt avser villkor om att konsumenten öppnar ett konto, görs generellt tillämpbar.

Medlemsstaterna får vidare tillåta kopplingsförbehåll som ger kreditgivare rätt att kräva att konsumenten har en försäkring med anknytning till kreditavtalet. Det bör dock i detta sammanhang nämnas att ett förbud mot kopplingsförbehåll inte bör anses ta sikte på att förbjuda att kreditgivaren uppställer krav på att en säkerhet är försäkrad, däremot får det som utgångspunkt anses förbjudet att kräva att konsumenten ingår ett specifikt försäkringsavtal. Om en medlemsstat tillåter kopplingsförbehåll för försäkringar måste kreditgivaren i så fall acceptera alla försäkringsgivare som ger en motsvarande garanti nivå jämfört med den som kreditgivaren föreslår, utan att detta påverkar villkoren för krediten som erbjuds (artikel 14.3 i det nya direktivet). I de fall sådana krav på försäkring uppställs ska medlemsstaterna kräva

att personuppgifter om konsumenters diagnos av onkologiska sjukdomar inte används efter en viss tidsperiod, dock längst 15 år från den medicinska behandlingen avslutades (artikel 14.4 i det nya direktivet). När krav på försäkring uppställs har konsumenten vidare rätt till en betänketid om tre dagar utan att detta påverkar villkoren för den erbjudna krediten (artikel 14.5 i det nya direktivet). Konsumenten ska också informeras om denna betänketid.

2010 års konsumentkreditlag innehåller inte någon motsvarande bestämmelse. I bolånedirektivet finns en liknande möjlighet i artikel 12.4 som inte utnyttjades vid genomförandet av det direktivet. Detta motiverades bl.a. med att kopplingsförbehåll gör det svårare för konsumenten att jämföra kreditavtal (prop. 2015/16:197 s. 85). Till skillnad från ett krav på att konsumenten öppnar ett konto kan det antas att ett krav på försäkring skulle vara förenade med beaktansvärda kostnader för konsumenten. Bestämmelsen får anses syfta till att ge kreditgivaren ytterligare säkerhet för krediten. Detta skäl bör dock inte anses särskilt tungt vägande eftersom kreditgivaren har möjlighet att på andra sätt minimera riskerna med sin kreditgivning. Eftersom det inte heller i övrigt framkommit skäl som talar för att näringsidkaren ska få uppställa villkor om att konsumenten har en försäkring med anknytning till kreditavtalet bör valmöjligheten i artikel 14.3 inte utnyttjas. Därmed kräver inte heller artikel 14.4 och 14.5 någon åtgärd.

Det saknas skäl att undanta fortlöpande avtal och fakturakrediter från bestämmelsen om kopplingsförbehåll. Värdepapperskrediter bör dock med hänsyn till kredittypens karaktär undantas från bestämmelsens tillämpningsområde.

5.10 Förbud mot underförstått samtycke

Förslag: Det ska införas ett krav på att avtalsbundenhet ska tydliggöras före konsumentens accept av ett kreditavtal eller ett avtal om en kompletterande tjänst till ett sådant avtal, samt ett krav på att konsumenten uttryckligen accepterar kreditavtalet. Om kraven inte är uppfyllda ska konsumenten inte vara bunden av kreditavtalet.

Bedömning: Det nya konsumentkreditdirektivets förbud mot beviljande av krediter utan föregående beställning tillgodoses genom gällande rätt. Det krävs därför ingen åtgärd för att genomföra denna del av direktivet.

Skälen för förslaget och bedömningen

Artikel 15 och 17 i det nya direktivet uppställer krav på att ett kreditavtal ska föregås av ett uttryckligt och aktivt samtycke från konsumenten. Bestämmelserna syftar till att förhindra metoder som är skadliga för konsumenten, såsom översändande av icke beställda förhandsgodkända kreditkort eller en ensidig höjning av gränsen för en kontokredit (skäl 51). Reglerna saknar motsvarighet i 2008 års direktiv.

Medlemsstaterna ska enligt direktivet förbjuda att en kredit beviljas *utan föregående beställning och uttryckligt medgivande* från konsumenten (artikel 17 i det nya direktivet). Medlemsstaterna ska vidare säkerställa att kreditgivare och kreditförmedlare inte utgår från att konsumenten samtycker till ingåendet av kreditavtal eller köp av kompletterande tjänster som presenteras i form av *standardalternativ*, såsom förkryssade rutor (artikel 15.1 i det nya direktivet). Om ett samtycke ska lämnas i rutor ska detta ges genom en *entydig och tydlig bekräftande handling* som gör det möjligt att fastställa ett frivilligt, specifikt, informerat och otvetydigt godkännande av innehållet i och innebörden av alternativen i rutorna (artikel 15.2 i det nya direktivet).

Konsumentkreditlagstiftningen uppställer enbart krav på viss dokumentation av kreditavtalet (se avsnitt 5.7.5 ovan) och innehåller inte några generella formkrav för avtals ingående. Enbart för vissa kreditavtal som ingås vid telefonförsäljning uppställs ett skriftlighetskrav för avtalsingående (3 kap. 4 § distansavtalslagen). Hur ett kreditavtal i övrigt

ingås regleras av allmänna avtalsrättsliga regler (jfr prop. 2009/10:242 s. 60 och 61 samt s. 102). Sådana avtalsrättsliga regler återfinns bl.a. i lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område (avtalslagen). Att det i svensk rätt inte är möjligt att åstadkomma avtalsbundenhet genom att ålägga motparten en förpliktelse att svara på ett anbud (s.k. negativ avtalsbindning), framgår motsatsvis av 8 § andra stycket avtalslagen. Bestämmelsen reglerar vilka skyldigheter en anbudsmottagare har att svara på ett anbud. I bestämmelsens andra stycke anges att underlåtenhet att avböja anbud endast i vissa fall, när det är särskilt stadgat, kan anses som ett antagande av anbudet. Ett uteblivet svar är alltså inte liktydigt med accept utan det krävs något mer för att avtalsbundenhet ska uppstå.

Mot denna bakgrund krävs det ingen åtgärd för att nå upp till kravet enligt artikel 17 i det nya direktivet, eftersom det enligt gällande rätt inte är möjligt att ingå ett kreditavtal utan föregående beställning och uttryckligt medgivande från konsumenten. Denna bedömning stämmer även överens med den bedömning som gjordes vid genomförandet av artikel 27 i konsumenträttighetsdirektivet. Denna artikel föreskriver att konsumenten inte ska vara betalningsskyldig för leverans av varor eller tillhandahållande av tjänster som sker utan föregående beställning. Gällande rätt ansågs vid genomförandet uppfylla direktivets krav i den delen (prop. 2013/14:15 s. 32 och 158).

När det gäller kravet på ett aktivt samtycke enligt artikel 15 saknas det enligt gällande rätt motsvarande bestämmelser som är generellt tillämpliga på kreditavtal. Lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden (avtalsvillkorlagen) innehåller dock en liknande reglering. Lagen tar närmast sikte på att reglera oskäligen avtalsvillkor i konsumentförhållanden (se t.ex. 1 och 3 §§), men innehåller även en bestämmelse om konsumentens bundenhet till tilläggsavgifter. Bestämmelsen föreskriver att ett avtalsvillkor som innebär att konsumenten ska betala mer än vad som angetts i avtalet är utan verkan om konsumenten *inte uttryckligen har godkänt avtalsvillkoret*, och återbetalning ska ske om konsumenten redan betalat enligt ett sådant villkor (13 §). Denna bestämmelse genomför artikel 22 i konsumenträttighetsdirektivet. Artikel 22 föreskriver att näringsidkaren inte får utgå från att konsumenten samtycker genom att tillämpa standardval som konsumenten är tvungen att avvisa utan artikeln uppställer ett krav på konsumentens uttryckliga samtycke. Direktivet gäller inte finansiella tjänster men vid genomförandet av artikeln ansågs det inte

finnas skäl att undanta några konsumentavtal från bestämmelsens tillämpningsområde (prop. 2013/14:15 s. 63).

Bestämmelsen i avtalsvillkorlagen träffar dock inte tillämpningsområdet för artikel 15 i det nya direktivet. Det kan diskuteras om sådana förkryssade rutor inte i många fall skulle anses oskäligen enligt 36 § avtalslagen (jfr prop. 2013/14:15 s. 63). För att säkerställa ett korrekt genomförande av direktivet och att sådana standardval inte ska kunna göras gällande mot konsumenten bör det dock införas en uttrycklig bestämmelse om detta. Bestämmelsen bör lämpligen införas i den nya konsumentkreditlagen. Bestämmelsen bör utformas med liknande konsumenträttslig lagstiftning som förebild.

Utöver regleringen i avtalsvillkorlagen finns det en bestämmelse i distansavtalslagen som föreskriver att om ett distansavtal ingås på en webbplats, är konsumenten bunden av en beställning som medför en betalningsförpliktelse endast om *förpliktelsen har tydliggjorts före beställningen och konsumenten uttryckligen har påtagit sig förpliktelsen* (2 kap. 9 § distansavtalslagen). Denna bestämmelse genomför artikel 8.2 i konsumenträttighetsdirektivet som innehåller ett krav på ett uttryckligt medgivande från konsumenten.

För bestämmelserna i avtalsvillkorlagen och distansavtalslagen föreskriver det bakomliggande direktivet att följderna av att bestämmelserna inte följs ska vara att konsumenten inte är bunden av avtalet. Någon sådan skyldighet föreskrivs inte i det nya konsumentkreditdirektivet. En sådan följd skulle dock kunna införas i enlighet med artikel 44.1 i det nya direktivet, som föreskriver att medlemsstaterna ska fastställa sanktioner för överträdelser av de nationella bestämmelser som antagits enligt direktivet. Ändamålet med artikel 15 får anses vara att skydda konsumenten från att ovetandes ingå kreditavtal. Det framstår därför som naturligt att följderna vid en överträdelse är att konsumenten inte är bunden av avtalet (se i övrigt om sanktioner i avsnitt 5.21).

Sammanfattningsvis bör det införas en reglering som säkerställer att ingåendet av ett kreditavtal alltid är resultatet av ett aktivt val från konsumentens sida. Mot denna bakgrund bör det i den nya konsumentkreditlagen föreskrivas att konsumenten är bunden av ett kreditavtal eller ett avtal om en kompletterande tjänst till ett sådant avtal, endast om avtalsbundenheten har tydliggjorts före accepten och konsumenten uttryckligen har accepterat avtalet. Kravet bör gälla alla kredittyper som faller in under lagen.

Det kan i detta sammanhang även nämnas att det finns en likartad marknadsföringsrättslig reglering i 7 a kap. 1 § betaltjänstlagen. Bestämmelsen föreskriver att om en konsument som köper varor eller tjänster online kan välja ett betalningssätt som innebär att en kredit inte lämnas, ska betaltjänstleverantören se till att ett sådant betalningssätt visas först. Enligt bestämmelsen får ett betalningssätt som innebär att en kredit lämnas inte heller vara förvalt, om det finns andra betalningssätt. Under utredningens arbete har frågan om att flytta denna reglering till den nya konsumentkreditlagen lyfts. Detta är en fråga som inte ingår i utredningens uppdrag att genomföra det nya konsumentkreditdirektivet. Utredningen är i och för sig oförhindrad att överväga andra närliggande frågor. Det har inte varit möjligt att behandla denna fråga inom ramen för uppdraget. Med anledning av att frågan lyfts som angelägen kan det dock finnas skäl att utreda den i ett annat sammanhang.

5.11 Rådgivningstjänster

Förslag: Bestämmelserna om information och dokumentation av rådgivning om bostadskrediter i 2010 års konsumentkreditlag görs i den nya konsumentkreditlagen generellt tillämpliga. Det införs en skyldighet för näringsidkaren att, i de fall en kredit innebär en särskild risk för konsumentens ekonomiska förhållanden, upplysa konsumenten om detta. Definitionen av rådgivning flyttas från lagen om verksamhet med bostadskrediter till den nya konsumentkreditlagen. Konsumenten ska, för andra krediter än bostadskrediter, få välja i vilken tillgänglig, läsbar och varaktig form som konsumenten ska ta emot den information som en näringsidkare ska lämna när rådgivning erbjuds.

Den nya konsumentkreditlagens bestämmelser om rådgivning ska inte gälla för värdepappers- och fakturakrediter samt fortlöpande avtal.

De näringsrättsliga bestämmelserna om rådgivning i lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter görs generellt tillämpliga. Det gäller även undantaget från rådgivningsförbudet för andra än kreditgivare och kreditförmedlare avseende rådgivning som sker vid enstaka tillfällen i samband

med verksamhet som regleras av bestämmelser i lag eller annan författning eller av etiska regler som avser yrkesverksamheten i fråga.

Bedömning: Utöver undantaget från rådgivningsförbudet för andra än kreditgivare och kreditförmedlare bör valmöjligheterna i artikel 16 i det nya konsumentkreditdirektivet inte utnyttjas.

Skälen för förslaget och bedömningen

Allmänt om regleringen

Artikel 16 i det nya direktivet innehåller bestämmelser om rådgivningstjänster som kreditgivare och kreditförmedlare kan tillhandahålla. Bestämmelsen saknar motsvarighet i 2008 års direktiv. Däremot finns det avseende bostadskrediter en liknande reglering i artikel 22 i bolånedirektivet, som genomförts i 51, 52 och 54 §§ i 2010 års konsumentkreditlag samt i 1 kap. 5 § och 4 kap. 8–10 §§ lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter. Dessa bestämmelser gäller enbart för bostadskrediter. Det finns även regler om rådgivning i andra närliggande lagar såsom lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution och lagen (2003:862) om finansiell rådgivning till konsumenter. Däremot finns det i svensk rätt ingen motsvarande reglering om rådgivningstjänster när det gäller de konsumentkrediter som omfattas av det nya konsumentkreditdirektivet. För att genomföra regleringen i det nya konsumentkreditdirektivet bedöms det därför krävas åtgärder. Eftersom regleringen om rådgivning i det nya konsumentkreditdirektivet motsvarar regleringen i bolånedirektivet föreslås de rådgivningsbestämmelser som för närvarande gäller specifikt för bostadskrediter göras tillämpliga även på de krediter som omfattas av det nya konsumentkreditdirektivets tillämpningsområde. Genomförandet bör därmed ske med utgångspunkt i den begreppsbildning och systematik som gäller för bostadskrediter. När det gäller regleringen om information och dokumentation av rådgivning bör den, i den nya konsumentkreditlagen, placeras tillsammans med övriga bestämmelser om information respektive dokumentation.

Enligt skälen är syftet med det nya konsumentkreditdirektivets reglering av rådgivningstjänster att se till att rådgivningen sker i konsumentens bästa intresse. Genom regleringen ska det säkerställas att

konsumenter förstår beskaffenheten hos de tjänster som tillhandahålls genom att de upplyses om vad som utgör rådgivningstjänster och om sådana tjänster tillhandahålls. Med hänsyn till den vikt som konsumenter fäster vid termerna rådgivning och rådgivare ges medlemsstaterna en möjlighet att förbjuda användningen av dessa eller liknande termer för kreditgivare och kreditförmedlare som tillhandahåller sådana tjänster. Genom artikeln införs även skyddsåtgärder för att säkerställa att produktutbud och ersättningsarrangemang motsvarar konsumentens förväntningar när rådgivningen beskrivs som oberoende. (Skäl 50.)

Begreppet rådgivningstjänster

Rådgivningstjänster definieras som personliga rekommendationer som ges till en konsument avseende en eller flera kreditavtalstransaktioner och som utgör en verksamhet som är skild från beviljandet av en kredit och från kreditförmedlingsverksamhet (artikel 3.17). Detta motsvarar den definition av rådgivningstjänster som återfinns i artikel 4.12 i bolånedirektivet.

Vid genomförandet av bolånedirektivet infördes en definition av rådgivning i 1 kap. 7 § lagen om verksamhet med bostadskrediter. Enligt denna bestämmelse avses med rådgivningstjänster personliga rekommendationer till en konsument om bostadskreditavtal. Begreppet definieras på liknande sätt i 1 kap. 4 c § lagen om värdepappersmarknaden som genomför MiFID II²¹ (se vidare prop. 2016/17:162 s. 257 f.). Begreppet rådgivningstjänster har även innan genomförandet av dessa direktiv använts på samma sätt i svensk rätt (se prop. 2002/03:133 s.13).

Det kan diskuteras vad som avses med det andra ledet i definitionen av rådgivningstjänster, att tjänsten ska utgöra en verksamhet som är skild från beviljandet av en kredit och från kreditförmedlingsverksamhet. Med hänsyn till syftet med bestämmelsen kan ledet inte anses ta sikte på att begreppet inte ska omfatta rekommendationer som leder fram till att en kredit beviljas. Sambandet mellan de personliga rekommendationerna och beviljandet av en kredit eller kreditförmedlingsverksamhet torde inte heller ha någon betydelse för konsumentens behov av information och de krav som i konsumentens intresse uppställs på rådgivningstjänsterna. Det andra ledet får

²¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU av den 15 maj 2014 om marknader för finansiella instrument och om ändring av direktiv 2002/92/EG och av direktiv 2011/61/EU.

mot denna bakgrund ses som en anvisning om att ett beviljande eller erbjudande av en kredit inte i sig ska ses som rådgivning, vilket stämmer överens med den bedömning som gjordes vid genomförandet av bolånedirektivet (se prop. 2015/16:197 s. 132).

I avsnitt 5.2 föreslås att lagen om verksamhet med bostadskrediter ska byta namn till lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter och vara tillämplig även på de krediter som omfattas av det nya konsumentkreditdirektivet. Definitionen av begreppet rådgivning i 1 kap. 7 § i nämnda lag bör därmed ändras på så sätt att begreppet innebär personliga rekommendationer till en konsument om kreditavtal. Med hänsyn till systematiken i lagstiftningen bör definitionen dock flyttas till den nya konsumentkreditlagen och en hänvisning dit bör införas i lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter.

Det bör införas viss informationskyldighet

Kreditgivare och kreditförmedlare är enligt artikel 16.1 skyldiga att lämna viss information om rådgivningstjänster. Enligt bestämmelsen ska medlemsstaterna kräva att kreditgivaren och kreditförmedlaren i samband med en viss transaktion uttryckligen underrättar konsumenten om huruvida rådgivningstjänster tillhandahålls eller kan tillhandahållas konsumenten.

Bolånedirektivet innehåller en motsvarande bestämmelse (artikel 22.1) som har genomförts i 51 § första meningen i 2010 års konsumentkreditlag. Bestämmelsen föreskriver att konsumenten ska upplysas om huruvida näringsidkaren erbjuder rådgivning om bostadskrediter. Enligt bestämmelsens andra mening ska upplysningen lämnas senast när näringsidkaren inhämtat upplysningar om konsumentens ekonomiska och personliga förhållanden samt konsumentens önskemål och särskilda krav. Vid genomförandet av bolånedirektivets bestämmelse anfördes att det av direktivet inte framgår vid vilken specifik tidpunkt informationen ska lämnas utan endast att detta ska ske i samband med en viss transaktion. Det anfördes vidare att förtydligandet i bestämmelsens andra mening syftar till att ange en tidpunkt som ger näringsidkaren utrymme att fatta ett välgrundat beslut om huruvida rådgivning kan erbjudas och att detta även gynnar konsumenter eftersom näringsidkaren vid denna tidpunkt har tillräckligt

med information för att råden ska vara goda (prop. 2015/16:197 s. 106). Samma skäl kan göras gällande för de krediter som omfattas av konsumentkreditdirektivet. Genom att i den nya konsumentkreditlagen göra bestämmelsen generellt tillämplig på de krediter som faller in under lagen uppfylls de krav som uppställs i artikel 16.1 i det nya direktivet. En sådan reglering bör därför införas. Vilka som får tillhandahålla rådgivning framgår av 1 kap. 5 § i den föreslagna lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter.

En kreditgivare eller en kreditförmedlare som tillhandahåller rådgivningstjänster ska, innan sådana tjänster tillhandahålls eller innan ett avtal om sådana tjänster ingås, enligt artikel 16.2 i det nya direktivet lämna vissa uppgifter till konsumenten. Uppgifterna ska dels avse huruvida rekommendationer kommer att baseras enbart på eget produktutbud eller på ett brett produktutbud från hela marknaden, dels i tillämpliga fall uppgift om den avgift som ska betalas av konsumenten för rådgivningstjänsterna eller, om beloppet för den avgiften inte kan fastställas när informationen ska lämnas, den metod enligt vilken avgiften beräknas. Uppgifterna ska lämnas på papper eller på annat varaktigt medium som konsumenten valt och kan lämnas i form av kompletterande förhandsinformation enligt artikel 10.6 andra stycket, vilket innebär att de kan lämnas i ett separat dokument som bifogas till blanketten för standardiserad europeisk konsumentkreditinformation.

Det finns även i denna del en liknande bestämmelse i bolånedirektivet (artikel 22.2). Denna bestämmelse har genomförts i 52 § i 2010 års konsumentkreditlag. Där föreskrivs att en näringsidkare som erbjuder en konsument rådgivning om bostadskrediter ska informera konsumenten om (1) vilket produktsortiment som rådgivningen utgår från, (2) hur stor avgift som konsumenten ska betala för rådgivningen, eller, om beloppet inte kan fastställas, metoden för att beräkna avgiften, och (3) huruvida rådgivningen är oberoende. Vid genomförandet av bolånedirektivet ansågs frågan huruvida rådgivning är oberoende hänga samman med vilket produktutbud som rådgivningen utgår från. Även om en sådan upplysningsskyldighet inte föreskrivs i bolånedirektivet infördes en sådan skyldighet därför i bestämmelsen. Enligt bestämmelsens andra stycke ska informationen lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten och ges i rimlig tid innan ett avtal om rådgivning ingås eller, om ett sådant avtal inte ska ingås, innan några råd lämnas.

För att genomföra artikel 16.2 i det nya direktivet bör, i den nya konsumentkreditlagen, en bestämmelse som motsvarar 52 § i 2010 års konsumentkreditlag införas och göras generellt tillämplig. En bestämmelse om att informationen ska omfatta uppgifter om huruvida rådgivningen är oberoende får anses möjlig genom artikel 16.2 a och 16.4 fjärde stycket. För att säkerställa ett korrekt genomförande av artikel 16.2 i det nya konsumentkreditdirektivet bör det vidare, avseende andra krediter än bostadskrediter, föreskrivas att informationen ska lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form *som är tillgänglig och som konsumenten väljer*. I övrigt får bestämmelsen anses motsvara de krav som uppställs i artikel 16.2 i det nya direktivet.

Enligt artikel 16.5 i det nya direktivet ska medlemsstaterna kräva att kreditgivare och kreditförmedlare varnar en konsument när ett kreditavtal kan medföra en särskild risk för konsumenten med hänsyn till dennes ekonomiska situation. Det kan diskuteras i vilka situationer denna bestämmelse är tillämplig. Dess utformning talar för att den ska ses som en form av obligatorisk rådgivning i de fall kreditgivaren eller kreditförmedlaren identifierar sådana risker. Det får också från ett konsumentskyddsperspektiv anses omotiverat att begränsa skyldigheten till de situationer när rådgivning erbjuds. Bestämmelsens placering talar dock för att denna bestämmelse endast ska tillämpas i de fall rådgivningstjänster tillhandahålls. Skyldigheten bör därför endast gälla för en näringsidkare som erbjuder rådgivning. Många kreditavtal medför en risk för konsumentens ekonomiska situation. I bestämmelsen får det dock genom hänvisningen till särskilda risker anses ligga ett krav på att risken i det specifika fallet anses särskilt framträdande.

Det saknas en bestämmelse i 2010 års konsumentkreditlag som uttryckligen föreskriver att näringsidkaren har en skyldighet att varna konsumenten för riskfyllda avtal. Om det av omständigheterna skulle framgå att krediten är ofördelaktig för konsumenten får det dock enligt gällande rätt, och kravet på att näringsidkaren iakttar god kreditgivningssed, följa att omständigheterna i ett enskilt fall kan vara sådana att näringsidkaren bör avråda konsumenten från att ingå ett kreditavtal (prop. 2009/10:242 s. 53, jfr även prop. 2015/16:197 s. 91). Att en sådan skyldighet redan finns enligt gällande rätt får också stöd av att Finansinspektionens allmänna råd om krediter i konsumentförhållanden (FFFS 2023:20) anger en skyldighet att i vissa fall avråda konsumenten från att ingå ett kreditavtal i. Enligt de allmänna råden

ska kravet på att iaktta god kreditgivningssed anses innebära att kreditgivaren bör avråda konsumenten från att ta en kredit om det av omständigheterna i det enskilda fallet framgår att krediten är ofördelaktig för konsumenten, till exempel med hänsyn till typen av kredit eller kreditens återbetalningstid. Av god kreditgivningssed följer även att näringsidkaren ska ge de förklaringar som konsumenten behöver. Konsumenten kan exempelvis behöva förklaringar för att kunna välja mellan olika slag av krediter eller för att kunna beräkna alla kostnader för krediten. Detta bidrar ytterligare till att konsumenten får förståelse för de risker som ett kreditavtal kan vara förknippat med. Vidare bör förtydligandet av kravet på att kreditprövningen ska ske i konsumentens intresse (se avsnitt 5.8.1) bidra till att de krediter som konsumenter erbjuds som regel inte är av sådan art att de medför en särskild risk för konsumenten. Slutligen kan även den föreslagna skyldigheten för näringsidkaren, att vid rådgivning ta rimlig hänsyn till risker för konsumenten som kan uppstå under kreditavtalets löptid (se vidare nedan), anses bidra till att detta krav upprätthålls.

Det kan mot bakgrund av ovanstående argumenteras för att såväl en näringsidkare som erbjuder rådgivning som andra näringsidkare enligt gällande rätt alltid har en skyldighet att varna konsumenten i de fall en kredit innebär en särskild risk för konsumentens ekonomiska förhållanden. För att säkerställa ett korrekt genomförande av artikel 16.5 bör det dock införas en uttrycklig skyldighet för en näringsidkare som lämnar rådgivning. En sådan skyldighet bör framgå av den bestämmelse som i övrigt reglerar den särskilda informations-skyldighet som en näringsidkare har vid rådgivning. En sådan skyldighet får anses förenlig med bolånedirektivet och bestämmelsen görs därför generellt tillämplig (se artikel 22.5 i bolånedirektivet som dock inte är en obligatorisk skyldighet, jfr prop. 2015/16:197 s. 135 f.).

Det bör införas krav på upprätthållandet av en viss standard

När rådgivningstjänster tillhandahålls ställer det nya direktivet krav som ska säkerställa att rådgivningen håller viss kvalitet. Enligt artikel 16.3 ska kreditgivare och kreditförmedlare som tillhandahåller rådgivningstjänster (a) inhämta nödvändig information om konsumentens finansiella situation, preferenser och mål i samband med kreditavtalet, (b) utifrån denna information, som ska vara aktuell, bedöma

konsumentens ekonomiska situation med beaktande av rimliga antaganden om riskerna för konsumentens ekonomiska situation under löptiden för det rekommenderade kreditavtalet, (c) överväga ett tillräckligt stort antal kreditavtal inom sitt produktutbud och på grundval av detta rekommenderar ett eller flera kreditavtal inom detta produktutbud som är lämpliga för konsumentens behov, ekonomiska situation och personliga förhållanden, (d) agera i konsumentens bästa intresse, och (e) ge konsumenten en redogörelse av den rekommendation som getts, på papper eller på ett annat varaktigt medium som väljs av konsumenten och anges i avtalet om tillhandahållande av rådgivningstjänster.

Även i denna del saknas det reglering som är generellt tillämplig på konsumentkrediter samtidigt som det finns motsvarande reglering för bostadskrediter. Enligt 4 kap. 8 § lagen om verksamhet med bostadskrediter ska rådgivning ske med utgångspunkt i aktuella upplysningar som har inhämtats om konsumentens ekonomiska och personliga förhållanden samt önskemål och särskilda krav. Enligt 4 kap. 9 § i samma lag ska rådgivningen grundas på en bedömning av ett tillräckligt stort antal bostadskreditavtal. De bostadskreditavtal som rekommenderas ska vidare enligt bestämmelsen vara lämpliga för konsumenten med beaktande av hans eller hennes behov, ekonomiska situation och personliga förhållanden. Rådgivaren ska ta rimlig hänsyn till risker för konsumenten som kan uppstå under kreditavtalets löptid. Näringsidkaren är enligt 54 § i 2010 års konsumentkreditlag skyldig att dokumentera vilka råd som lämnats och vad som i övrigt framkommit vid rådgivningstillfället samt lämna dokumentationen i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

De regler som gäller för rådgivning av bostadskrediter motsvarar i huvudsak de krav som uppställs i artikel 16.3 i det nya direktivet. Regleringen för bostadskrediter bör därför göras generellt tillämplig. Till skillnad från bolånedirektivet ska konsumenten enligt det nya konsumentkreditdirektivet ha en möjlighet att välja vilket varaktigt medium som dokumentationen ska tas emot på och som anges i avtalet om tillhandahållande av rådgivningstjänster. Det saknas dock såväl formkrav som regler kring dokumentation för sådana rådgivningsavtal. Direktivet får därför inte anses hindra att konsumenten muntligen framför sina önskemål om varaktigt medium. För att nå upp till de krav som uppställs i artikel 16.3 e i det nya direktivet bör det dock

avseende andra krediter än bostadskrediter föreskrivas att konsumenten har möjlighet att välja vilken läsbar och varaktig form som dokumentationen ska lämnas i.

Möjligheten att förbjuda vissa termer bör inte utnyttjas

Medlemsstaterna ges genom artikel 16.4 första stycket en möjlighet att förbjuda användningen av termer som rådgivning eller rådgivare. Det är alltså inte tillhandahållandet av tjänsterna som sådana som kan förbjudas genom att utnyttja valmöjligheten i artikel 16.4, utan endast att dessa tjänster kallas för rådgivning. Ett sådant förbud kan omfatta de tjänster som kreditgivare och kreditförmedlare marknadsför och tillhandahåller. Om ett sådant förbud inte införs måste medlemsstaterna i stället införa vissa villkor för att termerna oberoende rådgivning eller oberoende rådgivare ska få användas (artikel 16.4 andra stycket). Kreditgivaren och kreditförmedlaren måste i sådana fall beakta ett tillräckligt stort antal kreditavtal (a) och kreditförmedlare får som huvudregel inte ta emot något vederlag för rådgivningstjänsterna från en eller flera kreditgivare (b). Det står också medlemsstaterna fritt att införa strängare krav för att få använda termerna oberoende rådgivning eller oberoende rådgivare (artikel 16.4 fjärde stycket).

När det gäller frågan om ett förbud mot användningen av termer som rådgivning och rådgivare kan det göras gällande att ett sådant förbud skulle vara befogat med hänsyn till den vikt konsumenter lägger vid dessa begrepp. Begreppen ger i sig intrycket av att rekommendationerna företrädesvis lämnas i konsumentens intresse. Kreditgivare och kreditförmedlare som lämnar sådana rekommendationer styrs dock även av intresset av att få och bibehålla kunder och i förlängningen av intäkter, ett intresse som inte nödvändigtvis sammanfaller med konsumentens. Ett förbud skulle därför minska risken för att konsumenten vilseleds om de överväganden som ligger bakom en rekommendation lämnad av en kreditgivare eller kreditförmedlare.

Det finns dock även argument mot att införa ett sådant förbud. Att förbjuda användningen av dessa begrepp skulle kunna medföra att problematiken kvarstår genom att snarlika begrepp används. Motsvarande förbud saknas också för andra finansiella produkter. Att begreppet rådgivning bara får användas i vissa sammanhang kan vara

svårförståeligt för konsumenter. I stället uppställs det i närliggande lagstiftning höga krav på den som tillhandahåller rådgivning. Exempelvis finns det i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden krav på att information ska lämnas om huruvida rådgivningen tillhandahålls på oberoende grund eller inte (9 kap. 17 § 1). Om oberoende rådgivning tillhandahålls får råd om egna eller närstående företags produkter inte lämnas och som huvudregel får ersättning eller en förmån från någon annan än kunden inte behållas av värdepappersinstitutet (9 kap. 20 och 22 §§ lagen om värdepappersmarknaden). Reglerna genomför MiFID II och motiverades av att minska riskerna för intressekonflikter som innebär att värdepappersinstitutets intressen styr rådgivningen i stället för kundens behov. Vid genomförandet framhölls även att många kunder har ett informationsunderläge och utgår från att rådgivare rekommenderar det som är mest lämpligt utifrån kundens behov (prop. 2016/17:162 s. 433 f.)

Vid genomförandet av bolånedirektivet, vars artikel 22.4 innehåller en motsvarande reglering som artikel 16.4 i det nya konsumentkreditdirektivet, infördes inte något förbud mot användningen av begreppet rådgivning eller rådgivare. Anledningen var att ett förbud mot termen inte bedömdes vara en effektiv åtgärd mot de ageranden som ansågs problematiska och att det skulle innebära en svårförståelig skillnad för konsumenten att termen skulle kunna användas i förhållande till andra produkter. Det ansågs dock rimligt att den som utger sig för att vara en oberoende rådgivare inte skulle kunna tjäna på att rekommendera egna produkter framför andras. En kreditgivare erbjuder alltid egna produkter eftersom denne per definition är den som lämnar kredit. En kreditförmedlare kan ha en så nära anknytning till en kreditgivare att det finns skäl att rekommendera denna kreditgivares produkter framför andras. Av denna anledning föreskrivs i 4 kap. 10 § första stycket lagen om verksamhet med bostadskrediter att en kreditgivare eller en kreditförmedlare, som verkar som ombud för eller har en nära förbindelse med en kreditgivare, inte får utge sig för att vara en *oberoende* rådgivare. Eftersom det i praktiken skulle vara svårt att upprätthålla ett oberoende om rådgivaren har ett eget intresse i förhållande till de råd som lämnas föreskrivs det också i bestämmelsens andra stycke att den som utger sig för att vara en oberoende rådgivare inte får ta emot ersättning i samband med rådgivningen från någon annan än konsumenten. (Se prop. 2015/16:197 s. 105 och s. 135.)

Ett högt konsumentskydd kan, enligt utredningens bedömning, säkerställas även utan att användandet av termer som rådgivning och rådgivare förbjuds genom att i stället uppställa krav på den som tillhandahåller rådgivning. De skäl som framfördes vid genomförandet av MiFID II och bolånedirektivet kan också göras gällande för de krediter som omfattas av det nya konsumentkreditdirektivet. En liknande reglering skulle även följa den struktur som finns i närliggande lagstiftning. Det bör därför föreskrivas att *kreditgivare och kreditförmedlare, som verkar som ombud för eller har en nära förbindelse med en kreditgivare, inte får utge sig för att vara en oberoende rådgivare*. För de kreditförmedlare som inte omfattas av detta förbud bör det föreskrivas att de *inte får ta emot ersättning i samband med rådgivningen från någon annan än konsumenten*. Genom detta säkerställs att regleringen når upp till de krav som uppställs i artikel 16.4 andra stycket b. Den föreslagna regleringen möjliggörs genom artikel 16.4 fjärde stycket som tillåter att medlemsstaterna inför strängare krav för användningen av termerna oberoende rådgivning eller oberoende rådgivare. De krav som uppställs i artikel 16.4 andra stycket a uppfylls genom det allmänna krav på att *rådgivningen ska grundas på en bedömning av ett tillräckligt stort antal kreditavtal* som föreslås ovan. Nu gällande bestämmelse i 4 kap. 10 § lagen om verksamhet med bostadskrediter kan därför oförändrad göras tillämplig även på de krediter som omfattas av det nya konsumentkreditdirektivet.

Det bör regleras vem som får tillhandahålla rådgivningstjänster

Artikel 16.6 i det nya direktivet föreskriver att medlemsstaterna ska säkerställa att rådgivningstjänster endast får tillhandahållas av kreditgivare och kreditförmedlare. Medlemsstaterna ges dock genom bestämmelsens andra stycke en möjlighet att göra undantag från denna huvudregel. Undantag får ske om dessa tjänster tillhandahålls (a) tillfälligt inom ramen för yrkesverksamhet under andra lagar eller etiska regler som inte utesluter tillhandahållandet av dessa tjänster, (b) inom ramen för konkursförvaltares förvaltning av befintliga skulder som regleras genom andra lagar, (c) i samband med förvaltning av befintliga skulder som utförs av offentliga eller frivilliga leverantörer av skuldrådgivningstjänster utan kommersiellt syfte, eller (d) av personer som är auktoriserade och står under tillsyn av behöriga myndigheter.

För att säkerställa genomförandet av artikel 16.6 första stycket krävs det att en sådan reglering införs i svensk rätt. En motsvarande bestämmelse finns för bostadskrediter i 1 kap. 5 § lagen om verksamhet med bostadskrediter. Denna bestämmelse genomför artikel 22.6 i bolånedirektivet, som innehåller en reglering motsvarande artikel 16.6 i det nya konsumentkreditdirektivet. Bestämmelsen föreskriver att det som huvudregel endast är kreditgivare och kreditförmedlare som driver verksamhet enligt lagen som får tillhandahålla rådgivning om bostadskrediter till konsumenter (1 kap. 5 § första stycket). Bestämmelsens första stycke kan därför göras tillämplig även på de krediter som omfattas av det nya konsumentkreditdirektivet.

Nästa fråga är om det bör införas några undantag till denna huvudregel. Vid genomförandet av bolånedirektivet ansågs det finnas skäl att göra undantag enligt (a) eftersom det ansågs onödigt betungande att sådana aktörer, som t.ex. kan vara advokater eller skatterådgivare, ska ansöka om tillstånd som kreditgivare eller kreditförmedlare bara för att de vid enstaka tillfällen i samband med sin yrkesutövning kan komma att lämna råd om bostadskrediter (prop. 2015/16:197 s. 133). Det föreskrivs därför i 1 kap. 5 § andra stycket lagen om verksamhet med bostadskrediter att andra än de som faller in under huvudregeln i bestämmelsens första stycke får tillhandahålla rådgivning om bostadskrediter till konsumenter endast om det sker vid enstaka tillfällen i samband med annan yrkesmässig verksamhet som regleras av bestämmelser i lag eller annan författning eller av etiska regler som avser yrkesverksamheten i fråga. Samma skäl kan göras gällande för de krediter som faller in under konsumentkreditdirektivet, även om det för vissa av dessa kredittyper bör vara sällsynt förekommande. Även bestämmelsens andra stycke bör därför tillämpas på de krediter som omfattas av det nya konsumentkreditdirektivet.

Konkursförvaltare som förvaltar en kreditgivares eller kreditförmedlars verksamhet i konkurs kommer att fortsätta bedriva verksamheten med stöd av kreditgivarens eller kreditförmedlarens tillstånd. Om konkursförvaltaren i enstaka fall lämnar rådgivning i andra fall omfattas förvaltaren i regel av undantaget för tillfällig rådgivning enligt ovan (jfr prop. 2015/16:197 s. 134). Det bör därför inte införas något undantag motsvarande (b).

Eftersom det föreslås att rådgivningsförbudet regleras i lagen om verksamheter med bostadskrediter i dess nya lydelse kommer förbudet endast att gälla näringsidkares verksamhet. Rådgivningsförbudet om-

fattar därför inte t.ex. kommunala skuldrådgivare (jfr prop. 2015/16:197 s. 134). Av denna anledning behövs det inte införas något undantag motsvarande (c). Det har heller inte framkommit skäl att utnyttja undantaget i (d).

Bestämmelserna om rådgivning bör inte heller fortsättningsvis gälla för vissa krediter

Det saknas möjlighet att göra undantag från bestämmelserna om rådgivning i det nya konsumentkreditdirektivet. De ska alltså tillämpas på alla de kredittyper som omfattas av det nya konsumentkreditdirektivets tillämpningsområde.

De regler om rådgivningstjänster som föreslås i den nya konsumentkreditlagen blir dock tillämpliga på fler kredittyper än de som omfattas av det nya direktivets tillämpningsområde. Det finns därför möjlighet att göra undantag för sådana kredittyper. En sådan kredittyp är värdepapperskrediter. Såsom ovan anförts finns det specifika regler om rådgivning för värdepapperskrediter (9 kap. 17, 20 och 22 §§ lag om värdepappersmarknaden). Dessa regler får anses ta tillvara konsumentens intressen på ett fullgott sätt. Vidare kan likartade krav i olika lagar leda till problem vid tillämpningen och tillsynen (jfr prop. 2009/10:242 s. 51). Reglerna om rådgivning i den nya konsumentkreditlagen bör därför inte gälla för värdepapperskrediter. Det kan antas att rådgivning sällan förekommer i förhållande till fakturakrediter och fortlöpande avtal. Dessa bör därför inte heller omfattas av bestämmelserna om rådgivning.

5.12 Ett övergripande hederlighetskrav

Förslag: Det övergripande kravet som gäller för kreditgivare och kreditförmedlare av bostadskrediter, om att handla hederligt, rättvist, transparent och professionellt med beaktande av konsumentens rättigheter och intressen ska göras tillämpligt även på verksamhet med de krediter som omfattas av det nya konsumentkreditdirektivets tillämpningsområde. Detsamma gäller kravet på att verksamheten ska grunda sig på information om konsumentens förhållanden och särskilda krav och på rimliga antaganden om riskerna

för konsumenten under kreditavtalets löptid. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vad en kreditgivare eller kreditförmedlare ska iaktta för att uppfylla kravet på hederlighet m.m.

Skälen för förslaget

I artikel 32.1 i det nya direktivet finns uppföranderegler som ska gälla vid tillhandahållandet av konsumentkrediter. Bestämmelsen saknar motsvarighet i 2008 års direktiv, men artikel 7.1 i bolånedirektivet innehåller en motsvarande reglering som genomförts i 4 kap. 1 § lagen om verksamhet med bostadskrediter. Även artikel 24.1 i MiFID II innehåller en liknande reglering som genomförts i 9 kap. 1 § lag om värdepappersmarknaden.

Artikel 32 i det nya direktivet, som även innehåller ersättningsregler (se avsnitt 5.13 nedan), motiveras av att det inom EU finns stora skillnader i lagstiftningen kring de affärsmetoder som tillämpas vid kreditgivning och att vissa standarder därför är väsentliga för att säkerställa en hög nivå av professionalism och service (skäl 75). Reglerna har till ändamål att ge konsumenterna förtroende för att kreditgivare och kreditförmedlare tar hänsyn till deras intressen, inklusive deras eventuella sårbarhet och svårighet att förstå produkten och regleringen ska säkra en hög grad av rättvisa, ärlighet och professionalism inom branschen, såsom ansvarsfullt beteende för att undvika metoder med negativ inverkan på konsumenter (skäl 76).

Enligt artikel 32.1 i det nya direktivet ska medlemsstaterna kräva att kreditgivaren och kreditförmedlaren handlar hederligt, rättvist, transparent och professionellt samt tar hänsyn till konsumentens rättigheter och intressen när de utför följande; (a) sammansätter kreditprodukter, (b) marknadsför kreditprodukter i enlighet med artiklarna 7 och 8, (c) beviljar, förmedlar, eller underlättar beviljande av krediter, (d) tillhandahåller rådgivningstjänster, (e) tillhandahåller kompletterande tjänster, eller (f) genomför kreditavtal. Verksamheten som avses i c och d ska grunda sig på information om konsumentens förhållande och eventuella särskilda krav som konsumenten framfört, samt rimliga antaganden om riskerna för konsumentens situation under löptiden för kreditavtalet. Verksamheten som avses i d ska även grunda sig på

den information som kreditgivaren och kreditförmedlaren i enlighet med artikel 16.3 a är skyldig att inhämta vid rådgivning.

Artikeln kan sägas fastställa en viss standard eller ett sundhetskrav som en kreditgivare och kreditförmedlare ska upprätthålla genom hela kreditprocessen. Ett krav på sundhet kan anses gälla genom konsumentkreditlagens krav på att en näringsidkare ska iaktta god kreditgivningssed (6 § i 2010 års lag). Detta krav tar dock främst sikte på förhållandet till en enskild konsument, såsom vid genomförandet av ett kreditavtal. Bestämmelsen är även av betydelse vid marknadsföring av konsumentkrediter (se avsnitt 5.6). Bestämmelsen om god kreditgivningssed bör därför härigenom anses genomföra artikel 32.1 b och f i det nya direktivet.

För kreditgivning gäller även i vissa delar på finansmarknadsområdet ett allmänt sundhets- eller hederlighetskrav. Dessa regler kan sägas ta sikte på missförhållanden i rörelsen som sådan (jfr prop. 2013/14:107 s. 52). Nedan följer en redogörelse för dessa närliggande regler.

För kreditinstitut och konsumentkreditinstitut anges att företagen ska drivas på ett sätt som är sunt (6 kap. 4 § lagen om bank- och finansieringsrörelse och 12 § lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter). Kravet på sundhet innebär bl.a. att rörelsen ska organiseras och drivas på ett sådant sätt att företagets struktur och ställning kan överblickas (jfr 6 kap. 3 § lagen om bank- och finansieringsrörelse). Syftet med bestämmelserna är att företagen ska upprätthålla en sådan kvalitetsnivå i sin rörelse att förtroendet för marknaden kan upprätthållas. Kravet är avsett att träffa överträdelser av normer i form av lagar eller andra författningar, icke bindande regler givna av myndigheter, regler från privata organ såsom branschorganisationer eller liknande samt etablerade moraliska och etiska normer (prop. 2002/03:139 del 1 s. 283 ff. och prop. 2013/14:107 s. 52 och 84).

För bostadskreditinstitut och värdepappersinstitut definieras dock kravet som ett krav på att handla hederligt, rättvist och professionellt (för bostadskreditinstitut även transparent, se 4 kap. 1 § lagen om verksamhet med bostadskrediter och 9 kap. 1 § lagen om värdepappersmarknaden). Dessa bestämmelser genomför såsom ovan nämns liknande EU-rättslig lagstiftning. Vid genomförandet av MiFID I²² (vars

²² Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG av den 21 april 2004 om marknader för finansiella instrument och om ändring av rådets direktiv 85/611/EEG och 93/6/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/12/EG samt upphävande av rådets direktiv 93/22/EEG.

artikel 19.1 innehöll motsvarande krav som nu gäller enligt artikel 24.1 i MiFID II) fanns det i 1 kap. 7 § lagen (1991:981) om värdepappersrörelse ett sundhetskrav liknande det som för närvarande gäller för kredit- och konsumentkreditinstitut. Även om det inte ansågs innebära någon skillnad i sak utmönstrades sundhetskravet samtidigt som ett krav som låg närmare direktivtexten infördes (prop. 2006/07:115 s. 578). Även vid genomförandet av bolånedirektivet utformades lagstiftningen i nära anslutning till direktivtexten.

Det finns skäl att genomföra det nya konsumentkreditdirektivet på samma sätt som närliggande lagstiftning som genomför EU-direktiv. Även för verksamhet med de krediter som omfattas av det nya konsumentkreditdirektivets tillämpningsområde bör det alltså gälla ett krav på att kreditgivare och kreditförmedlare ska handla hederligt, rättvist, transparent och professionellt, med beaktande av konsumentens rättigheter och intressen. Vidare bör det gälla ett krav på att verksamheten ska grunda sig på information om konsumentens förhållanden och särskilda krav samt rimliga antaganden om de risker för konsumenten som kan komma att uppstå under kreditavtalets löptid. Kraven bör genomföras genom att 4 kap. 1 § lagen om verksamhet med bostadskrediter i dess nya lydelse görs generell tillämplig på de verksamhet med de krediter som föreslås omfattas av lagens tillämpningsområde.

Enligt 12 § 5 i förordningen (2016:1033) om verksamhet med bostadskrediter får Finansinspektionen meddela föreskrifter om vad en kreditgivare eller en kreditförmedlare ska iaktta för att uppfylla skyldigheten ovan. Ett sådant bemyndigande motsvarar vad som gäller för annan närliggande reglering på finansmarknadsområdet och får anses bidra till att Finansinspektionen ges tillräckliga verktyg för att uppfylla sin tillsynsuppgift. Bestämmelsen bör därför även gälla för verksamhet med andra konsumentkrediter än bostadskrediter.

5.13 Ersättningssystem

Förslag: Bestämmelserna om ersättningssystem för bostadskrediter görs tillämpliga även på verksamhet med de krediter som omfattas av det nya direktivets tillämpningsområde. Finansinspektionen ska även för sådana verksamheter bemyndigas att meddela föreskrifter om vad som ska iakttas för att uppfylla kravet.

Bedömning: Möjligheterna enligt artikel 32.4–5 i det nya direktivet att förbjuda provision som betalas av kreditgivaren till kreditförmedlaren samt att förbjuda eller införa begränsningar för betalningar från en konsument till en kreditgivare eller kreditförmedlare bör inte utnyttjas.

Skälen för förslaget och bedömningen

Artikel 32.2–5 i det nya direktivet innehåller regler om kreditgivare och kreditförmedlares ersättning till personal, kreditgivares ersättning till kreditförmedlare och begränsningar av konsumentens betalningar innan ett kreditavtal ingås. Regleringen är ett utflöde av det allmänna hederlighetskravet i artikel 32.1 (se avsnitt 5.12) och syftar bl.a. till att säkerställa en lämplig hantering av de intressekonflikter som kan uppstå till följd av ersättningar (skäl 76).

Reglerna saknar motsvarighet i 2008 års direktiv och det finns inte heller någon motsvarande svensk lagstiftning som är generellt tillämplig på konsumentkrediter. En liknande reglering finns dock i artikel 7.2–5 i bolånedirektivet, som genomförts i 4 kap. 3–6 §§ lagen om verksamhet med bostadskrediter. För att nå upp till de krav som det nya konsumentkreditdirektivet ställer på ersättningsregler behöver motsvarande reglering införas för de krediter som faller in under det nya direktivets tillämpningsområde.

Enligt artikel 32.2 i det nya konsumentkreditdirektivet ska medlemsstaterna säkerställa att kreditgivares och kreditförmedlares arvodering av sin personal och kreditgivares arvodering av sina kreditförmedlare inte inkräktar på skyldigheten att agera hederligt, rättvist, transparent och professionellt. Artikel 7.2 i bolånedirektivet, som genomförts i 4 kap. 3 § lagen om verksamhet med bostadskrediter. Bestämmelsen föreskriver att kredit-

givares och kreditförmedlares system för ersättning till personal som sätter samman, erbjuder, beviljar eller förmedlar bostadskreditavtal eller ger råd om bostadskrediter, inklusive dem som direkt leder eller ansvarar för detta arbete, ska vara uppbyggt på ett sätt som inte negativt påverkar skyldigheterna enligt 1 §. Detsamma ska enligt bestämmelsen gälla för ersättningar från en kreditgivare till en kreditförmedlare. I 1 § återfinns det allmänna hederlighetskravet.

Kraven på ersättningsystem för bostadskrediter omfattar även personal i chefsposition, vilket har sin grund i hur personal definieras enligt artikel 4.11 i bolånedirektivet (se prop. 2015/16:197 s. 212 f.). Det saknas en definition av begreppet personal i det nya konsumentkreditdirektivet. En motsvarande reglering, där personal inkluderar dem som direkt leder eller ansvarar för detta arbete, får dock anses förenlig med det nya konsumentkreditdirektivet (jfr även skäl 77 som berör kunskaps- och kompetenskrav där innebörden av ”personal” ges en vid betydelse). För att säkerställa ett korrekt genomförande av direktivet bör därför bestämmelsen i 4 kap. 3 § lagen om verksamhet med bostadskrediter i dess nya lydelse göras tillämplig även för verksamhet med de konsumentkrediter som omfattas av det nya direktivet.

Medlemsstaterna ska enligt artikel 32.3 säkerställa att kreditgivarna följer vissa principer när de fastställer och tillämpar arvoderingsystem för personal som ansvarar för kreditprövningen. Kreditgivarna ska följa principerna på ett sätt och i den utsträckning som lämpar sig med hänsyn till deras storlek, interna organisation samt verksamhetens karaktär, omfattning och komplexitetsgrad. Principerna består av (a) att arvoderingsystemet ska vara förenligt med och främja en sund och effektiv riskhantering och ska inte ge incitament till risktagande som går utöver kreditgivarens tolererade risknivå, och (b) att arvoderingsystemet ska överensstämma med kreditgivarens affärsstrategi, mål, värderingar och långsiktiga intressen samt omfatta åtgärder för att undvika intressekonflikter, särskilt genom att föreskriva att arvodering inte ska vara avhängig av antalet eller andelen godkända kreditansökningar.

Bolånedirektivet innehåller en motsvarande bestämmelse (artikel 7.3). Denna har genomförts i 4 kap. 4 § lagen om verksamhet med bostadskrediter. Bestämmelsen föreskriver att kreditgivarens system för ersättning till den som utför kreditprövning av konsumenten, och till den som direkt leder eller ansvarar för detta arbete (jfr ovan), ska vara uppbyggt så att det (1) främjar en sund och effektiv

riskhantering, (2) motverkar ett överdrivet risktagande, (3) överensstämmer med kreditgivarens affärsstrategi, mål, värderingar och långsiktiga intressen, och (4) undviker intressekonflikter. Bestämmelsens lydelse får anses väl stämma överens med de krav som uppställs i artikel 32.3 i det nya konsumentkreditdirektivet och även denna reglering bör därför göras generellt tillämplig.

När kreditgivare och kreditförmedlare tillhandahåller rådgivningstjänster ska medlemsstaterna enligt artikel 32.4 säkerställa att ersättningsstrukturen för den berörda personalen inte påverkar deras förmåga att agera i konsumentens bästa intresse och att den inte är avhängig av försäljningsmål. Motsvarande reglering i bolånedirektivet har genomförts i 4 kap. 5 § lagen om verksamhet med bostadskrediter. Enligt denna bestämmelse ska kreditgivares och kreditförmedlares system för ersättning till personal som tillhandahåller rådgivning om bostadskrediter till konsumenter, inklusive dem som direkt leder eller ansvarar för detta arbete, vara uppbyggt så att personalens förmåga att agera i konsumentens bästa intresse inte påverkas negativt. Vidare får ersättningssystemen inte heller vara beroende av försäljningsmål. Även i denna del stämmer lydelsen väl överens med de krav som uppställs i det nya konsumentkreditdirektivet och bestämmelsen bör därför tillämpas även för verksamhet med de konsumentkrediter som omfattas av direktivet.

Medlemsstaterna ges enligt artikel 32.4 även möjlighet att förbjuda att provision betalas av kreditgivaren till kreditförmedlaren. Enligt artikel 32.5 har medlemsstaterna vidare möjlighet att förbjuda eller begränsa betalningar från en konsument till en kreditgivare eller kreditförmedlare innan ett kreditavtal ingås. Vid genomförandet av bolånedirektivet, som innehåller motsvarande bestämmelser, gjordes bedömningen att det inte fanns några skäl att använda sig av dessa möjligheter (prop. 2015/16:197 s. 145). Det har inte heller avseende verksamhet med de kredittyper som faller in under konsumentkreditdirektivets tillämpningsområde framkommit några skäl att nyttja dessa valmöjligheter.

När det gäller genomförandet av proportionalitetsprincipen som återfinns i artikel 32.3 och som innebär att principerna ska följas på ett sätt som lämpar sig med tanke på företagets storlek m.m., anfördes vid genomförandet av motsvarande bestämmelse i bolånedirektivet att principen framstår som en given utgångspunkt för utformningen av alla ersättningsbestämmelser som skulle införas i lagen om verksamhet med bostadskrediter. Principen gjordes därför generellt tillämplig på samtliga

bestämmelser (se 4 kap. 6 § lagen om verksamhet med bostadskrediter och prop. 2015/16:197 s. 144). Frågan är om det med hänsyn till att det nya konsumentkreditdirektivet är ett fullharmoniseringsdirektiv och att någon proportionalitetsavvägning inte föreskrivs enligt artiklarna 32.2 och 32.4 är möjligt att komma till samma slutsats även för genomförandet av ersättningsreglerna i det nya konsumentkreditdirektivet. Principernas betydelse får anses särskilt framträdande för de krav som återfinns i artikel 32.3. Det nya direktivet kan dock inte anses hindra att en proportionalitetsavvägning även görs i förhållande till artiklarna 32.2 och 32.4, särskilt eftersom dessa får anses förhållandevis allmänt hållna. Befintlig lydelse av proportionalitetsbestämmelsen i 4 kap. 6 § lagen om verksamhet med bostadskrediter bör därför göras tillämplig även på verksamhet med andra konsumentkrediter.

Finansinspektionen har bemyndigats att utfärda föreskrifter om de närmare kraven på ersättningssystem för bostadskrediter (se 7 kap. 1 § 7 lagen om verksamhet med bostadskrediter, 12 § 7 förordningen om verksamhet med bostadskrediter och FFFS 2016:69). Bemyndigandet bör även gälla för övrig verksamhet med konsumentkrediter.

5.14 Kunskap och kompetens

Förslag: Kraven på kunskap och kompetens för bostadskrediter ska göras tillämpliga även på verksamhet med de krediter som omfattas av det nya konsumentkreditdirektivets tillämpningsområde. För verksamhet med andra konsumentkrediter än bostadskrediter ska det dock göras ett tillägg om att personalen även ska ha tillräcklig kunskap om konsumenters rättigheter. Finansinspektionen ska bemyndigas att meddela föreskrifter om vad som ska iakttas för att uppfylla kraven.

Skälen för förslaget

Artikel 33 i det nya direktivet innehåller regler som ska säkerställa att personal hos kreditgivare och kreditförmedlare har lämplig kunskap och kompetens. Bestämmelsen saknar motsvarighet i 2008 års direktiv. Det finns dock en motsvarande reglering i artikel 9 i bolånedirektivet, som genomförts i 4 kap. 2 § lagen om verksamhet med bostadskredi-

ter i dess nuvarande lydelse samt genom att Finansinspektionen be- myndigats att meddela föreskrifter om vilka närmare krav som ska ställas på kunskap och kompetens (7 kap. 1 § 6 lagen om verksamhet med bostadskrediter och 12 § 6 förordningen om verksamhet med bostadskrediter samt FFFS 2016:29). Eftersom det saknas motsvarande reglering för de krediter som faller in under det nya konsumentkredit- direktivet kräver genomförandet av det nya direktivet i denna del åt- gårdar.

Regleringen i artikel 33 i det nya direktivet syftar enligt skälen till att uppnå en hög nivå av professionalism hos kreditgivare och kredit- förmedlare. Det bör därför ställas krav på att relevant kunskap och kompetens kan styrkas på företagsnivå. Minimikraven bör dock an- passas till olika typer av kreditgivare och kreditförmedlare, särskilt när dessa medverkar subsidiärt. Den personal som regleringen tar sikte på bör omfatta både personal med kundkontakt och övrig verksam- hetsstödande personal, såsom ledningspersonal och styrelseledamöter, under förutsättning att dessa har en koppling till kreditavtalsprocessen. Begreppet personal enligt direktivet omfattar dock inte personer som utför stöduppdrag, såsom personal som arbetar med personalfrågor och it-personal. (Skäl 77.)

Enligt artikel 33.1 i det nya direktivet ska medlemsstaterna säker- ställa att kreditgivare och kreditförmedlare kräver att deras personal har och uppdaterar lämpliga kunskaper och kompetens för att sätta samman, erbjuda och bevilja kreditavtal, utföra kreditförmedlings- verksamhet och tillhandahålla rådgivningstjänster. Kunskapen och kompetensen ska även omfatta de konsumenträttigheter som gäller inom handelsområdet de verkar inom. Om kreditavtalet inbegriper kompletterande tjänster ska det krävas lämpliga kunskaper och kom- petens även för dessa. Enligt artikel 33.2 i det nya direktivet ska med- lemsstaterna fastställa minimikrav på kunskap och kompetens för kredit- givare och kreditförmedlares personal.

Såsom ovan anförts innehåller bolånedirektivet en snarlik reglering. Kraven på kunskap och kompetens i bolånedirektivet är dock för- hållandevis omfattande och detaljerade. De minimikrav som uppställs i bolånedirektivet på personal preciseras i en omfattande lista, där det bl.a. uppställs krav på lämplig kunskap om värdering av säkerheter och marknaden i den relevanta medlemsstaten. Det uppställs vidare krav på att medlemsstaterna ska fastställa den lämpliga kunskaps- och kompetensnivån på grundval av yrkeskvalifikationer, såsom kompe-

tenstest, eller yrkeserfarenhet, exempelvis genom att definiera ett minsta antal yrkesverksamma år (se artikel 9 och bilaga III i bolånedirektivet). Vid genomförandet av bolånedirektivet valdes samma modell för regleringen av kunskap och kompetenskrav som för andra aktörer på finansmarknaderna, dvs. allmänt hållna bestämmelser i lag, vilka utformats nära direktivtexten, som kompletteras med ett bemyndigande att meddela föreskrifter för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer (prop. 2015/16:197 s. 140). Motsvarande reglering finns exempelvis för personal hos en näringsidkare som tillhandahåller finansiell rådgivning till konsument eller en person som bedriver försäkringsdistribution (se vidare 4 § lagen [2003:862] om finansiell rådgivning till konsumenter, förordningen [2004:17] om finansiell rådgivning till konsumenter och FFFS 2004:04 samt 2 kap. 7 § 3 samt 12 § 4 lagen [2018:1219] om försäkringsdistribution, förordning [2018:1231] om försäkringsdistribution och FFFS 2018:10). I lagen om verksamhet med bostadskrediter anges därför att kreditgivare och kreditförmedlare ska ha personal, inklusive dem som direkt leder eller ansvarar för arbetet med bostadskrediter, som har tillräcklig kunskap och kompetens för att sätta samman, erbjuda, bevilja eller förmedla bostadskreditavtal eller ge råd om bostadskrediter. Det föreskrivs vidare att personalen ska ha tillräcklig kunskap och kompetens om kompletterande tjänster som tillhandahålls tillsammans med en bostadskredit (4 kap. 2 §). Dessa krav preciseras närmare i 5 kap. i Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2016:19).

Frågan är om det finns skäl att välja samma modell även vid genomförandet av det nya konsumentkreditdirektivets kunskaps- och kompetenskrav. Kraven enligt det nya konsumentkreditdirektivet är till skillnad från bolånedirektivet allmänt hållna. De näringsidkare som omfattas av det nya konsumentkreditdirektivet är också av vitt skilda slag. Kunskaps- och kompetenskraven kan träffa allt från bankpersonal till hantverkare som erbjuder betalningsfrister överstigande 50 dagar. En allmänt hållen reglering som ligger nära direktivtexten skulle tillgodose det behov som på grund av detta finns att differentiera de krav som uppställs på näringsidkarna. Regleringen i 4 kap. 2 § lagen om verksamhet med bostadskrediter motsvarar i huvudsak de krav som uppställs i det nya konsumentkreditdirektivet. En reglering som uttryckligen inkluderar dem som direkt leder eller ansvarar för arbetet med krediter får anses väl förenligt med direktivet (jfr skäl 77 och vad som i denna del anförs i avsnitt 5.13). Regleringen bör därför även

omfatta de krediter som faller in under det nya konsumentkreditdirektivets tillämpningsområde. För att nå upp till kraven i artikel 33.1 bör det dock för verksamhet med andra konsumentkrediter än bostadskrediter göras ett tillägg om att personalen även ska ha tillräcklig kunskap om konsumenters rättigheter. Att kunskaper och kompetens ska vara uppdaterad behöver inte särskilt anges eftersom det följer av kravet på tillräckliga kunskaper.

Frågan är om det, med hänsyn till att de krav som uppställs i direktivet är allmänt hållna och eftersom det finns en stor mångfald av näringsidkare, är motiverat att genom bemyndigande möjliggöra föreskrifter som närmare anger vilka krav på kunskap och kompetens som ska uppställas för verksamhet med konsumentkrediter som faller in under det nya direktivets tillämpningsområde. Med hänsyn till den skyldighet som medlemsstaterna har enligt artikel 33.2, att fastställa minimikrav på kunskap och kompetens för kreditgivare och kreditförmedlars personal, bör ett sådant bemyndigande föreskrivas. En sådan reglering skulle även ansluta till den systematik som gäller i annan närliggande lagstiftning. Föreskrifterna bör, i enlighet med vad som anförs i skälen, anpassas till de olika typer av näringsidkare som omfattas av bestämmelsen. Det föreslås därför att det föreskrivs att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka krav som ska gälla avseende kunskap och kompetens även för denna typ av verksamhet. Vidare föreslås det att det i förordning föreskrivs att Finansinspektionen får meddela föreskrifter om sådana krav, såvitt avser de verksamheter som faller inom myndighetens tillsynsområde.

5.15 Betalningsdröjsmål och anståndsåtgärder

Förslag: Bestämmelsen om rutiner och riktlinjer vid dröjsmål med betalning ändras på så sätt att kreditgivaren när det bedöms lämpligt inte endast ska överväga utan också erbjuda alternativ till att vidta verkställighetsåtgärder. Det föreskrivs vidare att alternativet, för en kreditgivare som inte erbjuder en ny kredit som helt finansierar återbetalningen av den befintliga krediten, ska bestå av ett erbjudande om ändring av kreditavtalet.

Bestämmelsen ska inte gälla för värdepappers- och fakturakrediter eller fortlöpande avtal.

Det införs en ny bestämmelse med vissa särskilda skyldigheter för en kreditgivare som har rätt att få betalt i förtid för en kontokredit. Innan verkställighetsåtgärder vidtas för en kontokredit ska konsumenten erbjudas att betala det belopp som förfallit jämte krediträntan. Betalning ska ske genom tolv lika stora månatliga betalningar, om inte konsumenten väljer att betala tidigare.

Bedömning: Förslagen i prop. 2024/25:17 om att bestämmelserna om förlängning av löptiden görs generellt tillämplig är förenlig med direktivet. Det nya konsumentkreditdirektivets bestämmelser i övrigt om betalningsdröjsmål och anståndsåtgärder föranleder inte några författningsåtgärder.

Skälen för förslaget och bedömningen

Allmänt om betalningsdröjsmål och anståndsåtgärder

Artikel 35 i det nya direktivet innehåller regler om betalningsdröjsmål och anståndsåtgärder. Artikel 35.1 och 2 i det nya direktivet reglerar de anståndsåtgärder som en kreditgivare, när det är lämpligt, är skyldig att vidta. Artikel 35.3 och 4 i det nya direktivet, som innehåller vissa begränsningar av kreditgivarens rätt till avgifter vid konsumentens betalningsdröjsmål, berörs nedan i samband med avsnittet om åtgärder för att begränsa konsumentens kostnader (avsnitt 5.22 nedan). I artikel 35.5 i det nya direktivet finns ett förbud mot att hindra vissa överenskommelser.

Artikel 35 i det nya direktivet motsvaras av artikel 16a i 2008 års direktiv²³, som genomförts i 20 d § i 2010 års konsumentkreditlag. Artikel 35 har dock genomgått förändringar och artikel 35.5 i det nya direktivet saknar helt motsvarighet i 2008 års direktiv. Artikel 28 i bolånedirektivet²⁴ innehåller en liknande reglering, även såvitt avser artikel 35.5 i det nya konsumentkreditdirektivet.

Bestämmelsen motiveras av de betydande konsekvenser ett verkställighetsförfarande har för kreditgivare och konsumenter, och potentiellt för den finansiella stabiliteten. Av denna anledning anses det nödvändigt att kreditgivare i ett tidigt skede hanterar nya kreditrisker på ett proaktivt sätt och inför nödvändiga åtgärder för att säkerställa att

²³ Denna artikel infördes genom artikel 27.2 i kredithanteringsdirektivet.

²⁴ Artikel 28 har ändrats genom artikel 28.2 i kredithanteringsdirektivet.

de, när det är lämpligt, medger skäligen anstånd innan verkställighetsförfaranden inleds. (Skäl 79)

Kreditgivarens skyldigheter vid konsumentens dröjsmål med betalning bör anpassas till det nya direktivet

Enligt såväl det nya direktivet som 2008 års direktiv har en kreditgivare vissa skyldigheter innan ett verkställighetsförfarande inleds (artikel 35.1 i det nya direktivet och artikel 16a.1 i 2008 års direktiv). Enligt 2008 års direktiv skulle medlemsstaterna kräva att kreditgivare har *adekvata riktlinjer och förfaranden* så att de när det är lämpligt gör *sitt yttersta* för att medge skäligen anstånd innan verkställighetsförfaranden inleds. Enligt det nya direktivet ska medlemsstaterna *kräva att kreditgivaren när så är lämpligt medger skäligt anstånd* innan verkställighetsförfaranden inleds (första meningen). Anståndsåtgärderna ska enligt de båda direktiven vidtas med beaktande av konsumentens individuella omständigheter (andra meningen). I det nya direktivet preciseras att en *kreditgivare inte är skyldig att upprepat erbjuda anståndsåtgärder, utom när det är motiverat* (tredje meningen).

Av skälen till de båda direktiven framgår att bedömningen av om det är lämpligt att vidta anståndsåtgärder och om det är motiverat att erbjuda detta mer än en gång, ska ske utifrån konsumentens intressen och rättigheter, förmåga att återbetala krediten och behov av att täcka rimliga levnadskostnader. Vidare framgår av skälen att om konsumenten inte i rimlig tid svarar på ett erbjudande om anståndsåtgärder bör kreditgivaren inte vara skyldig att på nytt erbjuda sådana. (Skäl 79 i det nya direktivet och skäl 56 i kredithanteringsdirektivet.)

Enligt artikel 35.1 andra stycket i det nya direktivet ska kreditgivare som i samband med anståndsåtgärder erbjuder en ändring av avtalsvillkoren *inte vara skyldiga att göra en kreditprövning* i enlighet med artikel 18, *under förutsättning att det sammanlagda belopp som konsumenten ska betala inte höjs avsevärt* när kreditavtalet ändras. Denna bestämmelse saknar motsvarighet i 2008 års direktiv.

Enligt såväl 2008 års direktiv som det nya direktivet får anståndsåtgärderna omfatta fullständig eller partiell finansiering av kreditavtalet (artikel 16a.1 a i 2008 års direktiv och artikel 35.1 tredje stycket a i det nya direktivet). Enligt det nya direktivet *ska anståndsåtgärderna bestå av en ändring av de befintliga villkoren i ett kreditavtal, exempelvis genom (i) förlängning av kreditavtalets löptid, (ii) ändring av*

typen av kreditavtal, (iii) betalningsanstånd för samtliga eller vissa delbetalningar under en period, (iv) sänkning av krediträntan, (v) erbjudande av ett betalningsuppskov, (vi) partiella återbetalningar, (vii) valutaomräkningar, eller (viii) partiell skuldavskrivning och skuldkonsolidering. Bestämmelsen innebär en förändring i förhållande till 2008 års direktiv. Förändringen består främst av att det i 2008 års direktiv föreskrevs att anståndsåtgärderna *fick* bestå av en ändring av de befintliga avtalsvillkoren. Exemplifieringen i (iv) har också förtydligats i det nya direktivet. I 2008 års direktiv angavs i denna del att anståndsåtgärderna kunde bestå av en ändring av räntesatsen. I såväl 2008 års direktiv som i det nya direktivet ska exemplifieringen av åtgärder inte påverka tillämpningen av nationell rätt och det krävs inte heller att medlemsstaterna föreskriver alla dessa åtgärder i sin nationella rätt (artikel 16a.2 i 2008 års direktiv och artikel 35.2 i det nya direktivet).

Enligt 20 d § i 2010 års konsumentkreditlag ska en kreditgivare ha rutiner och riktlinjer för att, när det är lämpligt, *överväga* alternativ till att vidta verkställighetsåtgärder när konsumenten är i dröjsmål med en betalning enligt kreditavtalet. Kreditgivaren ska vidare vid sitt övervägande beakta konsumentens personliga omständigheter och återbetalningsförmåga. Med verkställighetsåtgärder avses en ansökan till Kronofogdemyndigheten eller en motsvarande myndighet eller domstol i ett annat land (se prop. 2023/24:23 s. 193).

Vid genomförandet av artikel 16a i 2008 års direktiv bedömdes regleringen i punkten 1 och 2 innebära ett krav på medlemsstaterna att föreskriva att kreditgivare har en lämplig ordning för att ta ställning till i vart fall vissa av de alternativ till en ansökan om verkställighet som finns eller införs i nationell rätt. De exemplifierade åtgärderna konstaterades möjliga för en kreditgivare att överväga och det bedömdes därför inte nödvändigt med en uppräkningslagtexten. Det anfördes vidare att en kreditgivares rutiner och riktlinjer bör omfatta ett rimligt antal olika åtgärder som kan vara aktuella att tillämpa vid en konsuments bristande betalning. Detta möjliggör att åtgärderna anpassas efter omständigheterna i det enskilda fallet och anpassas efter vad som bedöms vara till konsumentens bästa. (Prop. 2023/24:23 s. 79.)

Frågan är om det med hänsyn till de ändringar som artikel 35 i det nya direktivet innehåller krävs andra överväganden och åtgärder.

När det gäller ändringen i artikel 35.1 första stycket första meningen får ändringarna anses innebära en fokusförskjutning från att kreditgivaren ska ha processer för att överväga anståndsåtgärder till att kredit-

givaren under vissa förutsättningar ska vara skyldig att erbjuda sådana åtgärder. För en sådan innebörd talar också lydelsen i tredje meningen som får anses innebära ett undantag från skyldigheten att medge anståndsåtgärder. Kreditgivaren har dock fortsatt, med hänvisning till att en sådan åtgärd endast ska erbjudas om det är lämpligt, ett bedömningsutrymme. Bedömningen bör dock ske med utgångspunkt i de omständigheter som anges i skälen, dvs. konsumentens intressen, rättigheter, förmåga att återbetala krediten och behov av att täcka rimliga levnadskostnader (jfr skäl 79). I syfte att säkerställa att kreditgivare inte endast har processer på plats för att överväga alternativ till verkställighetsåtgärder utan faktiskt erbjuder sådana alternativ när det bedöms lämpligt bör bestämmelsen i förhållande till nuvarande reglering i 2010 års konsumentkreditlag ändras på så sätt att en kreditgivare ska ha rutiner och riktlinjer för att, när det är lämpligt, *erbjuda* alternativ till att vidta verkställighetsåtgärder när konsumenten är i dröjsmål med en betalning enligt kreditavtalet.

Vad gäller ändringen till att anståndsåtgärderna numera *ska* omfatta en ändring av de befintliga villkoren i ett kreditavtal kan följande anföras. Bestämmelsen i artikel 35.1 tredje stycket i det nya direktivet får anses innebära att en kreditgivare som bedömer att det är lämpligt att medge skäligt anstånd har två huvudalternativ; (a) erbjuda en ny kredit för att refinansiera kreditavtalet eller (b) ändra villkoren i det befintliga kreditavtalet. När en kreditgivare erbjuder en fullständig refinansiering av kreditavtalet finns det inte längre behov av att ändra villkoren i det ursprungliga kreditavtalet. Bestämmelsen får därför förstås som ett krav på att en kreditgivare som inte erbjuder en fullständig refinansiering ska erbjuda en ändring av avtalsvillkoren i det befintliga kreditavtalet. För att säkerställa ett korrekt genomförande av artikel 35.1 tredje stycket bör ett sådant tillägg införas i bestämmelsen. I övrigt saknas det skäl att ändra de bedömningar som gjordes vid genomförandet av artikel 16a.1 och 2 i 2008 års direktiv. Det föreslås därför i förhållande till nuvarande reglering ett tillägg om att en *kreditgivare som inte erbjuder en ny kredit som helt finansierar återbetalningen av den befintliga krediten, ska erbjuda en ändring av kreditavtalet.*

Bestämmelsen bör anses vara av näringsrättslig karaktär. Det saknas därför möjlighet för en enskild konsument att göra bestämmelsen gällande gentemot en kreditgivare. För de näringsidkare som inte uppfyller sin skyldighet att erbjuda alternativ till verkställighetsåtgärder har Konsumentverket och Finansinspektionen möjlighet att

ingripa inom ramen för tillsynsansvaret (prop. 2023/24:23 s. 79. Se vidare avsnitt 5.20 om tillsyn).

Vad avser tillägget om att *kreditgivare inte är skyldiga att upprepade gånger erbjuda konsumenten anståndsåtgärder, utom när det är motiverat* kan noteras att kreditgivaren har ett bedömningsutrymme genom att skyldigheten att erbjuda alternativ till verkställighetsåtgärder endast gäller när det är lämpligt. Förutom konsumentens intressen, rättigheter, förmåga att återbetala krediten och behov av att täcka rimliga levnadskostnader bör det vid denna bedömning kunna vägas in om sådana alternativ tidigare erbjudits och om konsumenten inte svarat på sådana erbjudanden i rimlig tid (jfr skäl 79). Det bedöms därför inte krävas någon åtgärd för att genomföra bestämmelsen i denna del.

I detta sammanhang bör även 36 a § i 2010 års konsumentkreditlag nämnas, som föreskriver att löptiden för en högkostnadskredit som huvudregel inte får förlängas mer än en gång. En förlängning tillåts dock om den inte medför kostnader för konsumenten eller om konsumenten beviljas en skälig avbetalningsplan för att kunna betala sin skuld. Bestämmelsen motiveras av att en förlängning av ett kreditavtal ofta, i förhållande till kreditbeloppet, är förknippat med relativt höga kostnader. En konsument som gång på gång förlänger löptiden för sin kredit, men som aldrig klarar av att betala kreditfordran, drabbas därmed av återkommande höga kostnader som riskerar att leda konsumenten in i djupare skuldsättning (prop. 2017/18:72 s. 32 f.). I prop. 2024/25:17 föreslås att denna bestämmelse, med undantag för bostadskrediter, ska göras generellt tillämplig på samtliga kredittyper som faller in under konsumentkreditlagens tillämpningsområde (se vidare prop. 2024/25:17 s. 30 ff. och 51). Artikel 35.1 och 2 bedöms inte hindra att denna bestämmelse behålls oförändrad, eller ändras i enlighet med propositionens förslag, eftersom förteckningen över möjliga åtgärder i artikel 35.1 tredje stycket b i det nya direktivet inte ska påverka tillämpningen av nationell rätt (artikel 35.2 i det nya direktivet). Med anledning av den bedömning som görs i avsnitt 5.22 torde det mest ändamålsenliga vara att bestämmelsen görs generellt tillämplig. Därutöver har en kreditgivare som finner det motiverat att upprepade gånger erbjuda anståndsåtgärder möjlighet att ändra avtalsvillkoren på annat sätt, eller anpassa förlängningen till villkor som medger att förlängningen upprepas.

När det gäller artikel 35.1 andra stycket i det nya direktivet, som föreskriver att en kreditgivare som huvudregel *inte ska vara skyldig*

att göra en förnyad kreditprövning vid anståndsåtgärder som innebär ändring av kreditavtalet om detta inte innebär att det sammanlagda kreditbeloppet avsevärt höjs, finns det även i denna del argument för att detta redan motsvaras av gällande rätt. Kreditgivarens skyldighet att göra en kreditprövning tar sikte på beviljandet av en kredit (12 § i 2010 års konsumentkreditlag). Detta innebär att kravet på en kreditprövning också gäller när ett kreditbelopp höjs, utan att det för den skull anses som ett helt nytt avtal. Vid genomförandet av 2008 års direktiv ansågs det dock finnas behov av att införa ett undantag från kravet på kreditprövning när en höjning av kreditbeloppet inte var väsentlig. Därav infördes andra stycket i 12 § som föreskriver att en ny kreditprövning ska göras i de fall en ökning av krediten är väsentlig (prop. 2009/10:242 s. 56). Som framgår av avsnitt 5.8.1 föreslår utredningen att denna bestämmelse överförs till den nya konsumentkreditlagen. Enligt utredningens förslag krävs alltså endast en förnyad kreditprövning om en ändring av ett befintligt kreditavtal innebär att kreditbeloppet ökas (en kredit beviljas) och endast under förutsättning att ökningen är väsentlig. Det bedöms därför inte krävas någon ytterligare åtgärd för att genomföra artikel 35.1 andra stycket i det nya direktivet.

Enligt artikel 35.5 i det nya direktivet får medlemsstaterna *inte hindra parterna i ett kreditavtal från att komma överens om att återlämnande eller överföring till kreditgivaren av varor som omfattas av ett kombinerat kreditavtal eller intäkter från försäljningen av sådana varor är tillräckligt för att återbetala krediten*. Svensk rätt reglerar endast under vilka förutsättningar en kreditgivare har möjlighet att göra ett avtalsvillkor om återtaganderätt vid kreditköp gällande (38 och 39 §§ i 2010 års konsumentkreditlag som inte bedöms påverkas av det nya direktivet och därför flyttas oförändrade till den nya konsumentkreditlagen). Något hinder mot att träffa sådana överenskommelser som avses i artikel 35.5 i det nya direktivet finns inte i dessa bestämmelser eller i övrigt i svensk rätt (jfr prop. 2015/16:197 s. 186). Det bedöms därför inte krävas någon åtgärd för att genomföra artikel 35.5 i det nya direktivet.

Vissa särskilda skyldigheter vid kontokrediter

När en kontokredit minskas eller sägs upp ska medlemsstaterna enligt artikel 24.4 i det nya direktivet kräva att kreditgivaren, innan verkställighetsförfarande inleds och utan ytterligare kostnad, erbjuder konsumenten möjlighet att återbetala det belopp som utnyttjats i den utsträckning det överstiger det minskade beloppet, eller vid uppsägning hela det utnyttjade beloppet. Vidare ska en sådan återbetalning göras i tolv lika stora månatliga avbetalningar, såvida inte konsumenten väljer att återbetala tidigare, till den kreditränta som gäller för kontokrediten. I artikel 25.5 i det nya direktivet finns en likalydande reglering för överskridanden. Regleringen saknar motsvarighet i 2008 års direktiv och i svensk lagstiftning. Det krävs därför åtgärder för att genomföra bestämmelsen.

Eftersom ett överskridande är en form av kontokredit eller en del av ett sådant avtal behandlas artiklarna i ett sammanhang. Bestämmelsen torde i likhet med vad som anförs i avsnitt 5.7.8 ta sikte på vad som gäller när kreditgivaren i enlighet med 33 § i 2010 års konsumentkreditlag utnyttjar sin rätt att få betalt i förtid. I den del en minskning av en kontokredit avser ett utnyttjat kreditutrymme får detta jämföras med att krediten i den utnyttjade delen sägs upp till betalning i förtid. Det bör därför, i anslutning till de regler som i övrigt reglerar kreditgivarens skyldigheter innan verkställighetsåtgärder vidtas, införas en särskild bestämmelse för kontokrediter som föreskriver att en kreditgivare som i enlighet med nuvarande 33 § vill få betalt i förtid har en skyldighet att innan verkställighetsåtgärder vidtas erbjuda konsumenten att betala det belopp som förfallit. Det nya direktivet reglerar inte hur kreditgivarens fordran ska beräknas i de fall det är kreditgivaren som säger upp avtalet (jfr artikel 29 i det nya direktivet samt avsnitt 5.17). Enligt gällande rätt beräknas kreditgivarens fordran på samma sätt, oavsett om det är kreditgivaren eller konsumenten som säger upp avtalet (36 § i 2010 års konsumentkreditlag). Ett korrekt genomförande av direktivet bör därför inte hindra att kreditgivarens fordran, även i de fall kreditgivaren är skyldig att erbjuda konsumenten en avbetalning under tolv månader, beräknas enligt denna bestämmelse, som i stora drag behålls oförändrad, jfr avsnitt 5.17. Kreditgivaren ska dock under dessa tolv månader även ha rätt till kreditränta. Vidare bör det föreskrivas att betalning ska ske genom tolv lika stora månatliga betalningar, om inte konsumenten väljer att betala tidigare.

Eftersom konsumentkreditlagen är tvingande till konsumentens fördel bör det genom denna formulering motsatsvis framgå att konsumenten för att undvika verkställighetsåtgärder inte är skyldig att betala några ytterligare kostnader. Bestämmelsen torde inte anses vara av civilrättslig karaktär. Det innebär att om en näringsidkare inte erbjuder konsumenten avbetalning har Konsumentverket och Finansinspektionen möjlighet att ingripa inom ramen för tillsynsansvaret.

Värdepappers- och fakturakrediter samt fortlöpande avtal bör undantas

Bestämmelsen om rutiner och riktlinjer vid dröjsmål med betalning gäller för närvarande för samtliga kredittyper som faller in under konsumentkreditlagens tillämpningsområde. När bestämmelsen infördes gjordes inga särskilda överväganden kring detta. Frågan är om det med anledning av de föreslagna förändringarna finns anledning att numera göra undantag för de kredittyper som inte omfattas av det nya konsumentkreditdirektivets tillämpningsområde. Som ovan anförts finns det för bostadskrediter en motsvarande reglering i bolånedirektivet. Denna innehåller dock inte de förändrade kraven som tillkommit genom artikel 35 i det nya konsumentkreditdirektivet. Bolånedirektivet syftar till att minska skillnaderna mellan medlemsstaternas lagstiftning kring bostadskrediter och även om direktivet är ett minimidirektiv talar detta mot att låta de skärpta kraven gälla för bostadskrediter. Det finns dock också argument för att göra den skärpta regleringen tillämplig på bostadskrediter. En reglering som gäller för samtliga kredittyper underlättar tillämpningen. De skäl som motiverar regleringen är också särskilt framträdande för bostadskrediter. Med hänsyn till den betydelse en bostad har för individen och den betydelse fastighetspriserna har för den finansiella stabiliteten kan ett verkställighetsförfarande för bostadskrediter få betydande konsekvenser. Bostadskrediterna bör därför inte undantas från de skärpta kraven.

För värdepapperskrediter, vissa fakturakrediter samt fortlöpande avtal bör det med anledning av de utökade krav som artikel 35 i det nya direktivet medför, och med hänsyn till dessa krediters särskilda karaktär, numera finnas skäl att i enlighet med vad direktivet tillåter undanta dem från bestämmelsens tillämpningsområde.

5.16 Konsumentens ångerrätt

Förslag: Det införs en ny bestämmelse om att ångerfristen aldrig börjar löpa senare än ett år efter kreditavtalets ingående. Detta gäller dock inte om konsumenten inte fått föreskriven information om sin ångerrätt.

Vid kreditköp ska, om konsumenten har en ångerfrist för varan eller tjänsten som är längre än 14 dagar, ångerfristen för kreditavtalet motsvara denna ångerfrist.

Konsumenten ska lämna eller sända sitt meddelande om att han eller hon frånträder avtalet på det sätt som anges i dokumentationen av kreditavtalet.

I övrigt ska bestämmelserna om ångerrätt i den nya konsumentkreditlagen motsvara dem som gäller enligt nuvarande reglering. Bestämmelserna om ångerrätt vid kreditavtal ska inte heller fortsatt gälla för vissa fakturakrediter, fortlöpande avtal och bostadskrediter.

Bedömning: Möjligheten att i vissa avseenden undanta kreditavtal som ingås med anlitande av notarie är inte relevant för svenska förhållanden och bör inte utnyttjas. Det nya konsumentkreditdirektivets bestämmelser i övrigt om konsumentens ångerrätt föranleder inte några författningsåtgärder.

Skälen för förslaget och bedömningen

Allmänt om konsumentens ångerrätt

Artikel 26 och 27.1 i det nya direktivet reglerar konsumentens ångerrätt och de rättigheter och skyldigheter som följer vid utövandet av denna. Bestämmelserna motsvaras av artikel 14 och 15.1 i 2008 års direktiv, som genomförts i 21–25 §§ i 2010 års konsumentkreditlag samt i 3 kap. 13 § och 2 kap. 16 § distansavtalslagen (vid genomförandet infördes även dåvarande 4 kap. 9 a och 10 §§ i distansavtalslagen som dock utmönstrades i samband med genomförandet av konsumenträttighetsdirektivet). Bestämmelserna om ångerrätt har dock genomgått förändringar, i huvudsak gällande en yttre gräns för ångerfristen och

en förlängd ångerfrist för kreditköp med returpolicy (artikel 26.2 och 26.3 i det nya direktivet).

Det bör införas en tidsgräns för ångerfristen

Enligt såväl 2008 års direktiv som det nya direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att konsumenten inom 14 kalenderdagar kan frånträda kreditavtalet utan att ange något skäl (artikel 14.1 i 2008 års direktiv och artikel 26.1 i det nya direktivet). Ångerfristen börjar löpa från och med dagen för ingåendet av kreditavtalet eller från den dag då konsumenten får avtalsvillkoren och informationen i enlighet med artiklarna 20 och 21, om denna dag infaller senare än 14 dagar efter ingåendet av kreditavtalet. Ångerfristen ska anses ha iakttagits om konsumenten innan den löper ut har skickat en underrättelse till kreditgivaren (artikel 14.3 a i 2008 års direktiv och artikel 26.1 tredje stycket i det nya direktivet).

Konsumenten har rätt att enligt 21 § i 2010 års konsumentkreditlagen frånträda kreditavtalet (ångerrätt). Detta görs genom att till kreditgivaren lämna eller sända ett meddelande om detta inom 14 dagar från den dag som anges i 22 § i 2010 års konsumentkreditlag (ångerfrist). Av sistnämnda bestämmelse framgår att ångerfristen börjar löpa den dag kreditavtalet ingås, dock tidigast den dag dokumentationen enligt 14 § (4 kap. 2 § i den föreslagna konsumentkreditlagen som innehåller avtalsvillkor och information i enlighet med artikel 20 och 21) kommer konsumenten till handa. Gällande rätt stämmer därmed väl överens med de krav som uppställs i artikel 26.1 i det nya direktivet och motsvarande reglering bör införas i den nya konsumentkreditlagen.

I artikel 26.2 i det nya direktivet finns en bestämmelse som saknar motsvarighet i 2008 års direktiv. Bestämmelsen innehåller en *tidsgräns för ångerfristen* för de fall konsumenten inte fått avtalsvillkoren och informationen i enlighet med artiklarna 20 och 21. Ångerfristen ska då i alla händelser löpa ut 12 månader och 14 dagar efter ingåendet av kreditavtalet. Enligt artikel 26.2 andra meningen gäller den yttre gränsen dock endast under förutsättning att konsumenten fått information om sin ångerrätt i enlighet med vad som föreskrivs i artikel 21.1 första stycket p. Syftet med gränsen för ångerfristen är att öka rätts-säkerheten (skäl 64).

Regleringen saknar motsvarighet i nuvarande reglering och en ny bestämmelse behöver därför införas i den nya konsumentkreditlagen för att nå upp till de krav som artikel 26.2 uppställer. Om konsumenten inte fått information i enlighet med artikel 21 torde denne i många fall heller inte fått information om sin ångerrätt enligt artikel 21.1 första stycket p. Det kan dock finnas situationer när information om ångerrätten lämnats men vissa övriga delar av artiklarna 20 eller 21 inte uppfyllts. För att säkerställa ett korrekt genomförande av direktivet föreslås en bestämmelse om en yttre gräns för ångerfristen.

Det bör införas en särskild bestämmelse om ångerfristen vid kreditköp

Artikel 26.3 i det nya direktivet innehåller en ny bestämmelse om *ångerrättens förhållande till en returpolicy vid kombinerade kreditavtal*. Om ett kreditavtal för köp av en vara stadgar en returpolicy som säkerställer full återbetalning under en tidsperiod överstigande 14 kalenderdagar ska ångerrätten förlängas så att den motsvarar varaktigheten för en sådan returpolicy.

Ett kreditköp består av två avtal, ett kreditavtal och ett köpeavtal (prop. 2009/10:242 s. 78). Det saknas reglering som föreskriver att det vid kreditköp ska finnas ett samband mellan ångerfristen för kreditavtalet och köpeavtalet. Det bör därför i den nya konsumentkreditlagen införas en bestämmelse som tillförsäkrar en längre ångerfrist för kreditavtal i samband med kreditköp, om ångerfristen för köpeavtalet överstiger 14 dagar, och en sådan bestämmelse föreslås därför.

Det bör föreskrivas att underrättelse ska ske på sätt som framgår av kreditavtalet

Enligt såväl 2008 års direktiv som det nya direktivet har en konsument som vill utöva sin ångerrätt en skyldighet att vidta vissa åtgärder (artikel 14.3 i 2008 års direktiv och artikel 26.5 i det nya direktivet). Konsumenten ska inom fristen underrätta kreditgivaren i enlighet med den information som kreditgivaren lämnat i kreditavtalet. Underrättelsen ska ske på papper eller på annat varaktigt medium. Enligt det nya direktivet ska det vara det varaktiga medium som konsumenten valt och som framgår av kreditavtalet (artikel 26.5 a i det nya direktivet).

Skyldigheten för konsumenten att inom tidsfristen underrätta kreditgivaren har genomförts i 23 § i 2010 års konsumentkreditlag. Bestämmelserna om ångerrätt tillkom vid genomförandet av 2008 års direktiv och det ansågs då naturligt att dessa i så stor utsträckning som möjligt knöt an till motsvarande bestämmelser i då gällande distans- och hemförsäljningslag (se nuvarande 2 kap. 10 § andra stycket och 3 kap. 7 § andra stycket distansavtalslagen, prop. 2009/10:242 s. 68). Av denna anledning föreskrivs att om konsumenten i rätt tid och på ett ändamålsenligt sätt lämnat eller sänt ett meddelande om att han eller hon frånträder kreditavtalet, får meddelandet återopas även om det försenas, förvanskas eller inte kommer fram. Det innebär att kreditgivaren står risken för att meddelandet försenas. Det innebär även att något skriftlighetskrav inte gäller för ett meddelande om att ångerrätten utnyttjas och att ett sådant meddelande därför även kan lämnas muntligen (prop. 2004/05:13 s. 60 och 177). För att säkerställa ett korrekt genomförande av artikel 26.5 a i det nya direktivet bör det i den nya konsumentkreditlagen anges att konsumenten ska lämna eller sända sitt meddelande på det sätt som anges i kreditavtalet. Det bör i detta sammanhang framhållas att konsumentkreditlagstiftningen och det nya direktivet är tvingande till konsumentens förmån och att inget därför bör hindra att kreditgivaren och konsumenten kommer överens om att underrättelse även får ske på annat sätt. Att kreditgivaren står risken för meddelandet får anses förenligt med artikel 26 i det nya direktivet.

Reglerna kring konsumentens skyldighet att återbetala krediten bör vara oförändrade

Konsumenten ska vidare på samma sätt som enligt 2008 års direktiv betala kapitalet och upplupen ränta på detta kapital från och med det datum då krediten utnyttjades till och med det datum då kapitalet återbetalades, utan onödigt dröjsmål och i alla händelser senast 30 kalenderdagar efter avsändandet av underrättelsen. Räntan ska beräknas utifrån den avtalade räntan. Kreditgivaren ska inte ha rätt till någon annan kompensation från konsumenten, med undantag för icke återbetalningsbara avgifter som erlagts av kreditgivaren till en offentlig förvaltning (artikel 14.3 b i 2008 års direktiv och artikel 26.5 första stycket b och andra stycket i det nya direktivet).

Konsumentens skyldighet att återbetala krediten och regler kring hur beloppet ska beräknas återfinns i 24 § i 2010 års konsumentkreditlag, vilken tillkom vid genomförandet av 2008 års direktiv. Enligt bestämmelsen ska en konsument som utövar sin ångerrätt snarast, och senast inom 30 dagar från den dag då konsumenten lämnade eller sände sitt meddelande, betala tillbaka det belopp som erhållits från kreditgivaren. Tillägg ska göras för upplupen ränta på beloppet, och räntan ska utgå från och med den dag då konsumenten fick tillgång till krediten till och med den dag då den återbetalas. Därutöver är konsumenten skyldig att ersätta kreditgivaren för en avgift till det allmänna som kreditgivaren med anledning av kreditavtalet har betalat och som inte återbetalas. Bestämmelserna stämmer väl överens med artikel 26.5 första stycket b samt andra stycket och bör införas i den nya konsumentkreditlagen oförändrade.

Vid genomförandet av 2008 års direktiv ansågs artikel 14.3 b innebära att kreditgivare inte har rätt till exempelvis en avgift för upplägg av den ångrade krediten, oavsett om kostnaden faktiskt har uppstått och konsumenten betalat kreditgivaren för den. Det bedömdes finnas behov av att tydliggöra detta i lagen. Av 24 § andra stycket i 2010 års konsumentkreditlag framgår därför att kreditgivaren är skyldig att snarast och senast inom 30 dagar från den dag då kreditgivaren tog emot konsumentens meddelande om att kreditavtalet frånträds betala tillbaka de avgifter som konsumenten har betalat med anledning av krediten. Det har inte framkommit skäl att göra en annan bedömning när det gäller innebörden av motsvarande artikel i det nya direktivet. Det saknas därför anledning att ändra lydelsen av nämnda bestämmelse.

*Reglerna om ångerrättens förhållande till anknytande avtal
bör vara oförändrade*

I artikel 26.6 i det nya direktivet anges, i likhet med artikel 14.4 i 2008 års direktiv, att om en kompletterande tjänst till kreditavtalet tillhandahålls av kreditgivaren, eller av en tredje part på grund av ett avtal mellan denna tredje part och kreditgivaren, ska konsumenten när denne utövar sin ångerrätt inte längre vara bunden av avtalet om den kompletterande tjänsten.

Vid genomförandet av 2008 års direktiv ansågs det även i denna del naturligt att utforma bestämmelsen efter förebild av liknande bestäm-

melse i distans- och hemförsäljningslagen (nuvarande 3 kap. 12 § distansavtalslagen). Det uttalades vidare att tjänsteavtalet skulle vara accessoriskt till kreditavtalet och upphöra automatiskt, utan krav på något meddelande från konsumenten. Ersättningen till motparten i det anknytande avtalet skulle vidare endast utgå för den del av det anknytande avtalet som kommit konsumenten till godo och för sådana kostnader som inte berodde på att avtalet upphört (prop. 2009/10:242 s. 70). Mot denna bakgrund föreskriver 25 § i 2010 års konsumentkreditlag att en konsument som utövar sin ångerrätt, och det med anledning av kreditavtalet har ingåtts ett anknytande avtal om tjänster som tillhandahålls av kreditgivaren eller någon annan på grund av en överenskommelse mellan denne och kreditgivaren, ska det anknytande avtalet upphöra att gälla utan att konsumenten får åläggas någon påföljd för detta. Det saknas anledning att i dessa delar göra några andra bedömningar och bestämmelsen, som bör överföras till den nya konsumentkreditlagen, får anses nå upp till de krav som ställs i artikel 26.6 i det nya direktivet.

Kravet på att ångerrätten enligt direktivet ska ha företräde uppfylls av gällande rätt

Konsumentkreditdirektivets ångerrätt har enligt såväl 2008 års direktiv som enligt det nya direktivet företräde framför motsvarande bestämmelser i distansfinansdirektivet (artikel 14.5 i 2008 års direktiv och artikel 26.7 i det nya direktivet).

Vid genomförandet av 2008 års direktiv infördes bestämmelser i distans- och hemförsäljningslagen i syfte att klargöra att ångerrätten enligt lagen är underordnad den generella ångerrätten vid konsumentkreditavtal (prop. 2009/10:242 s. 68). Denna bestämmelse återfinns numera i 3 kap. 13 § distansavtalslagen som föreskriver att i fråga om kreditavtal enligt 2010 års konsumentkreditlag tillämpas 21–25 §§ den lagen i stället för 7–12 §§ i distansavtalslagen. Det nya direktivet uppfylls när det gäller artikel 26.7 således av gällande rätt och det krävs därför ingen åtgärd annan än att göra en följdändring med anledning av den nya konsumentkreditlagen, jfr avsnitt 5.26.4, för att genomföra direktivet i denna del.

Vissa artiklar bör inte ha någon motsvarighet i svensk rätt

Såväl 2008 års direktiv som det nya direktivet anger att medlemsstater får anpassa ångerfristen i artikel 26.1 om nationell lagstiftning som är tillämplig ett visst datum (enligt det nya direktivet är datumet den 19 november 2023) föreskriver att medel inte kan göras tillgängliga för konsumenten före utgången av en särskild angiven frist. Ångerfristen får i sådana fall anpassas till den särskilt angivna fristen (artikel 14.2 i 2008 års direktiv och artikel 26.4 i det nya direktivet).

Svensk rätt saknar sådan särskild angiven frist och bestämmelsen kan därför inte utnyttjas.

Enligt artikel 26.8 i det nya direktivet får medlemsstaterna föreskriva att ångerrätten inte ska tillämpas på kreditavtal som enligt nationell rätt måste ingås med anlitanande av en notarie, förutsatt att notarien går i god för att konsumenten garanteras de rättigheter som avses i artiklarna om förhandsinformation och om dokumentation av avtalet (motsvarande bestämmelse fanns i artikel 4.6 i 2008 års direktiv).

Denna bestämmelse saknar relevans för svenska förhållanden och lagstiftningsvalet bör därför inte utnyttjas.

Slutligen föreskriver artikel 26.9 i det nya direktivet, i likhet med artikel 14.7 i 2008 års direktiv att bestämmelserna om ångerrätt inte ska påverka tillämpningen av nationell rätt som fastställer en tidsperiod under vilken fullgörandet av avtalet inte kan påbörjas. Även denna bestämmelse saknar tillämplighet i svensk rätt och inte heller denna valmöjlighet bör utnyttjas.

En ångerrätt vid avtal om köp av en vara eller tjänst kan ge rätt att frångå ett kreditavtal som finansierat varan eller tjänsten

I artikel 27.1 återfinns regler om ångerrätt vid kombinerade kreditavtal. Denna bestämmelse motsvarar till fullo vad som gällde enligt artikel 15.1 i 2008 års direktiv. Enligt bestämmelsen ska medlemsstaterna säkerställa att en konsument som i samband med ett avtal om leverans av varor eller tillhandahållande av tjänster, utnyttjar en på unionsrätten grundad ångerrätt inte längre är bunden av ett kombinerat kreditavtal.

En sådan ångerrätt som artikeln tar sikte på återfinns i svensk rätt för distansavtal om varor och icke finansiella tjänster (2 kap. 16 § distansavtalslagen) samt för distansavtal om finansiella tjänster (3 kap.

12 § distansavtalslagen). Bestämmelserna föreskriver att om en konsument utövar sin ångerrätt och ingått ett anknytande avtal med näringsidkaren eller med någon annan på grund av en överenskommelse mellan denne och näringsidkaren, ska det anknytande avtalet upphöra att gälla utan att konsumenten åläggs någon påföljd för detta. I bestämmelsen som avser distansavtal om varor och icke finansiella tjänster har det gjorts ett tillägg om att detsamma ska gälla om konsumenten utövar ångerrätten och det är fråga om ett sådant kreditköp som avses i konsumentkreditlagen (2 kap. 16 § andra meningen). Syftet med detta stycke är att också täcka in de fall där krediten lämnas av annan kreditgivare än säljaren och varan eller tjänsten anges i kreditavtalet (jfr definitionen av kreditköp i 2 § andra strecksatsen konsumentkreditlagen, prop. 2009/10:242 s. 71 och 125). Gällande rätt får anses väl stämma överens med de krav som uppställs i artikel 27.1 och någon särskild åtgärd, utöver en följdändring, krävs därför inte i denna del.

Vissa kredittyper bör fortsatt undantas

Enligt nu gällande rätt gäller inte bestämmelserna om ångerrätt för faktura- och bostadskrediter samt fortlöpande avtal. Svensk rätt har under en lång tid intagit ståndpunkten att ångerrätt inte bör gälla för bostadskrediter. En sådan ångerrätt riskerar att påverka finansieringen av bostadskrediter negativt (se bl.a. prop. 2009/10:242 s. 68 f. och prop. 2015/16:197 s. 87). För bostadskrediter finns det i stället en obligatorisk betänketid, vilken har sin grund i artikel 14 i bolånedirektivet (13 a § konsumentkreditlagen, jfr prop. 2015/16:197 s. 86 ff.). Bostadskrediter bör därför fortsatt undantas. Det saknas även skäl att göra några andra bedömningar avseende fortlöpande avtal och fakturakrediter. Även dessa bör därför undantas i den utsträckning som det nya direktivet tillåter.

5.17 Rätten att betala krediten i förtid

Förslag: Den nya konsumentkreditlagen ska innehålla bestämmelser om konsumentens rätt att betala krediten i förtid. Vid förtidsbetalning ska kreditgivarens fordran beräknas med beaktande av alla kostnader som konsumenten enligt kreditavtalet ska betala.

Bedömning: Möjligheten att göra avsteg från den schablonbestämda ränteskillnadsersättningen bör inte utnyttjas.

Skälen för förslaget och bedömningen

Allmänt om konsumentens rätt att betala i förtid

Artikel 29 i det nya direktivet reglerar konsumentens rätt att återbeta i förtid och hur ersättningen i sådana fall ska bestämmas. Artikel 16 i 2008 års direktiv, som genomförts i 32 och 36 §§ i 2010 års konsumentkreditlag, reglerar detta. Regleringen bör överföras till den nya konsumentkreditlagen. Bestämmelsen i det nya direktivet har dock till viss del genomgått förändringar. Dessa förändringar har sin grund i ett avgörande från EU-domstolen som tog sikte på att tolka vilka kostnader som omfattas av konsumentens rätt till nedsättning.

Det bör förtydligas hur kreditgivarens fordran ska beräknas

Såväl i 2008 års direktiv som i det nya direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att konsumenten har rätt att återbeta krediten i förtid (artikel 16.1 i 2008 års direktiv och artikel 29.1 i det nya direktivet). I sådana fall ska konsumenten ha rätt till nedsättning av den sammanlagda kreditkostnaden för avtalets återstående löptid. I det nya direktivet har det förtydligats att det *vid beräkningen av denna nedsättning ska tas hänsyn till alla kostnader som konsumenten enligt kreditgivaren ska betala* (i 2008 års direktiv angavs att nedsättningen utgörs av räntan och kostnaderna under avtalets återstående löptid). Detta förtydligande har sin grund i EU-domstolens avgörande Lexitor, C-383/18, EU:C:2019:702 i vilket domstolen hade att bedöma om nedsättningen enbart tog sikte på sådana kostnader som hade samband med kreditavtalets löptid eller även andra kostnader, vilka i av-

görandet bestod av provisionskostnader. Domstolen besvarade denna fråga med att konsumentens rätt till nedsättning av den sammanlagda kreditkostnaden vid en förtidsåterbetalning av krediten innefattar alla kostnader som konsumenten ska betala. Nedsättningen av den sammanlagda kreditkostnaden ska därför inte bara avse kostnader som är beroende av kreditavtalets löptid utan exempelvis även innefatta kostnader som redan betalats. Nedsättningen av den sammanlagda kostnaden bör därför stå i proportion till kreditavtalets återstående löptid (skäl 70 i det nya direktivet).

Enligt 32 § första stycket i 2010 års konsumentkreditlag har konsumenten rätt att betala sin skuld till kreditgivaren före den avtalade förfallotiden. I sådana fall har kreditgivaren rätt till ersättning i den omfattning som anges i 36 § nämnda lag. Utgångspunkten är enligt 36 § första stycket att konsumenten ska betala ränta och andra kostnader för krediten för tiden fram till förtidsåterbetalningen men inte för tiden därefter. När kreditgivarens fordran beräknas ska de grunder som står i överensstämmelse med god kreditgivningssed tillämpas. Regleringen av konsumentens rätt till förtidsåterbetalning och hur beräkningen ska ske har funnits i svensk rätt redan innan 2008 års direktiv genomfördes. Genom hänvisningen till god kreditgivningssed ges en anvisning till de grunder som enligt praxis används för att beräkna kreditgivarens fordran. Dessa beräkningsgrunder är komplicerade och låter sig därför inte preciseras i lagtext (prop. 1991/92:83 s. 73). Enligt bestämmelsen görs det skillnad på sådana kostnader som är kopplade till löptiden och andra kostnader som konsumenten redan betalat, exempelvis uppläggningsavgifter. Sådana kostnader anses hänförliga till tiden före återbetalningen och ska därför normalt inte betalas tillbaka av kreditgivaren (prop. 1991/92:83 s. 136 f.). De befintliga bestämmelserna har alltså ursprungligen inte varit avsedda att tolkas på det sätt som framgår av Lexitor-domen och som numera förtydligats i det nya direktivet. För att säkerställa att kostnaderna beräknas i enlighet med det nya direktivets krav enligt artikel 29.1 bör det därför i den bestämmelse i den nya konsumentkreditlagen som motsvarar 36 § första stycket i 2010 års lag anges att det vid beräkningen av fordran ska tas hänsyn till alla kostnader som konsumenten enligt kreditavtalet ska betala. Ett sådant förtydligande, som även får betydelse för bostadskrediterna, bör anses förenligt med bolånedirektivet. I övrigt krävs det ingen åtgärd för att genomföra artikel 29.1 i det nya direktivet.

Övriga regler kring rätten att betala i förtid bör behållas oförändrade

Vidare ska medlemsstaterna enligt de båda direktiven säkerställa att kreditgivaren vid förtidsåterbetalning har rätt till skälig och objektivt motiverad ersättning för eventuella kostnader som är direkt kopplade till förtidsåterbetalningen, förutsatt att återbetalningen sker under en period när krediträntan är bunden (artikel 16.2 första stycket i 2008 års direktiv och artikel 29.2 första stycket i det nya direktivet).

Utgångspunkten enligt 36 § andra stycket i nuvarande lag är att kreditgivaren inte får tillgodoräkna sig någon ersättning för att skulden betalas i förtid. Om krediträntan är bunden när förtidsåterbetalningen sker är dock kreditgivaren berättigad till ränteskillnadsersättning av kredittagaren för den tid som återstår. Kreditgivaren har endast rätt till ränteskillnadsersättning när förbehåll om detta har gjorts och i den utsträckning som överensstämmer med god kreditgivningssed. Bestämmelsen har anpassats efter artikel 16.2 första stycket i 2008 års direktiv. Kravet på att kreditgivaren måste ha gjort förbehåll för att vara berättigad att ta ut ersättning gällde redan enligt 24 § i 1992 års konsumentkreditlag. Vid genomförandet av 2008 års direktiv fördes kravet över till 36 § andra stycket. Det berördes dock inte närmare om detta krav var förenligt med direktivet, som inte uppställer motsvarande krav på att det ska finnas en överenskommelse i kreditavtalet (jfr exempelvis artikel 28.1 andra stycket i det nya direktivet). Kravet kan dock anses omfattas av vad som enligt direktivet betecknas som skälig och objektivt motiverad ersättning. Det har heller inte framkommit skäl som talar mot att denna lydelse är förenlig med direktivet.

Att kreditgivaren endast är berättigad till ersättning i den utsträckning som överensstämmer med god kreditgivningssed tillkom genom en lagändring som tog sikte på att införa rättvisare regler vid förtidsåterbetalning av bostadslån (se prop. 2013/14:44). Hänvisningen till god kreditgivningssed är ett förtydligande som innebär att rätten till ränteskillnadsersättning är villkorat av att ersättningskravet överensstämmer med god kreditgivningssed (prop. 2013/14:44 s. 18). Den praktiska betydelsen för andra krediter än bostadskrediter bedömdes dock liten (prop. 2013/14:44 s. 28 f. samt vidare nedan). Även ett sådant krav får anses rymmas inom vad som enligt direktivet utgör skälig och objektivt motiverad ersättning.

De båda direktiven innehåller vidare ett tak för den kompensation som kreditgivaren är berättigad till (artikel 16.2 andra stycket i

2008 års direktiv och artikel 29.2 andra stycket i det nya direktivet). Kreditgivarens kompensation får inte överstiga en procent av det kreditbelopp som återbetalas, om tidsperioden mellan förtidsåterbetalningen och det överenskomna datumet för kreditavtalets upphörande överstiger ett år. Om perioden inte överstiger ett år, får ersättningen inte överstiga en halv procent av det kreditbelopp som är föremål för förtidsåterbetalning. Syftet med att fastställa ett tak genom en schablon är att beräkningen ska vara överskådlig och begriplig för konsumenterna, lätt att tillämpa för kreditgivare och underlätta myndigheternas tillsyn (skäl 70 i det nya direktivet). Kompensationen får under inga omständigheter överstiga det räntebelopp som konsumenten skulle ha betalat under tidsperioden mellan förtidsåterbetalningen och det överenskomna datumet för kreditavtalets upphörande (artikel 16.5 i 2008 års direktiv och artikel 29.5 i det nya direktivet).

I 36 § tredje stycket i 2010 års konsumentkreditlag återfinns ett tak för ränteskillnadsersättningen. Denna regel har anpassats efter artikel 16.2 andra stycket i 2008 års direktiv som vid genomförandet ansågs innebära att kreditgivaren vid kreditavtal med bunden ränta alltid hade rätt till schablonersättningen men inte mer (prop. 2009/10:242 s. 73). Eftersom såväl artikeln som skälen till denna bestämmelse i det nya direktivet är likalydande med 2008 års direktiv, och det inte framkommit något som talar mot, bör denna tolkning fortsatt kunna gälla. För bostadskrediter har beräkningen av taket samband med den ränta som i allmänhet gäller för bostadsobligationer. För andra krediter får ränteskillnadsersättningen högst motsvara en procent av det förtidsbetalade beloppet eller, om det vid tidpunkten för förtidsbetalningen är kortare tid än ett år kvar av kreditens löptid, en halv procent av det förtidsbetalade beloppet. Ersättningen får dock inte vara större än det belopp som konsumenten skulle ha betalat i ränta under den återstående löptiden enligt kreditavtalet. Bestämmelserna i 36 § andra och tredje styckena i 2010 års lag får anses väl förenliga med de krav som uppställs i artikel 29.2 andra stycket och artikel 29.5 i det nya direktivet och bör överföras till den nya konsumentkreditlagen oförändrade.

I artikel 29.3 finns det undantag till kreditgivarens rätt till ersättning enligt artikel 29.2, vilka överensstämmer med undantagen enligt artikel 16.3 i 2008 års direktiv. Medlemsstaterna ska säkerställa att kreditgivaren inte har rätt till ersättning om (a) återbetalningen har gjorts i enlighet med ett försäkringsavtal som ska garantera återbetalningen

av krediten, (b) krediten beviljats i form av en kontokredit, eller (c) återbetalningen infaller inom en tidsperiod för vilken räntan inte är fast.

Enligt 36 § fjärde stycket andra meningen i 2010 års konsumentkreditlag får ränteskillnadsersättning inte tas ut vid betalning av en kontokredit eller vid en betalning från en försäkring som garanterar återbetalning av krediten. Denna reglering stämmer överens med de krav som uppställs i artikel 29.3 a och b i det nya direktivet. När det gäller kravet i artikel 29.3 c framgår detta motsatsvis av 36 § andra stycket som anger att en av grundförutsättningarna för att kreditgivaren ska ha rätt till ränteskillnadsersättning är att krediträntan är bunden när förtidsbetalningen sker. Även denna bestämmelse kan alltså behållas oförändrad vid genomförande av artikel 29.3 i det nya direktivet.

Enligt 36 § fjärde stycket första meningen får ränteskillnadsersättning inte tas ut för den del av räntan som motsvaras av en kreditgarantiavgift, när statlig kreditgaranti har lämnats och avgift tas ut för garantin. Bestämmelsen tillkom under riksdagsbehandlingen av 1992 års lag och överfördes oförändrad vid genomförandet av 2008 års direktiv (1991/92:LU28 s. 15). En sådan reglering bör inte anses hindra ett säkerställande av att kreditgivaren i enlighet med artikel 29.2 i det nya direktivet tillförsäkras skälig och objektivt motiverad ersättning och kan därför behållas oförändrad.

I artikel 29.4 i det nya direktivet ges medlemsstaterna en möjlighet att göra avsteg från den schablonbestämda ersättning som framgår av artikel 29.2. Enligt bestämmelsen får medlemsstaterna (a) införa tröskelvärden för kreditgivarens rätt till ersättning och (b) föreskriva att ersättningen ska ha större precision. En kreditgivare som kan bevisa att förlusten till följd av förtidsåterbetalningen överstiger schablonersättningen kan berättigas en högre kompensation medan konsumenten har rätt att kräva en minskad kompensation om kreditgivarens förlust är mindre än kravet. Artikeln motsvarar till fullo vad som gällde enligt artikel 16.4 i 2008 års direktiv.

Vid genomförandet av 2008 års direktiv utnyttjades inte detta lagstiftningsval. Möjligheten att införa tröskelvärden ansågs kunna vara en förenkling. Samtidigt ansågs en förtidsbetalning i regel innebära vissa administrativa kostnader för kreditgivaren som konsumenten i princip bör stå för. Regler om tröskelvärden ansågs även ha en tendens att leda till anpassningar som om regeln inte fanns skulle vara omotiverade. Lagstiftningsvalet om tröskelvärden utnyttjades därför inte. Att

införa en mer precis beräkningsgrund för ersättningen ansågs kunna leda till att kostnaderna för förtidsinlösen skulle bli svårförutsebara för konsumenten. Inte heller detta lagstiftningsval utnyttjades därför (prop. 2009/10:242 s. 73). Det saknas skäl att nu göra några andra bedömningar. Lagstiftningsvalet i artikel 29.4 bör därför inte utnyttjas.

5.18 Uppsägning av kreditavtal med obestämd löptid

Förslag: För ett kreditavtal med obestämd löptid ska en uppsägning och en underrättelse om en uppsägning av en outnyttjad kredit lämnas i en handling eller i den form som konsumenten valt och som anges i dokumentationen av kreditavtalet. I övrigt ska bestämmelsen om uppsägning av kreditavtal med obestämd löptid i den nya konsumentkreditlagen motsvaras av nuvarande reglering.

Bestämmelserna om uppsägning av kreditavtal med obestämd löptid ska fortsatt inte gälla för värdepappers- och bostadskrediter, vissa fakturakrediter eller för fortlöpande avtal.

Skälen för förslaget

Allmänt om uppsägning av kreditavtal med obestämd löptid

Artikel 28 i det nya direktivet reglerar konsumentens och kreditgivarens rätt att säga upp ett kreditavtal med obestämd löptid. Bestämmelsen motsvaras av artikel 13 i 2008 års direktiv, som genomförts i 37 § i 2010 års konsumentkreditlag. Det nya direktivets regler är i denna del i stort likalydande med 2008 års direktiv. Kraven som det nya direktivet uppställer ska inte påverka nationell avtalsrätt som reglerar parternas rätt att säga upp kreditavtalet på grund av avtalsbrott (skäl 68).

Det bör föreskrivas att underrättelsen ska lämnas på sätt som anges i kreditavtalet

Enligt såväl det nya direktivet som 2008 års direktiv ska medlemsstaterna säkerställa att konsumenten på sedvanligt sätt och när som helst kostnadsfritt kan säga upp ett kreditavtal med obestämd löptid.

Parterna kan dock avtala om en uppsägningstid som enligt de båda direktiven inte får vara längre än en månad (artikel 13.1 i 2008 års direktiv och artikel 28.1 i det nya direktivet).

För att kreditgivaren ska ha rätt att säga upp ett kreditavtal på obestämd löptid krävs det enligt såväl 2008 års direktiv som det nya direktivet att parterna ska ha avtalat om det. Konsumenten måste dock ges två månaders uppsägningstid (artikel 13.1 andra stycket i 2008 års direktiv och artikel 28.1 andra stycket i det nya direktivet). De båda direktiven ger också kreditgivaren en rätt att utan uppsägningstid säga upp konsumentens rätt att utnyttja ett kreditavtal med obestämd löptid. Detta gäller under förutsättning att parterna avtalat om det och det sker av sakliga skäl. Kreditgivaren är i sådana fall skyldig att informera konsumenten om uppsägningen och skälen för detta, om möjligt före uppsägningen och senast omedelbart därefter, såvida inte tillhandahållandet av sådan information är förbjuden enligt unionsrätten eller nationell rätt alternativt strider mot allmän ordning eller säkerhet (artikel 13.2 i 2008 års direktiv och artikel 28.2 i det nya direktivet).

Enligt de båda direktiven ska kreditgivaren ge information om uppsägningen på papper eller på annat varaktigt medium. Enligt det nya direktivet ska informationen dock ges *på det varaktiga medium som anges i kreditavtalet*.

Enligt 37 § första stycket i 2010 års konsumentkreditlag får konsumenten när som helst säga upp ett kreditavtal med obestämd löptid. Om någon uppsägningstid inte har avtalats upphör avtalet att gälla omedelbart. Om uppsägningstid har avtalats, upphör avtalet att gälla den dag då uppsägningstiden löper ut. Uppsägningstiden får dock enligt bestämmelsen inte vara längre än en månad. Artikel 28.1 i det nya direktivet uppfylls alltså genom att regleringen flyttas oförändrad till den nya konsumentkreditlagen.

Förutsättningarna för att en kreditgivare ska få säga upp ett kreditavtal med obestämd löptid framgår av 37 § andra och tredje stycket. Enligt andra stycket är grundförutsättningen för att en uppsägning ska få ske att parterna har avtalat om detta. Utgångspunkten är att det ska löpa en uppsägningstid om minst två månader. Om konsumenten inte utnyttjat krediten får kreditgivaren dock om det är skäligt säga upp kreditavtalet att upphöra omedelbart. Konsumenten ska innan han eller hon förlorar rätten till krediten underrättas om uppsägningen och om skälen för den. Om det finns särskilda skäl får underrättelsen i stället

lämnas omedelbart därefter. Uppsägningen och underrättelsen ska enligt bestämmelsens tredje stycke lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

För att nå upp till det nya direktivets krav på att uppsägningen och underrättelsen ska lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som anges i kreditavtalet bör en sådan skyldighet anges i bestämmelsen i den nya lagen som motsvarar 37 § tredje stycket. I övriga delar får artikel 28 i det nya direktivet anses motsvaras av gällande rätt och bestämmelsen bör således behållas oförändrad i den nya lagen.

Vissa kredittyper bör fortsatt undantas

Bestämmelsen om uppsägning av kreditavtal med obestämd löptid bör inte heller fortsättningsvis gälla för löpande avtal och fakturakrediter, i den utsträckning de undantas enligt det nya direktivet. Det har heller inte framkommit skäl för att låta bostadskrediter och värdepapperskrediter omfattas av bestämmelsen. Dessa kredittyper bör därför också fortsatt undantas.

5.19 Godkännande och registrering

Förslag: I det nya 3 a kap. i lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter införs det en generell tillståndsplikt för näringsidkares verksamhet med kreditgivning och kreditförmedling av andra konsumentkrediter än bostadskrediter. Genom att lagens tillämpningsområde begränsats för näringsidkare med tillstånd som kreditinstitut, institut för elektroniska pengar och betalningsinstitut är dessa undantagna från den generella tillståndsplikten. Detsamma gäller verksamhet med andra konsumentkrediter än bostadskrediter som drivs av ett mindre företag och som avser (1) en kredit som lämnas av företaget för att finansiera ett köp av företagets vara eller tjänst om krediten är räntefri och inte förbunden med andra avgifter än lagstadgade dröjsmålsavgifter, eller (2) förmedling av en kredit som finansierar ett köp av företagets vara eller tjänst. Även bostadskreditinstitut ska undantas från kapitlets tillståndskrav.

Förutsättningarna för att få tillstånd ska i huvudsak motsvara vad som för närvarande gäller för att få tillstånd enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter.

Finansinspektionen ska föra register även över de kreditgivare och kreditförmedlare som har tillstånd att driva verksamhet med kreditgivning och kreditförmedling av andra konsumentkrediter än bostadskrediter.

Skälen för förslaget

Allmänt om kravet på godkännande och registrering

Artikel 37 i det nya direktivet innehåller regler om att kreditgivare och kreditförmedlare ska vara godkända och registrerade. Enligt artikel 37.1 ska medlemsstaterna säkerställa att kreditgivare och kreditförmedlare omfattas av ett tillfredsställande godkännandeförfarande och av registreringsarrangemang. En grundläggande förutsättning för att omfattas av kraven är alltså att näringsidkaren faller in under definitionen av kreditgivare eller kreditförmedlare (se avsnitt 5.4). Undantag från dessa krav görs dock för kreditinstitut och i vissa fall för betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar. Medlemsstaterna har även möjlighet att under vissa förutsättningar undanta varu- och tjänsteleverantörer som är mindre företag. Det saknas motsvarande bestämmelser om godkännande och registrering i 2008 års direktiv. Artikel 37 i det nya direktivet innebär också att medlemsstaterna ska säkerställa att kreditgivare och kreditförmedlare omfattas av tillsyn av en oberoende behörig myndighet, se vidare i avsnitt 5.20.

Ett tillfredsställande godkännandeförfarande motsvaras i svensk rätt av tillståndsplikt. I bolånedirektivet finns det ett liknande krav på godkännandeförfarande för kreditgivare samt kreditförmedlare och även i det direktivet har utformningen av förfarandet, dvs. vad som ska gälla avseende tillstånd, överlämnats till medlemsstaterna att bestämma (jfr SOU 2015:40 s. 204 f. och prop. 2015/16:197 s. 117 och s. 123).

Utgångspunkten enligt gällande rätt är att det krävs tillstånd från Finansinspektionen för att bedriva yrkesmässig verksamhet med konsumentkrediter. Det finns dock undantag från tillståndsplikten, bl.a. för vissa kreditgivare som erbjuder betalningsanstånd. Ett korrekt genomförande av det nya direktivet kräver att undantagen begränsas. Ett förändrat tillståndskrav föreslås i enlighet med vad som anges i

avsnitt 5.2 införs i lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter.

Nuvarande regler som ger tillstånd för verksamhet med konsumentkrediter

De nuvarande reglerna kring tillstånd för verksamhet som innefattar kreditgivning och kreditförmedling återfinns i flertalet olika lagar. Tillstånden utgår från vilken typ av verksamhet som företaget bedriver och tillstånden har olika omfattning. Kraven som uppställs för att erhålla tillstånden är också anpassade efter verksamheternas karaktär. De tillstånd som ger bredast behörighet ställer högst krav på verksamheten. Genomförandet av det nya konsumentkreditdirektivets regler om godkännande kompliceras av att dessa ska tillämpas på vissa kredittyper, och utgår alltså inte såsom svensk lagstiftning från ett företags verksamhetsområde. För att belysa hur det nya direktivets krav i denna del förhåller sig till gällande rätt följer först en redogörelse för de olika tillstånd som enligt svensk rätt kan innefatta kreditgivning och kreditförmedling till konsumenter.

En näringsidkare som driver bank- eller finansieringsrörelse, i vilken kreditgivning kan ingå, behöver tillstånd enligt 2 kap. lagen om bank- och finansieringsrörelse. En kreditgivare med sådant tillstånd kallas *kreditinstitut*. Ett tillstånd enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse ger bredast behörighet av de tillstånd som en näringsidkare kan erhålla. Ett kreditinstitut behöver exempelvis inte tillstånd för att bedriva verksamhet enligt lagen (2010:751) om betaltjänster eller enligt lagen om verksamhet med bostadskrediter (2 kap. 2 § 1 lagen om betaltjänster och 1 kap. 2 § samt 2 kap. 1 § lagen om verksamhet med bostadskrediter). De krav som ställs på en sådan verksamhet är också högre än för annan tillståndspliktig verksamhet. Tillstånd enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse kan erhållas för att driva *bankrörelse*, dvs. en rörelse i vilken det ingår betalningsförmedling via generella betalsystem och mottagande av medel som efter uppsägning är tillgängliga för fordringsägaren inom högst 30 dagar (1 kap. 3 §). Tillstånd kan också erhållas för att bedriva *finansieringsrörelse*, dvs. rörelse med näringsverksamhet som har till ändamål att ta emot återbetalningspliktiga medel från allmänheten, och lämna kredit, ställa garanti för kredit eller i finansieringssyfte förvärva fordringar eller upplåta lös egendom till nyttjande (leasing) (1 kap. 4 § lag om bank- och finan-

sieringsrörelse). En bankrörelses tillstånd omfattar även finansieringsrörelse (2 kap. 3 § lagen om bank- och finansieringsrörelse).

Vidare kan en näringsidkare ha tillstånd enligt lagen (2011:755) om elektroniska pengar. Ett *institut för elektroniska pengar*, dvs. ett svenskt aktiebolag eller en svensk ekonomisk förening som har fått tillstånd enligt 2 kap. i nämnda lag att ge ut elektroniska pengar, får under vissa förutsättningar bevilja kredit vid tillhandahållande av betaltjänster (1 kap. 2 § 7 och 3 kap. 6 § andra stycket lagen om elektroniska pengar). Ett sådant institut får också tillhandahålla betaltjänster och ägna sig åt annan verksamhet med konsumentkrediter (2 kap. 2 § 2 lagen om betaltjänster och 5 § 1 c lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter).

En näringsidkare kan även erhålla tillstånd enligt 2 kap. lagen om betaltjänster och kallas då *betalningsinstitut*. Ett sådant tillstånd ger rätt att tillhandahålla betaltjänster, som i vissa fall kan innehålla kreditgivning. Med betaltjänster avses nämligen bland annat genomförande av betalningstransaktioner när medlen täcks av en betaltjänstanvändares kreditutrymme (1 kap. 2 § 4 betaltjänstlagen). Under denna punkt faller exempelvis en fakturabetalning som en betaltjänstleverantör erbjuder som betalningssätt på en e-handelsplattform (prop. 2022/23:9 s. 19). Betalningsinstitut får också ägna sig åt annan verksamhet med konsumentkrediter (5 § 1 b lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter).

En näringsidkare med tillstånd enligt 2 kap. lagen om värdepappersmarknaden kallas för *värdepappersbolag*. Som ett led i rörelsen får ett sådant bolag lämna kunder kredit för att kunden, genom värdepappersbolaget, ska kunna genomföra en transaktion i ett eller flera finansiella instrument (2 kap. 2 § 2 lagen om värdepappersmarknaden).

För verksamhet med bostadskrediter kan tillstånd erhållas enligt 2 kap. lagen om verksamhet med bostadskrediter. En sådan rörelse brukar benämnas *bostadskreditinstitut*. Ett bostadskreditinstitut får också ägna sig åt annan verksamhet med konsumentkrediter (5 § 1 d lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter).

För näringsidkare som driver yrkesmässig verksamhet med konsumentkrediter som består i att lämna eller förmedla krediter till konsumenter, och som inte har tillstånd enligt någon av de ovan nämnda lagarna, krävs det som utgångspunkt tillstånd enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter (se 1 § första stycket och 4 och 5 §§ nämnda lag). Yrkesmässigheten ska bedömas utifrån antalet trans-

aktioner, verksamhetens varaktighet och med ledning av de belopp som kreditgivningen avser (prop. 2013/14:107 s. 46). En rörelse som bedriver sådan verksamhet brukar benämnas *konsumentkreditinstitut*. Eftersom lagen fångar upp de verksamheter som inte omfattas av andra tillståndskrav är lagens tillämpningsområde och undantag av särskilt intresse för att bedöma om genomförandet av det nya direktivets tillståndskrav kräver att fler verksamheter omfattas av ett tillståndskrav. Nedan följer därför en närmare redogörelse för lagens undantag. Undantagen gäller även för motsvarande utländska företag och utländska statliga, kommunala och andra offentliga myndigheter (5 § andra stycket).

Tillstånd enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter krävs inte för *företag som avses i 2 kap. 3 § första stycket 2–6 lagen om bank- och finansieringsrörelse* (5 § 2 lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter). Det första undantaget enligt denna bestämmelse avser utländska bankföretag med tillstånd att bedriva bankrörelse i Sverige enligt 4 kap. 4 § lagen om bank- och finansieringsrörelse (punkten 2). Även ett försäkringsföretag, ett tjänstepensionsföretag, ett värdepappersföretag, Svenska skeppshypotekskassan eller en pantbank enligt pantbankslagen är härigenom undantagna från tillståndskravet (punkten 3). Vidare undantas under vissa förutsättningar ett företag som tillhandahåller finansiering i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs av företaget eller ett annat företag i samma koncern eller motsvarande utländska företagsgrupp (punkten 4). Undantaget omfattar de situationer att det är företaget som tillhandahåller finansieringen som erbjuder tjänster alternativt framställer eller säljer varorna. Undantaget omfattar även de situationer när tjänsterna eller varorna tillhandahålls av ett annat företag i samma koncern eller motsvarande utländska företagsgrupp. För att i detta fall omfattas av undantaget krävs det dock att koncernen eller företagsgruppen inte har som huvudsakligt ändamål att driva finansiell verksamhet och företaget som tillhandahåller finansieringen lånar upp medel från allmänheten bara genom att ge ut vissa överlåtbara värdepapper med en löptid på minst ett år. Undantaget i 5 § 2 lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter omfattar slutligen företag som utgör ett aktiebolag eller en ekonomisk förening vars verksamhet består i att vid enstaka tillfällen förvärva fordringar samtidigt som medel för verksamheten inte löpande anskaffas från allmänheten (punkten 5) och företag som bara finansierar andra företag

i samma koncern eller motsvarande utländska företagsgrupp, förutsatt att koncernen eller företagsgruppen inte har som huvudsakligt ändamål att driva finansiell verksamhet (punkten 6). Dessa punkter tar sikte på s.k. värdepapperisering och koncernintern finansiering (se vidare prop. 2002/03:139 del 1 s. 233 ff. samt s. 241 ff.).

Därutöver krävs det enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter inte heller tillstånd för *statliga och kommunala myndigheter* (5 § 3 lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter).

Slutligen undantas från tillståndskravet *juridiska personer som driver verksamhet med konsumentkrediter i mindre omfattning utan vinstsyfte* (5 § första stycket 4 lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter). Undantaget möjliggör att bl.a. ideella verksamheter såsom hjälporganisationer och kyrkliga samfund kan lämna krediter utan att omfattas av kravet på tillstånd. Syftet är att underlätta för dem att ge kortfristigt stöd, närmast sociala lån, till behövande personer utan att tvingas starta ett särskilt företag för att driva hjälpverksamheten vidare (prop. 2013/14:107 s. 82).

För de kreditgivare och kreditförmedlare som omfattas av det nya konsumentkreditdirektivets tillämpningsområde gäller alltså enligt gällande rätt som huvudregel ett krav på tillstånd som kreditinstitut, betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar eller konsumentkreditinstitut (värdepapperskrediter och bostadskrediter omfattas inte av direktivets tillämpningsområde, se avsnitt 5.3). Undantagen behöver dock inskränkas och anpassas till det nya direktivets krav på tillstånd.

Innan det bedöms hur gällande tillståndskrav bör förändras finns det anledning att beröra förslaget om att lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter upphävs och att de konsumentkreditinstitut som för närvarande bedriver verksamhet med tillstånd enligt den lagen i stället ska behöva tillstånd enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse (se avsnitt 5.2 och promemorian *Stärkt konsumentskydd på kreditmarknaden* [dnr 2024/01078]). Enligt förslaget ska konsumentkreditinstitut som vill fortsätta driva verksamhet med konsumentkrediter söka tillstånd och uppfylla de högt ställda krav som gäller enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse. Enligt förslaget ska bara ett svenskt eller utländskt kreditinstitut få driva näringsverksamhet som har till ändamål att lämna eller förmedla krediter till konsument, om inte annat är särskilt föreskrivet (nyss nämnda promemoria s. 10). Verksamhet som inte har till ändamål att lämna kredit, eftersom den huvudsakliga verksamheten är något annat, undantas alltså från till-

ståndsplikten (nyss nämnda promemoria s. 33). Detta innebär att bl.a. företag inom handeln som erbjuder betalningsanstånd faller utanför tillståndskravet, oavsett om krediten lämnas av ett annat företag inom samma koncern (s. 42 i nyss nämnda promemoria). Eftersom det finns en särskild reglering för vissa verksamheter, såsom bostadskreditinstitut och betalningsinstitut, undantas de fortsatt från kravet på tillstånd enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse (nyss nämnda promemoria s. 42). Dessa institut ska dock endast tillåtas att driva verksamhet med de kredittyper som den specifika rörelselagen medger (s. 32 i nyss nämnda promemoria). Promemorian har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Övervägandena i detta betänkande utgår från gällande rätt. Vid ett införande av regleringen i ovan nämnda promemoria bedöms ett korrekt genomförande av det nya direktivet kräva att det införs tillståndskrav för vissa av de verksamheter som faller utanför det i promemorian föreslagna tillståndskravet, men ändå omfattas av det nya konsumentkreditdirektivets tillståndskrav. Även ett sådant tillståndskrav bedöms kunna införas i lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter. Tillämpningsområdet för det av utredningen föreslagna tillståndskravet i lagen om verksamhet med bostadskrediter och viss andra konsumentkrediter, se nedan, bör dock under sådana förhållanden justeras, i syfte att upprätthålla systematiken i förhållande till promemorian förslag. Tillståndskravet bör då inte utformas i syfte att fånga upp de verksamheter med konsumentkrediter som inte omfattas av ett annat tillståndskrav, eftersom en sådan utformning skulle motverka ändamålet med promemorian förslag, nämligen att det som utgångspunkt ska krävas tillstånd att driva bank- och finansieringsrörelse för att lämna eller förmedla lån till konsumenter. I stället bör den verksamhet som ska omfattas av tillståndskravet i lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter preciseras. En sådan precisering skulle kunna bestå i att tillstånd endast ska kunna sökas av näringsidkare som driver verksamhet med kreditgivning och kreditförmedling men vars näringsverksamhet inte har till ändamål att lämna eller förmedla krediter till konsumenter. En hänvisning till den nya bestämmelsen i lagen om bank- och finansieringsrörelse kan också behöva införas.

Utgångspunkter för ett nytt tillstånd i lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter

Tillämpningsområdet för lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter föreslås, utöver bostadskrediter, begränsas till verksamhet med de kredittyper som omfattas av det nya direktivet. På så sätt kommer vissa av de verksamheter som enligt gällande rätt är undantagna från tillståndskravet i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter inte heller fortsättningsvis omfattas av ett sådant krav. Detta gäller undantagen för *pantbanker, värdepappersbolag*, samt *statliga och kommunala myndigheters* verksamheter. Eftersom kreditgivare enligt definitionen i lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter endast omfattar den som lämnar kredit (och inte även den som övertar den ursprungliga kreditgivarens fordran) kommer värdepapperisering och koncernintern finansiering också fortsättningsvis undantas tillståndskrav (jfr prop. 2015/16:197 s. 119 med där gjorda hänvisningar).

Kreditinstitut som faller in under tillsynsförordningens²⁵ definition av kreditinstitut omfattas inte av direktivets krav på tillfredsställande godkännandeförfarande eller registrering (artikel 37.2 a i det nya direktivet). Utredningen gör därför bedömningen att det avseende bank och kreditmarknadsföretag med tillstånd enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse inte krävs någon åtgärd för att genomföra direktivets krav på tillfredsställande godkännandeförfarande och registrering. När det gäller betalningsinstitut motsvaras definitionen av betalningsinstitut enligt betaltjänstlagen av definitionen i artikel 4.4 i EU:s andra betaltjänstdirektiv och sådana institut undantas därför från kravet på godkännande och registrering i det nya konsumentkreditdirektivet när de tillhandahåller krediter i enlighet med 1 kap. 2 § 4 betaltjänstlagen (artikel 37.2 b i det nya direktivet samt bilaga 1 punkten 4 i det andra betaltjänstdirektivet²⁶). Även för institut för elektroniska pengar motsvaras definitionen i lagen om elektroniska pengar definitionen i artikel 2.1 i det nya e-penningdirektivet²⁷ och även sådana institut

²⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012.

²⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2366 av den 25 november 2015 om betaltjänster på den inre marknaden, om ändring av direktiven 2002/65/EG, 2009/110/EG och 2013/36/EU samt förordning (EU) nr 1093/2010 och om upphävande av direktiv 2007/64/EG.

²⁷ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/110/EG av den 16 september 2009 om rätten att starta och driva affärsverksamhet i institut för elektroniska pengar samt om tillsyn av sådan verksamhet, om ändring av direktiven 2005/60/EG och 2006/48/EG och om upphävande av direktiv 2000/46/EG.

undantas härigenom från kravet på godkännande och registrering i det nya konsumentkreditdirektivet när de tillhandahåller krediter i enlighet med 3 kap. 6 § andra stycket lagen om elektroniska pengar (artikel 37.2 c i det nya direktivet samt artikel 6.1 första stycket b i det nya e-penningdirektivet). På detta sätt säkerställs att inga ytterligare krav uppställs för dessa kredittyper, som redan harmoniserats genom EU-direktiv. När det gäller övriga kredittyper får de krav som uppställs för att få tillstånd enligt betaltjänstlagen och lagen om elektroniska pengar anses nå upp till det allmänt hållna krav som det nya konsumentkreditdirektivet uppställer på tillfredsställande godkännandeförfarande (jfr 2 kap. 6–8 §§ betaltjänstlagen och 2 kap. 6–8 §§ lagen om elektroniska pengar). Även för betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar gör utredningen alltså bedömningen att det inte krävs någon åtgärd för att genomföra direktivets krav på tillfredsställande godkännandeförfarande och registrering. Kreditinstitut, betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar bör därför fortsatt kunna driva verksamhet med konsumentkrediter inom ramen för tillstånd enligt respektive verksamhets rörelselag. De nya näringsrättsliga reglerna i 4 kap. lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter kommer dock att gälla även för dessa institut (se avsnitt 5.11–5.14).

Vidare får tillstånd att driva verksamhet med bostadskrediter enligt 2 kap. och 3 kap. lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter anses uppfylla det nya direktivets krav på ett tillfredsställande godkännandeförfarande. Det föreslås därför att *bostadskreditinstitut* även fortsättningsvis ska tillåtas driva verksamhet med andra konsumentkrediter än bostadskrediter inom ramen för sitt befintliga tillstånd.

Ett korrekt genomförande av det nya direktivets krav på tillstånd kräver att övrig verksamhet med sådana konsumentkrediter som omfattas av lagen om bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediters tillämpningsområde som utgångspunkt bör omfattas av lagens tillståndsplikt.

Detta betyder att fler av de företag som tillhandahåller finansiering i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs av företaget eller ett annat företag i samma koncern eller motsvarande utländska företagsgrupp kommer att omfattas av tillståndskravet (jfr 5 § 2 lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter och 2 kap. 3 § första stycket punkten 4 lagen om bank-

och finansieringsrörelse). När det gäller juridiska personer som driver verksamhet med konsumentkrediter i mindre omfattning utan vinstsyfte saknar det nya direktivet ett generellt undantag för dessa krediter. Något uttryckligt undantag från tillståndsplikten bör därför inte göras för dessa kredittyper (jfr 5 § första stycket 4 lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter). Huruvida sådana krediter faller inom lagens tillämpningsområde får i stället avgöras i varje enskilt fall. För att omfattas av tillståndskravet ska den juridiska personen anses bedriva näringsverksamhet. Dessutom bör kreditgivningen ske inom ramen för denna näringsverksamhet. Ett lån som inte har någon anknytning till den juridiska personens ordinarie verksamhet torde alltså inte omfattas av tillståndskravet (jfr vad som anförs om lagens tillämpningsområde i förhållande till krediter från arbetsgivare, avsnitt 5.3).

Sammanfattningsvis bör det för att nå upp till det nya direktivets krav på tillstånd föreskrivas att ett svenskt aktiebolag, en svensk ekonomisk förening eller motsvarande utländskt företag kan få tillstånd av Finansinspektionen att driva verksamhet med kreditgivning och kreditförmedling av andra konsumentkrediter än bostadskrediter. Lagens tillämpningsområde kommer dock begränsa tillståndsplikten till de verksamheter med kredittyper som omfattas av direktivets tillämpningsområde. Vidare kommer kreditinstitut, betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar och bostadskreditinstitut fortsatt undantas från tillståndskravet. Möjligheterna enligt det nya direktivet att göra vissa undantag från tillståndsplikten behandlas nedan.

Vissa undantag från tillståndsplikten

Även om ett korrekt genomförande av direktivet kräver att tillståndsplikten görs generell för de kredittyper som omfattas av direktivets tillämpningsområde tillåter det nya direktivet att vissa undantag görs för varu- och tjänsteleverantörer som ger eller förmedlar betalningsanstånd. Det kan inledningsvis finnas anledning att framhålla att varu- och tjänsteleverantören måste falla in under definitionen av kreditgivare eller kreditförmedlare för att alls omfattas av ett tillståndskrav. Det kan även konstateras att verksamhet med vissa sådana betalningsanstånd inte omfattas av tillståndskravet redan genom att krediten faller utanför det nya direktivets tillämpningsområde. Dessa undantas genom att i lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra

konsumentkrediter avses med begreppet konsumentkredit inte pantbanks- och statsmedelslån, hyres- och leasingavtal utan skyldighet eller möjlighet att förvärva varan, fortlöpande avtal, värdepapperskrediter och vissa fakturakrediter (jfr avsnitt 5.2). Detta innebär att varu- och tjänsteleverantörer som själva ger räntefria betalningsansånd med endast lagstadgade dröjsmålsavgifter inte omfattas av tillståndsplikten, under förutsättning att krediten ska betalas tillbaka inom 50 dagar från varans avlämnande eller tjänstens leverans. Är varu- eller tjänsteleverantören inte ett mindre företag och det är fråga om ett distansavtal gäller det under förutsättning att krediten dessutom inte säljs under kreditavtalets löptid och att krediten ska betalas tillbaka inte inom 50 dagar, utan inom 14 dagar från varans avlämnande eller tjänstens leverans (se vidare avsnitt 5.3 ovan). De kredittyper som faller utanför det nya direktivets tillämpningsområde kommer alltså inte heller fortsättningsvis omfattas av tillståndskravet.

Det finns genom en valmöjlighet i artikel 37.3 i det nya direktivet möjlighet att från kravet på tillfredsställande godkännandeförfarande undanta ytterligare vissa av varu- och tjänsteleverantörernas verksamhet med kreditgivning och kreditförmedling. Enligt artikel 37.3 får medlemsstaterna undanta varu- och tjänsteleverantörer som är mikroföretag och små samt medelstora företag som medverkar subsidiärt som kreditförmedlare (a). Undantaget för subsidiära kreditförmedlare skulle träffa de mindre företag som använder sig av ett externt bolag för att erbjuda betalningsansåndet. Undantaget skulle dock inte träffa det externa bolag som agerar kreditgivare.

Medlemsstaterna får även undanta sådana mindre företag som medverkar subsidiärt som kreditgivare för tjänster eller varor som de själva erbjuder, och krediten är ränte- och avgiftsfri och med endast begränsade avgifter som konsumenten ska betala på grund av sena betalningar, vilka tas ut i enlighet med nationell rätt (b). Detta undantag skulle träffa de mindre företag som erbjuder betalningsfrister som överstiger 50 dagar. De större företag som medverkar subsidiärt som kreditgivare eller kreditförmedlare och vars krediter omfattas av direktivets tillämpningsområde omfattas däremot utan undantag av det nya direktivets bestämmelser om godkännande och registrering.

Frågan är om det finns anledning att utnyttja de möjligheter till undantag från tillståndsplikten som finns i det nya direktivet. Syftet med undantaget för betalningsansånd i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter är att avgränsa lagens tillämpningsområde

från sådant som typiskt sett inte är lån lämnat eller förmedlat av ett finansiellt företag. Vid införandet av bestämmelsen bedömdes det ligga i allmänhetens intresse att underlätta förutsättningarna för avbetalningsköp inom handeln och det ansågs därför inte rimligt att kräva att alla dessa företag skulle ansöka om tillstånd (prop. 2013/14:107 s. 45). Ett tillstånd innebär en administrativ och ekonomisk börda för ett företag som faller inom ett sådant krav. Exempelvis är en ansökan om tillstånd som konsumentkreditinstitut f.n. förknippat med en ansökningsavgift om 70 000 kronor (se 33 § lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter och förordningen [2001:911] om avgifter för prövning av ärenden hos Finansinspektionen. Se även vidare om övriga kostnader för en tillståndsansökan i kap. 7). De skäl som framhölls vid införandet av bestämmelsen kan fortsatt göras gällande.

Att mindre företag subsidiärt medverkar som kreditförmedlare (a) kan motiveras av att det medför en mindre administrativ börda för företaget att anlita en extern kreditgivare som erbjuder betalningsanståndet. För varu- och tjänsteleverantören kan det också innebära en snabbare och säkrare betalning, eftersom kreditgivaren är den som står kreditrisken och ofta betalar företaget direkt. Samtidigt skulle ett fullt utnyttjande av detta undantag innebära att även varu- och tjänsteleverantörer som via tredje part förmedlar krediter förenade med ränta eller avgifter och med betalningsfrister över 50 dagar undantas från kravet på tillstånd. Det skulle kunna argumenteras för att ett utökat tillståndskrav i sådana fall skulle vara befogat och förbättra konsumentskyddet. Dessa varu- och tjänsteleverantörer skulle dock omfattas av de övriga konsumentskyddande bestämmelser som det nya direktivet innehåller. De kreditgivare som tillhandahåller krediten kommer dessutom att omfattas av kravet på tillstånd. Det får därför anses motiverat att underlätta för dessa företag som endast förmedlar konsumentkrediter som ett underordnat led i affärsverksamheten och fullt ut nyttja det undantag som finns i artikel 37.3 a i det nya direktivet.

Att underlätta för varu- och tjänsteleverantörer som subsidiärt medverkar som kreditgivare i de fall de erbjuder längre betalningsfrister (b) kan vara positivt för konsumenten, eftersom sådana betalningar i vissa fall kan uppgå till höga belopp. Det får därför anses motiverat att sådana betalningsfrister kan erbjudas utan att tillstånd behöver sökas för kreditgivningsverksamhet. Även i detta fall kommer krediten omfattas av de övriga konsumentskyddande bestämmelser som det nya direktivet innehåller. Det får därför anses motiverat att även fullt

ut utnyttja undantaget i artikel 37.3 b i det nya direktivet. Den administrativa börda och de ökade kostnader som ett tillståndskrav medför får alltså anses motivera undantag från tillståndskravet för mindre företag i den utsträckning som artikel 37.3 i det nya direktivet medger.

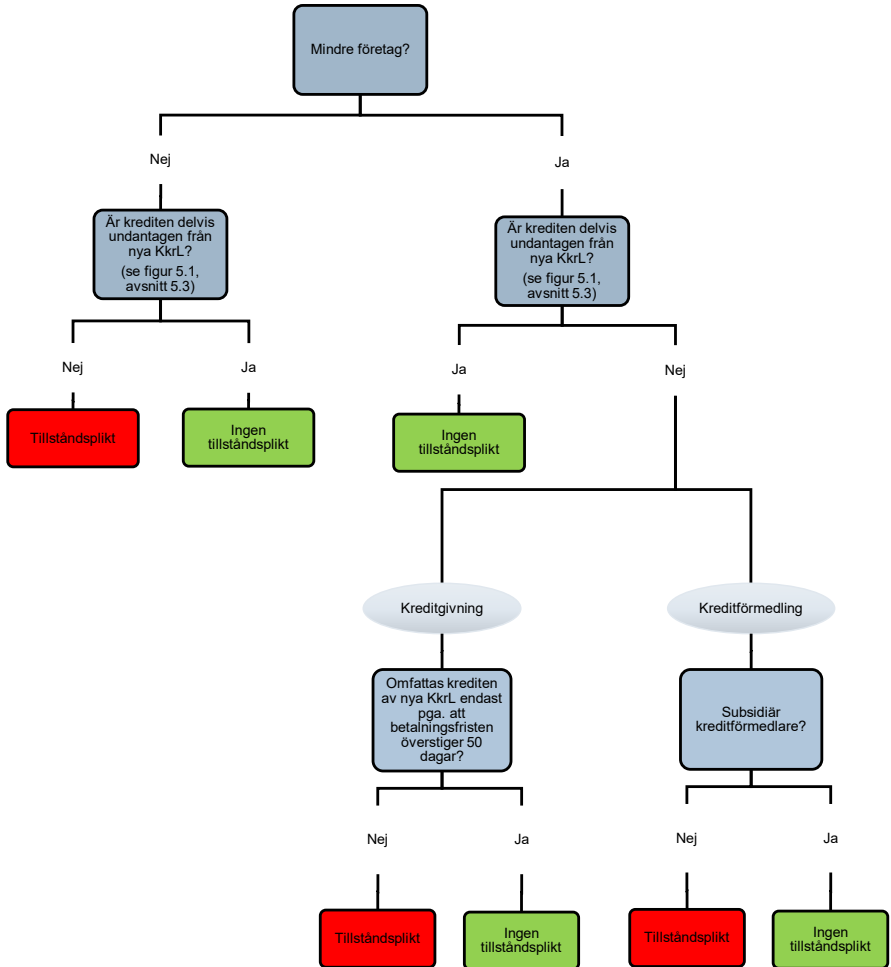
Sammanfattningsvis bör inte tillstånd krävas för verksamhet som drivs av ett mindre företag och som avser (1) en kredit som lämnas av företaget för att finansiera ett köp av företagets vara eller tjänst om krediten är räntefri och inte förbunden med andra avgifter än lagstadgade dröjsmålsavgifter eller (2) förmedling av en kredit som finansierar ett köp av företagets vara eller tjänst.

Så snart ett sådant företag inte längre faller in under definitionen för ett mindre företag behöver dock en ansökan om tillstånd göras. För ett företag med tillstånd, som förändras så att det faller in under definitionen för mindre företag och därför omfattas av något av undantagen, bör det motsatsvis inte finnas hinder för företaget att fortsätta driva sin verksamhet med tillstånd.

Undantaget för varu- och tjänsteleverantörer som ger eller förmedlar betalningsansånd kan illustreras genom följande flödesschema.

Figur 5.2 Flödesschema fakturakrediter

Omfattas verksamhet med kreditgivning eller kreditförmedling av tillståndsplikt enligt 3 a kap. i lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter?

Kraven för tillstånd och registrering

Såsom ovan nämns har det överlämnats till medlemsstaterna att utforma hur kraven på ett tillfredsställande godkännandeförfarande ska uppnås. De befintliga kraven enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter, stämmer i många delar överens med kraven för bostadskreditinstituten (se prop. 2015/16:197 s. 124 ff.). För att kreditgivare och kreditförmedlare ska beviljas tillstånd enligt denna reglering uppställs krav på bolagsordningen och stadgarna, en prognos om att verksamheten kommer att bedrivas i enlighet med lagstiftningen och att de ledande personerna inom företaget bedöms lämpliga (se 6–11 §§ lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter samt 2 kap. 2–5 §§ och 3 kap. 2 och 3 §§ lagen om verksamhet med bostadskrediter). Det är Finansinspektionen som hanterar tillståndsprövningen och Finansinspektionen får ta ut avgifter för prövning av ansökningar (4 och 33 §§ lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter samt 2 kap. 1 §, 3 kap. 1 § och 5 kap. 10 § lagen om verksamhet med bostadskrediter). Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilket innehåll en ansökan om att få driva verksamhet ska ha (34 § lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter och 7 kap. 1 § 1 lagen om verksamhet med bostadskrediter).

Utredningen bedömer att kraven enligt dessa lagar når upp till direktivets krav på ett tillfredsställande godkännandeförfarande. Det saknas anledning att inom ramen för detta utredningsarbete föreslå en ändring av kraven för de verksamheter som enligt gällande rätt redan omfattas av tillståndsplikt. Att ett villkor för tillstånd föreslås vara att verksamheten drivs av ett svenskt aktiebolag, en svensk ekonomisk förening eller motsvarande utländskt företag bedöms förenligt med det nya konsumentkreditdirektivet (skäl 26). Bestämmelserna bör tas in i ett nytt kapitel, 3 a, i lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter.

Frågan är vilka krav som ska ställas på de företag som enligt ovan omfattas av det utökade tillståndskrav som utredningen föreslår. Det skulle kunna argumenteras för att kraven på de verksamheter som tidigare inte omfattats av ett tillståndskrav bör ställas lägre än för dem som för närvarande driver verksamhet som konsumentkreditinstitut. I detta sammanhang kan de krav som uppställs för att Finansinspektionen ska registrera ett finansiellt institut nämnas. Kraven består av att det ska finnas skäl att anta att verksamheten kommer att bedrivas

på ett sätt som är förenligt med lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen (2 § andra stycket 1 lagen [1996:1006] om valutaväxling och annan finansiell verksamhet). Vidare ska den som bedriver sådan verksamhet, har ett kvalificerat innehav eller ingår i ledningen för ett finansiellt institut vara lämplig för uppgiften. Vid denna bedömning ska det särskilt beaktas om personen i väsentlig utsträckning har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet (2 § andra stycket 2 och 3 § i nyss nämnda lag). Kraven för att bli registrerad som finansiellt institut är inte särskilt högt ställda och har inte bedömts motsvara en tillståndsplikt (jfr promemorian *Åtgärder mot missbruk av alternativa betalningssystem* [Fi2024/00365], särskilt s. 42).

För att nå upp till direktivets krav på ett tillfredsställande godkännandeförfarande bör därför förutsättningarna för kreditgivare och kreditförmedlare att driva verksamhet med andra konsumentkrediter än bostadskrediter vara desamma för alla som faller in under den nya tillståndsplikten och bör i huvudsak motsvara vad som för närvarande gäller för konsumentkreditinstitut. Även dessa bör alltså regleras av det föreslagna 3 a kap. i lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter.

Enligt 5 kap. 1 § lagen om verksamhet med bostadskrediter ska Finansinspektionen föra register över företag som har tillstånd att driva verksamhet enligt lagen. För att nå upp till det nya direktivets krav på registrering bör en sådan registreringskyldighet göras generellt tillämplig på alla företag med tillstånd enligt lagen.

Tillståndskravets förhållande till reglerna om informationsutbyte för kreditupplysningsändamål

Det kan i detta sammanhang även finnas anledning att beröra tillståndskravets förhållande till det informationsutbyte för kreditupplysningsändamål som kan ske enligt 5 a § i kreditupplysningslagen. Verksamheter som bedrivs med tillstånd enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter omfattas enligt gällande rätt av den krets som med stöd av bestämmelsen får utväxla uppgifter. Dessa verksamheter bör även fortsättningsvis ha möjlighet att utväxla sådana uppgifter. Frågan är om det är motiverat att även låta verksamheter som omfattas av tillståndskravets utvidgade tillämpningsområde ingå i denna krets.

Ett informationsutbyte enligt bestämmelsen innebär ett intrång i den kreditökandens personliga integritet. Att företagens verksamheter är underkastade det regelverk och den tillsyn som följer med ett tillstånd får dock anses bidra till att riskerna med ett sådant integritetsintrång minskar (jfr prop. 1996/97:65 s. 40 f.). Det får även anses omotiverat att särbehandla de företag som omfattas av det utvidgade tillståndskravet, eftersom de krav som ställs på dessa företag föreslås bli desamma som för företag som f.n. omfattas av tillståndskravet i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter. Det kan även antas att kreditprovningarna förbättras genom ett sådant informationsutbyte. Värdet av en förbättrad kreditprovning får därför för dessa företag anses uppväga det intrång i den personliga integriteten som utbytet kan innebära (jfr prop. 2013/14:107 s. 58 och prop. 2015/16:197 s. 151). Samtliga företag som med tillstånd driver verksamhet enligt lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter bör därför omfattas av den krets som enligt 5 a § kreditupplysningslagen får utväxla uppgifter för kreditupplysningsändamål. En sådan förhållandevis begränsad utvidgning av kretsen bedöms förenlig med dataskyddsförordningen (jfr prop. 2017/18:120, särskilt s. 20 f.).

5.20 Tillsyn och behöriga myndigheter

Förslag: Bestämmelserna om tillsyn ska överföras till den nya konsumentkreditlagen men anpassas till det nya direktivet. Därvid ska Finansinspektionen ha tillsynsansvar för företag som bedriver verksamhet med konsumentkrediter enligt det nya tillståndskravet i 3 a kap. lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter.

Konsumentverket ska, för de företag som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter men undantas från lagens tillståndskrav, ha tillsyn över att verksamheten bedrivs enligt bestämmelserna i 4 kap. 1–9 och 11 §§ lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter.

I förordningen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter ska det föreskrivas att Finansinspektionen och Konsumentverket på begäran ska lämna varandra de uppgifter som behövs för tillsynen enligt lagen om verksamheter med

bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter och enligt konsumentkreditlagen.

Bedömning: I övrigt krävs det inga åtgärder för att Finansinspektionens och Konsumentverkets tillsynsverksamhet ska nå upp till det nya direktivets krav.

Skälen för förslaget och bedömningen

Allmänt om direktivets krav på tillsyn och behöriga myndigheter

Enligt artikel 37.1 ska medlemsstaterna säkerställa att kreditgivare och kreditförmedlare omfattas av tillsynsarrangemang som inrättas av en oberoende behörig myndighet. Artikel 37 motsvaras i denna del av artikel 20 i 2008 års direktiv, som innehöll krav på kontroll av kreditgivare. Den artikeln har genomförts i 55 § i 2010 års konsumentkreditlag som innehåller regler om tillsyn. Även om det alltså fanns motsvarande reglering i 2008 års direktiv innebär regleringen i det nya direktivet att kravet på tillsyn utökas. Tillsynen ska numera, till skillnad från 2008 års direktiv, omfatta kreditförmedlare. Vidare innehåller det nya direktivet, till skillnad från 2008 års direktiv, flera närlingsrättsliga bestämmelser som i enlighet med vad som ovan anförs (se avsnitt 5.2) bör placeras i annan lag än konsumentkreditlagen. Det behöver därför säkerställas att också de regler som genomför det nya direktivets närlingsrättsliga delar, och som återfinns i närlingsrättslig lagstiftning, omfattas av tillsyn.

Reglerna om tillsyn i det nya direktivet syftar till att säkerställa öppenhet och stabilitet på marknaden (skäl 82). Kravet gäller samtliga kreditgivare och kreditförmedlare som omfattas av det nya direktivets tillämpningsområde. Detta innebär att vissa företag kommer att behöva stå under närlingsrättslig tillsyn utan att omfattas av tillståndskravet (jfr avsnitt 5.19).

Artikel 41 i det nya direktivet reglerar behöriga myndigheter med uppdrag att säkerställa direktivets efterlevnad. Enligt bestämmelsen ska medlemsstaterna utse nationella behöriga myndigheter med befogenhet att se till att direktivet tillämpas och efterlevs, samt underätta kommissionen om valet av dessa myndigheter (artikel 41.1 och 41.5 i det nya direktivet). Det uppställs även krav på att dessa myndigheter ska nå upp till en viss standard, att personalen ska omfattas av

tystnadsplikt samt att det ska finnas förutsättningar för myndigheterna att fullgöra sina uppdrag på ett effektivt sätt (artikel 41.1–4, 6, 7 och 9 i det nya direktivet). Bestämmelsen vänder sig även till kommissionen, som ska offentliggöra en förteckning över behöriga myndigheter (artikel 41.8 i det nya direktivet).

Kreditgivare och kreditförmedlare omfattas av tillsynsarrangemang

Enligt 55 § i 2010 års konsumentkreditlag utövar Konsumentverket tillsyn över att den lagen följs men tillsynen omfattar inte Sveriges Riksbank, verksamhet som står under tillsyn av Finansinspektionen eller verksamhet hos Kronofogdemyndigheten. Det innebär att tillsynsansvaret för konsumentkreditmarknaden delas av Konsumentverket och Finansinspektionen.

Konsumentverkets tillsyn över att konsumentkreditlagen följs omfattar alla näringsidkare när det gäller de marknadsrättsliga bestämmelserna. Konsumentverket har alltså det primära tillsynsansvaret för de bestämmelser i konsumentkreditlagen som sanktioneras genom en hänvisning till marknadsföringslagen, även för verksamheter som står under Finansinspektionens tillsyn. Detta följer av att det är Konsumentverket och Konsumentombudsmannen som hanterar ärenden om överträdelse enligt marknadsföringslagen (jfr prop. 2015/16:197 s. 162). Flertalet bestämmelser i konsumentkreditlagen omfattas även av den tillsyn som Konsumentombudsmannen utövar med stöd av lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden.

I förhållande till de näringsidkare vars huvudsakliga verksamhet är något annat än kreditgivning eller kreditförmedling, och som därmed enligt gällande rätt inte är tillståndspliktiga, omfattar Konsumentverkets tillsyn konsumentkreditlagen i dess helhet. Det saknas anledning att ändra dessa utgångspunkter och det föreslås att regleringen flyttas till den nya konsumentkreditlagen.

Finansinspektionen utövar tillsyn över de företag som driver tillståndspliktig verksamhet. Tillsynsansvaret omfattar företag med tillstånd att verka som kreditinstitut, betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar, bostadskreditinstitut och konsumentkreditinstitut. Finansinspektionens tillsyn omfattar bl.a. att verksamheten bedrivs enligt den lag som verksamheten lyder under samt andra författningar som reglerar institutets verksamhet, dvs. bl.a. reglerna om kreditprov-

ning i konsumentkreditlagen (13 kap. 2 § lagen om bank- och finansieringsrörelse, 8 kap. 1 § lagen om betaltjänster, 5 kap. 1 § lagen om elektroniska pengar, 5 kap. 2 § lagen om verksamhet med bostadskrediter och 16 § lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter).

Finansinspektionen bör även på motsvarande sätt utöva tillsynen över verksamhet med andra konsumentkrediter än bostadskrediter, som bedrivs med tillstånd enligt den föreslagna regleringen i lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter. En sådan tillsyn kommer att framgå av lagens 5 kap. 2 §, eftersom denna lag föreslås omfatta även verksamhet med krediter som faller in under det nya konsumentkreditdirektivets tillämpningsområde. Det utvidgade tillståndskravet (se avsnitt 5.19) kommer medföra att vissa företag som tidigare stått under Konsumentverkets tillsyn i stället kommer att stå under Finansinspektionens tillsyn. Detta innebär att Finansinspektionen för dessa företag också ansvarar för tillsynen över andra lagar, såsom penningtvättslagen (jfr 5 kap. 2 § lagen om verksamhet med bostadskrediter).

I detta sammanhang kan nämnas att Finansinspektionens tillsyn över penningtvättslagen dock endast omfattar de företag som bedriver verksamhet enligt lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter, dvs. de företag som omfattas av tillståndskravet (jfr föreslagen lydelse av 1 kap. 2 § 11 penningtvättslagen).

Tillsynskravet över de nya näringsrättsliga bestämmelserna som föreslås placeras i lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter, såsom krav på kunskap och kompetens, rådgivning och ersättningssystem, omfattar dock även företag som inte behöver tillstånd. Detta eftersom det nya direktivets näringsrättsliga bestämmelser är tillämpliga på samtliga kreditgivare och kreditförmedlare som faller in under direktivets tillämpningsområde, samtidigt som utredningen har bedömt att möjligheten att göra vissa undantag från tillståndskravet bör utnyttjas (avsnitt 5.19). Frågan är om Finansinspektionen bör ha tillsyn över dessa näringsrättsliga bestämmelser även för företag som inte behöver tillstånd, eller om Konsumentverket bör utöva denna tillsyn. Finansinspektionen ansvarar för tillsynen som rör finansiella marknader och finansiella företag, vilket i huvudsak är företag av en annan karaktär än de som faller utanför tillståndsplikten. Dessutom skulle Finansinspektionens möjlighet till sanktioner vara begränsade för ett företag som bedriver sin verksamhet utan tillstånd. Det får därför anses mest ändamålsenligt att Konsumentverket,

som föreslås fortsätta bedriva tillsyn över dessa företag i förhållande till konsumentkreditlagen, också ansvarar för tillsynen över de föreslagna näringsrättsliga bestämmelserna i 4 kap. 1–9 och 11 §§ lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter. En sådan, mer samlad tillsyn, motsvarar även hur det ser ut för annan verksamhet med konsumentkrediter (jfr prop. 2022/23:9 s. 14 f.).

Sammanfattningsvis föreslås det att Finansinspektionen ska ha tillsynsansvar för företag som bedriver verksamhet med konsumentkrediter enligt det nya tillståndskravet. Denna tillsyn omfattar såväl den näringsrättsliga tillsynen enligt lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter som annan lagstiftning, exempelvis kreditprövningsreglerna i konsumentkreditlagen. Konsumentverket ska bedriva tillsyn över de företag som undantas från tillståndskravet. Denna tillsyn omfattar såväl bestämmelserna i den nya konsumentkreditlagen som bestämmelserna i 4 kap. 1–9 och 11 §§ lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter. I övrigt bedöms det inte behövas några åtgärder för att uppfylla det nya direktivets krav på tillsynsarrangemang.

Genom ovanstående uppfylls även kravet i artikel 31.1 andra stycket på att de behöriga myndigheterna ska vara antingen offentliga myndigheter eller organ som erkänts enligt nationell rätt eller för ändamålet uttryckligen bemyndigade offentliga myndigheter, som inte är kreditgivare eller kreditförmedlare.

Konsumentverkets och Finansinspektionens verksamheter när upp till direktivets standard

Enligt artikel 41.1 i det nya direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att de behöriga myndigheterna har utrednings- och tillsynsbefogenheter samt tillräckliga resurser för att kunna fullgöra sitt uppdrag på ett effektivt och ändamålsenligt sätt.

Företag som står under Finansinspektionens tillsyn har en skyldighet att till Finansinspektionen lämna de upplysningar om sin verksamhet och därmed sammanhängande omständigheter som inspektionen begär. När Finansinspektionen anser det nödvändigt får inspektionen också genomföra en undersökning hos ett sådant företag (13 kap. 3 och 4 §§ lagen om bank- och finansieringsrörelse, 8 kap. 2 och 3 §§ lagen om betaltjänster, 5 kap. 2 och 3 §§ lagen om elektroniska pengar, 5 kap. 3–4 a §§ i lagen om verksamhet med bostadskrediter). Upp-

lysningsplikten kompletteras med ett bemyndigande för Finansinspektionen att meddela föreskrifter om vilka upplysningar ett företag ska lämna till inspektionen för dess tillsynsverksamhet (16 kap. 1 § 16 lagen om bank- och finansieringsrörelse, 8 kap. 27 § lagen om betaltjänster, 5 kap. 27 § 10 lagen om elektroniska pengar och 7 kap. 1 § 15 lagen om verksamhet med bostadskrediter). Finansinspektionen har i enlighet med bemyndigandena bl.a. meddelat föreskrifter om att företagen har en rapporteringsskyldighet gällande uppgifter om den utlånade volymen och kreditförluster (8 kap. 6 § FFFS 2016:29). Finansinspektionen har också en skyldighet att ingripa mot den som driver verksamhet utan att ha rätt till det, och får vid osäkerhet förelägga den som driver verksamheten att lämna de upplysningar som behövs för att bedöma om så är fallet (15 kap. 18 § lagen om bank- och finansieringsrörelse, 8 kap. 24 § lagen om betaltjänster, 5 kap. 24 § lagen om elektroniska pengar och 6 kap 16 § lagen om verksamhet med bostadskrediter).

Även Konsumentverket har rätt att företa inspektion och ta del av samtliga handlingar som behövs för tillsynen (56 § i 2010 års konsumentkreditlag).

Finansinspektionen och Konsumentverket bör även fortsättningsvis ha befogenheter enligt ovan för de företag som står under myndigheternas tillsyn. Bestämmelserna i 56 § i 2010 års konsumentkreditlag bör därför överföras till den nya konsumentkreditlagen. Eftersom lagen om verksamhet med bostadskrediter föreslås bli tillämplig även för verksamhet med krediter som faller in under det nya konsumentkreditdirektivets tillämpningsområde kommer de befintliga bestämmelserna bli generellt tillämpliga. Härigenom bedöms regleringen nå upp till det allmänt hållna krav på utredning- och tillsynsbefogenheter som framgår av artikel 41.1 i det nya direktivet.

Det nya direktivet föreskriver även att myndigheterna ska ha befogenheter att kräva att kreditgivare och kreditförmedlare lämnar de styrkande handlingar som den behöriga myndigheten anser vara nödvändiga för att kunna utöva tillsyn över att kreditgivare och kreditförmedlare uppfyller kunskaps- och kompetenskraven (artikel 33.3 i det nya direktivet). Reglerna om upplysningsskyldighet enligt ovan bedöms säkerställa att de behöriga myndigheterna har möjlighet att inhämta sådana handlingar. Denna bedömning stämmer överens med den bedömning som gjordes vid genomförandet av bolånedirektivet, vars artikel 9.4 innehåller likalydande krav. Dessa bedömdes genom-

förda med regleringen i 5 kap 3, 4, 5 och 6 §§ lagen om verksamhet med bostadskrediter, som i enlighet med ovan föreslås bli generell tillämplig (jfr prop. 2015/16:197 s. 394).

Artikel 41.4 föreskriver att medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna uppfyller kriterierna i artikel 5 i 2017 års konsumentskyddsförordning²⁸, enligt vilken det bl.a. föreskrivs att medlemsstaterna ska utse en eller flera behöriga myndigheter och den centrala kontaktpunkten för tillämpningen av förordningen. Finansinspektionen är behörig myndighet och Konsumentverket är kontaktmyndighet enligt förordningen och uppfyller härigenom de skyldigheter som framgår av artikel 5 i 2017 års konsumentskyddsförordning (4 § 3 förordningen [2023:910] med instruktion för Finansinspektionen och 3 § 7 förordningen [2009:607] med instruktion för Konsumentverket). Det bedöms därför inte krävas någon åtgärd för att nå upp till detta krav.

Enligt artikel 41.6 ska de behöriga myndigheterna utöva sina befogenheter i enlighet med nationell rätt antingen (a) direkt enligt sina egna befogenheter, eller under tillsyn av de rättsliga myndigheterna, eller (b) genom ansökan till domstolar som är behöriga att fatta det beslut som krävs inbegripet, när så är lämpligt, genom överklagande, om ansökan om att fatta det nödvändiga beslutet avslås. Finansinspektionen och Konsumentverket har direkt befogenhet att utöva tillsyn enligt vad som anförs ovan. Finansinspektionen och Konsumentverket har därutöver befogenhet till vissa ingripanden (15 kap. lagen om bank- och finansieringsrörelse, 8 kap. 8–13 §§ lagen om betaltjänster, 5 kap. 8–13 §§ lagen om elektroniska pengar, 6 kap. lagen om verksamhet med bostadskrediter och 57–59 §§ konsumentkreditlagen). Genom att Finansinspektionen och Konsumentverket fortsatt har motsvarande befogenheter till ingripande i förhållande till såväl de näringsrättsliga som övriga bestämmelser som genomför det nya direktivet bedöms det säkerställas att kraven i artikel 41.6 i det nya direktivet uppnås.

Medlemsstaterna får även ge myndigheterna befogenheter att göra produktngripanden så att de kan dra tillbaka kreditprodukter när ett sådant tillbakadragande är motiverat (artikel 41.9 i det nya direktivet). En sådan reglering finns i 15 kap. 1 § andra stycket lagen om bank-

²⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2394 av den 12 december 2017 om samarbete mellan de nationella myndigheter som har tillsynsansvar för konsumentskyddslagstiftningen och om upphävande av förordning (EG) nr 2006/2004.

och finansieringsrörelse, 8 kap. 8 § lagen om betaltjänster, 5 kap. 8 § lagen om elektroniska pengar samt 6 kap. 1 § lagen om verksamhet med bostadskrediter. Bestämmelserna föreskriver att ett företag som åsidosätter sina skyldigheter kan föreläggas att bl.a. begränsa sin verksamhet. Det nya direktivet bör alltså inte hindra att en sådan reglering behålls oförändrad.

När en medlemsstat har mer än en behörig myndighet ska det enligt artikel 41.7 i det nya direktivet säkerställas att respektive uppdrag är tydligt definierat och att det råder ett nära samarbete mellan myndigheterna, så att de kan fullgöra sina uppdrag på ett effektivt sätt. Konsumentverket och Finansinspektionens närmare uppdrag framgår av förordningen med instruktion för Konsumentverket samt förordningen med instruktion för Finansinspektionen. Av förordningarna framgår att myndigheterna ska samverka på de områden där båda har ett tillsynsansvar (6 § 2 förordningen med instruktion för Konsumentverket och 15 § förordningen med instruktion för Finansinspektionen). Enligt 5 § förordningen (2014:397) om viss verksamhet med konsumentkrediter ska Finansinspektionen och Konsumentverket på begäran lämna varandra de uppgifter som behövs för tillsynen enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter eller konsumentkreditlagen. Eftersom lagen och förordningen om viss verksamhet med konsumentkrediter föreslås upphävas bör denna bestämmelse i stället ta sikte på lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter. Det föreslås därför att bestämmelsen flyttas till den föreslagna förordningen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter. Genom ovanstående bör de krav som uppställs i artikel 41.7 i det nya direktivet anses uppfyllda.

Gällande rätt motsvarar direktivets krav på sekretess

Enligt artikel 41.2 i det nya direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att de behöriga myndigheterna, all personal som arbetar eller har arbetat för de behöriga myndigheterna samt revisorer och experter som arbetar på deras uppdrag är bundna av tystnadsplikt (första meningen). Förstolig information som erhålls i tjänsten får inte röjas till någon person eller myndighet, förutom i sammanfattad eller aggregerad form. Detta ska dock inte påverka fall som omfattas av straffrätt eller av det nya direktivet (andra meningen). De behöriga myndigheterna får dock

utbyta eller överföra förtrolig information i enlighet med unionsrätten och nationell rätt (tredje meningen). Det saknas motsvarande reglering i 2008 års direktiv. Närliggande EU-rättsliga direktiv såsom bolånedirektivet (artikel 5.2) och MiFID II (artikel 76) innehåller dock liknande reglering.

Frågor om sekretess för uppgifter hos myndigheter regleras i första hand av offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Enligt 30 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen gäller sekretess i en statlig myndighets verksamhet som består av tillståndsgivning eller tillsyn med avseende på bl.a. bank- och kreditväsendet. Denna bestämmelse tar i första hand sikte på Finansinspektionens verksamhet (se prop. 2019/20:173 s 12 ff.). Sekretessen gäller för uppgifter om (1) affärs- eller driftförhållanden hos den som myndighetens verksamhet avser, om det kan antas att denne lider skada om uppgiften röjs, (2) för uppgift om ekonomiska eller personliga förhållanden för annan som har trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som myndighetens verksamhet avser, och (3) för uppgift om transaktioner med eller innehav av finansiella instrument, om en börs, ett fondbolag, en förvaltare av alternativa investeringsfonder (AIF-förvaltare) eller ett värdepappersinstitut har inhämtat uppgiften på grund av bestämmelser om anmälningsskyldighet. Sekretess kan också enligt 30 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen gälla vid ägarprövning för uppgift om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden. Därutöver gäller sekretess enligt 30 kap. 23 § även för annan tillsynsverksamhet i den utsträckning regeringen meddelar föreskrifter. Sådana föreskrifter har meddelats för Konsumentverkets och Konsumentombudsmannens utrednings-, planerings- och tillsynsverksamhet (se 9 § samt bilaga p. 15 i offentlighets- och sekretessförordningen [2009:641]). Dessa sekretessbestämmelser får väl anses nå upp till direktivets krav på tystnadsplikt, som inte närmare specificerar vilka uppgifter som ska omfattas av tystnadsplikten.

Om uppgiften i det enskilda fallet bedöms vara sekretessbelagd innebär detta enligt 3 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen ett förbud mot att röja uppgiften, vare sig det sker muntligen, genom utlämnande av en allmän handling eller på något annat sätt. Förbudet gäller enligt 2 kap. 1 § andra stycket för en person som fått kännedom om uppgiften genom att för det allmännas räkning delta i en myndighets verksamhet på grund av anställning eller uppdrag hos myndigheten, på grund av tjänsteplikt eller på annan liknande grund.

Detta innebär att sekretess gäller för den tillsyns- och tillståndsverksamhet som Finansinspektionen kommer att bedriva beträffande de kreditgivare och kreditförmedlare som omfattas av konsumentkreditdirektivet. Vidare gäller sekretess för Konsumentverkets tillsynsverksamhet. Det bör därför inte krävas någon åtgärd för att nå upp till direktivets krav i artikel 41.2 första meningen.

Med beaktande av att det är en viss uppgift som är föremål för sekretess och att det i vissa fall krävs att en enskild lider skada eller men för att en uppgift ska vara sekretessbelagd bör sammanfattande och av identifierade uppgifter i många fall kunna lämnas ut (jfr prop. 1979/80:2 del A s. 84). Detta får anses förenligt med artikel 41.2 andra meningen.

Enligt gällande rätt finns det bestämmelser som möjliggör att behöriga myndigheter utbyter information i enlighet med unionsrätten och nationell rätt. Sekretessbrytande bestämmelser finns bl.a. i 30 kap. 8–8 b §§ offentlighets- och sekretesslagen. Det finns i 8 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen regler som möjliggör att utlämnande sker till utländska myndigheter. Genom 30 kap. 7 och 24 §§ offentlighets- och sekretesslagen kan sekretess gälla för uppgift som en svensk myndighet mottar från en utländsk myndighet inom ramen för unionsrätten (se prop. 2006/07:115 s. 516 och prop. 2015/16:197 s. 182). Sammanfattningsvis hindrar inte sekretessbestämmelserna att behöriga myndigheter utbyter information i enlighet med unionsrätten och den nationella rätten. Någon åtgärd krävs därför inte heller för att genomföra artikel 41.2 tredje meningen.

Bedömningarna ovan stämmer även överens med de bedömningar som gjordes vid genomförandet av de liknande kraven i artikel 5.2 i bolånedirektivet och artikel 76 i MiFID II (prop. 2015/16:197 s. 180 ff., 2006/07:115 s. 516 f. och prop. 2016/17:162 s. 508 f.).

Konsumentverket och Finansinspektionen är behöriga myndigheter

Medlemsstaterna är enligt artikel 41.3 skyldiga att säkerställa att de behöriga myndigheterna är antingen (a) behöriga myndigheter enligt definitionen i artikel 4.2 i EBA-förordningen²⁹ eller (b) andra myndigheter förutsatt att nationella lagar och andra författningar kräver att dessa myndigheter samarbetar med de behöriga myndigheterna när

²⁹ Europaparlamentet och rådets förordning (EU) nr 1093/2010 av den 24 november 2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska bankmyndigheten), om ändring av beslut nr 716/2009/EG och om upphävande av kommissionens beslut 2009/78/EG.

det är nödvändigt för att de ska kunna utföra sina uppgifter enligt detta direktiv.

Enligt artikel 4.2 vii) i EBA-förordningen är behöriga myndigheter bl.a. de myndigheter som avses i artikel 20 i 2008 års direktiv³⁰. Artikel 20 i 2008 års direktiv tar som ovan berörs (se avsnitt 5.19) sikte på kontroll av kreditgivare. Den artikeln har genomförts i 55 § i 2010 års konsumentkreditlag som innehåller regler om att Konsumentverket och Finansinspektionen ska utöva tillsyn. Det finns därför inget hinder mot att låta Konsumentverket och Finansinspektionen utöva tillsyn över de bestämmelser som genomför det nya konsumentkreditdirektivet.

5.21 Sanktioner

Förslag: Bestämmelserna om ingripande ska överföras till den nya konsumentkreditlagen men anpassas till det nya direktivet. Konsumentverkets ingripandemöjligheter i förhållande till en näringsidkare som inte följer kreditprövningsbestämmelsen görs därvid tillämplig även på bestämmelserna i 4 kap. 1–9 och 11 §§ lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter. Överträdelse av bestämmelserna i den nya konsumentkreditlagen om näringsidkares informationsskyldighet ska kunna leda till utdömmande av marknadsstörningsavgift.

Bedömning: I övrigt krävs det inga författningsåtgärder för att genomföra det nya direktivets bestämmelser om sanktioner.

³⁰ Se artikel 1.4 c i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/2175 av den 18 december 2019 om ändring av förordning (EU) nr 1093/2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska bankmyndigheten), förordning (EU) nr 1094/2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten), förordning (EU) nr 1095/2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten), förordning (EU) nr 600/2014 om marknader för finansiella instrument, förordning (EU) 2016/1011 om index som används som referensvärden för finansiella instrument och finansiella avtal eller för att mäta investeringsfonders resultat, och förordning (EU) 2015/847 om uppgifter som ska åtfölja överföringar av medel.

Skälen för förslaget och bedömningen

Allmänt om sanktioner

I artikel 44 i det nya direktivet regleras de sanktioner som ska säkerställa att direktivets regler efterföljs. Enligt artikel 44.1 ska medlemsstaterna fastställa regler om sanktioner för överträdelse av nationella bestämmelser som antagits enligt det nya direktivet och vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de tillämpas. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande. Detta motsvarar vad som gällde enligt artikel 23 i 2008 års direktiv.

Artikel 44 innehåller dock även vissa nyheter som saknar motsvarighet i 2008 års direktiv. Enligt artikel 44.1 tredje meningen ska medlemsstaterna också *till kommissionen anmäla dessa regler och åtgärder* senast den 20 november 2026 *samt utan dröjsmål eventuella ändringar* som berör dem. Medlemsstaterna ska vidare enligt artikel 44.2 säkerställa att *sanktioner som åläggs i enlighet med artikel 21 i 2017 års konsumentskyddsförordning inbegriper möjlighet att antingen ålägga sanktionsavgifter via administrativa förfaranden eller via rättsliga förfaranden, eller bådadera*. Slutligen ska medlemsstaterna enligt artikel 44.3 föreskriva att de *behöriga myndigheterna får offentliggöra administrativa sanktioner* som påförs för överträdelse av de bestämmelser som antagits enligt direktivet, om inte offentliggörandet allvarligt äventyrar de finansiella marknaderna eller åsamkar de berörda parterna oproportionerlig skada.

Artikeln får anses ge utrymme för att de sanktioner som åläggs kan vara av civilrättslig karaktär. En sådan tolkning är förenlig med att det i skälen till direktivet anges att medlemsstaterna vid kreditgivare och kreditförmedlars bristande efterlevnad av direktivet kan erbjuda konsumenter att rikta proportionella och effektiva anspråk mot dem, vilka kan bestå av skadestånd, en minskning av kreditkostnaden eller uppsägning av kreditavtalet (skäl 52). Utredningen har funnit skäl att överväga sådana civilrättsliga sanktioner i förhållande till förbudet mot underförstått samtycke, se avsnitt 5.10, samt reglerna om kreditprövning, se nedan.

Vid genomförandet av 2008 års direktiv var tillsynsansvaret för de krediter som omfattades av direktivet uppdelat på så sätt att Finansinspektionen hade tillsyn över kreditinstitut, vilka var de enda företag som vid den tidpunkten bedrev verksamhet med tillstånd, medan Konsumentverket hade tillsyn över resterande företag (jfr prop. 2009/10:242 s. 78). Artikel 23 i 2008 års direktiv genomfördes därför genom möjlig-

heten för Konsumentverket att meddela varningar och förelägganden enligt konsumentkreditlagen³¹, samt genom Finansinspektionens möjlighet till förelägganden, förbud, anmärkningar, varningar och återkallande av tillstånd enligt 15 kap. lagen om bank- och finansieringsrörelse.

Även om det nya direktivets krav på effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner motsvarar kraven enligt 2008 års direktiv har förutsättningarna för genomförandet av bestämmelsen förändrats. Detta beror på att den reglering som genomför det nya direktivet införs i fler lagar och att det enligt gällande rätt finns fler tillstånd som kan ge ett företag möjlighet att bedriva verksamhet med konsumentkrediter (se avsnitt 5.19).

Finansinspektionen har möjlighet att ingripa mot de företag som driver sin verksamhet med tillstånd som kreditinstitut, betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar och bostadskreditinstitut. I enlighet med vad som anges i avsnitt 5.20 omfattar Finansinspektionens tillsyn att rörelsen drivs enligt rörelselagen samt andra författningar som reglerar dess verksamhet, däribland konsumentkreditlagen. De ingripandemöjligheter som Finansinspektionen ges i rörelselagarna omfattar alltså samtliga nationella bestämmelser som antagits för att genomföra det nya konsumentkreditdirektivet.

Finansinspektionens ingripandemöjligheter mot ett *kreditinstitut, betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar* som åsidosätter sina skyldigheter består av att utfärda förelägganden, meddela förbud eller göra en anmärkning. Om överträdelsen är allvarlig ska kreditinstitutets tillstånd återkallas, eller om det är tillräckligt, varning meddelas. Det finns även en begränsad möjlighet att med hänsyn till omständigheterna avstå från ingripande (15 kap. 1 § lagen om bank- och finansieringsrörelse, 8 kap. 8 § lagen om betaltjänster och 5 kap. 8 § lagen om elektroniska pengar). Vid valet av sanktion ska Finansinspektionen göra en proportionalitetsbedömning, bl.a. utifrån hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått (15 kap. 1 b och 1 c §§ lagen om bank- och finansieringsrörelse, 8 kap. 9 och 9 a §§ lagen om betaltjänster samt 5 kap. 9 och 9 a §§ lagen om elektroniska pengar). Om ett företag har meddelats beslut om anmärkning eller varning får Finansinspektionen besluta att företaget ska betala en sanktionsavgift (15 kap. 7 och 8 §§ lagen om bank och finansierings-

³¹ Möjligheten att förena en varning med sanktionsavgift trädde i kraft den 1 januari 2017, se vidare prop. 2013/14:34.

rörelse, 8 kap. 14 och 15 §§ lagen om betaltjänster samt 5 kap. 14 och 15 §§ lagen om elektroniska pengar). Även när sanktionsavgiften fastställs ska en proportionalitetsbedömning göras (15 kap. 9 § lagen om bank- och finansieringsrörelse, 8 kap. 16 § lagen om betaltjänster och 5 kap. 16 § lagen om elektroniska pengar). Dessa ingripandemöjligheter får anses uppfylla det nya direktivets krav på effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner.

Finansinspektionen har även möjlighet att ingripa mot ett bostadskreditinstitut som åsidosätter sina skyldigheter. Finansinspektionen kan för sådana verksamheter utfärda förelägganden, meddela förbud eller göra en anmärkning. Om överträdelsen är allvarlig ska institutets tillstånd återkallas, eller om det är tillräckligt, varning meddelas. Också för sådana verksamheter finns det en begränsad möjlighet för Finansinspektionen att avstå från ingripande (6 kap. 1 § lagen om verksamhet med bostadskrediter). Vidare kan Finansinspektionen besluta att företaget ska betala en sanktionsavgift (6 kap. 6 § lagen om verksamhet med bostadskrediter). Sanktionsavgiften ska uppgå till lägst 5 000 kronor och högst 50 miljoner kronor och får inte överstiga tio procent av omsättningen det närmast föregående räkenskapsåret (6 kap. 7 § lagen om verksamhet med bostadskrediter).

Genom att bestämmelserna som gäller bostadskreditinstitut görs generellt tillämpliga på verksamhet med alla de kredittyper som omfattas av tillståndskravet enligt den föreslagna lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter bedöms Finansinspektionen ha möjlighet till effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner även för sådana rörelser. En sådan reglering föreslås därför.

Konsumentverket har därutöver möjlighet att ingripa i förhållande till konsumentkreditlagens marknadsrättsliga bestämmelser som sanktioneras genom hänvisning till marknadsföringslagen. Enligt den lagen kan en näringsidkare förbjudas att fortsätta med viss marknadsföring (23 §) eller åläggas att lämna viss information (24 §). Ett sådant förbud eller åläggande ska förenas med vite om det inte av särskilda skäl är obehövligt (26 §). Vitet ska bestämmas till ett sådant belopp att den som omfattas av beslutet kan förväntas avhålla sig från att negligera förbudet (prop. 2007/08:115 s. 120).

Ingripande kan också ske utifrån lagen om avtalsvillkor i konsumentförhållanden. Näringsidkaren kan enligt den lagen förbjudas att använda samma eller väsentligen samma villkor (3 § första stycket).

Ett sådant förbud ska förenas med vite om det inte av särskilda skäl är obehövt (3 § fjärde stycket). Om näringsidkaren eller någon som handlar på näringsidkarens vägnar uppsåtligt eller av oaktsamhet har använt ett avtalsvillkor trots ett sådant förbud kan sanktionsavgift åläggas (9 c §). Sanktionsavgiften ska fastställas till lägst tio tusen kronor och högst fyra procent av näringsidkarens omsättning (9 e §). När sanktionsavgiften fastställs ska bl.a. överträdelsens allvar, tidigare överträdelser och den vinst som näringsidkaren har gjort beaktas (9 f §).

Konsumentverket har därutöver, för näringsidkare vars verksamhet med konsumentkrediter är undantaget från tillståndskrav, möjlighet att meddela varning om näringsidkaren inte följer konsumentkreditlagens bestämmelse om kreditprovning. Om överträdelsen inte är ringa ska en varning förenas med en sanktionsavgift (57 § första stycket i 2010 års lag). Om näringsidkaren tidigare har meddelats en varning eller om överträdelsen är särskilt allvarlig får Konsumentverket förbjuda näringsidkaren att lämna krediter. Ett sådant beslut får förenas med vite (57 § andra stycket). Sanktionsavgiften ska bestämmas till lägst femtusent kronor och högst tio miljoner kronor. Avgiften får inte överstiga tio procent av näringsidkarens omsättning närmast föregående räkenskapsår. Avgiftens storlek ska också ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är (58 §). Sanktionsavgiften infördes eftersom det bedömdes saknas en sanktion om omständigheterna inte var så allvarliga att det fanns skäl att förelägga näringsidkaren att upphöra med att lämna krediter, men där det krävdes en kraftfullare reaktion än endast en varning (prop. 2013/14:34 s. 9). Avgiftstaket ska beräknas utifrån näringsidkarens hela omsättning. För en näringsidkare som har annan verksamhet än kreditgivningsverksamhet ska inte endast omsättningen i kreditgivningsverksamheten beaktas (prop. 2013/14:34 s. 18).

Konsumentverket bedöms genom ovan ha möjlighet till effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner i förhållande till de bestämmelser som återfinns i 2010 års konsumentkreditlag och bestämmelserna bör därför överföras till den nya konsumentkreditlagen. Konsumentverket föreslås dock utöva tillsyn även över efterlevnaden av de föreslagna näringsrättsliga bestämmelserna i 4 kap. 1–9 och 11 §§ lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter, såvitt gäller verksamheter som bedrivs utan krav på tillstånd. I denna del saknas det enligt gällande rätt möjlighet för Konsumentverket att ingripa och ett korrekt genomförande av artikel 44.1 kräver därför i förhållande till dessa bestämmelser åtgärd. Det bedöms

lämpligast att detta genomförs inom ramen för Konsumentverkets befintliga möjligheter till ingripande. Konsumentverket bör därför även i förhållande till de föreslagna bestämmelserna i lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter ha möjlighet att ingripa genom att meddela en varning förenad med en sanktionsavgift eller att vid äventyr av vite förbjuda näringsidkaren från att lämna krediter. Det föreslås därför att Konsumentverkets ingripandemöjligheter i förhållande till en näringsidkare som inte följer kreditprövningsbestämmelsen görs tillämplig även på bestämmelserna i 4 kap. 1–9 och 11 §§ lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter.

Artikel 44.2 i det nya direktivet innebär medlemsstaterna är skyldiga att säkerställa att sanktionsavgifter kan åläggas vid samordnade insatser enligt konsumentskyddsförordningen. Det övergripande syftet med 2017 års konsumentskyddsförordning är att förbättra samarbetet och samordningen av tillsynen över konsumentskyddslagstiftningen, att säkerställa att den inre marknaden fungerar smidigt och att förbättra skyddet av konsumenternas ekonomiska intressen. Förordningen är tillämplig vid vissa överträdelse som har skadat, skadar eller sannolikt kommer att skada de kollektiva intressena för konsumenterna i en medlemsstat, när överträdelsen har ett visst gränsöverskridande inslag (artikel 2.1 samt 3.2–4 i 2017 års konsumentskyddsförordning). Överträdelserna kan bl.a. avse bestämmelser som genomför konsumentkreditdirektivet (se artikel 3.1 och bilagan p. 14 i 2017 års konsumentskyddsförordning samt artikel 47 fjärde stycket i det nya konsumentkreditdirektivet). Artikel 21 i 2017 års konsumentskyddsförordning tar sikte på tillsynsåtgärder inom ramen för samordnade insatser. När så är lämpligt ska de behöriga myndigheterna förelägga en näringsidkare som är ansvarig för en viss överträdelse sanktioner, till exempel böter eller viten (artikel 21).

Enligt skälen till det nya konsumentkreditdirektivet varierar de nationella reglerna om sanktioner betydligt och i synnerhet har inte alla medlemsstater säkerställt att effektiva, proportionella och avskräckande sanktionsavgifter kan åläggas näringsidkare som är ansvariga för utbredda överträdelser eller utbredda överträdelser med en unionsdimension. För att säkerställa att sådana kan åläggas för överträdelser som är föremål för samordnade åtgärder i enlighet med 2017 års konsumentskyddsförordning bör sanktionsavgifter införas. (Skäl 91)

Sanktionsavgifter kan i enlighet med vad som anges ovan åläggas en näringsidkare som bedriver sin verksamhet med tillstånd. För en näringsidkare som bedriver sin verksamhet utan krav på tillstånd kan sanktionsavgift åläggas genom ingripande enligt lagen om avtalsvillkor i konsumentförhållanden. För en sådan näringsidkare kan sanktionsavgift även åläggas enligt konsumentkreditlagen, till följd av att företaget enligt den föreslagna regleringen ovan inte följer de näringsrättsliga bestämmelserna i lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter eller till följd av att näringsidkaren inte följer reglerna om kreditprövning. För överträdelse av informationsbestämmelser som genomför konsumentkreditdirektivet kan förbud och ålägganden endast förenas med vite enligt marknadsföringslagen. Ett korrekt genomförande av det nya direktivet kräver därför i denna del åtgärd.

Artikel 44.2 i det nya direktivet motsvaras av bestämmelser i ändringsdirektivet³², som tog sikte på att modernisera och anpassa en rad konsumentskyddande direktiv till den ökade digitaliseringen. Genom ändringsdirektivet infördes liknande sanktionsbestämmelser i avtalsvillkorsdirektivet³³ (artikel 1.4 genom vilken en ny artikel, 8b, infördes i avtalsvillkorsdirektivet), direktivet om otillbörliga affärsmetoder (artikel 3.6 som innebar att artikel 13 i direktivet om otillbörliga affärsmetoder fick en ny lydelse) och konsumenträttighetsdirektivet (artikel 4.13 som innebar att artikel 24 i konsumenträttighetsdirektivet fick en ny lydelse). En sådan sanktionsbestämmelse infördes inte i förhållande till 2008 års konsumentkreditdirektiv och vid genomförandet av ändringsdirektivet gjordes bedömningen att det saknades förutsättningar att föreslå en sådan reglering i konsumentkreditlagen (se prop. 2021/22:174 s. 126 f.).

Genomförandet av ändringsdirektivet medförde dock att sanktionsavgift infördes i lagen om avtalsvillkor i konsumentförhållanden (se nämnda bestämmelser ovan samt prop. 2021/22:174 s. 127 ff.). Konsumenträttighetsdirektivet har framför allt genomförts genom bestämmelser i distansavtalslagen. Sådana bestämmelser återfinns bl.a. i 2 kap. 2–5 §§ distansavtalslagen, vilka föreskriver att näringsidkaren ska ge konsumenten viss information innan och efter att ett avtal ingås. Liksom motsvarande bestämmelser i 2010 års konsumentkreditlag sank-

³² Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/2161 om ändring av rådets direktiv 93/13/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 98/6/EG, 2005/29/EG och 2011/83/EU vad gäller bättre upprätthållande och modernisering av unionens konsumentskyddsregler.

³³ Rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal.

tioneras dessa genom en hänvisning till marknadsföringslagen (se 11 § i 2010 års konsumentkreditlag och 2 kap. 6 § distansavtalslagen). Vid genomförandet av ändringsdirektivet motsvarade distansavtalslagens lydelse nu gällande lydelse av 11 § konsumentkreditlagen, dvs. bestämmelserna i 29–36 §§ om marknadsstörningsavgift undantogs från hänvisningen till marknadsföringslagen. Eftersom genomförandet av ändringsdirektivet bedömdes kräva att sanktionsavgifter infördes för överträdelse av de artiklar som genomförde konsumenträttighetsdirektivet bedömdes det lämpligt att reglerna om marknadsstörningsavgift tillämpades även vid överträdelse av distansavtalslagen. Även om skyldigheten att införa sanktionsavgifter endast gällde för samordnade insatser inom unionen ansågs det finnas skäl att utforma sanktionssystemet på ett enhetligt sätt och göra sådana regler generellt tillämpliga. Det bedömdes från konsumentskyddssynpunkt finnas anledning att se allvarligt inte endast på överträdelse som berör flera EU-medlemsstater, utan även på överträdelse som främst drabbar den svenska konsumentmarknaden. Undantaget för bestämmelserna i 29–36 §§ marknadsföringslagen togs därför bort i 2 kap. 6 § distansavtalslagen. (Prop. 2021/22:174 s. 106 och 122 ff.)

Till skillnad från vad som gällde vid genomförandet av ändringsdirektivet uppställer det nya konsumentkreditdirektivet alltså krav på att sanktionsavgifter kan åläggas i förhållande till regleringen i konsumentkreditlagen. Samma skäl som gjordes gällande vid genomförandet av konsumenträttighetsdirektivet kan därför numera göras gällande för genomförandet av artikel 44.2 i det nya konsumentkreditdirektivet. Det föreslås därför att undantaget för bestämmelserna i 29–36 §§ marknadsföringslagen tas bort i bestämmelserna om påföljder vid utebliven information när bestämmelserna överförs till den nya konsumentkreditlagen. En sådan ändring får även anses förenlig med bolånedirektivet.

Det bedöms inte krävas någon åtgärd för att genomföra det nya direktivets artikel 44.3 som ställer krav på att administrativa sanktioner ska få offentliggöras. Domar och myndigheters beslut är som huvudregel offentliga, och Konsumentverket och Finansinspektionen publicerar besluten på sin webbplats. Gällande rätt når därför upp till de krav som uppställs i artikel 44.3 (jfr artikel 38.2 i bolånedirektivet samt prop. 2015/16:197 s. 172).

Särskilt om en civilrättslig sanktionsbestämmelse i förhållande till reglerna om kreditprövning

Reglerna om kreditprövning är inte civilrättsligt sanktionerade. För den enskilda låntagaren finns det vid kreditgivarens bristande kreditprövning begränsade möjligheter att göra någon påföljd gällande, eftersom praxis intagit en restriktiv hållning att vid sådana förhållanden jämka kreditavtalet med stöd av 36 § avtalslagen. Det kan därför i förhållande till kreditprövning finnas skäl att beröra frågan om en civilrättslig sanktionsmöjlighet krävs för att nå upp till det nya direktivets krav på effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner. Det nya direktivets krav på effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner motsvarar vad som gällde enligt artikel 23 i 2008 års direktiv, och utgångspunkten bör därför vara att det nya direktivet inte innebär några förändrade krav i denna del.

I sammanhanget bör dock redogöras för EU-domstolens praxis om hur medlemsstaternas sanktioner vid bristande kreditprövning bör tolkas i ljuset av 2008 års direktivs krav på sanktioner. Domstolen har uttalat att en medlemsstat inom ramen för kravet på effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner har ett skönsmässigt utrymme att välja påföljd vid en överträdelse av direktivets bestämmelser (jfr bl.a. EU-domstolens avgörande *Ultimo Portfolio Investment [Luxembourg] SA mot KM*, C-303/20, ECLI:EU:C:2021:479, p. 30 och EU-domstolens avgörande *OPR-Finance s.r.o. mot GK*, C-679/18, ECLI:EU:C:2020:167, p. 24). Sanktionernas stränghet ska vara anpassad till hur allvarlig överträdelsen är, de ska med andra ord ha en avskräckande verkan utan att gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål (se EU-domstolens avgörande *Nárokuj s.r.o. mot EC Financial Services*, C-755/22, ECLI:EU:C:2024:10, p. 41). Hänsyn ska tas till att kreditprövningsregeln är av väsentlig betydelse för konsumentkreditdirektivet och har ett dubbelt syfte. Den syftar till att skydda konsumenterna mot överskuldssättning och obestånd och samtidigt till att göra kreditgivarna ansvariga och förhindra att konsumenter beviljas lån som de saknar förutsättningar att återbetala (C-755/22, p. 33, 46 och 47). EU-domstolen har uttalat att en sanktion i form av böter inte på ett tillräckligt effektivt sätt kan säkerställa att konsumenter skyddas mot riskerna för överskuldssättning och insolvens, eftersom dessa sanktioner inte påverkar situationen för en konsument som har beviljats kredit efter en bristfällig kreditprövning (C-303/20,

p. 32, jfr C-679/18 p. 38). Dessa uttalanden har dock gjorts i syfte att understryka att i de fall den nationella lagstiftaren, utöver näringsrättsliga sanktioner, föreskrivit civilrättsliga sanktioner har domstolen en skyldighet att se till att konsumenten får kännedom om sina rättigheter och möjlighet att göra dem gällande vid den nationella domstolen (C-303/20, p. 34 och 37 C-679/18 p. 39). Uttalandena bör enligt utredningens bedömning inte tolkas som ett krav på att nationell rätt måste innehålla en civilrättslig sanktion för att nå upp till direktivets krav på effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner. Detta är dock under förutsättning att det i nationell rätt finns andra sanktioner som når upp till detta krav.

Såväl Konsumentverket som Finansinspektionen kan i enlighet med vad som anges ovan ingripa vid bristande kreditprövning, och exempelvis meddela varning med sanktionsavgift (9 kap. 3 § den nya konsumentkreditlagen och 6 kap. lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter). Utredningen bedömer att de ingripandemöjligheter som finns utgör effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner. Vidare finns det en viss möjlighet för en konsument att vid allvarigare brister i kreditprövningen gentemot näringsidkaren åberopa 36 § avtalslagen (jfr NJA 1999 s. 408). Enligt utredningens bedömning kräver därför ett korrekt genomförande av det nya konsumentkreditdirektivet inte att en civilrättslig sanktionsbestämmelse behöver införas.

5.22 Åtgärder för att begränsa konsumentens kostnader

Förslag: Den nya konsumentkreditlagen ska ha bestämmelser om räntetak och kostnadstak.

Bedömning: Förslagen till generella bestämmelser om räntetak och kostnadstak i prop. 2024/25:17 uppfyller kraven i artikel 31 i det nya konsumentkreditdirektivet.

Skälen för förslaget och bedömningen

Direktivets reglering

Genom artikel 31 föreskrivs en skyldighet för medlemsstaterna att införa åtgärder för att begränsa konsumentens kostnader. Bestämmelsen är allmänt hållen och ger medlemsstaterna ett handlingsutrymme att bestämma vad dessa åtgärder ska bestå av. Enligt skälen till direktivet har flera medlemsstater redan en reglering som fastställer tak för krediträntor, för effektiva räntor eller för konsumentens sammanlagda kreditkostnad och sådana system har visat sig positiva ur ett konsumentskyddsperspektiv och bestämmelsen möjliggör därför att sådan reglering kan behållas (skäl 73). Bestämmelsen saknar motsvarighet i 2008 års direktiv.

Enligt artikel 31.1 ska medlemsstaterna införa åtgärder i syfte att effektivt förhindra missbruk och säkerställa att konsumenter inte debiteras alltför höga krediträntor, effektiva räntor eller sammanlagda kreditkostnader såsom tak. Artikel 31.2 ger medlemsstaterna en valmöjlighet att anta förbud eller begränsningar avseende specifika avgifter om tas ut av kreditgivare inom deras territorier. Artikel 31.3 och 4 vänder sig till kommissionen, som ska offentliggöra de åtgärder som medlemsstaterna inför, och till Europeiska bankmyndigheten, som ska offentliggöra en rapport innehållande en bedömning av de åtgärder som införts.

I detta sammanhang bör även artikel 35.3 och 35.4 nämnas. Bestämmelserna innehåller vissa begränsningar av kreditgivarens rätt till avgifter vid konsumentens betalningsdröjsmål. Bestämmelserna motsvarar artikel 16a.3 och 4 i 2008 års direktiv.

Enligt artikel 35.3 får medlemsstater som tillåter att kreditgivare vid betalningsdröjsmål fastställer och påför konsumenter avgifter kräva att dessa avgifter inte får vara högre än vad som är nödvändigt för att ersätta kreditgivaren för de kostnader som denne ådragit sig till följd av betalningsförsummelsen. Enligt artikel 35.4 ska medlemsstater som tillåter att kreditgivare påför konsumenten ytterligare avgifter i händelse av betalningsförsummelse införa ett tak för sådana avgifter.

Svensk lagstiftning som begränsar konsumenternas kostnader

I svensk rätt finns det reglering som syftar till att begränsa konsumenters kostnader i samband med kreditgivning. Konsumentens skyldighet att betala avgifter begränsas exempelvis av att skyldigheten ska vara avtalad och avse kostnader som kreditgivaren har för krediten (18 § första stycket i 2010 års konsumentkreditlag). Det finns även regler i lagen (1981:739) om ersättning för inkassokostnader m.m. (inkassokostnadslagen) som begränsar borgenärens rätt till ersättning för åtgärder som syftar till att få gäldenären att betala en förfallen skuld.

När det gäller införandet av generella ränte- och kostnadstak har detta vid upprepade tillfällen diskuterats (se vidare om detta i SOU 2023:38 s. 334). Regeringen har också i prop. 2024/25:17 lämnat förslag på att införa sådana (se vidare nedan). I 2010 års lag finns dock för närvarande endast regler om ränte- och kostnadstak som är begränsade till högkostnadskrediter. En högkostnadskredit definieras som en kredit med en effektiv ränta som minst uppgår till referensräntan enligt 9 § räntelagen med ett tillägg av 30 procentenheter och som inte huvudsakligen avser kreditköp eller är en bostadskredit (2 §).

Reglerna kring högkostnadskrediter tillkom för att komma till rätta med problematiken kring snabbblån, dvs. krediter som kännetecknas av sin lättillgänglighet och av att lånen avser relativt små belopp som lånas under en kort tid. Lånen har höga räntor och riktar sig ofta till ekonomiskt svaga konsumenter. Dessa faktorer kan bidra till att konsumenten inte har råd att betala tillbaka lånet och att skulderna hamnar hos Kronofogdemyndigheten för utmätning. (Prop. 2017/18:72 s. 9 och 11)

För sådana krediter får varken krediträntan eller dröjsmålsräntan per år överstiga den vid varje tid gällande referensräntan enligt 9 § räntelagen med tillägg för 40 procentenheter (19 a § första stycket i 2010 års lag). En konsument som är i dröjsmål med betalningen av en sådan kredit är inte skyldig att betala någon annan form av ersättning med anledning av dröjsmålet än dröjsmålsränta (19 a § andra stycket i 2010 års lag). Detta innebär enligt förarbetena till bestämmelsen att kreditgivaren och konsumenten inte kan avtala om att konsumenten vid betalningsdröjsmål ska betala en särskild engångsersättning. Den hindrar dock inte att kreditgivaren har rätt till ersättning för de åtgärder denne vidtagit i syfte att få konsumenten att betala

skulden, såsom ersättning för påminnelse och inkassokostnad enligt inkassokostnadslagen (prop. 2017/18:72 s. 65).

Vidare får kostnaderna för en högkostnadskredit inte överstiga det belopp som motsvarar kreditbeloppet eller, i fråga om en kontokredit, varje enskilt utnyttjande av kreditbeloppet som konsumenten har gjort (19 b § första stycket i 2010 års lag). Med kostnaderna avses kreditkostnader, dröjsmålsränta och inkassokostnader (19 b § andra stycket i 2010 års lag). Det finns även en reglering som syftar till att förhindra ett kringgående av dessa bestämmelser genom att kreditgivaren lämnar en ny kredit som helt eller delvis finansierar återbetalning av den första krediten (19 b § tredje stycket i 2010 års lag).

Regler som begränsar en konsuments kostnader återfinns som ovan nämns även i inkassokostnadslagen. Reglerna tar inte sikte på de kreditkostnader som debiteras en konsument som fullgör sina avtalade förpliktelser under kreditavtalets löptid (jfr prop. 1980/81:10 s. 97). Lagen reglerar i stället den ersättning som en borgenär har rätt till i samband med gäldenärens betalningsdröjsmål och är indispositiv (1 § inkassokostnadslagen, jfr även 19 a § andra stycket i 2010 års lag). Gäldenärens betalningsskyldighet är begränsad till de fall där kostnaden varit skäligen påkallad för att ta tillvara borgenärens rätt (4 § första stycket). Ersättningen får under vissa förutsättningar bestå av ersättning med högst 60 kronor för en skriftlig betalningspåminnelse, 180 kronor för inkassokrav och 170 kronor för en amorteringsplan (2–4 §§). Gäldenärens skyldighet att betala för åtgärder som vidtas i syfte att få gäldenären att betala en förfallen skuld är begränsade till dessa kostnader (5 §). Ett avtalsvillkor som strider mot dessa begränsningar är ogiltigt (6 § första stycket).

Det kan i detta sammanhang också finnas skäl att nämna de allmänna bestämmelserna i 36 § avtalslagen och 11 § avtalsvillkorslagen, enligt vilka det kan finnas utrymme att angripa en oskäligen ränta. Enligt 3 § avtalsvillkorslagen får en näringsidkare förbjudas att tillämpa ett avtalsvillkor som med hänsyn till pris och övriga omständigheter är oskäligt mot konsumenten. Avtalsvillkor som strider mot tvingande bestämmelser i lag är mer eller mindre regelmässigt att anse som oskäliga ("Mobilmörförsäkringen" NJA 2020 s. 1025 p. 13).

Sammanfattningsvis finns det i dag lagstiftning som på olika sätt skyddar konsumenten från allt för höga kostnader i samband med ett kreditavtal. Den reglering som i 2010 års lag tydligast förhindrar näringsidkarens utrymme att fritt bestämma räntenivå och storlek

på avgifter är regleringen i 18 § om avgifter samt i 19 a och 19 b §§ om ränte- och kostnadstak för högkostnadskrediter. Kraven i artikel 31 är allmänt hållna och befintlig reglering innebär således att konsumentens kostnader begränsas. Det finns dock, enligt utredningens bedömning, anledning att överväga om ytterligare åtgärder bör vidtas för att säkerställa genomförandet av artikeln. I första hand bör de förslag som lämnas av regeringen i prop. 2024/25:17, angående ytterligare begränsningar av räntor och avgifter, komma i fråga.

Regeringens förslag på ett sänkt och utvidgat räntetak och skärpta regler om kostnadstak

I prop. 2024/25:17 finns flera förslag som gäller begränsningar och villkor för prissättning av krediter. Nedan följer en redogörelse för förslagen och de motiv som ligger bakom dessa.

Propositionen hänvisar till Finansinspektionens utvärdering av bestämmelserna om räntetak. Utvärderingen visar att det finns ett tydligt samband mellan höga räntor, riskfylld kreditgivning och över-skuldsättning. Propositionen hänvisar även till den granskning som Överskuldsettingsutredningen gjort av marknaden för konsumentkrediter, enligt vilken det fortfarande erbjuds krediter med höga räntor. Med hänsyn till detta görs bedömningen att räntetaket inte i tillräcklig grad hindrar riskfylld kreditgivning. Regeringen anser därför att det finns skäl att utgå från att ett sänkt räntetak ytterligare kommer att minska utbudet av de mest riskfyllda krediterna. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att räntetaket ska bli generellt tillämpligt på de flesta krediter som omfattas av konsumentkreditlagen och att räntetaket ska sänkas till referensräntan med tillägg av 20 procentenheter. För att inte riskera att kreditgivare kompenserar det sänkta räntetaket med en höjd dröjsmålsränta föreslås att även dröjsmålsräntan omfattas av bestämmelsen. I samma syfte föreslås att det förbud mot att ålägga konsumenten andra kostnader än dröjsmålsränta vid betalningsdröjsmål som för närvarande gäller för högkostnadskrediter görs generellt tillämpligt. En utvidgning av räntetaket handlar enligt regeringen om att stärka konsumentskyddet och minimera risken för att en kreditgivare styr om sitt produktutbud för att inte omfattas av räntetaket. (Se vidare prop. 2024/25:17 s. 13 ff.)

Enligt förslagen i propositionen ska alltså räntetaket och kostnadstaket i 19 a § i 2010 års konsumentkreditlag göras generellt tillämplig

på alla krediter enligt lagen. Undantag görs dock för bostadskrediter. Enligt den föreslagna regleringen ska varken krediträntan eller dröjsmålsräntan för en kredit per år få överstiga referensräntan med ett tillägg av 20 procentenheter. På samma sätt som nu gäller för högkostnadskrediter ska en konsument som är i dröjsmål med betalningen av en kredit inte vara skyldig att betala någon annan form av ersättning med anledning av dröjsmålet än dröjsmålsränta.

Eftersom kostnadstaket utgör ett komplement till räntetaket framstår det enligt regeringen som ändamålsenligt att även utvidga kostnadstaket i syfte att upprätthålla ett adekvat konsumentskydd på området. Regeringen föreslår därför i propositionen att kostnadstaket i 19 b § i 2010 års konsumentkreditlag, som föreskriver att de totala kostnaderna för en kredit inte får överstiga ett belopp som motsvarar kreditbeloppet, ska göras generellt tillämpligt. Vad som utgör en kostnad ska definieras på samma sätt som enligt nu gällande 19 b § andra stycket. Även regleringen i 19 b § tredje stycket, som ska förhindra ett kringgående av bestämmelsen, föreslås behållas. Enligt regeringen innebär ett kostnadstak ett skydd mot att kostnaderna för konsumenten blir alltför höga och bidrar därmed till en större restriktivitet i utlåningen till konsumenter med sämre återbetalningsförmåga. Genom kostnadstaket menar regeringen att konsumenten också kan förstå vad den totala kostnaden för krediten högst kan bli. Enligt regeringen är en annan viktig fördel med ett kostnadstak, inte minst ur ett över-skuldsättningsperspektiv, att det finns ett definitivt stopp för skuld-tillväxten. Även för denna bestämmelse föreslås undantag för bostadskrediter och dessutom för kreditköp där krediten inte överstiger två procent av prisbasbeloppet samt för kontokrediter som huvudsakligen avser kreditköp. (Se vidare prop. 2024/25:17 s. 20 ff.)

Slutligen föreslår regeringen i propositionen att ett särskilt kostnadstak för uppläggningsavgifter ska införas i en ny paragraf i 2010 års lag, 19 c §. För att minska risken för att kreditgivarna, till följd av ett sänkt räntetak, höjer avgifterna på sina kreditprodukter anser regeringen att det finns behov av ett sådant särskilt kostnadstak som kompletterar räntetaket och det allmänna kostnadstaket. Enligt regeringens bedömning bör ett sådant tak gälla alla kredittyper i konsumentkreditlagen, med undantag för bostadskrediter. (Se vidare prop. 2024/25:17 s. 26 f.)

Förslagen i propositionen bedöms uppfylla direktivets krav på åtgärder

Såsom ovan nämns innebär befintlig reglering redan att konsumenters kostnader begränsas och det skulle därför kunna argumenteras för att gällande rätt redan når upp till de generellt hållna krav som uppställs i artikel 31.1 i det nya direktivet. Samtidigt skulle införandet av ytterligare regler tydligare säkerställa ett korrekt genomförande av det nya direktivets krav. Den föreslagna regleringen får även anses motsvara vad som föreskrivs och möjliggörs i artikel 31.1 och 2 i det nya direktivet.

Sammanfattningsvis bedöms det, för att säkerställa ett korrekt genomförande av det nya konsumentkreditdirektivet, finnas skäl till ytterligare begränsningar av de avgifter och räntor som tas ut av kreditgivare. Det bör således införas generella bestämmelser om räntetak och kostnadstak i den nya konsumentkreditlagen. Enligt utredningens bedömning uppfyller förslagen i propositionen kraven i det nya direktivet. Det finns därför inte något behov för utredningen att göra några närmare överväganden kring utformningen av regleringen.

Det bedöms inte krävas någon ytterligare åtgärd avseende artikel 35.3 och 4 i det nya direktivet.

5.23 Tvistlösning utanför domstol

Bedömning: Det nya konsumentkreditdirektivets krav när det gäller tvistlösning utanför domstol tillgodoses genom gällande rätt och kräver inte några författningsändringar.

Skälen för bedömningen

Enligt artikel 40 i det nya direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att konsumenter har tillgång till förfaranden för tvistlösning utanför domstol, vid behov med hjälp av befintliga enheter som utför tvistlösning utanför domstol. Medlemsstaterna ska uppmuntra dessa enheter att samarbeta för att lösa gränsöverskridande tvister om kreditavtal. En sådan skyldighet fanns även enligt artikel 24 i 2008 års direktiv. I det nya direktivet har det dock förtydligats att dessa förfaranden för tvistlösning inte bara ska vara lämpliga och effektiva utan även *snabba*

och uppfylla de kvalitetskrav som fastställs i tvistlösningsdirektivet³⁴. Vidare har det förtydligats att kravet avser förfaranden för tvister mellan konsumenter och kreditgivare eller kreditförmedlare om rättigheter och skyldigheter som avser kreditavtal enligt det nya direktivet.

Allmänna reklamationsnämnden (ARN) är en statlig myndighet som prövar tvister mellan konsumenter och näringsidkare i de fall tvisten härrör från ett avtal om köp av en vara, tjänst eller annan nyttinghet, bl.a. om konsumentkrediter. Verksamheten vid ARN ansågs vara tillräcklig för att uppfylla kraven i 2008 års direktiv och motsvarande krav i bolånedirektivet (prop. 2009/10:242 s. 79 f. och prop. 2015/16:197 s. 183 f.) Sedan 2008 års direktiv genomfördes i svensk rätt har ARN utsetts till en sådan nämnd för alternativ tvistlösning som avses i 4 § lagen (2015:671) om alternativ tvistlösning i konsumentförhållanden (jfr 1 § förordningen [2015:739] med instruktion för Allmänna reklamationsnämnden). Det innebär att ARN bedömts uppfylla kraven enligt artikel 5 i tvistlösningsdirektivet samt kraven på sakkunskap, oberoende, opartiskhet, öppenhet, effektivitet och rättvisa förfaranderegler enligt artiklarna 6–9 i tvistlösningsdirektivet (se 6 § lagen om alternativ tvistlösning i konsumentförhållanden). Myndigheten ska också fullgöra de uppgifter som alternativa tvistlösningsorgan har enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 524/2013 av den 21 maj 2013 om tvistlösning online vid konsumenttvister och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 och direktiv 2009/22/EG.

ARN ska efter anmälan av en konsument rekommendera en lösning på tvisten (3 § i myndighetens instruktion). Den som anmäler ska fr.o.m. den 1 augusti 2024 betala en anmälningsavgift om 150 kronor (20 a § i myndighetens instruktion). En tvist ska avgöras inom 90 dagar efter det att ärendet är färdigt för avgörande (23 § i myndighetens instruktion).

Konsumenter som bor i Sverige och som har problem med en näringsidkare i ett annat EU-land, samt Norge och Island, kan dock vända sig till Konsument Europa, som är en del av Konsumentverket och även en del av EU-nätverket European Consumer Centres Network (ECC). På samma sätt kan konsumenter från ett annat EU-land som har problem med en svensk näringsidkare kontakta ett ECC-kontor i sitt land. Konsument Europa ger konsumenter kostnadsfri rådgiv-

³⁴ Europaparlamentets och Rådets direktiv 2013/11/EU av den 21 maj 2013 om alternativ tvistlösning vid konsumenttvister och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 och direktiv 2009/22/EG (direktivet om alternativ tvistlösning).

ning om information samt assistans och medling med företag vid handel inom EU.

ARN är också medlem i FIN-NET som är ett nätverk inom EU som hjälper konsumenter att få en prövning av finansiella tvister utan att behöva gå till domstol.

Mot denna bakgrund görs bedömningen att det inte krävs någon åtgärd för att nå upp till kravet på lämpliga, snabba och effektiva tvistelösningar utanför domstol. ARN:s verksamhet och nämndens gränsöverskridande samarbeten når upp till de krav som uppställs i artikel 40 i det nya direktivet.

5.24 Konsumentutbildning

Bedömning: Direktivets krav när det gäller konsumentutbildning uppfylls av gällande rätt och föranleder inte några åtgärder.

Skälen för bedömningen

Enligt artikel 34 i det nya direktivet ska medlemsstaterna främja konsumentstödande insatser för utbildning om ansvarsfullt låntagande och skuldhantering. Bestämmelserna saknar motsvarighet i 2008 års direktiv. Regleringen syftar till att öka konsumenternas förmåga att fatta välgrundade beslut och sköta skulder på ett ansvarsfullt sätt, särskilt avseende konsumentkreditavtal och allmän budgetförvaltning (skäl 78).

Enligt artikel 34.1 i det nya direktivet ska medlemsstaterna främja åtgärder för att stödja utbildning av konsumenter när det gäller ansvarsfullt låntagande och skuldhantering, framför allt avseende kreditavtal. Vidare ska tydlig och allmän information om kreditgivningsprocessen tillhandahållas till konsumenter för att ge dem vägledning, särskilt för dem som utnyttjar en kredit för första gången och särskilt genom digitala verktyg. Vid utarbetandet och främjandet av dessa åtgärder ska medlemsstaterna enligt artikeln samråda med berörda parter, däribland konsumentorganisationer. Detta ska dock inte hindra att ytterligare finansiell utbildning tillhandahålls (skäl 78). Enligt artikelns andra stycke ska medlemsstaterna också säkerställa att det sprids information om den vägledning som konsumentorganisationer och nationella

myndigheter kan ge konsumenter. Artikel 34.2 i det nya direktivet vänder sig till kommissionen, som ska bedöma och offentliggöra en rapport samt redovisa exempel på bästa praxis.

Skyldigheten skulle kunna uppfyllas med beaktande av den ram för finanskunskap som utarbetats av unionen tillsammans med Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (skäl 78). Syftet med ramen är att främja en gemensam förståelse av vuxnas finansiella kompetens i medlemsstaterna, vid nationella myndigheter, utbildningsanstalter, företag och hos enskilda personer. I Sverige används ramen på detta sätt av bl.a. branschorganisationer. Ramen kan sägas vara en begreppsmässig grund för att utveckla en rad olika strategier och åtgärder för finansiell utbildning. Ramen preciserar utifrån vissa ämnen, såsom lån, de mest relevanta kompetenserna som krävs. När ramen används för att utveckla strategier och initiativ kan de mest relevanta kompetenserna väljas ut för att ta fram program, resurser och verktyg som är anpassade till deltagarnas särskilda behov.

Den konsumentstödande verksamheten i Sverige rörande låntagande och skuldhantering bedrivs både på statlig och kommunal nivå. På statlig nivå har Konsumentverket en framträdande roll. Konsumentverket är förvaltningsmyndighet för konsumentfrågor och ansvarar bl.a. för att utöva tillsyn enligt vissa konsumentskyddande regler, tillgängliggöra information och vägledning samt stärka konsumenternas ställning på marknaden (se förordningen med instruktion för Konsumentverket). På webbplatsen hallakonsument.se finns Konsumentverkets vägledning för konsumenter. Webbplatsen innehåller samlade artiklar som rör bl.a. privatekonomi med tips för den som behöver hjälp med ekonomin eller har skulder. Det finns även en digital budgetkalkyl där uppgifter kan läggas in för att skapa en hushållsbudget och se hur denna påverkas av olika förändringar. Här återfinns även information om vad som är bra att tänka på under hela kreditgivningsprocessen.

Även Finansinspektionen arbetar för ett högt skydd för konsumenter på finansmarknaden (se förordningen med instruktion för Finansinspektionen). I syfte att stärka privatpersoners ekonomiska kunskaper genomför myndigheten nationella utbildningsinsatser i privatekonomi. Myndigheten samverkar med bland annat Riksbanken, Konsumentverket, Kronofogdemyndigheten och Konsumenternas Bank- och finansbyrå i informations- och utbildningsinsatser. Insatserna riktar sig till olika målgrupper, såsom barn och unga i grundskolan och gymnasie-

skolan, föräldrar, nyanlända och seniorer. På Finansinspektionens webbplats tillhandahålls tips och information till konsumenter, bl.a. om hur riskerna med lån kan minskas.

Finansinspektionen är också samordnare för Nationella nätverket för finansiell folkbildning. Nätverket består av över 100 myndigheter, organisationer och företag som samarbetar, initierar, utvecklar och inspirerar varandra i frågor om folkbildning i privatekonomi. Nätverkets verksamhet och utbildningsmaterial är gratis och fritt från reklam. Gemensamma utbildningsinsatser görs under varumärket Gilla din ekonomi. På webbplatsen gilladinekonomi.se tillhandahålls bland annat broschyrer med information om lån, digital utbildning om att spara och låna, poddar inom ämnen som kortsiktigt sparande och lån samt kortfilmer.

Även Kronofogdemyndigheten ger stöd och vägledning till den som ska betala (se förordningen [2016:1333] med instruktion för Kronofogdemyndigheten). Myndigheten tillhandahåller på sin webbplats information om privatekonomi och utbildningsmaterial. På webbplatsen finns även skuldpodden, som vänder sig till den som vill veta mer om på vilket sätt Kronofogdemyndigheten kan hjälpa till i frågor som gäller ekonomi och skulder. Där finns även ett skuldsaneringstest, som är en preliminär bedömning av möjligheterna till skuldsanering.

På kommunal nivå finns det budget- och skuldrådgivare som ger råd och konkreta förslag på hur ekonomin kan planeras och hur skulder ska hanteras (se vidare avsnitt 5.25). Därutöver erbjuder ungefär hälften av kommunerna konsumentvägledning.

I detta sammanhang kan även stiftelserna Konsumenternas Bank- och finansbyrå samt Konsumenternas försäkringsbyrå nämnas. I stiftelsernas styrelser ingår bl.a. Konsumentverket och Finansinspektionen. Stiftelserna har till uppdrag att hjälpa konsumenter med frågor inom t.ex. bank och finans. På deras gemensamma webbplats konsumenternas.se erbjuds bl.a. information om lån och konsumentstöd i form av lånekalkyler. De tillhandahåller även oberoende vägledning.

Förutom att ovanstående utbud tillhandahålls lättillgängligt via webbplatser sprids informationen genom de utbildningsinsatser som berörs ovan. Därutöver kräver genomförandet av direktivet att näringsidkaren i vissa situationen lämnar information till konsumenten om budget- och skuldrådgivare (se avsnitt 5.7.5, 5.7.9 och 5.8.1 och 5.25). Genom berörda insatser främjas finansiell utbildning av konsumenter. Åtgärder vidtas också för att sprida kunskap om den vägledning som

erbjuds, exempelvis genom utbildningsinsatser i skolan. Några genomförandeåtgärder bedöms därför inte behövas. Denna bedömning stämmer även överens med den bedömning som gjordes vid genomförandet av bolånedirektivet, vars artikel 6 innehåller en liknande reglering (se prop. 2015/16:197 s. 184 f.).

5.25 Skuldrådgivning

Förslag: I bestämmelsen om åtgärder vid dröjsmål med betalning införs en skyldighet för kreditgivaren att innan verkställighetsåtgärder vidtas hänvisa konsumenten till budget- och skuldrådgivare.

Bedömning: Det nya konsumentkreditdirektivets krav i övrigt när det gäller skuldrådgivningstjänster uppfylls av gällande rätt och föranleder inte några åtgärder.

Skälen för förslaget och bedömningen

Artikel 36 i det nya direktivet reglerar oberoende skuldrådgivningstjänster för konsumenter. Bestämmelsen saknar motsvarighet i 2008 års direktiv. Med skuldrådgivningstjänster avses anpassat tekniskt, juridiskt eller psykologiskt stöd som tillhandahålls av oberoende och professionella aktörer till förmån för konsumenter som har eller kan ha svårt att uppfylla sina ekonomiska åtaganden. Aktörerna får inte vara kreditgivare eller kreditförmedlare enligt direktivets definitioner eller kreditförvärvare eller kreditförvaltare enligt kredithanteringsdirektivet (artikel 3.22 i det nya direktivet).

Syftet med bestämmelsen är att konsumenter med ekonomiska svårigheter ska få hjälp och vägledning så att de i möjligaste mån betalar tillbaka sina skulder, samtidigt som de upprätthåller en rimlig levnadsstandard och värnar om sin värdighet. Konsumenter som har svårigheter att uppfylla sina ekonomiska åtaganden vinner på att få tillgång till specialiserad hjälp att hantera sina skulder. Stödet ska vara oberoende och individanpassat och kan inbegripa juridisk rådgivning, penning- och skuldförvaltning samt socialt och psykologiskt stöd. Rådgivningen bör ges av professionella personer som inte är beroende av aktörer på kreditmarknaden. Skuldrådgivningen bör också vara lättillgänglig

för konsumenten, exempelvis med beaktande av personens bosättningsort. Det står medlemsstaterna fritt att behålla eller införa särskilda krav för skuldrådgivningstjänster. (Skäl 81)

Enligt artikel 36.1 i det nya direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att oberoende skuldrådgivningstjänster görs tillgängliga för konsumenter som har eller kan få svårt att uppfylla sina ekonomiska åtaganden. Endast begränsade avgifter får enligt bestämmelsen tas ut för sådana tjänster. Av skäl 81 framgår att avgifterna i princip endast bör täcka driftkostnader.

Enligt 5 kap. 12 § socialtjänstlagen (2001:453) har kommunerna ett ansvar för att lämna budget- och skuldrådgivning till skuldsatta personer. De kommunala rådgivarna ska genom olika former av ekonomisk rådgivning dels bidra till att förebygga överskuldsättning, dels hjälpa skuldsatta personer att hitta lösningar på sina problem (prop. 2005/06:124 s. 73). Skyldigheten är ett förtydligande av det generella ansvar som kommunen har för att ge stöd och hjälp till de personer som vistas i kommunen (se prop. 1993/94:123 s. 81). Bestämmelsen innebär att kommunen är skyldig att tillhandahålla kostnadsfri kvalificerad rådgivningsverksamhet (jfr 8 kap. 2 § socialtjänstlagen). Kommunerna måste därför se till att rådgivarna har den utbildning och erfarenhet som krävs för uppdraget samt att de ges möjlighet till regelbunden fortbildning. Rådgivningsverksamheten ska också ha kapacitet att ge hjälpsökanden bistånd utan oskäligt dröjsmål, eftersom en gäldenär snabbt behöver få hjälp med att erbjudas stöd för att lösa sina ekonomiska problem (prop. 2015/16:125 s. 275 f.). Budget- och skuldrådgivarna har också en skyldighet att ge stöd och hjälp i en skuldsaneringsprocess.

Konsumentverket ger stöd för den budget- och skuldrådgivning som kommunerna erbjuder genom att tillhandahålla information och utbildning (5 kap. 12 § andra stycket socialtjänstlagen samt 3 § 3 förordningen med instruktion för Konsumentverket). Myndigheten utvecklar och anpassar kontinuerligt stödet, både till innehåll och format. Konsumentverket har tagit fram rekommendationer för kommunal budget- och skuldrådgivning (se ”Konsumentverkets rekommendationer för kommunal budget- och skuldrådgivning” från den 2 april 2024). Enligt rekommendationerna är syftet med budgetrådgivningen att skapa förutsättningar för en ekonomi i balans. Syftet med skuldrådgivningen är att hitta en lösning på en svår skuldsituation. Skuldrådgivningen ska ges utifrån en kartläggning av personens skulder och

övriga förutsättningar. Skuldrådgivningens funktion är vidare att visa alternativ och beskriva konsekvenser av olika val samt hjälpa den råd sökande att planera och genomföra de lösningar som väljs. Rådgivningen innefattar frågor av såväl ekonomisk, juridisk och social karaktär. Enligt rekommendationerna ska rådgivningen vara tillgänglig genom att bl.a. vara känd, erbjuda alternativ för kontakt och möten samt anpassas efter den rådsökandes förmåga och förutsättningar.

Enligt Konsumentverkets rekommendationer ska rådgivningen också erbjudas i tid, och en bedömning av hur brådskande behovet är ska göras i varje enskilt fall. Den genomsnittliga väntetiden för ett första bokad enskilt besök hos en kommunal budget- och skuldrådgivare är 2,7 veckor och i genomsnitt ges drygt två timmars budget- och skuldrådgivning per skuldsatt. Väntetiden och tiden för rådgivning per skuldsatt varierar dock stort mellan kommunerna. I kommunerna varierar också rådgivningstiden mellan under en minut upp till över åtta timmar. (Konsumentverkets rapport *Läget i landet 2023, Budget- och skuldrådgivning*, KOV 2022/1190 s. 3 ff.)

Regeringen har den 2 maj 2024 gett Statskontoret i uppdrag att analysera och utvärdera den kommunala budget- och skuldrådgivningen, bland annat i syfte att skapa förutsättningar för en mer likvärdig rådgivning (Fi2024/01064). Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2025.

Gällande rätt får mot bakgrund av ovanstående väl anses nå upp till kravet på oberoende skuldrådgivningstjänster som uppställs i artikel 36.1 i det nya direktivet. Denna rådgivning ska även vara individualiserad, kvalificerad och tillgänglig. Någon åtgärd bedöms därför inte krävas för att genomföra det nya direktivet i denna del. Den pågående översynen kan dessutom antas bidra till att rådgivningstjänsternas kvalitét stärks ytterligare.

För att skyldigheterna ovan ska kunna fullgöras ska enligt artikel 36.2 i det nya direktivet kreditgivare ha infört förfaranden och strategier för tidig upptäckt av konsumenter som har ekonomiska svårigheter. Kreditgivare ska också enligt artikel 36.3 i det nya direktivet hänvisa konsumenter som har svårt att uppfylla sina ekonomiska åtaganden till skuldrådgivningstjänster som är lättillgängliga för konsumenten.

Kravet i artikel 36.2 i det nya direktivet får anses innefatta ett krav på att kreditgivaren ska ha rutiner och riktlinjer för att upptäckta konsumenter med ekonomiska svårigheter. Ekonomiska svårigheter

omfattar enligt skälen en mängd olika situationer, till exempel att ha skjutit upp återbetalningen av skulden i mer än 90 dagar (skäl 81). Det får anses vara en självklarhet att en konsument som inte betalar en förfallen skuld fångas upp av kreditgivarens rutiner. Bestämmelsen tar dock sikte på tillgängliggörandet av skuldrådgivningstjänster och bör därför tillsammans med artikel 36.3 i det nya direktivet anses innefatta ett krav på att kreditgivare under sådana förhållanden agerar och hänvisar konsumenten till en budget- och skuldrådgivare som är lättillgänglig för konsumenten. I syfte att underlätta tillämpningen och säkerställa efterlevnaden bör tidpunkten för denna skyldighet konkretiseras. I enlighet med vad som förslås ovan ska kreditgivaren redan i avtalet informera om budget- och skuldrådgivare samt rekommendera konsumenten att vända sig dit vid dröjsmål med betalningen (se avsnitt 5.7.5). Eftersom en konsument redan fått en rekommendation om att vända sig till budget- och skuldrådgivare får det anses lämpligt och förenligt med det nya direktivet att kravet ska uppfyllas innan kreditgivaren vidtar verkställighetsåtgärder. En sådan skyldighet bör därför införas i anslutning till reglerna om dröjsmål med betalning (se avsnitt 5.15).

Artikel 36.4 i det nya direktivet vänder sig till kommissionen, som ska lägga fram en rapport och identifiera bästa praxis, samt till medlemsstaterna som ska rapportera till kommissionen om tillgängliga skuldrådgivningstjänster.

5.26 Övriga frågor

5.26.1 Förbud mot diskriminering

Bedömning: Det nya konsumentkreditdirektivets förbud mot diskriminering tillgodoses genom gällande rätt och kräver inte några författningsändringar.

Skälen för bedömningen

Enligt artikel 6 i det nya direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att de villkor som uppfylls för att en konsument ska beviljas kredit inte på grund av deras nationalitet eller bosättningsort eller på någon av de grunder som avses i artikel 21 i Europeiska unionens stadga om

de grundläggande rättigheterna, diskriminerar konsumenter som är lagligen bosatta i unionen, när dessa konsumenter begär, ingår eller innehar ett kreditavtal i unionen. Detta ska dock inte påverka möjligheten att erbjuda olika villkor för att få tillgång till en kredit när dessa är vederbörligen motiverade av objektiva faktorer. Rättigheten bör inte tolkas som att kreditgivare och kreditförmedlare är skyldiga att tillhandahålla tjänster på områden där de inte bedriver verksamhet (skäl 31). Bestämmelsen saknar motsvarighet i 2008 års direktiv.

Inom unionsrätten är likabehandling en grundläggande princip. Denna kommer bl.a. till uttryck i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna vars artikel 20 föreskriver att alla människor ska vara lika inför lagen. I denna princip ingår förbudet mot diskriminering. Enligt stadgans artikel 21 är all diskriminering på grund av bland annat kön, ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska särdrag, språk, religion eller övertygelse, politisk eller annan åskådning, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning förbjuden. Artikel 21 förbjuder även inom tillämpningsområdet för fördragen diskriminering på grund av nationalitet. Likabehandlingsprincipen har även utvecklats genom EU-domstolens praxis. Av denna framgår att principen kräver att jämförbara situationer inte får behandlas olika och att olika situationer inte får behandlas lika, såvida det inte i enlighet med artikel 52.1 i stadgan finns sakliga skäl för en sådan behandling som grundas på något objektiva och skäligt kriterium och dessutom är proportionerlig (se t.ex. Glatzel, C-356/12, EU:C:2014:350 p. 43).

Artikel 6 synes innebära en kodifiering av likabehandlingsprincipen som alltså redan innan det nya konsumentkreditdirektivet trädde i kraft gällde även på konsumentkreditmarknadens område. Unionens rättighetsskydd, såsom det framgår i fördragen och stadgan samt utvecklats av EU-domstolen, gäller i Sverige. Så är fallet bland annat vid tillämpningen av lagstiftning som genomför EU-direktiv (se bl.a. Steffensen, C-276/01, EU:C:2003:228).

I svensk rätt finns det inte heller någon bestämmelse som diskriminerar konsumenter utifrån deras nationalitet, bosättningsort eller på några av de grunder som anges i artikel 21 i stadgan. Svensk rätt innehåller däremot förbud mot diskriminering. Förutom att Sveriges internationella åtaganden ger ett skydd mot diskriminering uttrycks även den grundläggande principen om alla människors lika värde i 1 kap. 2 § regeringsformen. Därutöver förbjuds diskriminering genom

diskrimineringslagen (2008:567). Lagen har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder (1 kap. 1 §). Enligt lagen är diskriminering förbjudet för den som utanför privat- och familjelivet tillhandahåller bland annat varor och tjänster (2 kap. 12 § första stycket 1). En konsumentkredit är en sådan tjänst. Regeln innebär att det i princip är förbjudet att tillämpa olika priser, andra villkor eller olika bemötanden på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna (prop. 2007/08:95 s. 519). Lagen är tvingande och ett avtal som inskränker någons rättigheter eller skyldigheter enligt lagen är utan verkan i den delen (1 kap. 3 §). Diskrimineringsombudsmannen utövar tillsyn över lagen och kan utfärda vitesförelägganden (4 kap. 1 och 4 §§). Den som bryter mot förbuden mot diskriminering kan även bli skyldig att betala diskrimineringsersättning (5 kap. 1 §).

De principer som kommer till uttryck i artikel 6 i det nya direktivet är alltså redan gällande rätt i Sverige. Vidare torde de grundläggande kraven inom EU-rätten sällan eller aldrig lagfästas (jfr prop. 2009/10:242 s. 59 och 2015/16:197 s. 96). Någon särskild bestämmelse behövs därför inte för att genomföra artikel 6 i det nya direktivet.

5.26.2 Konsumentens rättigheter vid överlåtelse av fordran m.m.

Förslag: Den nya konsumentkreditlagen ska innehålla bestämmelser om överlåtelse av rättigheter enligt kreditavtalet och om att konsumenten vid kreditköp ska ha rätt att göra samma invändningar mot kreditgivaren som han eller hon kan göra mot säljaren. Bestämmelserna ska överensstämma med nuvarande reglering.

Rättigheterna när kreditgivaren överlåter fordran ska fortsatt inte gälla i förhållande till fortlöpande avtal och vissa fakturakrediter.

Skälen för förslaget

Konsumentens rättigheter vid överlåtelse av fordran

Artikel 39 i det nya direktivet reglerar överlåtelse av rättigheter enligt kreditavtalet. Bestämmelsen motsvaras av artikel 17 i 2008 års direktiv, som genomförts i 28 § i 2010 års konsumentkreditlag. Artikel 39 föreskriver att om kreditgivarens rättigheter enligt ett kreditavtal eller kreditavtalet i sig överlåts till tredje part, ska konsumenten ha rätt att göra samma invändningar gällande mot en ny fordringsägare som konsumenten kunde ha gjort gentemot den ursprungliga kreditgivaren, även kvittningsrätt. I sådana fall ska den ursprungliga kreditgivaren informera konsumenten om överlåtelsen, ifall inte den ursprungliga kreditgivaren enligt överenskommelse med den nya fordringsägaren fortfarande handhar krediten gentemot konsumenten. Ordalydelsen stämmer i stort sett helt överens med ordalydelsen enligt artikel 17 i 2008 års direktiv.

Vid genomförandet av 2008 års direktiv fanns det redan enligt 1992 års konsumentkreditlag en bestämmelse om att konsumenten, i de fall kreditgivaren hade överlåtit sina rättigheter enligt ett kreditavtal, fick göra samma invändningar mot den nye kreditgivaren som han eller hon vid överlåtelsen kunde göra mot överlåtaren. Detta ansågs även omfatta en invändning om kvittning. Bestämmelsen överfördes därför oförändrad till nu gällande 28 § första stycket i 2010 års konsumentkreditlag. Bestämmelsen i 1992 års lag föreskrev också att vad som sägs om konsumentens rätt att göra invändningar mot förvärvaren även skulle gälla när kreditgivaren pantsatt sina rättigheter enligt kreditavtalet. Direktivet ansågs inte hindra att en sådan reglering behölls (se prop. 2009/10:242 s. 76). Det saknas anledning att nu göra några andra bedömningar. Några åtgärder, utöver att överföra bestämmelsen till den nya konsumentkreditlagen, krävs därför inte för att genomföra det nya direktivets artikel 39.1.

I svensk rätt saknades det dock vid genomförandet av 2008 års direktiv en underrättelseskyldighet och en sådan infördes därför i 28 § andra stycket i 2010 års konsumentkreditlag. I bestämmelsen föreskrivs att överlåtaren ska underrätta konsumenten om överlåtelsen, om inte överlåtaren har åtagit sig att även fortsättningsvis fullgöra de skyldigheter som följer av kreditavtalet. I det nya direktivet har det förtydligats att underrättelseskyldigheten åligger den ursprungliga kreditgivaren. Förtydligandet stämmer överens med ordalydelsen i 28 §

andra stycket i 2010 års konsumentkreditlag (jfr prop. 2009/10:242 s. 76). För att genomföra det nya direktivets artikel 39.2 bör således även denna bestämmelse överföras till den nya konsumentkreditlagen.

I enlighet med nu gällande ordning bör underrättelseskyldigheten inte gälla för fakturakrediter eller fortlöpande avtal, i den utsträckning dessa undantas enligt föreslagen reglering, jfr avsnitt 5.3.

Köparens rätt att framställa invändningar vid kreditköp

Artikel 27.2 och 27.3 i det nya direktivet reglerar köparens rätt att vid kreditköp framställa invändningar. Artikel 27.2 motsvarar till fullo vad som gällde enligt artikel 15.2 och 3 i 2008 års direktiv. Vid fel och dröjsmål beträffande de varor och tjänster som finansieras genom krediten ger bestämmelsen konsument en rätt att även rikta anspråk mot kreditgivaren. Medlemsstaterna får avgöra i vilken omfattning och under vilka villkor denna rättighet kan utövas. Artikel 27.3 hindrar inte att nationell rätt föreskriver att kreditgivaren ska ha ett solidariskt ansvar i fråga om konsumentens anspråk gentemot leverantören.

Den likalydande bestämmelsen i 2008 års direktiv har genomförts i 29 § i 2010 års konsumentkreditlag. Bestämmelsen överfördes oförändrad från 1992 års konsumentkreditlag och föreskriver att köparen vid kreditköp mot kreditgivarens krav på betalning får framställa samma invändningar på grund av köpet som han eller hon kan göra mot säljaren. Köparen får vidare invända att betalning har skett till säljaren eller att det finns en överenskommelse med denne. Detta ska dock inte gälla om köparen visste att säljaren saknade rätt att ta emot betalningen eller ingå en överenskommelse och inte heller om köparen uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlät att skaffa sig kunskap om detta. Vidare svarar kreditgivaren lika med säljaren för att fullgöra anspråk som köparen har på grund av återbetalning, skadestånd eller annan penningprestation. Kreditgivaren är dock inte skyldig att betala mer än vad som mottagits av köparen med anledning av krediten. Bestämmelsen får väl anses uppfylla de krav som uppställs i det nya direktivets artikel 27.2 och 27.3 samt rymmas inom det handlingsutrymme som artikeln erbjuder. Det har heller inte framkommit skäl att göra några andra bedömningar kring köparens rätt att framställa invändningar vid kreditköp. För att uppfylla direktivets bestämmelse

bör bestämmelsen överföras oförändrad till den nya konsumentkreditlagen.

I enlighet med nu gällande reglering bör inga kredittyper undantas från bestämmelsens tillämpningsområde.

5.26.3 Lagval

Bedömning: Den nya konsumentkreditlagen bör inte reglera lagval.

Skälen för bedömningen

I 47 § i 2010 års konsumentkreditlag föreskrivs att avtalsvillkor som anger att lagen i ett land utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) ska tillämpas på kreditavtalet inte gäller i fråga om regler om kreditavtal, om den lag som gäller med bortseende från villkoret är lagen i ett land inom EES och den lagen ger konsumenten ett bättre skydd. Lagvalsbestämmelsen infördes för att genomföra artikel 22.4 i 2008 års direktiv (se prop. 2009/10:242 s. 80 f.). Enligt artikel 22.4 skulle medlemsstaterna vidta de åtgärder som behövs för att se till att konsumenterna inte berövas det skydd som de ges enligt direktivet genom att lagen i ett tredje land väljs som tillämplig lag på kreditavtalet, i de fall kreditavtalet har nära anknytning till en eller flera medlemsstaters territorium.

Regler om tillämplig lag är en del av EU-rätten genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I). Förordningen är bindande för, och direkt tillämplig i EU:s medlemsstater. Enligt artikel 23 i Rom I-förordningen ska förordningen som huvudregel inte inverka på tillämpningen av unionsrättsliga bestämmelser som på särskilda områden fastställer lagvalsregler för avtalsförpliktelser. Eftersom bestämmelsen om skydd mot lagvalsklausuler i artikel 22.4 i 2008 års direktiv avvek från Rom I-förordningen bedömdes det behövas en bestämmelse som säkerställde att konsumenten inte berövades det skydd som följde av direktivet. I det nya konsumentkreditdirektivet finns ingen motsvarighet till artikel 22.4. Utredningen kan mot den bakgrunden konstatera att det inte är möjligt att i den nya lagen införa en lagvalsregel motsvarande den som i dag finns i 47 § i 2010 års

lag (jfr motsvarande bedömning vid genomförandet av konsumenträttighetsdirektivet, prop. 2013/14:15 s. 53 f. och vid genomförandet av varudirektivet och digitaldirektivet, prop. 2021/22:85 s. 223 f.). Det finns inte heller längre något behov av en sådan regel. Någon bestämmelse om lagval bör alltså inte tas in i den nya lagen.

5.26.4 Följdändringar

Förslag: Hänvisningar till 2010 års konsumentkreditlag i andra lagar ska i stället avse den nya konsumentkreditlagen. Hänvisningar till lagen om verksamhet med bostadskrediter ska i stället avse lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter.

Skälen för förslaget

I detta betänkande föreslås att en ny konsumentkreditlag ersätter 2010 års konsumentkreditlag. I ett antal lagar hänvisas i dag till den nuvarande konsumentkreditlagen i olika avseenden. Dessa hänvisningar bör ändras till den nya lagen och i tillämpliga fall, motsvarande bestämmelse i den nya lagen.

I betänkandet föreslås vidare att lagen om verksamhet med bostadskrediter byter namn till lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter. Även med anledning av detta bör ett antal hänvisningar ändras.

För en precisering av dessa följdändringar, se avsnitt 1.3–1.12, 1.14–1.27, 1.29 och 1.30.

6 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Förslag: De nya bestämmelserna ska träda i kraft den 20 november 2026.

För kreditavtal som ingåtts innan den nya konsumentkreditlagen trätt i kraft ska äldre bestämmelser gälla. Vissa av de föreslagna bestämmelserna ska dock tillämpas även på kreditavtal med obestämmd löptid som har ingåtts före ikraftträdandet.

Gällande tillstånd enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter ska fortsatt gälla som tillstånd att bedriva verksamhet med andra konsumentkrediter än bostadskrediter.

Kreditgivare och kreditförmedlare som enligt gällande rätt får driva verksamhet utan tillstånd får till den 20 november 2027 fortsätta driva sådan verksamhet utan krav på tillstånd.

Skälen för förslaget

Enligt artikel 48.1 i det nya i direktivet ska medlemsstaterna senast den 20 november 2025 anta och offentliggöra de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet. Bestämmelserna ska enligt artikelns andra stycke tillämpas från och med den 20 november 2026. De föreslagna lagändringarna måste alltså träda i kraft den 20 november 2026.

Enligt artikel 2.2 1 (och artikel 47 andra och tredje stycket) ska det nya direktivet dock inte tillämpas på kreditavtal som är gällande den 20 november 2026, dvs på kreditavtal som ingåtts före den 21 november 2026. Detta gäller dock inte till fullo för kreditavtal med en obestämmd löptid. För sådana kreditavtal ska ändå artikel 23 (ändringar av krediträntan), artikel 24 (kontokrediter), artikel 25.1 andra meningen

och artikel 25.2 (överskridande), artikel 28 (kreditavtal med obestämd löptid) och artikel 39 (överlåtelse av rättigheter) tillämpas.

De lämnade författningsförslagen bör träda i kraft den 20 november 2026. Den nya konsumentkreditlagen bör dock endast tillämpas på kreditavtal som ingås efter ikraftträdandet. För att nå upp till kraven i artikel 2.2 l i det nya direktivet krävs vidare särskilda övergångsbestämmelser för kreditavtal med obestämd löptid som ingåtts före den nya lagens ikraftträdande. Det föreslås därför att de nya bestämmelserna i 4 kap. 8, 12–14 och 21 §§, 6 kap. 3 § första stycket andra meningen, 5 § och 8 §, vilka genomför angivna artiklarna ovan, ska gälla även för sådana kreditavtal. Dock ska de äldre bestämmelserna i övrigt gälla för dessa kreditavtal.

När det gäller övriga författningsförslag kan det konstateras att det nya direktivet inte innehåller några särskilda övergångsbestämmelser. Eftersom de regler som genomför det nya direktivet måste antas senast den 20 november 2025 men inte träder i kraft förrän den 20 november 2026 innebär detta att företagen kommer ha tid för att anpassa sina verksamheter till de nya kraven.

Det finns dock skäl att särskilt beröra frågan om övergångsbestämmelser i förhållande till tillståndskravet. De företag som tidigare drivit sin verksamhet med tillstånd enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter bör inte behöva ansöka om tillstånd på nytt, eftersom kraven på tillstånd enligt den föreslagna regleringen i lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter i stort är identiska. Det bör därför föreskrivas att tillstånd som vid lagens ikraftträdande gäller för ett företag att driva verksamhet enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter ska gälla som tillstånd att driva verksamhet enligt lagens 3 a kap. Dock måste dessa företag anpassa sin verksamhet till de krav som i övrigt uppställs i den föreslagna regleringen. Vid genomförande av förslagen i promemorian *Stärkt konsumentskydd på kreditmarknaden* (dnr 2024/01078) behöver dock övergångsbestämmelserna justeras, eftersom dessa i annat fall öppnar för ett kringgående av de skärpta krav som föreslås i promemorian (se vidare om promemorians innehåll i avsnitt 5.2 och 5.19).

För de företag som tidigare inte omfattats av tillståndskrav skulle en reglering utan övergångsbestämmelser riskera leda till att dessa företag måste upphöra med sin verksamhet. Finansinspektionen har föreslagits rätt att meddela föreskrifter bl.a. om vad en ansökan ska innehålla och vilka krav som ska gälla för kunskap och kompetens.

Utgångspunkten är att sådana föreskrifter träder i kraft samtidigt som lagen träder i kraft, vilket innebär att det är svårt att på förhand förbereda en ansökan. Finansinspektionen har även en viss handläggningstid för att hantera ansökningar. Det finns därför ett behov av att införa övergångsbestämmelser för de företag som inte tidigare omfattats av ett tillståndskrav. Ett godkännandeförfarande utan övergångsbestämmelser kan inte anses vara tillfredsställande och en sådan reglering får anses rymmas inom det nya direktivets krav enligt artikel 37 (jfr prop. 2015/16:197 s. 191 f.). Det bör därför föreskrivas att en kreditgivare och kreditförmedlare som vid lagens ikraftträdande driver och har rätt att driva verksamhet med kreditgivning eller kreditförmedling av konsumentkrediter får fram till den 20 november 2027 fortsätta driva verksamhet utan krav på tillstånd.

7 Konsekvensanalys

7.1 Utgångspunkter för konsekvensanalysen

I utredningens uppdrag ingår att i enlighet med kommittéförordningen (1998:1474)¹ analysera konsekvenserna av lämnade förslag. Eftersom betänkandet innehåller förslag till nya och ändrade regler ska förslagens kostnadsmissiga och andra konsekvenser anges i enlighet med 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning (se punkten 2 och 4 i övergångsbestämmelserna till förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar).

Konsekvensanalysen har gjorts med utgångspunkt i att utredningens uppgift har varit att analysera och föreslå de författningsändringar som krävs för att genomföra ett fullharmoniserande EU-direktiv. De resultat som ska uppnås enligt det nya konsumentkreditdirektivet är bindande för medlemsstaterna och måste genomföras i svensk rätt, oaktat de kostnader som kan förväntas uppstå. I de delar som omfattas av direktivets tillämpningsområde har därför möjligheterna till att överväga alternativa lösningar varit begränsade. Det får mot denna bakgrund anses mindre ändamålsenligt att på ett ingående sätt beskriva regleringens konsekvenser genom att exempelvis jämföra med konsekvenserna av att inga förändringar görs. I samband med utarbetandet av förslaget till ett nytt konsumentkreditdirektiv har också kommissionen genomfört en grundlig konsekvensanalys. De nyheter som direktivet innehåller bedömdes av kommissionen ha en positiv påverkan på konsumentskyddet och på samhället, eftersom åtgärderna förhindrar överskuldssättning. Däremot bedömdes förändringarna innebära en viss ökad belastning för de nationella myndig-

¹ Kommittéförordningen har från och med den 6 maj 2024 ändrats genom förordningen (2024:185) om ändring i kommittéförordningen. Enligt övergångsbestämmelserna ska dock 14–15 a §§ gälla i sin lydelse före den 6 maj 2024 för kommittéer och särskilda utredare som tillkallats före ikraftträdandet.

heterna och ekonomiska kostnader för företagen (SWD[2021] 170 s. 65 ff.).

Medlemsstaterna har i vissa delar getts valmöjligheter. Utredningen har i dessa delar beaktat marknadens intresse av konkurrensneutralitet mellan olika aktörer, det samhällsekonomiska intresset av ett högt konsumentskydd och företagens intresse av att inte drabbas av alltför höga administrativa kostnader. Utredningen har även beaktat att näringsidkarnas kostnader kan komma att övervältras på konsumenterna, genom en högre prissättning. Övervägandena i dessa delar framgår av avsnitt 5.

De förslag som lämnas i betänkandet innebär i korthet dels att konsumentskyddande regler ska gälla för fler företag som bedriver verksamhet med konsumentkrediter, dels att kraven som ställs på företagen blir högre. Detta bedöms i enlighet med vad kommissionen kom fram till i sin konsekvensanalys medföra ekonomiska konsekvenser för företagen i form av ökade administrativa kostnader. Regleringen kan också till viss del innebära ökade kostnader för det allmänna. Konsumentverket och Finansinspektionen kommer initialt behöva anpassa sina verksamheter till de nya reglerna. Näringsidkarna kommer dock, såvitt avser Finansinspektionen, till viss del bära dessa kostnader genom avgifter för tillstånd och tillsyn.

Följande områden, som utredningen bedömer inte påverkas av förslagen, kommer inte närmare beröras (se 15 § kommittéförordningen i sin lydelse före den 6 maj 2024):

- den kommunala självstyrelsen,
- brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet,
- sysselsättningen och offentlig service i olika delar av landet,
- jämställdheten mellan kvinnor och män, eller
- möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen.

Eftersom den föreslagna regleringen är en följd av genomförandet av ett EU-direktiv överensstämmer förslagen med den skyldighet som följer av Sveriges anslutning till den Europeiska unionen (jfr 6 § 6 förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning). I vissa delar har utredningen funnit skäl att analysera genomförandet av det nya direktivet i relation till dataskyddsförordningen. Övervägandena i dessa delar framgår av avsnitt 5. Utöver vad som redan följer av svensk rätt innebär

förslagen inte att regleringen innefattar fler kredittyper än vad direktivet föreskriver. Detta gäller dock inte i förhållande till bostadskrediter, som i vissa delar föreslås omfattas av förslagen trots att de inte omfattas av det nya konsumentkreditdirektivets tillämpningsområde. Utredningens övervägande i dessa delar framgår av avsnitt 5. Det bedöms utöver detta inte finnas anledning att analysera förslagen utifrån den fria rörligheten.

Nedan följer först en redogörelse för de samhällsekonomiska konsekvenser som förslagen bedöms innebära. Därefter följer en redogörelse för de ekonomiska konsekvenserna för företagen och slutligen de ekonomiska konsekvenserna för det allmänna.

Svenska Bankföreningen, Swedish FinTech Association, Finansinspektionen och Konsumentverket har bistått utredningen med uppskattningen av kostnaderna för företagen och myndigheterna.

7.2 Samhällsekonomiska konsekvenser

Ett övergripande syfte med föreslagen reglering är att stärka konsumentskyddet. Förslagen bedöms leda till minskad överskuldssättning, vilket medför positiva effekter för samhällsekonomin. Överskuldssättning drabbar inte bara den enskilda konsumentens ekonomi, det är också förknippat med negativa hälsoeffekter, som i sin tur medför kostnader för samhället. Den årliga kostnaden för produktionsbortfall, sjukvård samt ersättningar inom socialförsäkringssystemen och arbetslöshetsförsäkringen beräknas uppgå till flera miljarder kronor.² De lämnade förslagen bedöms motverka överskuldssättningen och därmed medföra positiva effekter på samhällsekonomin i stort.

7.3 Ekonomiska konsekvenser för företagen

7.3.1 De berörda företagen

Företagen som berörs av förslagen är kreditgivare och kreditförmedlare av konsumentkrediter. Även varu- och tjänsteleverantörer som använder sig av tredje part som kreditgivare, utan att falla in under begreppet kreditförmedlare berörs till viss del av förslagen. Detsamma gäller näringsidkare som marknadsför konsumentkrediter, t.ex. så

² Se vidare SOU 2023:38 s. 143 ff.

kallade affiliates. Bland kreditgivarna och kreditförmedlarna återfinns kreditinstitut, betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar, värdepappersbolag, konsumentkreditinstitut, bostadskreditinstitut och företag som för närvarande bedriver sin verksamhet utan krav på tillstånd. Dock omfattas vissa av dessa företag endast av en begränsad del av förslagen.

De flesta kredittyper som berörda företag tillhandahåller omfattas redan av de krav som konsumentkreditlagstiftningen uppställer. Ett stort antal företag har som ovan anförts också redan tillstånd för sin verksamhet. För dessa företag kommer verksamheten främst att behöva anpassas efter de nya näringsrättsliga bestämmelserna, men även till viss del efter de förändringar som görs i den nya föreslagna konsumentkreditlagen.

De företag som kommer behöva genomföra de största anpassningarna återfinns bland de företag vars krediter tidigare undantagits från konsumentkreditlagstiftningens tillämpningsområde men som nu kommer att omfattas av detta. Företagen kommer behöva anpassa sina verksamheter till den nya föreslagna konsumentkreditlagen i sin helhet och till de näringsrättsliga bestämmelserna. Bland dessa företag återfinns de vars verksamhet innefattar kortfristiga krediter som tidigare var undantagna från stora delar av lagens tillämpningsområde enligt 4 § första till tredje stycket i 2010 års konsumentkreditlag, men som enligt den föreslagna regleringen omfattas av lagen. Det betyder t.ex. att för vissa varu- och tjänsteleverantörer vars krediter tidigare undantogs från konsumentkreditlagens tillämpningsområde kommer krediterna numera omfattas av lagen. Detta innefattar bland annat räntefria betalningsansånd vid köp hos varu- och tjänsteleverantörer, när krediten erbjuds av tredje part. Under förutsättning att dessa leverantörer inte faller in under definitionen för kreditförmedlare (se ovan avsnitt 5.4) kommer det dock vara kreditgivaren som ska uppfylla skyldigheterna enligt den nya konsumentkreditlagen. Därutöver kommer betalningsansånd hos mindre varu- och tjänsteleverantörer omfattas om de överstiger 50 dagar samt betalningsansånd hos större leverantörer som säljer varor och tjänster på distans om de överstiger 14 dagar (och inte såsom tidigare tre månader). Varu- och tjänsteleverantörers krediter som endast är förbundna med obetydliga avgifter och därför undantagna kommer numera omfattas om avgiften omfattar mer än lagstadgade dröjsmålsavgifter.

Det kan antas att betalningsansståndens längd och de avgifter som krediterna är förenade med till stor del kommer att anpassas så att dessa även fortsättningsvis undantas från den nya konsumentkreditlagens tillämpningsområde. Att hyres- och leasingavtal med förvärvsmöjlighet numera alltid kommer att omfattas av regelverket för konsumentkrediter bedöms inte få någon större påverkan eftersom finansiell leasing i regel inte förekommer på konsumentmarknaden (jfr Finansbolagens förenings uttalanden i *God sed i finansbolag, Privatleasing*, FF 5, 2019).

Förslagen kommer även ha påverkan på de företag som behöver ansöka om tillstånd för sin verksamhet. Tillståndskravet omfattar nämligen som utgångspunkt verksamhet med samtliga kredittyper som faller in under direktivets tillämpningsområde. Förslaget innebär bl.a. att flera av de företag som tillhandahåller finansiering i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs av företaget eller ett annat företag i samma koncern eller motsvarande utländska företagsgrupp kommer att omfattas av tillståndskravet (jfr 5 § 2 lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter och 2 kap. 3 § 4 lagen om bank- och finansieringsrörelse). I denna grupp återfinns t.ex. finansiella institut vars verksamhet innefattar kreditgivning eller kreditförmedling till konsumenter. Även varu- och tjänsteleverantörer återfinns i denna grupp. Det ska dock framhållas att en grundläggande förutsättning för att omfattas av tillståndskravet är att näringsidkaren faller in under definitionen för kreditgivare eller kreditförmedlare. Detta innebär exempelvis att varu- och tjänsteleverantörer som har ett avtal med en tredje part som erbjuder kredit inte per automatik omfattas av tillståndskravet, utan detta är avhängigt hur avtalet med kreditgivaren är utformat.

Eftersom det föreslås att mindre företag i stor utsträckning ska undantas från tillståndskravet kommer tillståndskravet också främst träffa varu- och tjänsteleverantörer som inte är mindre företag och som omfattas av direktivets tillämpningsområde eftersom de använder sig av tredje part som kreditgivare och själva omfattas av definitionen för kreditförmedlare. Varu- och tjänsteleverantörer kommer, oavsett storlek, också träffas av tillståndskravet om företaget tar ut ränta eller andra avgifter än lagstadgade dröjsmålsavgifter för sina krediter. Varu- och tjänsteleverantörer som inte är mindre företag kommer också omfattas om företaget erbjuder längre betalningsansstånd än 50 dagar (eller vid distansavtal säljer krediten under kreditavtalets löptid alter-

nativt erbjuder längre betalningsanstånd än 14 dagar). Det kan antas att dessa företag kommer att anpassa betalningsanståndets längd samt ränta och avgifter för att krediten inte ska falla in under bestämmelsernas tillämpningsområde. Däremot kan det antas att vissa större varu- och tjänsteleverantörer som säljer varor eller tjänster med en tredje part som kreditgivare kommer att ansöka om tillstånd i stället för att anpassa sin verksamhet.

Även juridiska personer som driver verksamhet med konsumentkrediter i mindre omfattning utan vinstsyfte kan komma att omfattas av tillståndskravet.

Att ta reda på hur många företag som omfattas av ett utökat tillståndskrav är förknippat med stora svårigheter. Utredningen har varit i kontakt med Statistiska centralbyrån och Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, som saknar möjlighet att dela upp sin statistik på de variabler som krävs för att identifiera dessa företag. Enligt Statistiska centralbyråns företagsräknare finns det knappt 200 aktiva företag inom detaljhandeln som har minst 250 anställda. Det går dock inte att säga hur många av dessa företag som erbjuder varor till konsumenter. Denna grupp inkluderar vidare inte de företag som faller utanför definitionen för mindre företag på grund av att de har en årsomsättning som överstiger 50 miljoner euro eller en balansomslutning som överstiger 43 miljoner euro per år.

Utredningen har även varit i kontakt med Svensk Handel som inte har haft möjlighet att uppskatta hur många av deras medlemmar som omfattas av ett utökat tillståndskrav, bland annat eftersom endast varu- och tjänsteleverantörerna och kreditgivarna själva har insyn i de närmare förhållandena kring parternas samarbete. Enligt Svensk Handel och Svenskt Näringsliv uppskattas dock de krediter som Svenska Bankföreningens och Finansbolagens Förenings medlemmar lämnar till konsumenter vid kreditköp uppgå till cirka 40 miljarder kronor årligen. Merparten av dessa krediter, uppgående till cirka 35 miljarder kronor, uppges lämnas i samarbete med leverantörer och återförsäljare av fordon.

Även om det skulle vara möjligt att ta fram statistik på hur många varu- och tjänsteleverantörer som inte är mindre företag och som samtidigt erbjuder varor eller tjänster till konsumenter skulle det ändå inte vara möjligt att redogöra för hur många företag som omfattas av den nya konsumentkreditlagens utökade tillämpningsområde eller det utökade tillståndskravet. När det gäller tillståndskravet kommer före-

tagen endast omfattas av detta om de själva erbjuder krediter eller har avtal med en kreditgivare som erbjuder krediter som faller in under bestämmelsernas tillämpningsområde. När det gäller varu- och tjänsteleverantörerna som har ett avtal med en tredje part som kreditgivare måste dessutom avtalet vara utformat på ett sätt som gör att leverantören faller in under definitionen för kreditförmedlare. Såsom anges ovan förväntas regleringen i många fall vara handlingsdirigerande. Det är också tänkbart att de utökade kraven kommer medföra att vissa varu- och tjänsteleverantörer upphör att erbjuda kredit i samband med köp av företagets varor eller tjänster. Det är därför inte möjligt att på ett meningsfullt sätt uppskatta antalet företag som kommer att omfattas av det utvidgade tillämpningsområdet i den nya konsumentkreditlagen eller det utvidgade tillståndskravet.

7.3.2 Kostnader för aktörer som kommer att omfattas av ett nytt tillståndskrav

Kostnad för avgift och för arbete med att ansöka om tillstånd

För de företag som för närvarande driver sin verksamhet utan krav på tillstånd kommer arbetet med att ta fram en ansökan medföra kostnader. Tillståndskraven för dessa företag kommer att motsvara de krav som för närvarande ställs på företag som driver verksamhet enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter. För företagen kan ansökningsprocessen behöva innefatta en översyn av verksamheten och en anpassning till de krav som ställs på rörelsen, såväl enligt de krav som har sin grund i det nya konsumentkreditdirektivet som andra krav, exempelvis penningtvätsregelverket. Vilka specifika krav som kommer att ställas på ansökans innehåll blir en fråga för Finansinspektionen i det kommande föreskriftsarbetet.

I samband med att lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter trädde i kraft uppskattade Finansinspektionen att det krävdes cirka 100–200 arbetstimmar för att ta fram, införa och dokumentera företagets instruktioner, rutiner och system. Utifrån en schablonersättning om 1 300 kronor per timme uppskattades att en ansökan medförde en kostnad på 200 000–400 000 kronor (Finansinspektionens beslutspromemoria FI dnr 13–6297, s. 23). I denna kostnad ingick anpassning av verksamheten till de krav som uppställs för sådan tillståndspliktig verksamhet, exempelvis sundhetskravet. Finansinspek-

tionen uppskattar att det kommer att krävas ungefär lika många arbetstimmar för att ta fram en ansökan enligt den nya regleringen. Swedish FinTech Association uppskattar att kostnaden för att ta fram en ansökan är högre och uppgår till 350 000–700 000 kronor.

Eftersom företagen behöver anpassa verksamheten till en mer omfattande näringsrättslig reglering kan det enligt utredningens bedömning antas att den totala kostnaden är något högre än för en ansökan enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter (se vidare nedan). Kostnadernas storlek kommer dock vara beroende av huruvida företagen själva har den kompetens som krävs eller om de behöver köpa in denna.

Företag som ansöker om tillstånd kommer också behöva betala en ansökningsavgift. Ansökningsavgiften för tillstånd enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter är för närvarande 70 000 kronor (3 och 4 §§ samt bilagan i förordningen [2001:911] om avgifter för prövning av ärenden hos Finansinspektionen). Företag med tillstånd kommer även behöva betala årliga avgifter för att bekosta tillsynen. För företag med tillstånd enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter uppgår avgiften för närvarande till 150 000 kronor medan den för företag med tillstånd enligt lagen om verksamhet med bostadskrediter uppgår till 100 000 kronor (15 a och 15 b §§ förordningen [2007:1135] om årliga avgifter för finansiering av Finansinspektionens verksamhet). Det kan antas att avgiftsnivån för företag med tillstånd enligt den föreslagna regleringen kommer att ligga på samma nivå.

7.3.3 Kostnader för anpassning till övriga regler

Rådgivningstjänster

De nya krav som uppställs på rådgivningstjänster bedöms främst medföra ökade kostnader i förhållande till kraven på information och dokumentation. Sådana kostnader kan framför allt uppstå initialt för att ta fram rutiner och standardiserad information. Kravet på dokumentation kan därutöver innebära en viss löpande tidsåtgång och kostnad för företagen. Finansinspektionen uppskattar att ett företags arbete med att ta fram interna riktlinjer som motsvarar kraven på rådgivning enligt kommande föreskrifter motsvarar en tidsåtgång om cirka 10 timmar och därmed en engångskostnad om cirka 13 000 kronor

(jfr även Finansinspektionens beslutspromemoria FI dnr 15–9011, s. 38). Därutöver uppskattar Finansinspektionen att företagens implementering kommer att medföra en arbetsbörda om cirka 80 timmar. Swedish FinTech Association har under utredningen uppskattat att en anpassning till kraven skulle medföra en kostnad om cirka 150 000–300 000 kronor, med ytterligare kostnader för systemstöd och nödvändiga systemändringar.

Liksom anförs ovan kommer kostnaderna för att anpassa sin verksamhet efter kraven på rådgivningstjänster, liksom övriga krav som uppställs på verksamheten, vara beroende av huruvida företagen själva har den kompetens som krävs eller om de behöver köpa in denna. Kostnaderna för implementeringen kommer även i hög grad vara beroende av företagets storlek. Det är därför inte möjligt att närmare precisera företagens kostnaderna för en anpassning till kraven på rådgivningstjänster.

Hederlighetskrav

För kreditgivare och kreditförmedlare som bedriver sin verksamhet med tillstånd gäller redan ett krav på sundhet i rörelsen. Även om bestämmelsen föreslås anpassas till direktivets ordalydelse innebär ändringen ingen skillnad i sak. Vid genomförandet av motsvarande krav i bolånedirektivet uppskattade Finansinspektionen att en sådan anpassning skulle medföra en arbetsinsats om cirka 8 timmar och en kostnad om cirka 10 400 kronor (Finansinspektionens beslutspromemoria FI dnr 15–9011, s. 37). För de företag som drivit verksamhet utan krav på tillstånd, men som nu kommer att behöva söka tillstånd, får denna kostnad anses ingå i kostnaden för att ta fram en sådan ansökan.

Hederlighetskravet ska dock gälla för samtliga kreditgivare och kreditförmedlare som omfattas av direktivets tillämpningsområde. Detta innebär att också företag som driver verksamhet utan krav på tillstånd kommer att behöva anpassa sin verksamhet efter detta. Vilka specifika krav som kommer att ställas på företagen som driver verksamhet utan krav på tillstånd kommer bli en fråga för Konsumentverket, som är ansvarig för tillsynen över dessa företag. Swedish FinTech Association har under utredningen uppskattat att en anpassning till hederlighetskravet, för ett företag som f.n. driver sin

verksamhet utan krav på sundhet, skulle innebära en arbetsinsats om cirka 40 timmar och en kostnad om cirka 50 000–100 000 kronor. Enligt utredningens bedömning kommer även denna kostnad till stor del vara beroende av företagets storlek och karaktär. Det är därför inte möjligt att närmare precisera företagens kostnaderna för en anpassning till kraven på hederlighet.

Ersättningsregler

För företag som bedriver sin verksamhet med tillstånd gäller redan enligt Finansinspektionens föreskrifter vissa begränsningar för rörlig ersättning till personal (se 5 kap. 6 § FFFS 2014:8, 7 kap. 8 § 4 2011:49, 8 kap. 9 § 4 FFFS 2010:3 och FFFS 2011:1). Vid framtagandet av ersättningsreglerna i Finansinspektionens föreskrifter för bostadskreditinstituten uppskattades anpassningen av ersättningssystemen i snitt medföra en arbetsinsats om 10 timmar, vilket innebar en kostnad om cirka 13 000 kronor (Finansinspektionens beslutsprotokoll FI dnr 13–6297, s. 25 samt FI dnr 15–9011, s. 39). Enligt Finansinspektionen kan implementeringen av regleringen uppskattas motsvara en arbetsinsats om ytterligare cirka 10 timmar. Vilka specifika krav som kommer att ställas på företagen som driver verksamhet utan krav på tillstånd kommer även i denna del bli en fråga för Konsumentverket, som är ansvarig för tillsynen över dessa företag.

Kostnaderna för att anpassa ersättningssystemen får också i hög grad anses bero på vilka ersättningssystem som tillämpas av företagen och det är därför inte möjligt att precisera denna kostnad i någon närmare utsträckning. Swedish FinTech Association har dock under utredningen uppskattat att regleringen, för de företag som tillämpar rörlig ersättning för sin personal, kommer att medföra en arbetsinsats om cirka 40 timmar och en kostnad om 50 000–100 000 kronor.

Kunskap och kompetens

Hur stora kostnaderna kommer att bli för att leva upp till kraven på kunskap och kompetens kommer skifta för olika företag. Kraven kan förväntas ställas högre för de verksamheter som bedrivs med tillstånd, samtidigt som kunskaps- och kompetensnivån i dessa företag också redan från början kan förväntas vara högre.

Enligt uppgift från Swedish FinTech Association kan kraven medföra en licensieringskostnad om 25 000–35 000 kronor per anställd samt ytterligare kostnader för licensavgifter och årliga kunskapsuppdateringar. Även Svenska Bankföreningen har uppskattat kostnaderna med utgångspunkt i att licensering kommer att tillhandahållas av privata aktörer på motsvarande sätt som för bostadskrediter. Enligt uppgift från Svenska Bankföreningen kan utbildningsinsatsen för en storbank uppskattas till en total kostnad om 12–15 miljoner kronor, motsvarande 7 500 kronor per anställd. I beloppet ingår licensavgifter samt personalens tid för genomförande av utbildning. Därutöver beräknas det tillkomma kostnader på ett par miljoner för årliga uppdateringar.

Den nu föreslagna regleringen är inte lika detaljerad som för bostadskrediter och bör heller inte tillämpas enhetligt för samtliga kreditgivare och kreditförmedlare. Vilka specifika krav som kommer att ställas på kunskap och kompetens blir främst en fråga för Finansinspektionen i det kommande föreskriftsarbetet, och även till viss del för Konsumentverket i förhållande till de företag som driver verksamhet utan krav på tillstånd. Det går därför inte att på ett meningsfullt sätt generellt uppskatta kostnaderna för företagen i denna del.

Övriga bestämmelser

Det kommer att krävas vissa investeringar för att företagen ska nå upp till de utökade kraven, exempelvis på kreditprövningen, och för att företagen ska anpassa sin verksamhet till den justerade regleringen i övrigt.

Utredningens förslag när det gäller förändringar av kreditprövningen ställer till viss del högre krav på företagen. Det kan därför antas uppstå kostnader för att företagen ska anpassa sina processer. Samtidigt kan det antas att flera företag redan har processer för att följa vissa av de föreslagna förändringarna, t.ex. gäller redan kravet på att kreditprövningen ska dokumenteras för kreditinstituten. Vidare anger Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2023:20) att kreditprövningen ska göras utifrån konsumenternas gemensamma ekonomiska förutsättningar, om åtagandet enligt avtalet avser mer än en konsument. Kostnaderna för företagen i denna del får antas bero på vilka befintliga system och processer företagen har på plats.

Utredningens förslag innebär vidare att kraven på marknadsföring av konsumentkrediter utökas något och att näringsidkarens skyldighet att lämna information anpassas till det nya direktivet. Företagen kommer initialt ha vissa kostnader för att anpassa sin standardiserade information efter de förändringar som föreslås. Eftersom marknadsföring kontinuerligt måste uppdateras och produceras bedöms det inte som meningsfullt att försöka särskilja merkostnaderna som eventuellt kan uppstå på grund av den förändrade regleringen från andra kostnader för marknadsföring.

När det gäller den föreslagna bestämmelsen om att kreditupplysningsföretag ska informera den registrerade om att en uppgift om missbruk rapporterats, finns det enligt uppgift redan en sådan rutin (jfr Datainspektionens promemoria 2002-06-12, dnr 410–20000). Den utökade informationsskyldigheten för kreditupplysningsföretagen kan därför inte antas medföra några större kostnadsökningar för dessa företag.

De nya och förändrade sanktionsreglerna bedöms inte öka den administrativa bördan för företagen.

7.3.4 Konsekvenserna för små företags konkurrensvillkor m.m.

Små företag som har kreditgivning och kreditförmedling som sin huvudsakliga verksamhet kommer naturligen ha svårare att bära de kostnader och den administrativa börda som de föreslagna förändringarna förväntas medföra. Det kan tänkas att dessa företag kommer att ha ett behov av att ta in kompetens utifrån vilket också är kostnadsdrivande. Det saknas dock utifrån det nya direktivets fullharmoniserande krav möjligheter att göra generella lättnader för dessa företag. När det gäller de näringsrättsliga bestämmelserna bör det dock i de delar Finansinspektionen meddelar föreskrifter och Konsumentverket utformar allmänna råd finnas viss möjlighet att anpassa kraven efter de skilda typer av näringsidkare som faller in under bestämmelserna. Det kan också antas att små varu- och tjänsteleverantörer i viss mån kommer att anpassa sin verksamhet så att deras krediter faller utanför tillämpningsområdet för de bestämmelser som genomför konsumentkreditdirektivet. För varu- och tjänsteleverantörer som har ett avtal med en tredje part som erbjuder krediten kommer kreditgivaren i flera fall vara den som uppfyller det nya direktivets krav på

exempelvis kreditprövning och information. Varu- och tjänsteleverantören kan dock fortsatt omfattas av andra bestämmelser, såsom reglerna om marknadsföring.

7.4 Ekonomiska konsekvenser för det allmänna

Det är främst Finansinspektionen och Konsumentverket som kommer att påverkas av den föreslagna regleringen. Förslagen kommer att innebära en utökad tillstånds- och tillsynsverksamhet för Finansinspektionen, eftersom tillståndskravet utökas. Finansinspektionen bedömer att det inledande arbetet med att utveckla regelverket m.m. kommer kräva ytterligare drygt två årsarbetskrafter under år 2026, till en kostnad om cirka 3 miljoner kronor. Från och med 2027 bedömer Finansinspektionen att det utökade tillsynsansvaret, utveckling av rapportering m.m. kommer att medföra utökade personalkostnader om 2,7 miljoner kronor årligen. Utöver denna kostnad kommer enligt Finansinspektionen den utökade tillsynen över penningtvättslagstiftningen, som är en följd av att tillståndskravet utökas, medföra behov av ytterligare en årsarbetskraft till en kostnad om cirka 1,5 miljoner kronor. Det kan antas att en del av dessa resurser kommer att behöva läggas på att identifiera de företag som är tillståndspliktiga och därmed står under myndighetens tillsyn. Den ökade kostnaden som detta medför för Finansinspektionen kommer till del kompenseras av ökade intäkter i form av tillstånds- och tillsynsavgifter. I flera av de delar som Finansinspektionens tillsyn kommer att omfatta nya regelverk bedriver inspektionen redan tillsyn för motsvarande bestämmelser för bostadskreditinstituten, vilket bedöms begränsa de utökade kostnaderna. Detta gäller även de föreskrifter som Finansinspektionen kan meddela med anledning av den nya lagstiftningen.

För Konsumentverket kommer förslaget innebära att Finansinspektionen övertar tillsynsansvaret för de företag som omfattas av det utökade tillståndskravet. Samtidigt kommer den föreslagna regleringen på flera andra sätt innebära ett utökat tillsynsansvar för Konsumentverket. Fler företag kommer att omfattas av regleringen i konsumentkreditlagen och därmed stå under Konsumentverkets tillsyn. Vidare föreslås Konsumentverket utöva tillsyn över de nya näringsrättsliga bestämmelserna för de företag som driver verksamhet utan krav på tillstånd. Konsumentverket bedömer att det utökade tillsyns-

ansvaret kommer att medföra ett behov av ytterligare två heltidstjänster, till en årlig kostnad om cirka 1,48 miljoner kronor.

Det kan även noteras att branschen kommer att behöva informeras om de ändrade kraven, bl.a. när det gäller det utökade tillståndskravet och den nya näringsrättsliga regleringen.

Eftersom det kan antas att marknaden till viss del kommer att anpassa sin verksamhet för att falla utanför direktivets tillämpningsområde och direktivets tillståndskrav får det anses osäkert hur omfattande ekonomiska konsekvenser som de lämnade förslagen kommer att innebära för Konsumentverket och Finansinspektionen. Kostnaderna för Finansinspektionen och Konsumentverket bedöms som mest öka ett fåtal miljoner kronor, vilket bör kunna rymmas inom befintliga ekonomiska ramar.

Integritetsskyddsmyndighetens tillsynsverksamhet utvidgas i viss mån, med anledning av att något fler kommer att omfattas av den krets som får utväxla information för kreditupplysningsändamål. Kostnadspåverkan på Integritetsskyddsmyndigheten och på andra myndigheter bedöms dock bli liten (jfr prop. 2015/16:197 s. 195 och prop. 2009/10:242 s. 84). Förslagen syftar till att minska överskuldssättningen och det kan därför antas att färre ansökningar om betalningsförelägganden och verkställighet ges in till Kronofogdemyndigheten. Måltillströmningen hos domstolar bedöms inte påverkas i nämnvärd mån.

8 Författningskommentar

8.1 Förslaget till konsumentkreditlag

Lagen är ny och ersätter konsumentkreditlagen (2010:1846), som fortsättningsvis benämns 2010 års lag. Genom lagen genomförs det nya konsumentkreditdirektivet, vilket föranleder ett stort antal ändringar och tillägg. Av lagtekniska och systematiska skäl anses det därför mest ändamålsenligt med en ny konsumentkreditlag. Utöver bestämmelser som genomför det nya konsumentkreditdirektivet innehåller lagen även bestämmelser som faller utanför det direktivets tillämpningsområdet. Vissa av dessa bestämmelser genomför bolånedirektivet.

Den nya lagen struktureras om och delas in i kapitel. I 1 kap. finns grundläggande bestämmelser om lagens innehåll och tillämpningsområde. Där finns även bestämmelser om uttryck i lagen och om dess tvingande natur. Därefter följer i 2 kap. bestämmelser om marknadsföring och allmän information. I 3 kap. finns bestämmelser om näringsidkarens skyldigheter innan ett avtal ingås medan 4 kap. innehåller bestämmelser om kreditavtalet. Vidare reglerar 5 kap. konsumentens ångerrätt samt 6 kap. betalning av skulden i förtid och uppsägning av kreditavtal med obestämd löptid. I 7 kap. återfinns bestämmelser om återtaganderätt vid kreditköp av vara. I 8 kap. finns avslutningsvis bestämmelser om tillsyn och överklagande.

Ett antal bestämmelser överförs i sak oförändrade till den nya lagen. Det gäller framför allt de bestämmelser som inte berörs av det nya direktivet, t.ex. bestämmelserna som är specifika för bostadskrediter och vissa bestämmelser som gäller särskilt vid kreditköp. Andra bestämmelser ändras endast i vissa avseenden. För en mer utförlig kommentar till den reglering som i stort motsvarar bestämmelser i 2010 års konsumentkreditlag hänvisas särskilt till prop. 2009/10:242.

1 kap. Grundläggande bestämmelser

Lagens innehåll

1 § I denna lag finns bestämmelser om skydd för konsumenter när det gäller krediter.

Paragrafen ger en övergripande beskrivning av lagens huvudsakliga innehåll och innebörd. Den saknar motsvarighet i 2010 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.

I paragrafen anges upplysningsvis att lagen innehåller regler till skydd för konsumenter när det gäller krediter. Lagen innehåller i huvudsak regler som gäller i samband med att kreditavtal marknadsförs och ingås. Det finns också regler om vad som gäller under avtals-tiden och vid avtalets upphörande. Konsument definieras i 2 §. Begreppet kredit är inte definierat men är avsett att ha samma vida innebörd som i 2010 års lag (jfr även definitionen av kreditavtal i 2 §).

Uttryck i lagen

2 § I lagen avses med
bostadskredit:

– en kredit som är förenad med panträtt i fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt eller liknande rätt eller som är förenad med motsvarande rätt i byggnad som inte hör till fastighet, eller

– en kredit som tas i syfte att förvärva eller behålla äganderätt till sådan egendom, om det inte är fråga om en tillfällig finansieringslösning under övergången till ett annat finansiellt arrangemang och krediten har en obestämd löptid eller ska återbetalas inom 12 månader,

bostadskredit i utländsk valuta: en bostadskredit i en annan valuta än

– valutan i det land inom EES där konsumenten är bosatt,

– valutan som konsumenten får sin inkomst i, eller

– valutan som konsumenten har de tillgångar i som ska användas som betalning av krediten,

effektiv ränta: kreditkostnaden angiven som en årlig ränta beräknad på kreditbeloppet, i förekommande fall med hänsyn tagen till att delbetalningar ska göras under den löpande kredittiden,

konsument: en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

kontantpris: det pris till vilket en vara eller tjänst vanligen erbjuds konsumenter mot kontant betalning,

kontokredit: ett kreditavtal som innebär en fortlöpande rätt att utnyttja ett kreditutrymme,

kreditavtal: ett avtal om lån, kontokredit, betalningsanstånd eller liknande,

kreditfordran: summan av kreditbeloppet och kreditkostnaden,

kreditförmedlare: en näringsidkare som inte endast introducerar konsumenten för kreditgivaren och som, utan att vara kreditgivare och mot ersättning, erbjuder ett kreditavtal, bistår en konsument innan ett kreditavtal ingås eller ingår ett kreditavtal som ombud för kreditgivaren,

kreditgivare: den som lämnar krediten eller övertar den ursprungliga kreditgivarens fordran,

kreditkostnad: det sammanlagda beloppet av räntor, avgifter och andra kostnader som konsumenten ska betala med anledning av krediten, inklusive nödvändiga kostnader för värdering, dock med undantag för notariatsavgifter,

kreditköp: ett köp av en vara eller tjänst som finansieras genom en kredit som lämnas av

– säljaren, eller

– annan kreditgivare, om det görs på grund av en överenskommelse mellan denne och säljaren eller om varan eller tjänsten anges i kreditavtalet,

kreditränta: räntekostnaden per år för den vid varje tid obetalda delen av skulden angiven som en ränta,

näringsidkare: en fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål som har samband med den egna näringsverksamheten,

mindre företag: ett företag som sysselsätter färre än 250 personer och vars årsomsättning inte överstiger 50 miljoner euro, eller vars balansomslutning inte överstiger 43 miljoner euro per år,

referensvärde: det som anges i artikel 3.1.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1011 av den 8 juni 2016 om index som används som referensvärden för finansiella instrument och finansiella avtal eller för att mäta investeringsfonders resultat, och om ändring av direktiven 2008/48/EG och 2014/17/EU och förordning (EU) nr 596/2014,

rådgivning: personliga rekommendationer till en konsument om kreditavtal.

I paragrafen förklaras några av de uttryck som används i lagen. Den motsvarar i huvudsak 2 § i 2010 års lag. Begreppet högkostnadskredit tas bort och det införs några nya definitioner. Ordningsföljden på begreppen har strukturerats om och följer bokstavsordning. Övervägandena finns i avsnitt 5.4 och 5.11.

Definitionerna av *bostadskredit* och *bostadskredit i utländsk valuta* motsvarar definitionerna i 2010 års lag (se vidare prop. 2015/16:197 s. 64 ff., 99 ff. och 248 f.)

Definitionen av *effektiv ränta* motsvarar definitionen i 2010 års lag. Hur den effektiva räntan närmare ska beräknas framgår för andra konsumentkrediter än bostadskrediter av förordning (2010:1855) om beräkning av effektiv ränta vid konsumentkrediter (för bostadskrediter

framgår motsvarande av förordningen [2016:1034] om standardiserat EU-faktablad och beräkning av effektiv ränta vid bostadskrediter).

Definitionerna av *konsument*, *kontantpris*, *kontokredit*, *kreditavtal* och *kreditfordran* motsvarar definitionerna i 2010 års lag (se prop. 2009/10:242 s. 86 f. samt prop. 1976/77:123 s. 153 f.).

Definitionen av *kreditförmedlare* motsvarar i huvudsak definitionen i 48 § i 2010 års lag. En kreditförmedlare är en näringsidkare som kan vara en fysisk eller juridisk person. För att en näringsidkare ska falla in under begreppet krävs det att näringsidkaren får ersättning och att det är fråga om sådan verksamhet som beskrivs. Ersättningen kan utgöras av pengar eller annan ekonomisk förmån och kan komma från såväl konsumenten som från kreditgivaren. Definitionen ändras på så sätt att det görs ett tillägg som innebär att det krävs att näringsidkaren inte endast introducerar konsumenten för kreditgivaren. Genom detta understryks att det krävs någon form av kvalité på näringsidkarens åtgärd för att denna ska falla in under begreppet.

Definitionerna av *kreditgivare*, *kreditkostnad*, *kreditköp*, *kreditränta* och *näringsidkare* motsvarar definitionerna i 2010 års lag (se vidare prop. 2009/10:242 s. 86 ff.)

Definitionen av *mindre företag* saknar motsvarighet i 2010 års lag. Med mindre företag avses ett företag som sysselsätter färre än 250 personer och vars årsomsättning inte överstiger 50 miljoner euro eller vars balansomslutning inte överstiger 43 miljoner euro per år. Definitionen täcker de företag som anses som mikroföretag eller små och medelstora företag enligt kommissionens rekommendation (2003/361/EG) av den 6 maj 2023 om definition om mikroföretag samt små och medelstora företag. Definitionen motsvarar definitionen i 3 § lagen (2023:714) om förvärv och förvaltning av nödlidande kreditavtal (se vidare prop. 2023/24:23 s. 50 f. och 142).

Med *referensvärde* avses detsamma som i 2010 års lag (se vidare prop. 2018/19:4 s. 96 f. och 132.).

Definitionen av *rådgivning* överförs från 1 kap. 7 § 8 lagen om verksamhet med bostadskrediter. Utöver att definitionen görs tillämplig på alla kreditavtal är den oförändrad. Begreppet motsvarar vad som i svensk rätt allmänt avses med rådgivning (se t.ex. prop. 2002/03:133 s. 13). Se vidare prop. 2015/16:197 s. 132 f. och 200 f.

Genom paragrafen genomförs delvis artikel 3 i det nya direktivet.

Lagens tillämpningsområde

3 § Denna lag gäller kredit som en näringsidkare lämnar eller erbjuder en konsument. Lagen gäller också kredit som lämnas eller erbjuds en konsument av någon annan än en näringsidkare, om krediten förmedlas av en näringsidkare som ombud för kreditgivaren.

Lagen innehåller också bestämmelser om vissa särskilda skyldigheter för kreditförmedlare.

Paragrafen anger utgångspunkterna för lagens tillämpningsområde. Bestämmelsen kompletteras av 4–7 §§ som undantar eller inskränker tillämpningsområdet för vissa kredittyper. Bestämmelsen motsvarar 1 § i 2010 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.

Genom paragrafen genomförs artikel 2.1 i det nya direktivet.

4 § Lagen gäller inte författningsreglerade lån som lämnas av statsmedel och inte heller lån som lämnas i pantbanksverksamhet enligt pantbankslagen (1995:1000).

Lagen gäller inte heller ett hyres- eller leasingavtal avseende en vara om inte konsumenten enligt avtalet har en skyldighet eller möjlighet att förvärva varan.

I paragrafen görs vissa generella undantag från lagens tillämpningsområde. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.

Bestämmelsens *första stycke* motsvarar 3 § i 2010 års lag. Bestämmelsen innebär att statsmedelslån och pantbankslån i sin helhet undantas från lagens tillämpningsområde. Undantagen möjliggörs av artikel 2.2 j och k i det nya direktivet.

Bestämmelsens *andra stycke* är nytt och genomför artikel 2.2 g i det nya direktivet. Av bestämmelsen framgår motsatsvis att lagen är tillämplig på hyres- och leasingavtal med skyldighet eller möjlighet att förvärva varan. Med hyra avses normalt att någon mot vederlag upplåter sak till någon annan för nyttjande. Leasing är en form av långtidshyra, vanligen på minst ett år, som oftast avser uthyrning av värdefullare egendom såsom bilar. Att hyres- och leasingavtal med förvärvsskyldighet omfattas av lagen motsvaras redan av gällande rätt. Hänvisningen till hyres- och leasingavtal med förvärvsmöjlighet innebär att lagen blir tillämplig på samtliga hyres- och leasingavtal med en köpoption. Detta gäller oavsett restvärde, optionspris och parternas avsikt vid avtalslutandet.

5 § För ett räntefritt kreditköp som finansieras genom en kredit som lämnas av säljaren, som inte är förbunden med andra avgifter än lagstadgade dröjsmålsavgifter och som ska betalas tillbaka inom 50 dagar från varans avlämnande eller tjänstens leverans, gäller inte bestämmelserna om information i 2 kap. 2–8 §§ och 3 kap. 1–11 §§, om kreditprövning i 3 kap. 16–18 §§, om dokumentation i 4 kap. 2 och 3 §§, om näringsidkarens skyldigheter vid dröjsmål med betalning i 4 kap. 19 §, om underrättelse vid en överlåtelse i 4 kap. 22 § andra stycket, om ångerrätt i 5 kap. 1–5 §§, eller om uppsägning av kreditavtal med obestämd löptid i 6 kap. 8 §.

Om säljaren inte är ett mindre företag och köpet är ett sådant distansavtal som avses i 1 kap. 2 § lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler, gäller första stycket endast om krediten inte säljs under kreditavtalets löptid. Krediten ska dessutom i sådana fall betalas tillbaka inom 14 dagar från varans avlämnande eller tjänstens leverans.

De bestämmelser som anges i första stycket gäller inte heller för en räntefri kredit som inte är förbunden med mer än en obetydlig avgift och som ska betalas tillbaka inom tre månader om krediten avser fortlöpande leverans av tjänster eller varor.

I paragrafen finns undantag från delar av lagens tillämpningsområde. Bestämmelsen motsvaras till viss del av undantaget i 4 § första stycket i 2010 års lag, dock med ett väsentligt inskränkt tillämpningsområde. Övervägandena finns i avsnitt 5.3, 5.6, 5.7.2, 5.7.3, 5.7.5, 5.8.1, 5.15, 5.16, 5.18 och 5.26.2.

För att undantaget i bestämmelsens *första stycke* ska vara tillämpligt krävs att samtliga fem angivna förutsättningar är uppfyllda. Inledningsvis krävs att det är fråga om ett kreditköp (1), vilket definieras i 2 §. Kreditköpet måste vidare vara räntefritt (2). Detta krav hindrar inte att en dröjsmålsränta tas ut. Krediten ska dessutom lämnas av varu- eller tjänsteleverantören själv (3). Detta innebär att det endast är kreditköp enligt första strecksatsen i definitionen i 2 § som omfattas av undantaget. Kreditgivaren får alltså inte vara en tredje part. Dessutom krävs det att avtalet inte är förbundet med andra avgifter än lagstadgade dröjsmålsavgifter (4). För att omfattas av undantaget kan näringsidkaren alltså ta ut andra avgifter än lagstadgade dröjsmålsavgifter. Det innebär att om näringsidkaren exempelvis tar ut en fakturaavgift omfattas krediten av samtliga bestämmelser i lagen, oavsett fakturaavgiftens storlek. Lagstadgade dröjsmålsavgifter kan exempelvis vara inkassokostnader enligt lagen (1981:739) om ersättning för inkassokostnader m.m. Krediten måste slutligen betalas tillbaka inom 50 dagar från det att varan avlämnades eller tjänsten levererades (5). Varans avlämnande motsvarar vad som gäller enligt annan konsument-

rättslig lagstiftning (se 2 kap. 3 § konsumentköplagen [2022:260]). En tjänst får anses levererad när tjänsten slutförts och uppdraget avslutats (jfr 12 och 42 §§ konsumenttjänstlagen [1985:716]).

Om samtliga förutsättningar är uppfyllda undantas krediten från en stor del av lagens bestämmelser, såsom regler om information och kreditprövning.

Om köpet är ett distansavtal och säljaren inte är ett mindre företag är undantaget, enligt vad som framgår av *andra stycket*, än mer begränsat. När det gäller begreppet distansavtal görs en hänvisning till 1 kap. 2 § distansavtalslagen där begreppet definieras som ett avtal som ingås inom ramen för ett av näringsidkaren organiserat system för att träffa avtal på distans, om kommunikationen uteslutande sker på distans. Begreppet mindre företag definieras i 2 §. Ett exempel på en säljare som kan omfattas av *andra stycket* är en större onlineleverantör. Om kreditköpet är ett distansavtal och säljaren inte är ett mindre företag måste en sjätte förutsättning vara uppfylld, nämligen att krediten under kreditavtalets löptid inte heller får köpas av tredje part. Detta är inte avsett att träffa den vanligt förekommande situationen att ett företag mot säkerhet i sina fakturor får kredit av ett finansbolag eller att en förfallen kredit säljs. För att ett kreditköp som avses i *andra stycket* ska omfattas av undantaget gäller en snävare betalningsfrist än i första stycket (5). I stället för en betalningsfrist om 50 dagar måste krediten betalas tillbaka inom 14 dagar från varans avlämnade eller tjänstens leverans. Därutöver måste alltså samtliga övriga förutsättningar som anges i första stycket (1–4) vara uppfyllda för att en större onlineleverantör ska omfattas av undantaget.

Undantagen i första och andra styckena kan, om förutsättningarna är uppfyllda, exempelvis omfatta fakturakrediter där konsumenten vid ett kreditköp betalar efter mottagandet av varorna. Ett annat exempel på en kredittyp som kan undantas enligt bestämmelserna är en faktura för hantverkstjänster.

Ett mindre företag som erbjuder ett köp genom ett distansavtal omfattas av bestämmelsens första stycke. Samma sak gäller ett företag som inte är ett mindre företag om kreditköp endast erbjuds i butik. Det kan tänkas att en säljare som inte är ett mindre företag tillhandahåller såväl kreditköp i butik som genom distansavtal. För ett kreditköp genom distansavtal hos en sådan säljare ska förutsättningarna i bestämmelsens andra stycke vara uppfyllda för att krediten ska omfattas av paragrafens undantag. För ett kreditköp i säljarens butik torde,

i avsaknad av något vägledande avgörande från EU-domstolen om hur direktivets bestämmelse i artikel 2.2 h andra stycke ska förstås, krediten i stället kunna omfattas av paragrafens första stycke (jfr skäl 17 i det nya direktivet).

Undantaget i bestämmelsens *tredje stycke* omfattar fortlöpande avtal. De fortlöpande avtalen undantas i samma omfattning som enligt 4 § första stycket i 2010 års lag, dvs. om de är räntefria, inte förbundna med mer än obetydliga avgifter och ska betalas tillbaka inom tre månader. Genom undantaget möjliggörs att krediter för fortlöpande leveranser av exempelvis el och vatten undantas från stora delar av lagens tillämpningsområde. Se vidare prop. 2009/10:242 s. 88 f.

Undantagen i första och andra styckena möjliggörs av artikel 2.2 h i det nya direktivet. Undantaget i tredje stycket möjliggörs av artikel 3.3 i det nya direktivet.

6 § För en bostadskredit gäller inte bestämmelserna om en särskild upplysning i 2 kap. 5 §, om information i 3 kap. 1–5, 7 och 11 §§, om betalningsplan i 4 kap. 4 §, om ränte- och kostnadstak i 4 kap. 9–11 §§, om förlängning av löptiden i 4 kap. 12 §, om ångerrätt i 5 kap. 1–5 §§ eller om uppsägning av kreditavtal med obestämd löptid i 6 kap. 8 §. För en bostadskredit där kreditfordran ska betalas först i samband med att den egendom som utgör säkerhet överläts med anledning av att låntagaren uppnår en viss ålder eller på grund av låntagarens sviktande hälsa eller död gäller dock bestämmelserna om information i 3 kap. 1 § första stycket och 7 §.

I paragrafen undantas bostadskrediter från vissa av lagens bestämmelser. Bestämmelsen motsvaras av 4 § fjärde stycket i 2010 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 5.3, 5.6, 5.7.3, 5.7.5, 5.16, 5.18 och 5.22. Bostadskrediter definieras i 2 §. I paragrafen görs tillägg om att bestämmelserna om en särskild upplysning (2 kap. 5 §), om ränte- och kostnadstak (4 kap. 9–11 §§) och om förlängning av löptiden (4 kap. 12 §) inte ska gälla för bostadskrediter. Se vidare prop. 2015/16:197 s. 66 ff. och 249 f. samt prop. 2024/25:17 s. 19, 32, 35 och 46.

Undantagen möjliggörs av artikel 2.2 a och b i det nya direktivet.

7 § För en kredit som lämnas av ett kreditinstitut eller värdepappersbolag för finansiering av ett avtal med institutet eller bolaget om köp av finansiella instrument gäller inte bestämmelserna om information i 2 kap. 7 och 8 §§ samt 3 kap. 1–11 §§, om kopplingsförbehåll i 3 kap. 20 §, om dokumentation i 4 kap. 2 § andra–fjärde styckena och 4 kap. 3 §, om näringsidkarens skyldigheter vid dröjsmål med betalning i 4 kap. 19 § eller om uppsägning av kreditavtal med obestämd löptid i 6 kap. 8 §.

I paragrafen undantas värdepapperskrediter från vissa av lagens bestämmelser. Bestämmelsen motsvaras av 4 § femte stycket i 2010 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 5.3, 5.7.2, 5.7.3, 5.7.5, 5.9, 5.11, 5.15 och 5.18. Ändringen i paragrafen innebär att inte heller bestämmelserna om näringsidkarens skyldigheter vid rådgivning (3 kap. 9 och 10 §§ samt 4 kap. 3 §) och dröjsmål med betalning (4 kap. 19 §) samt förbudet mot kopplingsförbehåll (3 kap. 20 §) ska gälla för värdepapperskrediter. För att undantagen ska bli tillämpligt ska krediten lämnas av ett kreditinstitut enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse eller ett värdepappersbolag enligt lagen om värdepappersmarknaden och användas för att ingå ett avtal om köp av finansiella instrument (se vidare prop. 2009/10:242 s. 89 f.).

Undantaget möjliggörs av artikel 2.2 e i det nya direktivet.

Avtalsvillkor som avviker från lagen

8 § Ett avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i denna lag är till nackdel för konsumenten är utan verkan mot denne, om inte annat anges i lagen.

Paragrafen anger lagens tvingande karaktär. Den motsvarar 5 § i 2010 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.

Paragrafen genomför artikel 43 i det nya direktivet.

God kreditgivningssed

9 § Näringsidkaren ska i sitt förhållande till konsumenten iaktta god kreditgivningssed. Näringsidkaren ska därvid ta till vara konsumentens intressen med tillbörlig omsorg och ge de förklaringar som konsumenten behöver.

Förklaringarna ska även omfatta andra tjänster som erbjuds tillsammans med krediten.

Paragrafen innehåller grundläggande bestämmelser om hur näringsidkaren ska förhålla sig till konsumenten. Bestämmelsen motsvarar delvis 6 § i 2010 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 5.6, 5.7.3, 5.7.4 och 5.12.

Första stycket motsvarar 6 § första stycket i 2010 års lag och innebär att näringsidkaren i sitt förhållande till konsumenten ska iaktta god kreditgivningssed. Vidare innebär bestämmelsen att näringsidkaren ska ge de förklaringar som konsumenten behöver för att kunna avgöra

om det aktuella kreditavtalet passar behoven och den ekonomiska situationen. (se prop. 1991/92:83 s. 106 ff. och prop. 2009/10:242 s. 90 f.).

Andra stycket motsvarar vad som enligt 2010 års lag gällde för bostadskrediter och innebär att förklaringarna som ges enligt första stycket även ska omfatta andra tjänster som erbjuds tillsammans med krediten. Ändringen innebär att bestämmelsen görs tillämplig på samtliga kredittyper som faller in under lagens tillämpningsområde.

Enligt 3 kap. 20 § får en näringsidkare som huvudregel inte kräva att en konsument även köper andra finansiella produkter eller tjänster för att få tillgång till en kredit. Det är dock möjligt att erbjuda andra sådana tjänster tillsammans med en kredit. En näringsidkare som gör detta har alltså en förklaringskyldighet som även omfattar dessa andra produkter och tjänster. Även i dessa fall ska förklaringarna anpassas efter konsumentens behov i det enskilda fallet. Se vidare prop. 2015/16:197 s. 83 f. och 250 f.

Paragrafen genomför delvis artikel 12 och artikel 32.1 b och f i det nya direktivet.

Kostnadsfri information

10 § Den information och de förklaringar som näringsidkaren ska lämna enligt denna lag ska ges utan kostnad för konsumenten.

I paragrafen anges att information som näringsidkaren ska lämna enligt lagen ska lämnas utan kostnad för konsumenten. Bestämmelsen motsvarar, med endast språkliga justeringar, i denna del 5 a § i 2010 års lag. I paragrafen görs det tillägget att även förklaringar ska lämnas utan kostnad för konsumenten. Övervägandena finns i avsnitt 5.7.1 och 5.7.4. Paragrafen genomför artiklarna 5 och 12 i det nya direktivet.

2 kap. Marknadsföring och allmän information

Måttfullhet vid marknadsföring

1 § Vid marknadsföring av krediter ska måttfullhet iakttas. Marknadsföring som anger att lämnade krediter, betalningsförsummelse och kreditmissbruk saknar betydelse för kreditprövningen eller antyder att krediter leder till förbättrade ekonomiska förutsättningar eller förbättrar konsumentens situation på något annat sätt är aldrig att anse som måttfull.

Marknadsföring som strider mot första stycket ska vid tillämpningen av 5, 23 och 26 §§ marknadsföringslagen (2008:486) anses som otillbörlig mot konsumenterna.

Paragrafen innehåller bestämmelser om måttfullhet vid marknadsföring av konsumentkrediter. Med marknadsföring avses detsamma som i marknadsföringslagen (se 3 § i den lagen, jfr prop. 2017/18:72 s. 62). Övervägandena finns i avsnitt 5.6.

Första stycket första meningen motsvarar 6 a § första stycket i 2010 års lag. Se vidare prop. 2017/18:72 s. 46 ff. och 62 f.

Första stycket andra meningen, som anger exempel på marknadsföring som aldrig kan anses som måttfull, saknar motsvarighet i 2010 års lag. Tillägget innebär en icke uttömmande exemplifiering av marknadsföring som inte kan anses måttfull. Det första exemplet innebär att marknadsföring som anger att lämnade krediter, betalningsförsummelser och kreditmissbruk saknar betydelse för kreditprövningen aldrig är att anse som måttfull. Detta omfattar t.ex. budskap om att kreditupplysningar inte inhämtas eller annan marknadsföring som lockar konsumenterna till att fatta oöverlagda beslut. Det andra exemplet innebär att marknadsföring som antyder att krediter leder till förbättrade ekonomiska förutsättningar eller förbättrar konsumentens situation på något annat sätt heller aldrig är att anse som måttfull. Detta omfattar t.ex. budskap som ”samla lån och få mer pengar över i sommar”. Detta exempel omfattar även marknadsföring som på annat sätt framställer krediten som en helt bekymmersfri lösning på konsumentens eventuella ekonomiska problem. Även fortsättningsvis ska de övriga principer som måttfullhetskravet innefattar gälla. Detta betyder exempelvis att marknadsföring som är påträngande eller väcker särskild uppmärksamhet genom sin utformning fortfarande ska anses strida mot kravet på måttfullhet.

Av *andra stycket*, som motsvarar 6 a § andra stycket i 2010 års lag, framgår att marknadsföring som inte är måttfull ska anses otillbörlig (se vidare prop. 2017/18:72 s. 52 f. och 63).

Paragrafen genomför artikel 7 och artikel 8.7 i det nya direktivet.

Information vid marknadsföring

2 § Näringsidkaren ska vid marknadsföring av kreditavtal, med angivande av ett representativt exempel, lämna information om den effektiva räntan för krediten.

Om någon annan räntesats eller sifferuppgift än den effektiva räntan anges i marknadsföringen, ska näringsidkaren dessutom, med angivande av ett representativt exempel, lämna information om

1. krediträntan, med angivande av om den är bunden eller rörlig,
2. avgifter och andra kostnader som utgör en del av kreditkostnaden,
3. kreditbeloppet,
4. kreditavtalets löptid,
5. det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten och antalet avbetalningar och storleken på dessa, och
6. kontantpriset och den kontantinsats som krävs vid kreditköp.

Om konsumenten är skyldig att ingå ett avtal om en kompletterande tjänst till kreditavtalet, ska skyldigheten anges i marknadsföringen i anslutning till informationen om den effektiva räntan.

Paragrafen innehåller regler om vilken information som ska lämnas i samband med marknadsföring av krediter, och gäller utöver marknadsföringslagens (2008:486) generella bestämmelser. Bestämmelsen motsvarar 7 § första till tredje styckena i 2010 års lag. För att anpassas efter det nya direktivets lydelse tas dock ledet ”och kostnaderna för tjänsten inte kan fastställas i förväg” bort i bestämmelsens tredje stycke. Övervägandena finns i avsnitt 5.6. Paragrafen genomför delvis artikel 8 i det nya direktivet.

3 § I fråga om en bostadskredit ska näringsidkaren i de fall som avses i 2 § andra stycket även lämna information om

1. näringsidkarens namn, organisationsnummer och adress,
2. huruvida kreditavtalet förutsätter att krediten ska vara förenad med pant- rätt i fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt eller liknande rätt eller vara förenad med motsvarande rätt i byggnad som inte hör till fastighet, och
3. i förekommande fall, att valutakursförändringar kan komma att påverka de belopp som ska betalas av konsumenten.

Paragrafen innehåller kompletterande bestämmelser om information i samband med marknadsföring av bostadskrediter. Bestämmelsen motsvarar 7 a § i 2010 års lag. Se vidare prop. 2015/16:197 s. 74 ff. och 255 f.

Hur information vid marknadsföring ska ges

4 § Informationen enligt 2 och 3 §§ ska lämnas på ett klart, kortfattat och framträdande sätt. Den effektiva räntan ska anges i marknadsföringen på ett minst lika framträdande sätt som andra förekommande räntesatser.

Om ett medel för distanskommunikation används ska informationen ges på ett sätt som är anpassat till det medel som används. Om det medel för distanskommunikation som används inte gör det möjligt att lämna informa-

tionen på ett framträdande sätt ska informationen enligt 2 § andra stycket 5 och 6 i stället göras omedelbart tillgänglig för konsumenten på något annat lämpligt sätt. Om informationen inte kan ges i läsbar form ska informationen enligt 2 § andra stycket 5 och 6 dock utelämnas.

Paragrafen innehåller regler om hur informationen vid marknadsföring av kreditavtal ska ges. Övervägandena finns i avsnitt 5.6.

Första stycket motsvarar 7 § fjärde stycket i 2010 års lag. Se vidare prop. 2009/10:242 s. 93 samt prop. 2015/16:197 s. 75 och 255.

Andra stycket saknar motsvarighet i 2010 års lag och innebär att informationen, om ett medel för distanskommunikation används, ska anpassas till det medel som används. Med begreppet ”medel för distanskommunikation” avses ett medel som kan användas för marknadsföring, utan att parterna samtidigt är fysiskt närvarande. Begreppet omfattar exempelvis marknadsföring via e-post, webbplatser, applikationer, tidningar, tv och radio. Informationen ska anpassas efter det medium som används. Exempelvis ska information vid marknadsföring via applikationer på mobiltelefoner anpassas till skärmens tekniska begränsningar så att informationen kan ges i ett tilltalande format. Konsumenten ska kunna få en snabb överblick över all viktig information, även när den visas på en mobiltelefon (se skäl 33 i det nya direktivet). Under förutsättning att det medium som används inte gör det möjligt att informationen visas på ett framträdande och tydligt sätt kan informationen i stället göras omedelbart tillgänglig på något annat lämpligt sätt. Med detta avses att konsumenten ska kunna ta del av informationen genom att klicka, skrolla eller svajpa. Utgångspunkten är dock fortsatt att all information i 2 och 3 §§ ska kunna lämnas på ett framträdande och tydligt sätt.

Om informationen inte kan ges i läsbar form, så som vid radio-reklam, ska viss information utelämnas, i syfte att förbättra förståelsen för den information som ges.

Bestämmelsen genomför delvis artikel 8 i det nya direktivet.

Särskild upplysning vid marknadsföring

5 § Näringsidkaren ska vid marknadsföring av kreditavtal även lämna en särskild upplysning med information om att en kredit medför kostnader för konsumenten. Upplysningen ska också innehålla information om riskerna med skuldsättning och om vart konsumenten kan vända sig för att få stöd i budget- och skuldfrågor.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innehållet i upplysningen och om hur den ska lämnas i marknadsföringen.

Paragrafen innehåller kompletterande bestämmelser om information vid marknadsföring av kreditavtal. Överväganden finns i avsnitt 5.6.

Enligt *första stycket första meningen* ska näringsidkaren vid marknadsföring av kreditavtal lämna en särskild upplysning om att det medför kostnader för konsumenten att ingå ett kreditavtal. För en kommentar till denna bestämmelse, se prop. 2024/25:17 s. 48.

Första stycket andra meningen motsvarar 7 b § första stycket andra meningen i 2010 års lag. Se vidare prop. 2017/18:72 s. 45 och 63 f.

Andra stycket, som motsvarar 7 b § andra stycket i 2010 års lag, innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om innehållet i upplysningen och om hur den ska lämnas i marknadsföringen.

Paragrafen genomför artikel 8.1 i det nya direktivet.

Särskild information vid marknadsföring av kreditförmedling

6 § En kreditförmedlare ska vid marknadsföring som riktas mot konsumenter lämna information om huruvida förmedlingen sker i samarbete med viss kreditgivare eller är oberoende.

Paragrafen innehåller bestämmelser om viss särskild information som ska lämnas av en kreditförmedlare vid marknadsföring. Bestämmelsen motsvarar 48 § första stycket i 2010 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 5.7.10. Paragrafen genomför artikel 38 a i det nya direktivet.

Allmän information

7 § Näringsidkaren ska tillhandahålla allmän information om krediter som näringsidkaren erbjuder konsumenter. Sådan information behöver avseende bostadskrediter inte tillhandahållas av en kreditförmedlare som inte uppträder som ombud för en kreditgivare.

Informationen ska innehålla uppgifter om

1. näringsidkarens namn, organisationsnummer och adress,
2. de ändamål som krediten får användas för,
3. kreditavtalets löptid,
4. vilket slags kreditränta som kan erbjudas, bland annat huruvida räntan är rörlig eller bunden och vilka räntebindningstider som erbjuds, och en kort

beskrivning av vad som kännetecknar olika räntor och vad de innebär för konsumenten,

5. i förekommande fall, vilket referensvärde som kreditavtalet hänvisar till och vem som kontrollerar tillhandahållandet av referensvärdet samt en beskrivning av vad det innebär för konsumenten att referensvärdet används,

6. kreditbeloppet, kreditkostnaden, kreditfordran och den effektiva räntan genom att använda representativa exempel,

7. eventuella andra kostnader som ska betalas i samband med ett kreditavtal,

8. olika alternativ för återbetalning av krediten med angivande av amorteringarnas antal, regelbundenhet och belopp,

9. villkoren för återbetalning i förtid,

10. konsekvenserna av att kreditavtalet inte följs,

11. huruvida det krävs att konsumenten öppnar ett konto, och avseende bostadskrediter ansluter sig till en tjänst, som möjliggör betalning av amorteringar och kostnader, och

12. huruvida konsumenten förutsätts köpa andra tjänster för att kunna få krediten på de marknadsförda villkoren och, i så fall, om dessa även kan köpas av någon annan.

För andra krediter än bostadskrediter ska informationen även innehålla uppgifter om näringsidkarens telefonnummer och e-postadress samt en beskrivning av ångerrätten.

För bostadskrediter ska informationen även innehålla uppgifter om

1. säkerheter som kan komma att krävas för ingående av kreditavtalet,

2. vilken valuta som bostadskrediten kan erbjudas i och, i förekommande fall, en förklaring av vad det innebär för konsumenten att ta en bostadskredit i utländsk valuta,

3. i förekommande fall, att iakttagande av kreditvillkoren inte garanterar att hela kreditbeloppet är återbetalt vid kredittidens slut, och

4. vilka krav på värdering av en säkerhet som ställs, vem som är ansvarig för att värderingen utförs och huruvida kostnader för värderingen kommer att uppstå för konsumenten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om allmän information som ska tillhandhållas av näringsidkare som erbjuder krediter. Bestämmelsen motsvarar den särskilda bestämmelsen för bostadskrediter i 6 b § i 2010 års lag, se prop. 2015/16:197 s. 72 ff. och 251 ff. Bestämmelsen görs dock generellt tillämplig och anpassas efter det nya direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.7.2.

Första stycket motsvarar 6 b § första stycket i 2010 års lag. Näringsidkarens skyldighet att tillhandahålla allmän information görs tillämplig för samtliga kredittyper. Andra meningen saknar dock motsvarighet i det nya konsumentkreditdirektivet och denna gäller därför fortsatt endast för bostadskrediter.

I *andra stycket* redovisas vilken information som ska lämnas. Efter som vissa punkter saknar motsvarighet i det nya direktivet och därför endast ska gälla för bostadskrediter struktureras punkterna om.

Första och andra punkterna motsvarar första och andra punkterna i 2010 års lag. Punkterna genomför delvis artikel 9.2 a och b.

Tredje och fjärde punkterna motsvarar fjärde och femte punkterna i 2010 års lag. Punkterna genomför artikel 9.2 c och d.

Femte punkten motsvarar sjätte punkten i 2010 års lag. Se vidare prop. 2018/19:4 s. 96 ff. och 133.

Sjätte och sjunde punkterna motsvarar åttonde och nionde punkterna i 2010 års lag. Punkterna genomför artikel 9.2 e och f.

Åttonde punkten motsvarar delvis tionde punkten i 2010 års lag. Ledet ”i förekommande fall, att iakttagande av kreditvillkoren inte garanterar att hela kreditbeloppet är återbetalt vid kredittidens slut” görs dock tillämplig endast på bostadskrediter. Punkten genomför artikel 9.2 g.

Nionde och tionde punkterna motsvarar elfte och trettonde punkterna i 2010 års lag. Punkterna genomför artikel 9.2 h och k.

Elfte och tolfte punkterna motsvarar fjortonde och femtonde punkterna i 2010 års lag. Dock görs skyldigheten att informera om huruvida det krävs att konsumenten ansluter sig till en tjänst som möjliggör betalning av amorteringar och kostnader tillämplig endast på bostadskrediter. Detta hänger samman med att ett sådant kopplingsförbehåll endast är tillåtet för bostadskrediter, se 3 kap. 20 §. Punkterna genomför artikel 9.2 j.

Tredje stycket saknar motsvarighet i 2010 års lag och anger att den allmänna informationen om andra krediter än bostadskrediter även ska innehålla information om näringsidkarens telefonnummer och e-postadress. Genom detta led genomförs delar av artikel 9.2 a som saknar motsvarighet i bolånedirektivet. Tredje stycket anger även att den allmänna informationen ska innehålla en beskrivning av ångerrätten, vilket saknar tillämplighet för bostadskrediterna. Med detta avses ångerfristens längd och andra villkor för utövande av ångerrätten (jfr 4 kap. 1 § andra stycket 6). Denna del genomför artikel 9.2 i.

Ifjärde stycket återfinns viss information som endast ska anges för bostadskrediter. Bestämmelsen motsvarar 6 b § andra stycket 3, 7, delar av 10 och 12 i 2010 års lag.

Bestämmelsen genomför artikel 9 i det nya direktivet.

Hur allmän information ska ges

8 § För andra krediter än bostadskrediter ska informationen finnas tillgänglig i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig och som konsumenten har möjlighet att välja. Om informationen tillhandahålls i näringsidkarens lokaler ska den, avseende sådana krediter, åtminstone finnas tillgänglig i en handling.

För bostadskrediter ska informationen, i stället för vad som anges i första stycket, finnas tillgänglig i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten eller i någon annan elektronisk form.

Paragrafen innehåller bestämmelser om hur den allmänna informationen ska ges. Övervägandena finns i avsnitt 5.7.2.

Första stycket anger hur den allmänna informationen för andra krediter än bostadskrediter ska ges och saknar motsvarighet i 2010 års lag. Av bestämmelsen framgår att konsumenten ska ha möjlighet att välja läsbar och varaktig form. Det torde, i avsaknad av något vägledande avgörande från EU-domstolen, vara upp till konsumenten att göra näringsidkaren uppmärksam på sitt önskemål om att ta emot informationen på visst sätt. Bestämmelsen torde alltså inte innebära att näringsidkaren har en skyldighet att i varje enskilt fall tillfråga konsumenten hur informationen ska lämnas, så länge informationen lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form. Att den form som konsumenten väljer ska vara tillgänglig innebär att det måste vara en form som är allmänt använd, såsom exempelvis e-post (jfr skäl 34 i det nya direktivet). Av andra meningen framgår att information som tillhandahålls i näringsidkarens lokaler ska finnas tillgänglig i ett pappersdokument.

Andra stycket anger hur den allmänna informationen för bostadskrediter ska ges och motsvarar 6 b § tredje stycket i 2010 års lag (se vidare prop. 2015/16:197 s. 73 och 254). Vad som avses med att informationen ska tillhandahållas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten, se prop. 2009/10:242 s. 97 och prop. 2004/05:13 s. 44 f.

Paragrafen genomför artikel 9.1 i det nya direktivet.

Påföljd vid utebliven information

9 § Den information som lämnas enligt 2–8 §§, ska anses vara väsentlig vid tillämpningen av 10 § tredje stycket marknadsföringslagen (2008:486).

Paragrafen anger vad som gäller när en näringsidkare inte lämnar information i enlighet med vad som anges i 2–8 §§. Bestämmelsen motsvarar, med språkliga justeringar, 11 § och 48 § tredje stycket i 2010 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 5.21.

Bestämmelsen innehåller en hänvisning till marknadsföringslagens regelsystem. Undantaget för bestämmelserna om marknadsstörningsavgift i 2010 års lag tas bort. Det innebär att marknadsföringslagens sanktionssystem gäller fullt ut vid brister i informationen vid marknadsföring och den allmänna informationen. Paragrafen genomför artikel 44 i det nya direktivet.

3. kap. Näringsidkarens skyldigheter innan ett avtal ingås

Information innan ett kreditavtal ingås

1 § Näringsidkaren ska i rimlig tid innan ett kreditavtal ingås ge konsumenten information om

1. kreditgivarens och kreditförmedlarens namn och organisationsnummer,
2. kreditbeloppet,
3. kreditavtalets löptid,
4. krediträntan,
5. den effektiva räntan och det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten,
6. varan eller tjänsten och dess kontantpris vid kreditköp,
7. dröjsmålsräntan och villkoren för ändring av den samt avgifter som ska betalas när avtalsförpliktelser inte fullgörs,
8. avbetalningarnas storlek, antal och förfallotidpunkter samt den ordning enligt vilken betalningarna ska fördelas på krediter med olika krediträntor; om en betalning inte avräknas utan sparas eller investeras för konsumentens räkning, ska det anges,
9. påföljder vid dröjsmål med betalning,
10. förekomst eller avsaknad av ångerrätt och ångerfristens längd,
11. konsumentens rätt till förtidsbetalning samt kreditgivarens rätt till ränteskillnadsersättning,
12. kreditgivarens och kreditförmedlarens adress, telefonnummer och e-postadress,
13. vilket slags kredit det rör sig om,
14. villkoren för utnyttjandet av krediten,

15. villkoren för krediträntan med angivande av referensindex eller referensräntor samt tidpunkter, förfaranden och andra villkor för ändring av krediträntan,

16. ett representativt exempel som visar den effektiva räntan och det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten,

17. avgifter med anledning av kreditavtalet och villkoren för ändring av avgifterna,

18. notariatsavgifter,

19. skyldighet att ingå ett avtal om en kompletterande tjänst till kreditavtalet,

20. begärda säkerheter,

21. hur ränteskillnadsersättningen ska beräknas,

22. konsumentens rätt att få information om att en kredit inte beviljats,

23. konsumentens rätt att få ett utkast till ett kreditavtal,

24. att priset helt grundar sig på en automatisk behandling av uppgifter,

25. den tid under vilken erbjudandet gäller,

26. vilka möjligheter som finns för att få en tvist med näringsidkaren prövad utanför domstol och hur konsumenten i så fall ska gå till väga,

27. de rättsliga och ekonomiska påföljderna vid konsumentens avtalsbrott samt en förklaring till dessa, och

28. en återbetalningsplan som innehåller alla betalningar och återbetalningar under kreditavtalets löptid. Om olika krediträntor tillämpas under olika omständigheter ska betalningar och återbetalningar baseras på rimliga höjningar av krediträntan.

Om kreditavtalet hänvisar till ett referensvärde, ska näringsidkaren även ge konsumenten information om vilket referensvärde som används och vem som kontrollerar tillhandahållandet av referensvärdet samt en beskrivning av vad det innebär för konsumenten att det värdet används.

Paragrafen innehåller bestämmelser om information som ska ges till en konsument innan ett kreditavtal ingås. Paragrafen motsvarar delvis 8 § första och tredje stycket i 2010 års lag (se prop. 2009/10:242 s. 46 ff. och 93 ff. och prop. 2015/16:197 s. 256 f.). Övervägandena finns i avsnitt 5.7.3.

I *första stycket* görs den ändringen att ledet om hur informationen ska ges i 8 § första stycket i 2010 års lag överförs till 5 § nedan. Med hänsyn till de nya reglerna om hur informationen ska lämnas (se 4 §) struktureras ordningsföljden på punkterna om och följer ordningen i artikel 10.3 och 5. Vidare utökas informationsskyldigheten och vissa punkter saknar därför motsvarighet i 8 § första stycket i 2010 års lag.

Första punkten motsvarar andra punkten i 2010 års lag, med undantag för adressuppgifter som överförs till tolfte punkten.

Andra punkten motsvarar tredje punkten i 2010 års lag, med undantag för uppgift om villkoren för utnyttjande av krediten som överförs till fjortonde punkten.

Tredje punkten motsvarar fjärde punkten i 2010 års lag.

Fjärde punkten motsvarar delvis sjätte punkten i 2010 års lag. Ledet ”villkoren för krediträntan med angivande av referensindex eller referensräntor samt tidpunkter, förfaranden och andra villkor för ändring av krediträntan” överförs dock till femtonde punkten.

Femte punkten motsvarar sjunde punkten i 2010 års lag, med undantag för ett representativt exempel som överförs till sextonde punkten.

Sjätte punkten motsvarar femte punkten i 2010 års lag.

Sjunde punkten motsvarar tolfte punkten i 2010 års lag.

Åttonde punkten motsvarar åttonde punkten i 2010 års lag.

Nionde punkten motsvarar trettonde punkten i 2010 års lag.

Tionde punkten motsvarar femtonde punkten i 2010 års lag med tillägget att även ångerfristens längd ska anges. Ångerfristens längd framgår av 5 kap. 2 §.

Elfte punkten motsvarar delvis sextonde punkten i 2010 års lag. Information om hur ränteskillnadsersättningen ska beräknas har överförts till tjugoförsta punkten.

Att kreditgivaren och kreditförmedlarens adress enligt *tolfte punkten* ska anges motsvaras delvis av andra punkten i 2010 års lag. Skyldigheten att ange telefonnummer och e-postadress saknar motsvarighet i 2010 års lag.

Trettonde punkten motsvaras av första punkten i 2010 års lag.

Fjortonde punkten motsvaras delvis av tredje punkten i 2010 års lag.

Femtonde punkten motsvaras delvis av sjätte punkten i 2010 års lag.

Sextonde punkten motsvaras delvis av sjunde punkten i 2010 års lag.

Sjuttonde punkten motsvarar nionde punkten i 2010 års lag.

Artonde punkten motsvarar tionde punkten i 2010 års lag.

Nittonde punkten motsvarar elfte punkten i 2010 års lag.

Tjugonde punkten motsvarar fjortonde punkten i 2010 års lag.

Tjugoförsta punkten motsvarar delvis sextonde punkten i 2010 års lag.

Tjugoandra punkten motsvarar sjuttonde punkten i 2010 års lag.

Tjugotredje punkten motsvarar artonde punkten i 2010 års lag.

I de fall priset helt grundar sig på en automatisk behandling av uppgifter ska informationen enligt *tjugofjärde punkten* innehålla uppgift om detta (jfr även 3 § nedan). Syftet är att konsumenten när denne fattar beslut om att ingå avtal ska kunna ta hänsyn till eventuella risker

som är förknippat med en automatisk behandling. Med priset avses kreditkostnaden.

Tjugofemte punkten motsvarar nittonde punkten i 2010 års lag.

Tjugosjätte punkten saknar motsvarighet i 2010 års lag. Av informationen ska det enligt denna punkt framgå om det finns möjlighet för konsumenten att få en tvist om avtalet prövad på något annat sätt än att gå till domstol.

Även *tjugosjunde punkten* saknar motsvarighet i 2010 års lag. Enligt denna punkt ska informationen innehålla uppgift om de rättsliga och ekonomiska påföljderna vid konsumentens avtalsbrott. Informationen kan exempelvis avse uppgift om de kostnader som kan uppstå till följd av åtgärder näringsidkaren kan vidta för att få konsumenten att betala skulden.

Tjugooåttonde punkten anger att informationen ska inkludera en återbetalningsplan som preciserar alla betalningar och återbetalningar som konsumenten ska göra under kreditavtalets löptid. Om krediträntan inte är förutbestämd ska betalningarna och återbetalningarna baseras på rimliga höjningar av krediträntan. Bestämmelsen saknar motsvarighet i 2010 års lag.

Andra stycket motsvarar 8 § tredje stycket i 2010 års lag (se vidare prop. 2018/19:4 s. 96 ff. och 133).

Paragrafen genomför delar av artikel 10 i det nya direktivet.

2 § Om informationen enligt 1 § ges mindre än en dag innan kreditavtalet ingås ska näringsidkaren inom sju dagar ge konsumenten en påminnelse om dennes ångerrätt samt informera om villkoren för utövande av ångerrätten enligt 5 kap. 1–5 §§. Påminnelsen ska ges i den form som i enlighet med 4 kap. 2 § andra stycket 10 anges i dokumentationen av kreditavtalet.

Paragrafen anger vilka skyldigheter näringsidkaren har om förhandsinformationen ges mindre än en dag innan kreditavtalet ingås. Bestämmelsen saknar motsvarighet i 2010 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 5.7.3.

Om förhandsinformationen ges mindre än en dag innan näringsidkaren och konsumenten ingår avtal har näringsidkaren en skyldighet att påminna konsumenten om dennes ångerrätt. Informationen ska även innehålla villkoren för att utöva ångerrätten, så som de framgår av 5 kap. 1–5 §§. Näringsidkaren ska lämna påminnelsen på det sätt som i enlighet med 4 kap. 1 § andra stycket 10 angetts i parternas avtal.

Paragrafen genomför artikel 10.1 andra stycket i det nya direktivet.

3 § När ett personligt anpassat erbjudande om en kredit helt grundar sig på en automatisk behandling av personuppgifter, ska konsumenten underlättas om detta.

Paragrafen reglerar näringsidkarens skyldighet att upplysa konsumenten om att ett personligt anpassat erbjudande om en kredit helt grundar sig på en automatisk behandling av personuppgifter. Bestämmelsen saknar motsvarighet i 2010 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 5.7.3.

Vad som avses med automatisk behandling av personuppgifter torde motsvaras av vad som avses enligt dataskyddsförordningen (jfr bl.a. artiklarna 2 och 4.1 i dataskyddsförordningen). Syftet med bestämmelsen är att konsumenter, när de fattar sina köpbeslut, ska kunna ta hänsyn till de risker som är förknippade med att erbjudanden grundar sig på automatiskt beslutsfattande (se skäl 46 i det nya direktivet). Skyldigheten påverkar inte tillämpningen av dataskyddsförordningen, enligt vilken näringsidkaren exempelvis också är skyldig att informera om vilka uppgiftskällor som använts för att anpassa erbjudandet.

Paragrafen genomför artikel 13 i det nya direktivet.

Hur informationen ska ges innan ett kreditavtal ingås

4 § Informationen enligt 1 § ska ges i formuläret ”Standardiserad europeisk konsumentkreditinformation”. Informationen i formuläret ska begränsas till det som anges i 1 § första stycket. All information ska vara lika framträdande.

Uppgifterna i 1 § första stycket 1–12 ska framgå av formulärets första sida. Om alla dessa uppgifter inte på ett tydligt sätt kan framgå på första sidan, ska uppgifterna lämnas på två sidor, varav uppgifterna i 1 § första stycket 1–7 ska framgå av första sidan.

Uppgifterna i 1 § första stycket 1–12 ska visas tydligt åtskilda från uppgifterna i första stycket 13–28.

Paragrafen innehåller krav på att förhandsinformationen lämnas i ett formulär och struktureras på visst sätt. Övervägandena finns i avsnitt 5.7.3.

Första stycket motsvaras av 8 § andra stycket första och tredje meningarna i 2010 års lag (se prop. 2009/10:242 s. 46 ff. och 96 f.). Formuläret finns som bilaga I till det nya direktivet. Det närmare innehållet i formuläret anges i förordningen (2010:1856) om formulär för förhandsinformation vid konsumentkrediter. I bestämmelsen anges

även att all information ska vara lika framträdande. Med detta avses t.ex. att viss information inte får anges med förminskad textstorlek.

I *andra* och *tredje styckena* anges hur uppgifterna ska struktureras i formuläret. Uppgifterna måste följa den angivna ordningen.

Paragrafen genomför delvis artikel 10 i det nya direktivet.

5 § Formuläret som avses i 4 § ska lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig och som konsumenten har möjlighet att välja.

Om ett medel för distanskommunikation används ska informationen ges på ett sätt som är anpassat till det medel som används.

Paragrafen innehåller regler om i vilken form förhandsinformationen ska lämnas och motsvaras delvis av 8 § första stycket första ledet i 2010 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 5.7.3.

I likhet med vad som gäller för den allmänna informationen enligt 2 kap. 7 § ska konsumenten enligt *första stycket* ha möjlighet att välja läsbar och varaktig form. För den närmare innebörden av detta, se kommentaren till den bestämmelsen.

Om ett medel för distanskommunikation används ska informationen enligt *andra stycket* anpassas till det medel som används. Ett likalydande krav finns för information vid marknadsföring av krediter, se kommentaren till 2 kap. 4 § andra stycket.

Bestämmelsen genomför artikel 10.2 och 6 i det nya direktivet.

Särskilt om information innan ett bostadskreditavtal ingås

6 § I fråga om en bostadskredit ska näringsidkaren ge konsumenten information i enlighet med det standardiserade EU-faktabladet, som ska tillhandahållas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten. Faktabladet ska överlämnas utan onödigt dröjsmål efter det att konsumenten lämnat uppgifter om sina önskemål och behov samt de uppgifter som behövs för en kreditprövning. Överlämnandet ska vidare ske i rimlig tid innan ett kreditavtal ingås.

Om faktabladet har lämnats före ett bindande erbjudande enligt 21 § och villkoren i erbjudandet skiljer sig från uppgifterna i faktabladet, ska ett nytt faktablad lämnas tillsammans med erbjudandet.

Första och andra styckena gäller dock inte för en bostadskredit där kreditfordran ska betalas först i samband med att den egendom som utgör säkerhet överläts med anledning av att låntagaren uppnår en viss ålder eller på grund av låntagarens sviktande hälsa eller död.

Paragrafen innehåller särskilda bestämmelser om den information som ska ges till en konsument innan ett bostadskreditavtal ingås. Bestämmelsen motsvaras av 9 a § i 2010 års lag (se prop. 2009/10:242 s. 76 ff. och 257 f.).

Särskilt om information vid telefonförsäljning

7 § Vid sådan telefonförsäljning av en kredit som avses i 3 kap. 4 a § första stycket lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler tillämpas det stycket i stället för 1 § första stycket. Den beskrivning av den finansiella tjänstens huvudsakliga egenskaper som ska ges enligt det stycket ska innehålla information i enlighet med 1 § första stycket 1–12.

Näringsidkaren ska, i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten, snarast efter det att avtalet har ingåtts ge konsumenten information i enlighet med 1 och 4 §§.

Paragrafen innehåller särskilda bestämmelser om information som ska lämnas vid telefonförsäljning av krediter. Bestämmelsen motsvaras delvis av 10 § i 2010 års lag. Se vidare prop. 2009/10:242 s. 49 och 98 f. samt prop. 2017/18:129 s. 51 f. Övervägandena finns i avsnitt 5.7.3.

Informationsskyldigheten i *första stycket* utökas och motsvarar de uppgifter som anges i 3 kap. 1 § första stycket 1–12. I syfte att för enkla regelverket görs en hänvisning till dessa bestämmelser.

Enligt *andra stycket*, som saknar motsvarighet i 2010 års lag, ska näringsidkaren snarast efter det att ett avtal ingåtts ge konsumenten fullständig förhandsinformation i formuläret ”Standardiserad europeisk konsumentkreditinformation”. Informationen ska lämnas i en läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten. I detta fall har alltså konsumenten ingen möjlighet att välja i vilken form som förhandsinformationen ska tas emot.

Bestämmelsen genomför artikel 10.7 i det nya direktivet.

8 § Vid sådan telefonförsäljning av en bostadskredit som avses i 3 kap. 4 a § första stycket lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler gäller att den beskrivning av den finansiella tjänstens huvudsakliga egenskaper som ska ges enligt det stycket åtminstone ska innehålla de uppgifter som avses i det i 6 § angivna standardiserade EU-faktabladets del A, avsnitten 3–6.

Första stycket gäller dock inte för en bostadskredit där kreditfordran ska betalas först i samband med att den egendom som utgör säkerhet överläts med anledning av att låntagaren uppnår en viss ålder eller på grund av låntagarens sviktande hälsa eller död.

Paragrafen innehåller särskilda bestämmelser om den information som ska lämnas vid telefonförsäljning av bostadskrediter. Bestämmelsen motsvarar 10 a § i 2010 års lag. Se vidare prop. 2015/16:197 s. 70 f. och 259.

Särskilt om information vid rådgivning

9 § Konsumenten ska upplysas om huruvida näringsidkaren erbjuder rådgivning om krediter. En sådan upplysning ska lämnas senast när näringsidkaren inhämtat upplysningar om konsumentens ekonomiska och personliga förhållanden samt konsumentens önskemål och särskilda krav.

Paragrafen innehåller bestämmelser om information som ska lämnas till en konsument beträffande möjligheten att få rådgivning. Paragrafen motsvarar den särskilda bestämmelsen för bostadskrediter i 51 § i 2010 års lag. Bestämmelsen görs dock generellt tillämplig på alla kredittyper som omfattas av lagen. Rådgivning definieras i 2 §. Övervägandena finns i avsnitt 5.11.

Se vidare prop. 2015/16:197 s. 106 och 278. Paragrafen genomför artikel 16.1 i det nya direktivet.

10 § Om näringsidkaren erbjuder en konsument rådgivning om krediter, ska konsumenten få information om

1. vilket produktsortiment som rådgivningen utgår från,
2. hur stor avgift konsumenten ska betala för rådgivningen, eller, om beloppet inte kan fastställas, metoden för att beräkna avgiften, och
3. huruvida rådgivningen är oberoende.

Informationen ska ges i rimlig tid innan ett avtal om rådgivning ingås eller, om ett sådant avtal inte ska ingås, innan några råd lämnas. Informationen ska lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig och som konsumenten väljer. Såvitt avser bostadskrediter ska informationen i stället lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

Om en kredit innebär en särskild risk för konsumenten med hänsyn till dennes ekonomiska förhållanden ska näringsidkaren upplysa konsumenten om detta.

Paragrafen innehåller bestämmelser om den information som ska lämnas till en konsument som erbjuds rådgivning. Rådgivning definieras i 2 §. Övervägandena finns i avsnitt 5.11.

Första och andra styckena motsvarar den särskilda bestämmelsen för bostadskrediter i 52 § i 2010 års lag. Bestämmelsen görs dock gene-

rellt tillämplig. Se vidare prop. 2015/16:197 s. 106 och 278 f. Att informationen ska ges i rimlig tid innan ett avtal om rådgivning ingås medför att informationen kan lämnas i form av kompletterande förhandsinformation. I sådana fall kan informationen lämnas i ett separat dokument som bifogas till blanketten för standardiserad europeisk konsumentkreditinformation. För andra krediter än bostadskrediter ska informationen lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som konsumenten väljer. Se kommentaren till 2 kap. 8 § andra stycket för en redogörelse om vad som avses med att informationen ska tillhandahållas på detta sätt.

Tredje stycket saknar motsvarighet i 2010 års lag. Bestämmelsen är en precisering av den skyldighet näringsidkaren har redan genom skyldigheten att iaktta god kreditgivningssed och därvid ta tillvara konsumentens intresse (1 kap. 9 §). För att näringsidkaren ska ha en upplysningsskyldighet enligt denna bestämmelse krävs det att krediten innebär en särskild risk för konsumenten med hänsyn till dennes ekonomiska förhållanden. Med särskild risk avses att risken i det specifika fallet, utifrån rimliga antaganden, anses särskilt framträdande. Så kan vara fallet om krediten i förhållande till konsumentens ekonomiska förhållanden har ofördelaktiga villkor, t.ex. utifrån typen av kredit eller kreditens återbetalningstid. Vilka krediter som kan erbjudas en konsument begränsas dock även av andra regler, såsom kravet på kreditprövning (16 §).

Paragrafen genomför artikel 16.2 och 5 i det nya direktivet.

Konsumentens rätt till ett utkast av kreditavtalet

11 § Om konsumenten begär det, ska näringsidkaren i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten och utan kostnad ge honom eller henne ett utkast till ett kreditavtal.

Paragrafen reglerar konsumentens rätt till ett utkast av kreditavtalet. Bestämmelsen motsvarar 8 § fjärde stycket i 2010 års lag (se vidare prop. 2009/10:242 s. 97). I paragrafen görs ett tillägg om att avtalsutkastet ska lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten. Se kommentaren till 2 kap. 8 § första stycket angående vad som avses med att informationen ska tillhandahållas på detta sätt. Övervägandena finns i avsnitt 5.7.3.

Paragrafen genomför artikel 10.8 i det nya direktivet.

Vissa särskilda skyldigheter för kreditförmedlare

12 § En kreditförmedlare ska informera konsumenten om avgifter som konsumenten ska betala till kreditförmedlaren för dennes tjänster. Sådana avgifter får tas ut endast om informationen har getts samt kreditförmedlaren och konsumenten innan kreditavtalet ingås har avtalat om det i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten. Kreditförmedlaren ska också informera kreditgivaren om avgifterna.

Paragrafen innehåller bestämmelser om kreditförmedlares informationsskyldighet avseende avgifter. Bestämmelsen motsvarar 48 § andra stycket i 2010 års lag. Se vidare prop. 2009/10:242 s. 51 f. och 119 f. Övervägandena finns i avsnitt 5.7.10.

Bestämmelsen genomför artikel 38 b–d i det nya direktivet.

13 § En kreditförmedlare av bostadskrediter ska i rimlig tid innan kreditförmedling inleds, i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten, informera konsumenten om

1. kreditförmedlarens namn, organisationsnummer och adress,
2. det register där kreditförmedlaren är upptagen som kreditförmedlare och hur detta kan kontrolleras,
3. i tillämpliga fall, att kreditförmedlaren förmedlar kreditavtal uteslutande från en eller vissa kreditgivare och vilka dessa är,
4. huruvida kreditförmedlaren kan erbjuda rådgivning,
5. möjligheterna att framställa klagomål mot kreditförmedlaren eller få en tvist prövad utanför domstol,
6. de avgifter som konsumenten ska betala till kreditförmedlaren för dennes tjänster eller, om avgifterna inte kan fastställas i förväg, metoden för att beräkna avgifterna, och
7. den ersättning som kreditförmedlaren får för förmedlingen från någon annan än konsumenten.

Om ersättningen enligt första stycket 7 inte går att fastställa till beloppet när informationen lämnas, ska kreditförmedlaren informera konsumenten om att ersättningsbeloppet kommer att anges i det standardiserade EU-faktabladet. Om ersättningen skiljer sig åt beroende på vilken kreditgivare som konsumenten ingår ett kreditavtal med, ska kreditförmedlaren dessutom informera konsumenten om detta och, om konsumenten begär det, på vilket sätt ersättningen skiljer sig åt. Om kreditförmedlaren får ersättning från konsumenten för samma förmedling, ska kreditförmedlaren även informera konsumenten om huruvida den ersättning som någon annan än konsumenten betalar kommer att räknas av mot den ersättning som konsumenten betalar.

Paragrafen handlar om den information som en kreditförmedlare av bostadskrediter ska ge konsumenten innan förmedling inleds. Bestämmelsen motsvarar 49 § första och andra styckena i 2010 års lag (se vidare prop. 2015/16:197 s. 81 f. och 275 ff.).

14 § En kreditförmedlare ska till kreditgivaren vidarebefordra de uppgifter som konsumenten har lämnat om förhållanden som är av betydelse för kreditprövningen.

Paragrafen behandlar kreditförmedlares skyldighet att vidarebefordra uppgifter av betydelse för en kreditprövning till kreditgivaren. Paragrafen motsvarar den särskilda paragrafen för kreditförmedlare av bostadskrediter i 50 § i 2010 års lag. Bestämmelsen görs dock generellt tillämplig. Övervägandena finns i avsnitt 5.8.1. Se vidare prop. 2015/16:197 s. 277 f.

Bestämmelsen genomför artikel 18.2 i det nya direktivet.

Påföljd vid utebliven information

15 § Den information som ska lämnas enligt 1–13 §§, ska anses vara väsentlig vid tillämpningen av 10 § tredje stycket marknadsföringslagen (2008:486).

Paragrafen anger vad som gäller när en näringsidkare inte lämnar information i enlighet med vad som anges i 1–13 §§. Bestämmelsen motsvarar, med språkliga justeringar, 11 §, 48 § tredje stycket, 49 § tredje stycket och 53 § i 2010 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 5.21.

Bestämmelsen innehåller en hänvisning till marknadsföringslagens regelsystem. Undantaget för bestämmelserna om marknadsstörningsavgift i 2010 års lag tas bort. Det innebär att marknadsföringslagens sanktionssystem gäller fullt ut vid brister i den information som ska ges innan ett kreditavtal ingås, i information om rådgivning eller i den information som en kreditförmedlare ska ge.

Bestämmelsen genomför artikel 44 i det nya direktivet.

Kreditprövning

16 § Näringsidkaren ska pröva om konsumenten har ekonomiska förutsättningar att fullgöra vad han eller hon åtar sig enligt kreditavtalet. Kreditprövningen ska vara grundlig och göras i konsumentens intresse.

Kreditprövningen ska grundas på nödvändiga och relevanta uppgifter om konsumentens ekonomiska förhållanden. Uppgifterna ska avse konsumentens inkomster, utgifter, tillgångar och skulder och uppgifter om andra ekonomiska åtaganden, om det inte med hänsyn till vilket slags kredit det rör sig om, kreditavtalets löptid och belopp samt kreditens risker för konsumenten skulle vara oproportionerligt.

Näringsidkaren ska på ett lämpligt sätt kontrollera uppgifterna.

Krediten får beviljas endast om konsumenten har ekonomiska förutsättningar att fullgöra sitt åtagande. Om åtagandet enligt kreditavtalet avser mer än en konsument ska kreditprövningen göras utifrån konsumenternas gemensamma ekonomiska förutsättningar.

Vid en ökning av krediten som är väsentlig ska en ny kreditprövning göras.

Paragrafen reglerar näringsidkarens skyldighet att göra en kreditprövning. Bestämmelsen motsvarar delvis 12 § i 2010 års lag. Bestämmelsen ändras dock i flera avseenden och skyldigheterna för näringsidkaren utökas. För en kommentar till 12 § i 2010 års lag, se prop. 2009/10:242 s. 99 ff. Övervägandena finns i avsnitt 5.8.1.

I *första stycket första meningen*, som är oförändrad i förhållande till 2010 års lag, anges att näringsidkaren ska pröva om konsumenten har ekonomiska förutsättningar att fullgöra vad han eller hon åtar sig enligt kreditavtalet. I *andra meningen*, som saknar motsvarighet i 2010 års lag, anges att kreditprövningen ska vara grundlig och göras i konsumentens intresse. Uttrycken ”grundlig” och ”i konsumentens intresse” är hämtade från det nya konsumentkreditdirektivet. Att kreditprövningen ska vara grundlig tar sikte på att understryka att konsumentens förmåga att återbetala krediten ska bedömas och kontrolleras innan ett kreditavtal ingås. Vidare innebär bestämmelsen att konsumentens intresse har företräde vid tillämpningen av reglerna om kreditprövning. Kreditprövningen ska göras i konsumentens intresse för att förhindra oansvarig utlåning och därmed en risk för att drabbas av överskuldssättning (jfr skäl 55 i det nya direktivet).

Enligt 12 § första stycket andra meningen i 2010 års lag ska kreditprövningen grundas på tillräckliga uppgifter om konsumentens ekonomiska förhållanden. Den bestämmelsen tas bort. I stället införs, i *andra stycket*, nya regler som preciserar vilka uppgifter som kreditprövningen ska grundas på. Genom bestämmelsen klargörs att det är näringsidkarens skyldighet att se till att underlaget för kreditprövningen i det enskilda fallet är sådant att näringsidkaren kan bedöma om konsumenten har ekonomiska förutsättningar att fullgöra åtagandet enligt kreditavtalet. Konsumenten bör dock lämna information

om sina ekonomiska förhållanden, i syfte att underlätta kreditprövningen (jfr skäl 55 i det nya direktivet). Om näringsidkaren inte har tillgång till de uppgifter som behövs ska näringsidkaren inte bevilja krediten.

I *första meningen* anges att kreditprövningen ska grundas på nödvändiga och relevanta uppgifter om konsumentens ekonomiska förhållanden. Detta innebär att näringsidkaren ska beakta alla nödvändiga faktorer som skulle kunna påverka konsumentens återbetalningsförmåga. Med relevanta avses att uppgifterna ska vara relevanta för att bedöma konsumentens betalningsförmåga för krediten i fråga. Detta innebär ett krav på att uppgifterna ska vara rättvisande och aktuella. Exempelvis bör inte en taxerad inkomst, där uppgifterna avser inkomster som ligger en tid tillbaka, vara relevant för att bedöma en konsumentens återbetalningsförmåga i förhållande till ett kreditavtal med ett stort belopp eller lång löptid. För att uppfylla kravet behöver näringsidkaren använda sig av relevanta källor. Uppgifter från t.ex. sociala nätverk ska därför inte användas.

Enligt andra stycket *andra meningen* ska uppgifterna avse konsumentens inkomster, utgifter, tillgångar, skulder samt andra ekonomiska förhållanden, om det inte med hänsyn till vilket slags kredit det rör sig om, kreditavtalets löptid och belopp samt kreditens risker för konsumenten skulle vara oproportionerligt. Bestämmelsen innebär en presumtion för att kreditgivarens underlag alltid ska innehålla uppgifter om konsumentens inkomster, utgifter, tillgångar, skulder och andra ekonomiska förhållanden. Andra ekonomiska förhållanden kan exempelvis vara uppgifter om borgensåtaganden. Samtidigt kan kredittypen, kreditavtalets löptid och belopp eller kreditens risker för konsumenten i det enskilda fallet leda till bedömningen att alla uppgifter inte bedöms nödvändiga. Uppgifterna bör dock i många fall åtminstone inkludera konsumentens inkomster och utgifter, inklusive konsumentens befintliga ekonomiska skyldigheter såsom levnadskostnader för konsumenten och konsumentens hushåll samt konsumentens finansiella skulder (jfr skäl 55 i det nya direktivet). Med ”kreditens risker för konsumenten” avses den risk som, utifrån rimliga antaganden, alltid är förknippad med att ingå ett kreditavtal, eftersom oförutsedda händelser kan påverka återbetalningsförmågan eller kostnaden för krediten. Denna risk kan vara mer eller mindre framträdande beroende på kreditavtalets löptid och belopp eller andra villkor förenade med krediter som kan påverka den enskilde konsumentens möjlighet

att betala tillbaka krediten. Om kreditens risker för konsumenten är så beaktansvärda att näringsidkaren bedömer att konsumenten inte har ekonomiska förutsättningar att fullgöra sitt åtagande enligt avtalet ska krediten inte beviljas.

I *tredje stycket* anges att näringsidkaren på ett lämpligt sätt ska kontrollera uppgifterna. Bestämmelsen överförs från 12 a § i 2010 års lag som genomför motsvarande skyldighet enligt bolånedirektivet och görs därmed tillämplig för samtliga kreditprövningar enligt lagen. Den vanligaste kontrollen innebär att de uppgifter som konsumenten lämnar om sina ekonomiska förhållanden kontrolleras genom inhämtandet av en kreditupplysning. Hur omfattande kontroller som bör vidtas får avgöras från fall till fall, bl.a. beroende på hur samstämmiga de uppgifter som inhämtats är. Att kontrollen ska ske på ett lämpligt sätt tar sikte på att kontrollen bör vara proportionell och avse det som är nödvändigt i det enskilda fallet (se prop. 2015/16:197 s. 260). Kravet på att uppgifterna ska kontrolleras hänger vidare samman med näringsidkarens skyldighet att säkerställa att de uppgifter som läggs till grund för kreditprövningen är korrekta. Även i detta avseende bör kreditgivaren beakta konsumentens intresse av att inte drabbas av betalningssvårigheter eller bli överskuldssatt.

I *fjärde stycket första meningen*, som motsvarar 12 § första stycket tredje meningen i 2010 års lag, anges att krediten får beviljas endast om konsumenten har ekonomiska förutsättningar att fullgöra sitt åtagande. I *fjärde stycket andra meningen*, som saknar motsvarighet i 2010 års lag, anges att om åtagandet enligt kreditavtalet avser mer än en konsument ska kreditprövningen göras utifrån konsumenternas gemensamma ekonomiska förutsättningar. Näringsidkaren ska alltså vid gemensamma kreditåtaganden inhämta de uppgifter som är nödvändiga för att pröva konsumenternas samlade förutsättningar att fullgöra åtagandet enligt kreditavtalet.

Femte stycket överförs oförändrad från 12 § andra stycket i 2010 års lag, och anger att en ny kreditprövning ska göras vid en ökning av krediten som är väsentlig.

I paragrafen genomförs delar av artikel 18 i det nya direktivet.

17 § Om kreditprövningen innefattar en automatisk behandling av personuppgifter ska konsumenten ha rätt att på begäran

- få beslutet omprövat av någon person,
- få information om vad som har styrts den automatiserade behandlingen som lett fram till beslutet, och

– få information om riskerna med den automatiserade behandlingen.

Konsumenten ska även ha rätt att framföra sina synpunkter till kreditgivaren.

Kreditgivaren ska i samband med kreditprövningen informera konsumenten om rättigheterna enligt första och andra stycket.

Paragrafen innehåller vissa särskilda bestämmelser som är tillämpliga i de fall kreditprövningen innefattar en automatisk behandling av personuppgifter. Vad som avses med automatisk behandling av personuppgifter torde motsvaras av vad som avses enligt dataskyddsförordningen (jfr bl.a. artiklarna 2, 4.1 och 4.2 i dataskyddsförordningen). I artikel 22 i dataskyddsförordningen finns bestämmelser om den registrerades rättigheter avseende vissa beslut som enbart grundas på automatiserad behandling av personuppgifter. Förevarande bestämmelse är tillämplig så snart kreditprövningen *innefattar* automatisk behandling och har härigenom ett vidare tillämplighetsområde än artikel 22 i dataskyddsförordningen. Bestämmelserna saknar motsvarighet i 2010 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 5.8.1.

Första stycket reglerar konsumentens rätt till ett mänskligt ingripande. Enligt *första strecksatsen* har konsumenten rätt att få beslutet omprövat av någon person. Detta innebär att konsumenten har rätt att begära en granskning av kreditprövningen och kreditgivarens beslut gällande krediten. Översynen av den ursprungliga bedömningen innebär inte nödvändigtvis att beslutet bör ändras (jfr skäl 56 i det nya direktivet). Enligt *andra och tredje strecksatsen* har konsumenten rätt att få viss information om den automatiserade behandlingen. Detta innebär att konsumenten har rätt att få en meningsfull och begriplig förklaring av den bedömning som gjorts. Konsumenten har även rätt att få information om hur den automatiserade behandlingen av uppgifterna fungerar, såsom behandlingens logik samt viktigaste variabler och risker (jfr skäl 56 i det nya direktivet).

Enligt *andra stycket* har konsumenten i de fall kreditprövningen innefattar en automatisk behandling av personuppgifter rätt att till kreditgivaren uttrycka sin ståndpunkt om kreditprövningen.

I *tredje stycket* anges kreditgivarens skyldighet att till konsumenten lämna information om de rättigheter som framgår av bestämmelsens första och andra stycke. Informationen ska lämnas i samband med kreditprövningen.

Paragrafen genomför artikel 18.8 i det nya direktivet.

18 § Beviljas inte krediten, ska näringsidkaren snarast underrätta konsumenten om orsaken till det. Beror det på uppgifter som härrör från en extern databas, ska konsumenten underrättas om uppgifterna och vilken databas som använts. Näringsidkaren ska i relevanta fall hänvisa konsumenten till budget- och skuldrådgivare. Om beslutet helt grundar sig på en automatisk behandling av uppgifter, ska konsumenten upplysas om detta och sin rätt att få beslutet omprövat av någon person.

Paragrafen föreskriver att näringsidkaren har en viss underrättelseskyldighet i de fall en kreditansökan avslås. Bestämmelsen motsvarar delvis 13 § i 2010 års lag (se prop. 2009/10:242 s. 58 f. och 101 f. samt prop. 2015/16:197 s. 92 f. och 261 f.). Övervägandena finns i avsnitt 5.8.1 och 5.8.2.

Första och andra meningarna är oförändrade i förhållande till 2010 års lag.

Tredje meningen saknar motsvarighet i 2010 års lag. Bestämmelsen föreskriver en skyldighet för näringsidkaren att i relevanta fall hänvisa konsumenten till en budget- och skuldrådgivare. Med detta avses närmast rådgivning som bedrivs med stöd av 5 kap. 12 § socialtjänstlagen (2001:453). Att skyldigheten gäller i ”relevanta fall” innebär att det vid kreditprövningen kan ha framkommit uppgifter som tyder på att konsumenten skulle vara i behov av en sådan kontakt. Så kan exempelvis vara fallet om avslaget grundar sig på att konsumenten har betalningsanmärkningar eller skulder hos Kronofogdemyndigheten. Ett avslag på en kreditansökan kan dock i sig anses vara en indikation på att konsumenten är i behov av skuld- och budgetrådgivning, och utgångspunkten bör därför vara att en hänvisning till budget- och skuldrådgivare ska ske. Ett undantag från denna utgångspunkt kan exempelvis göras i de fall det är uppenbart att avslaget grundar sig på att konsumenten fyllt i fel uppgifter i ansökan.

I fjärde meningen anges i likhet med 13 § tredje meningen i 2010 års lag att konsumenten ska upplysas om att ett beslut helt grundar sig på automatisk behandling av personuppgifter. Bestämmelsen ändras på så sätt att den görs tillämplig på alla kredittyper som omfattas av lagen. I bestämmelsen görs också det tillägget att konsumenten även ska upplysas om sin rätt att få beslutet omprövat av någon person. Vad som avses med detta framgår av kommentaren till 3 kap. 17 § första stycket första strecksatsen.

Paragrafen genomför artikel 18.9 och 19.6 i det nya direktivet.

Särskilda skyldigheter vid kreditprövning som avser en bostadskredit

19 § Om kreditprövningen avser en bostadskredit ska konsumenten på ett klart och begripligt sätt informeras om vilka handlingar och uppgifter i övrigt som konsumenten behöver lämna för kreditprövningen och om att brister i detta avseende kan leda till att bostadskrediten inte beviljas.

Om kreditprövningen innebär att uppgifter kommer att inhämtas från en extern databas, ska konsumenten upplysas om detta.

Kreditprövningen får inte till övervägande del grunda sig på att den avsedda säkerhetens värde överstiger kreditbeloppet eller att säkerheten antas komma att stiga i värde. Detta gäller inte för en bostadskredit där kreditfordran ska betalas först i samband med att den egendom som utgör säkerhet överläts med anledning av att låntagaren uppnår en viss ålder eller på grund av låntagarens sviktande hälsa eller död.

Paragrafen innehåller särskilda bestämmelser om kreditprövningen beträffande bostadskrediter. Paragrafen motsvarar 12 a § i 2010 års lag (se vidare prop. 2015/16:197 s. 92 ff. och 260 f.). Näringsidkarens skyldighet att på ett lämpligt kontrollera uppgifterna görs dock generellt tillämplig och överförs till 2 kap. 16 §, se kommentaren till den bestämmelsen.

Kopplingsförbehåll

20 § En näringsidkare får inte ställa upp som villkor för att bevilja en kredit att konsumenten också köper andra finansiella produkter eller tjänster. Näringsidkaren får dock ställa upp som villkor att konsumenten öppnar ett konto eller, såvitt avser bostadskrediter, ansluter sig till en annan tjänst som möjliggör betalningar av krediten.

En näringsidkare som tillsammans med en kredit erbjuder andra finansiella produkter eller tjänster än ett konto eller en annan tjänst som möjliggör betalningar av krediten, utan att det utgör ett villkor för att bevilja krediten, ska förklara för konsumenten vilken ränta som tillämpas om bara ett kreditavtal ingås. Näringsidkaren ska också förklara vilka avgifter och andra kostnader som var och en av de andra produkterna eller tjänsterna medför samt om avtal om dessa kan ingås separat. Förklaringarna ska ges till konsumenten innan ett kreditavtal ingås. Såvitt avser bostadskrediter ska förklaringarna dock ges till konsumenten tillsammans med och i samma form som ett erbjudande enligt 21 §.

Om konsumenten begär att få förklaringar under kreditavtalets löptid, ska kreditgivaren snarast ge konsumenten sådana.

Paragrafen innehåller bestämmelser om möjligheten att sälja andra finansiella produkter eller tjänster tillsammans med kreditavtal. Paragrafen motsvarar den särskilda bestämmelsen för bostadskrediter i 13 c § i 2010 års lag, men övervägande delen görs generellt tillämplig. För en kommentar till 13 c § i 2010 års lag, se prop. 2015/16:197 s. 84 ff. och 265 f. Övervägandena finns i avsnitt 5.7.4 och 5.9.

Ändringen i *första stycket* innebär att bestämmelsen, med undantag för näringsidkarens möjlighet i andra meningen att ställa upp som villkor att konsumenten ansluter sig till en annan tjänst som möjliggör betalningar av krediten, görs generellt tillämplig.

Även näringsidkarens förklaringskyldighet i *andra stycket* görs generellt tillämplig. *Tredje meningen* saknar motsvarighet i 2010 års lag och anger att förklaringarna för andra krediter än bostadskrediter ska ges innan ett kreditavtal ingås. Detta innebär att näringsidkaren för andra krediter än bostadskrediter kan anpassa tidpunkten och formen till de övriga skyldigheter som åligger näringsidkaren. Exempelvis kan en kreditgivare som är skyldig att lämna förhandsinformation lämpligen samtidigt uppfylla sin förklaringskyldighet enligt denna bestämmelse. *Fjärde meningen*, som reglerar hur och när förklaringarna såvitt avser bostadskrediter ska ges, är dock oförändrad. Av 1 kap. 10 § framgår att förklaringarna ska lämnas utan kostnad för konsumenten.

Tredje stycket motsvarar 13 c § tredje stycket i 2010 års lag med den ändringen att den görs generellt tillämplig för alla kredittyper.

Bestämmelsen genomför artikel 12 samt artikel 14.1 och 2 i det nya direktivet.

Erbjudande om bostadskrediter

21 § En näringsidkare som vill ingå ett avtal om en bostadskredit med en konsument ska lämna konsumenten ett bindande erbjudande i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten. Erbjudandet ska innehålla samtliga kreditvillkor.

Näringsidkaren får inte i erbjudandet ge konsumenten en kortare betänketid än sju dagar för att överväga erbjudandet.

Paragrafen innehåller näringsrättsliga bestämmelser om näringsidkarens bindande erbjudande till konsumenten beträffande en bostadskredit. Paragrafen motsvarar 13 a § i 2010 års lag (se vidare prop. 2015/16:197 s. 86 ff. och 262 f.).

22 § I fråga om en bostadskredit som är förenad med panträtt i fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt eller liknande rätt eller som är förenad med motsvarande rätt i byggnad som inte hör till fastighet ska näringsidkaren förklara vilka faktorer som har påverkat den erbjudna räntan. Förklaringen ska ges till konsumenten tillsammans med och i samma form som ett erbjudande enligt 21 §.

Förklaringen ska innehålla information om

1. den genomsnittliga räntan för motsvarande bostadskrediter som allmänheten erbjuds och som kreditgivaren avtalat om under de närmast föregående tolv månaderna med samma räntebindningstid som den konsumenten erbjuds, redovisad per månad,

2. kreditgivarens finansieringskostnad för motsvarande bostadskrediter med samma räntebindningstid som den som konsumenten erbjuds, och

3. vilka faktorer hänförliga till konsumenten, krediten och säkerheten som näringsidkaren har tagit hänsyn till vid bestämmandet av räntan.

Om konsumenten begär att få en förklaring under avtalets löptid, ska kreditgivaren snarast ge konsumenten en sådan.

I paragrafen finns en skyldighet för näringsidkaren att förklara för konsumenten hur räntan för vissa bostadskrediter har bestämts. Paragrafen motsvarar 13 b § i 2010 års lag (se vidare prop. 2015/16:197 s. 108 ff. och 263 ff.).

23 § Näringsidkaren ska senast när ett erbjudande enligt 21 § lämnas föra en diskussion med konsumenten om amortering och lägga fram ett förslag till en individuellt anpassad amorteringsplan som ligger i konsumentens långsiktiga intresse. Amorteringsplanen ska tillhandahållas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

Konsumenten har under kreditavtalets löptid rätt till ett nytt förslag till amorteringsplan, om hans eller hennes förhållanden har ändrats på ett sätt som har betydelse för amorteringsvillkoren eller om det annars finns skäl för det.

Paragrafen innehåller bestämmelser om näringsidkarens skyldighet att diskutera och föreslå hur en bostadskredit ska amorteras. Paragrafen motsvarar 13 d § i 2010 års lag (se vidare prop. 2015/16:197 s. 112 ff. och 266 f.).

4 kap. Kreditavtalet

Avtalsbundenhet

1 § En konsument är bunden av ett kreditavtal eller ett avtal om en kompletterande tjänst till ett sådant avtal, endast om avtalsbundenheten har tydliggjorts före accepten och konsumenten uttryckligen har accepterat avtalet.

Paragrafen uppställer vissa krav som säkerställer att ingåendet av ett kreditavtal är ett aktivt val från konsumentens sida. Bestämmelsen saknar motsvarighet i 2010 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 5.10.

Av bestämmelsen framgår att en konsument endast är bunden av ett kreditavtal eller ett avtal om en kompletterande tjänst om det är tydligt för konsumenten att avtalsbundenhet uppstår. Med kompletterande tjänst avses en tjänst som konsumenten erbjuds i anslutning till kreditavtalet, jfr 3 kap. 20 §. Det är näringsidkaren som ska tydliggöra avtalsbundenheten innan konsumenten accepterar denna. Detta innebär att näringsidkaren inte får utgå från att konsumenten samtycker till ingåendet av avtalet, exempelvis genom att ett standardalternativ anges i form av förkryssade rutor. Accept ska ske genom en tydlig bekräftande handling från konsumenten. Om accept sker genom en webbsida med en ruta eller knapp som konsumenten ska klicka på för att ingå avtalet, måste texten på eller i omedelbar anslutning till knappen ange att den medför att ett kreditavtal ingås. Om avtalsbundenhet uppstår genom att kryssa i en av flera möjliga alternativ ska rutornas utformning säkerställa att accepten är ett resultat av ett frivilligt, specifikt, informerat och otvetydigt godkännande av innebörden av alternativen i rutorna. Om information om avtalsbundenhet saknas, eller om accept på annat sätt sker utan att konsumenten uttryckligen godkänt avtalsvillkoren, är denne inte bunden av avtalet.

Paragrafen genomför artikel 15 i det nya direktivet.

Dokumentation av kreditavtalet

2 § Näringsidkaren ska dokumentera kreditavtalet genom att nedteckna avtalet i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig. Detsamma gäller ändringar av kreditavtalet.

Dokumentationen av kreditavtalet ska, förutom avtalsvillkoren, innehålla de uppgifter som anges i 3 kap. 1 § första stycket 1–9, 11–15, 17, 18, 20, 21 och 26. Dokumentationen ska därutöver innehålla uppgifter om

1. konsumentens namn, personnummer, adress, telefonnummer och e-postadress,
2. den effektiva räntan med de antaganden som ligger till grund för beräkningen av räntan samt det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten,
3. konsumentens rätt att få en betalningsplan,
4. avseende en kontokredit; förekomsten av en möjlighet för konsumenten att enligt avtalet överskrida en kreditgräns,
5. begärda försäkringar,
6. förekomst eller avsaknad av ångerrätt, ångerfristens längd och andra villkor för utövande av ångerrätten, inbegripet huruvida underrättelsen enligt 5 kap. 1 § ska lämnas i en handling eller en annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig och som konsumenten har valt, skyldigheten att betala kapital och ränta, samt räntebeloppet per dag,
7. konsumentens rätt att framställa invändningar enligt 23 § vid kreditköp,
8. förfarandet för att säga upp kreditavtalet,
9. tillsynsmyndigheten med angivande av adress,
10. den läsbara och varaktiga form som är tillgänglig och på vilken konsumenten har valt att ta emot uppgifterna i 5 § första stycket, 8, 13 och 14 §§, 3 kap. 2 § och 6 kap. 8 §, och
11. vart konsumenten kan vända sig för att få stöd i budget- och skuldfrågor samt en rekommendation till konsumenten att vid dröjsmål med betalning vända sig dit.

Uppgifterna ska lämnas på ett klart och kortfattat sätt. Om ett medel för distanskommunikation används ska informationen ges på ett sätt som är anpassat till det medel som används.

Konsumenten ska utan kostnad få en kopia av dokumentationen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om dokumentation av kreditavtalet och uppgifter av betydelse med anledning av avtalet. Paragrafen motsvarar 14 § i 2010 års lag (se prop. 2009/10:242 s. 60 ff. och 102 ff.). Övervägandena finns i avsnitt 5.7.5 och 5.7.9.

I *första stycket* görs ett tillägg om att även ändringar av kreditavtalet ska dokumenteras. Denna skyldighet gäller utöver skyldigheten att dokumentera kreditavtalet men dokumentation vid en ändring av kreditavtalet behöver endast omfatta själva ändringarna. Med andra ord behöver en fullständig dokumentation av samtliga avtalsvillkor inte ges till konsumenten på nytt.

I *andra stycket* finns en lista på uppgifter som, förutom avtalsvillkoren, särskilt ska framgå av dokumentationen. Antalet uppgifter som ska finnas med utökas i förhållande till motsvarande skyldighet i 2010 års lag. Flertalet uppgifter motsvaras dock av uppgifter som ska lämnas i förhandsinformationen enligt 3 kap. 1 §. För en redogörelse av innebörden av dessa uppgifter, se kommentaren till den paragrafen.

Ändringen i *första punkten* innebär att även konsumentens telefonnummer och e-postadress ska anges.

Andra och tredje punkterna motsvaras av andra och tredje punkterna i 14 § andra stycket i 2010 års lag.

Fjärde punkten anger en skyldighet att avseende kontokredit i förekommande fall ange uppgift om att konsumenten har möjlighet att överskrida en kreditgräns. Bestämmelsen saknar motsvarighet i 2010 års lag. Vissa övriga skyldigheter som en kreditgivare har i samband med sådana krediter framgår av 4 kap. 14 § tredje stycket.

Femte punkten motsvaras av fjärde punkten i 14 § andra stycket i 2010 års lag.

Sjätte punkten motsvaras av femte punkten i 14 § andra stycket i 2010 års lag. I bestämmelsen görs ett tillägg om att dokumentationen även ska innehålla uppgift om på vilket sätt konsumenten ska sända sitt meddelande om att denne vill frånträda kreditavtalet. För en närmare redogörelse för vad som avses med ”en handling eller en annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig och som konsumenten har valt”, se kommentaren till 2 kap. 8 §.

Sjunde, åttonde och nionde punkterna motsvarar sjätte, sjunde och nionde punkterna i 14 § andra stycket i 2010 års lag.

Enligt *tionde punkten* ska det anges på vilket sätt konsumenten valt att ta emot vissa angivna uppgifter på. Dessa uppgifter är påminnelse om ångerrätten enligt 3 kap. 2 §, ändring av kreditavtalet enligt 4 kap. 5 §, ändring av räntan enligt 4 kap. 8 §, kontoutdrag enligt 4 kap. 13 §, underrättelse om kontokrediter enligt 4 kap. 14 § samt uppsägning eller underrättelse om uppsägning enligt 6 kap. 8 §. Bestämmelsen saknar motsvarighet i 2010 års lag. För en närmare redogörelse av vad som avses med ”en handling eller en annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig och som konsumenten har valt”, se kommentaren till 2 kap. 8 §.

Enligt *elfte punkten* ska dokumentationen innehålla uppgift om vart konsumenten kan vända sig för att få stöd i budget- och skuldfrågor samt en rekommendation till konsumenten att vid dröjsmål med betalning vända sig dit. Bestämmelsen saknar motsvarighet i 2010 års lag. Uppgifterna kan närmast bestå av kontaktuppgifter till sådan budget- och skuldrådgivning som bedrivs med stöd av 5 kap. 12 § socialtjänstlagen (2001:453).

Tredje och fjärde styckena motsvaras av tredje stycket i 14 § i 2010 års lag. I bestämmelsen görs dock ett tillägg om att i de fall dokumen-

tationen ges till konsumenten via ett medel för distanskommunikation, ska informationen ges på ett sätt som är anpassat efter detta medel. Med detta menas att informationen ska visas på ett adekvat och lämpligt sätt, jfr kommentaren till 2 kap. 4 §.

Bestämmelsen genomför artiklarna 20, 21 och 25.1 i det nya konsumentkreditdirektivet.

Dokumentation av rådgivning

3 § Näringsidkaren ska i fråga om rådgivning om krediter dokumentera vilka råd som har getts till konsumenten och vad som i övrigt förekommit vid rådgivningstillfället. Dokumentationen ska lämnas till konsumenten i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig och som konsumenten väljer. Såvitt avser bostadskrediter ska informationen i stället lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

Paragrafen behandlar den dokumentation som ska föras över rådgivning. Paragrafen motsvarar den särskilda bestämmelsen för bostadskrediter i 54 § i 2010 års lag. Bestämmelsen görs generellt tillämplig. För andra krediter än bostadskrediter ska dock konsumenten ha möjlighet att välja vilket varaktigt medium som denne vill ta emot dokumentationen på. För den närmare innebörden av detta, se kommentaren till 2 kap. 8 §. Se i övriga delar prop. 2015/16:197 s. 107 och 280. Övervägandena finns i avsnitt 5.11.

Paragrafen genomför artikel 16.3 e i det nya direktivet.

Betalningsplan

4 § Konsumenten har rätt att utan kostnad få en sammanställning som visar när kapital, ränta och avgifter ska betalas. Om räntan inte är bunden eller om avgifter kan ändras, ska sammanställningen innehålla en upplysning om att den gäller till dess att räntan eller avgifterna ändras.

Paragrafen innehåller bestämmelser om kreditgivarens skyldighet att lämna en sammanställning till konsumenten för att denne ska få en översikt som visar när betalningar ska ske. Paragrafen motsvarar 16 § i 2010 års lag (se vidare prop. 2009/10:242 s. 63 f. och 104 f.). Övervägandena finns i avsnitt 5.7.5.

Bestämmelsen genomför artikel 21. j och artikel 21.2 i det nya direktivet.

Ändring av kreditavtalet

5 § Kreditgivaren ska, i en handling eller i den form som i enlighet med 2 § andra stycket 10 anges i dokumentationen av kreditavtalet, informera konsumenten om en ändring i kreditavtalet i rimlig tid innan den börjar gälla. Underrättelsen ska innehålla uppgifter om

1. ändringen och att konsumentens samtycke till ändringen krävs,
2. när ändringen börjar gälla eller föreslås börja gälla, och
3. möjligheterna att lämna klagomål till tillsynsmyndigheten.

Särskilda bestämmelser om ändring av ränta och avgifter finns i 6–8 §§.

Paragrafen innehåller bestämmelser om ändring av kreditavtalet. Bestämmelsen motsvarar 16 a § i 2010 års lag (se prop. 2023/24:23 s. 76 f. och 192 f.). Övervägandena finns i avsnitt 5.7.6. I bestämmelsen görs ett tillägg om att informationen ska lämnas i den form som anges i dokumentationen av kreditavtalet, se kommentaren till 4 kap. 2 § andra stycket 10.

Paragrafen genomför artikel 22 i det nya direktivet.

Ränta och avgifter

6 § Räntesatsen får ändras endast om det har avtalats.

Räntesatsen får ändras till konsumentens nackdel endast i den utsträckning som det motiveras av kreditpolitiska beslut, ökade upplåningskostnader för kreditgivaren eller andra kostnadsökningar som kreditgivaren inte skäligen kunde förutse när avtalet ingicks. Vid en bostadskredit med en sammanlagd löptid om minst tio år och med en ränta som är bunden under viss del av avtalstiden, minst tre månader, har dock kreditgivaren, om det finns förbehåll om det i avtalet, rätt att vid utgången av en sådan del av avtalstiden ändra räntan så att den motsvarar den ränta som kreditgivaren vid den tidpunkten allmänt tillämpar för nya krediter av motsvarande slag.

Trots andra stycket får räntesatsen ändras på visst sätt i anslutning till ändringar i en referensränta som kreditgivaren inte har något betydande inflytande över. En sådan referensränta ska vara tydlig och tillgänglig för konsumenten. Ett avtalsvillkor om detta får förenas med ett undantag om att räntesatsen under särskilda förutsättningar ska ändras mer eller mindre än som följer av anknytningen till referensräntan. Undantaget ska bestämmas så att det inte blir mindre förmånligt för konsumenten än för kreditgivaren. Det ska uppfylla kraven i andra stycket.

Kreditgivaren är skyldig att tillämpa ett avtalsvillkor om ränteändringar på samma sätt till konsumentens förmån som till hans eller hennes nackdel.

Paragrafen behandlar förutsättningarna för ränteändringar. Bestämmelsen motsvarar 17 § i 2010 års lag (se prop. 2009/10:242 s. 105 och prop. 2015/16:197 s. 96 ff. och 267 f.).

7 § Kredittagaren är skyldig att, utöver eller i stället för ränta, betala särskild ersättning för krediten (avgift) endast om det har avtalats och om sådan ersättning avser kostnader som kreditgivaren har för krediten. Om kostnader kan särskiljas, får avgift tas ut särskilt för varje sådan kostnad.

Avgifter för krediten får ändras till konsumentens nackdel endast om det har avtalats och i den utsträckning som det motiveras av ökning av de kostnader som ska täckas av avgifterna.

Paragrafen behandlar förutsättningarna för att kreditgivaren ska kunna ta ut avgifter för krediten av konsumenten. Bestämmelsen motsvarar 18 § i 2010 års lag (se prop. 2009/10:242 s. 105.).

Bestämmelsen genomför artikel 31 i det nya direktivet.

8 § Kreditgivaren ska underrätta konsumenten om en ränteändring i rimlig tid innan den börjar gälla. Underrättelsen, som ska lämnas i en handling eller i den form som i enlighet med 2 § andra stycket 10 anges i dokumentationen av kreditavtalet, ska innehålla en upplysning om hur konsumentens betalningar med anledning av krediten påverkas av ränteändringen. I fråga om en bostadskredit får kreditgivaren i stället underrätta konsumenten om en ränteändring genom annonsering i dagspress. Sker underrättelsen genom annonsering, ska konsumenten underrättas personligen senast i samband med nästa avisering eller kontoutdrag.

Beror en ränteändring enbart på en ändring i en referensränta som kreditgivaren inte har något bestämmande inflytande över, får konsumenten i stället underrättas periodvis, under förutsättning att parterna har avtalat om det och den nya referensräntan har offentliggjorts och är tillgänglig hos kreditgivaren. I fråga om en bostadskredit ska konsumenten också underrättas personligen om den nya referensräntan senast i samband med nästa avisering eller kontoutdrag.

Paragrafen behandlar kreditgivarens skyldighet att underrätta konsumenten om ränteändringar. Bestämmelsen motsvaras av 19 § i 2010 års lag (se prop. 2009/10:242 s. 62 f. och 106 samt prop. 2015/16:197 s. 96 ff. och 268 f.). Övervägandena finns i avsnitt 5.7.7.

Första stycket ändras i förhållande till 2010 års lag genom att det anges att underrättelsen ska lämnas i rimlig tid och i en handling eller i den form som anges i dokumentationen av kreditavtalet, se vidare kom-

mentaren till 4 kap. 2 § andra stycket 10. För en redogörelse av vad som avses med begreppet ”rimlig tid” hänvisas till prop. 2009/10:242 s. 94. *Andra stycket* motsvarar 19 § andra stycket i 2010 års lag.

Paragrafen genomför artikel 23 och delvis artikel 24.2 i det nya direktivet.

Räntetak och kostnadstak

9 § Krediträntan eller dröjsmålsräntan per år får inte överstiga den vid varje tid gällande referensräntan enligt 9 § räntelagen (1975:635) med ett tillägg av 20 procentenheter.

En konsument som är i dröjsmål med betalning av en kredit är inte skyldig att betala någon annan form av ersättning med anledning av dröjsmålet än dröjsmålsränta.

Paragrafen innehåller bestämmelser om räntetak för kredit- och dröjsmålsränta samt vilken ersättning som kreditgivare får ta ut med anledning av dröjsmål med betalningen. Bestämmelsen motsvarar den ändring som regeringen i prop. 2024/25:17 föreslår i 19 a § i 2010 års lag. Se vidare prop. 2017/18:92 s. 17 ff. och 64 f samt prop. 2024/25:17 s. 13 ff. och 48 f. Övervägandena finns i avsnitt 5.22.

Bestämmelsen genomför artiklarna 31 och 35.4 i det nya direktivet.

10 § Kostnaderna för en kredit får inte överstiga ett belopp som motsvarar kreditbeloppet eller, i fråga om en kontokredit, varje enskilt utnyttjande av kreditbeloppet som konsumenten har gjort.

Med kostnader i första stycket avses

1. kreditkostnader,
2. dröjsmålsränta, och
3. kostnader enligt lagen (1981:739) om ersättning för inkassokostnader m.m.

Om kreditgivaren, eller någon annan som kreditgivaren har nära förbindelser med i den mening som avses i 1 kap. 6 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, lämnar konsumenten en ny kredit som helt eller delvis finansierar återbetalning av den befintliga krediten, avses med kostnader i första stycket för den nya krediten även sådana kostnader som är hänförliga till den befintliga krediten.

Första–tredje styckena gäller inte för en kontokredit som huvudsakligen avser kreditköp eller för en kredit som avser kreditköp där kreditbeloppet inte överstiger två procent av det prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken som gällde när kreditavtalet ingicks.

Paragrafen innehåller bestämmelser om kostnadstak. Bestämmelsen motsvarar den ändring som regeringen i prop. 2024/25:17 föreslår av 19 b § i 2010 års lag. Se vidare prop. 2017/18:72 s. 24 ff. och 65 ff. samt prop. 2024/25:17 s. 20 ff. och 49 f. Övervägandena finns i avsnitt 5.22.

Bestämmelsen genomför artikel 31 i det nya direktivet.

11 § Kreditkostnaden får i den del som avser avgift för uppläggning av en kredit inte överstiga en procent av det prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken som gällde när kreditavtalet ingicks.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om ett särskilt kostnadstak för uppläggningsavgifter. Bestämmelsen motsvarar den nya paragraf som regeringen i prop. 2024/25:17 föreslår ska införas i 19 c § i 2010 års lag. Se vidare prop. 2024/25:17 s. 26 f. och 50 f. Övervägandena finns i avsnitt 5.22.

Bestämmelsen genomför artikel 31 i det nya direktivet.

Förlängning av löptiden

12 § Löptiden för en kredit får inte förlängas mer än en gång.

Trots första stycket får löptiden förlängas, om

1. förlängningen inte medför en kostnad för konsumenten, eller
2. konsumenten beviljas en skälig avbetalningsplan för att kunna betala sin skuld.

Om kreditgivaren, eller någon annan som kreditgivaren har nära förbindelser med i den mening som avses i 1 kap. 6 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, lämnar konsumenten en ny kredit som helt eller delvis finansierar återbetalning av den befintliga krediten, ska den nya krediten vid tillämpning av första stycket anses vara en förlängning av löptiden för den befintliga krediten.

I paragrafen finns bestämmelser som begränsar möjligheten att förlänga och refinansiera en kredit. Paragrafen motsvarar den ändring som regeringen i prop. 2024/25:17 föreslår av 36 a § i 2010 års lag. Se vidare prop. 2017/18:72 s. 32 ff. och 68 f samt prop. 2024/25:17 s. 30 ff. och 51.

Kontoutdrag och underrättelser vid kontokrediter

13 § Vid kontokrediter ska kreditgivaren regelbundet, åtminstone en gång i månaden, tillhandahålla konsumenten kontoutdrag. Ett kontoutdrag ska innehålla uppgift om

1. vilken period det avser,
2. föregående kontoutdrags utgående datum och saldo,
3. uttag och datum för uttagen,
4. betalningar och datum för betalningarna,
5. det nya saldot,
6. den kreditränta och de avgifter som tillämpats för perioden, och
7. det belopp som konsumenten är skyldig att betala.

Paragrafen innehåller bestämmelser om kreditgivarens skyldighet att vid kontokrediter skicka kontoutdrag till konsumenten. Paragrafen motsvarar 20 § första stycket i 2010 års lag. Vad som avses med kontokredit framgår av 1 kap. 2 §. Se vidare prop. 2009/10:242 s. 63 f. och 106 f. Övervägandena finns i avsnitt 5.7.8.

I *första meningen* görs ett tillägg om att kontoutdrag ska tillhandahållas åtminstone en gång i månaden. Parterna kan avtala om hur ofta kreditgivaren ska tillhandahålla kontoutdrag så länge detta sker frekvent och som ett minimum åtminstone en gång i månaden. De uppgifter som enligt *andra meningen* ska lämnas i ett kontoutdrag är desamma som enligt 2010 års lag.

Paragrafen genomför artikel 24.1 i det nya direktivet.

14 § Vid kontokrediter ska kreditgivaren underrätta konsumenten om en avgiftshöjning i rimlig tid innan den börjar gälla.

Kreditgivaren ska även, på ett överenskommet sätt, underrätta konsumenten om att kreditutrymmet för kontokrediten minskas, åtminstone 30 dagar innan minskningen börjar gälla.

Om det enligt avtalet är möjligt för konsumenten att överskrida en kreditgräns, ska kreditgivaren regelbundet underrätta konsumenten om krediträntan och villkoren för krediträntan med angivande av referensindex eller referensräntor samt avgifter och villkoren för ändring av avgifterna. Har överskridandet varat i en månad, ska kreditgivaren snarast underrätta konsumenten om den överskjutande skulden och krediträntan på den skulden, om avgift eller dröjsmålsränta på grund av överskridandet, samt om skuldens förfallodag.

Vid regelbundna överskridanden ska kreditgivaren informera om vart konsumenten kan vända sig för att få stöd i budget- och skuldfrågor samt, i de fall det tillhandahålls av kreditgivaren, erbjuda konsumenten rådgivning.

Paragrafen innehåller bestämmelser om skyldighet för kreditgivaren att vid kontokrediter underrätta om avgiftshöjningar, minskningar av kreditutrymmet och om s.k. tillåtna överskridanden. Bestämmelsen motsvarar 20 § andra och tredje stycket i 2010 års lag (se vidare

prop. 2009/10:242 s. 63 f. och 106 f.). Övervägandena finns i avsnitt 5.7.8 och 5.7.9.

I första stycket preciseras att underrättelsen ska ske i rimlig tid innan den börjar gälla. För en redogörelse av vad som avses med begreppet ”rimlig tid” hänvisas till prop. 2009/10:242 s. 94.

Andra stycket anger att kreditgivaren i de fall kreditutrymmet för en kontokredit minskas, är skyldig att på ett överenskommet sätt underrätta konsumenten om att kreditutrymmet för kontokrediten minskas. En sådan underrättelse ska som minimum ske 30 dagar innan minskningen börjar gälla. Bestämmelsen saknar motsvarighet i 2010 års lag. I bestämmelsen regleras vad som gäller i de fall konsumenten inte utnyttjat det kreditutrymme som minskningen avser. Om kreditgivaren vill minska ett kreditutrymme som konsumenten har utnyttjat gäller i stället 6 kap. Hur underrättelsen ska ske framgår av 15 §.

I tredje stycket utökas de uppgifter som kreditgivaren ska lämna genom att det i andra meningen görs ett tillägg om att kreditgivaren ska underrätta konsumenten även om skuldens förfallodag.

Fjärde stycket saknar motsvarighet i 2010 års lag och anger att kreditgivaren vid regelbundna överskridanden ska informera konsumenten om vart denne kan vända sig för att få stöd i budget- och skuldfrågor. Uppgifterna kan närmast bestå av kontaktuppgifter till sådan budget- och skuldrådgivning som bedrivs med stöd av 5 kap. 12 § socialtjänstlagen (2001:453) (jfr 4 kap. 2 § andra stycket 11). Informationen ska lämnas utan kostnad för konsumenten, se 1 kap. 10 §. Om rådgivning tillhandahålls av kreditgivaren är kreditgivaren skyldig att erbjuda sådan till en konsument som regelbundet överskrider kreditgränsen. Vad som avses med rådgivning framgår av 1 kap. 2 §. Kravet på att överskridande ska ske regelbundet innebär att det ska ske någorlunda frekvent. Även informationen om att rådgivning tillhandahålls ska lämnas utan kostnad för konsumenten. Däremot finns det inget krav på att själva rådgivningen ska tillhandahållas kostnadsfritt. Vilka särskilda skyldigheter som kreditgivaren i övrigt har vid rådgivning framgår av 3 kap. 9 och 10 §§ och 4 kap. 3 §. Det saknas formkrav för hur information och erbjudanden enligt detta stycke ska lämnas.

Paragrafen genomför delvis artikel 24.2 och 3 samt artikel 25.1, 2 och 4 i det nya direktivet.

15 § Kontoutdrag enligt 13 § och underrättelser enligt 14 § första och tredje styckena ska lämnas i en handling eller i den form som i enlighet med 2 § andra stycket 10 anges i dokumentationen av kreditavtalet.

Paragrafen innehåller regler om hur kontoutdrag och underrättelser vid kontokrediter ska ges. Paragrafen motsvarar 20 § fjärde stycket i 2010 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 5.7.8 och 5.7.9. I bestämmelsen anges att kontoutdrag samt underrättelser om avgiftshöjningar och vid överskridanden ska lämnas i en handling eller i den form som anges i dokumentationen av kreditavtalet.

Paragrafen genomför delvis artikel 24.1 och 2 samt artikel 25.1 och 2 i det nya direktivet.

Bostadskrediter i utländsk valuta

16 § En kreditgivare som beviljar en bostadskredit i utländsk valuta ska, om det finns risk för att valutakursförändringar försämrar konsumentens förmåga att betala kreditfordran, tillhandahålla konsumenten ett arrangemang som begränsar risken.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om kreditgivarens skyldighet att tillhandahålla ett arrangemang som syftar till att begränsa den särskilda risk som finns vid bolån i utländsk valuta. Bestämmelsen motsvarar 20 a § i 2010 års lag (se vidare prop. 2015/16:197 s. 101 f. och 269 f.).

17 § Kreditgivaren ska varna en konsument som har beviljats en bostadskredit i utländsk valuta när beloppet som den återstående krediten eller de regelbundna amorteringarna uppgår till, på grund av valutakursförändringar tar 20 procent mer i anspråk av konsumentens betalningsutrymme än vad beloppet hade gjort när kreditavtalet ingicks. Varningar ska lämnas regelbundet under den tid de angivna förhållandena består.

Varningarna ska tillhandahållas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten och ska, i förekommande fall, upplysa konsumenten om arrangemanget enligt 16 §.

Paragrafen innehåller bestämmelser om kreditgivarens skyldighet att i vissa fall varna konsumenten för valutarisker. Bestämmelsen motsvarar 20 b § i 2010 års lag (se vidare prop. 2015/16:197 s. 102 och 270 ff.).

18 § Dokumentationen av ett kreditavtal avseende en bostadskredit i utländsk valuta ska innehålla uppgifter om hur konsumenten skyddas mot valutakursförändringar som har inverkan på konsumentens betalningsförmåga.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om vissa särskilda uppgifter som ska finnas med i dokumentationen av ett kreditavtal som avser en bostadskredit i utländsk valuta. Bestämmelsen motsvarar 20 c § i 2010 års lag (se vidare prop. 2015/16:197 s. 103 och 272).

Näringsidkarens skyldigheter vid dröjsmål med betalning

19 § En kreditgivare ska ha rutiner och riktlinjer för att, när det är lämpligt, erbjuda ett alternativ till att vidta verkställighetsåtgärder när konsumenten är i dröjsmål med en betalning enligt kreditavtalet. En kreditgivare som inte erbjuder en ny kredit som helt finansierar återbetalningen av den befintliga krediten, ska erbjuda ändring av kreditavtalet. Kreditgivaren ska vid valet av alternativ beakta konsumentens personliga omständigheter och återbetalningsförmåga.

Innan verkställighetsåtgärder vidtas ska kreditgivaren också hänvisa konsumenten till budget- och skuldrådgivare.

Paragrafen ställer krav på att näringsidkaren under vissa förutsättningar erbjuder ett alternativ till verkställighetsåtgärder. Paragrafen motsvarar delvis 20 d § i 2010 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 5.15.

I *första stycket första meningen* anges att näringsidkaren, när det bedöms lämpligt, har en skyldighet att erbjuda ett alternativ till att vidta verkställighetsåtgärder. Bestämmelsen innebär alltså inte såsom i 2010 års lag endast en skyldighet för näringsidkaren att ha processer för att överväga alternativ till verkställighetsåtgärder utan en skyldighet att faktiskt erbjuda sådana alternativ när det bedöms lämpligt. Vid lämplighetsbedömningen kan det vägas in om kreditgivaren tidigare erbjudit sådana alternativ och om konsumenten inte svarat på sådana erbjudanden i rimlig tid. Kreditgivaren är som utgångspunkt inte skyldig att upprepade gånger erbjuda en konsument anståndsåtgärder (jfr skäl 79 i det nya direktivet). För en närmare kommentar till hur lämplighetsbedömningen ska göras och vad som avses med verkställighetsåtgärder, se prop. 2023/24:23 s. 78 ff. och 193.

Första stycket andra meningen saknar motsvarighet i 2010 års lag. Bestämmelsen innebär att en kreditgivare som bedömer det lämpligt att erbjuda ett alternativ till verkställighetsåtgärder antingen kan erbjuda en ny kredit som helt finansierar återbetalningen av den befintliga krediten eller en ändring av villkoren för den befintliga krediten. För en närmare kommentar av vad dessa anståndsåtgärder kan bestå av, se prop. 2023/24:23 s. 194. Om det alternativ som erbjuds innebär

en ökning av krediten som är väsentlig framgår det av 3 kap. 16 § femte stycket att en ny kreditprövning ska göras. Se även 12 § för de närmare förutsättningarna att förlänga löptiden för en kredit.

Av första stycket tredje meningen, som i huvudsak motsvarar 20 d § andra meningen i 2010 års lag, framgår vilka omständigheter kreditgivaren ska beakta vid valet av den åtgärd som erbjuds konsumenten. För en närmare kommentar till hur denna bedömning ska göras hänvisas till prop. 2023/24:23 s. 79 och 194.

Andra stycket saknar motsvarighet i 2010 års lag. Bestämmelsen innebär att kreditgivaren har en skyldighet att, innan verkställighetsåtgärder vidtas, hänvisa konsumenten till budget- och skuldrådgivare. Detta tar närmast sikte på sådan budget- och skuldrådgivning som bedrivs med stöd av 5 kap. 12 § socialtjänstlagen (2001:453). Bestämmelsen syftar till att fånga upp de konsumenter som har svårt att uppfylla sina ekonomiska åtaganden.

Paragrafen genomför artikel 35 och 36.2 och 3 i det nya direktivet.

Kontantinsats vid kreditköp

20 § Vid kreditköp av en vara ska säljaren ta ut en kontantinsats av köparen i enlighet med god kreditgivningssed. Kontantinsatsen ska motsvara minst 20 procent av varans kontantpris, om inte särskilda förhållanden föranleder annat.

Som kontantinsats anses inte betalning med medel som köparen får låna av säljaren eller av någon annan kreditgivare på grund av en överenskommelse mellan denne och säljaren.

Paragrafen reglerar vad som gäller beträffande kontantinsats vid kreditköp. Den motsvarar 26 § i 2010 års lag, se vidare prop. 2009/10:242 s. 110.

21 § Om en näringsidkare för sin egen eller någon annans räkning säljer en vara utan att iaktta 20 §, ska det anses utgöra en åtgärd i strid mot 5 § marknadsföringslagen (2008:486).

Paragrafen reglerar frågan om marknadsrättsliga sanktioner vid brott mot 20 §. Den motsvarar 27 § i 2010 års lag, se vidare prop. 2009/10:242 s. 110.

Konsumentens rättigheter vid överlåtelse av fordran

22 § Om kreditgivaren har överlåtit sina rättigheter enligt kreditavtalet, får konsumenten mot den nye kreditgivaren göra samma invändningar som han eller hon vid överlåtelser kunde göra mot överlåtare. Detsamma gäller när kreditgivaren har pantsatt sina rättigheter enligt kreditavtalet.

Överlåtare ska underrätta konsumenten om överlåtelser, om inte överlåtare har åtagit sig att även fortsättningsvis fullgöra de skyldigheter som följer av kreditavtalet.

Paragrafen behandlar konsumentens rätt vid överlåtelse och pantsättning av ett kreditavtal. Paragrafen motsvarar 28 § i 2010 års lag, se vidare prop. 2009/10:242 s. 75 f. och 110 f. Övervägandena finns i avsnitt 5.26.2.

Paragrafen genomför artikel 39 i det nya direktivet.

Köparens rätt att framställa invändningar vid kreditköp

23 § Vid kreditköp får köparen mot kreditgivarens krav på betalning framställa samma invändningar på grund av köpet som han eller hon kan göra mot säljaren. Köparen får också invända att han eller hon har betalat till säljaren eller har en överenskommelse med denne. Detta gäller dock inte om köparen visste att säljaren saknade rätt att ta emot betalningen eller ingå överenskommelsen och inte heller om köparen uppsåtligt eller av grov oaktsamhet underlätit att skaffa sig kunskap om detta.

Om köparen på grund av köpet har anspråk på återbetalning, skadestånd eller annan penningprestation, svarar kreditgivaren lika med säljaren för att anspråket fullgörs. Kreditgivaren är dock inte skyldig att betala mer än vad som har mottagits av köparen med anledning av krediten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om köparens rättigheter mot kreditgivaren vid ett kreditköp. Den motsvarar 29 § i 2010 års lag (se vidare prop. 2009/10:242 s. 77 och 111). Övervägandena finns i avsnitt 5.26.2. Att köparen vid kreditköp i vissa fall även har rätt till en förlängd ångerfrist framgår av 5 kap. 1 § andra stycket.

Paragrafen genomför artikel 27.2 och 3 i det nya direktivet.

Förbud mot fortlöpande fordringshandlingar vid kreditköp

24 § Vid kreditköp får kreditgivaren inte ta emot en av köparen ingången växelförbindelse som avser en fordran på grund av kreditköpet. Kreditgivaren får inte heller till bevis för sin fordran ta emot ett av köparen utfärdat

löpande skuldebrev eller någon annan av denne ingången skuldförbindelse som är av ett sådant slag att köparens rätt att framställa invändningar på grund av köpet inskränks om skuldförbindelsen överläts eller pantsätts till en borgenär som är i god tro.

Första stycket första meningen gäller inte egna växlar som är utställda av banker.

Den som uppsåtligen bryter mot förbud enligt denna paragraf döms till böter.

I paragrafen föreskrivs ett förbud mot utfärdande av löpande fordringshandlingar vid kreditköp. Paragrafen motsvarar 30 § i 2010 års lag, se vidare prop. 2009/10:242 s. 111 f.

Förbud mot viss avräkning

25 § Belopp som konsumenten erlägger för avräkning på viss fordran på grund av krediten får kreditgivaren inte först avräkna på annan fordran.

Paragrafen innehåller ett förbud mot s.k. avräkningsförbehåll, dvs. att kreditgivaren förbehåller sig rätten att bestämma i vilken ordning betalningar som erläggs ska avräknas på olika skulder som konsumenten har till kreditgivaren. Bestämmelsen motsvarar 31 § i 2010 års lag, se prop. 2009/10:242 s. 112.

5 kap. Konsumentens ångerrätt

1 § Konsumenten har rätt att frånträda kreditavtalet (ångerrätt) genom att till kreditgivaren lämna eller sända ett meddelande om detta inom 14 dagar från den dag som anges i 2 § (ångerfrist).

Om konsumenten vid kreditköp har en ångerfrist för köpet av varan eller tjänsten som är längre än tiden i första stycket ska ångerfristen för kreditavtalet motsvara ångerfristen för köpet.

I paragrafen regleras konsumentens rätt att frånträda ett ingånget kreditavtal. Övervägandena finns i avsnitt 5.16.

Första stycket motsvarar 21 § i 2010 års lag (se vidare prop. 2009/10:242 s. 67 f. och 107 f.).

Andra stycket saknar motsvarighet i 2010 års lag. Bestämmelsen är tillämplig vid kreditköp. Vad som avses med kreditköp framgår av 1 kap. 2 §. Ett kreditköp består av två avtal, ett kreditavtal och ett köpeavtal. Bestämmelsen innebär att ångerfristen för kreditavtalet i vissa

fall kan vara längre än vad som anges i första stycket. Om konsumentens ångerfrist för köpeavtalet överstiger 14 dagar ska ångerfristen för kreditavtalet förlängas i motsvarande mån.

Paragrafen genomför artikel 26.1 och 26.3 i det nya direktivet.

2 § Ångerfristen börjar löpa den dag då kreditavtalet ingås, dock tidigast den dag då dokumentationen enligt 4 kap. 2 § kommer konsumenten till handa.

Ångerfristen börjar aldrig löpa senare än den dag som infaller ett år efter kreditavtalets ingående. Detta gäller dock inte om konsumenten inte fått information om ångerrätten enligt 4 kap. 2 § andra stycket 6.

I paragrafen anges vilken dag ångerfristen börjar löpa. Övervägandena finns i avsnitt 5.16.

Första stycket motsvarar 22 § i 2010 års lag, se vidare prop. 2009/10:242 s. 67 f. och 108.

Andra stycket saknar motsvarighet i 2010 års lag. Bestämmelsen innebär att det införs en yttre gräns för ångerfristen. Även om konsumenten inte fått dokumentationen av kreditavtalet börjar ångerfristen som huvudregel ändå löpa ett år efter att kreditavtalet ingåtts. Den yttre gränsen för ångerfristen gäller dock inte om konsumenten inte fått den information som framgår av 4 kap. 2 § andra stycket 6. Detta innebär att det inte finns någon yttre gräns för ångerfristen i det fall konsumenten inte fått föreskriven information om ångerrätten, såsom kännedom om villkoren för att utöva denna. Om konsumenten inte fått dokumentationen av kreditavtalet men på annat sätt fått den information som anges i 4 kap. 2 § andra stycket 6 torde detta, i avsaknad av något vägledande avgörande från EU-domstolen om hur direktivets bestämmelse i artikel 26.2 andra meningen ska förstås, innebära att ångerfristen börjar löpa den dag som infaller ett år efter kreditavtalets ingående.

Genom paragrafen genomförs artikel 26.1 och 26.2 i det nya direktivet.

3 § Har konsumenten i rätt tid och på det sätt som anges i dokumentationen av kreditavtalet enligt 4 kap. 2 § andra stycket 6 lämnat eller sänt ett meddelande om att han eller hon frånträder kreditavtalet, får meddelandet åberopas även om det försenas, förvanskas eller inte kommer fram.

Paragrafen innehåller en regel om att det är kreditgivaren som bär risken för att ett meddelande från konsumenten om att avtalet frånträds försenas, förvanskas eller inte kommer fram. Övervägandena

finns i avsnitt 5.16. Bestämmelsen motsvarar 23 § i 2010 års lag, se prop. 2009/10:242 s. 68 och 108. Lydelsen anpassas dock till det nya direktivet och innebär att kreditgivaren endast bär risken i de fall konsumenten lämnat eller sänt sitt meddelande på det sätt som angetts i dokumentationen av kreditavtalet, dvs. i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig och som konsumenten har valt.

Paragrafen genomför artikel 26.1 tredje stycket och artikel 26.5 första stycket a i det nya direktivet.

4 § Om konsumenten utövar sin ångerrätt, ska han eller hon snarast och senast inom 30 dagar från den dag då konsumenten lämnade eller sände sitt meddelande betala tillbaka det belopp som erhållits från kreditgivaren, med tillägg för upplupen ränta på beloppet. Räntan ska utgå från och med den dag då konsumenten fick tillgång till krediten till och med den dag då den återbetalas. Om kreditgivaren med anledning av kreditavtalet har betalat en avgift till det allmänna som inte återbetalas, är konsumenten skyldig att ersätta kreditgivaren för denna.

Kreditgivaren ska snarast och senast inom 30 dagar från den dag då kreditgivaren tog emot konsumentens meddelande om att kreditavtalet frånträds betala tillbaka de avgifter som konsumenten har betalat med anledning av krediten.

Paragrafen anger vilka skyldigheter som konsumenten och kreditgivaren har när ångerrätten utövas. Paragrafen motsvarar 24 § i 2010 års lag, se vidare prop. 2009/10:242 s. 69 f. och 109. Övervägandena finns i avsnitt 5.16.

Genom paragrafen genomförs artikel 26.5 första stycket b och andra stycket i det nya direktivet.

5 § Om konsumenten utövar sin ångerrätt och det med anledning av kreditavtalet har ingåtts ett anknytande avtal om tjänster som tillhandahålls av kreditgivaren eller av någon annan på grund av en överenskommelse mellan denne och kreditgivaren, ska det anknytande avtalet upphöra att gälla utan att konsumenten får åläggas någon påföljd för detta.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om återgång av vissa anknytande avtal när konsumenten utövar sin ångerrätt. Paragrafen motsvarar 25 § i 2010 års lag, se vidare prop. 2009/10:242 s. 70 och 109 f. Övervägandena finns i avsnitt 5.16.

Paragrafen genomför artikel 26.6 i det nya direktivet.

6 kap. Betalning av skulden i förtid och uppsägning av kreditavtal med obestämd löptid

Konsumentens rätt att betala skulden i förtid

1 § Konsumenten har rätt att betala sin skuld till kreditgivaren före den avtalade förfallotiden. Om skulden betalas i förtid, har kreditgivaren rätt till ersättning i den omfattning som anges i 6 och 7 §§.

Kreditgivaren ska på begäran snarast ge konsumenten information om vad en betalning av skulden i förtid innebär. Om en sådan betalning medför kostnader för konsumenten, ska informationen innehålla en uppskattning av kostnaderna och en förklaring av de antaganden som uppskattningen bygger på. Informationen ska lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

I paragrafen finns bestämmelser om konsumentens rätt att få betala en skuld i förtid. Bestämmelsen motsvarar 32 § i 2010 års lag, se vidare prop. 2009/10:242 s. 71 ff. och 112 samt prop. 2015/16:197 s. 103 f. och 272 f. Övervägandena finns i avsnitt 5.17.

Paragrafen genomför artikel 29.1 i det nya direktivet.

Kreditgivarens rätt att få betalning i förtid

2 § Kreditgivaren har rätt att få betalning i förtid endast om det har gjorts förbehåll om detta i avtalet och

1. konsumenten sedan mer än en månad är i dröjsmål med betalning av ett belopp som överstiger tio procent av kreditfordran,
2. konsumenten sedan mer än en månad är i dröjsmål med betalning av ett belopp som överstiger fem procent av kreditfordran och dröjsmålet avser två eller flera poster som förfallit vid olika tidpunkter,
3. konsumenten på något annat sätt är i väsentligt dröjsmål med betalning,
4. säkerhet som ställts för krediten har avsevärt försämrats, eller
5. det står klart att konsumenten genom att avvika, skaffa undan egendom eller förfara på något annat sätt undandrar sig att betala sin skuld.

Om säkerhet som ställts för krediten utgörs av förbehåll om återtaganderätt, har kreditgivaren rätt till betalning i förtid på grund av försämrad säkerhet endast om konsumenten uppsåtligen eller genom grov vårdslöshet har orsakat att säkerheten avsevärt försämrats.

Kreditgivaren har rätt till betalning av en bostadskredit i förtid på grund av försämrad säkerhet endast om säkerheten har avsevärt försämrats till följd av någon annan orsak än en allmän prisnedgång på den relevanta marknaden.

I fråga om en bostadskredit som har bunden ränta för hela eller en del av avtalstiden, dock minst tre månader, har kreditgivaren trots första–tredje styckena rätt att få betalning i förtid på den dag då den tid för vilken räntan

är bunden löper ut. Detta gäller dock endast om det har gjorts förbehåll om det i avtalet och det finns synnerliga skäl.

Paragrafen behandlar kreditgivarens rätt till förtidsbetalning. Bestämmelsen motsvarar 33 § i 2010 års lag, se vidare prop. 2009/10:242 s. 112 f. och prop. 2015/16:197 s. 273 f.

3 § Om kreditgivaren vill få betalt i förtid enligt 2 § första stycket 1–3 eller fjärde stycket, gäller en uppsägningstid av minst fyra veckor räknat från den tidpunkt då kreditgivaren sänder ett meddelande om uppsägningen i rekommenderat brev till konsumenten under dennes vanliga adress eller uppsägningen utan en sådan åtgärd kommer konsumenten till handa. I fråga om en kontokredit gäller en uppsägningstid om åtminstone 30 dagar räknat från den dag då kreditgivaren på ett överenskommet sätt underrättar konsumenten.

Om kreditgivaren har krävt betalning i förtid enligt 2 § första stycket 1–3, är konsumenten ändå inte skyldig att betala i förtid, om han eller hon före utgången av uppsägningstiden betalar det belopp som förfallit jämte dröjsmålsränta. Detsamma gäller om konsumenten vid uppsägning enligt 2 § första stycket 4 eller 5 eller enligt andra eller tredje stycket i samma paragraf genast efter uppsägningen eller inom medgiven uppsägningstid ställer godtagbar säkerhet för fordran.

Om konsumenten tidigare med stöd av andra stycket har befriats från skyldigheten att betala skulden i förtid, gäller inte det stycket.

Paragrafen innehåller regler om uppsägning när kreditgivaren vill få betalt i förtid och om konsumentens möjlighet att undgå förtidsbetalning. Övervägandena finns i avsnitt 5.7.8.

I *första stycket andra meningen* finns en särskild bestämmelse om uppsägningstiden för en kontokredit. Vad som avses med en kontokredit framgår av 1 kap. 2 §. Bestämmelsen saknar motsvarighet i 2010 års lag. Förutom att uppsägningstiden är 30 dagar i stället för såsom för övriga krediter fyra veckor saknas det för kontokrediter formkrav för kreditgivarens meddelande om uppsägning. Det enda krav som ställs på ett sådant meddelande är att sättet ska var överenskommet, vilket innebär att kreditgivaren och konsumenten exempelvis kan komma överens om att underrättelse ska ske muntligen eller via e-post. Det saknas även krav för när en sådan överenskommelse ska träffas. Överenskommelse skulle exempelvis kunna träffas i samband med kreditavtalet.

Bestämmelsen genomför artikel 24.3 i det nya direktivet.

Paragrafen motsvarar i övriga delar 34 § i 2010 års lag, se vidare prop. 2009/10:242 s. 113 och se även prop. 2013/14:44 s. 27 för de följdändringar som gjorts i bestämmelsen.

4 § Utan hinder av 2 § första stycket 4 får kreditgivaren åberopa föreskrifter i annan lag om rätt till betalning i förtid på grund av att en säkerhet som ställts för krediten har försämrats.

Paragrafen behandlar kreditgivarens rätt till förtidsbetalning på grund av andra författningar i vissa särskilda fall. Bestämmelsen motsvarar 35 § i 2010 års lag, se vidare prop. 2009/10:242 s. 113.

5 § Om kreditgivaren vill få betalt för en kontokredit i förtid enligt 2 § ska kreditgivaren innan verkställighetsåtgärder vidtas erbjuda konsumenten att betala kreditgivarens fordran beräknad enligt 6 och 7 §§, jämte kreditränta. Betalning ska ske genom tolv lika stora månatliga betalningar, om inte konsumenten väljer att betala tidigare.

Paragrafen innehåller vissa särskilda skyldigheter för en kreditgivare som har rätt att få betalt i förtid för en kontokredit. Bestämmelsen saknar motsvarighet i 2010 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 5.15. Vad som avses med kontokredit framgår av 1 kap. 2 §.

För att bestämmelsen ska bli tillämplig måste kreditgivaren ha rätt att säga upp avtalet. Förutsättningarna för detta framgår av 2 §. Innan kreditgivaren i sådana fall vidtar verkställighetsåtgärder för att få betalt för kontokrediten måste kreditgivaren först erbjuda konsumenten att betala fordran under ett års tid. Med verkställighetsåtgärder avses en ansökan till Kronofogdemyndigheten eller en motsvarande myndighet eller domstol i ett annat land (jfr prop. 2023/24:23 s. 193 och kommentaren till 4 kap. 19 §). Fordran ska beräknas i enlighet med 6 och 7 §§. Kreditgivaren har dock under dessa tolv månader även rätt till kreditränta. Av bestämmelsen framgår alltså att konsumenten, för att undvika verkställighetsåtgärder, inte är skyldig att betala några ytterligare kostnader än de som anges i bestämmelsen. Fordran ska delas upp och betalas under tolv månader. Konsumenten har dock alltid rätt att betala fordran i förtid (jfr 1 §).

Paragrafen genomför artikel 24.4 och artikel 25.5 i det nya direktivet.

Hur fordran ska beräknas vid betalning av skulden i förtid

6 § Vid förtidsbetalning enligt 1–5 §§ ska konsumenten betala ränta och andra kostnader för krediten för tiden fram till förtidsbetalningen men inte för tiden därefter. När kreditgivarens fordran beräknas ska hänsyn tas till alla kostnader som konsumenten enligt kreditavtalet ska betala. Vid beräkningen ska de grunder som står i överensstämmelse med god kreditgivningssed tillämpas.

I paragrafen anges vad som gäller i fråga om ersättning till kreditgivaren när konsumenten betalar i förtid. Bestämmelsen motsvarar delvis 36 § första stycket i 2010 års lag, se vidare prop. 2009/10:242 s. 71 ff. och 113 ff. Övervägandena finns i avsnitt 5.17.

Första meningen motsvarar 36 § första stycket första meningen i 2010 års lag.

Andra meningen, som är ny, anger att när fordran ska beräknas ska hänsyn tas till alla kostnader som konsumenten enligt kreditavtalet ska betala. Bestämmelsen innebär att den nedsättning som konsumenten enligt första meningen har rätt till inte endast ska avse sådana kostnader som är beroende av kreditavtalets löptid, utan även andra kostnader. Exempelvis ska nedsättningen omfatta sådana kostnader som är hänförliga till tiden före återbetalningen, såsom uppläggningsavgifter som redan betalats (jfr EU-domstolens avgörande *Lexitor*, C-383/18, EU:C:2019:702). Även avgifter som kreditgivaren tar ut till förmån för tredje part ska beaktas. Skatter och avgifter som inte påförs av kreditgivaren utan tas ut och betalas direkt till en tredje part ska dock inte beaktas. Nedsättningen av den sammanlagda kostnaden ska stå i proportion till kreditavtalets återstående löptid (jfr skäl 70 i det nya direktivet).

Tredje meningen motsvarar 36 § första stycket andra meningen i 2010 års lag.

Bestämmelsen genomför artikel 29.1 i det nya direktivet.

7 § Kreditgivaren får inte tillgodoräkna sig någon ersättning för att skulden betalas i förtid. Om krediträntan är bunden när förtidsbetalningen sker, har kreditgivaren dock rätt att ta ut ränteskillnadsersättning av kredittagaren för den tid som återstår, om förbehåll har gjorts om detta och i den utsträckning som det överensstämmer med god kreditgivningssed.

Ränteskillnadsersättningen får

1. för en bostadskredit högst motsvara skillnaden mellan räntan på krediten och den ränta som vid betalningstillfället i allmänhet gäller för bostadsobliga-

tioner med en löptid som motsvarar återstående räntebindningstid, ökad med en procentenhet, och

2. för en annan kredit högst motsvara en procent av det förtidsbetalade beloppet eller, om det vid tidpunkten för förtidsbetalningen är kortare tid än ett år kvar av kreditavtalets löptid, en halv procent av det förtidsbetalade beloppet. Ersättningen får dock inte vara större än det belopp som konsumenten skulle ha betalat i ränta under den återstående löptiden enligt kreditavtalet.

Ränteskillnadsersättning får inte tas ut för den del av räntan som motsvaras av en kreditgarantiavgift, när statlig kreditgaranti har lämnats och avgift tas ut för garantin. Ersättning får inte heller tas ut vid en betalning av en kontokredit eller vid en betalning från en försäkring som garanterar återbetalning av krediten.

Om kreditgivaren utnyttjar en rätt att återta varan enligt 7 kap. 2 §, tillämpas 7 kap. 4 och 5 §§ vid den uppgörelse som då ska ske mellan parterna.

I paragrafen anges vad som gäller i fråga om ersättning till kreditgivaren när konsumenten betalar i förtid. Bestämmelsen motsvarar 36 § andra-fjärde styckena i 2010 års lag. Se vidare prop. 2009/10:242 s. 71 ff. och 113 ff., se även prop. 2013/14:44 s. 27 för de följdändringar som gjorts i bestämmelsen. Övervägandena finns i avsnitt 5.17.

Paragrafen genomför artikel 29.2, 3 och 5 i det nya direktivet.

Uppsägning av kreditavtal med obestämd löptid

8 § Konsumenten får när som helst säga upp ett kreditavtal med obestämd löptid. Om någon uppsägningstid inte har avtalats, upphör avtalet att gälla omedelbart. Om en uppsägningstid har avtalats, upphör avtalet att gälla den dag då uppsägningstiden löper ut. Uppsägningstiden får inte vara längre än en månad.

Kreditgivaren får säga upp ett kreditavtal med obestämd löptid endast om det har avtalats. Uppsägningstiden ska vara minst två månader. Har konsumenten inte utnyttjat krediten, får kreditgivaren säga upp kreditavtalet att upphöra omedelbart, om det har avtalats och är skäligt. Konsumenten ska innan han eller hon förlorar rätten till krediten underrättas om uppsägningen och om skälen för den. Om det finns särskilda skäl, får underrättelse i stället lämnas omedelbart därefter.

En uppsägning eller en underrättelse enligt andra stycket ska lämnas i en handling eller i den form som i enlighet med 4 kap. 2 § andra stycket¹⁰ angetts i dokumentationen av kreditavtalet.

Paragrafen behandlar uppsägning av ett kreditavtal med obestämd löptid, dvs. avtal som gäller tills vidare. Bestämmelsen motsvarar 37 § i 2010 års lag, se vidare prop. 2009/10:242 s. 65 ff. och 115 f. Övervägandena finns i avsnitt 5.18.

Tredje stycket anpassas till det nya direktivet genom att det görs ett tillägg om att en uppsägning eller en underrättelse ska lämnas i enlighet med vad som anges i dokumentationen av kreditavtalet, se kommentaren till 4 kap. 2 § andra stycket 10.

Paragrafen genomför artikel 28 i det nya direktivet.

7 kap. Återtaganderätt vid kreditköp av vara

Förutsättningarna för återtaganderätt

1 § Med förbehåll om återtaganderätt avses ett avtalsvillkor som ger kreditgivaren möjlighet att återta en vara, om köparen inte fullgör sin del av kreditköpsavtalet.

I paragrafen anges vad som avses med förbehåll om återtaganderätt. Bestämmelsen motsvarar 38 § första stycket i 2010 års lag, se prop. 2009/10:242 s. 116.

2 § Ett förbehåll om återtaganderätt får göras gällande endast under förutsättning

1. att säljaren har gjort förbehållet i samband med köpet för att trygga sin rätt till betalning, samt

2. att den tidpunkt har inträtt då konsumenten enligt 6 kap. 2 och 3 §§ ska fullgöra sin skyldighet att betala i förtid.

Om köparen, innan varan återtas, betalar vad som förfallit till betalning jämte dröjsmålsränta och kostnader enligt de grunder som anges i 4 § tredje femte styckena, får kreditgivaren inte återta varan på grund av dröjsmål med betalningen. Grundas återtaganderätten på att säkerhet för krediten har försämrats eller att köparen undandrar sig att betala sin skuld, får kreditgivaren inte återta varan om köparen innan varan återtas ställer godtagbar säkerhet för fordran.

I paragrafen finns bestämmelser om återtaganderätt vid kreditköp. Bestämmelsen motsvarar 38 § andra och tredje styckena i 2010 års lag, se prop. 2009/10:242 s. 116.

3 § Använder näringsidkare förbehåll om återtagande vid försäljning av en vara som med hänsyn till sin beskaffenhet eller sitt värde eller på grund av förhållandena på marknaden inte är lämpad som kreditsäkerhet, kan näringsidkaren förbjudas att i framtiden i liknande fall använda sådana förbehåll. I fråga om förbud gäller i övrigt lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden.

I paragrafen finns bestämmelser om möjlighet att i vissa fall förhindra att en näringsidkare använder sig av återtagandeförbehåll. Bestämmelsen motsvarar 39 § i 2010 års lag, se prop. 2009/10:242 s. 116 f.

Uppgörelse när en vara återtas

4 § Om kreditgivaren vill utnyttja en rätt att återta varan, ska avräkning göras mellan kreditgivaren och köparen.

Vid avräkningen ska köparen tillgodoräknas varans värde vid återtagandet. Värdet beräknas efter vad kreditgivaren kan antas få ut genom att på lämpligt sätt sälja varan.

Kreditgivaren får tillgodoräkna sig den obetalda delen av kreditfordran efter avräkning enligt 6 kap. 6 och 7 §§ samt i förekommande fall dröjsmålsränta, dock inte enligt högre räntesats än som anges i 6 § räntelagen (1975:635).

Kreditgivaren får dessutom tillgodoräkna sig ersättning för utsökningssavgift, skäligen kostnad för transport av varan samt utgift för inställelse vid förrättning för återtagande, om kreditgivaren har behövt inställa sig för att tillvarata sin rätt. När ersättning bestäms för utgift för inställelse tillämpas bestämmelserna om beräkning av ersättning av allmänna medel till vittne.

I mål om handräkning för återtagande får kreditgivaren tillgodoräkna sig även skäligen ersättning för eget arbete med anledning av målet samt arvode till ombud eller biträde.

Paragrafen reglerar den avräkning som ska göras när en vara återtas. Bestämmelsen motsvarar 40 § i 2010 års lag, se prop. 2009/10:242 s. 117.

5 § Om köparen vid avräkningen tillgodoräknas ett större belopp än kreditgivaren, får varan återtas endast om kreditgivaren betalar mellanskillnaden till köparen eller, när varan värderats av Kronofogdemyndigheten, nedsetter mellanskillnaden hos myndigheten.

Har kreditgivaren för att kunna återta varan varit tvungen att betala en skuld som köparen har, får kreditgivaren när första stycket tillämpas avräkna sådan betalning mot mellanskillnad till köparens förmån. Detsamma gäller om kreditgivaren för att varan efter återtagande ska kunna användas på avsett sätt har varit tvungen att betala en sådan skuld.

Tillgodoräknas kreditgivaren ett större belopp än köparen, får kreditgivaren inte kräva ut mellanskillnaden (restskulden) i annat fall än då varan har minskat väsentligt i värde genom att köparen vanvårdat varan.

I paragrafen regleras vissa frågor som kan uppkomma vid avräkningen mellan kreditgivaren och konsumenten när en vara återtas. Bestämmelsen motsvarar 41 § i 2010 års lag, se prop. 2009/10:242 s. 117.

Återlösande av en vara som återtagits

6 § Köparen får inom 14 dagar återlösa en vara som har återtagits. Vill köparen återlösa varan, ska han eller hon betala kreditgivaren varans värde vid återtagandet samt den restskuld som kan finnas enligt avräkningen.

Paragrafen handlar om köparens rätt att återlösa en vara som har återtagits. Bestämmelsen motsvarar 42 § i 2010 års lag, se prop. 2009/10:242 s. 118.

Handräckning för återtagande av vara

7 § Kreditgivaren får hos Kronofogdemyndigheten söka handräckning för att återta varan under förutsättning att det rörande kreditköpet i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för köparen har dokumenterats uppgifter om förbehållet om återtaganderätt, kontantpriset, kreditbeloppet, kreditavtalets löptid, kreditfordran och tidpunkterna för betalning. Dokumentet ska ha undertecknats av köparen eller skrivits under av denne med en sådan avancerad elektronisk underskrift som avses i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 av den 23 juli 2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG, i den ursprungliga lydelsen.

En ansökan om handräckning ska göras skriftligen. Det ska anges i ansökan hur stor del av kreditfordran som är obetald. Om kreditgivaren gör anspråk på dröjsmålsränta, ska det också uppges i ansökan vad kreditgivaren fordrar i den delen. En styrkt kopia av det dokument som anges i första stycket ska fogas till ansökan.

Paragrafen handlar om möjligheten att söka handräckning för att återta en vara som har sålts med återtagandeförbehåll. Bestämmelsen motsvarar 43 § i 2010 års lag, se vidare prop. 2009/10:242 s. 118, prop. 2011/12:28 s. 11 ff. och 26 f. samt prop. 2015/16:72 s. 29 och 164.

8 § Handräckning får beviljas endast om det är uppenbart att de förutsättningar för återtagande som anges i 2 § föreligger.

Om ett förbehåll om återtaganderätt har använts i strid mot förbud enligt 3 §, får handräckning inte beviljas.

Handräckning eller verkställighet av dom, varigenom köparen har förpliktats att lämna tillbaka en vara som har sålts med förbehåll om återtaganderätt, får inte beviljas i fråga om sådana varor som enligt 5 kap. 1–3 §§ utsökningensbalken ska undantas från utmätning.

I paragrafen anges under vilka förutsättningar handräckning och verkställighet av dom får beviljas. Paragrafen motsvarar 44 § i 2010 års lag, se vidare prop. 2009/10:242 s. 118.

9 § I fråga om handräckning och verkställighet av dom, som anges i 8 § tredje stycket, tillämpas i övrigt 12 § andra och tredje styckena samt 15–18 §§ lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl., varvid hänvisningen i 16 § tredje stycket till 10 § första stycket ska avse 5 § första stycket denna lag.

I paragrafen hänvisas till lagen om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl. när det gäller vissa frågor om handräckning och verkställighet av dom. Paragrafen motsvarar 45 § i 2010 års lag, se vidare prop. 2009/10:242 s. 118.

Förbud mot utmätning

10 § En vara som har sålts med förbehåll om återtaganderätt får inte utmätas för en fordran som grundar sig på kreditköpet.

I paragrafen finns ett förbud mot utmätning av den vara som sålts med återtagandeförbehåll för en fordran som grundar sig på köpet i fråga. Paragrafen motsvarar 46 § i 2010 års lag, se vidare prop. 2009/10:242 s. 118 f.

8 kap. Tillsyn och överklagande

Tillsynsmyndighet

1 § Konsumentverket utövar tillsyn över att denna lag följs och att verksamheten bedrivs enligt 4 kap. 1–9 och 11 §§ lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter. Verkets tillsyn omfattar dock inte Sveriges riksbank, verksamhet som står under tillsyn av Finansinspektionen eller verksamhet hos Kronofogdemyndigheten.

Tillsynen ska utövas så att den inte vållar större kostnad eller olägenhet än som är nödvändigt.

I paragrafen anges vilken myndighet som ansvarar för tillsynen över att lagens bestämmelser och vissa bestämmelser i lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter (2016:1024) följs. Bestämmelsen motsvarar delvis 55 § i 2010 års lag, se prop. 2022/23:9 s. 13 ff. Övervägandena finns i avsnitt 5.20.

Genom att lagens tillämpningsområde vidgas i vissa avseenden vidgas även tillsynen i motsvarande mån. Vilken verksamhet som står under respektive myndighets tillsyn påverkas även av att tillståndskravet för verksamhet med konsumentkrediter utökas (se 1 kap. 1 och 2 a §§ samt 3 a kap. 1 § lag om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter).

I *första stycket* görs ett tillägg om att Konsumentverkets tillsyn ska omfatta att vissa näringsrättsliga bestämmelser i lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter följs, exempelvis kraven på hederlighet samt kunskap och kompetens. Detta gäller för verksamheter som faller in under den lagens tillämpningsområde men som bedrivs utan krav på tillstånd.

Paragrafen genomför artikel 37 och 41 i det nya direktivet.

Inspektion och upplysningar

2 § För tillsynen har Konsumentverket eller den som verket förordnar rätt att företa inspektion hos näringsidkare som bedriver varuförsäljning eller som i sin yrkesmässiga verksamhet lämnar, förmedlar eller övertar kredit som avses i denna lag och att ta del av samtliga handlingar som behövs för tillsynen. Näringsidkaren ska lämna de upplysningar om verksamheten som begärs för tillsynen.

Om en näringsidkare inte tillhandahåller handlingar eller lämnar upplysningar i ett sådant fall som avses i första stycket, får Konsumentverket förelägga näringsidkaren att fullgöra sin skyldighet. Ett beslut om föreläggande får förenas med vite.

I paragrafen regleras vissa befogenheter för tillsynsmyndigheten. Paragrafen motsvarar 56 § i 2010 års lag, se vidare prop. 2009/10:242 s. 121. Övervägandena finns i avsnitt 5.20.

Paragrafen genomför artikel 33.3 och 41.1 i det nya direktivet.

Konsumentverkets ingripande

3 § Om näringsidkaren inte följer 3 kap. 16 § denna lag eller 4 kap. 1–9 och 11 §§ lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter, får Konsumentverket meddela näringsidkaren en varning. En varning ska förenas med en sanktionsavgift, om överträdelsen inte är ringa. Avgiften tillfaller staten.

Om näringsidkaren tidigare har meddelats en varning eller om överträdelsen är särskilt allvarlig, får Konsumentverket förbjuda näringsidkaren att lämna eller förmedla krediter. Ett beslut om förbud får förenas med vite.

Vid bedömningen av om en överträdelse är särskilt allvarlig ska särskild hänsyn tas till om näringsidkaren vid upprepade tillfällen har brutit i sin skyldighet enligt 3 kap. 16 § denna lag eller enligt 4 kap. 1–9 och 11 §§ lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter och om bristerna är systematiska.

Ett beslut om förbud gäller omedelbart, om inte något annat anges i beslutet.

I paragrafen behandlas Konsumentverkets befogenheter gentemot en näringsidkare som inte gör en tillräcklig kreditprövning innan en kredit beviljas eller som inte följer de näringsrättsliga bestämmelserna i 4 kap. 1–9 och 11 §§ i lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak 57 § i 2010 års lag, se prop. 2015/16:85 s. 6 ff. och 14 f. Övervägandena finns i avsnitt 5.21.

I paragrafens *första* och *tredje stycken* görs tillägg om att Konsumentverkets befogenheter även gäller i de fall en näringsidkare inte följer vissa näringsrättsliga bestämmelser i lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter, om verksamheten bedrivs utan krav på tillstånd (jfr 1 §). Eftersom en näringsidkare som ska följa de näringsrättsliga bestämmelserna kan bedriva verksamhet med kreditförmedling görs i *andra stycket* ett tillägg om att Konsumentverket även får förbjuda näringsidkaren att förmedla krediter.

Paragrafen genomför artikel 44 i det nya direktivet.

4 § Sanktionsavgiften ska bestämmas till lägst femtusen kronor och högst tio miljoner kronor.

Avgiften får inte överstiga tio procent av näringsidkarens omsättning närmast föregående räkenskapsår. Om överträdelsen har skett under näringsidkarens första verksamhetsår eller om uppgifter om omsättningen annars saknas eller är bristfälliga, får omsättningen uppskattas.

När avgiftens storlek bestäms ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig den överträdelse är som föranlett varningen.

Avgiften får efterges helt eller delvis, om det finns särskilda skäl.

Paragrafen innehåller regler för hur sanktionsavgiftens storlek ska bestämmas. Paragrafen motsvarar 58 § i 2010 års lag, se vidare prop. 2013/14:34 s. 11 ff. och 18 f. Övervägandena finns i avsnitt 5.21.

Paragrafen genomför artikel 44 i det nya direktivet.

5 § Sanktionsavgiften ska betalas till Konsumentverket inom 30 dagar från det att beslutet vunnit laga kraft eller inom den längre tid som anges i beslutet.

Om avgiften inte betalas inom den tid som anges i första stycket, ska Konsumentverket lämna den obetalda avgiften för indrivning. Bestämmelser om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. Vid indrivning får verkställighet ske enligt utsökningsbalken.

Avgiften faller bort i den utsträckning verkställighet inte har skett inom fem år från det att beslutet vunnit laga kraft.

Paragrafen reglerar betalning och indrivning av sanktionsavgift m.m. Paragrafen motsvarar 59 § i 2010 års lag, se vidare prop. 2013/14:34 s. 13 f. och 19 f. Övervägandena finns i avsnitt 5.21.

Överklagande

6 § Konsumentverkets beslut enligt 2 § andra stycket, 3 och 4 §§ får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut av Konsumentverket enligt 2 § får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

I paragrafen finns bestämmelser om överklagande av Konsumentverkets beslut i tillsynsfrågor. Paragrafen motsvarar 60 § i 2010 års lag, se vidare prop. 2013/14:34 s. 20.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 20 november 2026 då konsumentkreditlagen (2010:1846) ska upphöra att gälla.

2. I fråga om kreditavtal som har ingåtts före ikraftträdandet gäller den upphävda lagen. För kreditavtal med obestämd löptid gäller dock 4 kap. 8, 13–15 och 22 §§, 6 kap. 3 § första stycket andra meningen, 5 § och 8 § från ikraftträdandet.

Enligt *punkten 1* träder lagen i kraft den 20 november 2026. Då upphör 2010 års lag att gälla.

Enligt *punkten 2* tillämpas, i enlighet med allmänna avtalsrättsliga principer, äldre bestämmelser på avtal som ingåtts före ikraftträdandet. Till följd av direktivets utformning görs dock vissa undantag för kreditavtal med obestämd löptid. Bestämmelserna om underrättelse om ränteändringar (4 kap. 8 §), kontoutdrag och underrättelser vid kontokrediter (4 kap. 13–15 §§), konsumentens rättigheter vid överlåtelse av fordran (4 kap. 22 §), uppsägningstid vid kontokrediter (6 kap. 3 § första stycket andra meningen), kreditgivarens skyldighet att erbjuda konsumenten att betala fordran innan verkställighetsåtgärder vidtas för en kontokredit (6 kap. 5 §) och uppsägning av kreditavtal med obestämd löptid (6 kap. 8 §) gäller redan vid ikraftträdandet även om avtalen i fråga ingåtts tidigare.

Övervägandena finns i avsnitt 6. Bestämmelserna genomför artikel 48.1 och artikel 2.2 l (samt artikel 47 andra och tredje stycket).

8.2 Förslaget till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)

5 a §

Vad som gäller om tystnadsplikt i verksamheten hos svenska kreditinstitut, betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar, värdepappersbolag och företag som med tillstånd driver verksamhet enligt lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter och *vissa andra konsumentkrediter*, hindrar inte att uppgifter om lämnade krediter, betalningsförsummelser och kreditmissbruk utväxlas för kreditupplysningsändamål inom en krets som utgörs av dessa företag samt sådana företag som har tillstånd av Integritetsskyddsmyndigheten enligt 3 § första stycket.

I den krets som anges i första stycket ingår även utländska kreditinstitut som avses i 4 kap. 1, 2, 4 och 6 §§ lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, utländska företag som avses i 3 kap. 26 och 27 §§ lagen (2010:751) om betaltjänster, utländska företag som avses i 3 kap. 26–28 §§ lagen (2011:755) om elektroniska pengar, utländska företag som avses i 4 kap. 1 och 4 §§ lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden och utländska företag som avses i 1 kap. 3 § lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter och *vissa andra konsumentkrediter*.

Bestämmelser om användningen av uppgifter om betalningsförsummelser och kreditmissbruk finns även i 7 §.

Paragrafen handlar om undantag från tystnadsplikt när det gäller uppgifter som utväxlas för kreditupplysningsändamål. Övervägandena finns i avsnitt 5.19. Ändringarna i *första* och *andra styckena* görs med anledning av att lagen om verksamhet med bostadskrediter byter namn och lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter upphävs. Genom att tillståndskravet för andra konsumentkrediter än bostadskrediter utvidgas (se 3 a kap. lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter), utvidgas även den krets som får utväxla information för kreditupplysningsändamål.

6 §

Personuppgifter som avses i artikel 9.1 i EU:s dataskyddsförordning (känsliga personuppgifter) får inte behandlas i kreditupplysningsverksamhet. Det hindrar inte att uppgifter om förvaltarskap enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken behandlas *i syfte att kontrollera rätten att ingå avtal*.

Uppgifter om lagöverträdelser som innefattar brott, domar i brottmål, straffprocessuella tvångsmedel eller administrativa frihetsberövanden får inte utan medgivande av Integritetsskyddsmyndigheten behandlas i kreditupplysningsverksamhet. Ett medgivande får lämnas endast om det finns synnerliga skäl för det.

Andra stycket hindrar inte att uppgifter om betalningsförsummelse, kreditmissbruk eller näringsförbud behandlas i kreditupplysningsverksamhet.

I paragrafen finns bestämmelser om hantering av känsliga personuppgifter och uppgifter om lagöverträdelser. Se vidare prop. 2023/24:23 s. 129 ff. och 186 f. Övervägandena finns i avsnitt 5.8.1.

I *första stycket andra meningen* preciseras att uppgifter om förvaltarskap endast får hanteras i syfte att kontrollera rätten att ingå avtal. Bestämmelsen hindrar alltså inte att en näringsidkare behandlar en uppgift om förvaltarskap för att bedöma om en konsument har de rättsliga förutsättningarna att ingå ett kreditavtal. Motsatsvis får uppgiften inte hanteras i annat syfte, exempelvis för att bedöma personens ekonomiska förutsättningar att fullgöra ett åtagande enligt ett kreditavtal.

Paragrafen genomför artikel 18.3 tredje meningen och artikel 19.5 i det nya direktivet.

10 a §

När en uppgift om en fysisk persons betalningsförsummelse eller kreditmissbruk registreras av den som bedriver kreditupplysningsverksamhet, ska denne inom 30 dagar informera den fysiska personen som avses med uppgiften om registreringen och om sina rättigheter enligt 11 och 12 §§ samt dataskyddsförordningen.

Paragrafen är ny och innehåller en informationsskyldighet i samband med att uppgifter om en fysisk person registreras. Övervägandena finns i avsnitt 5.8.2. Informationsskyldigheten i samband med att en uppgift lämnas ut framgår av 11 §.

Informationsskyldigheten inträder i samband med att uppgiften lagras i register som används i kreditupplysningsverksamhet. Vilka uppgifter om betalningsförsummelse och kreditmissbruk som får utväxlas och därmed lagras framgår av 7 och 7 a §§, se vidare prop. 1996/97:65 s. 44 och 58 samt 2016/17:105 s. 11 ff. och 20 f. Skyldigheten faller på den som har tillstånd att bedriva kreditupplysningsverksamheten. Informationen ska lämnas inom trettio dagar och ska innehålla uppgift om den information som registrerats. Vidare ska informationen innehålla uppgift om de rättigheter som den registrerade har enligt 11 och 12 §§ samt dataskyddsförordningen. Hänvisningen till dataskyddsförordningen avser förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen, en s.k. dynamisk hänvisning. Den registrerades rättigheter framgår av artikel 12–23 i dataskyddsförordningen. Delar av artikel 12 samt artikel 14 gäller dock inte i kreditupplysningsverksamhet och vissa rättigheter enligt artiklarna 16 och 17 har också begränsats i sådan verksamhet (prop. 2017/18:120 s. 29, 34, 56 och 57). Den registrerade har i stället enligt den hänvisade 11 § rätt till en kreditupplysningskopia. Vidare finns det i 12 § en skyldighet att vidta rättelse, radering eller komplettering.

Bestämmelsen genomför artikel 19.7 i det nya direktivet.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 20 november 2026.

Av bestämmelsen följer att lagen träder i kraft den 20 november 2026. Ikraftträdandet motsvarar datumet för ikraftträdandet av den nya konsumentkreditlagen och ändringarna i lagen om verksamhet med bostadskrediter (se avsnitt 8.1 och 8.4).

8.3 Förslaget till lag om upphävande av lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter

Härigenom föreskrivs att lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter ska upphöra att gälla.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

I lagen föreskrivs att lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter ska upphöra att gälla.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 20 november 2026.
2. Den upphävda lagen gäller till den 20 november 2027 för företag som före ikraftträdandet undantogs från tillstånd enligt den lagen.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Av *punkt 1* följer att lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter upphör att gälla den 20 november 2026.

Enligt *punkt 2* gäller dock lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter till den 20 november 2027 för företag som före den 20 november 2026 undantogs från tillstånd enligt lagen. Bestämmelsen korresponderar med tredje punkten i övergångsbestämmelserna till förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter (se avsnitt 8.4 nedan). Enligt den bestämmelsen får en kreditgivare eller en kreditförmedlare som vid tidpunkten för den lagens ikraftträdande driver och har rätt att driva verksamhet med kreditgivning eller kreditförmedling av konsumentkrediter fortsätta att driva sådan verksamhet utan krav på tillstånd fram till den

20 november 2027. Detta innebär att de företag som omfattas av den utökade tillståndsplikten enligt den föreslagna lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter får ett år på sig från lagens ikraftträdande att ansöka om och få tillstånd att driva sin verksamhet.

8.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter

Lagen byter namn till lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter. Lagens tillämpningsområde utvidgas och anpassas till konsumentkreditlagens tillämpningsområde. I lagen genomförs därmed utöver bolånedirektivet även det nya konsumentkreditdirektivet. Utöver bostadskrediter ska lagen omfatta verksamhet med krediter som faller in under det nya konsumentkreditdirektivets tillämpningsområde, dvs. andra konsumentkrediter än bostadskrediter. Lagen ska gälla för näringsidkares verksamhet med kreditgivning, kreditförmedling och rådgivning i fråga om konsumentkrediter. Vissa bestämmelser ska dock fortsatt gälla specifikt för bostadskrediter.

Verksamhet som omfattas av det utvidgade tillämpningsområdet har i vissa fall bedrivits enligt lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter som föreslås upphävas. Kraven på verksamheten kommer dock i stort att vara densamma eftersom flertalet bestämmelser i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter, såsom t.ex. krav på tillstånd, har sin motsvarighet i lagen.

I 1 kap. görs ändringar som tar sikte på det nya tillämpningsområdet, bl.a. införs en definition av konsumentkredit. I 2 kap. och 3 kap. som är tillämpliga på bostadskrediter görs med anledning av lagens utvidgade tillämpningsområde språkliga justeringar. I lagen införs ett nytt kapitel, 3 a, som innehåller bestämmelser om förutsättningarna för kreditgivare och kreditförmedlare att driva verksamhet med andra konsumentkrediter än bostadskrediter. Eftersom bestämmelserna i 4 kap. behöver struktureras om upphävs det kapitlet och ett nytt kapitel med bestämmelser om verksamhet med konsumentkrediter införs. Se närmare om detta i kommentaren till den kapitelrubriken. Flertalet bestämmelser i övriga kapitel blir genom det utvidgade tillämpnings-

området generellt tillämpliga och kommenteras därför inte specifikt nedan, andra görs generellt tillämpbara genom språkliga justeringar.

1 kap.

1 §

Denna lag gäller *näringsidkares* verksamhet med kreditgivning, kreditförmedling och rådgivning i fråga om *konsumentkrediter*.

Bestämmelser om *konsumentkrediter* finns också i konsumentkreditlagen (2025:000).

I paragrafen anges lagens tillämpningsområde. Paragrafen innehåller även en upplysningsbestämmelse. Lagens tillämpningsområde anpassas efter konsumentkreditlagens tillämpningsområde. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

I *första stycket* ändras tillämpningsområdet från yrkesmässig verksamhet till näringsidkares verksamhet. Med näringsidkare avses det samma som i 1 kap. 2 § i den föreslagna nya konsumentkreditlagen (se 1 kap. 6 §). Genom ändringen omfattas även sådan verksamhet där kreditgivningen, kreditförmedlingen eller rådgivningen inte utgör en självständig del av verksamheten. Ett exempel på sådan verksamhet är fakturakrediter som ges i samband med kreditköp (se dock vissa undantag i 2 a § andra stycket). Vidare ändras tillämpningsområdet så att det omfattar samtliga konsumentkrediter, inte enbart bostadskrediter. Vad som avses med konsumentkrediter framgår av 7 § 8. Ändringarna är inte avsedda att medföra några förändringar avseende tillämpningsområdet för verksamhet med bostadskrediter.

I *andra stycket* ändras hänvisningen till den föreslagna nya konsumentkreditlagen.

2 §

För verksamhet *med bostadskrediter* som drivs av ett kreditinstitut enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse gäller denna lag endast såvitt avser

1. 4 kap. 1–9 och 13–15 §§ samt 7 kap. 1 § 5–9, om institutet är svenskt, och

2. 4 kap. 1, 2, 7–9 och 13 §§ samt 7 kap. 1 § 5 och 6, om institutet är utländskt.

I paragrafen görs undantag från lagens tillämpningsområde för verksamhet med bostadskrediter som drivs av ett kreditinstitut. Ändringarna görs till följd av lagens utökade tillämpningsområde och att vissa bestämmelser fått en annan numrering.

2 a §

För verksamhet med andra konsumentkrediter än bostadskrediter som drivs av ett kreditinstitut enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, ett betalningsinstitut enligt lagen (2010:751) om betaltjänster eller ett institut för elektroniska pengar enligt lagen (2011:755) om elektroniska pengar gäller denna lag endast såvitt avser 4 kap. 1–9 och 11 §§ samt 7 kap. 1 § 5–7 och 14.

För verksamhet med andra konsumentkrediter än bostadskrediter som drivs av ett mindre företag och som avser en kredit som lämnas av företaget för att finansiera ett köp av företagets vara eller tjänst om krediten är räntefri och inte förbunden med andra avgifter än lagstadgade dröjsmålsavgifter, eller förmedling av en kredit som finansierar ett köp av företagets vara eller tjänst, gäller denna lag endast såvitt avser 4 kap. 1–9 och 11 §§.

I paragrafen, som är ny, görs undantag från lagens tillämpningsområde för verksamhet med andra konsumentkrediter än bostadskrediter som drivs av ett kreditinstitut, betalningsinstitut eller institut för elektroniska pengar. Undantag görs även för viss verksamhet som bedrivs av mindre företag. Bestämmelserna motsvaras delvis av 5 § i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter. Konsumentkredit definieras i 7 § 8. Övervägandena finns i avsnitt 5.19.

Paragrafens *första stycke* innebär att kreditinstitut, betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar ska följa lagens rörelseregler om krav på hederlighet, kunskap och kompetens, ersättningssystem, oberoende kreditförmedling och dokumentation. Även föreskrifter som har meddelats med stöd av relevanta bemyndiganden ska tillämpas.

Paragrafens *andra stycke* innebär att mindre företag som bedriver den verksamhet som anges i bestämmelsen ska följa lagens rörelseregler om krav på hederlighet, kunskap och kompetens, ersättningssystem, oberoende kreditförmedling och dokumentation. Mindre företag har samma innebörd som i 1 kap. 2 § i den föreslagna nya konsumentkreditlagen (se 6 §). För att omfattas av undantaget ska verksamheten avse kreditköp. När det mindre företaget agerar kreditgivare och själv lämnar krediten krävs det dessutom att krediten är räntefri och inte förbunden med andra avgifter än lagstadgade dröjsmålsavgifter. Kravet på att krediten ska vara räntefri hindrar inte att en

dröjsmålsränta tas ut. Lagstadgade dröjsmålsavgifter kan exempelvis vara inkassokostnader enligt lagen (1981:739) om ersättning för inkassokostnader m.m. Kravet innebär att näringsidkaren, för att omfattas av undantaget, inte får ta ut andra avgifter, exempelvis fakturaavgifter. Verksamheten är också undantagen om krediten avser kreditköp och förmedlas av säljaren, dvs. när krediten beviljas av annan än säljaren. Detta undantag träffar alltså säljare av varor och tjänsteleverantörer som vid sidan av sin huvudsakliga verksamhet också förmedlar krediter, s.k. subsidiärt medverkande kreditförmedlare.

Verksamhet som faller in under första eller andra stycket undantas alltså från lagens regler om tillståndsplikt och registrering. Ett kreditinstitut, betalningsinstitut och ett institut för elektroniska pengar kan alltså bedriva kreditgivning, kreditförmedling och rådgivning beträffande andra konsumentkrediter än bostadskrediter utan tillstånd enligt denna lag. Regler om tillståndsplikt och registrering finns i respektive verksamhets rörelselag. Mindre företag undantas endast från lagens regler om tillstånd och registrering under förutsättning att verksamheten är sådan som anges i bestämmelsens andra stycke. Det ska dock framhållas att mindre företags verksamhet kan vara undantagen redan genom bestämmelsen om lagens tillämpningsområde (se 1 kap. 1 § och 7 § 8, samt 1 kap. 5 § den föreslagna nya konsumentkreditlagen).

Vidare innebär regleringen att inte heller bestämmelserna om tillsyn och ingripanden i lagen är tillämpliga på verksamhet som är undantagen. Tillsynen över kreditinstituten, betalningsinstituten och instituten för elektroniska pengar ska i stället följa regelverken i respektive rörelselag. För mindre företag vars verksamhet omfattas av andra stycket regleras tillsyn och ingripande av konsumentkreditlagen (se 8 kap. i den föreslagna nya lagen).

Att det endast är de angivna bestämmelserna som är tillämpliga för verksamheten får anses innebära att mindre företags verksamhet som anges i andra stycket inte omfattas av lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (jfr 1 kap. 2 § den lagen och kravet på att verksamheten ska *drivas* enligt den angivna lagen). För verksamhet i första stycket finns regler om penningtvätt i respektive verksamhets rörelselag.

Undantagen genomför artikel 37.1 och 2 samt möjliggörs av artikel 37.3 i det nya konsumentkreditdirektivet.

3 §

För utländska kreditgivares och kreditförmedlares verksamhet i Sverige gäller denna lag i tillämpliga delar. Beträffande 4 kap. gäller för utländska kreditförmedlare *av bostadskrediter* från ett land inom EES endast 1, 2 och 7–10 §§.

Bestämmelser som gäller för filialer till utländska kreditgivare och kreditförmedlare finns också i lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.

Paragrafen anger vilka bestämmelser som är tillämpliga i fråga om en utländsk kreditgivare eller en utländsk kreditförmedlare som bedriver verksamhet i Sverige. Bestämmelse motsvarar i princip 2 § i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter. Den särskilda regleringen för utländska kreditförmedlare från ett land inom EES ska dock endast tillämpas för verksamhet med bostadskrediter.

4 §

Bestämmelser om skyldighet för företag som driver verksamhet med kreditgivning, kreditförmedling och rådgivning i fråga om *konsumentkrediter* att medverka till att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism finns i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Paragrafen innehåller en upplysning om att det i lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism finns bestämmelser med skyldigheter för den som driver verksamhet enligt lagen. Bestämmelse motsvarar 3 § lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter. Bestämmelsen görs generellt tillämplig på all verksamhet som bedrivs med tillstånd enligt lagen.

5 §

Kreditgivare och kreditförmedlare som driver verksamhet enligt denna lag får tillhandahålla rådgivning om *konsumentkrediter*.

Andra än de som anges i första stycket får tillhandahålla rådgivning om *konsumentkrediter* endast om det sker vid enstaka tillfällen i samband med annan yrkesmässig verksamhet som regleras av bestämmelser i lag eller annan författning eller av etiska regler som avser yrkesverksamheten i fråga.

I paragrafen anges vilka som får tillhandahålla rådgivning. Övervägandena finns i avsnitt 5.11. Bestämmelsens tillämpningsområde vidgas till att omfatta alla konsumentkrediter, dvs. inte enbart bostadskrediter. Rådgivning definieras i 1 kap. 2 § i den föreslagna konsumentkreditlagen (se 1 kap. 6 §). Se vidare prop. 2015/16:197 s. 133 f. och 198 f. Paragrafen genomför artikel 16.6 i det nya direktivet.

6 §

Med kreditförmedlare, konsument, bostadskredit, *näringsidkare*, *rådgivning* och *mindre företag* avses detsamma som i konsumentkreditlagen (2025:000).

Enligt paragrafen har vissa begrepp samma definition som i konsumentkreditlagen. Övervägandena finns i avsnitt 5.4 och 5.11.

Eftersom definitionen av rådgivning överförs till den föreslagna nya konsumentkreditlagen görs ett tillägg för detta begrepp i bestämmelsen. Mindre företag används i den nya 2 a § och en hänvisning görs därför även i denna del. Ett tillägg görs också för begreppet näringsidkare, eftersom begreppet får en ökad betydelse genom att det föreslås användas för att definiera lagens tillämpningsområde (1 § första stycket). Slutligen ändras hänvisningen till att avse den föreslagna nya konsumentkreditlagen.

7 §

I denna lag avses med

1. *behörig myndighet*: en utländsk myndighet eller ett annat utländskt organ som har utsetts av ett annat land enligt bolånedirektivet,
2. *bolånedirektivet*: Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/17/EU av den 4 februari 2014 om konsumentkreditavtal som avser bostadsfastighet och om ändring av direktiven 2008/48/EG och 2013/36/EU och förordning (EU) nr 1093/2010, i den ursprungliga lydelsen,
3. *EES*: Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,
4. *filial*: ett avdelningskontor med självständig förvaltning, varvid även en utländsk kreditgivares eller kreditförmedlares etablering av flera driftställen ska anses som en enda filial,
5. *hemland*: det land där en kreditförmedlare är upptagen i ett register över kreditförmedlare enligt bolånedirektivet,
6. *kreditgivare*: den som lämnar *konsumentkredit*,
7. *kvalificerat innehav*: ett direkt eller indirekt ägande i ett företag, om innehavet, beräknat på det sätt som anges i 1 kap. 5 a § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, representerar tio procent eller mer av kapi-

talet eller av samtliga röster eller annars möjliggör ett väsentligt inflytande över ledningen av företaget,

8. *konsumentkredit*: en kredit som omfattas av konsumentkreditlagens (2025:000) tillämpningsområde, med undantag för krediter som avses i 1 kap. 5 och 7 §§ den lagen,

9. *utländsk kreditförmedlare från ett land inom EES*: en fysisk eller juridisk person som är upptagen i ett register över kreditförmedlare i ett annat land inom EES enligt bolånedirektivet.

I paragrafen förklaras några av lagens begrepp. Övervägandena finns i avsnitt 5.2 och 5.11.

I *sjätte punkten* ändras, med anledning av det nya tillämpningsområdet, definitionen av *kreditgivare* till att avse den som lämnar konsumentkrediter.

Definitionen i *åttonde punkten* av rådgivning överförs till 1 kap. 2 § i den nya föreslagna konsumentkreditlagen (se 6 §). I stället införs i denna punkt en definition av begreppet *konsumentkrediter*. Med konsumentkrediter avses krediter som omfattas av den föreslagna nya konsumentkreditlagens tillämpningsområde (jfr 1 kap. 3–7 §§ i nämnda lag). Det finns ingen definition av begreppet kredit i den lagen men begreppet har en vidsträckt innebörd vilket också följer av definitionen av begreppet kreditavtal, dvs. ett avtal om lån, kontokredit, betalningsanstånd eller liknande (se prop. 2009/10:242 s. 85). Hänvisningen till den nya konsumentkreditlagens tillämpningsområde innebär att sådana krediter som är undantagna från den lagens tillämpningsområde, dvs. statsmedels- och pantbankslån samt hyres- och leasingavtal utan skyldighet eller möjlighet att förvärva varan (se 1 kap. 4 § i den föreslagna nya konsumentkreditlagen) inte omfattas av definitionen. I definitionen finns även undantag för krediter som omfattas av 5 och 7 §§ i den föreslagna nya konsumentkreditlagen. Dessa krediter omfattas i och för sig av lagens tillämpningsområde men undantas från vissa av den lagens bestämmelser. Denna hänvisning innebär att definitionen av konsumentkrediter inte heller omfattar vissa fakturakrediter, förlöpande avtal eller värdepapperskrediter. Bostadskrediter omfattas däremot av begreppet konsumentkrediter (jfr 1 kap. 6 § i den föreslagna nya konsumentkreditlagen).

2 kap.

1 §

Ett svenskt aktiebolag, en svensk ekonomisk förening eller ett svenskt försäkringsföretag kan få tillstånd av Finansinspektionen att driva verksamhet med kreditgivning *av bostadskrediter* enligt denna lag.

Paragrafen innehåller bestämmelser om krav på tillstånd för svenska kreditgivare att driva verksamhet med bostadskrediter och om vilka som kan få ett sådant tillstånd. Med anledning av lagens utvidgade tillämpningsområde preciseras att bestämmelsen enbart avser bostadskrediter.

5 §

Bestämmelserna om prövning av ägarförändringar i kreditinstitut i 14 kap. lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse ska tillämpas även beträffande en svensk kreditgivare som driver verksamhet *med bostadskrediter* enligt denna lag. Bestämmelsen i 14 kap. 2 a § ska dock inte tillämpas.

Första stycket gäller inte företag som omfattas av motsvarande bestämmelser om ägarprövning enligt annan lag.

Paragrafen innehåller bestämmelser om prövning vid ägarförändringar. Med anledning av lagens utvidgade tillämpningsområde preciseras i första stycket att bestämmelsen enbart avser bostadskrediter.

6 §

En svensk kreditgivare som driver verksamhet *med bostadskrediter* enligt denna lag får efter tillstånd av Finansinspektionen inrätta filial i ett annat land. Ett sådant tillstånd ska ges om det finns skäl att anta att den planerade verksamheten kommer att drivas i enlighet med denna lag och andra författningar som reglerar kreditgivarens verksamhet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om krav på tillstånd för svenska kreditgivare som vill driva verksamhet med bostadskrediter enligt denna lag genom filial i utlandet. Med anledning av lagens utvidgade tillämpningsområde preciseras att bestämmelsen enbart avser bostadskrediter.

7 §

En utländsk kreditgivare får ges tillstånd av Finansinspektionen att driva verksamhet *med bostadskrediter* i Sverige enligt denna lag från en filial här i landet. Tillstånd ska ges om

1. företaget driver motsvarande verksamhet i det land där det har sitt säte,
2. företaget står under betryggande tillsyn av en myndighet i det land där det har sitt säte och har tillåtelse att etablera sig i Sverige, och
3. det finns skäl att anta att verksamheten här i landet kommer att drivas i enlighet med denna lag och andra författningar som reglerar verksamheten.

Paragrafen anger förutsättningarna för en utländsk kreditgivare att driva verksamhet med bostadskrediter enligt denna lag i Sverige. Med anledning av lagens utvidgade tillämpningsområde preciseras att bestämmelsen enbart avser bostadskrediter.

3 kap.

1 §

Ett svenskt aktiebolag, en svensk ekonomisk förening eller ett svenskt försäkringsföretag kan få tillstånd av Finansinspektionen att driva verksamhet med kreditförmedling *av bostadskrediter* enligt denna lag.

Tillstånd behövs inte för sådan kreditförmedling som sker vid enstaka tillfällen i samband med annan yrkesmässig verksamhet som regleras av bestämmelser i lag eller annan författning eller av etiska regler som avser yrkesverksamheten i fråga.

Paragrafen innehåller bestämmelser om krav på tillstånd för svenska kreditförmedlare att driva verksamhet med bostadskrediter enligt denna lag och om undantag från detta krav. Med anledning av lagens utvidgade tillämpningsområde preciseras att bestämmelsen enbart avser bostadskrediter.

3 §

Bestämmelserna i 2 kap. 4 och 5 §§ gäller även för svenska kreditförmedlare *av bostadskrediter*.

I paragrafen anges att 2 kap. 4 och 5 §§ även gäller för svenska kreditförmedlare av bostadskrediter. Tillägget görs med anledning av lagens utvidgade tillämpningsområde.

5 §

En svensk kreditförmedlare som driver verksamhet *med bostadskrediter* enligt denna lag får efter tillstånd av Finansinspektionen inrätta filial i ett land utanför EES. Ett sådant tillstånd ska ges om det finns skäl att anta att den planerade verksamheten kommer att drivas i enlighet med denna lag och andra författningar som reglerar kreditförmedlarens verksamhet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om krav på tillstånd för svenska kreditförmedlare att driva verksamhet med bostadskrediter genom filial i ett land utanför EES. Med anledning av lagens utvidgade tillämpningsområde preciseras att bestämmelsen enbart avser bostadskrediter.

7 §

En kreditförmedlare *av bostadskrediter* från ett land utanför EES får ges tillstånd av Finansinspektionen att driva verksamhet i Sverige enligt denna lag från en filial här i landet.

Tillstånd ska ges om företaget uppfyller kraven i 2 kap. 7 § 1–3 och 3 kap. 2 § första stycket 4 och 6.

I paragrafen finns bestämmelser om verksamhet med bostadskrediter i Sverige som drivs av en utländsk kreditförmedlare från ett land utanför EES. Med anledning av lagens utvidgade tillämpningsområde preciseras att bestämmelsen enbart avser bostadskrediter.

3 a kap. Förutsättningar för kreditgivare och kreditförmedlare att driva verksamhet med andra konsumentkrediter än bostadskrediter

Tillståndsplikt

1 §

Ett svenskt aktiebolag, en svensk ekonomisk förening eller motsvarande utländskt företag kan få tillstånd av Finansinspektionen att driva verksamhet med kreditgivning och kreditförmedling av andra konsumentkrediter än bostadskrediter enligt denna lag.

Paragrafen innehåller bestämmelser om krav på tillstånd för kreditgivare och kreditförmedlare att driva verksamhet med andra konsumentkrediter än bostadskrediter enligt denna lag och om vilka som kan få ett sådant tillstånd. För den närmare innebörden av begreppet

kreditgivare, se kommentaren till 1 kap. 7 § 6. För den närmare innebörden av begreppet kreditförmedlare, se kommentaren till begreppet kreditförmedlare i 1 kap. 2 § i den nya konsumentkreditlagen. Övervägandena finns i avsnitt 5.19.

Det är endast svenska aktiebolag eller svenska ekonomiska föreningar eller motsvarande utländska företag som kan få tillstånd. Tillståndsplikten enligt kapitlet omfattar verksamhet med att enbart lämna eller enbart förmedla konsumentkrediter, liksom verksamhet som innebär att både lämna och förmedla sådana krediter. Bestämmelsen motsvarar 4 § i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter men anpassas språkligt för att efterlikna motsvarande paragrafer för bostadskrediter i lagen (2 kap. 1 § och 3 kap. 1 §). Se vidare prop. 2013/14:107 s. 43 ff. och 82.

Paragrafen genomför artikel 37.1 i det nya konsumentkreditdirektivet.

2 §

Tillstånd enligt detta kapitel behövs inte för företag med tillstånd enligt 2 eller 3 kap.

I paragrafen anges att företag som bedriver verksamhet med tillstånd som kreditgivare eller kreditförmedlare av bostadskrediter inte behöver tillstånd för att också bedriva verksamhet med andra konsumentkrediter. Dessa kan alltså utan krav på tillstånd enligt detta kapitel ägna sig åt verksamhet med andra konsumentkrediter än bostadskrediter. Övervägandena finns i avsnitt 5.19.

Bestämmelsen motsvarar 5 § första stycket 1 d i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter, se vidare prop. 2015/16:197 s. 120 och 282. För kreditinstitut, betalningsinstitut, institut för elektroniska pengar och viss verksamhet som bedrivs av mindre företag gäller enligt 1 kap. 2 a § endast vissa rörelseregler i lagen. Dessa verksamheter undantas därför från krav på tillstånd redan enligt den bestämmelsen.

Paragrafen genomför artikel 37.1 i det nya konsumentkreditdirektivet.

Förutsättningar för tillstånd för svenska kreditgivare och kreditförmedlare

3 §

Tillstånd enligt 1 § ska ges ett svenskt aktiebolag eller en svensk ekonomisk förening om

1. bolagsordningen eller stadgarna inte strider mot denna lag eller någon annan författning,

2. det finns skäl att anta att den planerade verksamheten kommer att drivas i enlighet med denna lag och andra författningar som reglerar företagets verksamhet,

3. den som har eller kan förväntas komma att få ett kvalificerat innehav i företaget bedöms som lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av företaget, och

4. den som ska ingå i företagets styrelse eller vara verkställande direktör, eller vara ersättare för någon av dem, har tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen och även i övrigt är lämplig för en sådan uppgift.

Om företaget har eller kan förväntas komma att få en nära förbindelse med någon annan, får dock tillstånd ges bara om förbindelsen inte hindrar en effektiv tillsyn av företaget.

Bedömningen av en innehavares lämplighet enligt första stycket 3 ska göras i enlighet med 2 kap. 3 §.

I paragrafen anges förutsättningarna för att få tillstånd att driva verksamhet med kreditgivning och kreditförmedling enligt detta kapitel. Övervägandena finns i avsnitt 5.19.

Bestämmelsen motsvaras av 6 och 7 §§ i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter, se vidare prop. 2013/14:107 s. 47 ff. och 82 f. I bestämmelsen har vissa språkliga justeringar gjorts för att anpassas efter lagens motsvarande bestämmelser för bostadskrediter (2 kap. 2 § och 3 kap. 2 §).

Första stycket motsvarar 6 § i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter. Kvalificerat innehav definieras i 1 kap. 7 § 7, vilket motsvarar 6 § andra stycket i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter.

Andra stycket motsvarar 7 § andra stycket i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter.

Tredje stycket anger att bedömningen av en innehavares lämplighet ska göras på samma sätt som för tillstånd för verksamhet med bostadskrediter. Detta motsvarar den bedömning som ska göras enligt 7 § första stycket i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter.

Paragrafen genomför artikel 37.1 i det nya direktivet.

4 §

Bestämmelserna i 2 kap. 4 och 5 §§ gäller även för svenska kreditgivare och kreditförmedlare av andra konsumentkrediter än bostadskrediter.

Paragrafen innehåller genom hänvisningar bestämmelser om Finansinspektionens godkännande av bolagsordning eller stadgar för svenska kreditgivare och kreditförmedlare. Övervägandena finns i avsnitt 5.19.

Bestämmelsen i 2 kap. 4 § motsvarar 11 § i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter, se vidare prop. 2013/14:107 s. 55 och 84.

Bestämmelsen i 2 kap. 5 § motsvaras till del av 10 § i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter, se vidare prop. 2013/14:107 s. 53 f. och 83. Undantaget för bestämmelsen i 14 kap. 2 a § i lagen om bank- och finansieringsrörelse saknar dock motsvarighet i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter. Av denna bestämmelse framgår att Finansinspektionen i vissa fall är skyldig att samråda med tillsynsmyndigheter i andra länder inom EES innan en förvärvare får tillstånd att förvärva aktier eller andelar i ett kreditinstitut. Även 2 kap. 5 § andra stycket saknar motsvarighet i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter. För en kommentar till dessa bestämmelser hänvisas till prop. 2015/16:197 s. 126 ff. och 204.

Bestämmelsen genomför artikel 37.1 i det nya direktivet.

5 §

En svensk kreditgivare eller kreditförmedlare som driver verksamhet med andra konsumentkrediter än bostadskrediter får efter tillstånd av Finansinspektionen inrätta filial i ett annat land. Ett sådant tillstånd ska ges om det finns skäl att anta att den planerade verksamheten kommer att drivas i enlighet med denna lag och andra författningar som reglerar kreditgivarens och kreditförmedlarens verksamhet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om krav på tillstånd för svenska kreditgivare och kreditförmedlare som vill driva verksamhet enligt detta kapitel genom filial i utlandet. Övervägandena finns i avsnitt 5.19.

Bestämmelsen motsvarar 9 § lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter. Vissa språkliga justeringar har gjorts för att anpassa bestämmelsen efter lagens motsvarande bestämmelser för bostadskrediter (2 kap. 6 § och 3 kap. 5 §). Se vidare prop. 2013/14:107 s. 50 f. och 83.

Paragrafen genomför artikel 37.1 i det nya direktivet.

Förutsättningarna för tillstånd för utländska kreditgivare och kreditförmedlare

6 §

En utländsk kreditgivare eller kreditförmedlare får ges tillstånd av Finansinspektionen att driva verksamhet i Sverige med andra konsumentkrediter än bostadskrediter från en filial här i landet. Tillstånd ska ges om

- 1. företaget driver motsvarande verksamhet i det land där det har sitt säte,*
- 2. företaget står under betryggande tillsyn av en myndighet i det land där det har sitt säte och har tillåtelse att etablera sig i Sverige, och*
- 3. det finns skäl att anta att verksamheten här i landet kommer att drivas i enlighet med denna lag och andra författningar som reglerar verksamheten.*

Paragrafen anger förutsättningarna för en utländsk kreditgivare eller kreditförmedlare att i Sverige driva verksamhet enligt detta kapitel. Övervägandena finns i avsnitt 5.19.

Bestämmelsen motsvarar 8 § lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter. Vissa språkliga justeringar har gjorts för att anpassa bestämmelsen efter lagens motsvarande bestämmelser för kreditgivare som bedriver verksamhet med bostadskrediter (2 kap. 7 §). Se vidare prop. 2013/14:107 s. 50 och 83.

Paragrafen genomför artikel 37.1 i det nya direktivet.

4 kap. Bestämmelser om verksamhet med konsumentkrediter

Det nuvarande 4 kap. med bestämmelser om verksamhet med bostadskrediter upphävs och ersätts med ett nytt kapitel, benämnt bestämmelser om verksamhet med konsumentkrediter. Detta är en följd av lagens utvidgade tillämpningsområde. Bestämmelserna i kapitlet disponeras i väsentliga delar om. De inledande bestämmelserna gäller generellt för verksamhet med samtliga konsumentkrediter (1–12 §§), medan resterande bestämmelser gäller specifikt för bostadskrediter (13–18 §§). Till följd av lagens utvidgade tillämpningsområde görs även språkliga justeringar i bestämmelserna. Med undantag för 2 § görs i övrigt inga sakliga ändringar i bestämmelserna. Det som sägs om bostadskrediter i prop. 2015/16:197 kan, om inget annat särskilt anges, även göras gällande för andra konsumentkrediter än bostadskrediter.

Bestämmelserna i 1–9 och 11 §§ gäller även för verksamhet med konsumentkrediter som bedrivs utan krav på tillstånd (jfr 1 kap. 1 och 2 a §§). För företag som driver sådan verksamhet ansvarar Konsument-

verket för tillsynen över att verksamheten bedrivs i enlighet med bestämmelserna (se 8 kap. 1 § i den föreslagna nya konsumentkreditlagen).

Allmänna bestämmelser

Övergripande krav

1 §

Kreditgivare och kreditförmedlare ska handla hederligt, rättvist, transparent och professionellt, med beaktande av konsumentens rättigheter och intressen. Verksamheten ska grunda sig på information om konsumentens förhållanden och särskilda krav samt rimliga antaganden om de risker för konsumenten som kan komma att uppstå under kreditavtalets löptid.

Paragrafen innehåller allmänna krav på hur en kreditgivare eller en kreditförmedlare ska bedriva sin verksamhet. Bestämmelsen motsvarar nuvarande 4 kap. 1 §, se vidare prop. 2015/16:197 s. 138 f. och 211 f. Övervägandena finns i avsnitt 5.12.

För verksamhet med andra konsumentkrediter än bostadskrediter ersätter bestämmelsen sundhetskravet i 12 § lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter. Någon ändring i sak är dock inte avsedd. I 7 kap. 1 § 5 finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter beträffande de krav som uppställs i paragrafen.

Paragrafen genomför artikel 32.1 i det nya direktivet.

2 §

Kreditgivare och kreditförmedlare ska ha personal, inklusive dem som direkt leder eller ansvarar för arbetet med konsumentkrediter, som har tillräcklig kunskap och kompetens för att sätta samman, erbjuda, bevilja eller förmedla kreditavtal eller ge råd om konsumentkrediter. Personalen ska även ha tillräcklig kunskap och kompetens om kompletterande tjänster som tillhandahålls tillsammans med en konsumentkredit samt, för verksamhet med andra konsumentkrediter än bostadskrediter, om konsumenters rättigheter.

Paragrafen innehåller bestämmelser om krav på kunskap och kompetens hos kreditgivare och kreditförmedlares personal. Bestämmelserna motsvarar nuvarande 4 kap. 2 §, se vidare prop. 2015/16:197 s. 139 ff. och 212 f. Övervägandena finns i avsnitt 5.14.

För en kommentar till vilken personal som omfattas av regleringen hänvisas till prop. 2015/16:197 s. 212. De krav som uppställs på personal som ägnar sig åt verksamhet med andra krediter än bostadskrediter kan inte generellt ställas lika högt och vara lika detaljerad som motsvarande krav för personal som ägnar sig åt verksamhet med bostadskrediter (jfr bilaga III till bolånedirektivet som saknar motsvarighet i det nya konsumentkreditdirektivet). Verksamheten med andra krediter än bostadskrediter är av vitt skilda slag och kraven som ställs på personalens kunskap och kompetens ska anpassas efter detta. Kraven kan variera beroende på vilken verksamhet som företaget driver och personalens arbetsuppgifter (jfr skäl 77 i det nya konsumentkreditdirektivet).

I paragrafens *andra mening* har det gjorts ett tillägg om att personalen för verksamhet med andra konsumentkrediter än bostadskrediter även ska ha tillräcklig kunskap och kompetens om konsumenters rättigheter. Med detta avses framför allt konsumenters rättigheter enligt konsumentkreditlagen, såsom bestämmelserna om ångerrätt och rätten att betala skulden i förtid. I 7 kap. 1 § 6 finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter beträffande de krav som uppställs i paragrafen.

Paragrafen genomför artikel 33 i det nya direktivet.

Ersättningssystem

3 §

Kreditgivares och kreditförmedlares system för ersättning till personal som sätter samman, erbjuder, beviljar eller förmedlar konsumentkreditavtal eller ger råd om konsumentkrediter, inklusive dem som direkt leder eller ansvarar för detta arbete, ska vara uppbyggt på ett sätt som inte negativt påverkar skyldigheterna enligt 1 §. Detsamma ska gälla för ersättningar från en kreditgivare till en kreditförmedlare.

I 9 och 13 §§ finns särskilda bestämmelser om ersättning till oberoende kreditförmedlare och rådgivare.

Paragrafen innehåller allmänna bestämmelser om kreditgivares och kreditförmedlares ersättningssystem. Bestämmelsen motsvarar nuvarande 4 kap. 3 §, se vidare prop. 2015/16:197 s. 142 ff. och 213. Övervägandena finns i avsnitt 5.13.

I 7 kap. 1 § 7 finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter beträffande de krav som uppställs i paragrafen.

Paragrafen genomför artikel 32.2 i det nya direktivet.

4 §

En kreditgivares system för ersättning till den som utför kreditprövning av konsumenten, och till den som direkt leder eller ansvarar för detta arbete, ska vara uppbyggt så att det

- 1. främjar en sund och effektiv riskhantering,*
- 2. motverkar ett överdrivet risktagande,*
- 3. överensstämmer med kreditgivarens affärsstrategi, mål, värderingar och långsiktiga intressen, och*
- 4. undviker intressekonflikter.*

Ersättningen får inte vara beroende av antalet eller andelen beviljade låneansökningar.

Paragrafen innehåller särskilda bestämmelser om ersättning till personal och andra som utför kreditprövningen. Bestämmelsen motsvarar nuvarande 4 kap. 4 §, se vidare prop. 2015/16:197 s. 144 och 213 f. Övervägandena finns i avsnitt 5.13.

I 7 kap. 1 § 7 finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter beträffande de krav som uppställs i paragrafen.

Paragrafen genomför delvis artikel 32.3 i det nya direktivet.

5 §

Kreditgivares och kreditförmedlares system för ersättning till personal som tillhandahåller rådgivning om konsumentkrediter, inklusive dem som direkt leder eller ansvarar för detta arbete, ska vara uppbyggt så att personalens förmåga att agera i konsumentens bästa intresse inte påverkas negativt. Ersättningssystemen får inte heller vara beroende av försäljningsmål.

Paragrafen innehåller särskilda bestämmelser om ersättning till personal som tillhandahåller rådgivning. Bestämmelsen motsvarar nuvarande 4 kap. 5 §, se vidare prop. 2015/16:197 s. 142 ff. och 214 f. Övervägandena finns i avsnitt 5.13.

Vad som avses med rådgivning framgår av 1 kap. 2 § i den föreslagna nya konsumentkreditlagen. Med anledning av bestämmelsens utvidgade tillämpningsområde byts bostadskrediter ut mot konsumentkrediter i bestämmelsens första mening. I 7 kap. 1 § 7 finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter beträffande de krav som uppställs i paragrafen.

Paragrafen genomför artikel 32.4 i det nya direktivet.

6 §

En kreditgivare eller kreditförmedlares ersättningssystem enligt 3–5 §§ ska vara utformat på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till företagets storlek och interna organisation samt verksamhetens art, omfattning och komplexitet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om anpassning av ersättningssystemen efter det aktuella företagets verksamhet. Bestämmelsen motsvarar nuvarande 4 kap. 6 §, se vidare prop. 2015/16:197 s. 144 och 215. Övervägandena finns i avsnitt 5.13.

I 7 kap. 1 § 7 finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter beträffande de krav som uppställs i paragrafen.

Paragrafen genomför delvis artikel 32.2–4 i det nya direktivet.

Rådgivning

7 §

Rådgivning om konsumentkrediter ska ske med utgångspunkt i aktuella upplysningar som har inhämtats om konsumentens ekonomiska och personliga förhållanden samt önskemål och särskilda krav.

Paragrafen innehåller bestämmelser om de uppgifter om konsumenten som behövs för rådgivning om konsumentkrediter. Paragrafen motsvarar nuvarande 4 kap. 8 §, se vidare prop. 2015/16:197 s. 134 och 215 f. Övervägandena finns i avsnitt 5.11.

Vad som avses med rådgivning framgår av 1 kap. 2 § i den föreslagna nya konsumentkreditlagen. Med anledning av bestämmelsens utvidgade tillämpningsområde byts bostadskrediter ut mot konsumentkrediter.

Paragrafen genomför artikel 16.3 a och b i det nya direktivet.

8 §

Rådgivning ska grundas på en bedömning av ett tillräckligt stort antal kreditavtal.

De kreditavtal som rekommenderas ska vara lämpliga för konsumenten med beaktande av hans eller hennes behov, ekonomiska situation och personliga förhållanden. Rådgivaren ska ta rimlig hänsyn till risker för konsumenten som kan uppstå under kreditavtalets löptid.

Paragrafen behandlar vilket urval av konsumentkrediter som rådgivningen ska utgå från och vilka avtal som ska föreslås för konsumenten. Paragrafen motsvarar nuvarande 4 kap. 9 §, se vidare prop. 2015/16:197 s. 134 och 216 f. Övervägandena finns i avsnitt 5.11.

Vad som avses med rådgivning framgår av 1 kap. 2 § i den föreslagna nya konsumentkreditlagen. Med anledning av bestämmelsens utvidgade tillämpningsområde byts bostadskreditavtal ut mot kreditavtal. Att rådgivaren ska informera konsumenten om vilka produkter rådgivningen utgår från framgår av 3 kap. 10 § i den föreslagna nya konsumentkreditlagen.

Paragrafen genomför artikel 16.3 c och d i det nya direktivet.

9 §

En kreditgivare får inte utge sig för att vara en oberoende rådgivare. Detsamma gäller en kreditförmedlare som verkar som ombud för eller har en nära förbindelse med en kreditgivare.

Den som utger sig för att vara en oberoende rådgivare får inte ta emot ersättning i samband med rådgivningen från någon annan än konsumenten.

Paragrafen handlar om oberoende rådgivning. Paragrafen motsvarar nuvarande 4 kap. 10 §, se vidare prop. 2015/16:197 s. 134 f. och 217 f. Övervägandena finns i avsnitt 5.11.

Vad som avses med rådgivning framgår av 1 kap. 2 § i den föreslagna nya konsumentkreditlagen.

Paragrafen genomför artikel 16.4 i det nya direktivet.

Uppdragsavtal

10 §

Kreditgivare och kreditförmedlare som driver verksamhet enligt denna lag får uppdra åt någon annan att utföra ett visst arbete eller vissa operativa funktioner som ingår i verksamheten. En kreditförmedlare av bostadskrediter får dock ge ett sådant uppdrag endast till en annan kreditförmedlare som har rätt att förmedla bostadskrediter. Uppdragsgivaren ska anmäla detta till Finansinspektionen.

Uppdrag åt någon annan att utföra sådant som är av väsentlig betydelse för verksamheten får ges bara om uppdragsgivaren ansvarar för att

1. verksamheten drivs av uppdragstagaren under kontrollerade och säkerhetsmässigt betryggande former, och

2. uppdraget inte väsentligt försämrar kvaliteten på verksamhetens internkontroll och Finansinspektionens möjligheter att övervaka att uppdragsgivaren följer de regler som gäller för den.

Paragrafen innehåller bestämmelser om uppdragsavtal. Paragrafen motsvarar nuvarande 4 kap. 13 §. För andra konsumentkrediter än bostadskrediter motsvaras bestämmelsen av 14 § i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter. Andra meningen saknar dock motsvarighet i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter och är avsedd att undvika att bolånedirektivets reglering för utsedda representanter kringgås. Bestämmelsen görs därför specifik för kreditförmedlare av bostadskrediter. Se vidare prop. 2015/16:197 s. 136 ff. och 220 f. samt prop. 2013/14:107 s. 58 f. och 85.

I 7 kap. 1 § 8 finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter beträffande de krav som uppställs i paragrafen.

Dokumentation

11 §

En kreditgivares kreditbeslut ska dokumenteras så att beslutsunderlaget redovisas och att kreditärendets hantering även i övrigt kan följas.

En kreditförmedlare av bostadskrediter ska dokumentera ett förmedlingsärendes hantering.

Paragrafen handlar om kreditgivares och kreditförmedlares dokumentationsskyldighet. Bestämmelsen motsvarar nuvarande 4 kap. 14 §, se vidare prop. 2015/16:197 s. 150 och 220 f. Övervägandena finns i avsnitt 5.8.1.

Eftersom det enligt det nya konsumentkreditdirektivet saknas krav på att en kreditförmedlare ska dokumentera ett förmedlingsärendes hantering görs bestämmelsen i andra stycket specifikt tillämplig för kreditförmedlare av bostadskrediter.

I 7 kap. 1 § 9 finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter beträffande de krav som uppställs i paragrafen.

Paragrafen genomför artikel 18.4 i det nya direktivet.

Tystnadsplikt

12 §

Enskildas förhållanden till ett företag som driver verksamhet enligt denna lag får inte obehörigen röjas.

I det allmännas verksamhet tillämpas offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) i stället för första stycket.

Ansvar enligt 20 kap. 3 § brottsbalken ska inte följa för den som bryter mot förbudet i första stycket.

I 5 a § kreditupplysningslagen (1973:1173) finns bestämmelser om att det som gäller om tystnadsplikt enligt första stycket inte hindrar att uppgifter i vissa fall utväxlas för kreditupplysningsändamål.

I paragrafen finns bestämmelser om skyddet för uppgifter om enskildas förhållanden. Bestämmelsen motsvarar nuvarande 4 kap. 15 §. För andra konsumentkrediter än bostadskrediter motsvaras bestämmelsen av 13 § i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter. Se vidare prop. 2013/14:107 s. 57 f. och 84 samt prop. 2015/16:197 s. 151 och 221. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Vissa särskilda bestämmelser för verksamhet med bostadskrediter

Oberoende kreditförmedling

13 §

En kreditförmedlare av bostadskrediter får utge sig för att vara oberoende endast om kreditförmedlaren i sin förmedlingsverksamhet utgår från ett tillräckligt stort antal kreditavtal från kreditgivarna på marknaden.

Den som utger sig för att vara en oberoende kreditförmedlare får inte ta emot ersättning i samband med kreditförmedlingen från någon annan än konsumenten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om oberoende kreditförmedling av bostadskrediter. Paragrafen motsvarar nuvarande 4 kap. 7 §, se vidare prop. 2015/16:197 s. 144 f. och 215.

Riktlinjer för utlåning

14 §

En kreditgivare av bostadskrediter ska fastställa och tillämpa riktlinjer för sin utlåning, inbegripet vilken typ av egendom som accepteras som säkerhet för en bostadskredit. Riktlinjerna ska bevaras hos kreditgivaren.

Paragrafen innehåller bestämmelser om en kreditgivares riktlinjer för sin utlåningsverksamhet avseende bostadskrediter till konsumenter. Paragrafen motsvarar nuvarande 4 kap. 11 §. Med anledning av lagens utvidgade tillämpningsområde görs ett tillägg om att bestämmelsen avser bostadskrediter. Se vidare prop. 2015/16:197 s. 145 ff. och 218.

Värdering av säkerheten för krediten

15 §

Vid en värdering av en konsuments bostad som ställs som säkerhet för en bostadskredit ska kreditgivaren se till att i förväg fastställda riktlinjer tillämpas. Av riktlinjerna ska framgå vilka tillförlitliga standarder som ska användas vid värderingen.

Den som utför en värdering ska vara tillräckligt oberoende i förhållande till kreditriskbedömningen och ha den kunskap och kompetens som krävs för att fastställa ett tillförlitligt värde.

Dokumentation av värderingen ska bevaras hos kreditgivaren.

Paragrafen innehåller bestämmelser om värdering av en bostad som en konsument ställer som säkerhet för en bostadskredit. Paragrafen motsvarar nuvarande 4 kap. 12 §, se vidare prop. 2015/16:197 s. 147 ff. och 218 f.

Amorteringskrav

16 §

Kreditgivare som till konsumenter lämnar krediter som är förenade med pant-rätt i fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt eller liknande rätt, eller som är förenade med motsvarande rätt i byggnad som inte hör till fastighet, ska tillämpa återbetalningsvillkor som är förenliga med en sund amorteringskultur och mot-verkar alltför hög skuldsättning hos hushållen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om amorteringskrav. Paragrafen motsvarar nuvarande 4 kap. 12 a §, se vidare prop. 2017/18:22 s. 27 f. och 39.

Finansiella obalanser på kreditmarknaden

17 §

En kreditgivare av bostadskrediters verksamhet ska, utöver vad som i övrigt följer av denna lag och andra författningar som reglerar verksamheten, drivas på ett sådant sätt att företaget inte bidrar till finansiella obalanser på kreditmarknaden.

Paragrafen innehåller krav på att en kreditgivare av bostadskrediter inte ska bidra till finansiella obalanser på kreditmarknaden. Paragrafen motsvarar nuvarande 4 kap. 12 b §. Med anledning av lagens utvidgade tillämpningsområde görs ett tillägg om att bestämmelsen avser bostadskrediter. Se vidare prop. 2017/18:22 s. 17 ff. och 39.

Erkännande av utländska krav

18 §

Krav som ställs upp i en offentlig reglering i ett annat land inom EES och som motsvarar kravet i 16 eller 17 § får erkännas i Sverige. När ett sådant krav har erkänts gäller det för den verksamhet som en svensk kreditgivare av bostadskrediter driver i det landet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om amorteringskrav. Paragrafen motsvarar nuvarande 4 kap. 12 c §. Med anledning av lagens utvidgade tillämpningsområde görs ett tillägg om att bestämmelsen avser bostadskrediter. Se vidare prop. 2017/18:22 s. 278 ff. och 39.

5 kap.

1 §

Finansinspektionen ska föra ett register över kreditgivare och kreditförmedlare som har tillstånd att driva verksamhet enligt denna lag och över utländska kreditförmedlare *av bostadskrediter* från ett land inom EES som driver verksamhet här i landet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om ett register över kreditgivare och kreditförmedlare. För andra konsumentkrediter än bostadskrediter motsvaras bestämmelsen av 15 § lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter. Med anledning av lagens utvidgade tillämpningsområde görs dock ett tillägg om att registreringsplikten för utländska kreditförmedlare omfattar sådana som driver verksamhet med bostadskrediter. Detta eftersom det saknas motsvarande möjlighet för kreditförmedlare av andra krediter än bostadskrediter att driva verksamhet utan krav på tillstånd (jfr 3 kap. 6 §). Se vidare prop. 2015/16:197 s. 221 f. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Bestämmelsen genomför delvis artikel 37.1.

4 a §

Finansinspektionen får förelägga var och en att lämna upplysningar och tillhandahålla de handlingar som behövs i ett ärende om tillämpningen av 1 kap. 5 § eller 4 kap. 7, 8, 9, 11, 13 eller 14 §.

I paragrafen finns bestämmelser om upplysningsskyldighet och tillhandahållande av utredningsmaterial i ett ärende om tillämpningen av bestämmelserna om rådgivning, oberoende kreditförmedling, riktlinjer för utlåning och dokumentation (se vidare prop. 2019/20:120 s. 119 f. och 50). Ändringarna görs till följd av att 4 kap. struktureras om men innebär ingen ändring i sak. Dock innebär lagens utvidgade tillämpningsområde att bestämmelsen även ska tillämpas i förhållande till andra konsumentkrediter än bostadskrediter. Detta säkerställer att kraven i 2017 års konsumentskyddsförordning uppfylls även avseende de nya rörelsereglerna för verksamheter med sådana krediter (jfr prop. 2019/20:120 s. 39 ff. och 50).

7 §

Finansinspektionen ska i sin tillsynsverksamhet samarbeta och utbyta information med behöriga myndigheter och *Europeiska centralbanken* i den utsträckning som följer av *Sveriges medlemskap i Europeiska unionen*. Finansinspektionen får begära Europeiska bankmyndighetens bistånd i de fall som anges i artiklarna 34 och 37 i bolånedirektivet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om Finansinspektionens samarbete och informationsutbyte i tillsynsverksamheten (se vidare prop. 2015/16:197 s. 176 ff. och 224 f.). I *första meningen* görs ett tillägg om att samarbete och informationsutbyte även ska ske med Europeiska centralbanken. Detta motsvarar vad som f.n. gäller för tillsynen över tillståndspliktig verksamhet enligt 19 a § i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter, vilken delvis genomför artiklarna 57 a 2 och 4 i ursprungsdirektivet¹ (se vidare prop. 2018/19:150 s. 66 ff. och 99). Med anledning av lagens utvidgade tillämpningsområde ersätts hänvisningen till bolånedirektivet med en hänvisning till Sveriges medlemskap i Europeiska unionen.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 av den 20 maj 2015 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG.

9 §

Efter underrättelse till Finansinspektionen kan en behörig myndighet genomföra en undersökning hos en i Sverige inrättad filial till en utländsk kreditförmedlare *av bostadskrediter* från ett land inom EES.

Paragrafen innehåller en bestämmelse som möjligheten för utländska myndigheter att genomföra undersökningar av utländska kreditförmedlare som verkar genom en filial i Sverige. Med anledning av lagens utvidgade tillämpningsområde preciseras att bestämmelsen enbart avser bostadskrediter.

6 kap.

Ingripande mot *andra än utländska kreditförmedlare av bostadskrediter från ett land inom EES*

1 §

Om en kreditgivare eller en *annan kreditförmedlare än en utländsk kreditförmedlare av bostadskrediter från ett land inom EES* åsidosätter sina skyldigheter enligt denna lag, andra författningar som reglerar företagets verksamhet, bolagsordning, stadgar eller interna instruktioner som har sin grund i en författning som reglerar verksamheten, ska Finansinspektionen ingripa.

Finansinspektionen ska då utfärda ett föreläggande för företaget att inom viss tid vidta en åtgärd för att komma till rätta med situationen, ett förbud att verkställa beslut eller en anmärkning. Om överträdelsen är allvarlig, ska kreditgivarens eller kreditförmedlarens tillstånd återkallas eller, om det är tillräckligt, varning meddelas.

Paragrafen innehåller bestämmelser om Finansinspektionens möjligheter att ingripa mot kreditgivare och kreditförmedlare. För andra konsumentkrediter än bostadskrediter motsvaras bestämmelsen av 20 § i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter, se vidare prop. 2013/14:107 s. 62 f. Övervägandena finns i avsnitt 5.20.

Ändringarna i *första stycket* görs till följd av lagens utvidgade tillämpningsområde och att det finns särskilda regler för ingripande mot utländska kreditförmedlare av bostadskrediter från ett land inom EES (jfr 6 kap. 14 och 15 §§).

Tredje stycket tas bort och förs med vissa justeringar över till 6 kap. 1 b §.

Paragrafen genomför artikel 41.1 i det nya direktivet

1 a §

Finansinspektionen ska ingripa mot någon som ingår i företagets styrelse eller är dess verkställande direktör, eller ersättare för någon av dem, om företaget har befunnits ansvarigt för överträdelse av lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism eller föreskrifter som meddelats med stöd av den lagen.

Ett ingripande enligt första stycket får ske endast om överträdelsen är allvarlig, upprepad eller systematisk och personen i fråga uppsåtligen eller av grov oaktsamhet orsakat överträdelsen.

Ingripande sker genom

- 1. beslut att personen i fråga under en viss tid, lägst tre och högst tio år, inte får upprätthålla en funktion som avses i första stycket hos ett företag, eller*
- 2. beslut om sanktionsavgift.*

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om ingripande mot personer i ett företags ledning. Paragrafen gäller endast vid överträdelser av lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen. För andra konsumentkrediter än bostadskrediter motsvaras bestämmelsen av 20 a § i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter (se vidare prop. 2016/17:173 s. 378 ff. och 647 f.). Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

1 b §

Vid valet av ingripande ska Finansinspektionen ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till skador som har uppstått och graden av ansvar.

Finansinspektionen får avstå från ingripande om

- 1. en överträdelse är ringa eller ursäktlig,*
- 2. företaget gör rättelse eller om den fysiska personen verkat för att företaget gör rättelse, eller*
- 3. någon annan myndighet har vidtagit åtgärder mot företaget eller den fysiska personen och dessa åtgärder bedöms tillräckliga.*

Paragrafen innehåller bestämmelser om omständigheter som ska beaktas vid val av ingripande, samt förutsättningarna för att underlåta ett ingripande. För andra konsumentkrediter än bostadskrediter motsvaras bestämmelsen av 20 b § i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter (se vidare prop. 2016/17:173 s. 378 ff. och 648 f.). Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

1 c §

I försvårande riktning ska det beaktas om företaget tidigare har begått en överträdelse eller om den fysiska personen tidigare orsakat en sådan överträdelse.

I förmildrande riktning ska det beaktas om

1. företaget eller den fysiska personen i väsentlig utsträckning genom ett aktivt samarbete har underlättat Finansinspektionens utredning, och

2. företaget snabbt har upphört med överträdelsen, eller den fysiska personen snabbt verkat för att överträdelsen ska upphöra, sedan den anmälts till eller påtalats av Finansinspektionen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om försvårande och förmildrande omständigheter som, utöver vad som anges i 1 b §, ska beaktas vid val av ingripande mot ett företag eller en fysisk person i ledningen för ett sådant företag. För andra konsumentkrediter än bostadskrediter motsvaras bestämmelsen av 20 c § i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter (se vidare prop. 2016/17:173 s. 378 ff. och 649). Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

2 §

Finansinspektionen ska återkalla tillståndet för en kreditgivare eller *en annan kreditförmedlare än en utländsk kreditförmedlare av bostadskrediter från ett land inom EES*, om kreditgivaren eller kreditförmedlaren

1. har fått tillståndet genom att lämna oriktiga uppgifter eller på något annat otillbörligt sätt,

2. under en sammanhängande tid av sex månader inte har drivit sådan verksamhet som tillståndet avser,

3. inte uppfyller villkoren för tillstånd i 3 kap. 2 § första stycket 5 eller 6,

4. har förklarat sig avstå från tillståndet,

5. har överlåtit hela sin verksamhet, eller

6. har försatts i konkurs eller om beslut har fattats om att företaget ska gå i tvångslikvidation.

I fall som avses i första stycket 1–3 får i stället varning meddelas, om det är tillräckligt.

Paragrafen innehåller bestämmelser om Finansinspektionens möjligheter att återkalla ett tillstånd som har lämnats enligt lagen. För andra konsumentkrediter än bostadskrediter motsvaras paragrafen till större delen av 22 § i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter, se vidare prop. 2013/14:107 s. 64 ff. och 88. Övervägandena finns i avsnitt 5.21.

Ändringarna i *första stycket* görs till följd av lagens utvidgade tillämpningsområde och att det finns särskilda regler för ingripande mot utländska kreditförmedlare av bostadskrediter från ett land inom EES (jfr 6 kap. 14 och 15 §§).

Paragrafen genomför artikel 44 i det nya direktivet.

3 §

Om någon som ingår i styrelsen eller är verkställande direktör för en kreditgivare eller *en annan kreditförmedlare än en utländsk kreditförmedlare av bostadskrediter från ett land inom EES*, inte uppfyller de krav som anges i 2 kap. 2 § första stycket 4, 3 kap. 2 § första stycket 4 respektive *3 a kap. 3 § första stycket 4*, ska Finansinspektionen återkalla företagets tillstånd. Det får dock bara ske om inspektionen först beslutat att anmärka på att personen ingår i styrelsen eller är verkställande direktör och om han eller hon, sedan en av inspektionen bestämd tid om högst tre månader har gått, fortfarande finns kvar i styrelsen eller är verkställande direktör.

I stället för att återkalla tillståndet får Finansinspektionen besluta att en styrelseledamot eller verkställande direktör inte längre får vara det. Inspektionen får då förordna en ersättare. Ersättarens uppdrag gäller till dess företaget har utsett en ny styrelseledamot eller verkställande direktör.

Det som sägs i första och andra styckena om verkställande direktör ska tillämpas även på en ställföreträdare eller ersättare för verkställande direktör.

Paragrafen innehåller bestämmelser om hur Finansinspektionen kan ingripa om en ledande befattningshavare hos en kreditgivare eller en kreditförmedlare inte är lämplig för sin befattning. För andra konsumentkrediter än bostadskrediter motsvaras bestämmelsen av 21 § i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter (se vidare prop. 2013/14:107 s. 64 och 88 f.).

Ändringarna i *första stycket* görs till följd av att det införs ett särskilt kapitel om förutsättningarna för kreditgivare och kreditförmedlare att driva verksamhet med andra konsumentkrediter än bostadskrediter, 3 a kap., samt eftersom det finns särskilda regler för ingripande mot utländska kreditförmedlare av bostadskrediter från ett land inom EES (jfr 6 kap. 14 och 15 §§).

4 §

Om en behörig myndighet i ett annat land inom EES underrättar Finansinspektionen om att en svensk kreditförmedlare *av bostadskrediter* har överträtt föreskrifter för förmedlarens verksamhet som gäller i det land där den behöriga myndigheten finns, ska inspektionen vidta åtgärd enligt 1–3 §§, om det föreligger någon omständighet som avses där.

Inspektionen ska underrätta den behöriga myndigheten om vilka åtgärder som vidtas.

Paragrafen handlar om Finansinspektionens ingripanden mot en svensk kreditförmedlare av bostadskrediter efter påpekande från myndigheter i ett annat land. Med anledning av lagens utvidgade tillämpningsområde preciseras att bestämmelsen enbart avser bostadskrediter.

6 §

Om en kreditgivare eller en *annan kreditförmedlare än en utländsk kreditförmedlare av bostadskrediter från ett land inom EES* har fått en anmärkning eller varning enligt 1 § andra stycket, får Finansinspektionen besluta att företaget ska betala en sanktionsavgift.

Avgiften tillfaller staten.

I paragrafen regleras Finansinspektionens rätt att besluta om sanktionsavgift. För andra konsumentkrediter än bostadskrediter motsvaras bestämmelsen av 25 § i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter (se vidare prop. 2013/14:107 s. 67 f. och 89). Övervägandena finns i avsnitt 5.21.

Ändringarna i *första stycket* görs till följd av lagens utvidgade tillämpningsområde och att det finns särskilda regler för ingripande mot utländska kreditförmedlare av bostadskrediter från ett land inom EES (jfr 6 kap. 14 och 15 §§).

Paragrafen genomför artikel 44 i det nya direktivet.

7 §

Sanktionsavgiften ska uppgå till lägst 5 000 kronor och högst 50 miljoner kronor. Avgiften får inte överstiga tio procent av kreditgivarens eller kreditförmedlarens omsättning det närmast föregående räkenskapsåret.

Om överträdelsen har skett under företagets första verksamhetsår eller om uppgifter om omsättningen annars saknas eller är bristfälliga, får omsättningen uppskattas.

För ett företag som även driver annan verksamhet än den tillståndspliktiga enligt denna lag ska omsättningen avse endast verksamheten med *konsumentkrediter*.

Paragrafen innehåller bestämmelser om ramarna för sanktionsavgiftens storlek. För andra konsumentkrediter än bostadskrediter motsvaras bestämmelsen av 26 § i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter (se vidare prop. 2013/14:107 s. 67 f. och 89). Övervägandena finns i avsnitt 5.21.

Ändringarna i *andra stycket* görs till följd av lagens utvidgade tillämpningsområde.

Paragrafen genomför artikel 44 i det nya direktivet.

7 a §

När det är fråga om en överträdelse av lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen gäller i stället för 7 § att sanktionsavgiften ska uppgå till lägst 5 000 kronor och som högst fastställas till det högsta av

- 1. tio procent av företagets omsättning närmast föregående räkenskapsår eller, i förekommande fall, motsvarande omsättning på koncernnivå,*
- 2. två gånger den vinst som företaget gjort till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller*
- 3. ett belopp i kronor motsvarande fem miljoner euro.*

Paragrafen, som är ny, gäller endast vid överträdelser av lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och innehåller bestämmelser om ramarna för sanktionsavgiftens storlek vid sådana överträdelser. För andra konsumentkrediter än bostadskrediter motsvaras bestämmelsen av 26 a § i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter (se vidare prop. 2016/17:173 s. 378 ff. och 649 f.). Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

7 b §

En sanktionsavgift för en fysisk person ska som högst fastställas till det högsta av

- 1. två gånger den vinst som den fysiska personen gjort till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa,*
- 2. ett belopp som per den 25 juni 2015 i kronor motsvarade fem miljoner euro. Avgiften tillfaller staten.*

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om det högsta belopp som sanktionsavgiften ska kunna bestämmas till vid ingripande mot fysiska personer i ett företags ledning enligt 6 kap. 1 a §. Paragrafen gäller endast vid överträdelser av lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen. För andra konsumentkrediter än bostadskrediter motsvaras bestämmelsen av 26 b § i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter (se vidare prop. 2016/17:173 s. 378 ff. och 650 f.). Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

8 §

När sanktionsavgiftens storlek beslutas, ska hänsyn tas till *sådana omständigheter som anges i 1 b § första stycket och 1 c § och företagets eller den fysiska personens finansiella ställning och, om det går att fastställa, den vinst som gjorts till följd av regelöverträdelsen.*

Paragrafen innehåller bestämmelser om de omständigheter som ska beaktas när sanktionsavgiftens storlek fastställs. Ändringarna görs mot bakgrund av de nya bestämmelserna i 1 b och 1 c §§. För andra konsumentkrediter än bostadskrediter motsvaras bestämmelsen av 27 § i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter (se vidare prop. 2016/17:173 s. 378 ff. och 651). Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

8 a §

Frågor om ingripanden mot fysiska personer för överträdelser enligt 1 a § tas upp av Finansinspektionen genom sanktionsföreläggande.

Finansinspektionen ska då tillämpa bestämmelserna om sanktionsföreläggande i 15 kap. 9 a–9 d §§ lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

Paragrafen är ny och reglerar förfarandet för beslut om sanktioner mot fysiska personer. För andra konsumentkrediter än bostadskrediter motsvaras bestämmelsen av 27 a § i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter (se vidare prop. 2016/17:173 s. 378 ff. och 651). Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

9 §

Om en kreditgivare eller *en annan kreditförmedlare än en utländsk kreditförmedlare av bostadskrediter från ett land inom EES* inte i tid lämnar de upplysningar som kreditgivaren eller kreditförmedlaren är skyldig att lämna enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 7 kap. 1 § 15, får Finansinspektionen besluta att företaget ska betala en förseningsavgift på högst 100 000 kronor. Avgiften tillfaller staten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om förseningsavgift. För andra konsumentkrediter än bostadskrediter motsvaras bestämmelsen av 28 § i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter, se vidare prop. 2013/14:107 s. 69 och 90. Övervägandena finns i avsnitt 5.20.

Ändringarna i *första stycket* görs till följd av lagens utvidgade tillämpningsområde och att det finns särskilda regler för ingripande mot utländska kreditförmedlare av bostadskrediter från ett land inom EES (jfr 6 kap. 14 och 15 §§).

Paragrafen genomför artikel 41.1 i det nya direktivet.

13 a §

Om en näringsidkare genom sitt agerande på internet bryter mot 1 kap. 5 § andra stycket eller 4 kap. 7, 8, 9, 11, 13 eller 14 § och inga andra effektiva medel är tillgängliga, får Finansinspektionen förelägga näringsidkaren, en värdtjänstleverantör eller en internetleverantör att upprätta ett varningsmeddelande som tydligt visas i samband med besök på webbplatsen.

Ett föreläggande som avses i första stycket får bara meddelas om

1. överträdelsens allvar motiverar det, och
2. webbplatsen inte omfattas av tryckfrihetsförordningens eller yttrandefrihetsgrundlagens skydd.

Varningsmeddelandet ska ange i vilket avseende agerandet bryter mot någon av bestämmelserna som anges i första stycket och i övrigt vara utformat på ändamålsenligt sätt.

Paragrafen innehåller bestämmelser om varningsmeddelande vid vissa överträdelser. Ändringarna i *första stycket* görs till följd av att 4 kap. struktureras om men innebär ingen ändring i sak. Dock innebär lagens utvidgade tillämpningsområde att bestämmelsen även ska tillämpas i förhållande till andra konsumentkrediter än bostadskrediter. Detta säkerställer att kraven i 2017 års konsumentskyddsförordning uppfylls även avseende de nya rörelsereglerna för verksamheter med sådana krediter (jfr prop. 2019/20:120 s. 65 ff.).

16 §

Om någon driver verksamhet med kreditgivning, kreditförmedling eller rådgivning i fråga om *konsumentkrediter* utan att ha rätt till det, ska Finansinspektionen förelägga den som driver verksamheten att upphöra med den. Inspektionen får besluta hur avvecklingen av verksamheten ska ske.

Om det är osäkert om lagen är tillämplig på en viss verksamhet, får inspektionen förelägga den som driver verksamheten att lämna de upplysningar om verksamheten som inspektionen behöver för att bedöma om så är fallet.

Ett föreläggande enligt denna paragraf som avser ett utländskt företag får riktas mot såväl företaget som den som i Sverige är verksam för företagets räkning.

Paragrafen handlar om Finansinspektionens skyldighet att ingripa mot den som driver verksamhet med bostadskrediter utan att ha rätt till det. För andra konsumentkrediter än bostadskrediter motsvaras paragrafens första och andra stycke av 24 § i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter, se vidare prop. 2013/14:107 s. 69 f. och 89. Övervägandena finns i avsnitt 5.20.

Med anledning av bestämmelsens utvidgade tillämpningsområde byts bostadskrediter ut mot konsumentkrediter i första stycket.

Paragrafen genomför artikel 41.1 i det nya direktivet.

7 kap.

1 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vilket innehåll en ansökan om tillstånd enligt denna lag ska ha,
2. de krav på insikt och erfarenhet som ska gälla för deltagande i ledningen av en kreditförmedlare enligt 3 kap. 2 § första stycket 4,
3. sådan försäkring för skadeståndsskyldighet som avses i 3 kap. 2 § första stycket 6,
4. vilka uppgifter som ska ingå i en anmälan enligt 3 kap. 4 §,
5. vad en kreditgivare eller kreditförmedlare ska iaktta för att uppfylla skyldigheterna i 4 kap. 1 §,
6. vilka krav som ska gälla avseende kunskap och kompetens enligt 4 kap. 2 §,
7. en kreditgivares eller kreditförmedlares ersättningssystem enligt 4 kap. 3–6 §§,

8. vilka uppgifter som ska ingå i en anmälan enligt 4 kap. 10 § och vad en kreditgivare eller kreditförmedlare i övrigt ska iaktta när det gäller uppdragsavtal,
9. vad som ska ingå i dokumentation enligt 4 kap. 11 §,
10. riktlinjer för utlåning enligt 4 kap. 14 §,
11. riktlinjer för värdering av säkerhet enligt 4 kap. 15 § och vad som ska iakttas när det gäller dokumentation av värderingen,
12. vad en kreditgivare ska iaktta för att uppfylla skyldigheterna i 4 kap. 16 §,
13. vad en kreditgivare ska iaktta för att uppfylla skyldigheterna i 4 kap. 17 §,
14. erkännande av utländska krav enligt 4 kap. 18 §, och
15. vilka upplysningar ett företag ska lämna till Finansinspektionen för dess tillsynsverksamhet enligt 5 kap. 3 och 5 §§.

Paragrafen anger vilka föreskrifter som regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela. Ändringarna görs till följd av att 4 kap. struktureras om men innebär ingen ändring i sak.

8 kap.

1 §

Finansinspektionens beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Finansinspektionens beslut enligt 6 kap. 16 § andra stycket och beslut om sanktionsföreläggande får dock inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Finansinspektionen får bestämma att ett beslut om förbud, föreläggande eller återkallelse ska gälla omedelbart.

Paragrafen reglerar överklagande av Finansinspektionens beslut och att inspektionen får bestämma att vissa beslut ska gälla omedelbart. Tillägget i *första stycket* görs till följd av den nya bestämmelsen i 6 kap. 8 a § och innebär att beslut om sanktionsföreläggande förs till uppräknningen av beslut som inte kan överklagas. För andra konsumentkrediter än bostadskrediter motsvarar bestämmelsen 35 § i lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter (se vidare prop. 2016/17:173 s. 652).

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 20 november 2026.
2. Tillstånd som vid lagens ikraftträdande gäller för ett företag att driva verksamhet enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter ska fortsätta gälla som tillstånd att driva verksamhet enligt 3 a kap. denna lag.
3. En kreditgivare eller en kreditförmedlare som vid tidpunkten för lagens ikraftträdande driver och har rätt att driva verksamhet med kreditgivning eller kreditförmedling av andra konsumentkrediter än bostadskrediter får driva verksamheten utan tillstånd enligt denna lag fram till den 20 november 2027.

Enligt *punkt 1* träder lagen i kraft den 20 november 2026.

Enligt *punkt 2* ska ett tillstånd som vid lagens ikraftträdande gäller för ett företag att driva verksamhet enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter fortsätta gälla som ett tillstånd att driva verksamhet enligt 3 a kap. i denna lag. Ett företag som den 20 november 2026 driver verksamhet med tillstånd enligt lagen om viss verksamhet med konsumentkrediter behöver alltså inte ansöka om ett tillstånd enligt lagens 3 a kap. för att få fortsätta bedriva sådan verksamhet. Företagen måste dock anpassa sina verksamheter till de krav som i övrigt uppställs enligt lagen, såsom exempelvis kraven på kunskap och kompetens samt ersättningssystem.

Enligt *punkt 3* får en kreditgivare eller en kreditförmedlare som vid tidpunkten för lagens ikraftträdande driver och har rätt att driva verksamhet med kreditgivning eller kreditförmedling av konsumentkrediter fortsätta att driva sådan verksamhet utan krav på tillstånd fram till den 20 november 2027. Bestämmelsen innebär att de företag som tidigare inte omfattats av tillståndsplikt, men som omfattas av tillståndsplikten enligt lagen, får ett år på sig från lagens ikraftträdande att ansöka om och få tillstånd att driva sin verksamhet. Att företaget har fått ansökan om tillstånd beviljad är avgörande för rätten att fortsätta driva verksamheten efter den 20 november 2027. Bestämmelsen gäller endast kravet på tillstånd. Verksamheten måste redan från den 20 november 2026 drivas enligt de bestämmelser som i övrigt gäller enligt lagen.

Övervägandena finns i avsnitt 6. Bestämmelserna genomför artikel 48.1 i det nya konsumentkreditdirektivet.

8.5 Övriga lagförslag

Lagarna ändras till följd av att hänvisningar till 2010 års konsumentkreditlag ersätts med hänvisning till den föreslagna nya konsumentkreditlagen samt att hänvisningar till lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter ersätts med hänvisning till det föreslagna nya namnet, lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter.

Kommittédirektiv 2023:142

Genomförande av ett nytt konsumentkreditdirektiv

Beslut vid regeringssammanträde den 12 oktober 2023

Sammanfattning

En särskild utredare ska analysera och föreslå vilka författningsändringar som behövs för att i svensk rätt genomföra ett nytt EU-direktiv om konsumentkrediter som nyligen antagits.

Utredaren ska

- analysera det nya konsumentkreditdirektivet,
- analysera, jämföra och ta ställning till de alternativa tillvägagångssätt och valmöjligheter som direktivet erbjuder,
- bedöma vilka författningsändringar och andra åtgärder som behövs för att genomföra direktivet i svensk rätt, och
- lämna nödvändiga författningsförslag och förslag på andra åtgärder.

Uppdraget ska redovisas senast den 11 oktober 2024.

Det nya konsumentkreditdirektivet

Under de senaste åren har marknaden för konsumentkrediter genomgått stora förändringar. Kreditavtal ingås oftare över internet och nya marknadsaktörer erbjuder nya typer av kreditavtal. Den tekniska utvecklingen har bl.a. lett till att såväl konsumenter som kreditgivare fattar snabbare beslut, att det uppstått nya sätt att lämna information och att kreditprövning kan ske genom automatiska beslutssystem.

I syfte att förbättra konsumentskyddet och därmed öka konsumenternas förtroende och främja en väl fungerande inre marknad, lämnade Europeiska kommissionen 2021 ett förslag till ett nytt EU-direktiv om konsumentkrediter, se KOM (2021) 347 final.

Med utgångspunkt i kommissionens förslag har Europaparlamentet och rådet antagit ett nytt direktiv om konsumentkrediter. Det nya direktivet ersätter Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av den 23 april 2008 om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EEG om konsumentkreditavtal (2008 års direktiv).

Det nya direktivet har fått ett utvidgat tillämpningsområde jämfört med 2008 års direktiv. Exempelvis omfattas ränte- och avgiftsfria krediter i fler fall än tidigare. En kredit som lämnas av en tredje part vid köp av varor och tjänster omfattas alltid av reglerna i det nya direktivet, oavsett om den är räntefri eller inte.

En rad av bestämmelserna i det nya direktivet har motsvarigheter i 2008 års direktiv. Många av dem har dock genomgått förändringar. Det gäller bl.a. bestämmelserna om marknadsföring, information och kreditprovning. När det gäller reglerna om ångerrätt har perioden som ångerrätten kan utnyttjas fått en bortre tidsgräns även i de fall då konsumenten inte fått del av all information. Dessutom ska konsumenten få en påminnelse om ångerrätten efter att avtalet har ingåtts. Kriterierna för att en kreditgivare efter kreditprovning ska kunna bevilja en kredit har också förtydligats.

Det nya direktivet innehåller också bestämmelser som inte har någon motsvarighet i 2008 års direktiv. Bland dessa kan nämnas regler om rådgivningstjänster, krav på kompetens hos kreditgivares och kreditförmedlars personal, ett allmänt hederlighetskrav för kreditgivare och kreditförmedlare, finansiell utbildning för konsumenter samt bestämmelser om skyldigheter för kreditgivare att vidta uppskovs- och regler om förbud mot kopplingsförbehåll, dvs. att en näringsidkare anståndsåtgärder innan verkställighet begärs. Dessutom innehåller direktivet kräver att konsumenten för att få en kredit också måste köpa andra produkter eller tjänster. Direktivet innehåller därtill krav på förfaranden för registrering, tillstånd och tillsyn över kreditgivare och kreditförmedlare.

Medlemsstaterna ska ha genomfört det nya direktivet senast två år efter dess ikraftträdande.

Nuvarande regler

I svensk rätt har 2008 års direktiv genomförts huvudsakligen i konsumentkreditlagen (2010:1846). Lagen, som är tvingande till förmån för konsumenter, innehåller bestämmelser om bl.a. information, marknadsföring, kreditprövning, ångerrätt och rätt till förtidsbetalning. Även vissa tillsynsfrågor behandlas i lagen.

Flera av det nya direktivets bestämmelser saknar motsvarighet i svensk rätt. Andra förekommer endast för vissa särskilda kredittyper. Det gäller t.ex. reglerna om förbud mot kopplingsförbehåll, som i dag endast gäller vid tecknande av bostadskrediter, se 13 c § konsumentkreditlagen. För bostadskrediter gäller också i dag regler om rådgivning, kunskaps- och kompetenskrav samt ett allmänt hederlighetskrav, se lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter.

Krav på förfaranden för registrering, tillstånd och tillsyn finns i dag för vissa kreditgivare och kreditförmedlare i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter.

Uppdraget att analysera och föreslå hur EU-direktivet ska genomföras

En särskild utredare ska ta ställning till hur det nya konsumentkreditdirektivet ska genomföras i Sverige. I uppdraget ingår att analysera hur svensk rätt förhåller sig till direktivet och lämna nödvändiga författningsförslag och förslag på andra åtgärder som behövs för att genomföra direktivet. Utredaren är oförhindrad att överväga andra närliggande frågor.

I uppdraget ingår att analysera, jämföra och ta ställning till de valmöjligheter som EU-direktivet erbjuder. Utredaren ska för varje ställningstagande redovisa för- och nackdelar med alternativen. Direktivet ger t.ex. en möjlighet för medlemsstaterna att inte tillämpa samtliga direktivets bestämmelser för vissa särskilda kredittyper. Utredaren ska ta ställning till om det är motiverat att använda sig av denna möjlighet.

I vissa avseenden är svensk rätt redan förenlig med det nya direktivet. Utredaren bör som utgångspunkt fokusera på de delar av direktivet där det krävs att de svenska reglerna ändras. I de fall utredaren bedömer att det, utöver vad som redan följer av svensk rätt, finns

anledning att gå längre än vad direktivet föreskriver ska detta motiveras med en analys som tar hänsyn till EU-rätten och då särskilt den fria rörligheten.

Ett EU-direktiv är bindande för medlemsstaterna när det gäller det resultat som ska uppnås, men medlemsstaterna får bestämma de närmare formerna för hur detta ska ske. Sverige har alltså vid genomförandet av det nya konsumentkreditdirektivet ett visst utrymme att anpassa reglerna till svensk rätt i övrigt. Vid utformningen av förslagen ska utredaren ansluta till den systematik och terminologi som används i svensk rätt. Förslagen bör dessutom utformas på ett sätt som går att förena med grundläggande civilrättsliga principer. Liksom vid all lagstiftning bör enkelhet, överskådlighet och konsekvens eftersträvas.

De förslag som utredaren lämnar bör sammantaget ge en väl balanserad reglering. I detta ligger att utredaren ska ta hänsyn till både näringsidkares intressen och intresset av en hög konsumentskyddsnivå. Med denna utgångspunkt ska utredaren utforma förslagen så att företagens administrativa kostnader hålls så låga som möjligt. Därtill bör utredaren sträva efter att myndigheternas administrativa kostnader hålls så låga som möjligt.

Utredaren ska därför

- analysera det nya konsumentkreditdirektivet,
- analysera, jämföra och ta ställning till de alternativa tillvägagångssätt och valmöjligheter som direktivet erbjuder,
- bedöma vilka författningsändringar och andra åtgärder som behövs för att genomföra direktivet, och
- lämna nödvändiga författningsförslag och förslag på andra åtgärder.

Konsekvensbeskrivningar

Utredaren ska bedöma och beskriva förslagens ekonomiska konsekvenser, innefattande samhällsekonomiska konsekvenser, och konsekvenser i övrigt för enskilda, företag och det allmänna. Utredaren ska även beskriva och beräkna eventuella offentligfinansiella konsekvenser, däribland eventuella konsekvenser för berörda myndigheter. Utredaren ska beräkna påverkan på statens inkomster och utgifter. Om förslag som lämnas innebär offentligfinansiella kostnader, ska

förslag till finansiering lämnas. Förslagen ska även i övrigt redovisas enligt vad som anges i kommittéförordningen (1998:1474).

Utredaren ska också redovisa om förslagen har någon påverkan på jämställdheten mellan kvinnor och män.

Kontakter och redovisning av uppdraget

Utredaren ska följa genomförandet i de berörda nordiska länderna och i de andra länder som utredaren bedömer vara av intresse.

Utredaren ska hålla sig informerad om och beakta relevant arbete som pågår i Regeringskansliet.

Utredaren ska i den utsträckning det är lämpligt inhämta synpunkter från berörda myndigheter, organisationer och företag.

Uppdraget ska redovisas senast den 11 oktober 2024.

(Justitiedepartementet)

Kommittédirektiv 2024:27

Tilläggsdirektiv till Konsumentkreditutredningen (Ju 2023:19)

Beslut vid regeringssammanträde den 22 februari 2024

Ändring i uppdraget

Regeringen beslutade den 12 oktober 2023 att ge en särskild utredare uppdraget att analysera och lämna förslag på hur ett nytt konsumentkreditdirektiv ska genomföras i svensk rätt (dir. 2023:142). Den särskilda utredaren får nu i uppdrag att även analysera och lämna förslag på hur ändringar i konsumenträttighetsdirektivet som huvudsakligen rör distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter ska genomföras i svensk rätt.

Utredaren ska

- analysera ändringarna i konsumenträttighetsdirektivet och dess tillämpning,
- analysera, jämföra och ta ställning till de alternativa tillvägagångssätt och valmöjligheter som ändringsdirektivet erbjuder,
- bedöma vilka författningsändringar och andra åtgärder som behövs för att genomföra ändringsdirektivet i svensk rätt, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Utredningstiden förlängs. Uppdraget ska redovisas senast den 11 april 2025. Ett delbetänkande som avser delarna i de ursprungliga direktiven ska dock lämnas senast den 11 oktober 2024.

Det ändrade konsumenträttighetsdirektivet

Sedan Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/65/EG av den 23 september 2002 om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter antogs har utvecklingen på området varit omfattande. Genom digitaliseringen har det skett en betydande förändring av marknaden där distansförsäljning i allt högre grad sker över internet. Dessutom har ett flertal sektorspecifika rättsakter antagits på EU-nivå.

I maj 2022 lämnade Europeiska kommissionen därför ett förslag till ett direktiv som upphäver 2002 års direktiv och i stället låter konsumenträttighetsdirektivet omfatta vissa aspekter av försäljning av finansiella tjänster på distans. Med utgångspunkt i kommissionens förslag har rådet och Europaparlamentet antagit ett direktiv om ändring av direktiv 2011/83/EU vad gäller avtal om finansiella tjänster som ingåtts på distans och om upphävande av direktiv 2002/65/EG.

Bestämmelserna från 2002 års direktiv om information innan avtal ingås och om ångerrätt har moderniserats och överförs till konsumenträttighetsdirektivet. Flera av konsumenträttighetsdirektivets bestämmelser ska nu också omfatta distansförsäljning av finansiella tjänster. Det gäller till exempel bestämmelser om marknadsplatser online, avgifter för olika betalsätt och telefonkommunikation. För finansiella tjänster har det dessutom tillkommit nya regler om att näringsidkaren ska ge konsumenten tillräckliga förklaringar om den finansiella tjänsten samt tilläggskydd för onlinegränssnitt. Vissa bestämmelser som har en motsvarighet i det nya konsumentkreditdirektivet har anpassats efter dessa regler. Det gäller bland annat den yttre fristen för utövande av ångerrätt, att näringsidkaren ska påminna konsumenten om ångerrätten efter avtalets ingående, bestämmelser om information vid telefonkommunikation samt sanktioner. Det har också införts en bestämmelse som innebär att näringsidkare som tillhandahåller varor eller tjänster till konsumenter online också är skyldiga att tillhandahålla en funktion för utövande av ångerrätten.

I skälen till ändringsdirektivet finns information om hur reglerna förhåller sig till andra EU-rättsliga bestämmelser. En utgångspunkt för merparten av reglerna är att de ska tillämpas först om det saknas sektorspecifik EU-rättslig lagstiftning för en finansiell tjänst eller om det saknas bestämmelser om till exempel ångerrätt eller om information innan avtal ingås.

Medlemsstaterna ska ha genomfört direktivet senast två år efter dess ikraftträdande.

I svensk rätt har 2002 års direktiv genomförts huvudsakligen i tredje kapitlet lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler. Konsumenträttighetsdirektivets befintliga bestämmelser har huvudsakligen genomförts i andra kapitlet samma lag.

Uppdraget att analysera och föreslå hur ändringarna i konsumenträttighetsdirektivet ska genomföras i svensk rätt

Utredaren ska ta ställning till hur ändringarna i konsumenträttighetsdirektivet ska genomföras i Sverige. I uppdraget ingår att analysera hur svensk rätt förhåller sig till bestämmelserna i ändringsdirektivet och lämna nödvändiga författningsförslag.

Utredaren ska också jämföra och ta ställning till de valmöjligheter som ändringsdirektivet erbjuder. För varje ställningstagande ska för- och nackdelar med alternativen redovisas. I vissa avseenden är svensk rätt redan förenlig med de nya bestämmelserna. Utredaren bör som utgångspunkt fokusera på de delar av ändringsdirektivet där det krävs att de svenska reglerna ändras.

Vid utformningen av förslagen ska utredaren ansluta till den systematik och terminologi som redan används i svensk rätt. Där det bedöms möjligt och lämpligt bör förslagen ansluta till de lösningar som väljs vid genomförandet av det nya konsumentkreditdirektivet. Liksom vid all lagstiftning bör enkelhet, överskådlighet och konsekvens eftersträvas.

De förslag som utredaren lämnar bör sammantaget ge en väl balanserad reglering. I detta ligger att utredaren ska ta hänsyn till både näringsidkares intressen och intresset av en hög konsumentskyddsnivå.

Utredaren ska därför

- analysera ändringarna i konsumenträttighetsdirektivet och dess tillämpning,
- analysera, jämföra och ta ställning till de alternativa tillvägagångssätt och valmöjligheter som ändringsdirektivet erbjuder,
- bedöma vilka författningsändringar och andra åtgärder som behövs för att genomföra ändringsdirektivet i svensk rätt, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Kontakter och redovisning av uppdraget

Utredaren ska följa genomförandet i de berörda nordiska länderna och i de andra länder som utredaren bedömer vara av intresse i sammanhanget. Utredaren ska hålla sig informerad om och beakta relevant arbete som pågår i Regeringskansliet. Utredaren ska i den utsträckning det är lämpligt inhämta synpunkter från berörda myndigheter, organisationer och företag.

Utredningstiden förlängs. Uppdraget ska redovisas senast den 11 april 2025. Ett delbetänkande som avser delarna i de ursprungliga direktiven ska dock lämnas senast den 11 oktober 2024.

(Justitiedepartementet)

2023/2225

30.10.2023

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2023/2225
av den 18 oktober 2023
om konsumentkreditavtal och om upphävande av direktiv 2008/48/EG

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 114,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽²⁾, och

av följande skäl:

- (1) Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG ⁽³⁾ fastställer regler på unionsnivå om konsumentkreditavtal.
- (2) År 2014 lade kommissionen fram en rapport om genomförandet av direktiv 2008/48/EG. År 2020 lade kommissionen fram en andra rapport om genomförandet av det direktivet och ett arbetsdokument från kommissionens avdelningar med resultaten av en utvärdering av det direktivets ändamålsenlighet och resultat, som omfattade ett brett samråd med berörda parter.
- (3) Dessa rapporter och samråd visade att direktiv 2008/48/EG delvis har varit ändamålsenligt när det gäller att säkerställa en hög nivå av konsumentskydd och främja utvecklingen av en inre marknad för krediter, och att dess mål fortfarande är relevanta. Skälen till att det direktivet endast delvis har varit ändamålsenligt har delvis med själva direktivet att göra, till exempel otydliga formuleringar i vissa artiklar, men hänger också samman med externa faktorer, såsom utvecklingen i samband med digitalisering, den praktiska tillämpningen och tillsynen i medlemsstaterna samt det faktum att vissa aspekter av konsumentkreditmarknaden inte omfattas av det direktivet.
- (4) Digitaliseringen har bidragit till att marknaden utvecklats på ett sätt som inte förutsågs när direktiv 2008/48/EG antogs. Den snabba tekniska utvecklingen sedan det direktivet antogs har lett till betydande förändringar på konsumentkreditmarknaden, både på utbuds- och efterfrågesidan, såsom framväxten av nya produkter och utvecklingen av konsumenters beteende och preferenser.
- (5) Den vaga formuleringen av vissa bestämmelser i direktiv 2008/48/EG, som gör det möjligt för medlemsstaterna att anta avvikande bestämmelser som går utöver dem som föreskrivs i det direktivet, ledde till ett fragmenterat regelverk i unionen när det gäller ett antal aspekter av konsumentkreditavtal.
- (6) Den praktiska och rättsliga situation som följer av dessa nationella skillnader leder i vissa fall till snedvridning av konkurrensen mellan kreditgivare i unionen och skapar hinder på den inre marknaden. Situationen begränsar konsumenternas möjligheter att dra nytta av ett gradvis ökande utbud av gränsöverskridande krediter, som förväntas växa ytterligare till följd av digitaliseringen. Denna snedvridning och begränsning kan i sin tur leda till minskad efterfrågan på varor och tjänster. Situationen leder också till ett otillräckligt och ojämnt konsumentskydd i hela unionen.

⁽¹⁾ EUT C 105, 4.3.2022, s. 92.

⁽²⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 12 september 2023 (ännu inte offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 9 oktober 2023.

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av den 23 april 2008 om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EEG (EUT L 133, 22.5.2008, s. 66).

- (7) Under de senaste åren har de krediter som erbjuds konsumenter utvecklats och diversifierats avsevärt. Nya kreditinstrument har dykt upp, särskilt i onlinemiljön, och användningen av dem fortsätter att öka. Detta har lett till osäkerhet om rättsläget vad gäller tillämpningen av direktiv 2008/48/EG på sådana nya produkter.
- (8) Detta direktiv kompletterar reglerna i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/65/EG (*). För att garantera rättssäkerheten bör det klargöras att i händelse av konflikt mellan bestämmelserna i det här direktivet och i det direktivet bör bestämmelserna i det här direktivet tillämpas som *lex specialis*.
- (9) Enligt artikel 26 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (*EUF-fördraget*) ska den inre marknaden omfatta ett område där fri rörlighet för varor, personer och tjänster säkerställs. Utvecklingen av en mer transparent och effektiv rättslig ram för konsumentkrediter kommer att leda till ökat förtroende från konsumenternas sida och ökat skydd för dem samt underlätta utvecklingen av gränsoverskridande verksamhet.
- (10) För att främja framväxten av en väl fungerande inre marknad för konsumentkrediter är det nödvändigt att tillhandahålla en harmoniserad unionsram på ett antal centrala områden. Med hänsyn till konsumentkreditmarknadens ständiga utveckling, särskilt vad gäller onlinemiljön, och den ökande rörligheten bland unionsmedborgarna kommer en framåtblickande unionslagstiftning som kan anpassas efter nya kreditformer och som ger medlemsstaterna den flexibilitet som krävs för genomförandet att bidra till att skapa likvärdiga förutsättningar för företag.
- (11) Enligt artikel 169.1 och 169.2 a i EUF-fördraget ska unionen bidra till att uppnå en hög konsumentskyddsnivå genom åtgärder som beslutas enligt artikel 114 i EUF-fördraget. Enligt artikel 38 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (*stadgan*) ska en hög konsumentskyddsnivå tryggas i unionens politik.
- (12) Det är viktigt att konsumenter åtnjuter en hög nivå av skydd. Därför bör den fria rörligheten för krediterbudanden kunna fungera under bästa möjliga förutsättningar både för de som erbjuder och för de som efterfrågar tjänsterna, med vederbörlig hänsyn till särskilda förhållanden i medlemsstaterna.
- (13) En fullständig harmonisering är nödvändig för att alla konsumenter i unionen ska kunna tillförsäkras ett högt och likvärdigt konsumentskydd som tillvarar deras intressen och för att skapa en väl fungerande inre marknad. Det bör därför inte vara tillåtet för medlemsstaterna att behålla eller införa nationella bestämmelser som avviker från dem som fastställs i detta direktiv, om inte annat anges i detta direktiv. Denna begränsning bör dock vara tillämplig endast då detta direktiv innehåller harmoniserade bestämmelser. Medlemsstaterna bör således kunna behålla eller införa andra nationella bestämmelser om det inte finns några sådana harmoniserade bestämmelser. Medlemsstaterna bör alltså ha möjlighet att behålla eller införa nationella bestämmelser om solidariskt ansvar för varu- eller tjänsteleverantören och kreditgivaren. Medlemsstaterna bör också ha möjlighet att behålla eller införa nationella bestämmelser om uppsägning av ett kontrakt som avser varuförsäljning eller tillhandahållande av tjänster om konsumenten utnyttjar sin ångerrätt i samband med kreditavtalet. I detta avseende bör medlemsstaterna tillåtas att när det gäller kreditavtal med obestämd löptid fastställa en minimiperiod mellan den tidpunkt då kreditgivaren begär återbetalning och den dag då krediten ska återbetalas.
- (14) Definitionerna i detta direktiv fastställer harmoniseringens tillämpningsområde. Medlemsstaternas skyldighet att införliva detta direktiv bör därför begränsas till dess tillämpningsområde såsom det fastställs genom dessa definitioner. Detta direktiv bör emellertid inte påverka medlemsstaternas tillämpning, i överensstämmelse med unionsrätten, av bestämmelser i detta direktiv på områden som inte omfattas av dess tillämpningsområde. En medlemsstat skulle därigenom kunna behålla eller införa nationell lagstiftning som motsvarar detta direktiv eller vissa bestämmelser i detta direktiv om kreditavtal som inte omfattas av dess tillämpningsområde, till exempel om kreditavtal där konsumenten vid deras ingående åläggs att deponera ett föremål som säkerhet hos kreditgivaren för den att förvara och där konsumentens ansvar är strikt begränsat till den deponerade säkerheten, eller om kreditavtal som omfattar ett sammanlagt kreditbelopp på över 100 000 EUR. Medlemsstaterna skulle också kunna tillämpa detta direktiv på kombinerade krediter som inte omfattas av definitionen av kombinerade kreditavtal i detta direktiv. Bestämmelserna om kombinerade kreditavtal i detta direktiv kan således tillämpas på kreditavtal som endast delvis syftar till att finansiera ett avtal om leverans av en vara eller tillhandahållande av en tjänst.

(*) Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/65/EG av den 23 september 2002 om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter och om ändring av rådets direktiv 90/619/EEG samt direktiven 97/7/EG och 98/27/EG (EGT L 271, 9.10.2002, s. 16).

- (15) Ett antal medlemsstater har tillämpat direktiv 2008/48/EG på områden som inte omfattas av dess tillämpningsområde för att höja nivån på konsumentskyddet, medan andra medlemsstater har olika nationella regler som reglerar dessa områden på grundval av marknadens särdrag. Detta har gjort att vissa skillnader mellan olika medlemsstaters nationella rätt har behållits när det gäller dessa typer av krediter. Faktum är att flera av de kreditavtal som inte omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 2008/48/EG kan vara till skada för konsumenterna, inbegripet kortfristiga högkostnadskreditavtal vars belopp vanligtvis är lägre än den minimitröskel på 200 EUR som fastställs i det direktivet. I detta sammanhang, och i syfte att säkerställa en hög nivå av konsumentskydd och underlätta den gränsöverskridande konsumentkreditmarknaden, bör det här direktivet omfatta vissa avtal som undantagits från tillämpningsområdet för direktiv 2008/48/EG, såsom konsumentkreditavtal som omfattar ett sammanlagt kreditbelopp på mindre än 200 EUR. På samma sätt bör andra potentiellt skadliga produkter, på grund av de höga kostnader de medför eller de höga avgifter som uttas vid utebliven betalning, omfattas av det här direktivet, för att säkerställa ökad insyn och bättre konsumentskydd, och därigenom stärka konsumenternas förtroende. I detta avseende bör följande inte vara undantagna från tillämpningsområdet för det här direktivet: hyres- eller leasingavtal med förvärvsmöjlighet, kreditavtal i form av en kontokredit enligt vilka krediten ska betalas tillbaka inom en månad, ränte- och avgiftsfria kreditavtal samt kreditavtal enligt vilka krediten ska betalas tillbaka inom tre månader och för vilka endast obetydliga avgifter ska betalas. För vissa av de kreditavtal som undantogs från tillämpningsområdet för direktiv 2008/48/EG och som bör omfattas av det här direktivet, nämligen kreditavtal som omfattar ett sammanlagt kreditbelopp på mindre än 200 EUR, ränte- och avgiftsfri kredit med endast begränsade avgifter på grund av sen betalning och kredit som ska betalas tillbaka inom tre månader med endast obetydliga avgifter, bör medlemsstaterna emellertid kunna undanta tillämpningen av ett fastställt och begränsat antal bestämmelser i det här direktivet som rör reklam, förhandsinformation och avtalsinformation, för att undvika en onödig börda för kreditgivare, med beaktande av marknadens särdrag och dessa kreditavtals särskilda egenskaper, såsom deras kortare löptid, samtidigt som en högre konsumentskyddsnivå säkerställs.
- (16) *Köp nu, betala senare*-erbjudanden, varigenom kreditgivaren beviljar en konsument kredit utslutande i syfte att köpa varor eller tjänster som tillhandahålls av en leverantör, är nya digitala finansiella verktyg som låter konsumenterna göra inköp och betala för dessa över tid och är ofta ränte- och avgiftsfria, och bör därför omfattas av detta direktivs tillämpningsområde.
- (17) Vissa betalningsanstånd, där en varu- eller tjänsteleverantör ger konsumenten tid att betala för en vara eller tjänst ränte- och avgiftsfritt, med undantag för begränsade avgifter på grund av sen betalning i enlighet med nationell rätt, bör undantas från detta direktivs tillämpningsområde, under förutsättning att ingen tredje part, såsom vid *köp nu, betala senare*-erbjudanden, erbjuder kredit för varan eller tjänsten och betalningen i sin helhet ska genomföras under en begränsad tidsram på 50 dagar från och med leveransen av varan eller tillhandahållandet av tjänsten. Sådana betalningsanstånd är de affärsmetoder som vanligen används för att göra det möjligt för konsumenterna att betala först efter mottagandet av varorna eller tjänsterna, vilket är till fördel för konsumenterna, till exempel vid betalningsanstånd där sjukhus ger konsumenterna tid att betala för sjukvårdskostnader. Detta undantag bör begränsas för vissa stora onlineleverantörer av varor eller tjänster som har tillgång till en stor kundbas, där en tredje part varken erbjuder eller köper kredit och där betalningen i sin helhet ska genomföras inom 14 dagar från leveransen av varorna eller tjänsterna, ränte- och avgiftsfritt och med endast begränsade avgifter som konsumenterna ska betala på grund av sen betalning, vilka tas ut i enlighet med nationell rätt. Sådana stora onlineleverantörer skulle, med tanke på sin ekonomiska kapacitet och sin förmåga att driva konsumenterna mot impulsinköp och potentiellt överkonsumtion, annars kunna erbjuda betalningsanstånd på ett mycket omfattande sätt utan något skydd för konsumenterna och försvaga den rättvisa konkurrensen med andra leverantörer av varor eller tjänster. En sådan begränsning skulle alltid göra det möjligt för konsumenterna att utföra betalningar på ett bekvämt sätt inom två veckor, samtidigt som det säkerställs att stora onlineleverantörer av varor eller tjänster som vill tillhandahålla krediter i stor skala med längre tidsram omfattas av detta direktiv.
- (18) I enlighet med vad som beskrivs i skäl 17 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/751⁽⁹⁾ är kort med uppskjuten debitering kreditkort som är allmänt tillgängliga på marknaden och där det totala transaktionsbeloppet debiteras kortinnehavarens konto vid en specifik tidpunkt som överenskommit i förväg, vanligen en gång per månad, utan att någon ränta betalas. Medlemsstaterna bör kunna undanta vissa kreditavtal i form av kort med uppskjuten debitering från detta direktiv, eftersom sådana kreditavtal kan hjälpa hushållen att på ett bättre sätt anpassa sin budget till en månadsinkomst, om krediten måste återbetalas inom 40 dagar, är ränte- och avgiftsfri och endast har begränsade avgifter kopplade till tillhandahållandet av betaltjänsten och tillhandahålls av ett kreditinstitut eller ett betalningsinstitut. Detta undantag bör inte påverka tillämpningen av relevanta bestämmelser om kontokrediter eller överskridande som bör vara tillämpliga om återbetalningen överstiger det positiva saldot på checkkontot.

⁽⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/751 av den 29 april 2015 om förmedlingsavgifter för kortbaserade betalningstransaktioner (EUT L 123, 19.5.2015, s. 1).

- (19) Hyres- och leasingavtal enligt vilka det inte föreskrivs någon skyldighet eller möjlighet för konsumenten att köpa objektet, vare sig i avtalet i sig eller något annat enskilt avtal, till exempel rena hyresavtal, bör inte omfattas av tillämpningsområdet för detta direktiv eftersom de inte innebär någon eventuell överlåtelse av egendom när avtalet upphör.
- (20) Dessutom bör alla kreditavtal på upp till 100 000 EUR omfattas av detta direktivs tillämpningsområde. Det övre tröskelvärdet för kreditavtal som fastställs i detta direktiv bör vara högre än det som fastställs i direktiv 2008/48/EG i syfte att ta hänsyn till indexeringen för inflationseffekterna sedan 2008 och för kommande år.
- (21) När det gäller kreditavtal som innehåller överenskommelser mellan kreditgivaren och konsumenten om betalningsanstånd eller om återbetalningsmetoder, när konsumenten redan gjort sig skyldig till eller sannolikt kommer att göra sig skyldig till betalningsförsummelse i förhållande till det ursprungliga kreditavtalet, när sådana arrangemang sannolikt kommer att förhindra möjligheten att väcka talan om betalningsförsummelse och villkoren i dem inte är mindre förmånliga än de som anges i det ursprungliga kreditavtalet, bör medlemsstaterna kunna besluta att endast tillämpa ett begränsat antal av bestämmelserna i detta direktiv, bland annat att undanta kreditgivare från skyldigheten att göra en kreditprövning. Detta bör inte hindra konsumenter i betalningssvårigheter från att få ett nytt kreditavtal som skulle hjälpa dem att lättare betala tillbaka sin ursprungliga kredit. Konsumenter skulle anses löpa stor risk att göra sig skyldiga till betalningsförsummelse om de till exempel blir arbetslösa.
- (22) Gräsrotsfinansiering har sedan 2008 utvecklats som en finansieringsform som är tillgänglig för konsumenter, vanligtvis för små utgifter eller investeringar. En leverantör av tjänster för lånebaserad gräsrotsfinansiering driver en digital plattform som är öppen för allmänheten, i syfte att matcha, eller underlätta matchning av, presumtiva långgivare, oavsett om de agerar inom ramen för sin handels-, närings- eller yrkesverksamhet eller inte, med konsumenter som söker finansiering. Sådan finansiering kan ske i form av konsumentkrediter. Om leverantörer av tjänster för lånebaserad gräsrotsfinansiering tillhandahåller krediter direkt till konsumenter bör bestämmelserna i detta direktiv om kreditgivare vara tillämpliga på dem. Om leverantörer av tjänster för lånebaserad gräsrotsfinansiering underlättar beviljande av krediter mellan kreditgivare som agerar inom ramen för sin handels-, närings- eller yrkesverksamhet och konsumenter bör kreditgivarnas skyldigheter enligt detta direktiv vara tillämpliga på dessa kreditgivare. I en sådan situation fungerar leverantörerna av tjänster för lånebaserad gräsrotsfinansiering som kreditförmedlare, och därför bör kreditförmedlarnas skyldigheter enligt detta direktiv vara tillämpliga även på dem.
- (23) Vad gäller särskilda typer av kreditavtal på vilka endast vissa av bestämmelserna i detta direktiv är tillämpliga, bör det stå medlemsstaterna fritt att i sin nationella rätt reglera sådana typer av kreditavtal med avseende på andra aspekter som inte harmoniseras genom detta direktiv.
- (24) Avtal om fortlöpande tillhandahållande av tjänster eller om leveranser av varor av samma slag, där konsumenten gör avbetalningar så länge som de tillhandahålls, kan skilja sig väsentligt från de kreditavtal som behandlas i detta direktiv i fråga om avtalsparternas intressen och i fråga om transaktionernas utformning och genomförande. Sådana avtal bör därför inte anses vara kreditavtal vid tillämpningen av detta direktiv. Ett exempel på sådana avtal är försäkringsavtal där försäkringen betalas genom månatlig avbetalning.
- (25) Kreditavtal som omfattar säkerheter i fast egendom och kreditavtal som är avsedda att finansiera förvärv eller behållande av äganderätt till mark eller till en befintlig eller planerad byggnad, inbegripet kommersiella fastigheter som används för handels-, närings- eller yrkesverksamhet, bör undantas från detta direktivs tillämpningsområde, då sådana avtal regleras genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/17/EU⁽⁹⁾. Krediter i syfte att renovera en bostadsfastighet som omfattar ett sammanlagt belopp på över 100 000 EUR och för vilka det som säkerhet varken finns en inteckning eller annan i en medlemsstat allmänt förekommande jämförbar säkerhet i fast egendom eller en rättighet med anknytning till fast egendom bör dock inte undantas från tillämpningsområdet för det här direktivet.
- (26) Detta direktiv bör vara tillämpligt oavsett om kreditgivaren är en juridisk eller en fysisk person. Detta direktiv bör emellertid inte påverka medlemsstaternas rätt att föreskriva att endast juridiska personer eller vissa juridiska personer får tillhandahålla konsumentkrediter.

⁽⁹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/17/EU av den 4 februari 2014 om konsumentkreditavtal som avser bostadsfastighet och om ändring av direktiven 2008/48/EG och 2013/36/EU och förordning (EU) nr 1093/2010 (EUT L 60, 28.2.2014, s. 34).

- (27) Vissa bestämmelser i detta direktiv bör vara tillämpliga på kreditförmedlare som är fysiska och juridiska personer och som vid utövande av sin närings- eller yrkesverksamhet mot ersättning presenterar eller erbjuder kreditavtal till konsumenter, bistår konsumenter genom att utföra förberedande arbete med avseende på kreditavtal eller ingår kreditavtal med konsumenter för kreditgivarens räkning.
- (28) Information till konsumenter, såsom lämpliga förklaringar, förhandsinformation, allmän information och information om sökning i databaser, bör tillhandahållas kostnadsfritt. Särskild uppmärksamhet bör ägnas behoven hos personer med funktionsnedsättning.
- (29) Detta direktiv står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns framför allt i stadgan. I synnerhet respekterar detta direktiv till fullo rätten till skydd av personuppgifter, till egendom, till icke-diskriminering, till skydd av familjeliv och yrkesliv och till konsumentskydd enligt stadgan.
- (30) Detta direktiv bör inte påverka tillämpningen av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 ⁽¹⁾, som är tillämplig på all behandling av personuppgifter som utförs av kreditgivare och kreditförmedlare som omfattas av tillämpningsområdet för detta direktiv, och det bör i synnerhet inte påverka tillämpningen av de principer för behandling av personuppgifter som anges i artikel 5 i den förordningen, inbegripet uppgiftsminimering, riktighet och ändamålsbegränsning.
- (31) Konsumenter som är lagligen bosatta i unionen bör inte diskrimineras på grund av sin nationalitet eller bosättningsort eller något av de skäl som anges i artikel 21 i stadgan när de ansöker om, ingår eller har ett kreditavtal i unionen. Detta påverkar inte möjligheten att erbjuda olika villkor för att få tillgång till en kredit om dessa är vederbörligen motiverade av objektiva faktorer. Dessutom bör detta inte tolkas som att det skapar en skyldighet för kreditgivare eller kreditförmedlare att tillhandahålla tjänster på områden där de inte bedriver verksamhet.
- (32) Konsumenter bör skyddas mot otillbörliga eller vilseledande metoder, särskilt vad gäller den information som tillhandahålls av kreditgivaren eller kreditförmedlaren, i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG ⁽²⁾. Det direktivet är också i fortsättningen tillämpligt på kreditavtal och fungerar som ett säkerhetsnät som säkerställer att en hög gemensam nivå av konsumentskydd mot otillbörliga affärsmetoder kan upprätthållas inom alla sektorer, bland annat genom att komplettera annan unionsrät.
- (33) Det bör fastställas särskilda bestämmelser om reklam om kreditavtal och om vilken standardinformation som ska lämnas till konsumenter så att de framför allt kan jämföra olika erbjudanden. Sådan standardinformation bör ges på ett klart, kortfattat och framträdande sätt med hjälp av ett representativt exempel. Det sammanlagda kreditbeloppet och den återbetalningstid kreditgivaren valt för ett sådant representativt exempel bör i så stor utsträckning som möjligt motsvara egenskaperna hos det kreditavtal som kreditgivaren gör reklam för. Standardinformationen bör redan från början visas på ett framträdande och tydligt sätt och i ett tilltalande format. Den bör vara tydligt läsbar och anpassad för att ta hänsyn till vissa mediers tekniska begränsningar, exempelvis vad gäller skärmar för mobiltelefoner. På digitala kanaler kan en del av standardinformationen i det representativa exemplet tillhandahållas genom att konsumenten klickar, skrollar eller svajpar. Innan konsumenterna får tillgång till krediterbjudanden bör de dock få all standardinformation som ska ingå i reklam för kreditavtal även när de klickar, skrollar eller svajpar. Standardinformationen bör också vara tydligt avgränsad från eventuell ytterligare information som rör kreditavtalet. Tillfälliga marknadsföringsvillkor, såsom lockränta med lägre kreditränta under de första månaderna av den tid kreditavtalet löper, bör tydligt anges som sådana. Konsumenter bör kunna få en snabb överblick över all viktig information, även när de ser den på en mobiltelefon. Även telefonnummer och e-postadress för kreditgivaren och, i tillämpliga fall, kreditförmedlaren bör meddelas konsumenten så att denne snabbt och enkelt kan kontakta kreditgivaren eller kreditförmedlaren.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 119, 4.5.2016, s. 1).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG av den 11 maj 2005 om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter på den inre marknaden och om ändring av rådets direktiv 84/450/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG, 98/27/EG och 2002/65/EG samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 (direktiv om otillbörliga affärsmetoder) (EUT L 149, 11.6.2005, s. 22).

Om det inte är möjligt att ange det totala kreditbeloppet såsom summan av de belopp som totalt görs tillgängliga, bör ett tak anges, särskilt om kreditavtalet ger konsumenten frihet att utnyttja krediten på olika sätt, med en begränsning när det gäller beloppet. Taket bör ange den övre gränsen för den kredit som kan göras tillgänglig för konsumenten. I särskilda och motiverade fall, för att förbättra konsumenternas förståelse av information som lämnas i reklam för kreditavtal där det använda mediet inte gör det möjligt att visuellt visa den informationen, exempelvis i radioreklam, bör mängden information som lämnas ut minskas. Vad gäller reklam för kreditavtal som inte innehåller någon information om kreditkostnaden bör medlemsstaterna dessutom kunna föreskriva krav på sådan information i sin nationella rätt. För att minska fall av vilseledande försäljning av krediter till konsumenter som inte har råd med dem och för att främja hållbar utlåning bör reklam för kreditavtal alltid innehålla en tydlig och framträdande varning för att göra konsumenterna medvetna om att lån kostar pengar. För att säkerställa en högre konsumentskyddsnivå bör viss reklam förbjudas, såsom reklam som uppmuntrar konsumenter att söka kredit genom att antyda att krediten skulle förbättra deras ekonomiska situation eller som anger att registrerade krediter i databaser har liten eller ingen inverkan på bedömningen av en kreditansökan. Medlemsstaterna bör också ha rätt att förbjuda reklam som de anser vara riskfylld för konsumenter, exempelvis reklam som visar hur lätt eller snabbt man kan få kredit.

- (34) Ett varaktigt medium, inbegripet pappersversioner och interoperabla, bärbara och maskinläsbara digitala versioner av dokument, bör göra det möjligt att rikta information till konsumenten personligen, det bör göra det möjligt för konsumenten att lagra information på ett sätt som är tillgängligt för användning i framtiden och under en tidsperiod som är lämplig med hänsyn till informationens syfte, det bör tillåta oförändrad återgivning av den lagrade informationen och det bör säkerställa att informationen är läsbar så att informationen kan läsas och hänvisas till. Konsumenter bör ha möjlighet att välja vilken typ av varaktigt medium som de vill ha information på innan avtalet ingås och när avtalet har ingåtts och på vilket de kan meddela att de frånträder avtalet. Konsumenter bör dock inte kunna meddela att de frånträder avtalet eller kräva att kreditgivare eller i tillämpliga fall kreditförmedlare tillhandahåller information på typer av varaktigt medium som inte är allmänt använda.
- (35) Reklam brukar särskilt fokusera på en eller flera produkter, men konsumenter bör ha möjlighet att fatta sina beslut med full kännedom om alla kreditprodukter som erbjuds. I det hänseendet spelar den allmänna informationen en viktig roll för att upplysa konsumenten vad gäller det breda urval av produkter och tjänster som erbjuds och deras viktigaste egenskaper. Konsumenter bör därför alltid ha tillgång till allmän information om de kreditprodukter som finns. Detta bör inte påverka skyldigheten att ge konsumenter anpassad förhandsinformation.
- (36) För att konsumenterna ska kunna fatta sina beslut med full kännedom om omständigheterna bör de få lämplig förhandsinformation, för noggrant övervägande i lugn och ro, i god tid innan och inte samtidigt som kreditavtalet ingås, inbegripet information om villkor och kostnader för krediten och om deras skyldigheter, samt lämpliga förklaringar av dessa. Syftet är att säkerställa att konsumenter har tillräcklig tid för att läsa och förstå förhandsinformationen, jämföra erbjudanden och fatta ett välgrundat beslut. Ett sådant krav bör inte påverka tillämpningen av rådets direktiv 93/13/EEG^(*).
- (37) Förhandsinformation bör tillhandahållas genom blanketten för standardiserad europeisk konsumentkreditinformation i bilaga I till detta direktiv. För att hjälpa konsumenter att förstå och jämföra olika erbjudanden bör de viktigaste inslagen i krediten tillhandahållas på ett framträdande sätt på första sidan av den blanketten, så att konsumenterna kan få en snabb överblick över all viktig information, även på en mobiltelefon. Om samtliga av de viktigaste inslagen inte kan visas på ett tydligt sätt på en sida bör de visas i den första delen av blanketten för standardiserad europeisk konsumentkreditinformation på högst två sidor. Informationen i den blanketten bör vara tydlig, lättläst och anpassad med hänsyn till vissa de tekniska begränsningarna hos vissa medier, såsom skärmar för mobiltelefoner. Den bör visas på ett adekvat och lämpligt sätt via de olika kanalerna, för att säkerställa att alla konsumenter kan få tillgång till information på lika villkor och i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882^(**).

(*) Rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal (EGT L 95, 21.4.1993, s. 29).

(**) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 av den 17 april 2019 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster (EUT L 151, 7.6.2019, s. 70).

- (38) För att säkerställa största möjliga öppenhet och jämförbarhet bör förhandsinformationen särskilt inbegripa uppgifter om den effektiva räntan för krediten, som bör beräknas på samma sätt inom hela unionen. Eftersom den effektiva räntan i detta skede endast kan anges med hjälp av ett exempel, bör exemplet i fråga vara representativt. Det bör därför stämma överens exempelvis med den genomsnittliga löptiden och det totala belopp som beviljats för den typ av kreditavtal som övervägs samt i tillämpliga fall med de varor som köpts. När det representativa exemplet fastställs bör hänsyn även tas till hur frekventa vissa typer av kreditavtal är på en bestämd marknad. Vad gäller kreditränta, avbetalningarnas periodicitet och räntekapitalisering bör kreditgivaren använda sin sedvanliga beräkningsmetod för den aktuella konsumentkrediten. Om förhandsinformation ges mindre än en dag innan konsumenten blir bunden av ett kreditavtal eller ett krediterbudande bör kreditgivaren och, i tillämpliga fall, kreditförmedlaren mellan en och sju dagar efter det att avtalet ingåtts eller, i tillämpliga fall, efter det att konsumenten lämnat in det bindande krediterbudandet, påminna konsumenten om möjligheten att frånträda kreditavtalet.
- (39) Konsumentens sammanlagda kreditkostnad bör omfatta alla kostnader, inklusive ränta, provision, skatter, avgifter till kreditförmedlare och andra avgifter som konsumenten måste betala i samband med kreditavtalet med undantag av notariatsavgifter. Kreditgivares faktiska vetskap om kostnaderna bör bedömas objektivt med beaktande av de krav på professionalism som fastställs i detta direktiv.
- (40) Kreditavtal i vilka krediträntan återkommande är föremål för en översyn i enlighet med förändringar i en referensränta som anges i kreditavtalet bör inte anses som kreditavtal med fast kreditränta.
- (41) Medlemsstaterna bör kunna behålla eller införa nationella bestämmelser som förbjuder kreditgivaren att kräva att konsumenten i samband med kreditavtalet öppnar ett bankkonto eller ingår ett avtal som avser någon annan kompletterande tjänst eller betalar kostnader eller avgifter för sådana bankkonton eller andra kompletterande tjänster. I de medlemsstater där sådana kombinerade erbjudanden är tillåtna bör konsumenterna, innan kreditavtalet ingås, upplysas om varje kompletterande tjänst som krävs för att över huvud taget få tillgång till krediten eller om de villkor som marknadsförs. Kostnaderna för dessa kompletterande tjänster bör inbegripas i den totala kostnaden för krediten. Alternativt, om dessa kostnader inte kan fastställas i förväg, bör konsumenterna innan avtalet ingås ges lämplig upplysning om att sådana kostnader uppkommer. Kreditgivare bör förmodas ha vetskap om kostnaderna för de kompletterande tjänster som de för egen eller för en tredje parts räkning erbjuder konsumenterna, om inte priset är avhängigt konsumenternas specifika förhållanden eller omständigheter.
- (42) För särskilda kreditavtal är det emellertid lämpligt att begränsa kraven på förhandsinformation, med hänsyn till den särskilda karaktären hos dessa typer av kreditavtal, i syfte att säkra ett tillräckligt konsumentskydd samtidigt som reglerna inte blir alltför betungande för kreditgivare eller, i tillämpliga fall, kreditförmedlare.
- (43) Konsumenter bör ges utförlig information innan ett kreditavtal ingås, oavsett om en kreditförmedlare är delaktig i att marknadsföra krediten eller inte. Därför bör kraven på förhandsinformation i allmänhet vara tillämpliga även på kreditförmedlare. Om varu- eller tjänsteleverantörer bara medverkar subsidiärt som kreditförmedlare är det emellertid inte lämpligt att lägga dem en rättslig skyldighet att ge förhandsinformation enligt detta direktiv. Varu- eller tjänsteleverantörer kan till exempel anses medverka subsidiärt som kreditförmedlare om deras verksamhet som kreditförmedlare inte utgör huvudsyftet med deras handels-, närings- eller yrkesverksamhet. I sådana fall uppnås ändå en tillräcklig konsumentskyddsnivå eftersom kreditgivaren bör vara ansvarig för att säkerställa att konsumenten får en fullständig förhandsinformation, antingen genom kreditförmedlaren, om kreditgivaren och kreditförmedlaren har enats om detta, eller på något annat lämpligt sätt.
- (44) Medlemsstaterna bör ha möjlighet att reglera huruvida den information som tillhandahålls till konsumenten av kreditgivaren eller, i tillämpliga fall, kreditförmedlaren innan kreditavtalet ingås ska vara bindande och hur länge kreditgivaren i så fall är bunden av den.

- (45) Även om konsumenten får den förhandsinformation som krävs kan de behöva ytterligare hjälp att välja vilket av de föreslagna kreditavtalen som bäst lämpar sig för just dennes behov och ekonomiska situation. Därför bör medlemsstaterna innan ett kreditavtal ingås säkerställa att kreditgivare och, i tillämpliga fall, kreditförmedlare ger sådan hjälp med de kreditprodukter som de erbjuder konsumenten, genom att på ett adekvat sätt kostnadsfritt förklara den relevanta informationen, inbegripet i synnerhet de föreslagna produkternas huvudsakliga egenskaper, för konsumenten på ett avpassat sätt så att konsumenten kan förstå de konsekvenser som kreditprodukterna kan få för dennes ekonomiska situation, inbegripet rättsliga och finansiella konsekvenser som kan bli följden av att avtalsförpliktelserna inte fullgörs på ett korrekt sätt. Kreditgivare och i tillämpliga fall kreditförmedlare bör anpassa sättet på vilket dessa förklaringar ges till de förhållanden som råder vid krediterbudandet och konsumentens behov av hjälp, med beaktande av konsumentens kunskap och erfarenhet vad gäller kredit och de enskilda kreditprodukternas beskaffenhet. Sådana förklaringar bör inte i sig utgöra en personlig rekommendation. Medlemsstaterna bör kunna kräva att kreditgivare och, i tillämpliga fall, kreditförmedlare dokumenterar i vilken form och när sådana förklaringar tillhandahållits till konsumenten.
- (46) Såsom framhålls i kommissionens förslag till förordning om harmoniserade regler för artificiell intelligens (*rättsakt om artificiell intelligens*), offentliggjord den 21 april 2021, kan system för artificiell intelligens (AI) enkelt användas inom många olika ekonomiska sektorer och samhällssektorer, inklusive över gränser, och cirkulera i hela unionen. I detta sammanhang bör kreditgivare och kreditförmedlare när de avpassar priset på sina erbjudanden till specifika konsumenter eller specifika grupper av konsumenter på grundval av automatiserat beslutsfattande tydligt informera konsumenterna om att det pris som anges har avpassats på grundval av automatiserad databehandling av personuppgifter inklusive härledda uppgifter, så att de kan ta hänsyn till eventuella risker när de fattar sitt köpbeslut. Enligt artikel 14.2 f i förordning (EU) 2016/679 är kreditgivare och kreditförmedlare också skyldiga att informera de konsumenter som erhåller erbjudandet om vilka uppgiftskällor som använts för att avpassa erbjudandet.
- (47) Det är viktigt att förhindra bruk som att koppla samman vissa produkter, som kan få konsumenterna att ingå kreditavtal som inte är i deras bästa intresse, utan att för den skull begränsa möjligheten att erbjuda produkter i paket, som kan vara gynnsamt för konsumenter. Medlemsstaterna bör dock fortsätta att nära övervaka marknaderna för finansiella tjänster till privatpersoner och mindre företag för att säkerställa att paketeringsförfaranden inte snedvrider konsumenternas val eller konkurrensen. Kopplingsförbehåll bör, som allmän regel, inte tillåtas såvida det inte är så att den finansiella tjänst eller produkt som erbjuds tillsammans med kreditavtalet inte kan erbjudas separat eftersom den utgör en integrerad del av krediten, såsom är fallet exempelvis i fråga om en kontokredit. Även om en kreditgivare, med beaktande av proportionalitetsöverväganden, bör kunna kräva att konsumenten har en relevant försäkring för att garantera återbetalningen av krediten eller för att försäkra säkerhetens värde, bör konsumenten ha möjlighet att välja sin egen försäkringsgivare. Detta bör inte påverka de kreditvillkor som fastställs av kreditgivaren, förutsatt att den berörda leverantörens försäkring har en likvärdig garantinivå som den försäkring som föreslås eller erbjuds av kreditgivaren. Vidare bör medlemsstaterna ha möjlighet att helt eller delvis standardisera det skydd som ges genom försäkringsavtal så att det blir lättare att jämföra olika erbjudanden för konsumenter som vill göra en sådan jämförelse. För att konsumenten ska få extra tid på sig att jämföra försäkringserbjudanden innan denne köper en försäkring bör medlemsstaterna kräva att konsumenten får minst tre dagar på sig att jämföra försäkringserbjudanden med anknytning till kreditavtalet utan att erbjudandet ändras, och att konsumenten informeras om detta. Konsumenter bör kunna teckna en försäkring före utgången av denna tredagersperiod om de uttryckligen begär att få göra det.
- (48) Många canceröverlevare upplever på grund av sin sjukdomshistorik ofta orättvis behandling när de försöker få tillgång till finansiella tjänster. De ställs ofta inför förhindrande höga försäkringspremier, trots att de har varit botade i många år, eller till och med åtionden. För att ge konsumenter som överlevt cancer lika tillgång till försäkringar i samband med kreditavtal bör medlemsstaterna kräva att försäkringsavtalen inte baseras på personuppgifter om konsumenters diagnos av onkologiska sjukdomar efter en relevant tidsperiod efter det att den medicinska behandlingen av dessa konsumenter har avslutats. Den tidsperiod som fastställs av medlemsstaterna bör inte överstiga 15 år räknat från när den medicinska behandlingen av konsumenten avslutades.
- (49) Kreditavtal och kompletterande tjänster bör presenteras på ett tydligt och öppet sätt. Det bör inte vara möjligt att underförstått sluta sig till att konsumenten samtycker till att ingå ett kreditavtal eller köpa kompletterande tjänster. Konsumentens samtycke till att ingå ett avtal bör alltid vara en entydig bekräftande handling som gör det möjligt att fastställa att konsumenten lämnat ett frivilligt, specifikt, informerat och otvetydigt godkännande. I detta sammanhang bör tystnad, passivitet eller standardalternativ såsom på förhand ikryssade rutor inte anses utgöra samtycke från konsumentens sida.

- (50) Rådgivning i form av personliga rekommendationer, dvs. rådgivningstjänster, är en verksamhet som kan kombineras med andra aspekter av att bevilja eller förmedla kredit. För att kunna förstå beskaffenheten hos de tjänster som tillhandahålls till dem bör konsumenter därför upplysas om vad som utgör sådana rådgivningstjänster och huruvida rådgivningstjänster tillhandahålls eller kan tillhandahållas. Med tanke på den vikt som konsumenter fäster vid användningen av termerna *rådgivning* och *rådgivare* bör medlemsstaterna ha rätt att förbjuda användningen av dessa termer, eller liknande termer, om kreditgivare eller kreditförmedlare tillhandahåller sådana rådgivningstjänster till konsumenter. Det är lämpligt att säkerställa att medlemsstaterna inför skyddsåtgärder för fall där rådgivning beskrivs som oberoende, för att säkerställa att det produktutbud som övervägs och ersättningsarrangemangen motsvarar konsumenternas förväntningar på sådan rådgivning. Vid tillhandahållande av rådgivningstjänster bör kreditgivarna eller kreditförmedlarna ange om rekommendationen endast kommer att baseras på deras eget produktutbud eller på ett brett produktutbud från hela marknaden, så att konsumenten kan förstå grunden för rekommendationen. Vidare bör kreditgivaren och kreditförmedlaren ge en indikation på storleken på den avgift som ska betalas av konsumenten för rådgivningstjänster eller, om beloppet inte kan fastställas då informationen ska lämnas, den metod med vilken avgiften beräknas. Rådgivning bör alltid ges i konsumentens bästa intresse, genom att rådgivarna informerar sig om konsumentens behov och omständigheter, och rekommenderar kreditavtal som är anpassade till konsumentens behov, ekonomiska situation och personliga förhållanden, med beaktande av målet att minimera uteblivna och försenade betalningar. Dessutom bör ett tillräckligt stort antal kreditavtal i rådgivarens produktutbud beaktas vid rådgivningen.
- (51) Beviljande av kredit utan konsumentens föregående beställning kan i vissa fall förknippas med metoder som är skadliga för konsumenten. Därför bör beviljande av kredit utan föregående beställning, inklusive översändande av icke beställda förhandsgodkända kreditkort till konsumenter, ensidigt införande av en ny kontokredit eller överskridande eller ensidig höjning av gränsen för en konsuments kontokredit, överskridande eller kreditkort, förbjudas. Det bör även vara förbjudet att på eget initiativ bevilja kredit i form av avtal utanför fasta affärslokaler enligt definitionen i artikel 2.8 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU ⁽¹⁾. Förbudet mot beviljande av kredit utan föregående beställning bör inte hindra kreditgivare och kreditförmedlare från att göra reklam för eller erbjuda kredit inom ramen för en affärsförbindelse i enlighet med unionsrätten om konsumentskydd och med nationella åtgärder i enlighet med unionsrätten, inbegripet reklam för och erbjudande av kredit på försäljningsstället för att finansiera köp av en vara eller en tjänst.
- (52) Medlemsstaterna kan erbjuda konsumenter möjlighet att rikta proportionella och effektiva anspråk mot kreditgivare eller kreditförmedlare i händelse av bristande efterlevnad av detta direktiv i enlighet med nationell rätt. Dessa anspråk skulle kunna medföra skadestånd och en minskning av konsumentens sammanlagda kreditkostnad eller uppsägning av kreditavtalet.
- (53) Medlemsstaterna bör vidta lämpliga åtgärder för att främja ansvarsfulla metoder under kreditförbindelsens alla skeden med beaktande av de särskilda förhållanden som råder på deras kreditmarknad. Dessa åtgärder bör kunna inbegripa till exempel konsumentupplysning och konsumentutbildning, inklusive varningar avseende riskerna för betalningsinställelse och överskuldssättning. På en expanderande kreditmarknad är det särskilt viktigt att kreditgivare inte ägnar sig åt oansvarig utlåning eller ger krediter utan föregående kreditprövning. Medlemsstaterna bör utöva den tillsyn som krävs för att undvika ett sådant beteende från kreditgivarnas sida och fastställa nödvändiga sanktioner mot sådant beteende. Utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna om kreditrisk i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU ⁽²⁾ bör det åligga kreditgivarna att individuellt kontrollera konsumentens kreditvärdighet. I detta syfte bör kreditgivare ha rätt att använda information som tillhandahållits av konsumenten inte endast i samband med att det berörda kreditavtalet upprättades, utan även under en affärsförbindelse som pågår över längre tid. Konsumenter bör också iaktta försiktighet och uppfylla sina avtalsenliga skyldigheter.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU av den 25 oktober 2011 om konsumenträttigheter och om ändring av rådets direktiv 93/13/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG och om upphävande av rådets direktiv 85/577/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG (EUT L 304, 22.11.2011, s. 64).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG (EUT L 176, 27.6.2013, s. 338).

- (54) Det är av avgörande vikt att konsumentens förmåga och benägenhet att återbetala krediten bedöms och kontrolleras innan ett kreditavtal ingås. Denna kreditprövning bör vara proportionell och göras i konsumentens intresse för att förhindra oansvarig utlåning och överskuldssättning samt beakta alla nödvändiga och relevanta faktorer som skulle kunna påverka konsumentens förmåga att återbetala krediten. Återbetalningsplanen bör anpassas till konsumentens särskilda behov och återbetalningsförmåga. I fall där kreditansökan lämnas in gemensamt av mer än en konsument kan kreditprövningen göras på grundval av den gemensamma återbetalningsförmågan. En positiv bedömning bör inte påverka kreditgivarens avtalsfrihet när det gäller beviljande av kredit. Medlemsstaterna bör kunna utfärda ytterligare vägledning om andra kriterier och metoder för att bedöma en konsuments kreditvärdighet, till exempel genom att fastställa tak för belåningsgrad eller för förhållandet mellan lån och inkomst.
- (55) Kreditprövningen bör grunda sig på uppgifter om konsumentens finansiella och ekonomiska situation. Sådana uppgifter bör vara nödvändiga och stå i proportion till kreditens art, varaktighet, värde och risker för konsumenten, i linje med den princip om uppgiftsminimering som fastställs i förordning (EU) 2016/679, och bör vara relevanta, fullständiga och korrekta. Dessa uppgifter bör åtminstone inkludera konsumentens inkomster och utgifter, inbegripet lämplig hänsyn till konsumentens befintliga skyldigheter, bland annat levnadskostnaderna för konsumenten och konsumentens hushåll, samt konsumentens finansiella skulder. Denna information bör inte inkludera särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9.1 i förordning (EU) 2016/679, såsom hälsouppgifter, inbegripet uppgifter om cancer, eller information som erhållits från sociala nätverk. Europeiska bankmyndighetens riktlinjer av den 29 maj 2020 för utfärdande och övervakning av lån ger vägledning om vilka kategorier av uppgifter som får användas för behandling av personuppgifter för kreditvärdighetsändamål, däribland bevis på inkomst eller andra källor till återbetalning samt information om finansiella tillgångar och skulder eller om andra finansiella åtaganden. Konsumenterna bör lämna information om sin finansiella och ekonomiska situation för att underlätta kreditprövningen. Krediten bör endast göras tillgänglig för konsumenten om resultatet av kreditprövningen visar att de skuldförbindelser som följer av kreditavtalet sannolikt kommer att kunna återbetalas på det sätt som krävs enligt det avtalet. Vid bedömningen av konsumentens utsikter att uppfylla sina skyldigheter enligt kreditavtalet bör kreditgivaren ta hänsyn till relevanta faktorer och särskilda omständigheter, till exempel, men inte begränsat till, när det gäller kredit som beviljas i enlighet med detta direktiv för att finansiera studier eller täcka särskilda hälso- och sjukvårdskostnader, förekomsten av tillräckliga belägg för att sådan kredit kommer att ge konsumenten framtida inkomster, eller förekomsten av säkerheter eller andra former av garantier som konsumenten kan tillhandahålla som säkerhet för krediten.
- (56) I kommissionens förslag till förordning om harmoniserade regler för artificiell intelligens (*rättsakt om artificiell intelligens*) fastställs att AI-system som används för att utvärdera fysiska personers kreditbetyg eller kreditvärdighet bör klassificeras som AI-system med hög risk, eftersom de avgör dessa personers tillgång till finansiella resurser eller väsentliga tjänster såsom bostäder, el och telekommunikationstjänster. Med hänsyn till dessa höga insatser bör konsumenten, när kreditprövningen inbegriper automatiserad behandling av uppgifter, ha rätt att erhålla ett mänskligt ingripande från kreditgivaren. Utan att det påverkar tillämpningen av förordning (EU) 2016/679 bör konsumenten ha rätt att få en meningsfull och begriplig förklaring av den bedömning som gjorts och av hur den automatiserade behandlingen av uppgifter fungerar, inbegripet de viktigaste variablerna, logiken och riskerna, samt rätt att uttrycka sin ståndpunkt och begära en granskning av kreditprövningen och en översyn av beslutet om huruvida kredit ska beviljas. Konsumenten bör ha rätt att bli informerad om dessa rättigheter efter att ha informerats på vederbörligt sätt om förarbetet för detta. Möjligheten att begära en granskning av den ursprungliga bedömningen och beslutet bör inte nödvändigtvis leda till att konsumenten beviljas kredit.
- (57) För att bedöma en konsuments kreditvärdighet bör kreditgivaren även göra sökningar i kreditdatabaser. De rättsliga och faktiska omständigheterna kan kräva att sådana sökningar görs i olika omfattning. För att undvika snedvriddning av konkurrensen mellan kreditgivare bör de som övervakas och fullt ut uppfyller kraven i förordning (EU) 2016/679 ha tillgång till privata eller offentliga kreditdatabaser om konsumenterna i en medlemsstat där de inte är etablerade på villkor som inte är diskriminerande i förhållande till kreditgivare som är etablerade i den medlemsstaten. Medlemsstaterna bör underlätta gränsoverskridande tillgång till privata eller offentliga databaser, i enlighet med förordning (EU) 2016/679. För att öka ömsesidigheten bör kreditdatabaser åtminstone innehålla information om konsumenters försenade återbetalningar av krediten, om typen av kredit och om kreditgivarens identitet, i enlighet med unionsrätten och nationell rätt. Kreditgivare och kreditförmedlare bör inte behandla särskilda kategorier av uppgifter, såsom hälsouppgifter som avses i artikel 9.1 i förordning (EU) 2016/679, eller information som erhållits från sociala nätverk, eftersom varken dessa kategorier av uppgifter eller sådan information bör användas för att bedöma konsumenters kreditvärdighet. Kreditdatabasleverantörer bör ha rutiner för att säkerställa att informationen

i deras databaser är aktuell och korrekt. Om kreditansökan avslås på grundval av en sökning i en databas bör kreditgivarna utan onödig dröjsmål och kostnadsfritt informera konsumenterna om resultatet av sökningen med uppgifter om den databas där sökningen skett samt de kategorier av uppgifter som beaktats. För att säkerställa konsumenternas medvetenhet bör medlemsstaterna dessutom se till att konsumenterna i god tid och inom 30 dagar efter registreringen informeras om registreringen av eventuella utestående kreditfordringar i en databas, till exempel genom att skicka en varning till dem via e-post med uppmaning om att få tillgång till databasen för att se sin egen information om försenade betalningar av krediter.

- (58) Detta direktiv bör inte reglera avtalsrättsliga frågor om kreditavtals giltighet. Medlemsstaterna bör därför inom det området kunna behålla eller införa nationella bestämmelser som är förenliga med unionsrätten. Medlemsstaterna bör kunna reglera den rättsliga ordningen för ett erbjudande att ingå kreditavtal, särskilt när erbjudandet ska ges och den period under vilken det är bindande för kreditgivaren. Om ett sådant erbjudande ges vid samma tidpunkt som tillhandahållandet av förhandsinformation i enlighet med detta direktiv, bör ett sådant erbjudande i likhet med eventuell ytterligare information som kreditgivaren vill tillhandahålla till konsumenten, ges i ett separat dokument. Detta separata dokument kan bifogas blanketten för standardiserad europeisk konsumentkreditinformation.
- (59) Kreditavtalet bör innehålla all nödvändig information på ett klart och kortfattat sätt så att konsumenten kan få kännedom om sina rättigheter och skyldigheter enligt det avtalet.
- (60) Utan att det påverkar tillämpningen av direktiv 93/13/EEG och de skyldigheter innan avtalet ingås som gäller enligt det här direktivet, och i syfte att säkerställa en hög konsumentskyddsnivå, bör konsumenten i god tid och före eventuella ändringar av villkoren i kreditavtalet få tillgång till en beskrivning av de föreslagna ändringarna och, i tillämpliga fall, av behovet av konsumentens samtycke eller en förklaring av de ändringar som införts genom lag, tillsammans med tidsplanen för genomförandet av dessa ändringar och konsumentens möjligheter att göra invändningar samt den tidsperiod inom vilken konsumenten kan lämna in en invändning och namn på och adress till den behöriga myndighet där invändningen kan lämnas in. Ändringen av ett kreditavtal bör inte påverka någon konsumenträttighet, inbegripet rätten till information enligt det här direktivet. Detta bör inte påverka tillämpningen av unionsrätt eller nationella bestämmelser om tillåtlighet, villkor och giltighet för avtalsändringar.
- (61) För att säkra full insyn bör konsumenten upplysas om krediträntan både innan avtal ingås och i samband med att kreditavtalet ingås. Under avtalstiden bör konsumenten vidare upplysas om ändringar av den rörliga krediträntan och om de ändringar av betalningarna som dessa ändringar leder till. Detta bör inte påverka de bestämmelser i nationell rätt som inte är relaterade till konsumentinformation och som avser villkor för eller konsekvenser av ändringar, utom sådana som avser betalningar, av krediträntor och andra ekonomiska villkor som styr krediten, till exempel regler om att kreditgivaren har rätt att ändra krediträntan enbart när det finns giltigt skäl för detta eller att det står konsumenten fritt att säga upp kreditavtalet om krediträntan eller andra särskilda ekonomiska villkor avseende krediten ändras.
- (62) Kontokrediter och överskridanden är allt vanligare former av konsumentkrediter. Det finns därför ett behov att reglera dessa finansiella produkter för att öka konsumentskyddet och undvika överskuldssättning. Det finns en risk för att konsumenterna inte kommer att kunna betala om kreditgivarna beslutar att begära omedelbar återbetalning. Konsumenträttigheter när det gäller kontokrediter och överskridanden bör därför fastställas i detta direktiv.
- (63) I händelse av ett betydande överskridande under en period som överstiger en månad bör kreditgivaren utan dröjsmål informera konsumenten om överskridandet, inbegripet det berörda beloppet, krediträntan samt de straffavgifter, dröjsmålsavgifter eller den dröjsmålsränta som eventuellt tillämpas. Vid regelbundna överskridanden bör kreditgivaren erbjuda konsumenten rådgivningstjänster, om sådana finns tillgängliga, för att hjälpa konsumenten att hitta billigare alternativ och hänvisa konsumenten till skuldrådgivningstjänster.

- (64) Konsumenter bör ha ångerrätt utan att detta leder till sanktioner och utan att behöva lämna en motivering. För att öka rättssäkerheten bör dock ångerfristen under alla omständigheter löpa ut 12 månader och 14 dagar efter ingåendet av kreditavtalet om konsumenten inte har fått avtalsvillkoren och informationen i enlighet med detta direktiv. Ångerfristen bör inte löpa ut om konsumenten inte har informerats om sin ångerrätt.
- (65) Om en konsument frånträder ett kreditavtal genom vilket denne har erhållit varor, särskilt vad gäller avbetalningsköp eller ett hyres- eller leasingavtal med förvärvsskyldighet, bör detta direktiv inte påverka tillämpningen av någon bestämmelse i medlemsstaterna i frågor som rör återlämnande av varor eller frågor med sådan anknytning.
- (66) I vissa fall föreskrivs redan i nationell rätt att medel inte kan göras tillgängliga för konsumenterna före utgången av en viss tidsfrist. Konsumenterna kan i dessa fall ha ett önskemål om att säkerställa att de får den köpta varan eller tjänsten tidigt. I fall av kombinerade kreditavtal bör medlemsstaterna därför undantagsvis ha möjlighet att föreskriva att om konsumenterna uttryckligen önskar tidig leverans av de köpta varorna eller tjänsterna kan fristen för att utöva ångerrätten förkortas till att bli samma frist som den före vilken medel inte kan göras tillgängliga.
- (67) Vad gäller kombinerade kreditavtal är köpet av varor eller tjänster och det kreditavtal som ingås i detta syfte ömsesidigt beroende av varandra. Om konsumenten på grundval av unionsrätten utövar ångerrätten när det gäller köpeavtalet bör konsumenten därför inte längre vara bunden av det kombinerade kreditavtalet. Detta bör inte påverka nationell rätt i frågor om kombinerade kreditavtal i sådana fall där ett köpeavtal har blivit ogiltigt eller om konsumenten har utövat sin ångerrätt enligt nationell rätt. Inte heller bör det påverka konsumenters rättigheter enligt nationell rätt enligt vilken inga åtaganden mellan en konsument och en varu- eller tjänsteleverantör eller betalningar mellan dessa personer får göras så länge som konsumenten inte har tecknat kreditavtalet i syfte att finansiera köpet av varor eller tjänster.
- (68) De avtalslutande parterna bör ha rätt att på sedvanligt sätt säga upp ett kreditavtal med obestämd löptid. Om så avtalats i kreditavtalet bör kreditgivaren dessutom ha rätt att av objektiva motiverade skäl upphäva konsumentens rätt att utnyttja ett kreditavtal med obestämd löptid. Sådana skäl kan exempelvis inbegripa misstanke om utnyttjande utan tillstånd eller bedrägligt utnyttjande av krediten eller en betydande ökning av risken för att konsumenten inte kommer att kunna fullfölja sin skyldighet att betala tillbaka krediten. Detta direktiv bör inte påverka nationell avtalsrätt som reglerar de avtalslutande parternas rätt att säga upp kreditavtalet på grund av avtalsbrott.
- (69) På vissa villkor bör konsumenten tillåtas att rikta anspråk mot kreditgivaren när det gäller problem som rör köpeavtalet. Medlemsstaterna bör emellertid fastställa i vilken utsträckning och på vilka villkor konsumenten först måste rikta dessa anspråk mot varu- eller tjänsteleverantören, särskilt genom att vidta rättsliga åtgärder mot varu- eller tjänsteleverantören, innan anspråk kan riktas mot kreditgivaren. Konsumenter bör inte berövas sina rättigheter enligt nationell rätt om solidariskt ansvar för varu- eller tjänsteleverantören och för kreditgivaren.
- (70) Konsumenten bör ha rätt att återbetala sin skuld innan den förfallit till betalning enligt kreditavtalet. I enlighet med Europeiska unionens domstols tolkning i målet Lexitor⁽¹⁾ omfattar konsumentens rätt till en nedsättning av den sammanlagda kreditkostnaden vid förtidsåterbetalning av krediten samtliga kostnader som påförts konsumenten. Nedsättningen av konsumentens sammanlagda kreditkostnad bör stå i proportion till kreditavtalets återstående löptid och bör även omfatta kostnader som inte är beroende av det kreditavtalets löptid, inbegripet kostnader som är helt uttömda vid tidpunkten för beviljandet av krediten. Skatter och avgifter som tas ut av och betalas direkt till en tredje part och som inte är beroende av kreditavtalets löptid bör dock inte beaktas vid beräkningen av nedsättningen, eftersom dessa kostnader inte påförs av kreditgivaren och därför inte kan ändras ensidigt av kreditgivaren. Avgifter som en kreditgivare tar ut till förmån för en tredje part bör däremot beaktas vid beräkningen

⁽¹⁾ Domstolens dom av den 11 september 2019, Lexitor, C-383/18, ECLI:EU:C:2019:702.

av nedsättningen. Vid förtidsåterbetalning bör kreditgivaren ha rätt till ersättning för sådana kostnader som har direkt samband med förtidsåterbetalningen, med beaktande även av eventuella besparingar som kreditgivaren därmed gör. För att fastställa beräkningsmetoden för ersättningen är det emellertid viktigt att flera principer följs. Beräkningen av kreditgivarens ersättning bör vara överskådlig och begriplig för konsumenterna redan innan avtalet ingås och i varje fall under fullgörandet av kreditavtalet. Beräkningsmetoden bör dessutom vara enkel att tillämpa för kreditgivare, och de behöriga myndigheternas tillsyn över ersättningen bör underlättas. Av dessa skäl och eftersom en konsumentkredit, på grund av dess löptid och omfattning, inte finansieras genom en långsiktig finansieringsmekanism, bör taket för ersättningen fastställas genom ett schablonbelopp. Denna lösning återspeglar det som är utmärkande för konsumentkrediter och bör inte påverka lösningar som valts med avseende på andra produkter vilka finansieras genom en långsiktig finansieringsmekanism, såsom inteckningslån med fast ränta.

- (71) Medlemsstaterna bör ha rätt att föreskriva att ersättningen för förtidsåterbetalning kan utkrävas av kreditgivaren endast under förutsättning att det belopp som ska återbetalas inom tolv månader överskrider ett tröskelvärde som fastställs av medlemsstaterna. När detta tröskelvärde, vilket inte bör överstiga 10 000 EUR, fastställs bör medlemsstaterna beakta det genomsnittliga beloppet för konsumentkrediter på deras marknad.
- (72) För att främja upprättandet av en väl fungerande inre marknad och garantera en hög skyddsnivå för konsumenter i hela unionen är det nödvändigt att säkerställa att uppgifter om den effektiva räntan kan jämföras inom hela unionen.
- (73) I flera medlemsstater är det vanligt att det fastställs tak för krediträntor, effektiva räntor eller för konsumentens sammanlagda kreditkostnad. Ett sådant system har visat sig vara fördelaktigt för att skydda konsumenter mot alltför höga krediträntor, effektiva räntor eller sammanlagda kreditkostnader för konsumenten. I detta avseende bör medlemsstaterna kunna behålla sin nuvarande rättsliga ordning. I ett försök att öka konsumentskyddet utan att införa onödiga begränsningar för medlemsstaterna bör det finnas adekvata åtgärder, såsom avseende tak eller ockerräntor, som effektivt förhindrar missbruk och som säkerställer att konsumenterna inte debiteras alltför höga krediträntor, effektiva räntor eller sammanlagda kreditkostnader för konsumenten.
- (74) För att säkerställa öppenhet bör kommissionen göra sådana åtgärder som införts av medlemsstaterna allmänt tillgängliga, i en kortfattad och tydlig form.
- (75) Det finns stora skillnader i lagstiftningen i de olika medlemsstaterna när det gäller de affärsmetoder som tillämpas vid beviljande av kreditavtal. Med beaktande av den mångfald av olika typer av aktörer som arbetar med kreditförmedling är vissa standarder på unionsnivå väsentliga för att säkerställa en hög nivå av professionalism och service.
- (76) Det tillämpliga unionsregelverket bör ge konsumenter förtroende för att kreditgivare och kreditförmedlare tar hänsyn till konsumentens intresse, inbegripet deras eventuella sårbarhet och svårigheter att förstå produkten, med utgångspunkt i den information som finns tillgänglig för kreditgivaren eller kreditförmedlaren vid den berörda tidpunkten och på grundval av rimliga antaganden om riskerna för konsumentens situation under löptiden för det föreslagna kreditavtalet. Kravet att säkra en hög grad av rättvisa, ärlighet och professionalism inom branschen, vilket även inbegriper ansvarsfullt beteende för att undvika metoder som har en negativ inverkan på konsumenter, och lämplig hantering av intressekonflikter, inbegripet dem till följd av ersättningar, samt att ge rådgivning i konsumentens bästa intresse, är viktiga aspekter när det gäller att säkerställa ett sådant konsumentförtroende.
- (77) Det är lämpligt att se till att relevant personal hos kreditgivare och kreditförmedlare har en lämplig kunskaps- och kompetensnivå för att uppnå en hög nivå av professionalism. Det bör därför ställas krav på att kreditgivare och kreditförmedlare styrker relevant kunskap och kompetens på företagsnivå, på grundval av minimikraven för kunskap och kompetens. Medlemsstaterna bör kunna införa eller behålla sådana krav på enskilda fysiska personer och anpassa minimikraven för kunskap och kompetens till de olika typerna av kreditgivare och kreditförmedlare,

särskilt när de medverkar subsidiärt. Vid tillämpningen av detta direktiv bör personal som direkt deltar i verksamhet enligt detta direktiv omfatta både frontoffice- och backoffice-personal, inbegripet ledningspersonal och, i tillämpliga fall, styrelseledamöter hos kreditgivare och kreditförmedlare, som spelar en viktig roll i kreditavtalsprocessen. Personer som utför stöduppgifter utan koppling till kreditavtalsprocessen, inbegripet personal som arbetar med personallfrågor och it-personal, bör inte betraktas som personal enligt detta direktiv. Medlemsstaterna bör vidta åtgärder för att öka medvetenheten om kraven i detta direktiv hos små och medelstora företag som är kreditgivare eller kreditförmedlare, och underlätta deras efterlevnad av kraven, till exempel i form av informationskampanjer, användarguider och program för utbildning av anställda.

- (78) För att öka konsumenternas förmåga att fatta välgrundade beslut om att ta lån och sköta skulder på ett ansvarsfullt sätt bör medlemsstaterna främja åtgärder till stöd för utbildning av konsumenter i fråga om ansvarsfullt låntagande och skuldhantering, särskilt avseende konsumentkreditavtal samt om allmän budgetförvaltning. En sådan skyldighet skulle kunna uppfyllas med beaktande av den ram för finanskunskap som utarbetats av unionen tillsammans med Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling. Det är särskilt viktigt att ge vägledning åt konsumenter som, särskilt genom digitala verktyg, utnyttjar konsumentkredit för första gången. I det avseendet bör kommissionen redovisa exempel på bästa praxis för att underlätta vidareutveckling av åtgärder för att öka konsumenternas ekonomiska medvetenhet. Kommissionen skulle kunna offentliggöra sådana exempel på bästa praxis i samordning med liknande rapporter som utarbetas gällande andra unionslagstiftningsakter. Vid utarbetandet och främjandet av dessa åtgärder bör medlemsstaterna samråda med berörda parter, däribland konsumentorganisationer. En sådan skyldighet bör inte hindra medlemsstaterna från att tillhandahålla ytterligare finansiell utbildning.
- (79) Med hänsyn till de betydande konsekvenserna av verkställighetsförfarandena för kreditgivare och konsumenter, och potentiellt för den finansiella stabiliteten, är det nödvändigt att kreditgivare i ett tidigt skede hanterar nya kreditrisker på ett proaktivt sätt och inför nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de, när så är lämpligt, medger skäliga anstånd innan verkställighetsförfaranden inleds. När kreditgivaren beslutar huruvida det är lämpligt att vidta anståndsåtgärder, eller om det är motiverat att erbjuda dem upprepade gånger, bör hänsyn bland annat tas till konsumentens individuella omständigheter, såsom konsumentens intressen och rättigheter, förmåga att återbetala krediten och behov vad gäller att täcka rimliga levnadskostnader, och kreditgivaren bör begränsa kostnaderna för konsumenterna i händelse av betalningsförsummelse. I synnerhet när konsumenten inte svarar på kreditgivarens erbjudande inom rimlig tid bör kreditgivaren inte vara skyldig att på nytt erbjuda anståndsåtgärder. Medlemsstaterna bör inte förhindra parterna i ett kreditavtal från att uttryckligen komma överens om att överföring till kreditgivaren av varor som omfattas av ett kombinerat kreditavtal eller av intäkter från försäljningen av sådana varor är tillräckligt för att återbetala krediten.
- (80) När anståndsåtgärder anses lämpliga bör de inbegripa en ändring av villkoren i det ursprungliga kreditavtalet och kan de bland annat inbegripa en fullständig eller partiell refinansiering av ett kreditavtal. Ändringen av dessa villkor kan omfatta bland annat förlängning av kreditavtalets löptid, ändring av typen av kreditavtal, betalningsanstånd för samtliga eller vissa delbetalningar under en period, sänkning av krediträntan, erbjudande av ett betalningsuppskov, partiella återbetalningar, valutaomräkning samt partiell skuldavskrivning och skuldkonsolidering. När anståndsåtgärder anses lämpliga bör kreditgivare inte vara skyldiga att göra en kreditprövning när de ändrar villkoren i kreditavtalet, såvida inte det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten höjs avsevärt när dessa villkor ändras. Skyldigheten att vidta anståndsåtgärder bör inte påverka tillämpningen av förfaranden enligt nationella regler om verkställighetsförfaranden, men medlemsstaterna bör se till att de anståndsåtgärder som föreskrivs i detta direktiv tillämpas korrekt.
- (81) Konsumenter som har svårt att uppfylla sina ekonomiska åtaganden vinner på att få tillgång till specialiserad hjälp med att hantera sina skulder. Ekonomiska svårigheter omfattar en mängd olika situationer, till exempel, bland många andra, att ha skjutit upp återbetalningen av skulden i mer än 90 dagar. Syftet med skuldrådgivningstjänster är att hjälpa konsumenter med ekonomiska svårigheter och vägleda dem så att de i möjligaste mån kan betala tillbaka sina utestående skulder, samtidigt som de kan upprätthålla en rimlig levnadsstandard och värna om sin värdighet. Det individanpassade och oberoende stödet kan inbegripa juridisk rådgivning, penning- och skuldförvaltning samt socialt och psykologiskt stöd. Stödet bör tillhandahållas av professionella aktörer som inte är

kreditgivare, kreditförmedlare, leverantörer av tjänster för lånebaserad gräsrotsfinansiering, kreditförvärvare eller kreditförvaltare och som är oberoende av dem. Medlemsstaterna bör säkerställa att skuldrådgivningstjänster som tillhandahålls av oberoende professionella aktörer görs direkt eller indirekt tillgängliga, och med endast begränsade avgifter, för konsumenterna. Dessa avgifter bör i princip endast täcka driftskostnader och inte medföra en onödigt börd för de konsumenterna som har eller kan ha svårt att uppfylla sina ekonomiska åtaganden. Om möjligt hänvisas konsumenterna som har svårt att betala sina skulder till skuldrådgivningstjänster innan verkställighetsförfaranden inleds. Skuldrådgivningstjänster bör vara lättillgängliga för konsumenterna, med beaktande av exempelvis konsumenternas boställningsort och även deras språk. Det står medlemsstaterna fritt att behålla eller införa särskilda krav för skuldrådgivningstjänster. Kreditgivare har en roll att spela när det gäller att förebygga överskuldssättning genom att tidigt upptäcka och stödja konsumenterna som har ekonomiska svårigheter. Därför bör kreditgivare ha inrättat förfaranden och strategier för att upptäcka sådana konsumenterna för att säkerställa att de på ett effektivt sätt kan hänvisas till lättillgängliga skuldrådgivningstjänster.

- (82) För att säkerställa öppenhet och stabilitet på marknaden, och i väntan på ytterligare harmonisering, bör medlemsstaterna se till att det vidtas lämpliga åtgärder för reglering av eller tillsyn över kreditgivare.
- (83) Medlemsstaterna bör säkerställa att kreditgivare och kreditförmedlare, inklusive andra tillhandahållare än kreditinstitut, omfattas av ett lämpligt godkännandeförfarande, som innefattar ett auktorisationsförfarande eller registrering av andra tillhandahållare än kreditinstitut och arrangemang för tillsyn av en behörig myndighet. Kravet på ett lämpligt godkännandeförfarande och på registrering bör inte vara tillämpligt på kreditinstitut enligt definitionen i artikel 4.1.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013⁽¹⁴⁾, som redan är föremål för ett auktorisationsförfarande enligt direktiv 2013/36/EU, eller betalningsinstitut enligt definitionen i artikel 4.4 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2366⁽¹⁵⁾, för de tjänster som avses i punkt 4 i bilaga I till direktiv (EU) 2015/2366, eller institut för elektroniska pengar enligt definitionen i artikel 2.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/110/EG⁽¹⁶⁾, för beviljande av kredit som avses i artikel 6.1 första stycket b i direktiv 2009/110/EG. Detta bör inte påverka nationella godkännandeförfaranden och registrerings- och tillsynsarrangemang som införs för betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar i syfte att lämna en kredit till konsumenterna och som införs för kreditinstitut i syfte att utöva kreditförmedlingsverksamhet i överensstämmelse med unionsrätten.
- (84) Medlemsstaterna bör från kraven på godkännande och registrering kunna undanta varu- eller tjänsteleverantörer som uppfyller kraven för mikroföretag samt små och medelstora företag enligt definitionen i kommissionens rekommendation 2003/361/EG⁽¹⁷⁾ och som bara medverkar subsidiärt som kreditförmedlare, eller som lämnar kredit i form av betalningsansänd för köp av varor och tjänster som de själva erbjuder utan att en tredje part erbjuder kredit; detta gäller om krediten är ränte- och avgiftsfri, med undantag för begränsade avgifter på grund av sena betalningar i enlighet med nationell rätt. Detta möjliga undantag bör inte användas av stora företag för att undvika de krav på godkännande och registrering som fastställs i detta direktiv.
- (85) I detta direktiv regleras endast vissa av kreditförmedlarnas skyldigheter gentemot konsumenterna. Medlemsstaterna bör därför kunna behålla eller införa ytterligare skyldigheter för kreditförmedlare, inbegripet de villkor enligt vilka en kreditförmedlare kan ta ut avgifter från en konsument som har anlitat den kreditförmedlaren tjänster.

⁽¹⁴⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012 (EUT L 176, 27.6.2013, s. 1).

⁽¹⁵⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2366 av den 25 november 2015 om betalningstjänster på den inre marknaden, om ändring av direktiven 2002/65/EG, 2009/110/EG och 2013/36/EU samt förordning (EU) nr 1093/2010 och om upphävande av direktiv 2007/64/EG (EUT L 337, 23.12.2015, s. 35).

⁽¹⁶⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/110/EG av den 16 september 2009 om rätten att starta och driva affärsverksamhet i institut för elektroniska pengar samt om tillsyn av sådan verksamhet, om ändring av direktiven 2005/60/EG och 2006/48/EG och om upphävande av direktiv 2000/46/EG (EUT L 267, 10.10.2009, s. 7).

⁽¹⁷⁾ Kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag (EUT L 124, 20.5.2003, s. 36).

- (86) Överlåtelse av kreditgivarens rättigheter enligt ett kreditavtal bör inte få leda till att situationen försämrats för konsumenten. Konsumenten bör också på lämpligt sätt underrättas om kreditavtalet överläts till tredje part. Om den ursprungliga kreditgivaren i överenskommelse med fordringsägaren fortsätter att handha krediten gentemot konsumenten, har emellertid konsumenten inget väsentligt intresse av att underrättas om överlåtelsen. En unionsrättslig skyldighet att informera konsumenten om överlåtelsen vore därför i sådana fall onödigt betungande.
- (87) Medlemsstaterna bör kunna behålla eller införa nationella regler om kollektiva former av kommunikation när detta är nödvändigt för effektivitet vid komplexa transaktioner som till exempel värdepapperisering eller avveckling av tillgångar vid obligatorisk administrativ avveckling av banker.
- (88) Konsumenter bör ha tillgång till adekvata, snabba och effektiva förfaranden för alternativ tvistlösning för tvister som kan uppstå till följd av de rättigheter och skyldigheter som avser kreditavtal, med anlitande av befintliga enheter i lämpliga fall. Sådan tillgång säkerställs redan genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/11/EU⁽¹⁹⁾ i fråga om berörda avtalstvister. Konsumenter bör dock också ha tillgång till alternativa tvistlösningsförfaranden i händelse av tvister som uppkommer innan ett avtal ingås om rättigheter och skyldigheter som fastställs i det här direktivet, till exempel vad gäller krav på förhandsinformation, rådgivningstjänster och kreditprövning och även vad gäller information från kreditförmedlare som får ersättning av kreditgivare och därför inte har något direkt avtalsförhållande med konsumenterna. Sådana förfaranden för alternativ tvistlösning och de enheter som erbjuder dessa bör uppfylla de kvalitetskrav som fastställs genom direktiv 2013/11/EU.
- (89) Medlemsstaterna bör utse behöriga myndigheter med befogenhet att säkra kontrollen av efterlevnaden av detta direktiv och bör säkerställa att dessa behöriga myndigheter har utrednings- och verkställighetsbefogenheter samt tillräckliga resurser så att de kan fullgöra sitt uppdrag. Medlemsstaterna bör också kunna ge nationella myndigheter befogenhet att göra ingripanden på produktnivå när kreditprodukter är till skada för konsumenter och måste dras tillbaka. Medlemsstaterna bör beakta uppgifter om betalningsförsummelse per månad för olika typer av konsumentkreditprodukter som är relevanta för detta direktivs tillämpningsområde. Medlemsstaternas behöriga myndigheter bör samarbeta med varandra när så krävs för att de ska kunna utföra sina uppgifter enligt detta direktiv.
- (90) Medlemsstaterna bör fastställa regler om sanktioner som är tillämpliga på överträdelse av nationella bestämmelser som antagits enligt detta direktiv och bör vidta alla nödvändiga åtgärder för att se till att sanktionerna genomförs. Medlemsstaterna behåller rätten att välja sanktioner, men de sanktioner som föreskrivs bör vara effektiva, proportionella och avskräckande. Medlemsstaterna bör anmäla dessa regler och dessa åtgärder till kommissionen och bör utan dröjsmål anmäla varje följande ändring som påverkar dem.
- (91) De aktuella nationella reglerna om sanktioner varierar betydligt inom unionen. I synnerhet har inte samtliga medlemsstater säkerställt att effektiva, proportionella och avskräckande sanktionsavgifter kan åläggas näringsidkare som är ansvariga för utbredda överträdelse eller utbredda överträdelse med en unionsdimension. I vissa fall kan dessa näringsidkare även vara en grupp av företag. För att säkerställa att medlemsstaternas myndigheter kan ålägga effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner för utbredda överträdelse och utbredda överträdelse med en unionsdimension som är föremål för samordnade utrednings- och tillsynsåtgärder i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2394⁽¹⁹⁾, bör sanktionsavgifter införas som sanktion för sådana överträdelse.

⁽¹⁹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/11/EU av den 21 maj 2013 om alternativ tvistlösning vid konsumenttvister och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 och direktiv 2009/22/EG (direktivet om alternativ tvistlösning) (EUT L 165, 18.6.2013, s. 63).

⁽¹⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2394 av den 12 december 2017 om samarbete mellan de nationella myndigheter som har tillsynsansvar för konsumentskyddslagstiftningen och om upphävande av förordning (EG) nr 2006/2004 (EUT L 345, 27.12.2017, s. 1).

- (92) För att öka transparensen och stärka konsumentförtroendet bör behöriga myndigheter ha rätt att offentliggöra administrativa sanktioner som påförs för överträdelser av bestämmelser som antas enligt detta direktiv, om inte offentliggörandet allvarigt äventyrar de finansiella marknaderna eller åsamkar de berörda parterna oproportionerlig skada.
- (93) Det är nödvändigt att se över hur effektivt detta direktiv fungerar, tillsammans med framstegen med att upprätta en inre marknad med hög konsumentskyddsnivå för kreditavtal. Vart fjärde år bör kommissionen göra en utvärdering av detta direktiv för att bedöma den övre gränsen på 100 000 EUR som fastställs i detta direktiv och de procentsatser som används för att beräkna den ersättning som ska betalas vid förtidsåterbetalning samt en bedömning av huruvida detta direktivs tillämpningsområde fortfarande är lämpligt när det gäller kreditavtal med säkerhet i fast egendom som inte är bostadsfastighet. Utvärderingen bör också omfatta en analys av marknadsutvecklingen vad gäller konsumentkrediter som stöder den gröna omställningen och en bedömning av behovet av ytterligare åtgärder för att förbättra utnyttjandet av sådana krediter samt en bedömning av genomförandet av sanktioner som påförts i enlighet med detta direktiv och i synnerhet av deras effektivitet och avskräckande effekt. Vid utvärderingen av detta direktiv bör kommissionen analysera de ekonomiska trenderna i unionen och situationen på den berörda marknaden, såsom framväxten av nya former av finansiella tjänster, digitala trender samt volymer och trender för gränsöverskridande tillhandahållande av krediter. Den bör också undersöka hur effektivt detta direktiv är, inbegripet de kostnader och fördelar det medför för företag och konsument. Vidare är gräsrotsfinansiering en finansieringsform som i allt högre grad är tillgänglig för konsument, vanligtvis för mindre utgifter eller investeringar. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/1503⁽²⁰⁾ omfattar inte gräsrotsfinansieringstjänster, inbegripet sådana som underlättar beviljande av kredit, vilka tillhandahålls till konsument. Kommissionen bör bedöma behovet av ytterligare åtgärder för att skydda konsumenter som vill utnyttja en kredit eller investera genom en leverantör av tjänster för lånebaserad gräsrotsfinansiering.
- (94) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen att fastställa gemensamma regler om vissa aspekter av medlemsstaternas lagar och andra författningar om konsumentkrediter, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna mot bakgrund av den utveckling som marknaden genomgår till följd av digitaliseringen och med hänsyn till målet att underlätta gränsöverskridande tillhandahållande av krediter, utan snarare kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (95) Vad gäller att ändra icke väsentliga delar i detta direktiv bör befogenheten att anta akter i enlighet med artikel 290 i EUF-fördraget delegeras till kommissionen med avseende på ytterligare antaganden för beräkningen av den effektiva räntan. Det är särskilt viktigt att kommissionen genomför lämpliga samråd under sitt förberedande arbete, inklusive på expertnivå, och att dessa samråd genomförs i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning⁽²¹⁾. För att säkerställa lika stor delaktighet i förberedelsen av delegerade akter erhåller Europaparlamentet och rådet alla handlingar samtidigt som medlemsstaternas experter, och deras experter ges systematiskt tillträde till möten i kommissionens expertgrupper som arbetar med förberedelse av delegerade akter.
- (96) I enlighet med den gemensamma politiska förklaringen av den 28 september 2011 från medlemsstaterna och kommissionen om förklarande dokument⁽²²⁾, har medlemsstaterna åtagit sig att, när det är motiverat, låta anmälan av införlivandeåtgärder åtföljas av ett eller flera dokument som förklarar förhållandet mellan de olika delarna i direktivet och motsvarande delar i de nationella instrumenten för införlivande. Lagstiftaren anser att det är motiverat att sådana dokument översänds avseende detta direktiv.
- (97) Med hänsyn till det stora antal ändringar som behöver göras i direktiv 2008/48/EG på grund av utvecklingen inom konsumentkreditsektorn och i en strävan att göra unionslagstiftningen tydligare, bör det direktivet upphävas och ersättas av det här direktivet.

⁽²⁰⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/1503 av den 7 oktober 2020 om europeiska leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster för företag och om ändring av förordning (EU) 2017/1129 och direktiv (EU) 2019/1937 (EUT L 347, 20.10.2020, s. 1).

⁽²¹⁾ EUT L 123, 12.5.2016, s. 1.

⁽²²⁾ EUT C 369, 17.12.2011, s. 14.

SV

EUT L, 30.10.2023

- (98) Europeiska datatillsynsmannen har hörts i enlighet med artikel 42.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725 ⁽²³⁾ och avgav ett yttrande den 26 augusti 2021 ⁽²⁴⁾.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL 1

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Innehåll

I detta direktiv fastställs en gemensam ram för harmonisering av vissa aspekter av medlemsstaternas lagar och andra författningar om konsumentkreditavtal.

Artikel 2

Tillämpningsområde

1. Detta direktiv är tillämpligt på kreditavtal.
2. Detta direktiv är inte tillämpligt på följande:
 - a) Kreditavtal för vilka det som säkerhet finns en inteckning eller annan i en medlemsstat allmänt förekommande jämförbar säkerhet i fast egendom eller en rättighet med anknytning till fast egendom.
 - b) Kreditavtal som är avsedda för att förvärva eller behålla äganderätt till mark eller en befintlig eller planerad byggnad, inbegripet kommersiella fastigheter som används för handels-, närings- eller yrkesverksamhet.
 - c) Kreditavtal som omfattar ett sammanlagt kreditbelopp på över 100 000 EUR.
 - d) Kreditavtal där krediten beviljas arbetstagare av deras arbetsgivare som en biverksamhet antingen räntefritt eller till en lägre effektiv ränta än marknadsräntan och som inte erbjuds till allmänheten.
 - e) Kreditavtal vilka ingås med värdepappersföretag enligt definitionen i artikel 4.1.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU ⁽²⁵⁾ eller med kreditinstitut enligt definitionen i artikel 4.1.1 i förordning (EU) nr 575/2013 i syfte att göra det möjligt för en investerare att genomföra en transaktion med hjälp av ett eller flera av de instrument som förtecknas i avsnitt C i bilaga I till direktiv 2014/65/EU, när det värdepappersföretag eller kreditinstitut som beviljar krediten medverkar i transaktionen.
 - f) Kreditavtal som är resultatet av en förlikning i domstol eller någon annan i lag bemyndigad instans.
 - g) Hyres- eller leasingavtal, enligt vilka det inte föreskrivs någon skyldighet eller möjlighet att förvärva objektet, vare sig i själva avtalet eller i något annat enskilt avtal.

⁽²³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725 av den 23 oktober 2018 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter som utförs av unionens institutioner, organ och byråer och om det fria flödet av sådana uppgifter samt om upphävande av förordning (EG) nr 45/2001 och beslut nr 1247/2002/EG (EUT L 295, 21.11.2018, s. 39).

⁽²⁴⁾ EUT C 403, 6.10.2021, s. 5.

⁽²⁵⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU av den 15 maj 2014 om marknader för finansiella instrument och om ändring av direktiv 2002/92/EG och av direktiv 2011/61/EU (EUT L 173, 12.6.2014, s. 349).

h) Betalningsanstånd genom vilka

- i) en varu- eller tjänsteleverantör, utan att en tredje part erbjuder kredit, ger konsumenten tid att betala den vara eller tjänst som den varu- eller tjänsteleverantören har levererat,
- ii) anskaffningspriset ska betalas ränte- och avgiftsfritt och med endast begränsade avgifter som konsumenten ska betala på grund av sena betalningar, vilka tas ut i enlighet med nationell rätt, och
- iii) betalningen ska göras i sin helhet inom 50 dagar efter att varan eller tjänsten levererats.

När det gäller betalningsanstånd som erbjuds av varu- eller tjänsteleverantörer som inte är mikroföretag eller små eller medelstora företag enligt definitionen i rekommendation 2003/361/EG, om sådana leverantörer erbjuder informations-samhällets tjänster i den mening som avses i artikel 1.1 b i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535⁽²⁹⁾ i form av distansavtal som ingås med konsumenter om försäljning av varor eller tillhandahållande av tjänster i den mening som avses i artikel 2.7 i direktiv 2011/83/EU, ska detta undantag från det här direktivets tillämpningsområde endast tillämpas om följande villkor är uppfyllda:

- i) En tredje part varken erbjuder eller köper kredit.
 - ii) Betalningen ska i sin helhet genomföras inom 14 dagar från leveransen av varorna eller tjänsterna.
 - iii) Anskaffningspriset ska betalas ränte- och avgiftsfritt, med undantag för begränsade avgifter som konsumenten ska betala på grund av sena betalningar, vilka tas ut i enlighet med nationell rätt.
- i) Kreditavtal som avser ett kostnadsfritt betalningsanstånd för en befintlig skuld.
- j) Kreditavtal där konsumenten måste deponera ett föremål som säkerhet hos kreditgivaren för denne att förvara och där konsumentens ansvar är strikt begränsat till det deponerade föremålet.
- k) Kreditavtal som avser lån som beviljas en begränsad målgrupp enligt en lagbestämmelse med ett allmännyttigt syfte och med en kreditränta som är lägre än marknadsräntan eller räntefritt eller på andra villkor som är mer fördelaktiga för konsumenten än de som gäller på marknaden.
- l) Gällande kreditavtal den 20 november 2026. Artiklarna 23 och 24, artikel 25.1 andra meningen samt artiklarna 25.2, 28 och 39 ska dock tillämpas på alla kreditavtal med obestämd löptid som gäller den 20 november 2026.
3. Utan hinder av punkt 2 c ska detta direktiv tillämpas på kreditavtal som omfattar ett sammanlagt kreditbelopp på över 100 000 EUR och för vilka det som säkerhet varken finns en inteckning eller annan i en medlemsstat allmänt förekommande jämförbar säkerhet i fast egendom eller en rättighet med anknytning till fast egendom, om syftet med dessa kreditavtal är renovering av en bostadsfastighet.
4. För kreditavtal där krediten ges i form av överskridande ska endast följande artiklar vara tillämpliga:
- a) Artiklarna 1, 2, 3, 17, 19, 25, 31, 35, 36 och 39–50, och
 - b) artikel 18, om inget annat bestäms av medlemsstaterna.

5. Medlemsstaterna får från tillämpningen av detta direktiv undanta kreditavtal i form av kort med uppskjuten debitering

- a) som tillhandahålls av ett kredit- eller betalningsinstitut,
- b) som har som villkor att krediten ska återbetalas inom 40 dagar, och
- c) som är räntefria och endast har begränsade avgifter för tillhandahållandet av betaltjänsten.

⁽²⁹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (EUT L 241, 17.9.2015, s. 1).

6. Medlemsstaterna får besluta att endast artiklarna 1, 2, 3, 7, 8, 11, 19, 20, artikel 21.1 första stycket a–h och l och artiklarna 21.3, 23, 25 och 28–50 ska tillämpas på kreditavtal som ingås av en organisation i vilken medlemskap är förbehållet personer som är bosatta eller anställda på en viss plats eller anställda och pensionerade före detta anställda hos en viss arbetsgivare, eller personer som uppfyller andra kvalifikationer enligt nationell rätt som grund för ett gemensamt existerande band mellan medlemmarna, förutsatt att organisationen uppfyller samtliga följande villkor:

- a) Den har inrättats för sina medlemmars ömsesidiga nytta.
- b) Den gör vinster endast för sina egna medlemmar.
- c) Den har ett socialt syfte enligt nationell rätt.
- d) Den tar emot och förvaltar enbart medlemmarnas besparingar och tillhandahåller kreditmöjligheter enbart för sina medlemmar.
- e) Den tillhandahåller kredit med en årlig räntesats som är lägre än räntesatserna på marknaden eller som är lägre än ett tak som fastställs i nationell rätt.

Medlemsstaterna får undanta kreditavtal som ingåtts av en organisation som avses i första stycket från tillämpningen av detta direktiv om det totala värdet av alla befintliga kreditavtal som ingåtts av den organisationen är obetydligt i förhållande till det totala värdet av alla befintliga kreditavtal i den medlemsstat där organisationen har sitt säte och det totala värdet av alla befintliga kreditavtal som ingåtts av samtliga sådana organisationer i den medlemsstaten understiger 1 % av det totala värdet av alla befintliga kreditavtal som ingåtts i den medlemsstaten.

Medlemsstaterna ska varje år göra en översyn för att utvärdera om villkoren för att tillämpa ett sådant undantag som avses i andra stycket fortfarande är uppfyllda och ska vidta åtgärder för att dra tillbaka undantaget om de anser att villkoren inte längre är uppfyllda.

7. Medlemsstaterna får besluta att endast artiklarna 1, 2, 3, 7, 8, 11, 19, 20, artikel 21.1 första stycket a–h, l och r och artiklarna 21.3, 23, 25, 28–38 och 40–50 ska tillämpas på kreditavtal mellan kreditgivaren och konsumenten vad gäller betalningsanstånd eller återbetalningsmetoder när konsumenten redan gjort sig skyldig till eller sannolikt kommer att göra sig skyldig till betalningsförsummelse i förhållande till det ursprungliga kreditavtalet och när följande villkor är uppfyllda:

- a) Arrangemanget kommer sannolikt att avvärja möjligheten till rättsliga förfaranden avseende konsumentens betalningsförsummelse.
- b) Konsumenten skulle inte, genom att ingå arrangemanget, komma att omfattas av mindre förmånliga villkor än de som fastställdes i det ursprungliga kreditavtalet.

8. Medlemsstaterna får besluta att artiklarna 8.3 d, e och f, 10.5, 11.4 och 21.3 inte är tillämpliga på ett eller flera av följande kreditavtal:

- a) Kreditavtal som omfattar ett sammanlagt kreditbelopp på under 200 EUR.
- b) Ränte- och avgiftsfria kreditavtal.
- c) Kreditavtal enligt vilka krediten ska betalas tillbaka inom tre månader och för vilka endast obetydliga avgifter ska betalas.

Artikel 3

Definitioner

I detta direktiv gäller följande definitioner:

1. *konsument*: en fysisk person som handlar utanför ramen för sin handels-, närings- eller yrkesverksamhet.

2. *kreditgivare*: en fysisk eller juridisk person som lämnar eller förbinder sig att lämna en kredit inom ramen för sin närings- eller yrkesverksamhet.
3. *kreditavtal*: ett avtal genom vilket en kreditgivare lämnar eller förbinder sig att lämna en konsument en kredit i form av betalningsansånd, lån eller annan liknande finansieringsform, med undantag för avtal om fortlöpande tillhandahållande av tjänster eller om fortlöpande leveranser av varor av samma slag, där konsumenten betalar genom avbetalningar så länge som varorna eller tjänsterna tillhandahålls.
4. *kompleterande tjänst*: en tjänst som konsumenten erbjuds i anslutning till kreditavtalet.
5. *konsumentens sammanlagda kreditkostnad*: samtliga kostnader, inklusive ränta, provision, skatter och alla andra slags avgifter, som konsumenten är skyldig att betala i samband med kreditavtalet och som är kända för kreditgivaren, med undantag för notariatsavgifter; kostnader för kompletterande tjänster i samband med kreditavtalet, särskilt försäkringspremier, ingår också i konsumentens sammanlagda kreditkostnad, om det dessutom är obligatoriskt att ingå ett avtal om sådana kompletterande tjänster för att erhålla krediten eller erhålla den på de villkor som marknadsförs.
6. *sammanlagt belopp som ska betalas av konsumenten*: det sammanlagda kreditbeloppet och konsumentens sammanlagda kreditkostnad.
7. *effektiv ränta*: konsumentens sammanlagda kreditkostnad, uttryckt i procent per år av den sammanlagda krediten och beräknad enligt artikel 30.
8. *kreditränta*: en procentuell fast eller rörlig räntesats som på årlig basis tillämpas på det utnyttjade kreditbeloppet.
9. *fast kreditränta*: den kreditränta som kreditgivaren och konsumenten kommer överens om i kreditavtalet för hela löptiden för kreditavtalet, eller flera krediträntor som kreditgivaren och konsumenten kommer överens om i kreditavtalet för de delperioder för vilka krediträntorna är fastställda uteslutande med en fast specificerad räntesats; om inte alla krediträntor är fastställda i kreditavtalet, ska krediträntan anses vara fast enbart för de delperioder för vilka krediträntorna är fastställda uteslutande med en fast specificerad räntesats som överenskommit vid ingåendet av kreditavtalet.
10. *sammanlagt kreditbelopp*: övre kreditgräns eller det totala belopp som ställs till förfogande genom ett kreditavtal.
11. *varaktigt medium*: varje medel som gör det möjligt för konsumenten att bevara information som riktas till denne personligen, på ett sätt som är tillgängligt för användning i framtiden under en tidsperiod som är lämplig med hänsyn till vad som är avsikten med informationen och som tillåter oförändrad återgivning av den bevarade informationen.
12. *kreditförmedlare*: en fysisk eller juridisk person som inte handlar i egenskap av kreditgivare eller notarie och som inte bara antingen direkt eller indirekt introducerar en konsument för en kreditgivare och som inom ramen för sin närings- eller yrkesverksamhet mot arvodering, som kan utgöras av pengar eller annan form av avtalad ekonomisk förmån,
 - a) presenterar eller erbjuder kreditavtal till konsumenter,
 - b) bistår konsumenter genom att utföra annat förberedande arbete eller annan administration innan avtal ingås vad gäller kreditavtal, än sådant som avses i led a, eller
 - c) ingår kreditavtal med konsumenter för kreditgivarens räkning.
13. *förhandsinformation*: den information som lämnas innan konsumenten är bunden av ett kreditavtal eller, i tillämpliga fall, genom inlämning av ett bindande erbjudande och som konsumenten behöver för att kunna jämföra olika krediterbjudanden och fatta ett välgrundat beslut om huruvida kreditavtalet ska ingås.

14. *profilering*: profilering enligt definitionen i artikel 4.4 i förordning (EU) 2016/679.
15. *kopplingsförbehåll*: erbjudande eller försäljning av ett kreditavtal i ett paket med andra separata finansiella produkter eller tjänster där kreditavtalet inte görs tillgängligt för konsumenten separat.
16. *paketeringsförfarande*: erbjudande eller försäljning av ett kreditavtal i ett paket med andra separata finansiella produkter eller tjänster där kreditavtalet också görs tillgängligt för konsumenten separat men inte nödvändigtvis på samma villkor som när det paketeras med dessa andra produkter eller tjänster.
17. *rådgivningstjänster*: personliga rekommendationer som ges till en konsument avseende en eller flera kreditavtalstransaktioner och som utgör en verksamhet som är skild från beviljandet av en kredit och från kreditförmedlingsverksamhet enligt led 12.
18. *kontokredit*: ett uttryckligt kreditavtal genom vilket en kreditgivare ger en konsument tillgång till medel som överskrider det aktuella saldot på konsumentens checkkonto.
19. *överskridande*: en underförstått accepterad kontokredit genom vilket en kreditgivare tillåter en konsument att utnyttja medel som överskrider det aktuella saldot på konsumentens checkkonto eller den överenskomna kontokrediten.
20. *kombinerat kreditavtal*: ett kreditavtal där
 - a) den berörda krediten eller de berörda tjänsterna uteslutande tjänar till att finansiera ett avtal om leverans av en viss vara eller tillhandahållande av en viss tjänst, och
 - b) dessa båda avtal objektivt sett utgör en kommersiell enhet; en kommersiell enhet ska anses föreligga om varu- eller tjänsteleverantören själv finansierar konsumentens kredit, eller, när den finansieras av tredje part, om kreditgivaren anlitar varu- eller tjänsteleverantörens tjänster i samband med att kreditavtalet marknadsförs, förbereds eller ingås, eller om leveransen av en viss vara eller tillhandahållandet av en viss tjänst uttryckligen anges i kreditavtalet.
21. *förtidsåterbetalning*: fullständigt eller partiellt fullgörande av konsumentens skyldigheter enligt ett kreditavtal, före det datum som överenskommits i kreditavtalet.
22. *skuldrådgivningstjänster*: avpassat tekniskt, juridiskt eller psykologiskt stöd som tillhandahålls av oberoende professionella aktörer som, särskilt, inte är kreditgivare eller kreditförmedlare enligt definitionerna i detta direktiv, eller kreditförvärvare eller kreditförvaltare enligt definitionerna i artikel 3.6 och 3.8 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2021/2167 ⁽⁷⁾, till förmån för konsumenter som har eller kan ha svårt att uppfylla sina ekonomiska åtaganden.

Artikel 4

Omvandling av belopp i euro till nationell valuta

1. Vid tillämpningen av detta direktiv ska de medlemsstater som omvandlar belopp i euro till sin nationella valuta till att börja med använda sig av den växelkurs som erhålls den 19 november 2023.
2. Medlemsstaterna får runda av de omvandlade belopp som avses i punkt 1 på villkor att avrundningen inte överstiger 10 EUR.

Artikel 5

Skyldighet att kostnadsfritt tillhandahålla konsumenter information

Medlemsstaterna ska, när information tillhandahålls konsumenter i enlighet med detta direktiv, kräva att den informationen tillhandahålls utan kostnad för konsumenten, oavsett medium som används för att tillhandahålla den.

⁽⁷⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2021/2167 av den 24 november 2021 om kreditförvaltare och kreditförvärvare och om ändring av direktiven 2008/48/EG och 2014/17/EU (EUT L 438, 8.12.2021, s. 1).

Artikel 6

Icke-diskriminering

Medlemsstaterna ska säkerställa att de villkor som ska uppfyllas för att en konsument ska beviljas kredit inte diskriminerar konsumenter som är lagligen bosatta i unionen på grund av deras nationalitet eller bosättningsort eller på någon av de grunder som avses i artikel 21 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, när dessa konsumenter begär, ingår eller innehar ett kreditavtal i unionen.

Första stycket ska inte påverka möjligheten att erbjuda olika villkor för att få tillgång till en kredit när dessa är vederbörligen motiverade av objektiva faktorer.

KAPITEL II

INFORMATION SOM SKA TILLHANDAHÅLLAS FÖRE INGÅENDET AV KREDITAVTALET

Artikel 7

Reklam för och marknadsföring av kreditavtal

Utän att det påverkar tillämpningen av direktiv 2005/29/EG, ska medlemsstaterna kräva att reklam- och marknadsföringsuppgifter om kreditavtal är rättvisande, klara och icke vilseledande. Formuleringar i sådana reklam- och marknadsföringsmeddelanden som hos en konsument kan skapa falska förväntningar på krediters tillgänglighet eller kostnader eller det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten ska vara förbjudna.

Artikel 8

Standardinformation som ska ingå i reklam för kreditavtal

1. Medlemsstaterna ska kräva att reklam för kreditavtal innehåller en tydlig och framträdande varning för att göra konsumenter medvetna om att lån kostar pengar, och i varningen ska det stå "Obs! Att låna pengar kostar pengar" eller en motsvarande formulering.
2. Medlemsstaterna ska kräva att reklam för kreditavtal som anger en räntesats för eller andra sifferuppgifter om kreditkostnad för konsumenten innehåller standardinformation i enlighet med denna artikel.

Den skyldighet som avses i första stycket ska inte vara tillämplig när nationell rätt kräver uppgift om kreditens effektiva ränta för annonsering om kreditavtal som inte anger en räntesats för eller andra sifferuppgifter avseende några kreditkostnader för konsumenten enligt vad som avses i första stycket.

3. Standardinformationen ska vara lätt läsbar eller tydligt hörbar beroende på vad som är lämpligt och anpassad till de tekniska begränsningarna hos det medium som används för reklam och ska på ett klart, kortfattat och framträdande sätt upplysa om samtliga följande inslag:
 - a) Krediträntan, fast eller rörlig eller båda, tillsammans med information om eventuella avgifter som utgör en del av konsumentens sammanlagda kreditkostnader.
 - b) Det sammanlagda kreditbeloppet.
 - c) Den effektiva räntan.
 - d) I tillämpliga fall, löptiden för kreditavtalet.
 - e) Vid kredit i form av betalningsansänd för särskilda varor eller tjänster, deras kontantpris samt belopp som eventuellt förskottsbetalats.

f) I tillämpliga fall, det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten och avbetalningarnas belopp.

Om det medium som används för att förmedla den standardinformation som avses i första stycket i specifika och motiverade fall inte medger att informationen visas visuellt, ska leden e och f i det stycket inte tillämpas.

4. Den standardinformation som avses i punkt 3 första stycket ska innehålla ett representativt exempel.

5. Om det är obligatoriskt att ingå avtal om en kompletterande tjänst med anknytning till kreditavtalet för att erhålla krediten eller för att erhålla den på de villkor som angavs i marknadsföringen, ska den standardinformation som avses i punkt 3 första stycket på ett klart, kortfattat och framträdande sätt redogöra för skyldigheten att ingå det avtalet.

6. Utan att det påverkar tillämpningen av direktiv 2005/29/EG ska konsumenten, i specifika och motiverade fall där det elektroniska medium som används för att förmedla den standardinformation som avses i punkt 3 i denna artikel inte gör det möjligt att visuellt visa informationen på ett framträdande och tydligt sätt, kunna få tillgång till den information som avses i första stycket e och f i den punkten genom att klicka, skrolla eller svajpa.

7. Medlemsstaterna ska förbjuda reklam för kreditprodukter som

- a) uppmantrar konsumenter att söka kredit genom att antyda att krediten skulle förbättra deras ekonomiska situation,
- b) specificerar att utestående kreditavtal eller registrerade krediter i databaser har liten eller ingen inverkan på bedömningen av en kreditansökan,
- c) felaktigt antyder att krediter leder till ökade ekonomiska resurser, ersätter besparingar eller kan höja en konsuments levnadsstandard.

8. Medlemsstaterna får förbjuda bland annat reklam för kreditprodukter som

- a) visar hur lätt eller snabbt det går att få kredit,
- b) anger att kredittagande är en förutsättning för en rabatt,
- c) erbjuder *anståndsperioder* för kreditavbetalningar på mer än tre månader.

Artikel 9

Allmän information

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att kreditgivare eller, i tillämpliga fall, kreditförmedlare alltid tillhandahåller konsumenterna tydlig och begriplig allmän information om kreditavtal, på papper eller på ett annat varaktigt medium som konsumenten väljer.

Allmän information om kreditavtal som tillhandahålls av kreditgivare eller, i tillämpliga fall, av kreditförmedlare i sina lokaler ska göras tillgänglig för konsumenterna åtminstone i pappersform.

2. Den allmänna information som avses i punkt 1 ska omfatta åtminstone följande:

- a) Uppgiftslämnarens identitet, geografiska adress, telefonnummer och e-postadress.
- b) De ändamål för vilket krediten får användas.
- c) Den möjliga löptiden för kreditavtalet.

- d) Typer av tillgänglig kreditränta samt uppgift om huruvida denna är bunden eller rörlig eller bådadera, med en kort beskrivning av kännetecknen för en bunden respektive rörlig ränta och vad detta innebär för konsumenten.
- e) Ett representativt exempel på det sammanlagda kreditbeloppet, konsumentens sammanlagda kostnad för krediten, det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten och den effektiva räntan.
- f) Uppgifter om eventuella ytterligare kostnader, som inte ingår i konsumentens sammanlagda kostnad för krediten, som ska betalas i samband med ett kreditavtal.
- g) De olika alternativen för återbetalning av krediten till kreditgivaren, inbegripet de regelbundna amorteringarnas antal, periodicitet och belopp.
- h) En beskrivning av de villkor som direkt rör förtidsåterbetalning.
- i) En beskrivning av ångerrätten.
- j) Uppgifter om kompletterande tjänster som konsumenten måste köpa för att erhålla krediten eller för att erhålla den på de marknadsförda villkoren och, i tillämpliga fall, ett förtydligande att de kompletterande tjänsterna kan köpas från en tillhandahållare som inte är kreditgivaren.
- k) En allmän varning om vilka konsekvenserna kan bli om de skyldigheter som är knutna till kreditavtalet inte uppfylls.

Artikel 10

Förhandsinformation

1. Medlemsstaterna ska kräva att kreditgivaren och, i tillämpliga fall, kreditförmedlaren förser konsumenten med den tydliga och begripliga förhandsinformation som behövs för att jämföra olika erbjudanden så att de ska kunna fatta ett välgrundat beslut om huruvida ett kreditavtal ska ingås på grundval av de kreditvillkor som kreditgivaren erbjuder och, i tillämpliga fall, de önskemål som uttryckts och den information som konsumenten lämnat. Sådan förhandsinformation ska ges till konsumenten i god tid innan denne blir bunden av ett kreditavtal eller ett erbjudande, inbegripet när teknik för distanskommunikation enligt definitionen i artikel 2 e i direktiv 2002/65/EG används.

Om den förhandsinformation som avses i första stycket i denna punkt tillhandahålls mindre än en dag före det att konsumenten blir bunden av kreditavtalet eller erbjudandet, ska medlemsstaterna kräva att kreditgivaren och, i tillämpliga fall, kreditförmedlaren skickar en påminnelse till konsumenten om möjligheten att frånträda kreditavtalet och om det förfarande som ska följas för att frånträda kreditavtalet, i enlighet med artikel 26. Denna påminnelse ska lämnas till konsumenten, i pappersform eller på ett annat varaktigt medium som konsumenten valt och som anges i kreditavtalet, mellan en och sju dagar efter det att kreditavtalet ingåtts eller, i tillämpliga fall, efter det att konsumenten lämnat in det bindande krediterbjudandet.

2. Den förhandsinformation som avses i punkt 1 ska tillhandahållas på paper eller på ett annat varaktigt medium som konsumenten valt med hjälp av blanketten för standardiserad europeisk konsumentkreditinformation i bilaga I. All information i blanketten ska vara lika framträdande. Kreditgivaren ska anses ha uppfyllt informationskraven i denna punkt och i artikel 3.1 och 3.2 i direktiv 2002/65/EG om denne har tillhandahållit den blanketten.

3. Den förhandsinformation som avses i punkt 1 ska specificera samtliga följande element på ett framträdande sätt i första delen av blanketten för standardiserad europeisk konsumentkreditinformation på en sida:

- a) Kreditgivarens och, i tillämpliga fall, den berörda kreditförmedlarens identitet.
- b) Det sammanlagda kreditbeloppet.
- c) Kreditavtalets löptid.

- d) Krediträntan, eller samtliga krediträntor om olika krediträntor tillämpas under olika omständigheter.
- e) Den effektiva räntan och det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten.
- f) Vid kredit i form av betalningsansånd för särskilda varor eller tjänster och vid kombinerade kreditavtal, de särskilda varorna eller tjänsterna och deras kontantpris.
- g) Kostnaderna i samband med försenade betalningar, dvs. tillämplig räntesats vid sena betalningar och villkoren för ändring av denna samt, i tillämpliga fall, eventuella avgifter när avtalsförpliktelser inte fullgörs.
- h) Storlek, antal och periodicitet för de delbetalningar som konsumenten ska göra och, i tillämpliga fall, den ordning enligt vilken betalningarna ska fördelas på olika utestående skulder med olika krediträntor för återbetalning.
- i) En varning avseende konsekvenserna av uteblivna eller sena betalningar.
- j) Förekomst eller avsaknad av ångerrätt och, i tillämpliga fall, ångerfrist.
- k) Förekomst av rätt till förtidsåterbetalning och, i tillämpliga fall, information om kreditgivarens rätt till ersättning.
- l) Kreditgivarens geografiska adress, telefonnummer och e-postadress samt, i tillämpliga fall, den berörda kreditförmedlarens geografiska adress, telefonnummer och e-postadress.
4. Om samtliga element som avses i punkt 3 inte kan visas på ett tydligt sätt på en sida ska de visas i den första delen av blanketten för standardiserad europeisk konsumentkreditinformation på högst två sidor. I så fall ska den information som avses i leden a–g i den punkten visas på första sidan av blanketten.
5. Den förhandsinformation som avses i punkt 1 ska specificera samtliga följande element, som ska visas efter och tydligt åtskilda från de element som förtecknas i punkt 3:
- a) Typ av kredit.
- b) Villkoren för utnyttjande av krediten.
- c) Om olika krediträntor tillämpas under olika omständigheter, gällande villkor för tillämpning av de olika krediträntorna och alla index eller referensräntor som gäller den ursprungliga krediträntan i den mån dessa finns tillgängliga samt perioder, villkor och förfarande för ändringar av de olika krediträntorna.
- d) Om kreditavtalet ger möjlighet att utnyttja krediten på olika sätt med olika avgifter eller krediträntor och kreditgivaren använder sig av antagandet i bilaga III del II punkt b, uppgift om att andra möjligheter att utnyttja krediten för denna typ av kreditavtal kan innebära högre effektiva räntor.
- e) I tillämpliga fall, avgifter för administration av ett eller flera obligatoriska konton där både betalningstransaktioner och kreditutnyttjande registreras, avgifter för att använda ett betalningsmedel för både betalningstransaktioner och kreditutnyttjande, eventuella andra avgifter med anknytning till kreditavtalet, och på vilka villkor någon av dessa avgifter kan ändras.
- f) Ett representativt exempel som visar den effektiva räntan och det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten och som innehåller alla de antaganden utifrån vilka denna räntesats har beräknats. Om konsumenten har informerat kreditgivaren om en eller flera faktorer som ska vara utmärkande för den kredit som denne helst vill ha, såsom kreditavtalets löptid och det sammanlagda kreditbeloppet, ska kreditgivaren beakta dessa faktorer.
- g) I tillämpliga fall, eventuella kostnader som konsumenten vid ingående av kreditavtalet måste betala till en notarie.
- h) Eventuell skyldighet att ingå ett avtal om en kompletterande tjänst i anslutning till kreditavtalet, om ingående av ett sådant avtal är obligatoriskt för att erhålla krediten eller för att erhålla den på de villkor som anges i marknadsföringen.
- i) I tillämpliga fall, begärda säkerheter.
- j) I tillämpliga fall, information om hur kreditgivarens ersättning ska fastställas i händelse av förtidsåterbetalning.

- k) Konsumentens rätt att omedelbart och kostnadsfritt informeras om resultaten av en databassökning för bedömning av kreditvärdighet, enligt artikel 19.6.
- l) Konsumentens rätt att, i enlighet med punkt 8 i denna artikel, på begäran och kostnadsfritt få en kopia av utkastet till kreditavtal på papper eller på ett annat varaktigt medium, förutsatt att kreditgivaren vid tidpunkten för begäran är villig att ingå kreditavtalet.
- m) I tillämpliga fall, uppgift om att priset har avpassats på grundval av automatisk behandling, inbegripet profilering.
- n) I tillämpliga fall, den tidsperiod under vilken kreditgivaren är bunden av förhandsinformation som tillhandahållits i enlighet med denna artikel.
- o) Möjligheten för konsumenten att få tillgång till en mekanism för klagomål och prövning utanför domstol och sätt att få tillgång till denna mekanism.
- p) En varning om och förklaring av vilka de rättsliga och finansiella konsekvenserna kan bli om de skyldigheter som är knutna till kreditavtalet inte uppfylls.
- q) En återbetalningsplan som innehåller alla betalningar och återbetalningar under kreditavtalets löptid, inbegripet betalningar och återbetalningar för eventuella kompletterande tjänster med anknytning till kreditavtalet som säljs samtidigt, varvid betalningar och återbetalningar, om olika krediträntor tillämpas under olika omständigheter, ska baseras på rimliga höjningar av krediträntan.

När kreditavtalet hänvisar till ett referensvärde enligt definitionen i artikel 3.1.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1011⁽²⁹⁾ ska namnet på det referensvärdet och dess administratör och de möjliga följderna av detta referensvärde för konsumenten anges i ett separat dokument som får bifogas blanketten för standardiserad europeisk konsumentkreditinformation.

6. Informationen på blanketten för standardiserad europeisk konsumentkreditinformation ska vara konsekvent. Den ska vara tydligt läsbar och ska ta hänsyn till de tekniska begränsningarna hos det medium på vilket den visas. Informationen ska visas på ett adekvat och lämpligt sätt via de olika kanalerna med beaktande av interoperabilitet.

Eventuell ytterligare information som kreditgivaren ger konsumenten ska vara tydligt läsbar och ges i ett separat dokument som får bifogas blanketten för standardiserad europeisk konsumentkreditinformation.

7. Genom undantag från punkt 5 i denna artikel ska, vad gäller talfonkommunikationer som avses i artikel 3.3 i direktiv 2002/65/EG, den beskrivning av den finansiella tjänstens viktigaste egenskaper som ska tillhandahållas enligt artikel 3.3 b andra strecksatsen i det direktivet minst innehålla de uppgifter som anges i punkt 3 i den här artikeln. I detta fall ska kreditgivaren och, i tillämpliga fall, kreditförmedlaren så snart kreditavtalet ingåtts förse konsumenten med blanketten för standardiserad europeisk konsumentkreditinformation på ett varaktigt medium.

8. På konsumentens begäran ska kreditgivaren och, i tillämpliga fall, kreditförmedlaren, utöver blanketten för standardiserad europeisk konsumentkreditinformation, kostnadsfritt tillhandahålla konsumenten en kopia av utkastet till kreditavtal på papper eller på ett annat varaktigt medium, förutsatt att kreditgivaren vid tidpunkten för begäran är beredd att ingå kreditavtalet med konsumenten.

9. Vid kreditavtal där konsumentens betalningar inte omedelbart medför en motsvarande amortering av det totala kreditbeloppet utan används för kapitalbildning under perioder och på villkor som anges i kreditavtalet eller i ett biavtal, ska kreditgivaren och, i tillämpliga fall, kreditförmedlaren i den förhandsinformation som avses i punkt 1 klart och kortfattat ange att sådana kreditavtal inte utgör någon garanti för att det totala utnyttjade kreditbeloppet enligt kreditavtalet återbetalas, om inte en sådan garanti ställs uttryckligen.

⁽²⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1011 av den 8 juni 2016 om index som används som referensvärden för finansiella instrument och finansiella avtal eller för att mäta investeringsfonders resultat, och om ändring av direktiven 2008/48/EG och 2014/17/EU och förordning (EU) nr 596/2014 (EUT L 171, 29.6.2016, s. 1).

10. Denna artikel ska inte vara tillämplig på varu- eller tjänsteleverantörer som medverkar subsidiärt som kreditförmedlare. Detta ska inte påverka skyldigheten för kreditgivaren eller i tillämpliga fall kreditförmedlaren att säkerställa att konsumenten får den förhandsinformation som avses i denna artikel.

Artikel 11

Förhandsinformation om kreditavtal som avses i artikel 2.6 eller 2.7

1. Vad gäller kreditavtal som avses i artikel 2.6 eller 2.7 ska sådan förhandsinformation om kreditavtal som avses i artikel 10.1, genom undantag från artikel 10.2, tillhandahållas på papper eller på ett annat varaktigt medium som konsumenten valt med användning av blanketten för europeisk konsumentkreditinformation i bilaga II. Denna information ska vara tydlig och begriplig. All information på blanketten ska vara lika framträdande. Kreditgivaren ska anses ha uppfyllt informationskraven i denna punkt och i artikel 3.1 och 3.2 i direktiv 2002/65/EG om den kreditgivaren har tillhandahållit den blanketten.

2. För kreditavtal som avses i artikel 2.6 eller 2.7 ska den förhandsinformation som avses i artikel 10.1, genom undantag från artikeln 10.3, specificera samtliga följande element, på ett framträdande sätt i första delen av blanketten för europeisk konsumentkreditinformation på en sida:

- a) Kreditgivarens och, i tillämpliga fall, den berörda kreditförmedlarens identitet.
- b) Det sammanlagda kreditbeloppet.
- c) Kreditavtalets löptid.
- d) Krediträntan, eller samtliga krediträntor om olika krediträntor tillämpas under olika omständigheter.
- e) Den effektiva räntan och det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten.
- f) Vid kredit i form av betalningsansånd för särskilda varor eller tjänster och vid kombinerade kreditavtal, de särskilda varorna eller tjänsterna och deras kontantpris.
- g) Kostnaderna i samband med sena betalningar, dvs. tillämplig räntesats vid sena betalningar och villkoren för ändring av denna samt, i tillämpliga fall, eventuella avgifter när avtalsförpliktelser inte fullgörs.
- h) Storlek, antal och periodicitet för de betalningar som konsumenten ska göra och, i tillämpliga fall, den ordning enligt vilken betalningarna ska fördelas på olika utestående skulder med olika krediträntor för återbetalning.
- i) En varning avseende konsekvenserna av uteblivna eller sena betalningar.
- j) Förekomst eller avsaknad av ångerrätt.
- k) Förekomst av rätt till förtidsåterbetalning och, i tillämpliga fall, information om kreditgivarens rätt till ersättning.
- l) Kreditgivarens geografiska adress, telefonnummer och e-postadress samt, i tillämpliga fall, den berörda kreditförmedlarens geografiska adress, telefonnummer och e-postadress.

3. Om samtliga element som avses i punkt 2 inte kan visas på ett tydligt sätt på en sida ska de visas i den första delen av blanketten för europeisk konsumentkreditinformation på högst två sidor. I så fall ska den information som avses i leden a–g i den punkten visas på första sidan av blanketten.

4. Den förhandsinformation som avses i punkt 1 ska specificera samtliga följande element, som ska visas efter och tydligt åtskilda från de element som förtecknas i punkt 2:

- a) Typ av kredit.

- b) Om olika krediträntor tillämpas under olika omständigheter, gällande villkor för tillämpning av varje kreditränta, alla index eller referensräntor som gäller den ursprungliga krediträntan, de avgifter som är tillämpliga från det att kreditavtalet ingås och, i tillämpliga fall, de villkor som gäller för ändring av de avgifterna.
- c) Ett representativt exempel som visar den effektiva räntan och det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten och som innehåller alla de antaganden utifrån vilka denna räntesats har beräknats.
- d) Villkor och förfarande för uppsägning av kreditavtalet.
- e) I tillämpliga fall, information om hur kreditgivarens ersättning ska fastställas i händelse av förtidsåterbetalning.
- f) I tillämpliga fall, uppgift om att konsumenten när som helst kan åläggas att betala tillbaka hela kreditbeloppet.
- g) En hänvisning till konsumentens rätt att omedelbart och kostnadsfritt informeras om resultaten av en databassökning för bedömning av kreditvärdighet, enligt artikel 19.6.
- h) I tillämpliga fall, uppgift om att priset har avpassats på grundval av automatisk behandling, inbegripet profilering.
- i) I tillämpliga fall, den tidsperiod under vilken kreditgivaren är bunden av förhandsinformation som tillhandahållits i enlighet med denna artikel.
- j) En hänvisning till möjligheten för konsumenten att få tillgång till en mekanism för klagomål och prövning utanför domstol och sätt att få tillgång till denna mekanism.
- k) En varning om och förklaring av vilka de rättsliga och finansiella konsekvenserna kan bli om de skyldigheter som är knutna till kreditavtalet inte uppfylls.
- l) En återbetalningsplan som innehåller alla betalningar och återbetalningar under kreditavtalets löptid, inbegripet betalningar och återbetalningar för eventuella kompletterande tjänster med anknytning till kreditavtalet som säljs samtidigt, varvid betalningar och återbetalningar, om olika krediträntor tillämpas under olika omständigheter, ska baseras på rimliga höjningar av krediträntan.

5. Informationen på blanketten för europeisk konsumentkreditinformation ska vara konsekvent. Den ska vara tydligt läsbar och ska ta hänsyn till de tekniska begränsningarna hos det medium på vilket den visas. Informationen ska visas på ett adekvat och lämpligt sätt via de olika kanalerna med beaktande av interoperabilitet.

6. Genom undantag från punkt 4 i denna artikel ska, vad gäller taltelefonikommunikationer som avses i artikel 3.3 i direktiv 2002/65/EG, den beskrivning av den finansiella tjänstens viktigaste egenskaper som ska tillhandahållas enligt artikel 3.3 b andra strecksatsen i det direktivet minst innehålla de uppgifter som anges i punkt 2 i den här artikeln. I detta fall ska kreditgivaren och, i tillämpliga fall, kreditförmedlaren så snart kreditavtalet ingåtts förse konsumenten med blanketten för europeisk konsumentkreditinformation på ett varaktigt medium.

7. På konsumentens begäran ska kreditgivaren och, i tillämpliga fall, kreditförmedlaren, utöver blanketten för europeisk konsumentkreditinformation, kostnadsfritt tillhandahålla konsumenten en kopia av utkastet till kreditavtal, förutsatt att kreditgivaren vid tidpunkten för begäran är beredd att ingå kreditavtalet med konsumenten.

8. Denna artikel ska inte vara tillämplig på varu- eller tjänsteleverantörer som medverkar subsidiärt som kreditförmedlare. Detta ska inte påverka skyldigheten för kreditgivaren eller i tillämpliga fall kreditförmedlaren att säkerställa att konsumenten får den förhandsinformation som avses i denna artikel.

Artikel 12

Tillräckliga förklaringar

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att kreditgivare och, i tillämpliga fall, kreditförmedlare är skyldiga att ge konsumenten sådana tillräckliga förklaringar om föreslagna kreditavtal och eventuella kompletterande tjänster som gör det möjligt för konsumenten att bedöma om de föreslagna kreditavtalen och kompletterande tjänsterna lämpar sig för konsumentens behov och ekonomiska situation. Sådana förklaringar ska ges kostnadsfritt och innan kreditavtalet ingås. Förklaringarna ska inbegripa följande delar:

- a) Den information som avses i artiklarna 10, 11 och 38.
 - b) De huvudsakliga egenskaperna hos det kreditavtal eller de kompletterande tjänster som föreslås.
 - c) De specifika effekter som det kreditavtal eller de kompletterande tjänster som föreslås kan leda till för konsumenten, inbegripet konsekvenserna av att konsumenten inte betalar eller betalar för sent.
 - d) Om de kompletterande tjänsterna paketerats tillsammans med ett kreditavtal, huruvida varje komponent i paketet kan sägas upp separat och konsekvenserna för konsumenten av en sådan uppsägning.
2. Medlemsstaterna får, när det är motiverat, anpassa det krav som avses i punkt 1 med avseende på hur förklaringarna ska ges och i vilken utsträckning de ska ges till
- a) de omständigheter under vilka krediten erbjuds,
 - b) den person som krediten erbjuds till,
 - c) typen av erbjuden kredit.

Artikel 13

Avpassade erbjudanden på grundval av automatisk behandling

Utan att det påverkar tillämpningen av förordning (EU) 2016/679 ska medlemsstaterna kräva att kreditgivare och kreditförmedlare informerar konsumenter på ett tydligt och begripligt sätt när de erhåller ett avpassat erbjudande som bygger på automatisk behandling av personuppgifter.

KAPITEL III

KOPPLINGSFÖRBEHÅLL OCH PAKETERINGSFÖRFARANDEN, UNDERFÖRSTÅTT SAMTYCKE, RÅDGIVNINGSTJÄNSTER OCH BEVILJANDE AV KREDITER UTAN FÖREGÅENDE BESTÄLLNING

Artikel 14

Kopplingsförbehåll och paketeringsförfaranden

1. Medlemsstaterna ska tillåta paketeringsförfaranden men förbjuda kopplingsförbehåll.
2. Genom undantag från punkt 1, och utan att det påverkar tillämpningen av konkurrensrätt, får medlemsstaterna tillåta att kreditgivare begär att konsumenten öppnar eller upprätthåller ett betal- eller sparkonto, om det enda syftet med ett sådant konto är något av följande:
 - a) Bygga upp kapital för att återbetala krediten.
 - b) Avbetala krediten.

- c) Slå samman resurser för att erhålla krediten.
- d) Ställa ytterligare säkerhet till kreditgivaren i händelse av betalningsförsummelse.
3. Medlemsstaterna får ge kreditgivare rätt att kräva att konsumenten har en relevant försäkring med anknytning till kreditavtalet, med beaktande av proportionalitetsöverbäganden. I sådana fall ska medlemsstaterna säkerställa att kreditgivaren är skyldig att godta en försäkring från en annan leverantör än den leverantör som kreditgivaren rekommenderar, om en sådan försäkring har en garantinivå som motsvarar garantinivån hos den försäkring som kreditgivaren har föreslagit, utan att villkoren för den kredit som erbjuds konsumenten ändras.
4. Medlemsstaterna ska kräva att personuppgifter om konsumenters diagnos av onkologiska sjukdomar inte används för en försäkring med anknytning till ett kreditavtal efter en tidsperiod som medlemsstaterna fastställer och som inte överstiger 15 år räknat från när den medicinska behandlingen av konsumenten avslutades.
5. För att konsumenter ska få extra tid på sig att jämföra försäkringserbjudanden med anknytning till kreditavtal innan de köper en försäkring enligt punkt 3 ska medlemsstaterna kräva att konsumenterna får minst tre dagar på sig att jämföra försäkringserbjudanden med anknytning till kreditavtal utan att dessa erbjudanden ändras, och att konsumenterna informeras om detta. Konsumenterna får teckna en försäkring före utgången av denna tredagarsperiod om de uttryckligen begär att få göra det.

Artikel 15

Underförstått samtycke till ingående av kreditavtal eller köp av kompletterande tjänster

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att kreditgivare och kreditförmedlare inte utgår från att konsumenten samtycker till ingående av kreditavtal eller köp av kompletterande tjänster som presenteras i form av standardalternativ. Standardalternativ inbegriper förkryssade rutor.
2. Konsumentens samtycke till ingående av kreditavtal eller köp av kompletterande tjänster som presenteras genom rutor ska ges genom en entydig och tydlig bekräftande handling som gör det möjligt att fastställa ett frivilligt, specifikt, informerat och otvetydigt godkännande av innehållet i och innebörden av alternativen i rutorna.

Artikel 16

Rådgivningstjänster

1. Medlemsstaterna ska kräva att kreditgivaren och, i tillämpliga fall, kreditförmedlaren i samband med en viss transaktion uttryckligen underrättar konsumenten om huruvida rådgivningstjänster tillhandahålls eller kan tillhandahållas konsumenten.
2. Medlemsstaterna ska kräva att kreditgivaren och, i tillämpliga fall, kreditförmedlaren, innan rådgivningstjänster tillhandahålls eller innan avtal om tillhandahållande av sådana tjänster ingås, till konsumenten lämnar följande uppgifter på paper eller på ett annat varaktigt medium som konsumenten valt:
- a) Uppgift om huruvida rekommendationen kommer att baseras enbart på deras eget produktutbud eller på ett brett produktutbud från hela marknaden i enlighet med punkt 3 c.
- b) I tillämpliga fall, uppgift om den avgift som ska betalas av konsumenten för rådgivningstjänsterna eller, om beloppet för den avgiften inte kan fastställas när informationen ska lämnas, den metod med vilken avgiften beräknas.

De uppgifter som avses i första stycket i denna punkt får tillhandahållas konsumenten i form av kompletterande förhandsinformation i enlighet med artikel 10.6 andra stycket.

3. Om rådgivningstjänster tillhandahålls konsumenter ska medlemsstaterna kräva att kreditgivare och, i tillämpliga fall, kreditförmedlare

- a) inhämtar nödvändig information om konsumentens finansiella situation, preferenser och mål i samband med kreditavtalet, så att kreditgivaren eller kreditförmedlaren kan rekommendera kreditavtal som är lämpliga för konsumenten,
- b) bedömer konsumentens ekonomiska situation och behov på grundval av den information som avses i led a, som ska vara aktuell vid tidpunkten för bedömningen, med beaktande av rimliga antaganden om riskerna för konsumentens ekonomiska situation under löptiden för det rekommenderade kreditavtalet,
- c) överväger ett tillräckligt stort antal kreditavtal inom sitt produktutbud och på grundval av detta rekommenderar ett eller flera kreditavtal inom detta produktutbud som är lämpliga för konsumentens behov, ekonomiska situation och personliga förhållanden,
- d) agerar i konsumentens bästa intresse, och
- e) ger konsumenten en redogörelse av den rekommendation som getts, på papper eller på ett annat varaktigt medium som väljs av konsumenten och anges i avtalet om tillhandahållande av rådgivningstjänster.

4. Medlemsstaterna får förbjuda användningen av termerna *rådgivning* eller *rådgivare* eller liknande, när rådgivningstjänster marknadsförs till och tillhandahålls för konsumenter av kreditgivare eller, i tillämpliga fall, kreditförmedlare.

Om medlemsstaterna inte förbjuder användningen av termerna *rådgivning* och *rådgivare* eller liknande, ska de införa följande villkor för användningen av termen *oberoende rådgivning* eller *oberoende rådgivare* av kreditgivare och kreditförmedlare som tillhandahåller rådgivningstjänster:

- a) Kreditgivare och, i tillämpliga fall, kreditförmedlare ska beakta ett tillräckligt stort antal kreditavtal som finns tillgängliga på marknaden.
- b) Kreditförmedlare ska inte få något vederlag för rådgivningstjänsterna från en eller flera kreditgivare.

Andra stycket b ska endast tillämpas om antalet kreditgivare som bedöms är mindre än majoriteten på marknaden.

Medlemsstaterna får införa strängare krav vad gäller användningen av termerna *oberoende rådgivning* eller *oberoende rådgivare* av kreditgivare och, i tillämpliga fall, kreditförmedlare.

5. Medlemsstaterna ska kräva att kreditgivare och, i tillämpliga fall, kreditförmedlare varnar en konsument när ett kreditavtal kan medföra en särskild risk för konsumenten med hänsyn till dennes ekonomiska situation.

6. Medlemsstaterna ska säkerställa att rådgivningstjänster endast får tillhandahållas av kreditgivare och, i tillämpliga fall, kreditförmedlare.

Medlemsstaterna får, genom undantag från första stycket, tillåta andra personer än de som avses i första stycket att tillhandahålla rådgivningstjänster om ett av följande villkor är uppfyllt:

- a) Rådgivningstjänsterna tillhandahålls tillfälligt inom ramen för en yrkesverksamhet som regleras av lagar eller andra författningar eller av etiska regler som inte utesluter tillhandahållandet av dessa tjänster.
- b) Rådgivningstjänsterna tillhandahålls inom ramen för konkursförvaltarens förvaltning av befintliga skulder och där den förvaltningsverksamheten regleras genom lagar eller andra författningar.
- c) Rådgivningstjänsterna tillhandahålls i samband med förvaltning av befintliga skulder som utförs av offentliga eller frivilliga leverantörer av skuldrådgivningstjänster enligt artikel 36 utan kommersiellt syfte.
- d) Rådgivningstjänsterna tillhandahålls av personer som är auktoriserade och står under tillsyn av behöriga myndigheter.

Artikel 17

Förbud mot beviljande av krediter utan föregående beställning

Medlemsstaterna ska förbjuda beviljande av krediter till konsumenter utan föregående beställning och uttryckligt medgivande från konsumenterna.

KAPITEL IV

KREDITPRÖVNING OCH TILLGÅNG TILL DATABASES

Artikel 18

Skyldigheter att bedöma konsumentens kreditvärdighet

1. Medlemsstaterna ska kräva att kreditgivaren ska göra en grundlig bedömning av konsumentens kreditvärdighet innan ett kreditavtal ingås. Denna bedömning ska göras i konsumentens intresse för att förhindra oansvarig utlåning och överskuldssättning, och ta vederbörlig hänsyn till faktorer som är relevanta för att kontrollera konsumentens utsikter att uppfylla sina skyldigheter enligt kreditavtalet.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att kreditförmedlare på korrekt sätt lämnar den nödvändiga information som erhållits från konsumenten till den relevanta kreditgivaren i enlighet med förordning (EU) 2016/679 för att kreditprövningen ska kunna göras.

3. Kreditprövningen ska utföras på grundval av relevant och korrekt information om konsumentens inkomster och utgifter och andra finansiella och ekonomiska förhållanden som är nödvändig och står i proportion till kreditens art, varaktighet, värde och risker för konsumenten. Denna information kan omfatta bevis på inkomst eller andra källor till återbetalning, information om ekonomiska tillgångar och skulder eller information om andra ekonomiska åtaganden. Denna information får inte inbegripa särskilda kategorier av uppgifter enligt artikel 9.1 i förordning (EU) 2016/679. Informationen ska inhämtas från relevanta interna och externa källor, inbegripet från konsumenten själv och, vid behov, på grundval av en sökning i en databas som avses i artikel 19 i detta direktiv. Sociala nätverk ska inte betraktas som en extern källa vid tillämpningen av detta direktiv.

Den information som erhållits i enlighet med denna punkt ska kontrolleras på lämpligt sätt, vid behov genom dokumentation vars ursprung kan kontrolleras på oberoende sätt.

4. Medlemsstaterna ska kräva att kreditgivaren upprättar förfaranden för den bedömning som avses i punkt 1 och dokumenterar och upprätthåller sådana förfaranden.

Medlemsstaterna ska också kräva att kreditgivaren dokumenterar och bevarar den information som avses i punkt 3.

5. Om kreditansökan lämnas in gemensamt av mer än en konsument ska kreditgivaren göra kreditprövningen på grundval av konsumenternas gemensamma återbetalningsförmåga.

6. Medlemsstaterna ska säkerställa att kreditgivaren endast tillhandahåller konsumenten krediten om resultatet av kreditprövningen visar att de skuldförbindelser som följer av kreditavtalet sannolikt kommer att kunna återbetalas på det sätt som krävs enligt det avtalet, med beaktande av de relevanta faktorer som avses i punkt 1.

7. Medlemsstaterna ska säkerställa att om en kreditgivare ingår ett kreditavtal med en konsument, ska kreditgivaren inte senare häva eller ändra kreditavtalet till nackdel för konsumenten på grund av att kreditprövningen genomfördes felaktigt. Denna punkt ska inte vara tillämplig om det visas att konsumenten medvetet har undanhållit eller förfalskat den information som avses i punkt 3 och som har tillhandahållits kreditgivaren.

8. Om kreditprövningen inbegriper användning av automatisk behandling av personuppgifter ska medlemsstaterna säkerställa att konsumenten har rätt att begära och erhålla ett mänskligt ingripande från kreditgivaren, bestående av rätten att
- begära och erhålla en tydlig och begriplig förklaring av kreditprövningen från kreditgivaren, inbegripet av logiken bakom och riskerna med den automatiska behandlingen av personuppgifter samt dess betydelse och inverkan på beslutet,
 - uttrycka sin ståndpunkt till kreditgivaren, och
 - begära en granskning av kreditprövningen och kreditgivarens beslut om beviljande av krediten.

Medlemsstaterna ska säkerställa att konsumenten informeras om den rätt som anges i första stycket.

9. Medlemsstaterna ska säkerställa att kreditgivaren, om kreditansökan avslås, är skyldig att utan dröjsmål informera konsumenten om avslaget och, i relevanta fall, hänvisa konsumenten till lättillgängliga skuldrådgivningstjänster. I tillämpliga fall ska kreditgivaren vara skyldig att informera konsumenten om att kreditprövningen grundar sig på automatisk behandling av uppgifter och om konsumentens rätt till en bedömning som utförs av en människa och om förfarandet för att bestrida beslutet.

10. Om parterna enas om att ändra det totala kreditbeloppet efter ingäendet av kreditavtalet, ska medlemsstaterna säkerställa att kreditgivaren är skyldig att ompröva konsumentens kreditvärdighet på grundval av uppdaterad information innan en betydande ökning av det totala kreditbeloppet beviljas.

11. Medlemsstaterna får kräva att kreditgivare gör en bedömning av konsumentens kreditvärdighet på grundval av en sökning i relevant databas. Bedömningen av kreditvärdigheten får dock inte grundas uteslutande på konsumentens kredithistorik.

Artikel 19

Databaser

- Varje medlemsstat ska vid gränsöverskridande krediter säkerställa att kreditgivare från andra medlemsstater bereds åtkomst till databaser som används i den medlemsstaten för att bedöma konsumentens kreditvärdighet. Villkoren för åtkomst till sådana databaser ska vara icke-diskriminerande.
- Medlemsstaterna ska säkerställa att endast de kreditgivare som står under den nationella behöriga myndighetens tillsyn och som fullt ut uppfyller kraven i förordning (EU) 2016/679 har åtkomst till de databaser som används för att bedöma konsumenters kreditvärdighet.
- Punkt 1 ska tillämpas på både offentliga och privata databaser.
- De databaser som avses i punkt 1 och som innehåller information om kreditavtal för konsumenter ska åtminstone innehålla information om konsumenternas relevanta utestående kreditfordringar, om typen av kredit och om kreditgivarens identitet.
- Kreditgivare och kreditförmedlare får inte behandla särskilda kategorier av uppgifter som anges i artikel 9.1 i förordning (EU) 2016/679 och personuppgifter som behandlas från sociala nätverk som kan finnas i de databaser som avses i punkt 1 i den här artikeln.
- Om kreditansökan avslås på grundval av en sökning i en databas som avses i punkt 1, ska medlemsstaterna kräva att kreditgivaren utan onödigt dröjsmål och kostnadsfritt informerar konsumenten om resultatet av sökningen med uppgifter om den databas där sökningen skett samt de kategorier av uppgifter som beaktats.
- När det gäller kreditavtal ska databasleverantörer ha rutiner för att säkerställa att informationen i deras databaser är aktuell och korrekt. Medlemsstaterna ska säkerställa att konsumenterna informeras
 - inom 30 dagar efter registreringen av eventuella utestående kreditfordringar i en databas, och
 - om sina rättigheter i enlighet med förordning (EU) 2016/679.

8. När det gäller kreditavtal ska medlemsstaterna säkerställa att det finns klagomålsförfaranden för att underlätta för konsumenter att ifrågasätta innehållet i databaser, inbegripet information som kan erhållas av tredje parter genom de databaserna.

KAPITEL V

KREDITAVTALENS FORM OCH INNEHÅLL

Artikel 20

Utformning av kreditavtalet

1. Medlemsstaterna ska kräva att kreditavtal och alla ändringar av sådana avtal upprättas på papper eller ett annat varaktigt medium och att alla avtals slutande parter får en kopia av kreditavtalet.
2. Medlemsstaterna får införa eller upprätthålla nationella regler som avser giltigheten av ingåendet av kreditavtal, och som är förenliga med unionsrätten.

Artikel 21

Information som ska inkluderas i kreditavtalet

1. Medlemsstaterna ska kräva att kreditavtalet klart och kortfattat specificerar samtliga följande delar:
 - a) Typ av kredit.
 - b) De avtals slutande parternas identitet och geografiska adress, telefonnummer och e-postadress samt, i tillämpliga fall, den berörda kreditförmedlarens identitet och geografiska adress.
 - c) Det sammanlagda kreditbeloppet och villkoren för utnyttjande av krediten.
 - d) Kreditavtalets löptid.
 - e) Vid kredit i form av betalningsanstånd för särskilda varor eller tjänster och vid kombinerade kreditavtal, de särskilda varorna eller tjänsterna och deras kontantpris.
 - f) Krediträntan, eller alla krediträntor om olika krediträntor tillämpas under olika omständigheter, gällande villkor för tillämpning av de olika krediträntorna och alla index eller referensräntor som gäller den ursprungliga krediträntan i den mån dessa finns tillgängliga samt perioder, villkor och förfarande för ändringar av de olika krediträntorna.
 - g) Den effektiva räntan och det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten och som beräknas vid den tidpunkt då kreditavtalet ingås samt uppgift om alla antaganden som använts vid beräkningen av räntesatsen och det sammanlagda beloppet.
 - h) Storlek, antal och periodicitet för de betalningar som konsumenten ska göra och, i tillämpliga fall, den ordning enligt vilken betalningarna ska fördelas på olika utestående skulder med olika krediträntor för återbetalning.
 - i) Om kapitalet i ett kreditavtal med fast löptid ska amorteras, en hänvisning till konsumentens rätt att, på begäran och kostnadsfritt, när som helst under hela kreditavtalets löptid, erhålla en sammanställning i form av en amorteringsplan.
 - j) Om avgifter och räntor ska betalas utan att kapitalet amorteras, en sammanställning med information om under vilka tidsperioder och enligt vilka villkor räntor och andra återkommande avgifter och engångsavgifter ska betalas.
 - k) I tillämpliga fall avgifter för administration av ett eller flera obligatoriska konton där både betalningstransaktioner och kreditutnyttjande registreras, avgifter för att använda ett betalningsmedel för både betalningstransaktioner och kreditutnyttjande, eventuella andra avgifter med anknytning till kreditavtalet, och på vilka villkor dessa avgifter kan ändras.

- l) Tillämplig räntesats i samband med sena betalningar enligt de villkor som är tillämpliga när kreditavtalet ingås och villkoren för ändring av denna samt i tillämpliga fall avgifterna när avtalsförpliktelser inte fullgörs.
- m) En varning avseende konsekvenserna av uteblivna eller sena betalningar.
- n) I tillämpliga fall, uppgift om att en notariatsavgift tillkommer.
- o) I tillämpliga fall, de säkerheter och försäkringar som krävs.
- p) Förekomst eller avsaknad av ångerrätt, ångerfristen, i tillämpliga fall, samt andra villkor för att utöva denna rätt, inklusive det varaktiga medium som ska användas för den underrättelse som avses i artikel 26.5 första stycket a, information om konsumentens skyldighet att återbetala det utnyttjade kapitalet och räntan i enlighet med artikel 26.5 första stycket b samt det upplupna räntebeloppet per dag.
- q) Den typ av varaktigt medium på vilket konsumenten väljer att ta emot följande:
- i) I tillämpliga fall, den påminnelse som avses i artikel 10.1 andra stycket.
 - ii) Den information som avses i artikel 22.
 - iii) Den information om ändrad kreditränta som avses i artikel 23.1 första stycket.
 - iv) Den information som avses i artikel 24.1 och 24.2.
 - v) I tillämpliga fall, den information om uppsägning av ett kreditavtal med obestämd löptid som avses i artikel 28.1 andra stycket och artikel 28.2.
- r) I tillämpliga fall, information om de rättigheter som anges i artikel 27 samt villkoren för utövande av dessa rättigheter.
- s) En hänvisning till den rätt till förtidsåterbetalning som anges i artikel 29, förfarandet vid förtidsåterbetalning och, i tillämpliga fall, information om kreditgivarens rätt till ersättning och en överskådlig och begriplig förklaring av hur den ersättning som konsumenten ska betala till kreditgivaren ska beräknas.
- t) Det förfarande som ska följas vid utövandet av rätten att säga upp kreditavtalet.
- u) Möjligheten för konsumenten att få tillgång till en mekanism för klagomål och prövning utanför domstol och sätt att få tillgång till denna mekanism.
- v) I tillämpliga fall, andra avtalsvillkor.
- w) Den behöriga tillsynsmyndighetens namn och adress.
- x) Relevanta kontaktuppgifter för leverantörer av skuldrådgivningstjänster och en rekommendation till konsumenten att kontakta sådana leverantörer i händelse av återbetalningssvårigheter.

Den information som avses i första stycket ska vara tydligt läsbar och anpassad för att ta hänsyn till de tekniska begränsningarna hos det medium på vilket den visas. Informationen ska visas på ett adekvat och lämpligt sätt via de olika kanalerna.

2. När punkt 1 första stycket i tillämpas ska kreditgivaren när som helst under hela kreditavtalets löptid kostnadsfritt ge konsumenten tillgång till en sammanställning i form av en amorteringsplan.

Den amorteringsplan som avses i första stycket ska upplysa om de delbetalningar som ska göras samt under vilka tidsperioder och på vilka villkor dessa belopp ska betalas.

Amorteringsplanen ska även för varje delbetalning innehålla uppgift om vad som utgör amortering av kapitalet, räntan beräknad på grundval av krediträntan och, i tillämpliga fall, eventuella ytterligare kostnader.

Om krediträntan inte är fast eller de andra kostnaderna kan ändras enligt kreditavtalet, ska amorteringsplanen på ett klart och kortfattat sätt ange att uppgifterna i planen endast är giltiga till dess att den krediträntan eller de kostnaderna ändras i enlighet med kreditavtalet.

3. Vid kreditavtal där konsumentens betalningar inte omedelbart medför en motsvarande amortering av det totala kreditbeloppet utan används för kapitalbildning under perioder och på villkor som anges i kreditavtalet eller i ett biavtal, ska kreditavtalet utöver den information som avses i punkt 1, klart och kortfattat ange att sådana kreditavtal inte utgör någon garanti för att det totala utnyttjade kreditbeloppet enligt kreditavtalet återbetalas, om inte en sådan garanti ställs uttryckligen.

KAPITEL VI

ÄNDRINGAR AV KREDITAVTALET OCH AV KREDITRÄNTAN

Artikel 22

Information om ändring av kreditavtalet

Utan att det påverkar andra skyldigheter som föreskrivs i detta direktiv ska medlemsstaterna säkerställa att kreditgivaren, innan villkoren i kreditavtalet ändras, på papper eller på ett annat varaktigt medium som anges i kreditavtalet lämnar följande information till konsumenten:

- a) En tydlig beskrivning av de föreslagna ändringarna och, i tillämpliga fall, behovet av samtycke från konsumenten, eller en förklaring av de ändringar som införts genom lagstiftning.
- b) Tidsplanen för genomförandet av de ändringar som avses i led a.
- c) Konsumentens möjligheter att lämna klagomål mot de ändringar som avses i led a.
- d) Tidsfristen för att lämna in ett sådant klagomål.
- e) Namnet på och adressen till den behöriga myndighet till vilken klagomålet kan lämnas in.

Artikel 23

Ändringar av krediträntan

1. Om kreditgivare får ändra krediträntorna i befintliga kreditavtal, ska medlemsstaterna kräva att kreditgivaren på papper eller på ett annat varaktigt medium som anges i kreditavtalet informerar konsumenten om varje ändring av krediträntan i god tid innan ändringen träder i kraft.

Den information som avses i första stycket ska omfatta betalningarnas belopp efter det att den nya krediträntan har trätt i kraft och, om betalningarnas antal och periodicitet ändras, uppgift om detta.

2. Genom undantag från punkt 1 får den information som avses i den punkten ges till konsumenten regelbundet om samtliga följande villkor är uppfyllda:

- a) Parterna har enats om sådan regelbunden information i kreditavtalet.
- b) Ändringen av krediträntan beror på en ändring av referensräntan.
- c) Den nya referensräntan offentliggörs i god tid och på lämpligt sätt.
- d) Informationen om den nya referensräntan finns också tillgänglig
 - i) i kreditgivarens lokaler,

- ii) på kreditgivarens webbplats, om sådan finns, och
- iii) via kreditgivarens mobilapp, om sådan finns.

KAPITEL VII

KONTOKREDITER OCH ÖVERSKRIDANDE

Artikel 24

Kontokrediter

1. När en kredit har beviljats i form av kontokredit ska medlemsstaterna kräva att kreditgivaren, genom hela kreditavtalets löptid, håller konsumenten regelbundet, åtminstone en gång per månad, informerad genom kontoutdrag, på papper eller på ett annat varaktigt medium som anges i kreditavtalet, med uppgift om följande:

- a) Exakt period som kontoutdraget gäller.
- b) Utnyttjade belopp och datum för utnyttjandet.
- c) Saldo enligt det föregående kontoutdraget med angivande av datum.
- d) Nytt saldo.
- e) Datum och belopp för de betalningar som konsumenten gjort.
- f) Tillämpad kreditränta.
- g) Eventuella avgifter som har tillämpats.
- h) I tillämpliga fall, det minimibelopp som ska betalas av konsumenten.

2. När en kredit har beviljats i form av en kontokredit ska medlemsstaterna kräva att kreditgivaren informerar konsumenten, på papper eller på ett annat varaktigt medium som anges i kreditavtalet, om höjningar av krediträntan eller eventuella avgifter som ska betalas, vilket ska ske i god tid innan ändringen i fråga träder i kraft.

Genom undantag från första stycket får den information som avses i det stycket ges regelbundet på det sätt som föreskrivs i punkt 1 om följande villkor är uppfyllda:

- a) Parterna har kommit överens om sådan periodisk information i kreditavtalet.
- b) Ändringen av krediträntan beror på en ändring av referensräntan.
- c) Den nya referensräntan offentliggörs på lämpligt sätt.
- d) Informationen om den nya referensräntan finns också tillgänglig
 - i) i kreditgivarens lokaler,
 - ii) på kreditgivarens webbplats, om sådan finns, och
 - iii) via kreditgivarens mobilapp, om sådan finns.

3. Medlemsstaterna ska kräva att kreditgivaren underrättar konsumenten på ett överenskommet sätt om varje minskning eller uppsägning av kontokrediten åtminstone 30 dagar före den dag då den faktiska minskningen eller uppsägningen av kontokrediten får verkan.

4. Om kontokrediten minskas eller sägs upp ska medlemsstaterna kräva att kreditgivaren, innan verkställighetsförfarandet har inletts, utan ytterligare kostnad, erbjuder konsumenten möjlighet att återbetala det belopp som faktiskt utnyttjats i den utsträckning det överstiger det minskade beloppet, eller, vid uppsägning, hela det utnyttjade beloppet. En sådan återbetalning ska göras i tolv lika stora månatliga avbetalningar, såvida inte konsumenten väljer att återbetala tidigare, till den kreditränta som gäller för kontokrediten.

5. Medlemsstaterna får behålla eller anta strängare bestämmelser i frågor som rör skydd av konsumenter som innehar en annan kontokredit än dem som avses i denna artikel, i enlighet med unionsrätten.

Artikel 25

Överskridande

1. Vad gäller avtal om öppnande av ett checkkonto, där det finns en möjlighet för konsumenten att överskrida kontot, ska medlemsstaterna kräva att kreditgivaren inkluderar information om denna möjlighet i det avtalet samt information om krediträntan, gällande villkor för tillämpning av den räntan, alla tillgängliga referensindex eller referensräntor som gäller den ursprungliga krediträntan, de avgifter som är tillämpliga från det att kreditavtalet ingås och, i förekommande fall, de villkor som gäller för ändring av de avgifterna. Kreditgivaren ska i alla händelser regelbundet lämna dessa uppgifter till konsumenten, på paper eller på ett annat varaktigt medium som konsumenten valt och som anges i avtalet om öppnande av ett checkkonto.

2. Vid ett väsentligt överskridande under längre tid än en månad ska medlemsstaterna kräva att kreditgivaren, på paper eller på ett annat varaktigt medium som konsumenten valt och som anges i avtalet om öppnande av ett checkkonto, utan dröjsmål underrättar konsumenten om följande:

- a) Överskridandet.
- b) Det berörda beloppet.
- c) Krediträntan.
- d) Straffavgifter, dröjsmålsavgifter eller dröjsmålsränta som eventuellt kommer att tillämpas.
- e) Förfallodagen.

Vid regelbundna överskridanden ska kreditgivaren erbjuda konsumenten rådgivningstjänster, om sådana finns tillgängliga, och kostnadsfritt hänvisa konsumenten till skuldrådgivningstjänster.

3. Denna artikel ska inte påverka nationell rätt som kräver att kreditgivaren erbjuder en annan typ av kreditprodukt när överskridandet pågått under betydande tid.

4. Medlemsstaterna ska kräva att kreditgivaren underrättar konsumenten på ett överenskommet sätt när överskridande inte längre tillåts eller när gränsen för överskridande minskas, åtminstone 30 dagar före den dag då den faktiska minskningen eller uppsägningen av överskridandet får verkan.

5. Om överskridandet minskas eller sägs upp ska medlemsstaterna kräva att kreditgivaren, innan verkställighetsförfarandet har inletts, utan ytterligare kostnad, erbjuder konsumenten möjlighet att återbetala det belopp som faktiskt utnyttjats i den utsträckning det överstiger det minskade beloppet, eller, vid uppsägning, hela det utnyttjade beloppet. En sådan återbetalning ska göras i tolv lika stora månatliga avbetalningar, såvida inte konsumenten väljer att återbetala tidigare, till den kreditränta som gäller för överskridandet.

6. Medlemsstaterna får behålla eller anta strängare bestämmelser i frågor som rör skydd av konsumenter som innehar ett annat överskridande än dem som avses i denna artikel, i enlighet med unionsrätten.

KAPITEL VIII

FRÅNTRÄDANDE, UPPSÄGNING OCH FÖRTIDSÅTERBETALNING

Artikel 26

Ångerrätt

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att konsumenten inom 14 kalenderdagar kan frånträda kreditavtalet utan att ange något skäl.

Den ångerfrist som avses i första stycket ska börja löpa antingen

- a) från och med dagen för ingåendet av kreditavtalet, eller
- b) från och med den dag då konsumenten får avtalsvillkoren och informationen i enlighet med artiklarna 20 och 21, om denna dag infaller senare än den dag som avses i led a i detta stycke.

Den tidsfrist som avses i första stycket ska anses ha iakttagits om konsumenten skickar den underrättelse som avses i punkt 5 första stycket a till kreditgivaren innan tidsfristen löper ut.

2. Om konsumenten inte har fått avtalsvillkoren och informationen i enlighet med artiklarna 20 och 21, ska ångerfristen i alla händelser löpa ut 12 månader och 14 dagar efter ingåendet av kreditavtalet. Detta ska inte vara tillämpligt om konsumenten inte har informerats om sin ångerrätt i enlighet med artikel 21.1 första stycket p.

3. När det gäller kombinerade kreditavtal för köp av en vara med en returpolicy som säkerställer full återbetalning under en viss tidsperiod som överstiger 14 kalenderdagar, ska ångerrätten förlängas så att den motsvarar varaktigheten för en sådan returpolicy.

4. Om nationell lagstiftning som är tillämplig den 19 november 2023 redan föreskriver att medel inte kan göras tillgängliga för konsumenten före utgången av en särskilt angiven frist, får medlemsstaterna, med avseende på kombinerade kreditavtal, genom undantag från punkt 1 och på konsumentens uttryckliga begäran, bestämma att den frist som avses i den punkten kan kortas ner till att bli densamma som denna särskilt angivna frist.

5. En konsument som utövar sin ångerrätt ska vidta följande åtgärder:

- a) Underrätta kreditgivaren i enlighet med den information som lämnats av kreditgivaren enligt artikel 21.1 första stycket p på papper eller på ett annat varaktigt medium som konsumenten valt och som anges i kreditavtalet inom den tidsfrist som anges i punkt 1 i den här artikeln.
- b) Till kreditgivaren betala kapitalet och upplupen ränta på detta kapital från och med det datum då krediten utnyttjades till och med det datum då kapitalet återbetalas, utan onödigt dröjsmål och i alla händelser senast 30 kalenderdagar efter avsändandet av den underrättelse som avses i led a.

Den ränta som avses i första stycket b ska beräknas på grundval av den avtalade krediträntan. Kreditgivaren ska inte ha rätt till någon annan kompensation från konsumenten om denne frånträder avtalet, fränsett kompensation för icke återbetalningsbara avgifter som erlagts av kreditgivaren till någon offentlig förvaltning.

6. Om en kompletterande tjänst till kreditavtalet tillhandahålls av kreditgivaren eller av tredje part på grundval av ett avtal mellan denna tredje part och kreditgivaren, ska konsumenten inte längre vara bunden av avtalet angående den kompletterande tjänsten om denne utnyttjar ångerrätten i fråga om kreditavtalet i enlighet med denna artikel.

7. Om konsumenten har ångerrätt enligt punkterna 1, 5 och 6 i denna artikel, ska artiklarna 6 och 7 i direktiv 2002/65/EG inte vara tillämpliga.

8. Medlemsstaterna får föreskriva att punkterna 1–6 i denna artikel inte ska tillämpas på kreditavtal som enligt nationell rätt måste ingås med anlitande av en notarie, förutsatt att notarien går i god för att konsumenten garanteras de rättigheter som avses i artiklarna 10, 11, 20 och 21.

9. Denna artikel ska inte påverka tillämpningen av nationell rätt som fastställer en tidsperiod under vilken fullgörandet av avtalet inte kan påbörjas.

Artikel 27

Kombinerade kreditavtal

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att en konsument som har utnyttjat ängerrätten på grundval av unionsrätten i samband med ett avtal om leverans av varor eller tillhandahållande av tjänster, inte längre är bunden av ett kombinerat kreditavtal.

2. Om de varor eller tjänster som omfattas av det kombinerade kreditavtalet inte levereras eller tillhandahålls eller levereras eller tillhandahålls endast till en del eller inte överensstämmer med avtalet om leverans av varor eller tillhandahållande av en tjänst, ska konsumenten ha rätt att rikta anspråk mot kreditgivaren om konsumenten har riktat anspråk mot leverantören men misslyckats med att få den gottgörelse som konsumenten är berättigad till enligt lag eller enligt avtalet om leverans av dessa varor eller tillhandahållande av dessa tjänster. Medlemsstaterna ska avgöra i vilken omfattning och under vilka villkor denna rättighet kan utövas.

3. Denna artikel ska inte påverka nationell rätt enligt vilken kreditgivaren ska ha ett solidariskt ansvar i fråga om konsumentens anspråk gentemot leverantören i de fall då de varor eller tjänster som köpts av leverantören har finansierats genom ett kreditavtal.

Artikel 28

Kreditavtal med obestämd löptid

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att konsumenten på sedvanligt sätt och när som helst kostnadsfritt får säga upp ett kreditavtal med obestämd löptid, såvida parterna inte har avtalat om en uppsägningstid. Uppsägningstiden får inte överstiga en månad.

Medlemsstaterna ska säkerställa att kreditgivaren, om detta överenskommit i kreditavtalet, på sedvanligt sätt får säga upp ett kreditavtal med obestämd löptid genom att ge konsumenten minst två månaders uppsägningstid, på paper eller på ett annat varaktigt medium som anges i kreditavtalet.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att kreditgivaren, om detta överenskommit i kreditavtalet, av sakliga skäl får säga upp konsumentens rätt att utnyttja ett kreditavtal med obestämd löptid. Kreditgivaren ska, på paper eller på ett annat varaktigt medium som anges i kreditavtalet, informera konsumenten om uppsägningen och skälen till detta, om möjligt före uppsägningen och senast omedelbart därefter, såvida inte tillhandahållandet av sådan information är förbjudet enligt unionsrätten eller nationell rätt eller strider mot allmän ordning eller allmän säkerhet.

Artikel 29

Förtidsåterbetalning

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att konsumenten när som helst har rätt att återbetala i förtid. I sådana fall ska konsumenten ha rätt till en nedsättning av konsumentens sammanlagda kreditkostnad för avtalets återstående löptid. Vid beräkningen av denna nedsättning ska hänsyn tas till alla kostnader som konsumenten enligt kreditgivaren ska betala.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att kreditgivaren vid förtidsåterbetalning har rätt till skälig och objektivt motiverad ersättning för eventuella kostnader som är direkt kopplade till förtidsåterbetalningen, förutsatt att förtidsåterbetalningen infaller under en tidsperiod för vilken krediträntan är bunden.

Den ersättning som avses i första stycket får inte överstiga 1 % av det kreditbelopp som förtidsåterbetalats, om tidsperioden mellan förtidsåterbetalningen och det överenskomna datumet för kreditavtalets upphörande överstiger ett år. Om perioden inte överstiger ett år, får ersättningen inte överstiga 0,5 % av det kreditbelopp som är föremål för förtidsåterbetalning.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att kreditgivaren inte har rätt till den ersättning som avses i punkt 2 om något av följande villkor är uppfyllt:

- a) Återbetalningen har gjorts i enlighet med ett försäkringsavtal som ska garantera återbetalningen av krediten.
- b) Krediten beviljas i form av en kontokredit.
- c) Återbetalningen infaller inom en tidsperiod för vilken krediträntan inte är fast.

4. Genom undantag från punkt 2 får medlemsstaterna föreskriva att

- a) kreditgivaren har rätt till den ersättning som avses i punkt 2 endast på villkor att beloppet av förtidsåterbetalningen överstiger det tröskelvärde som fastställs i nationell rätt, vilket inte får överstiga 10 000 EUR inom en period på 12 månader,
- b) kreditgivaren undantagsvis får kräva högre ersättning, om denne kan bevisa att den förlust som lidits till följd av förtidsåterbetalningen överstiger det belopp som fastställs enligt punkt 2.

Om den ersättning som kreditgivaren begär överstiger den faktiska förlusten på grund av förtidsåterbetalningen, ska konsumenten ha rätt till en motsvarande nedsättning.

I detta fall ska förlusten vara mellanskillnaden mellan den ursprungliga avtalade krediträntan och den räntesats till vilken kreditgivaren kan låna ut det belopp som förtidsåterbetalats på marknaden vid tidpunkten för förtidsåterbetalningen, varvid hänsyn ska tas till administrativa kostnader på grund av förtidsåterbetalningen.

5. Den ersättning som avses i punkterna 2 och 4 b får under inga omständigheter överstiga det räntebelopp som konsumenten skulle ha betalat under tidsperioden mellan förtidsåterbetalningen och det överenskomna datumet för kreditavtalets upphörande.

KAPITEL IX

EFFEKTIV RÄNTA OCH ÅTGÄRDER FÖR ATT BEGRÄNSA AVGIFTER OCH KOSTNADER

Artikel 30

Beräkning av den effektiva räntan

1. Den effektiva räntan ska beräknas enligt den matematiska formel som anges i del I i bilaga III. Den ska på årsbasis motsvara nuvärdet av alla framtida eller befintliga åtaganden (kreditutnyttjanden, återbetalningar och avgifter) som ingåtts mellan kreditgivaren och konsumenten.

2. För beräkning av den effektiva räntan ska konsumentens sammanlagda kreditkostnad bestämmas, exklusive eventuella avgifter som ska betalas av konsumenten på grund av att någon skyldighet enligt kreditavtalet inte har fullgjorts samt andra avgifter än det pris som konsumenten ska betala när denne köper en vara eller en tjänst, oavsett om köpet sker kontant eller på kredit.

Kostnaderna för administration av ett konto som registrerar både betalningstransaktioner och utnyttjade krediter, kostnader för användning av ett betalningsmedel som samtidigt gör det möjligt att göra betalningar och utnyttja krediten samt andra kostnader för betalningar ska anses vara en del av konsumentens sammanlagda kreditkostnader, om det inte är frivilligt att öppna kontot och kostnaderna för kontot tydligt och separat anges i kreditavtalet eller i något annat avtal som ingåtts med konsumenten.

3. Vid beräkningen av den effektiva räntan ska man utgå från antagandet att kreditavtalet gäller för den tid som avtalats och att kreditgivaren och konsumenten fullgör sina skyldigheter enligt de villkor och vid de datum som anges i kreditavtalet.

4. Om kreditavtal innehåller villkor som tillåter ändringar i krediträntan eller variationer i vissa avgifter som ingår i den effektiva räntan vilka är omöjliga att uppskatta när beräkningen görs, ska den effektiva räntan beräknas utifrån antagandet att krediträntan och övriga avgifter är fasta och gäller tills kreditavtalet löper ut.

5. Där så är nödvändigt ska de ytterligare antaganden som anges i del II i bilaga III användas vid beräkningen av den effektiva räntan.

Om de antaganden som anges i denna artikel och i del II i bilaga III inte räcker för att beräkna den effektiva räntan på ett enhetligt sätt eller inte längre är anpassade till de affärsmässiga förhållandena på marknaden, ges kommissionen befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 45 i syfte att ändra den här artikeln och del II i bilaga III i syfte att lägga till de ytterligare antaganden som krävs för att beräkna den effektiva räntan eller ändra befintliga sådana.

Artikel 31

Åtgärder för att begränsa krediträntor, effektiva räntor eller konsumentens sammanlagda kreditkostnader

1. Medlemsstaterna ska införa åtgärder i syfte att effektivt förhindra missbruk och säkerställa att konsumenter inte debiteras alltför höga krediträntor, effektiva räntor eller sammanlagda kreditkostnader, såsom tak.

2. Medlemsstaterna får anta förbud eller begränsningar avseende specifika avgifter som tas ut av kreditgivare inom deras territorier.

3. Senast den 20 november 2027 ska kommissionen göra de åtgärder som införs av medlemsstaterna i enlighet med punkt 1 allmänt tillgängliga. Medlemsstaterna ska rapportera till kommissionen om dessa åtgärder senast den 20 november 2026.

4. Senast den 20 november 2029 ska Europeiska bankmyndigheten offentliggöra en rapport om genomförandet av de åtgärder som avses i punkt 1. Den rapporten ska innehålla en bedömning av de åtgärder som medlemsstaterna har infört, inbegripet metoder för att fastställa tak i förekommande fall, och av åtgärdernas effektivitet när det gäller att begränsa alltför höga krediträntor, effektiva räntor eller sammanlagda kreditkostnader för konsumenten, och ska innehålla bästa praxis för fastställande av sådana åtgärder.

KAPITEL X

UPPFÖRANDEREGLER OCH KRAV FÖR PERSONAL

Artikel 32

Uppföranderegler vid tillhandahållandet av konsumentkrediter

1. Medlemsstaterna ska kräva att kreditgivaren och kreditförmedlaren handlar hederligt, rättvist, transparent och professionellt och tar hänsyn till konsumenters rättigheter och intressen när de utför någon av följande verksamheter:

- a) Sammansättning av kreditprodukter.
- b) Reklam för kreditprodukter i enlighet med artiklarna 7 och 8.

- c) Beviljande, förmedling eller underlättande av beviljande av krediter.
- d) Tillhandahållande av rådgivningstjänster.
- e) Tillhandahållande av kompletterande tjänster till konsumenter.
- f) Genomförande av kreditavtal.

De verksamheter som avses i första stycket c och d ska grunda sig på information om konsumentens förhållanden och eventuella särskilda krav som konsumenten framfört samt rimliga antaganden om riskerna för konsumentens situation under löptiden för kreditavtalet.

De verksamheter som avses i första stycket d ska även grunda sig på den information som krävs enligt artikel 16.3 a.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att kreditgivares arvodering av sin personal och sina kreditförmedlare respektive kreditförmedlares arvodering av sin personal inte inkräktar på efterlevnaden av den skyldighet som föreskrivs i punkt 1.
3. Medlemsstaterna ska säkerställa att kreditgivare, då de fastställer och tillämpar arvoderingssystem för personal som ansvarar för kreditprövningen, följer följande principer på ett sätt och i den utsträckning som lämpar sig med tanke på deras storlek och interna organisation och deras verksamhets karaktär, omfattning och komplexitetsgrad:
 - a) Arvoderingssystemet ska vara förenligt med och främja en sund och effektiv riskhantering och ska inte ge incitament till risktagande som går utöver kreditgivarens tolererade risknivå.
 - b) Arvoderingssystemet ska överensstämma med kreditgivarens affärsstrategi, mål, värderingar och långsiktiga intressen och omfatta åtgärder för att undvika intressekonflikter, särskilt genom att föreskriva att arvodering inte ska vara avhängig av antalet eller andelen godkända kreditansökningar.
4. Medlemsstaterna ska, när kreditgivare eller kreditförmedlare tillhandahåller rådgivningstjänster, säkerställa att ersättningsstrukturen för den berörda personalen inte påverkar deras förmåga att agera i konsumentens bästa intresse och att den inte är avhängig av försäljningsmål. För att uppnå det målet får medlemsstaterna även förbjuda provision som betalas av kreditgivaren till kreditförmedlaren.
5. Medlemsstaterna får förbjuda eller införa begränsningar för betalningarna från en konsument till en kreditgivare eller en kreditförmedlare innan ett kreditavtal ingås.

Artikel 33

Kunskaps- och kompetenskrav för personal

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att kreditgivare och kreditförmedlare kräver att deras personal har och uppdaterar lämpliga kunskaper och kompetens för att sätta samman, erbjuda och bevilja kreditavtal, utföra kreditförmedlingsverksamhet och tillhandahålla rådgivningstjänster samt för konsumenträttigheter inom sitt handelsområde. Om ingäendet av ett kreditavtal även inbegriper kompletterande tjänster ska det krävas lämpliga kunskaper och kompetens för dessa kompletterande tjänster.
2. Medlemsstaterna ska fastställa minimikrav på kunskap och kompetens för kreditgivares och kreditförmedlares personal.
3. Medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna utövar tillsyn över efterlevnaden av de krav som anges i punkt 1 och att de behöriga myndigheterna har befogenhet att kräva att kreditgivare och kreditförmedlare lämnar de styrkande handlingar som den behöriga myndigheten anser vara nödvändiga för att kunna utöva sådan tillsyn.

KAPITEL XI

FINANSIELL UTBILDNING OCH STÖD TILL KONSUMENTER I EKONOMISKA SVÅRIGHETER

Artikel 34

Finansiell utbildning

1. Medlemsstaterna ska främja åtgärder för att stödja utbildning av konsumenter när det gäller ansvarsfullt låntagande och skuldhantering, särskilt avseende kreditavtal. Tydlig och allmän information om kreditgivningsprocessen ska tillhandahållas till konsumenter för att ge dem vägledning, särskilt för dem som utnyttjar en konsumentkredit för första gången och särskilt genom digitala verktyg. Vid utarbetandet och främjandet av dessa åtgärder ska medlemsstaterna samråda med berörda parter, däribland konsumentorganisationer.

Medlemsstaterna ska också säkerställa att det sprids information om den vägledning som konsumentorganisationer och nationella myndigheter kan ge konsumenter.

2. Kommissionen ska bedöma och offentliggöra en rapport om den finansiella utbildning som finns att tillgå för konsumenter i medlemsstaterna samt redovisa exempel på bästa praxis som kunde utvecklas vidare för att öka konsumenternas finansiella medvetenhet.

Artikel 35

Betalningsdröjsmål och anståndsåtgärder

1. Medlemsstaterna ska kräva att kreditgivare när så är lämpligt medger skäligt anstånd innan verkställighetsförfaranden inleds. Sådana anståndsåtgärder ska bland annat beakta konsumentens individuella omständigheter. Kreditgivare ska inte vara skyldiga att upprepade gånger erbjuda konsumenterna anståndsåtgärder, utom när det är motiverat.

Kreditgivare ska inte vara skyldiga att göra en kreditprövning i enlighet med artikel 18 när de ändrar de befintliga villkoren i ett kreditavtal i enlighet med tredje stycket b i denna punkt, förutsatt att det sammanlagda belopp som konsumenten ska betala inte höjs avsevärt när kreditavtalet ändras.

De anståndsåtgärder som avses i första stycket

- a) får bland annat omfatta fullständig eller partiell refinansiering av ett kreditavtal,
- b) ska omfatta en ändring av de befintliga villkoren i ett kreditavtal, vilket bland annat kan omfatta följande:
 - i) Förlängning av kreditavtalets löptid.
 - ii) Ändring av typen av kreditavtal.
 - iii) Betalningsanstånd för samtliga eller vissa delbetalningar under en period.
 - iv) Sänkning av krediträntan.
 - v) Erbjudande av ett betalningsuppskov.
 - vi) Partiella återbetalningar.
 - vii) Valutaomräkningar.
 - viii) Partiell skuldavskrivning och skuldkonsolidering.

2. Förteckningen över möjliga åtgärder i punkt 1 tredje stycket b ska inte påverka tillämpningen av nationell rätt och ska inte kräva att medlemsstaterna föreskriver alla dessa åtgärder i sin nationella rätt.

3. Om medlemsstaterna tillåter kreditgivare att fastställa och påföra konsumenten avgifter på grund av en betalningsförsummelse får dessa medlemsstater kräva att dessa avgifter inte får vara högre än vad som är nödvändigt för att ersätta kreditgivaren för de kostnader som denna ådragit sig till följd av betalningsförsummelsen.

4. Om medlemsstaterna tillåter kreditgivare att påföra konsumenten ytterligare avgifter i händelse av betalningsförsummelse ska dessa medlemsstater införa ett tak för sådana avgifter.

5. Medlemsstaterna ska inte hindra parterna i ett kreditavtal från att uttryckligen komma överens om att återlämnande eller överföring till kreditgivaren av varor som omfattas av ett kombinerat kreditavtal eller intäkter från försäljningen av sådana varor är tillräckligt för att återbetala krediten.

Artikel 36

Skuldrådgivningstjänster

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att oberoende skuldrådgivningstjänster görs tillgängliga för konsumenter som har eller kan få svårt att uppfylla sina ekonomiska åtaganden, med endast begränsade avgifter för sådana tjänster.

2. För att fullgöra de skyldigheter som fastställs i punkt 1 ska kreditgivare ha infört förfaranden och strategier för tidig upptäckt av konsumenter som har ekonomiska svårigheter.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att kreditgivare hänvisar konsumenter som har svårt att uppfylla sina ekonomiska åtaganden till skuldrådgivningstjänster som är lättillgängliga för konsumenten.

4. Kommissionen ska senast den 20 november 2028 lägga fram en rapport med en översikt över tillgången till skuldrådgivningstjänster i medlemsstaterna och identifiera bästa praxis för den fortsatta utvecklingen av sådana tjänster. Medlemsstaterna ska senast den 20 november 2026 och därefter varje år rapportera till kommissionen om tillgängliga skuldrådgivningstjänster.

KAPITEL XII

KREDITGIVARE OCH KREDITFÖRMEDLARE

Artikel 37

Godkännande och registrering av samt tillsyn över andra institut än kreditinstitut och betalningsinstitut

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att kreditgivare och kreditförmedlare omfattas av ett tillfredsställande godkännandeförfarande, av registreringsarrangemang och av tillsynsarrangemang som inrättats av en oberoende behörig myndighet.

2. Kravet på ett tillfredsställande godkännandeförfarande och på registrering ska inte vara tillämpligt på kreditgivare som är

- kreditinstitut enligt definitionen i artikel 4.1.1 i förordning (EU) nr 575/2013,
- betalningsinstitut enligt definitionen i artikel 4.4 i direktiv (EU) 2015/2366, för de tjänster som avses i punkt 4 i bilaga I till det direktivet, eller
- institut för elektroniska pengar enligt definitionen i artikel 2.1 i direktiv 2009/110/EG, för beviljande av kredit som avses i artikel 6.1 första stycket b i det direktivet.

3. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa de krav på godkännande och registrering som avses i punkt 1 för varu- eller tjänsteleverantörer som uppfyller kraven för mikroföretag samt små och medelstora företag enligt definitionen i rekommendation 2003/361/EG och som medverkar

- subsidiärt som kreditförmedlare, eller
- subsidiärt som kreditgivare, och som beviljar en kredit i form av betalningsansånd för köp av varor och tjänster som de själva erbjuder, om krediten är ränte- och avgiftsfri och med endast begränsade avgifter som konsumenten ska betala på grund av sena betalningar, vilka tas ut i enlighet med nationell rätt.

Artikel 38

Särskilda skyldigheter för kreditförmedlare

Medlemsstaterna ska kräva att kreditförmedlare

- a) såväl i sin marknadsföring som i all dokumentation som riktar sig till deras kunder anger vilka befogenheter de har och om de bara arbetar med en eller vissa kreditgivare eller som oberoende mäklare,
- b) informerar konsumenten om eventuella avgifter som konsumenten ska betala till kreditförmedlaren för de tjänster som ska tillhandahållas,
- c) när en överenskommelse med konsumenten om de avgifter som avses i led b, på papper eller på ett annat varaktigt medium, innan kreditavtalet ingås,
- d) meddelar kreditgivaren eventuella avgifter som avses i led b i syfte att beräkna den effektiva räntan.

KAPITEL XIII

ÖVERLÅTELSE AV RÄTTIGHETER OCH TVISTLÖSNING

Artikel 39

Överlåtelse av rättigheter

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att konsumenten, om kreditgivarens rättigheter enligt ett kreditavtal eller kreditavtalet i sig överläts till en tredje part, har rätt att göra gällande samma invändningar gentemot den nya fordringsägaren som konsumenten kunde ha gjort gentemot den ursprungliga kreditgivaren, inklusive kvittningsrätt när detta medges i den berörda medlemsstaten.
2. Medlemsstaterna ska kräva att den ursprungliga kreditgivaren informerar konsumenten om den överlåtelse som avses i punkt 1, såvida inte den ursprungliga kreditgivaren enligt överenskommelse med den nya fordringsägaren fortfarande handhar krediten gentemot konsumenten.

Artikel 40

Tvistlösning utanför domstol

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att konsumenter har tillgång till lämpliga, snabba och effektiva förfaranden för tvistlösning utanför domstol för att lösa tvister mellan konsumenter och kreditgivare eller kreditförmedlare om rättigheter och skyldigheter som avser kreditavtal enligt detta direktiv, vid behov med hjälp av befintliga enheter som utför tvistlösning utanför domstol. Sådana förfaranden för tvistlösning utanför domstol och de enheter som erbjuder dem ska uppfylla de kvalitetskrav som fastställs i direktiv 2013/11/EU.
2. Medlemsstaterna ska uppmanra de enheter som utför tvistlösning utanför domstol som avses i punkt 1 att samarbeta för att lösa gränsöverskridande tvister om kreditavtal.

KAPITEL XIV

BEHÖRIGA MYNDIGHETER

Artikel 41

Behöriga myndigheter

1. Medlemsstaterna ska utse nationella behöriga myndigheter med befogenhet att se till att detta direktiv tillämpas och efterlevs och ska säkerställa att dessa myndigheter har utrednings- och tillsynsbefogenheter och tillräckliga resurser så att de kan fullgöra sitt uppdrag på ett effektivt och ändamålsenligt sätt.

De behöriga myndigheterna ska vara antingen offentliga myndigheter eller organ som erkänts enligt nationell rätt eller av enligt nationell rätt för ändamålet uttryckligen bemyndigade offentliga myndigheter. De får inte vara kreditgivare eller kreditförmedlare.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna, alla personer som arbetar eller har arbetat för de behöriga myndigheterna samt revisorer och experter som arbetar på deras uppdrag är bundna av tystnadsplikt. Utan att det påverkar fall som omfattas av straffrätt eller av detta direktiv får ingen förtrolig information som erhålls i tjänsten röjas till någon person eller myndighet utom i sammanfattad eller aggregerad form. Detta ska emellertid inte hindra de behöriga myndigheterna från att utbyta eller överföra förtrolig information i enlighet med unionsrätten och nationell rätt.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna är något av följande:

- a) Behöriga myndigheter enligt definitionen i artikel 4.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1093/2010 ^(*).
- b) Andra myndigheter än de behöriga myndigheter som avses i led a, förutsatt att nationella lagar och andra författningar kräver att dessa myndigheter samarbetar med de behöriga myndigheter som avses i led a när det är nödvändigt för att de ska kunna utföra sina uppgifter enligt detta direktiv.

4. Medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna uppfyller kriterierna i artikel 5 i förordning (EU) 2017/2394.

5. Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om valet av behöriga myndigheter och eventuella ändringar vad gäller detta och, om det finns fler än en behörig myndighet på deras territorium, ange eventuell fördelning av uppgifter mellan dessa behöriga myndigheter. Den första av dessa underrättelser ska lämnas så snart som möjligt, dock senast den 20 november 2025.

6. De behöriga myndigheterna ska utöva sina befogenheter i enlighet med nationell rätt antingen

- a) direkt enligt sina egna befogenheter, eller under tillsyn av de rättsliga myndigheterna, eller
- b) genom ansökan till domstolar som är behöriga att fatta det beslut som krävs, inbegripet, när så är lämpligt, genom överklagande, om ansökan om att fatta det nödvändiga beslutet avslås.

7. Om en medlemsstat har mer än en behörig myndighet på sitt territorium ska medlemsstaten säkerställa att deras respektive uppdrag är tydligt definierade och att det råder ett nära samarbete dem emellan så att de kan fullgöra sina respektive uppdrag på ett effektivt sätt.

8. Kommissionen ska minst en gång om året i *Europeiska unionens officiella tidning* offentliggöra en förteckning över de behöriga myndigheterna, och ska kontinuerligt uppdatera den förteckningen på sin webbplats.

^(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1093/2010 av den 24 november 2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska bankmyndigheten), om ändring av beslut nr 716/2009/EG och om upphävande av kommissionens beslut 2009/78/EG (EUT L 331, 15.12.2010, s. 12).

9. Medlemsstaterna får tillämpa nationell lagstiftning för att ge befogenhet att göra produktgrändarna till nationella behöriga myndigheter så att de kan dra tillbaka kreditprodukter när ett sådant tillbakadragande är motiverat.

KAPITEL XV

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 42

Harmoniseringsnivå

1. I den mån detta direktiv innehåller harmoniserade bestämmelser får medlemsstaterna inte behålla eller införa andra bestämmelser i sin nationella rätt som skiljer sig från vad som fastställs i detta direktiv, såvida inte annat anges i detta direktiv.
2. Om en medlemsstat utnyttjar de lagstiftningsval som föreskrivs i artiklarna 2.5–2.8, 8.8, 14.2, 14.3, 16.4, 16.6, 18.11, 24.5, 25.6, 26.4, 26.8, 29.4, 31.2, 32.4, 32.5, 35.3, 35.4, 37.3 och 41.9 ska den medlemsstaten, i väntan på ytterligare harmonisering, utan dröjsmål informera kommissionen om detta och om alla eventuella senare ändringar. Kommissionen ska offentliggöra denna information på en webbplats eller på annat sätt som gör att den lätt kan nås. Medlemsstaterna ska även vidta lämpliga åtgärder för att sprida denna information till nationella kreditgivare, kreditförmedlare och konsumenter.

Artikel 43

Direktivets tvingande karaktär

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att konsumenter inte kan avsäga sig de rättigheter som tillkommer dem genom de nationella bestämmelser som införlivar detta direktiv.
2. Medlemsstaterna ska säkerställa att de bestämmelser som antas för att införliva detta direktiv inte kan kringgås genom det sätt på vilket avtal formuleras.

Artikel 44

Sanktioner

1. Medlemsstaterna ska fastställa regler om sanktioner för överträdelse av nationella bestämmelser som antagits enligt detta direktiv och vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de tillämpas. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande. Medlemsstaterna ska till kommissionen anmäla dessa regler och åtgärder senast den 20 november 2026 samt utan dröjsmål eventuella ändringar som berör dem.
2. Medlemsstaterna ska säkerställa att när sanktioner ska åläggas i enlighet med artikel 21 i förordning (EU) 2017/2394 ska de inbegripa en möjlighet antingen att ålägga sanktionsavgifter via administrativa förfaranden eller att inleda rättsliga förfaranden för åläggande av sanktionsavgifter, eller båda.
3. Medlemsstaterna ska föreskriva att de behöriga myndigheterna får offentliggöra administrativa sanktioner som påförs för överträdelse av de bestämmelser som antagits enligt detta direktiv, om inte offentliggörandet allvarligt äventyrar de finansiella marknaderna eller åsamkar de berörda parterna oproportionerlig skada.

Artikel 45

Utövande av delegeringen

1. Befogenheten att anta delegerade akter ges till kommissionen med förbehåll för de villkor som anges i denna artikel.

2. Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artikel 30.5 ska ges till kommissionen för en period på fem år från och med 19 november 2023. Kommissionen ska utarbeta en rapport om delegeringen av befogenhet senast nio månader före utgången av perioden på fem år. Delegeringen av befogenhet ska genom tyst medgivande förlängas med perioder av samma längd, såvida inte Europaparlamentet eller rådet motsätter sig en sådan förlängning senast tre månader före utgången av perioden i fråga.
3. Den delegering av befogenhet som avses i artikel 30.5 får när som helst återkallas av Europaparlamentet eller rådet. Ett beslut om återkallelse innebär att delegeringen av den befogenhet som anges i beslutet upphör att gälla. Beslutet får verkan dagen efter det att det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*, eller vid ett senare i beslutet angivet datum. Det påverkar inte giltigheten av delegerade akter som redan har trätt i kraft.
4. Innan kommissionen antar en delegerad akt, ska den samråda med experter som utsetts av varje medlemsstat i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning.
5. Så snart kommissionen antar en delegerad akt ska den samtidigt delge Europaparlamentet och rådet denna.
6. En delegerad akt som antas enligt artikel 30.5 ska träda i kraft endast om varken Europaparlamentet eller rådet har gjort invändningar mot den delegerade akten inom en period på tre månader från den dag då akten delgavs Europaparlamentet och rådet, eller om både Europaparlamentet och rådet, före utgången av den perioden, har underrättat kommissionen om att de inte kommer att invända. Denna period ska förlängas med två månader på Europaparlamentets eller rådets initiativ.

Artikel 46

Översyn och övervakning

1. Senast den 20 november 2029 och därefter vart fjärde år ska kommissionen göra en utvärdering av detta direktiv. Utvärderingen ska omfatta
 - a) en bedömning av huruvida detta direktivs tillämpningsområde fortfarande är lämpligt när det gäller kreditavtal med säkerhet i fast egendom som inte är bostadsfastighet,
 - b) en bedömning av de tröskelvärden som fastställs i artikel 2.2 c och i del II i bilaga III, och av de procentsatser som används för att beräkna den ersättning som ska utgå vid förtidsåterbetalning enligt artikel 29.2, mot bakgrund av den ekonomiska utvecklingen i unionen och situationen på den berörda marknaden,
 - c) en analys av utvecklingen av marknaden för konsumentkrediter som stöder den gröna omställningen och en bedömning av behovet av ytterligare åtgärder som rör sådana krediter, och
 - d) en bedömning av genomförandet av artikel 44.1 och 44.2, särskilt av effektiviteten och den avskräckande effekten hos de sanktioner som ålagts enligt den artikeln.
2. Senast den 20 november 2025 ska kommissionen bedöma behovet av att skydda konsumenter som lånar och investerar via plattformar för gräsrotsfinansiering, enligt definitionen i artikel 2.1 d i förordning (EU) 2020/1503, om dessa plattformar inte fungerar som kreditgivare eller kreditförmedlare, utan underlättar beviljandet av krediter mellan konsumenter.
3. Kommissionen ska särskilt övervaka hur förekomsten av de lagstiftningsval som avses i artikel 42 påverkar den inre marknadens funktion och konsumenterna.
4. Kommissionen ska lägga fram en rapport om resultaten av den utvärdering och bedömning som avses i punkterna 1, 2 och 3 till Europaparlamentet och rådet, om lämpligt åtföljd av ett lagstiftningsförslag.

Artikel 47

Upphävande och övergångsbestämmelser

Direktiv 2008/48/EG ska upphöra att gälla med verkan från och med den 20 november 2026.

Trots vad som sägs i första stycket ska direktiv 2008/48/EG fortsätta att tillämpas på kreditavtal som gäller den 20 november 2026 till dess att de sägs upp.

Artiklarna 23 och 24, artikel 25.1 andra meningen samt artiklarna 25.2, 28 och 39 i detta direktiv ska dock tillämpas på alla kreditavtal med obestämd löptid som gäller den 20 november 2026.

Hänvisningar till det upphävda direktivet ska anses som hänvisningar till det här direktivet och läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga IV.

Artikel 48

Införlivande

1. Medlemsstaterna ska senast den 20 november 2025 anta och offentliggöra de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De ska genast underrätta kommissionen om texten till dessa bestämmelser.

De ska tillämpa dessa bestämmelser från och med den 20 november 2026.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. De ska även innehålla en uppgift om att hänvisningar i befintliga lagar och andra författningar till det direktiv som upphävs genom det här direktivet ska anses som hänvisningar till det här direktivet. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras och om hur uppgiften ska formuleras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om texten till de centrala bestämmelser i nationell rätt som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 49

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 50

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Strasbourg den 18 oktober 2023.

På Europaparlamentets vägnar
R. METSOLA
Ordförande

På rådets vägnar
J. M. ALBARES BUENO
Ordförande

BILAGA I

STANDARDISERAD EUROPEISK KONSUMENTKREDITINFORMATION ⁽¹⁾

Viktig information

Del I [alltid på blankettens första sida]:

Kreditgivare	[Identitet]
I tillämpliga fall	
Kreditförmedlare	[Identitet]
Sammanlagt kreditbelopp <i>Detta är den övre kreditgräns eller det totala belopp som ställs till förfogande enligt kreditavtalet.</i>	
Kreditavtalets varaktighet	
Kreditränta eller i tillämpliga fall de olika krediträntor som gäller för kreditavtalet	[% — fast, eller — rörlig, — perioder]
Effektiv ränta <i>Detta är den sammanlagda kostnaden uttryckt i procent per år av det sammanlagda kreditbeloppet. Den effektiva räntan anges för att hjälpa dig att jämföra olika erbjudanden.</i>	
Det sammanlagda belopp som du måste betala <i>Detta är det lånade kapitalet plus ränta och eventuella kostnader i samband med din kredit.</i>	[Summan av konsumentens sammanlagda kreditbelopp och sammanlagda kreditkostnad]
I tillämpliga fall Krediten beviljas i form av betalningsanstånd för specifika varor eller specifika tjänster eller är kopplad till leverans av specifika varor eller tillhandahållande av specifika tjänster Varans/tjänstens namn Kontantpris	
Kostnader i samband med sena betalningar	Du kommer att debiteras [... (tillämplig räntesats och villkoren för ändring av denna samt, i tillämpliga fall, dröjsmålsavgifter)] för sena betalningar.

⁽¹⁾ Där "i tillämpliga fall" anges ska kreditgivaren fylla i fältet om informationen är relevant för kredittypen eller stryka denna information eller hela raden om informationen inte är relevant för kredittypen i fråga.
Förklaringarna i kursiv stil är tänkta att hjälpa konsumenten att bättre förstå sifferuppgifterna.
Texten inom hakparentes utgör förklarande information för kreditgivaren eller kreditförmedlaren och ska ersättas med motsvarande uppgifter.

Del II [om följande inslag inte kan visas på ett tydligt sätt på en sida ska de visas i den första delen av blanketten på sidan 2]:

<p>Avbetalningar och, i förekommande fall, i vilken ordning dessa ska fördelas</p>	<p>Du måste betala följande: [Storlek, antal och periodicitet för de betalningar som konsumenten ska göra] Ränta och/eller avgifter ska betalas på följande sätt:</p>
<p>Varning avseende konsekvenserna av uteblivna eller sena betalningar</p> <p><i>Uteblivna eller sena betalningar kan få allvarliga konsekvenser för dig (t.ex. tvångsförsäljning) och göra det svårare för dig att få kredit i framtiden.</i></p>	
<p>Ängerrätt</p> <p><i>Du har rätt att frånträda kreditavtalet inom 14 kalenderdagar.</i></p>	Ja/nej
<p>Förtidsåterbetalning</p> <p><i>Hela eller delar av krediten kan återbetalas i förtid när som helst. I tillämpliga fall</i></p> <p>Kreditgivaren har rätt till kompensation vid förtidsåterbetalning.</p>	Ja
<p>Kreditgivare</p> <p>Geografisk adress</p> <p>Telefonnummer</p> <p>E-postadress</p> <p>Webbadress (*)</p>	
<p>I tillämpliga fall</p> <p>Kreditförmedlare</p> <p>Geografisk adress</p> <p>Telefonnummer</p> <p>E-postadress</p> <p>Webbadress (*)</p>	
<p>(*) Denna information är frivillig.</p>	

Ytterligare information om kreditavtalet

1. Beskrivning av kreditproduktens huvuddrag

Typ av kredit	
Villkoren för kreditutnyttjandet <i>Här anges när och hur pengarna kan lyftas.</i> I tillämpliga fall Andra former för kreditutnyttjande för den relevanta typen av kreditavtal kan innebära högre effektiva räntor.	[Om kreditavtalet ger möjlighet att utnyttja krediten på olika sätt med olika avgifter eller krediträntor och kreditgivaren använder sig av antagandet i bilaga III del II led b, ska det ingå uppgifter om att andra möjligheter att utnyttja krediten för den relevanta typen av kreditavtal kan innebära högre effektiva räntor]
I tillämpliga fall Begärda säkerheter <i>Detta är en beskrivning av den säkerhet som du ska ställa i samband med kreditavtalet.</i>	[Typ av säkerheter]
I tillämpliga fall Avbetalningarna medför inte omedelbar amortering av kapitalet.	
I tillämpliga fall Priset har avpassats på grundval av automatiserat beslutsfattande.	

2. Kreditkostnader

I förekommande fall De olika krediträntor som gäller för kreditavtalet	[% — fast, eller — rörlig (med index eller referensränta som gäller den ursprungliga krediträntan), — perioder, — villkor för tillämpning av de olika krediträntorna, — perioder, villkor och förfaranden för ändringar av krediträntorna]
Ett representativt exempel som visar den effektiva räntan och det totala belopp som konsumenten ska betala	[% Ett representativt exempel som innehåller alla de antaganden utifrån vilka den effektiva räntan har beräknats ska ges här]
Är det, för att erhålla krediten eller för att erhålla den enligt villkoren i marknadsföringen, obligatoriskt att ingå avtal om — en försäkring som säkrar krediten, eller — någon annan kompletterande tjänst? <i>Om kostnaderna för dessa tjänster inte är kända av kreditgivaren inkluderas dessa inte i den effektiva räntan.</i>	Ja/nej [Om ja, uppge vilken typ av försäkring] Ja/nej [Om ja, uppge vilken typ av kompletterande tjänst]

Härtill hörande kostnader

I tillämpliga fall Avgifter för att behålla ett eller flera konton som krävs för att registrera både betalningstransaktioner och kreditutnyttjanden	
I tillämpliga fall Kostnad för att använda ett särskilt betalningsmedel (t.ex. ett kreditkort)	
I tillämpliga fall Andra kostnader i samband med kreditavtalet	
I tillämpliga fall Villkor för att ändra de ovannämnda kostnaderna i samband med kreditavtalet	
I tillämpliga fall Skyldighet att betala notariatsavgifter	

3. Andra viktiga rättsliga aspekter

I tillämpliga fall Kreditgivaren har rätt till kompensation vid förtidsåterbetalning	[Fastställande av kompensationen (beräkningsmetod) i enlighet med bestämmelserna för genomförande av artikel 29 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2225 (1)]
Sökning i en databas <i>Om en kreditansökan avvisas på grundval av sökning i en databas måste kreditgivaren omedelbart och kostnadsfritt meddela dig resultatet av sökningen.</i>	
Rätt att få ett utkast till kreditavtal <i>Du har rätt att på begäran kostnadsfritt få en kopia av utkastet till kreditavtal. Denna bestämmelse är tillämplig om kreditgivaren vid tidpunkten för din begäran är beredd att ingå kreditavtalet med dig.</i>	
I tillämpliga fall Den tidsperiod under vilken kreditgivaren är bunden av förhandsinformationen.	Informationen i denna blankett gäller från och med den [...] till och med den [...].
Beträffande prövning <i>Du har rätt att få tillgång till en mekanism för klagomål och prövning utanför domstol.</i>	[Mekanismen för klagomål och prövning utanför domstol för konsumenten och hur konsumenten kan få tillgång till denna]

SV

EUT L, 30.10.2023

<p>Varning om de rättsliga och finansiella konsekvenserna av bristande efterlevnad</p> <p><i>Om de skyldigheter som är knutna till kreditavtalet inte uppfylls, utom i fråga om sena eller uteblivna betalningar, kan detta få allvarliga konsekvenser för dig.</i></p>	
Återbetalningsplan	[Återbetalningsplan som innehåller alla betalningar och återbetalningar som ska göras av konsumenten under kreditavtalets löptid, inbegripet betalningar för eventuella kompletterande tjänster]

(¹) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2225 av den 18 oktober 2023 om konsumentkreditavtal och om upphävande av direktiv 2008/48/EG (EUT L 2023/2225, 30.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2225/oj>).

I tillämpliga fall

4. Ytterligare information vid distansförsäljning av finansiella tjänster

a) Beträffande kreditgivaren	
I tillämpliga fall	[Identitet]
Kreditgivarens företrädare i den medlemsstat där du är bosatt	
Adress	[Geografisk adress använd för kontakter med konsumenten]
Telefonnummer	
E-postadress	
Webbadress (*)	
I tillämpliga fall	[Det handelsregister i vilket kreditgivaren är införd och dennes registreringsnummer eller motsvarande medel för identifiering i det registret]
I tillämpliga fall	
Tillsynsmyndigheten	
b) Beträffande kreditavtalet	
I tillämpliga fall	[Praktiska instruktioner om utövandet av ångerrätten, bl.a. fristen för utövandet av ångerrätten, den adress till vilken underrättelsen om att ångerrätten kommer att utövas ska skickas samt följderna av att inte utöva ångerrätten]
I tillämpliga fall	
Den lagstiftning som kreditgivaren har använt som grundval för att upprätta förbindelser med dig innan kreditavtalet ingicks	
I tillämpliga fall	[Relevant klausul anges här]
Klausul om tillämplig rätt för kreditavtalet och/eller behörig domstol	
I tillämpliga fall	Information och avtalsvillkor lämnas på [angivet språk]. Med ditt samtycke har vi för avsikt att under kreditavtalets löptid kommunicera på [specifikt/specifika språk].
I tillämpliga fall	
Språkordning	

(*) Denna information är frivillig för kreditgivaren.

BILAGA II

EUROPEISK KONSUMENTKREDITINFORMATION ⁽¹⁾**Konsumentkrediter som erbjuds av vissa kreditorganisationer (artikel 2.6 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2225 ⁽²⁾)****Skuldkonvertering (artikel 2.7 i direktiv (EU) 2023/2225)****Viktig information****Del I [alltid på blankettens första sida]:**

Kreditgivare	[Identitet]
I tillämpliga fall	
Kreditförmedlare	[Identitet]
Det sammanlagda kreditbeloppet	
<i>Detta är den övre kreditgräns eller det totala belopp som ställs till förfogande enligt kreditavtalet.</i>	
Kreditavtalets löptid	
Krediträntan eller i tillämpliga fall de olika krediträntor som gäller för kreditavtalet	[% — fast, eller — rörlig, — perioder]
Effektiv ränta	
<i>Detta är den sammanlagda kostnaden uttryckt i procent per år av det sammanlagda kreditbeloppet. Den effektiva räntan anges för att hjälpa dig att jämföra olika erbjudandena.</i>	
Det sammanlagda belopp som du måste betala	[Summan av konsumentens sammanlagda kreditbelopp och sammanlagda kreditkostnad]
<i>Detta är det lånade kapitalet plus ränta och eventuella kostnader i samband med din kredit.</i>	
I tillämpliga fall	
Krediten beviljas i form av betalningsansånd för specifika varor eller specifika tjänster eller är kopplad till leverans av specifika varor eller tillhandahållande av specifika tjänster	
Varans/tjänstens namn	
Kontantpris	

⁽¹⁾ Där "i tillämpliga fall" anges ska kreditgivaren fylla i fältet om informationen är relevant för kredittypen eller stryka denna information eller hela raden om informationen inte är relevant för kredittypen i fråga.
Förklaringarna i kursiv stil är tänkta att hjälpa konsumenten att bättre förstå sifferuppgifterna.
Texten inom hakparentes utgör förklarande information för kreditgivaren eller kreditförmedlaren och ska ersättas med motsvarande uppgifter.

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2225 av den 18 oktober 2023 om konsumentkreditavtal och om upphävande av direktiv 2008/48/EG (EUT L, 2023/2225, 30.10.2023, EL: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2225/oj>).

SV

EUT L, 30.10.2023

Kostnader i samband med sena betalningar	Du kommer att debiteras [... (tillämplig räntesats och villkoren för ändring av denna samt, i tillämpliga fall, dröjsmålsavgifter)] för sena betalningar.
--	---

Del II [om följande inslag inte kan visas på ett tydligt sätt på en sida ska de visas i den första delen av blanketten på sidan 2]:

Avbetalningar och, i förekommande fall, i vilken ordning dessa ska fördelas	Du måste betala följande: [Storlek, antal och periodicitet för de betalningar som konsumenten ska göra] Ränta och/eller avgifter ska betalas på följande sätt:
Varning avseende konsekvenserna av uteblivna eller sena betalningar <i>Uteblivna eller sena betalningar kan få allvarliga konsekvenser för dig (t.ex. tvångsförsäljning) och göra det svårare för dig att få kredit i framtiden.</i>	
Ångerrätt	Ja/nej
Förtidsåterbetalning <i>Hela eller delar av krediten kan återbetalas i förtid när som helst.</i> I tillämpliga fall Kreditgivaren har rätt till kompensation vid förtidsåterbetalning.	
Kreditgivare Geografisk adress Telefonnummer E-postadress Webbadress (*)	
I tillämpliga fall Kreditförmedlare Geografisk adress Telefonnummer E-postadress Webbadress (*)	

(*) Denna information är frivillig.

Ytterligare information om kreditavtalet

1. Beskrivning av kreditproduktens huvuddrag

Typ av kredit	
I tillämpliga fall Upplysning om att konsumenten när som helst kan åläggas att betala tillbaka hela kreditbeloppet.	
I tillämpliga fall Priset har avpassats på grundval av automatiserat beslutsfattande.	

2. Kreditkostnader

I förekommande fall De olika krediträntor som gäller för kreditavtalet	[% — fast, eller — rörlig (med index eller referensränta som gäller den ursprungliga krediträntan), — perioder, — villkor för tillämpning av de olika krediträntorna]
Ett representativt exempel som visar den effektiva räntan och det totala belopp som konsumenten ska betala	[% Ett representativt exempel som innehåller alla de antaganden utifrån vilka den effektiva räntan har beräknats ska ges här]
I tillämpliga fall Kostnader I tillämpliga fall Villkoren för hur dessa kostnader kan ändras	[De kostnader som tillämpas från och med den dag kreditavtalet ingås]

3. Andra viktiga rättsliga aspekter

Uppsägning av kreditavtalet	[Villkor och förfarande för uppsägning av kreditavtalet]
I tillämpliga fall Kreditgivaren har rätt till kompensation vid förtidsåterbetalning	[Fastställande av kompensationen (beräkningsmetod) i enlighet med bestämmelserna för genomförande av artikel 29 i direktiv (EU) 2023/2225]
Sökning i en databas <i>Om en kreditansökan avvisas på grundval av sökning i en databas måste kreditgivaren omedelbart och kostnadsfritt meddela dig resultatet av sökning.</i>	
I tillämpliga fall Den tidsperiod under vilken kreditgivaren är bunden av förhandsinformationen.	Informationen i denna blankett gäller från och med den [...] till och med den [...]

SV

EUT L, 30.10.2023

Beträffande prövning <i>Du har rätt att få tillgång till en mekanism för klagomål och prövning utanför domstol.</i>	[Mekanismen för klagomål och prövning utanför domstol för konsumenten och hur konsumenten kan få tillgång till denna]
Varning om de rättsliga och finansiella konsekvenserna av bristande efterlevnad <i>Om de skyldigheter som är knutna till kreditavtalet inte uppfylls, utom i fråga om sena eller uteblivna betalningar, kan detta få allvariga konsekvenser för dig.</i>	
Återbetalningsplan	[Återbetalningsplan som innehåller alla betalningar och återbetalningar som ska göras av konsumenten under avtalets löptid, inbegripet betalningar för eventuella kompletterande tjänster]

I tillämpliga fall

4. Ytterligare information som ska lämnas vid distansförsäljning av finansiella tjänster

a) Beträffande kreditgivaren	
I tillämpliga fall Kreditgivarens företrädare i den medlemsstat där du är bosatt Adress Telefonnummer E-postadress Webbadress (*)	[Identitet] [Geografisk adress använd för kontakter med konsumenten]
I tillämpliga fall Registrering	[Det handelsregister i vilket kreditgivaren är införd och dennes registreringsnummer eller motsvarande medel för identifiering i det registret]
I tillämpliga fall Tillsynsmyndigheten	
b) Beträffande kreditavtalet	
I tillämpliga fall Utövande av ångerrätten	[Praktiska instruktioner om utövandet av ångerrätten, bl.a. ångerfristen, den adress till vilken underrättelsen om att ångerrätten kommer att utövas ska skickas samt följderna av att inte utöva ångerrätten]
I tillämpliga fall Den lagstiftning som kreditgivaren har använt som grundval för att upprätta förbindelser med dig innan kreditavtalet ingicks	

EUT L, 30.10.2023

SV

I tillämpliga fall Klausul om tillämplig rätt för kreditavtalet och/eller behörig domstol	[Relevant klausul anges här]
I tillämpliga fall Språkordning	Information och avtalsvillkor lämnas på [angivet språk]. Med ditt samtycke har vi för avsikt att under kreditavtalets löptid kommunicera på [specifikt/specifika språk].

(*) Denna information är frivillig för kreditgivaren.

BILAGA III

- I. Grundläggande ekvation som anger ekvivalensen mellan kreditutnyttjande å ena sidan och återbetalningar och avgifter å den andra.

I den grundläggande ekvation som används för beräkningen av den effektiva räntan sätts likhetstecken årsvis mellan det samlade nuvärdet av de utnyttjade krediterna å ena sidan och å andra sidan det samlade nuvärdet av återbetalningar och avgiftsbetalningar enligt följande:

$$\sum_{k=1}^m C_k (1 + X)^{-t_k} = \sum_{l=1}^{m'} D_l (1 + X)^{-S_l}$$

där

— X	är den effektiva räntan,
— m	är det tal som motsvarar det sista kreditutnyttjandets plats i tidsföljden,
— k	är det tal som motsvarar ett kreditutnyttjandes plats i tidsföljden, dvs. $1 \leq k \leq m$,
— C _k	är storleken på kreditutnyttjande nr k,
— t _k	är tiden, uttryckt i år och delar av år, mellan dagen för det första kreditutnyttjandet och dagen för varje påföljande kreditutnyttjande, dvs. $t_1 = 0$,
— m'	är det tal som motsvarar den sista återbetalningens eller avgiftsbetalningens plats i tidsföljden,
— l	är det tal som motsvarar en återbetalnings eller avgiftsbetalnings plats i tidsföljden,
— D _l	är storleken på en återbetalning eller avgiftsbetalning,
— s _l	är intervallet, angivet i år och delar av år, mellan datumet för det första kreditutnyttjandet och datumet för varje återbetalning eller avgiftsbetalning.

Anmärkningar

- a) De belopp som betalas av båda parter vid olika tidpunkter behöver inte nödvändigtvis vara lika stora och behöver inte nödvändigtvis betalas med lika stora intervall.
- b) Startdatum ska vara datumet för det första kreditutnyttjandet.
- c) Intervallet mellan de vid beräkningen använda tidpunkterna ska anges i år eller delar av år. Ett år ska anses ha 365 dagar (eller 366 dagar vid skottår), 52 veckor eller tolv jämlånga månader. En månad ska anses ha 30,41666 dagar (dvs. 365/12), oavsett om det är skottår eller inte.

Om intervallet mellan de vid beräkningen använda tidpunkterna inte kan anges som heltal av veckor, månader eller år, ska intervallet anges som heltal av en av dessa perioder i kombination med ett antal dagar. Om dagar används ska

- i) varje dag räknas, inklusive veckoslut och helgdagar,
- ii) jämlånga perioder och sedan dagar räknas bakåt till tidpunkten för det första kreditutnyttjandet,
- iii) längden av en period av dagar bestämmas exklusive den första dagen och inklusive den sista dagen och anges i år genom att den aktuella perioden divideras med antalet dagar (365 eller 366) på hela året räknat bakåt från och med den sista dagen till samma dag under det föregående året.
- d) Resultatet av beräkningen ska anges med åtminstone en decimals noggrannhet. Om siffran i den följande decimalen är större än eller lika med 5, ska siffran i den första decimalen höjas med 1.

- c) Ekvationen kan skrivas om med användning av en enda summa och flödesbegreppet (A_k), vilket är positivt eller negativt, dvs. utbetalat eller inbetalat under perioderna 1–n, uttryckt i år, nämligen

$$S = \sum_{k=1}^n A_k (1 + X)^{-t_k}$$

där S är den aktuella flödesbalansen. Om syftet är att se till att flödena är ekvivalenta, blir värdet för S noll.

II. Följande ytterligare antaganden ska göras vid beräkningen av den effektiva räntan:

- a) Om ett kreditavtal ger konsumenten fritt val att utnyttja kreditmöjligheten, ska det sammanlagda kreditbeloppet direkt anses vara utnyttjat till fullo.
- b) Om ett kreditavtal ger konsumenten fritt val att utnyttja kreditmöjligheten, men bland de olika sätten för kreditutnyttjande fastställer en begränsning med avseende på kreditbelopp och tidsperiod, ska kreditbeloppet anses vara utnyttjat vid den tidigaste av de tidpunkter som anges i kreditavtalet och i enlighet med denna begränsning i kreditutnyttjandet.
- c) Om ett kreditavtal ger möjlighet att utnyttja krediten på olika sätt med olika avgifter eller krediträntor, ska det sammanlagda kreditbeloppet anses vara utnyttjat till den högsta avgift och kreditränta som tillämpas på den form för utnyttjande av krediten som är vanligast inom denna typ av kreditavtal.
- d) När det gäller en kontokredit ska det sammanlagda kreditbeloppet anses vara utnyttjat till fullo och för kreditavtalets hela löptid. Om kontokreditens löptid inte är känd ska den effektiva räntan beräknas utifrån antagandet att kreditens löptid är tre månader.
- e) När det gäller andra kreditavtal med obestämd löptid än kontokredit ska det antas att
 - i) krediten lämnas för en ettårsperiod från och med datumet för det första kreditutnyttjandet, och att konsumentens slutbetalning innebär att kapitalskulden, räntorna och andra eventuella avgifter är färdigbetalda,
 - ii) konsumenten betalar tillbaka kapitalet med lika stora månadsbetalningar, med början en månad efter datumet för det första kreditutnyttjandet. I de fall där kapitalet måste betalas tillbaka i sin helhet i form av en engångsbetalning inom varje betalningsperiod ska dock konsumentens senare kreditutnyttjanden och återbetalningar av hela kapitalet antas ske under en ettårsperiod. Ränta och andra avgifter ska tillämpas i enlighet med dessa kreditutnyttjanden och återbetalningar av kapitalet och i enlighet med kreditavtalet.

I detta led avses med kreditavtal med obestämd löptid ett kreditavtal utan fast löptid, inbegripet krediter som ska återbetalas i sin helhet inom eller efter en viss tid men som kan utnyttjas igen när de har återbetalats.
- f) För andra kreditavtal än kontokrediter och kreditavtal med obestämd löptid enligt antagandena i leden d och e ska följande gälla:
 - i) Om det inte går att fastställa datum eller belopp för en återbetalning av kapital som konsumenten ska göra ska det antas att återbetalningen görs vid den tidigaste av de tidpunkter som anges i kreditavtalet med det lägsta belopp som fastställs i kreditavtalet,
 - ii) Om det inte går att fastställa intervallet mellan tidpunkten för det första kreditutnyttjandet och den tidpunkt då konsumenten ska göra den första betalningen ska det antas att detta är det kortaste intervallet.

- g) Om det på grundval av kreditavtalet eller antagandena i leden d, e eller f inte går att fastställa datum eller belopp för en betalning som konsumenten ska göra ska det antas att betalningen görs vid de tidpunkter och på de villkor som kreditgivaren har fastställt och, om dessa datum och villkor är okända, att
- i) räntor betalas tillsammans med återbetalningarna av kapital,
 - ii) en avgift som inte är ränta, i form av ett engångsbelopp, betalas dagen för ingäendet av kreditavtalet,
 - iii) avgifter som inte är räntor betalas med regelbundna intervall i form av flera betalningar, med början det datum då den första återbetalningen av kapital görs, och om beloppet för betalningarna inte är känt ska betalningarna antas vara lika stora,
 - iv) slutbetalningen innebär att kapitalskulden, räntorna och eventuella andra avgifter är färdigbetalda.
- h) Om inget tak för krediten ännu har fastställts ska det antas vara 1 500 EUR.
- i) Om olika krediträntor och avgifter erbjuds under en begränsad period eller för ett begränsat belopp, ska krediträntan och avgifterna anses vara den högsta krediträntan och de högsta avgifterna under kreditavtalets hela löptid.
- j) För konsumentkreditavtal där en fast kreditränta fastställs för den inledande perioden, varefter en ny kreditränta fastställs och därefter regelbundet anpassas enligt en överenskommen indikator, ska den effektiva räntan beräknas utifrån antagandet att krediträntan vid utgången av perioden med den fasta krediträntan är densamma som vid den tidpunkt då den effektiva räntan beräknades, på grundval av den överenskomna indikatorns värde vid den tidpunkten.
-

BILAGA IV

Jämförelsetabell

Direktiv 2008/48/EG	Detta direktiv
Artikel 1	Artikel 1
Artikel 2.1	Artikel 2.1
—	
Artikel 2.2 a, b och c	Artikel 2.2 a, b och c
Artikel 2.2 d	Artikel 2.2 g
Artikel 2.2 e och f	—
Artikel 2.2 g, h, i, j, k och l	Artikel 2.2 d, e, f, i, j och k
Artikel 2.2a	Artikel 2.3
Artikel 2.3	—
Artikel 2.4, 2.5 och 2.6	Artikel 2.4, 2.6 och 2.7
Artikel 3 a, b och c	Artikel 3.1, 3.2 och 3.3
—	Artikel 3.4
Artikel 3 d och e	Artikel 3.18 och 3.19
Artikel 3 f	Artikel 3.12
Artikel 3 g, h, i, j, k, l och m	Artikel 3.5, 3.6, 3.7, 3.8, 3.9, 3.10 och 3.11
Artikel 3 n	Artikel 3.20
—	Artikel 3.13, 3.14, 3.15, 3.16, 3.17, 3.18, 3.21 och 3.22
—	Artikel 5
—	Artikel 6
—	Artikel 7
Artikel 4	Artikel 8
—	Artikel 9
Artikel 5.1	Artikel 10.1, 10.3, 10.5 och 10.6
Artikel 5.2	Artikel 10.7
Artikel 5.4	Artikel 10.8
Artikel 5.5	Artikel 10.9
Artikel 5.6	Artikel 12.1 a, b och c och 12.2
Artikel 6.1 och 6.3	Artikel 11.1, 11.2 och 11.4
Artikel 6.2	—
Artikel 6.4	Artikel 11.6
Artikel 6.5	—
Artikel 6.6	Artikel 11.7
Artikel 6.7	—
Artikel 7	Artiklarna 10.10 och 11.8
—	Artikel 13

Artikel 8	Artikel 18
—	Artikel 14
—	Artikel 15
—	Artikel 16
—	Artikel 17
Artikel 9	Artikel 19
Artikel 10.1	Artikel 20
Artikel 10.2, 10.3 och 10.4	Artikel 21
Artikel 10.5	—
Artikel 11a	Artikel 22
Artikel 11	Artikel 23
Artikel 12	Artikel 24
Artikel 13	Artikel 28
Artikel 14	Artikel 26
Artikel 15	Artikel 27
Artikel 16	Artikel 29
Artikel 17	Artikel 39
Artikel 18	Artikel 25
Artikel 19	Artikel 30
—	Artikel 31
—	Artikel 32
—	Artikel 33
—	Artikel 34
Artikel 16a	Artikel 35
—	Artikel 36
Artikel 20	Artikel 37
Artikel 21	Artikel 38
—	Artikel 41
Artikel 22	Artiklarna 42 och 43
Artikel 23	Artikel 44
Artikel 24	Artikel 40
Artikel 24a	Artikel 45
Artikel 26	Artikel 42.2
Artikel 27.1	Artikel 48
Artikel 27.2	Artikel 46
Artikel 28	Artikel 4
Artikel 29	Artikel 47
Artikel 30	Artikel 47
Artikel 31	Artikel 49

Artikel 32	Artikel 50
Bilaga I	Bilaga III
Bilaga II	Bilaga I
Bilaga III	Bilaga II
—	Bilaga IV

Jämförelsetabell: Direktivet och svensk lag

Sammanställning av bestämmelserna i det nya konsumentkreditdirektivet och motsvarande eller närmast motsvarande bestämmelser i den föreslagna nya konsumentkreditlagen eller annan svensk angiven lag.

Det nya direktivet	Nya konsumentkreditlagen (om inget annat anges)
Artikel 1	Ingen motsvarighet ¹
Artikel 2.1	1 kap. 3 § första stycket
Artikel 2.2	Ingen motsvarighet (jfr dock 1 kap. 4–7 §§)
Artikel 2.3–8	Ingen motsvarighet
Artikel 3.1	1 kap. 2 §
Artikel 3.2	1 kap. 2 §
Artikel 3.3	1 kap. 2 §
Artikel 3.4	Ingen motsvarighet
Artikel 3.5	1 kap. 2 §
Artikel 3.6	1 kap. 2 §
Artikel 3.7	1 kap. 2 § samt förordning
Artikel 3.8	1 kap. 2 §
Artikel 3.9	Ingen motsvarighet
Artikel 3.10	Ingen motsvarighet
Artikel 3.11	Ingen motsvarighet
Artikel 3.12	1 kap. 2 §
Artikel 3.13	Ingen motsvarighet
Artikel 3.14	Ingen motsvarighet
Artikel 3.15 och 3.16	Ingen motsvarighet (jfr dock 3 kap. 20 §)
Artikel 3.17	1 kap. 2 §
Artikel 3.18	1 kap. 2 §

¹ I det fall det antecknas ”Ingen motsvarighet” i högerspalten är bedömningen att ingen genomförandeåtgärd i form av lagstiftning behövs.

Det nya direktivet	Nya konsumentkreditlagen (om inget annat anges)
Artikel 3.19	Ingen motsvarighet
Artikel 3.20	1 kap. 2 §
Artikel 3.21	Ingen motsvarighet
Artikel 3.22	Ingen motsvarighet
Artikel 4	Ingen motsvarighet
Artikel 5	1 kap. 10 §
Artikel 6	1 kap. 2 § regeringsformen samt diskrimineringslagen (2008:567)
Artikel 7	2 kap. 1 § och marknadsföringslagen (2008:486)
Artikel 8.1	2 kap. 5 §
Artikel 8.2–6	2 kap. 2 och 4 §§
Artikel 8.7	2 kap. 1 §
Artikel 8.8	Ingen motsvarighet
Artikel 9	2 kap. 7 och 8 §§
Artikel 10. 1 första stycket	3 kap. 1 § (jfr även 1 kap. 9 §)
Artikel 10.1 andra stycket	3 kap. 2 §
Artikel 10.2	3 kap. 4 första stycket och 5 § första stycket
Artikel 10.3	3 kap. 1 § och 4 § andra stycket
Artikel 10.4	3 kap. 4 § andra stycket
Artikel 10.5	3 kap. 1 § och 4 § tredje stycket
Artikel 10.6 första stycket	3 kap. 5 § andra stycket
Artikel 10.6 andra stycket	3 kap. 4 § första stycket andra meningen
Artikel 10.7	3 kap. 7 §
Artikel 10.8	3 kap. 11 §
Artikel 10.9	3 kap. 1 § 8
Artikel 10.10	Ingen motsvarighet (jfr dock 1 kap. 3 §)
Artikel 11	Ingen motsvarighet
Artikel 12	1 kap. 9 och 10 §§ samt 3 kap. 20 §
Artikel 13	3 kap. 3 §
Artikel 14.1 och 2	3 kap. 20 §
Artikel 14.3–5	Ingen motsvarighet
Artikel 15	4 kap. 1 §
Artikel 16.1	3 kap. 9 §
Artikel 16.2	3 kap. 10 § första och andra styckena
Artikel 16.3 a och b	4 kap. 7 § lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter
Artikel 16.3 c och d	4 kap. 8 § lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter
Artikel 16.3 e	4 kap. 3 §

Det nya direktivet	Nya konsumentkreditlagen (om inget annat anges)
Artikel 16.4	4 kap. 9 § lagen om verksamhet med bostads-krediter och vissa andra konsumentkrediter
Artikel 16.5	3 kap. 10 § tredje stycket
Artikel 16.6	1 kap. 5 § lagen om verksamhet med bostads-krediter och vissa andra konsumentkrediter
Artikel 17	Lagen (1915:218) om avtal och andra rätts-handlingar på förmögenhetsrättens område
Artikel 18.1	3 kap. 16 § första stycket
Artikel 18.2	3 kap. 14 §
Artikel 18.3	3 kap. 16 § andra och tredje styckena samt 6 § kreditupplysningslagen (1973:1173)
Artikel 18.4	4 kap. 11 § lagen om verksamhet med bostads-krediter och vissa andra konsumentkrediter
Artikel 18.5	3 kap. 16 § fjärde stycket andra meningen
Artikel 18.6	3 kap. 16 § fjärde stycket första meningen
Artikel 18.7	Allmän avtalsrätt och 6 kap. 8 §
Artikel 18.8	3 kap. 17 §
Artikel 18.9	3 kap. 18 §
Artikel 18.10	3 kap. 16 § femte stycket
Artikel 18.11	Ingen motsvarighet
Artikel 19.1 och 3	Kreditupplysningslagen (1973:1173)
Artikel 19.2	3 § förordningen (2018:219) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och 6 kap. 1 och 2 §§ lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning
Artikel 19.4	7 § kreditupplysningslagen (1973:1173)
Artikel 19.5	6 § kreditupplysningslagen (1973:1173)
Artikel 19.6	3 kap. 18 §
Artikel 19.7	10 a och 12 §§ kreditupplysningslagen (1973:1173)
Artikel 19.8	12 § kreditupplysningslagen (1973:1173)
Artikel 20	4 kap. 2 §
Artikel 21.1	4 kap. 2 och 4 §§
Artikel 21.2	4 kap. 4 §
Artikel 21.3	4 kap. 2 §
Artikel 22	4 kap. 5 §
Artikel 23	4 kap. 8 §
Artikel 24.1	4 kap. 13 och 15 §§
Artikel 24.2	4 kap. 8 §, 14 § första stycket och 15 §

Det nya direktivet	Nya konsumentkreditlagen (om inget annat anges)
Artikel 24.3	4 kap. 14 § andra stycket och 6 kap. 3 § första stycket andra meningen
Artikel 24.4	6 kap. 5 §
Artikel 24.5	Ingen motsvarighet
Artikel 25.1 första meningen	4 kap. 2 §
Artikel 25.1 andra meningen	4 kap. 14 § tredje stycket första meningen och 15 §
Artikel 25.2	4 kap. 14 § tredje stycket andra meningen och fjärde stycket samt 15 §
Artikel 25.3	Ingen motsvarighet
Artikel 25.4	4 kap. 14 § andra stycket
Artikel 25.5	6 kap. 5 §
Artikel 25.6	Ingen motsvarighet
Artikel 26.1 första och andra stycket	5 kap. 1 § första stycket och 2 § första stycket
Artikel 26.1 tredje stycket	5 kap. 3 §
Artikel 26.2	5 kap. 2 § andra stycket
Artikel 26.3	5 kap. 1 § andra stycket
Artikel 26.4	Ingen motsvarighet
Artikel 26.5	5 kap. 3 och 4 §§
Artikel 26.6	5 kap. 5 §
Artikel 26.7	3 kap. 13 § lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler
Artikel 26.8 och 9	Ingen motsvarighet
Artikel 27.1	2 kap. 16 § och 3 kap. 12 § lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler
Artikel 27.2 och 3	4 kap. 23 §
Artikel 28	6 kap. 8 §
Artikel 29.1	6 kap. 1 och 6 §§
Artikel 29.2, 3 och 5	6 kap. 7 §
Artikel 29.4	Ingen motsvarighet
Artikel 30	förordningen (2010:1855) om beräkning av effektiv ränta vid konsumentkrediter
Artikel 31	4 kap. 7, 9–11 §§ samt lagen (1981:739) om ersättning för inkassokostnader m.m.
Artikel 32.1	1 kap. 9 § och 4 kap. 1 § lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter
Artikel 32.2	4 kap. 3 och 6 §§ lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter
Artikel 32.3	4 kap. 4 och 6 §§ lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter

Det nya direktivet	Nya konsumentkreditlagen (om inget annat anges)
Artikel 32.4	4 kap. 5 och 6 §§ lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter
Artikel 32.5	Ingen motsvarighet
Artikel 33.1 och 2	4 kap. 2 § lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter samt föreskrifter
Artikel 33.3	8 kap. 2 § nya konsumentkreditlagen samt 5 kap. 2–4, 5 och 6 §§ lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter
Artikel 34	Konsumentstödjande åtgärder, utbildning och information finns redan genom bl.a. verksamhet vid Konsumentverket och Finansinspektionen (t.ex. hallakonsument.se, gilladinekonomi.se och konsumenternas.se)
Artikel 35.1 och 2	3 kap. 16 § femte stycket och 4 kap. 19 §
Artikel 35.3	Lagen (1981:739) om ersättning för inkasso-kostnader m.m.
Artikel 35.4	4 kap. 9 § andra stycket och lagen (1981:739) om ersättning för inkassokostnader m.m.
Artikel 35.5	Ingen motsvarighet
Artikel 36.1	5 kap. 12 § socialtjänstlagen (2001:453)
Artikel 36.2 och 3	4 kap. 19 § andra stycket
Artikel 37.1	8 kap. 1 § nya konsumentkreditlagen samt 1 kap. 2 a §, 3 a kap. och 5 kap. 1 § lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter
Artikel 37.2	1 kap. 2 a § lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter
Artikel 37.3	1 kap. 2 a § lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter
Artikel 38 a	2 kap. 6 §
Artikel 38 b-d	3 kap. 12 §
Artikel 39	4 kap. 22 §
Artikel 40	Verksamhet vid Allmänna reklamationsnämnden
Artikel 41.1	8 kap. nya konsumentkreditlagen samt 5 och 6 kap. lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter (Konsumentverket och Finansinspektionen)
Artikel 41.2	Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) samt förordning

Det nya direktivet	Nya konsumentkreditlagen (om inget annat anges)
Artikel 41.3	Finansinspektionen och Konsumentverket är behöriga myndigheter enligt förordning (EU) nr 1093/2010
Artikel 41.4	4 § 3 förordningen (2023:910) med instruktion för Finansinspektionen och 3 § 7 förordningen (2009:607) med instruktion för Konsumentverket
Artikel 41.5	Ingen motsvarighet
Artikel 41.6	Konsumentverket: 2 kap. 9 §, 3 kap. 15 § och 8 kap. 3–5 §§ nya konsumentkreditlagen jämte marknadsföringslagen (2008:486) Finansinspektionen: 13 kap. och 15 kap. lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, 8 kap. lagen (2010:751) om betaltjänster, 5 kap. lagen (2011:755) om elektroniska pengar, 5 och 6 kap. lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter
Artikel 41.7	6 § 2 förordningen (2009:607) med instruktion för Konsumentverket, 15 § förordningen (2023:910) med instruktion för Finansinspektionen och 5 § förordningen (2016:1033) om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter
Artikel 41.8–9	Ingen motsvarighet
Artikel 42	Ingen motsvarighet
Artikel 43	1 kap. 8 §
Artikel 44	2 kap. 9 §, 3 kap. 15 §, 8 kap. 3–5 §§ nya konsumentkreditlagen samt 6 kap. lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter
Artikel 47 andra och tredje stycket (samt artikel 2.2 I)	Övergångsbestämmelserna
Artikel 48	Övergångsbestämmelserna i såväl den nya konsumentkreditlagen som i lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter

Jämförelsetabell: Nya konsumentkreditlagen och 2010 års konsumentkreditlag

Sammanställning av bestämmelserna i den föreslagna nya konsumentkreditlagen och helt eller delvis motsvarande bestämmelse i 2010 års konsumentkreditlag, i den lydelse lagen hade den 1 september 2024.

Nya konsumentkreditlagen	2010 års konsumentkreditlag
1 kap. 1 §	-
1 kap. 2 §	2 § och delar av 48 § (samt 1 kap. 7 § 8 i lagen om verksamhet med bostadskrediter)
1 kap. 3 §	1 §
1 kap. 4 § första stycket	3 §
1 kap. 4 § andra stycket	-
1 kap. 5 §	Delvis 4 § första stycket
1 kap. 6 §	4 § fjärde stycket
1 kap. 7 §	4 § femte stycket
1 kap. 8 §	5 §
1 kap. 9 §	6 §
1 kap. 10 §	5 a §
2 kap. 1 §	6 a §
2 kap. 2 §	7 § första till tredje styckena
2 kap. 3 §	7 a §
2 kap. 4 §	7 § fjärde stycket
2 kap. 5 §	Ersätter 7 b §
2 kap. 6 §	48 § första stycket
2 kap. 7 §	6 b § första och andra styckena
2 kap. 8 § första stycket	-
2 kap. 8 § andra stycket	6 b § tredje stycket
2 kap. 9 §	11 § och 48 § tredje stycket

Nya konsumentkreditlagen	2010 års konsumentkreditlag
3 kap. 1 §	8 § första och tredje styckena
3 kap. 2 §	-
3 kap. 3 §	-
3 kap. 4 § första stycket	8 § andra stycket
3 kap. 4 § andra och tredje stycket	-
3 kap. 5 § första stycket	8 § första stycket
3 kap. 5 § andra stycket	-
-	9 §
3 kap. 6 §	9 a §
3 kap. 7 §	10 §
3 kap. 8 §	10 a §
3 kap. 9 §	51 §
3 kap. 10 § första och andra styckena	52 §
3 kap. 10 § tredje stycket	-
3 kap. 11 §	8 § fjärde stycket
3 kap. 12 §	48 § andra stycket
3 kap. 13 §	49 § första och andra styckena
3 kap. 14 §	50 §
3 kap. 15 §	11 §, 48 § tredje stycket, 49 § tredje stycket och 53 §
3 kap. 16 §	12 § och 12 a § första stycket första meningen
3 kap. 17 §	-
3 kap. 18 §	13 §
3 kap. 19 §	12 a §
3 kap. 20 §	13 c §
3 kap. 21 §	13 a §
3 kap. 22 §	13 b §
3 kap. 23 §	13 d §
4 kap. 1 §	-
4 kap. 2 §	14 §
-	15 §
4 kap. 3 §	54 §
4 kap. 4 §	16 §
4 kap. 5 §	16 a §
4 kap. 6 §	17 §
4 kap. 7 §	18 §
4 kap. 8 §	19 §
4 kap. 9 §	19 a §

Nya konsumentkreditlagen	2010 års konsumentkreditlag
4 kap. 10 §	19 b §
4 kap. 11 §	19 c § enligt förslag i prop. 2024/25:17
4 kap. 12 §	36 a §
4 kap. 13 §	20 § första stycket
4 kap. 14 §	20 § andra och tredje styckena
4 kap. 15 §	20 § fjärde stycket
4 kap. 16 §	20 a §
4 kap. 17 §	20 b §
4 kap. 18 §	20 c §
4 kap. 19 §	20 d §
4 kap. 20 §	26 §
4 kap. 21 §	27 §
4 kap. 22 §	28 §
4 kap. 23 §	29 §
4 kap. 24 §	30 §
4 kap. 25 §	31 §
5 kap. 1 § första stycket	21 §
5 kap. 1 § andra stycket	-
5 kap. 2 § första stycket	22 §
5 kap. 2 § andra stycket	-
5 kap. 3 §	23 §
5 kap. 4 §	24 §
5 kap. 5 §	25 §
6 kap. 1 §	32 §
6 kap. 2 §	33 §
6 kap. 3 §	34 §
6 kap. 4 §	35 §
6 kap. 5 §	-
6 kap. 6 §	36 § första stycket
6 kap. 7 §	36 § andra till fjärde styckena
6 kap. 8 §	37 §
7 kap. 1 §	38 § första stycket
7 kap. 2 §	38 § andra och tredje styckena
7 kap. 3 §	39 §
7 kap. 4 §	40 §
7 kap. 5 §	41 §
7 kap. 6 §	42 §
7 kap. 7 §	43 §

Nya konsumentkreditlagen	2010 års konsumentkreditlag
7 kap. 8 §	44 §
7 kap. 9 §	45 §
7 kap. 10 §	46 §
-	47 §
8 kap. 1 §	55 §
8 kap. 2 §	56 §
8 kap. 3 §	57 §
8 kap. 4 §	58 §
8 kap. 5 §	59 §
8 kap. 6 §	60 §

Statens offentliga utredningar 2024

Kronologisk förteckning

1. Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier. Ju.
2. Ett samordnat vaccinationsarbete – för effektivare hantering av kommande vacciner. Del 1 och 2. S.
3. Ett starkt juridiskt liv för framtida generationer. Nationell strategi för att stärka juridiskt liv i Sverige 2025–2034. Ku.
4. Inskränkningarna i upphovsrätten. Ju.
5. Förbättrad ordning och säkerhet vid förvar. Ju.
6. Steg mot stärkt kapacitet. Fi.
7. Ett säkrare och mer tillgängligt fastighetsregister. Ju.
8. Livsmedelsberedskap för en ny tid. LI.
9. Utvecklat samarbete för verksamhetsförlagd utbildning – långsiktiga åtgärder för sjuksköterskeprogrammen. U.
10. Preskription av avlägsnandebeslut och vissa frågor om återreseförbud. Ju.
11. Rätt frågor på regeringens bord – en ändamålsenlig regeringsprövning på miljöområdet. KN.
12. Mål och mening med integration. A.
13. En effektivare kontaktförbudslagstiftning – ett utökat skydd för utsatta personer. Ju.
14. Arbetslivskriminalitet – myndighets-samverkan, en gemensam tipsfunktion, lärdomar från Belgien och gränsöverskridande arbete. A.
15. Nya regler för arbetskraftsinvandring m.m. Ju.
16. Växla yrke som vuxen – en reformerad vuxenutbildning och en ny yrkesskola för vuxna. U.
17. Skolor mot brott. U.
18. Nya regler om cybersäkerhet. Fö.
19. En ny beredskapssektor – för ökad försörjningsberedskap. KN.
20. Maskinellt värde för vissa industribyggnader – ett undantag från fastighets-skatt. Fi.
21. Ett inkluderande jämställdhetspolitiskt delmål mot våld. A.
22. En ny organisation för förvaltning av EU-medel. Fi.
23. En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas. S.
24. Ett effektivt straffrättsligt skydd för statliga stöd till företag. Fi.
25. En mer effektiv tillsyn över socialtjänsten. S.
26. En utvärdering av förändringar i sjukförsäkringens regelverk under 2021 och 2022. S.
27. Kamerabevakning i offentlig verksamhet – lättnader och utökade möjligheter. Ju.
28. Offentlighetsprincipen eller insyns-lag. Allmänhetens insyn i enskilda aktörer inom skolväsendet. U.
29. Goda möjligheter till ökat välbefinnande. Fi.
30. En statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga. S.
31. En ändamålsenlig vapenlagstiftning. Del 1 och 2. Ju.
32. Åtgärder mot mervärdesskattebedrägerier. Fi.
33. Delad hälsodata – dubbel nytta. Regler för ökad interoperabilitet i hälso- och sjukvården. S.
34. Ansvar och oberoende – public service i oroliga tider. Ku.
35. En framtid för alm och ask – förädling, forskning och finansiering. LI.

36. Förenkla och förbättra! Fi.
37. Förbättrade ränteavdragsregler för företag. Fi.
38. Digitala fastighetsköp & Förköpsrätt vid fastighetstransaktioner. LI.
39. Skärpta regler om ungdomsövervakning och straffreduktion för unga. Ju.
40. Genomförande av lönetransparensdirektivet. A.
41. Styrkraft för lyckad integration. A.
42. Bildning, utbildning och delaktighet – folkbildningspolitik i en ny tid. U.
43. Staten och kommunsektorn – samverkan, självstyrelse, styrning. Fi.
44. Stärkt kontroll av fusk i livsmedelskedjan. LI.
45. Kompletterande bestämmelser till EU:s reviderade förordning om elektronisk identifiering. Fi.
46. Ny lag om internationella sanktioner. Genomförande av EU:s sanktionsdirektiv. UD.
47. Digital myndighetspost. Fi.
48. Ett ändamålsenligt samhällsskydd. Vissa reformer av straff- och straffverkställighetslagstiftningen. Volym 1 och 2. Ju.
49. Arbetslöshetsförsäkringen vid störning, kris eller krig. A.
50. Nätt och jämnt. Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn. Del 1 och 2. Fi.
51. En mer rättssäker och effektiv domstolsprocess. Ju.
52. Allmänna sammankomster och Sveriges säkerhet. Ju.
53. Stöd till invandrares utvandring. Ju.
54. Vågar till ett tryggare samhälle. Åtgärder för att motverka återfall i brott. Ju.
55. En översyn av 23 kap. brottsbalken. Ju.
56. Animalieproduktion med hög konkurrenskraft och gott djurskydd. LI.
57. Ett nytt regelverk för hälsodataregister. S.
58. Ett nytt regelverk mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Volym 1 och 2. Fi.
59. Signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet – en modern och ändamålsenlig lagstiftning. Fö.
60. Stärkt stöd till anhöriga. Ett mer ändamålsenligt stöd till barn och vuxna som är anhöriga. S.
61. Effektivare kontrollmöjligheter i systemen för rot, rut, grön teknik och personalliggare. Fi.
62. En förbättrad modell för presumtionshyra. Ju.
63. Ökat informationsutbyte mellan myndigheter. Behov och föreslagna förändringar. Ju.
64. Motståndskraft i samhällsviktiga tjänster. Fö.
65. Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig. Fö.
66. Livsviktigt lärande – fler vägar till kunskap för att förebygga suicid. S.
67. Om ekonomiska styrmedel för en mer cirkulär ekonomi. Fi.
68. Mottagandelagen. En ny lag för ordnat asylmottagande och effektivt återvändande. Ju.
69. Ett nytt konsumentkreditdirektiv. Ju.

Statens offentliga utredningar 2024

Systematisk förteckning

Arbetsmarknadsdepartementet

- Mål och mening med integration. [12]
- Arbetslivskriminalitet – myndighets-samverkan, en gemensam tipsfunktion, lärdomar från Belgien och gränsöver-skridande arbete. [14]
- Ett inkluderande jämställdhetspolitiskt delmål mot våld. [21]
- Genomförande av lönetransparensdirektivet. [40]
- Styrkraft för lyckad integration. [41]
- Arbetslöshetsförsäkringen vid störning, kris eller krig. [49]

Finansdepartementet

- Steg mot stärkt kapacitet. [6]
- Maskinellt värde för vissa industribyggnader – ett undantag från fastighetsskatt. [20]
- En ny organisation för förvaltning av EU-medel. [22]
- Ett effektivt straffrättsligt skydd för statliga stöd till företag. [24]
- Goda möjligheter till ökat välstånd. [29]
- Åtgärder mot mervärdesskattebedrägerier. [32]
- Förenkla och förbättra! [36]
- Förbättrade ränteavdragsregler för företag. [37]
- Staten och kommunsektorn – samverkan, självstyrelse, styrning. [43]
- Kompletterande bestämmelser till EU:s reviderade förordning om elektronisk identifiering. [45]
- Digital myndighetspost. [47]
- Nätt och jämnt. Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn. Del 1 och 2. [50]

- Ett nytt regelverk mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Volym 1 och 2. [58]
- Effektivare kontrollmöjligheter i systemen för rot, rut, grön teknik och personaliggare. [61]
- Om ekonomiska styrmedel för en mer cirkulär ekonomi. [67]

Försvarsdepartementet

- Nya regler om cybersäkerhet. [18]
- Signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet – en modern och ändamålsenlig lagstiftning. [59]
- Motståndskraft i samhällsviktiga tjänster. [64]
- Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig. [65]

Justitiedepartementet

- Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier. [1]
- Inskränkningarna i upphovsrätten. [4]
- Förbättrad ordning och säkerhet vid förvar. [5]
- Ett säkrare och mer tillgängligt fastighetsregister. [7]
- Preskription av avlägsnandebeslut och vissa frågor om återreseförbud. [10]
- En effektivare kontaktförbudslagstiftning – ett utökat skydd för utsatta personer. [13]
- Nya regler för arbetskraftsinvandring m.m. [15]
- Kamerabevakning i offentlig verksamhet – lättnader och utökade möjligheter. [27]
- En ändamålsenlig vapenlagstiftning. Del 1 och 2. [31]

Skärpta regler om ungdomsövervakning och straffreduktion för unga. [39]

Ett ändamålsenligt samhällsskydd. Vissa reformer av straff- och straffverkställighetslagstiftningen. Volym 1 och 2. [48]

En mer rättssäker och effektiv domstolsprocess. [51]

Allmänna sammankomster och Sveriges säkerhet. [52]

Stöd till invandrades utvandring. [53]

Vägar till ett tryggare samhälle. Åtgärder för att motverka återfall i brott. [54]

En översyn av 23 kap. brottsbalken. [55]

En förbättrad modell för presumtionshyra. [62]

Ökat informationsutbyte mellan myndigheter. Behov och föreslagna förändringar. [63]

Mottagandelagen. En ny lag för ordnat asylmottagande och effektivt återvändande. [68]

Ett nytt konsumentkreditdirektiv. [69]

Klimat- och näringslivsdepartementet

Rätt frågor på regeringens bord – en ändamålsenlig regeringsprövning på miljöområdet. [11]

En ny beredskapssektor – för ökad försörjningsberedskap. [19]

Kulturdepartementet

Ett starkt judiskt liv för framtida generationer. Nationell strategi för att stärka judiskt liv i Sverige 2025–2034. [3]

Ansvar och oberoende – public service i oroliga tider. [34]

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Livsmedelsberedskap för en ny tid. [8]

En framtid för alm och ask – förädling, forskning och finansiering. [35]

Digitala fastighetsköp & Förköpsrätt vid fastighetstransaktioner. [38]

Stärkt kontroll av fusk i livsmedelskedjan. [44].

Animalieproduktion med hög konkurrenskraft och gott djurskydd. [56].

Socialdepartementet

Ett samordnat vaccinationsarbete – för effektivare hantering av kommande vacciner. Del 1 och 2. [2]

En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas. [23]

En mer effektiv tillsyn över socialtjänsten. [25]

En utvärdering av förändringar i sjukförsäkringens regelverk under 2021 och 2022. [26]

En statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga. [30]

Delad hälsodata – dubbel nytta. Regler för ökad interoperabilitet i hälso- och sjukvården. [33]

Ett nytt regelverk för hälsodataregister. [57]

Stärkt stöd till anhöriga. Ett mer ändamålsenligt stöd till barn och vuxna som är anhöriga. [60]

Livsviktigt lärande – fler vägar till kunskap för att förebygga suicid. [66]

Utbildningsdepartementet

Utvecklat samarbete för verksamhetsförlagd utbildning – långsiktiga åtgärder för sjuksköterskeprogrammen. [9]

Växla yrke som vuxen – en reformerad vuxenutbildning och en ny yrkesskola för vuxna. [16]

Skolor mot brott. [17]

Offentlighetsprincipen eller insynslag. Allmänhetens insyn i enskilda aktörer inom skolväsendet. [28]

Bildning, utbildning och delaktighet – folkbildningspolitik i en ny tid. [42]

Utrikesdepartementet

Ny lag om internationella sanktioner. Genomförande av EU:s sanktionsdirektiv. [46]